W. N. Bullard.
Boston.
U.S.A. 1890.

Q
405.3

SHELF N^o^ G.402.3

THE TRVSTEES OF THE PVBLIC LIBRARY OF THE CITY OF BOSTON 1852 1878

LVX OMNIVM CIVIVM

GIVEN BY

73.

Dr. W. N. Bullard
Nov. 18, 1896.

Aurelij Auguſtini hipponenſis epī in li/
bꝛos de trinitate: Argumentū opis totius
ex libꝛo retractationū.

LIbꝛos de trinitate: que deus eſt quindecim ſcripſi p aliquot annos: ſed cū eoꝝ duodecimū nondū pfeciſſem: ⁊ eos diuti⁹ tenerem q̄ꝫ poſſent ſuſtinere qui vehementer habere cupiebāt: ſubtracti ſunt mihi minus emēdati q̄ꝫ deberēt ac poſſent quando eos edere voluiſſem. Quod poſteaq̄ꝫ comperi: qꝛ ⁊ alia eoꝝ apud nos exemplaria remanſerūt: ſtatuerā eos iam ipſe nō edere: ſed ſic habere vt i alio aliquo opuſculo meo qd mihi de his euenerit dicerē: vrgentib⁹ tñ fratribus qꝛ reſiſtere nō valui: emēdaui eos quātū emendādos putaui ⁊ cōpleui et edidi: adiūgēs eis a capite epiſtolā quā ſcripſi ad venerabilē Aurelium epm carthaginēſis eccleſie: quo tanq̄ꝫ ꝓlogo expoſui: ⁊ qd acceſſiſſet: ⁊ quid facere mea cogitatione voluiſſem ⁊ qd fratrū caritate cōpellente feciſſem. In quoꝝ libꝛo vndecimo cum de coꝛpoꝛe viſibili agerē: dixi quocirca id amare alienari ē: qđ ſcđm cū moꝛe dictū eſt quo aliqd ſic amat vt eo fruēdo exiſtimet beatū ſe eſſe qui hoc amat. Nā non eſt alienari in laudē creatoꝛis amare ſpecie coꝛpoꝛalē: vt ipſo creatoꝛe fruens quiſq̄ꝫ vere beatus ſit. Itēq̄ꝫ in eodē vbi dixi: nec auē quadrupedē memini qꝛ nō vidi: ſed phantaſiam talē facillime intueoꝛ dū alicui foꝛme volatili q̄lē vidi: adiungo alios duos pedes quales itidē vidi. Hec dicēs nō potui recolere volatilia quadrupedia q̄ lex cōmemoꝛat. (Leui. xj) Neq̄ꝫ eñ cōputat in pedibus duo poſterioꝛa crura quib⁹ locuſte ſaliunt: q̄s dicit mundas: ⁊ ideo diſcernit ab imundis talibus volatilib⁹ qui nō ſaliūt illis crurib⁹ ſicut ſunt ſcarabei. Omnia qppe huiuſmodi volatilia quadrupedia vocant̄ in lege. (j. Co. 6) In duodecimo velut expoſitoꝛ vboꝝ apli vbi ait. Omne peccatū quodcūq̄ꝫ fecerit homo extra coꝛp⁹ eſt: nō mihi ſatiſfacit: nec ſic puto intelligendū qđ dictū eſt: Qui aūt foꝛnicat̄ in coꝛpus ꝓpꝛium peccat: tanq̄ꝫ ille hoc faciat qui pꝛopter adipiſcēda ea q̄ p coꝛpus ſequunt̄: vt in his finē boni ſui ponat: aliqd agit. Hoc eñ lōge plura peccata cōplectit̄: q̄ꝫ illa foꝛnicatio que cōcubitu ppetrat̄ illicito: de qua locutum cum hoc diceret apoſtolum apparet.

Epiſtola Auguſtini Aurelij hipponenſis epi ad Aurelium epm carthaginenſis eccleſie.

DOmino beatiſſimo ⁊ ſinceriſſima caritate: venerabili fratri ⁊ conſacerdoti Aurelio: Auguſtinus in dño ſalutē. De trinitate q̄ de⁹ ⁊ ſūmus ⁊ ver⁹ eſt: libꝛos iuuenis inchoaui: ſenex edidi: dimiſerā qppe hoc opus poſteaq̄ꝫ cōperi p̄reptos mihi eſſe ſiue ſurreptos añq̄ꝫ eos abſoluerē: ⁊ retractatos vt mea diſpoſitio fuerat expolirē. Nō eñ ſingilatī: ſꝫ oēs ſimul edere ea ratione decreuerā: qua p̄cedentibus cōſequētes inqſitione necterēt. Cū ergo p eos homines qui pꝛiuſq̄ꝫ vellē ad quoſdā illoꝝ puenire potuerūt: diſpoſitio mea neqſſet impleri: interruptā dictationē reliquerā cogitās hoc ipſuꝫ in aliqb⁹ meis ſcriptis cōqueri: vt ſcirēt qui poſſent nō a me fuiſſe eoſdeꝫ libꝛos editos: ſed ablatos: pꝛiuſq̄ꝫ mihi editione mea digni viderent̄: verū multoꝛum fratrū vehemētiſſima poſtulatiōe ⁊ maxīe tua iuſſiōe cōpulſus: opus tā laboꝛioſū: adiuuāte dño terminare curaui: eoſq̄ꝫ emēdatos nō vt volui: ſꝫ vt potui: ne ab illis q ſurrepti iā in manus hominū exierāt: plurimū diſcreparēt: venerationi tue p filiū nr̄m diaconū cariſſimū miſi. Et cuicunq̄ꝫ audiēdos deſcribendos: legēdoſq̄ꝫ pmiſi: in quibus ſi ſeruari mea diſpoſitio potuiſſet: eſſent ꝑfecto ⁊ ſi eaſdē ſententias habētes multo tñ enodatioꝛes atq̄ꝫ planioꝛes quantū rerū tātarū explicandaꝝ difficultas ⁊ facultas nr̄a pateret. Sūt aūt qui p̄mos quattuoꝛ vl' potius quinq̄ꝫ etiā ſine ꝓemijs habent: ⁊ duodecimū ſine extrema parte nō parua. Sed ſi eis hec editio potuerit innoteſcere: omnia ſi voluerint emendabūt. Peto ſane vt hāc epiſtolam ſeoꝛſum quidem: ſed tñ ad caput eoꝛundem libꝛoꝝ iubeas anteponi. Uale.

Explicit epiſtola.

Incipiūt capl'a libꝛi p̄mi de trinitate.

j De triplici cā erroꝛis falſa de deo opinantium.
ij Oꝛdo diſputādi de trinitate diuina.
iij De diuerſo iudicio legentiū ⁊ capaci

tate diſſimili.

iiij Que eſſe ꝓpria diuine trinitatis ſen/ſerint catholici tractatores.

v De queſtionib⁹ qbus mouent̄ de trinitate querentes.

vi De trinitate patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti qui ſunt vnus ⁊ ſolus ⁊ verus deus.

vij Qđ vnigenit⁹ dei filius ꝓpter formā ſerui minor patre dicatur: qui in for/ma dei equalis eſt patri.

viij De ſubiectiōe q̄ fili⁹ ſubijcied⁹ ē pr̄i.

ix Quā vtile credētib⁹ fuerit vt ad prēm in forma ſerui chriſtus aſcenderet.

x Quō traditurus ſit regnū filius patri.

xi Qua diſcretione intelligēdus ſit nunc equalis patri filius: nūc aūt minor.

xij Qua rōne filius neſcire dicat̄ diem et horam: quam ſcit⁹ pater.

xiij. De vnitate pſon filij dei ⁊ fili homi/nis ſiue in gloria ſiue in humilitate.

Aurelij Auguſtini epiſcopi đ trinitate liber primus incipit.

De triplici cauſa erroris falſa de deo opinā/tium. Ca. primum.

Lecturus hec que de trinitate diſſerimus: prius oportet vt nouerit ſtilū noſtruꝫ aduerſus eorum vigilare calūnias: qui fidei cōtēnentes initium: imaturo ⁊ peruerſo rationis amore fallunt̄. Quoꝝ nōnulli ea q̄ de corporalibus reb⁹: ſiue p ſenſus corporeos experta nouerūt: ſiue que natura humani ingenij ⁊ diligētie viuacitate vel artis adiutorio perceperunt: ad res incorporeas ⁊ ſpiritales trāſferre conant̄: vt ex illis illa metiri atqꝫ opinari velint. Sunt qđā alij q ſecunduꝫ humani animi naturā vel affectū de deo ſentiunt ſiqd ſentiunt: ⁊ ex hoc errore cum de deo diſpu/tant: ſermoni ſuo diſtortas ⁊ fallaces regulas fingunt. Eſt item aliud hominuꝫ genus coꝝ qui vniuerſam quidē creaturā que ꝑfecto mutabilis eſt: nitunt̄ tranſcendere: vt ad incōmutabilē ſubſtātiā que deus eſt erigant intentionē: ſed mortalitatis onere pregrauati: cū ⁊ videri volunt ſcire: qđ neſciunt: ⁊ qđ volunt ſcire nō poſſunt preſumptiones opi/nionū ſuaruꝫ audacius affirmādo: interclu/dunt ſibimet intelligētie vias: magis eligentes ſententiam ſuā nō corrigere peruerſam: q̄ꝫ mutare defenſam. Et hic quidem omniū morbus eſt triū generū que ꝓpoſui: ⁊ eoruꝫ ſcilicet q ſcđm corpus de deo ſapiunt: ⁊ eoꝝ q ſcđm ſpiritalē creaturā ſicuti eſt aīa: ⁊ eoꝝ qui neqꝫ ſecundū corpus neqꝫ ſecūduꝫ ſpiritalē creaturam: ⁊ tñ de deo falſa exiſtimant: eo remotiores a vero: quā id qđ ſapiunt nec i corpe repit̄: nec in facto ⁊ cōdito ſpiritu: nec in ipſo creatore. Qui enim opinat̄ deū: verbi grā: candidū vel rutilū: fallit̄: ſed tñ hec inueniunt̄ in corpore. Rurſusq opinat̄ deuꝫ nunc obliuiſcentē: nunc recordantem: vel ſi quid hmōi eſt: nihilomin⁹ in errore eſt: ſed tñ hec inueniunt̄ in aīo. Qui aūt putāt eius eſſe potētie deū: vt ſeipſum ipſe genuerit: eo plus errāt: qđ nō ſolū deus ita nō eſt: ſꝫ nec ſpiritalis nec corpalis creatura. Nulla enim oīno res eſt que ſeipſaꝫ gignat vt ſit. Vt er/go ab hmōi falſitatibus humanus animus purgaret̄: ſancta ſcriptura puulis cōgruens: nullius generis reꝝ vba vitauit: ex quibus quaſi gradatim ad diuina ſiue ſublimia no/ſter intellect⁹ velut nutritus aſſurgeret. Nā ⁊ vbis ⁊ rebus corpalibus ſumptis vſa eſt cū de deo loqueret̄: velut cū ait. Sub vmbra alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me. Pſ. 16 Et de ſpirituali creatura multa trāſtulit: qbus ſignificaret illud qđ ita nō eſſet: ſꝫ ita dici opus eſſet: ſicuti eſt. Ego ſuꝫ deus zelās: ⁊ Penitet me hominē feciſſe. Ex. 20. Gen. 6 De rebus aūt que oīno nō ſunt: nō traxit aliqua vocabula: quibus vel figuraret locu/tiones: vel ſpiraret enigmata. Vñ pernicioſius ⁊ inanius euaneſcūt: q tertio illo genere erroris a veritate ſecludunt̄: hoc ſuſpicando de deo: qđ neqꝫ in ipſo: neqꝫ in vlla creatu/ra inueniri pōt. Rebus eniꝫ que i creatura inueniunt̄: ſolet ſcriptura diuina velut iſantilia oblectamenta formare: qbus infirmorū ad querēda ſupiora: ⁊ iſeriora deſerēda pro ſuo modulo tanq̄ꝫ paſſib⁹ moueret̄ affect⁹. Que vero ꝓprie de deo dicunt̄: queqꝫ i nulla creatura iueniunt̄: raro ponit ſcriptura diuina: ſicut illud: qđ dictū ē ad moyſen. Ego ſuꝫ q ſuꝫ: ⁊ q eſt: miſit me ad vos. Exo. 3. Cū eniꝫ cē aliquo mō dicat̄ ⁊ corp⁹ ⁊ animus: niſi ꝓprio quodā modo vellet intelligi: nō id vtiqꝫ di/ceret: ⁊ illud qđ ait aplus. Qui ſolus habet imortalitatē: cū ⁊ anima mō quodā immor/talis eſſe dicat̄: ⁊ ſic nō diceret: ſolus habet: 1 Thi. 6

niſi quia vera imortalitas incōmutabilitas ē
quā nulla pōt habere creatura: qm̄ ſolius eſt
Jac. j. creatoris. Hoc τ iacobus dicit. Omne datū
optimū: τ oē donū pfectū deſurſuꝫ eſt deſcē/
dēs a prē luminū: apud quē nō eſt trāſmuta
tio: nec momenti obūbratio. Hoc τ dauid.
ps. ioj. Mutabis ea τ mutabunt: tu aūt idē ipſe es.
Proinde ſubſtātiā dei ſine vlla ſui cōmuta/
tiōe mutabilia facientē: τ ſine vllo ſui tēpali
motu tēporalia creantē: intueri: τ plene noſ/
ſe difficile eſt: τ ideo eſt neceſſaria purgatio
mētis nr̄e: qua illud ineffabile: ineffabiliter
videri poſſit: q̄ nondū pditi fide: nutrimur:
τ p quedā tolerabiliora: vt ad illud capiēdū
apti τ habiles efficiamur: itinera ducimur.
Colo. 2 Vn̄ apl's: in xp̄o quidē dicit eſſe oēs theſau
ros ſapientie: τ ſcientie abſconditos: eum tn̄
q̄uis iam gratia eius renatis: ſed adhuc car
nalibus τ aīalibus tanq̄ꝫ puulis in xp̄o: nō
ex diuina virtute in q̄ equalis ē patri: ſꝫ ex hu
mana infirmitate ex q̄ crucifixus eſt: cōmen/
j Cor. 2 dauit. Ait nāq̄ꝫ. Neq̄ꝫ eniꝫ iudicaui me ſci/
re aliqd in vobis: niſi Jeſuꝫ xp̄m: τ hūc cru
Jbideꝫ cifixū. Deinde ſecutus ait. Et ego in iſirmi
tate τ timore: τ tremore multo fui apd̄ vos.
j Cor. 3 Et paulopoſt dicit. Et ego frēs nō potui vo
bis loq quaſi ſpiritalibus: ſꝫ quaſi carnalib⁹.
Quaſi puulis in xp̄o: lac potuꝫ dedi vobis:
nō eſcā. Nōdū eniꝫ poteratis: ſed nec adhuc
quidē poteſtis. Hoc cum dicit qbuſdā: ira/
ſcuntur: τ ſibi ꝯtumelioſe dici putant: τ ple/
rūq̄ꝫ malūt credere eos potius a quibus hoc
audiunt: nō habere qd̄ dicāt: q̄ꝫ ſe cape non
poſſe qd̄ dixerūt. Et aliqn̄ afferimus eis rō/
nem: nō quā petūt cū de deo querunt: q2 nec
ipſi eā valēt ſumere: nec nos fortaſſe vel ap/
prehēdere vel pferre: ſꝫ qua demōſtret eis
q̄ꝫ ſint inhabiles minimeq̄ꝫ idonei in pcipiē
do qd̄ exigūt. Sed q2 nō audiūt qd̄ volunt:
aut callide nos agere putāt: vt nr̄am occulte
mus imperitiā: aut malitioſe quod eis inui/
deamus peritiam: atq̄ꝫ ita indignantes per/
turbatiq̄ꝫ diſcedunt.

Ordo diſputandi de trinitate diuina.
Ca. ij.

Quapropt adiuuāte dño deo nr̄o ſu/
ſcipiem⁹ τ eā ipaꝫ quā flagitāt quā
tū poſſum⁹ reddere rōnē: q trini/
tas ſit vn⁹ deus τ ſol⁹: τ ver⁹: τ q̄ꝫ
recte pater τ fili⁹ τ ſpūs ſcūs: vnius eiuſdē q̄ꝫ
ſubſtātie vel eſſentie dicat: credat: intelligat
vt nō quaſi nr̄is excuſationib⁹ illudant: ſed
re ipa expiant: τ eſſe illud ſummū bonuꝫ qd̄
purgatiſſimis mētib⁹ cernit: τ a ſe pptera
cerni cōprehēdiq̄ꝫ nō poſſe: q2 hūane mētis
acies inualida in tā excellēti luce nō figit: niſi
p iuſticiā fidei nutrita veget. Sed pmū ſecū
dum auctoritatē ſcripturarū ſanctarū vtrū ſe
ita fides habeat demōſtrandū eſt. Deinde ſi
voluerit τ adiuuerit deus: iſtis garrul' ratio
cinatorib⁹: elatioribus q̄ꝫ capacioribus: atq̄ꝫ
iō morbo piculoſiore laborātibus: ſic fortaſ/
ſe ſeruiemus: vt inueniāt aliqd vn̄ dubitare
nō poſſint: τ ob hoc in eo qd̄ iuenire negerit
de ſuis mentib⁹ potiuſq̄ꝫ de ipſa veritate: vel
de nr̄is diſputationibus ꝯquerant: atq̄ꝫ ita
ſi qd eis erga deū vel amoris eſt vel timoris
ad initiū fidei τ ordinē redeant: iam ſentien
tes q̄ꝫ ſalubriter in ſcā eccleſia: medicina fi/
deliū ꝯſtituta ſit: vt ad pceptionē incōmuta/
bilis veritatis: in becillē mentem obſeruata
pietas ſanet: ne in opinioneꝫ noxie falſitatis
temeritas inordinata precipitet. Nec pige/
bit autem me ſicubi heſito querere: nec pu/
debit ſicubi erro diſcere.

De diuerſo iudicio legentiuꝫ τ capacitate diſ
ſimili. Ca. iij.

Proinde qſq̄s hoc legit vbi pariter
certus ē: pgat mecū: vbi parit heſi
tat: q̄rat mecū vbi errorē ſuū cogno
ſcit redeat ad me: vbi meū: reuocet
me. Jta igrediamur ſil' caritatis viā: tendē/
tes ad eū: de quo dictuꝫ ē. Querite faciem ps. io
eius ſemp. Et h̄ placitū: piū atq̄ꝫ tutū coram
dño deo nr̄o: cū oibus inieriꝫ q ea que ſcribo
legūt: τ in oibus ſcriptis meis: maximeq̄ꝫ in
his vbi q̄rit vnitas trinitatis: pr̄: τ filius: τ
ſpūſſcūs: q2 nec piculoſius alicubi errat: nec
laborioſius aliqd querit: nec fructuoſius ali
qd inuenit. Quiſqs ḡ cū legit dicit: hoc non
bn̄ dictū eſt: qm̄ nō intelligo: locutionē meaꝫ
rephendat: nō fidem: τ forte vere potuit dici
planius: verūtn̄ null⁹ hoīum ita locutus eſt
vt in oibus ab oibus itelligeret. Videat er/
go cui hoc in ſermone meo diſplicet: vtrū ali
os in talibus reb⁹ q̄ſtionibuſq̄ꝫ verſatos: cū
intelligat: me nō intelligit. Et ſi ita eſt: ponat
librū meū: vel etiam ſi hoc videat: abijciat. τ
eis potius quos intelligit: opam τ tēpus im
pendat. Nō tn̄ pptera putet me tacere de/

buiſſe: qꝛ nō tam expedite ac dilucide q̄ꝫ illi
quos intelligit eloq̄ potui. Neq̃ꝫ enim oia q̄
ab oibus ꝯſcribunť: in oiuꝫ manus veniūt.
Et fieri pōt: vt nōnulli qui etiā hec nr̄a intel
ligere valēt: illos planioꝛes nō inueniant li
bꝛos: ⁊ in iſtos ſaltē incidāt. Ideoq̃ꝫ vtile eſt:
plures a pluribus fieri diuerſo ſtilo: non di
uerſa fide: etiā de q̄ſtiōibus eiſdē: vt ad plu
rimos res ipa pueniat: ad alios ſic: ad alios
aūt ſic. At ſi ille qui ſe iſta nō intellexiſſe con
queriť: nulla vnq̃ꝫ de talibus rebꝰ diligēter
⁊ acute diſputata itelligere potuit: ſecuꝫ agat
votis ⁊ ſtudijs: vt pficiat: nō mecū querelis
⁊ ꝯuiuijs: vt taceā. Qui vero hec legēs di/
cit: intelligo quidē qd dictū ſit: ſed non vere
dictū eſt: aſſerat ſi placet ſniam ſuā: ⁊ redar/
guat meā ſi pōt. Qd ſi cū caritate ⁊ veritate
fecerit: mihiq̃ꝫ etiā ſi in hac vita maneo: co/
gnoſcendū facere curauerit: vberrimuꝫ fru
ctū huius laboꝛis mei: cepero. Qd ſi mihi
Ps̄. j. nō potuerit: qbus id potuit me volente ac li
bente pſtiterit: ego tn̄ in lege dn̄i meditoꝛ: ſi
nō die ac nocte: ſaltē qbus tempoꝛū pticulis
poſſum: ⁊ meditatiōes meas ne obliuiōe fu
giāt: ſtilo alligo: ſperās de miſericoꝛdia dei
qꝫ in oibus veris q̄ certa mihi ſunt: pſeuerā
tē me faciet. Sigd autē aliter ſapio: id quoq̃ꝫ
mihi ipe reuelabit: ſiue p occultas reuelatio
nes: inſpirationes atq̃ꝫ admonitiōes: ſiue p
manifeſta eloq̄a ſua: ſiue p fraternas ſermo
cinationes. Hoc oꝛo: ⁊ hoc depoſitū de fide
riūq̃ꝫ meū penes ipſum habeo: q mihi ſatis
idoneus eſt: ⁊ cuſtodire que dedit: ⁊ redde/
re q̄ pmiſit. Arbitroꝛ ſane nōnullos tardio
res: in quibuſdā locis libꝛoꝝ meoꝝ opina/
turos: me ſenſiſſe qd nō ſenſi: aut nō ſenſiſ/
ſe qd ſenſi. Quoꝝ erroꝛē mihi tribui nō de
bere qs neſciať: ſi velut me ſequentes neq̃ꝫ
apph̄endentes: deuiauerint in aliquā falſi/
tatē: dū cogoꝛ p quedā denſa ⁊ opaca viā car
pere: qn̄ qdē nec ipſis ſanctis diuinoꝝ libꝛo
rū auctoꝛitatibꝰ vllo mō quiſq̃ꝫ recte tribue/
rit: tā multos ⁊ varios erroꝛes hereticoꝛuꝫ:
cū oēs ex eiſdē ſcripturis falſas atq̃ꝫ fallaces
opiniōes ſuas conentur defendere. Admo
net me plane: ac mihi iubet ſuauiſſimo im/
perio lex xp̄i. hoc eſt caritas: vt cū aliqd falſi
in libꝛis meis me ſenſiſſe hoies putant: qd
ego n̄ ſenſi: atq̃ꝫ idipꝫ falſuꝫ: alteri diſplicet:
alteri placet: maliꝫ me rep̄hendi a rep̄hēſo/
re falſitatis: q̄ꝫ ab eiꝰ laudatoꝛe laudari. Ab
illo eniꝫ q̄ꝫuis ego nō recte q̄ h̄ nō ſeſeriꝫ: er
roꝛ tn̄ ipe recte vitupať. Ab h̄ aūt nec ego re
cte laudoꝛ: a q̄ exiſtimoꝛ id ſenſiſſe qd vitu/
perat vitas: nec ipſa ſnia quā vitupat vitas
Ergo i noie dn̄i ſuſceptū opꝰ aggredimur.

Que eſſe ꝓꝑia diuine trinitatis cēſuerunt catholici tractatoꝛes. Ca. iiij.

Omnes quos legere potui q añ me d ꝯ. d. 3
ſcripſerūt de trinitate: q̄ ē deus: di/
uinoꝝ libꝛoꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ: ca/
tholici tractatoꝛes h̄ intēderūt: ꝑm
ſcripturas docere: qꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ:
vnius eiuſdēq̃ꝫ ſubſtantie inſepabili eq̄litate
diuinā inſinuēt vnitatē. Ideoq̃ꝫ non ſint tres
dij: ſꝫ vnꝰ deus: q̄ꝫuis pater filiū genuerit: ⁊
iō filius nō ſit q pater eſt: filiuſq̃ꝫ a pr̄e ſit ge
nitus: ⁊ iō nō ſit pater q filius eſt: ſpūſq̃ꝫ ſan
ctus: nec pater ſit: nec filius: ſed tm̄ pr̄is ⁊ fi
lij ſpūs: patri ⁊ filio etiā ipſe coeq̄lis: ⁊ ad tri
nitatis ptinēs vnitatē: nō tn̄ eandē trinitatē
natāꝫ de virgine maria: ⁊ ſub pontio pilato
crucifixā ⁊ ſepultā: tertio die reſurrexiſſe: et
in celū aſcendiſſe: ſꝫ tm̄mō filiū. Nec eandeꝫ
trinitatē deſcēdiſſe in ſpē colūbe ſup ieſuꝫ ba Mat. 3
ptizatū: Aut die pentecoſtes poſt aſcenſionē
dn̄i: ſonitu facto de celo quaſi ferretur flatus Act. 2
vehemens: ⁊ linguis diuiſis velut ignis:
ſed tantūmō ſpiritū ſanctū. Nec eandē trini
tatē dixiſſe de celo: tu es filius meus. Siue Mar. j
cū baptizatus ē a iohāne. Siue in monte qn̄ mat. 17
cū illo erāt tres diſcipuli. Aut qn̄ ſonuit vox
dicēs: ⁊ clarificaui ⁊ iteꝝ clarificabo: ſꝫ tm̄/ Joh. 12
mō patris vocē fuiſſe ad filiū factā: q̄ꝫuis pa
ter ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus ſicut inſeparabiles
ſunt: ita inſepabiliter opeň. Hec etiaꝫ mea
fides eſt: qm̄ hec eſt catholica fides.

De queſtionibus qbus moueň de trinitate querentes. Ca. v.

Sed in ea nōnulli pturbaň: cū audiūt
deū patrē: ⁊ deum filiū: ⁊ deū ſpiritū
ſanctū: ⁊ tn̄ hanc trinitatē nō tres de/
os: ſed vnū deū: ⁊ quēadmodū id intelligāt
querūt. pſertim cū dicať inſeparabiliter opa/
ri trinitatē in oi re quā deus opať: ⁊ tn̄ quan
dā vocē pr̄is ſonuiſſe: que vox filij nō ſit: in
carne aūt natū ⁊ paſſuꝫ: ⁊ reſurrexiſſe: ⁊ in
celum aſcēdiſſe nō niſi filium. In colūbe aūt Mat. 3
ſpecie veniſſe: nō niſi ſpiritū ſanctū: intelli/
gere volunt: quō ⁊ illā vocē que nō niſi pr̄is

ſuit trinitas ſecerit: ⁊ illā carnē in q̄ non niſi
fili⁹ de virgine natus eſt: eadē trinitas crea
uerit: ⁊ illā colūbe ſpeciē in q̄ n̄ niſi ſpūſſan/
ctus apparuit: illa ipſa trinitas opata ſit. alio
quin nō inſeparabiliter trinitas opaꝛ: ſed alia
pater facit: alia filius: alia: ſpūſſanctus. Aut
ſi quedā ſimul faciūt: quedā ſine inuicē: iam
nō inſeparabilis trinitas. Mouet etiam quō
ſpūſſanctus in trinitate ſit: quem nec pater:
nec filius: nec ambo genuerint: cū ſit ⁊ pr̄is
⁊ filij ſpūs. Quia ḡ querūt iſta homines: et
tedio nobis ſunt: ſi qd hinc ex dono dei ſapit
infirmitas nr̄a: ediſſeram⁹ eis vt poſſum⁹:
Sap̄.6 neqꝫ cū inuidia tabeſcēte iter habeamus. Si
dicimus nos de talibus rebus nihil cogita/
re ſolere: mētimur. Si aūt fatemur habitare
iſta in cogitationib⁹ nr̄is: qm̄ rapimur amo
re indagāde veritatis: flagitāt iure caritatis
vt eis indicemus qd hinc excogitare potue/
Phi.3 rimus: nō q꜃ iā acceperim: aut pfectus ſim.
Nā ſi Paulus apl's: quātomagis ego lon
ge infra illius pedes iacēs: nō me arbitroꝛ
apphendiſſe: ſed ꝓ modulo meo: ſi ipſa que
retro ſunt obliuiſcoꝛ: ⁊ in anterioꝛa me extē
do: ⁊ ſcd̄m intentionē ſequoꝛ ad palmā ſup
ne vocatiōis: quātū eiuſdē vie pegerim: ⁊ q̄
pueuerim vn̄ mihi in fine reliquus curſus
eſt: vt illis aperiā: deſideraꝛ a me: illis deſi/
derātibus: qbus me ſeruire cogit libera cari
tas. Opoꝛtet āt vbi donauit deus vt eis mi
niſtrādo q̄ legāt: ipi qꝫ ꝓficiāt: ⁊ eis cupiēs
rn̄dere querētibus: ipe quoqꝫ inueniā qd̄ q̄
rebā. Ergo ſuſcepi hec iubēte atqꝫ adiuuā/
te dn̄o deo nr̄o: n̄ tā cognita cū auctē diſſere
re: qꝫ ea cū pietate diſſerendo cognoſcere.

De trinitate patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti qui
ſunt vnus ⁊ ſolus ⁊ verus deus.

Ca. vi.

Qui dixerūt dn̄m nr̄m ieſū xp̄m non
eſſe deū: aut nō eſſe verū deū: aut nō
cū patre vnū ⁊ ſolū deū: aut nō eſſe i/
moꝛtalē: q꜃ mutabilē manifeſtiſſima diuino
rū teſtimonioꝝ ⁊ ꝯſona voce conuicti ſunt.
Joh.i. velut ſunt illa. In p̄ncipio erat verbū: ⁊ ver
bū erat apud deū: ⁊ deus erat verbū. Ma
nifeſtū eſt enī qd̄ verbū dei: filiū dei vnicū
Ibidē accepimus: de quo poſt dicit. Et verbū ca/
ro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis: ꝓpter nati
uitatē incarnationis eius que facta eſt in tpe
ex virgine. In eo aūt declaraꝛ: nō tm̄ deū:
eſſe: ſed etiam eiuſdē cū patre ſubſtātie: q꜃ cū
dixiſſet: ⁊ deus erat verbū: hoc erat inqt in Ibidē
principio apud deū: oīa p ipſum facta ſunt:
⁊ ſine ipſo factū eſt nihil. Neqꝫ enī dicit oīa
niſi que facta ſunt. id eſt oēm creaturā. Vn̄
liq̄do apparet ipſū factū nō eſſe p quē facta
ſunt oīa. Et ſi factus nō eſt: creatura nō eſt.
Si aūt creatura nō eſt: eiuſdē cū patre ſub/
ſtantie eſt. Ois enī ſubſtātia que deus nō
eſt: creatura eſt. ⁊ que creatura nō eſt: deus
ē. Et ſi nō eſt filius eiuſdē ſubſtāne cuius ē
pater: ergo facta ſubſtātia eſt. Si facta ſubſtā
tia ē: nō oīa p ipſū facta ſunt: at oīa p ipꝫ fa
cta ſunt. Vnius igiꝛ eiuſdēqꝫ cū pr̄e ſubſtā/ Joh.j.
tie ē: ⁊ iō nō tm̄ deus: ſꝫ ⁊ verus deus. Qd̄
idē iohānes aptiſſime in epiſtola ſua dicit.
Scimus q꜃ filius dei venerit: ⁊ dederit no/ j.Jo.5
bis itellectū vt cognoſcamus deū verū: ⁊ ſi/
mus in vero filio eius ieſu xp̄o. Hic ē ver⁹
deus: ⁊ vita eterna. Hinc etiā ꝯſequēter in
telligiꝛ: nō tm̄mō de pr̄e dixiſſe apl'm paulū:
q ſolus hꝫ imoꝛtalitatē: ſꝫ de vno ⁊ ſolo deo j Thi.6
qd̄ ē ipa trinitas. Neqꝫ enī ipa vita eterna
moꝛtalis ē ſcd̄m aliquā mutabilitatē: ac p h̄
filius dei: q꜃ vita eterna eſt. cū patre etiā ipſe
intelligiꝛ vbi dictū eſt: q ſolus hꝫ imoꝛtalita/
tē. Eius enī vite eterne: ⁊ nos pticipes fa Vbi.ſ.
cti pꝛo modo nr̄o imoꝛtales efficimur. Sed
aliud ē ipſa cuius pticipes efficimur vita eter
na: aliud nos q eius pticipatiōe viuemus in
eternū. Si enim dixiſſet quē tpibus ꝓpꝛijs
oſtēderet pr̄ btūs ⁊ ſolus potēs: rex regū: ⁊ j Thi.6
dn̄s dn̄antiū: q ſolus hꝫ imoꝛtalitatē: nec ſic
inde ſepatū filiū opteret itelligi. Neqꝫ enim
q꜃ ipe filius alibi loquēs voce ſapiētie: ipe ē
enī dei ſapētia: ait. Girū celi circuiui ſola: Ecci.24
ſepauita ſe patrē. Quātomagis ḡ nō ē neceſ
ſe vt tm̄modo de pr̄e p̄ter filiū intelligaꝛ: qd̄
dictū ē: qui ſolus hꝫ imoꝛtalitatē: cuꝫ ita di j Thi.6
ctū ſit: vt ſues inqt mādatū ſine macula: irre Ibidē
p̄henſibile vſqꝫ in aduentum dn̄i noſtri ieſu
xp̄i: quē tēpoꝛibus ꝓpꝛijs oſtēdet beatus:
⁊ ſolus potēs rex regum: ⁊ dn̄s dn̄antiū: q
ſolus hꝫ imoꝛtalitatē: ⁊ lucē habitat inacceſſi
bilē: quē nemo hominum vidit: nec videre
poteſt: cui eſt honoꝛ ⁊ gloꝛia in ſecula ſeculo
rū amen. In qbus verbis: nec pater ꝓpꝛie
noiatus eſt: nec fili⁹: nec ſpūſſanctus: ſꝫ bea
tus ⁊ ſolus potēs: rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū
qd̄ ē vnus ſolus ⁊ ver⁹ deus ipſa trinitas.

Vbi. ſ. Niſi forte q̄ ſequunt̃: ꝑturbabūt hūc intelle/
ctū: q2 dixit: quē nemo hoīuꝫ vidit: nec vide
re pōt: cū h̄ etiā ad xp̄m ꝑtinere ſcd̄m diuini
tatē eius accipiat̃: quē nō viderūt iudei: qui
tñ carnē viderūt ⁊ crucifixerūt. Videri autē
trinitas humano viſu nullo mō pōt: ſꝫ eo vi/
ſu vr̄: quo iā q vident: nō hoīes: ſꝫ vltra ho/
Vbi. ſ. mines ſunt. Recte ḡ ip̄e deos trinitas itelli
Ps. 71 git̃: beat⁹ ⁊ ſolus potēs: oſtēdēs aduētū dn̄i
nr̄i ieſu xp̄i: tp̄ib⁹ ꝓprijs. Sic enī dictū eſt:
ſolus hꝫ imortalitatē: quō dictū ē: q facit mi/
Job. 5 rabilia ſolus. Qd̄ veliꝫ ſcire de quo dictuꝫ ē
accipiāt ſi de pr̄e tm̄: quō ḡ verꝝ ē: q̄ ip̄e fili⁹
dicit: quecūqꝫ enī pr̄ facit: hec eadē ⁊ fili⁹ fa
Ibidem cit ſiliter. An qcq̄ ē inter mirabilia mirabili
us q̄ꝫ reſuſcitare ⁊ viuificare mortuos. Dicit
aūt idē fili⁹. Sicut pr̄ ſuſcitat mortuos: ⁊ vi/
uificat: ſic ⁊ fili⁹ q̄s vult viuificat. Quō ḡ ſo
lus pr̄ facit mirabilia: cū hec v̄ba nec patreꝫ
tm̄: nec filiū tm̄ ꝑmittāt intelligi: ſꝫ vtiqꝫ deū
j. Co. 8 vnū verū ſolū: id ē patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritū ſan/
ctū. Itē cū dicit idē apl̄s: nobis vnus deus
pater: ex q̄ oīa ⁊ nos in ip̄o. ⁊ vn⁹ dn̄s ieſus
xp̄s: ꝑ quē oīa ⁊ nos ꝑ ip̄m: qs dubitet eum
Job. j. oīa q̄ creata ſunt dicere: ſicut btūs iohānes:
ꝑ ip̄m facta ſunt. Quero. itaqꝫ de quo dicat
Ro. ij. alio loco: qm̄ ex ip̄o: ⁊ ꝑ ipſuꝫ: ⁊ i ip̄o ſūt oīa:
ipſi gloria in ſecula ſeculoꝝ amē. Si enī de
pr̄e ⁊ filio ⁊ ſpūſancto: vt ſingulis ꝑſonis ſin
gula tribuant̃. Ex ipſo. id ē ex pr̄e: ꝑ ipſum.
id eſt ꝑ filiū: in ip̄o. id ē in ſpūſctō: manifeſtū
q̄ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus vn⁹ deus eſt:
Ibidem qm̄ ſingularit̃ intulit. Ipſi gloria in ſecula ſe/
culoꝝ. Vn̄ enī cepit hūc ſenſuꝫ. Nō ait. O
Vbi. ſ. altitudo diuitiaꝝ ſapiētie ⁊ ſcientie pr̄is: aut
filij. aut ſpirituſſancti: ſꝫ ſapiētie ⁊ ſciētie dei.
q̄ꝫ inſcrutabilia ſūt iudicia eius: ⁊ iueſtigabi
les vie ei⁹. Quis enī cognouit mentē dn̄i.
aut qs ↄſiliarius ei⁹ fuit. aut qs prior dedit il
li ⁊ retribuet̃ ei. Qm̄ ex ipſo: ⁊ ꝑ ipꝫ: ⁊ i ipſo
ſunt oīa. Ipi gl'ia i ſcl'a ſeculoꝝ amē. Si aūt
hoc de pr̄e tm̄ nō intelligi volūt: quō ḡ oīa ꝑ
patrē: ſunt. ſic̄ hic dicit̃. Et oīa ꝑ filiuꝫ. ſicut
j Co. 8 ad corinthios. vbi ait. Et vn⁹ dn̄s ieſus xp̄s
ꝑ quē oīa: ⁊ ſicut in euāgelio iohānis: O ia
Job. j. ꝑ ipſum facta ſunt. Si enim alia ꝑ patrē: alia
ꝑ filiū: iā nō oīa ꝑ patrē: nec oīa ꝑ filium. Si
aūt oīa ꝑ patrē: ⁊ oīa per filium: eadem ꝑ pa
treꝫ: que ꝑ filiuꝫ. Equalis eſt ḡ patri filius: ⁊
iſeparabilis operatio pr̄is: ⁊ filij: q2 ſi vel fi/
liū fecit pater quē nō fecit ipſe fili⁹: nō oīa ꝑ
filiū facta ſunt. at oīa ꝑ filiū facta ſunt. Ipſe
igit̃ factus nō eſt vt cū pr̄e faceret oīa q̄ facta
ſunt: q̄ꝫ qꝫ nec ab ipſo v̄bo tacuerit apoſtol⁹:
⁊ aptiſſime oīno dixerit: q cū in dei forma eēt Phi. 2
nō rapinā arbitratus eſt eſſe ſe equaleꝫ deo.
Hic deū ꝓprie patrē appellās ſicut alibi: ca
put aūt xp̄i deus. Similiter ⁊ d̄ ſpūſancto col j Co. ij
lecta ſunt teſtimonia: qbus añ nos q hoc diſ/
putauerūt abundātius vſi ſunt: q2 ⁊ ipſe de⁹
⁊ nō creatura. Qd̄ ſi nō creatura: nō tm̄ de
us. Nā ⁊ hoīes dicti ſunt dij: ſꝫ etiaꝫ verus
deus. Ergo pr̄i ⁊ filio prorſus eq̄lis: ⁊ in tri
nitatis vnitate cōſubſtantialis ⁊ coeternus.
Maxime v̄o illo loco ſatis claret: q̄ ſpūſſan
ctus nō ſit creatura: vbi iubemur nō ſeruire
creature: ſꝫ creatori. Nō eo modo quo iube
mur ꝑ caritateꝫ ſeruire inuiceꝫ: qd̄ eſt grece
ſed ecōuerſo mō q̄ tm̄ deo ſuit̃
qd̄ ē grece . Vn̄ idolatre dicunt̃ q
ſimulachris eā ſuitutē exhibēt q̄ debet̃ deo.
Scd̄m hāc enī ſuitutē dictū ē. Dn̄m deuꝫ deute. 6
tuū adorabis: ⁊ illi ſoli ſuies. Nā ⁊ hoc di/ mat. 4.
ſtincti⁹ i greca ſcriptura iuenit̃.
enī hꝫ. Porro ſi tali ſuitute: creature ſui/
re ꝓhibemur. qm̄ qdē dictū ē. Dn̄m deū tuū Vbi. ſ.
adorabis: ⁊ illi ſoli ſuies. Vn̄ ⁊ apl̄s dete Rom. j
ſtat̃ eos q coluerūt ⁊ ſeruierūt poti⁹ creature
q̄ creatori. Nō eſt vtiqꝫ creatura ſpūſſanct⁹
cui ab oībus ſanctis talis ſeruitus exhibet̃:
dicente apl̄o. Nos enī ſum⁹ circūciſio ſpūi Phi. 3
dei ſeruiētes: qd̄ eſt i greco.
Plures enī codices etiā latini ſic habent: q
ſpūi dei ſuim⁹: greci aūt oēs: aut pene oēs
In nōnullis aūt exēplarib⁹ latinis inueni/
mus: nō ſpiritui dei ſeruim⁹: ſed ſpiritu deo
ſeruimus. Sed q in hoc errāt: ⁊ auctoritati
grauiori cedere detractant. Nunquid ⁊ illd̄
variū in codicibus reperiūt. Neſcitis q2 cor j. Co. 6
pora veſtra templū. ē in vobis ſpirituſſancti
quē habetis a deo. Quid aūt inſanius ma/
giſqꝫ ſacrilegū eſt: q̄ꝫ vt quiſqꝫ dicere audeat
mēbra xp̄i templū eſſe creature minoris ſe/
cundū ipſos q̄ꝫ xp̄s eſt. Alio enī loco dicit:
corpora veſtra mēbra ſunt xp̄i. Si autē que Ibidem
mēbra ſunt xp̄i: templū eſt ſpūſſancti: nō eſt
creatura ſpūſſanctus: q2 cui corpus noſtruꝫ
templū exhibemus: neceſſe eſt vt huic eā ſer
uitutē debeamus: qua non niſi deo ſeruien/
dum eſt: que grece appellatur latria. Vnde

conſequenter dicit. Glorificate ergo ⁊ por/
Ubi. s̄ tate deum in corpore veſtro.

Quod vnigenitus dei filius propter formã
ſerui minor patre dicatur q in forma dei eq̃/
lis eſt patri. Ca. vij.

Iis ⁊ talib⁹ diuinaꝝ ſcripturaꝝ te
b ſtimonijs: qbus vt dixi p̄ores no/
ſtri copioſius vſi: expugnauerunt
hereticoꝝ tales calũnias vel erro/
res: inſinuat̃ fidei nr̃e vnitas: ⁊ eq̃litas trini
tatis. Sꝫ qꝛ multa in ſanctis libris ꝓpter in
carnationẽ verbi dei: q̄ ꝓ ſalute nr̃a reparã
da facta ẽ: vt mediator dei: ⁊ hoim eſſet ho/
j Thi. 2 mo xp̄s ieſus: ita dicunt̃: vt maiorẽ filio pa/
trẽ ſignificẽt: vel etiã aptiſſime oſtẽdant: er/
rauerũt hoies minus diligẽter ſcrutãtes vel
intuentes vniuerſaꝫ ſeriẽ ſcripturaꝝ: ⁊ ea q̃
de xp̄o ieſu ſecũdũ hoiem dicta ſunt ad eius
ſubſtantiã que ante incarnationẽ ſempiter/
na erat: ⁊ ſempiterna eſt: trãſferre conati ſũt.
Et illi quidẽ dicunt minorem filium eſſe q̃ꝫ
pater eſt: qꝛ ſcriptũ eſt: ip̄o dño dicẽte: pater
Jo. 14. maior me eſt. Ueritas aũt oſtẽdit ſcd̃m iſtũ
modũ etiã ſeipſo minorẽ filiũ. Quõ eniꝫ nõ
etiã ſeipſo minor factus ẽ: qui ſemetipſuꝫ ex
Phi. 2 inaniuit: formã ſerui accipiẽs. Neqꝫ eni ſic
accepit formã ſui: vt amitteret formaꝫ dei:
in qua erat eq̃lis pr̃i. Si g̃ ita accepta eſt for/
ma ſerui: vt nõ ammitteret̃ forma dei: cuꝫ ⁊
in forma ſerui: ⁊ in forma dei idẽ ipſe ſit fili⁹
vnigenit⁹ dei pr̃is: in forma dei eq̃lis patri
in forma ſerui: mediator dei ⁊ hoim homo
j Thi. 2 xp̄s ieſus. Quis non intelligat q̄ in forma
dei etiã ipſe ſeipſo maior eſt. in forma aũt ſer
ui etiã ſeipſo minor ẽ. Nõ itaqꝫ imerito ſcri
ptura vtrunqꝫ dicit: ⁊ equalẽ patri filiũ: ⁊ pa
trẽ maiorẽ filio. Illud eniꝫ ꝓpter formam
dei. h̄ aũt ꝓpter formã ſui: ſine vlla ꝯfuſiõe
intelligit̃. Et hec nobis regula: p oẽs ſacras
ſcripturas diſſoluẽde hui⁹ q̃ſtionis: ex vno
capite ep̄le pauli ap̄li ꝓmittit̃: vbi manifeſti
Ubi. s̄ us iſta diſtinctio cõmendat̃. Ait eniꝫ: Qui
cũ in forma dei eſſet: nõ rapinã arbitratus ẽ
eſſe ſe equalem deo: ſed ſemetipſuꝫ exinani
uit formã ſerui accipiẽs: in ſiĺitudinẽ hoiuꝫ
factus: ⁊ habitu inuẽtus vt homo. Eſt ergo
dei fili⁹ deo patri natura equalis: habitu mi
nor. In forma eniꝫ ſerui quã accepit: minor
eſt patre. In forma aũt dei in qua erat etiã an
teq̃ꝫ hanc accepiſſet equalis eſt patri. In for

ma dei verbũ p qd̃ facta ſunt oĩa. In forma
autẽ ſerui: factus ex muliere: factus ſub lege:
vt eos qui ſub lege erant redimeret. Pro/
inde in forma dei fecit hominẽ. In forma
ſerui factus eſt homo. Nã ſi pater tm̃ ſine fi
lio feciſſet hominẽ: non ſcriptuꝫ eſſet: Facia
mus hoiem ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ no/ Geñ. j
ſtrã. Ergo qꝛ forma dei accepit formã ſerui
vtrũqꝫ deus: ⁊ vtrunqꝫ homo. Sed vtrũqꝫ
deus ꝓpter accipienteꝫ deũ. Utrũqꝫ autem
homo ꝓpter acceptũ hominẽ. Neqꝫ eniꝫ il/
la ſuſceptione alterũ eoꝝ in alterũ conuerſuꝫ
atqꝫ mutatũ eſt. Neqꝫ diuinitas qppe i crea
turam mutata eſt vt deſiſteret eſſe diuinitas.
nec creatura in diuinitatem vt deſiſteret eſſe
creatura.

De ſubiectione qua filius ſubijciendus dici
tur patri. Ca. viij.

Illud aũt qd̃ dicit ap̄lus. Cuꝫ aũt ei j Cõ. 15
i oĩa ſubiecta fuerint: tũc ⁊ ipſe filius
ſubiectus erit ei qui illi ſubiecit oĩa.
Aut ideo dictũ eſt: ne quiſq̃ꝫ putaret habitũ
xp̄i qui ex humana creatura ſuſceptus eſt: cõ
uerſum iri poſtea in ipſam diuinitatẽ: vel vt
certius expreſſerim: deitateꝫ que nõ eſt crea
tura: ſꝫ eſt vnitas trinitatis incorporea: ⁊ in
cõmutabilis: ⁊ ſibimet ꝯſubſtãtialis: ⁊ coet/
na natura. Aut ſi qſq̃ꝫ ꝯtendit: vt aliq ſenſe/
runt ita dictũ: ⁊ ipſe filius ſubiectus erit ei q Ubi. s̄
illi ſubiecit omnia: vt ipſam ſubiectionẽ cõ/
mutationem ⁊ conuerſionẽ credat futuram
creature in ipſam ſubſtantiã vel eſſentiã crea
toris. id ẽ vt q̃ fuerat ſubſtãtia creature: fiat
ſubſtãtia creatoris. Certe vel hoc ꝯcedit: qd̃
nõ habet vllam dubitationẽ: nõdũ hoc fuiſſe Jo. 14.
factũ: cũ dñs diceret: pater maior me eſt. Di
xit enim hoc nõ ſolum anteq̃ꝫ aſcendiſſet i ce
lũ: verũ etiã añq̃ꝫ paſſus reſurrexiſſet a mor
tuis. Illi auteꝫ q putãt humanã in eo naturã
in dei ſubſtãtiã mutari atqꝫ conuerti: ⁊ ita di j Cõ. 15
ctum: tunc ⁊ ipſe filius ſubiectus erit ei qui
illi ſubiecit oĩa: ac ſi diceret̃ tunc ⁊ ipſe filius
hoĩs ⁊ a verbo dei ſuſcepta humana natura
cõmutabit̃ in eius naturã: qui ei ſubiecit oĩa
tunc futurũ putant: cũ poſt diẽ iudicij tradi/ Ibideꝫ
derit regnũ deo ⁊ patri. Ac p hoc etiam ſecũ
dum iſtam opinionẽ adhuc pater maior eſt: Jo. 14.
q̃ꝫ que de virgine ſerui forma accepta ẽ. Qd̃
ſi ⁊ aliq h̄ affirmãt: q̄ iã fuerit in dei ſubſtan
tiã mutatus homo xp̄s ieſus. illud certe ne/

gare non poſſunt: q adhuc natura hoīs ma
Ubi. s̄ nebat qñ ante paſſionē dicebat: qm̄ pater ma
ioꝛ me eſt: vñ nulla cūctatio eſt ſcd̄m hoc di/
ctū eſſe: q forma ſerui maioꝛ eſt pater: cui in
forma dei eq̄lis ē filius. Nec quiſq̄ cū audie
j. Cō. 15 rit qđ ait apl's. Cū aūt oīa ei ſubiecta: fuerit
manifeſtū: q2 pꝛeter eū qui illi ſubiecit oīa:
ita exiſtimet de patre intelligendū: q ſubie/
cerit omnia filio: vt ipſum filium ſibi oīa ſub
iecisse non putet. Inſeparabilis enim ope/
ratio eſt patris ⁊ filij: alioqn nec ipſe pater ſi
bi ſubiecit omnia: ſed filius ei ſubiecit: q ei
regnū tradit: ⁊ euacuat omnē pꝛincipatū ⁊
omnem poteſtatē ⁊ virtutē. De filio quippe
Ubi. s̄ iſta dicta ſunt. Cum tradiderit inquit regnū
deo ⁊ patri: cum euacuauerit omnē pꝛincipa
tum ⁊ omnē poteſtatē ⁊ virtutē. Ipſe enī
ſubijcit qui euacuat. Nec ſic arbitremur xp̄m
traditurū regnum deo ⁊ patri: vt adimat ſi/
bi. Nā ⁊ hoc quidā vaniloq crediderūt. Cū
Ubi. s̄ enim dicitur: tradiderit regnū deo ⁊ patri:
non ſeparat ipſe: quia ſimul cum patre vn⁹
deus eſt. Sed diuinarū ſcripturarum curio
ſos contētionūq ſtudioſos fallit verbū qđ
poſitū eſt: donec. Ita nāq ſequit. Opoꝛtet
Ibidē enim illum regnare: donec ponat oēs inimi
cos ſuos ſub pedibus ſuis: tanq cū poſue/
rit non ſit regnaturus. Nec intelligunt ita
Pſ. iij dictū ſicuti eſt illud. Cōfirmatū eſt coꝛ eius:
nō cōmouebit donec videat ſup inimicos ſu
os. Nō enim cū viderit iam cōmouebitur.
j Cō. 15 Quid ergo ē: Cū tradiderit regnū deo ⁊ pa
tri: quaſi mō nō habeat regnū deus ⁊ pater
Aba. 2 Sed q2 omnes iuſtos in qbus nunc regnat
j Thi. 2 ex fide viuentibus: mediatoꝛ dei ⁊ hominū
homo xp̄s ieſus pducturus eſt ad ſpeciem.
quā viſionē dicit idem apoſtolus. facie ad fa
j Cō. 13 cie. ita dictū eſt: cum tradiderit regnū deo: ⁊
j Cō. 15 patri: ac ſi diceret. cum pduxerit credētes ad
cōtemplationem dei ⁊ patris. Sicut enī di
Mat. ij cit. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo: ⁊
nemo nouit filium niſi pater: ⁊ nemo nouit
patrem niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reue/
lare. Tunc reuelabitur a filio pater: cū eua/
j Cō. 15 cuauerit omnē pꝛincipatum ⁊ omnem pote
ſtatem ⁊ virtutē. id eſt vt neceſſaria non ſit
diſpenſatio ſimilitudinū per angelicos pꝛin
cipatus ⁊ poteſtates ⁊ virtutes. Ex quaꝝ p
ſona nō incōuenienter intelligit dici in cātico
Cañ. j. cāticoꝝ ad ſpōſā. Similitudines auri facie/
mus tibi cū diſtinctionibus argenti: quoad/
uſq rex in accubitu ſuo eſt. id ē quoaduſq
xp̄s in ſecreto ſuo eſt: q2 vita nr̄a abſcondi/
ta eſt cū xp̄o in deo. Cū xp̄s ingt apparuerit Colo. 3
vita veſtra: tūc ⁊ vos apparebitis cū ipſo in
gloria. Qđ anteq fiat: videmus nūc p ſpe/ j Cō. 13
culū in enigmate: hoc eſt in ſimilitudinibus:
tūc aūt facie ad faciem. Hec enim nobis cō
templatio pmittit actionū omniū finis: atq
eterna pfectio gaudioꝝ. Filij enī dei ſum⁹ j Jo. 3.
⁊ nondū apparuit quid erimus. Scim⁹ enī
q2 cū apparuerit ſimiles ei erimus: qm̄ vide
bimus eū ſicuti ē. Qđ enī dixit famulo ſuo
moyſi. Ego ſū q ſū: hec dices filijs iſrael: Exo. 3
qui eſt miſit me ad vos: hoc cōtemplabimur
cū viuemus in eternū. Ita qppe ait: hec au
tem eſt vita eterna: vt cognoſcāt te vnū veꝝ Jo. 17.
deum: ⁊ quē miſiſti ieſū xp̄m. Hoc fiet cū
venerit dñs ⁊ illuminauerit occulta tenebꝛa j Cō. 4
rum: cum tenebꝛe moꝛtalitatis huius coꝛru
ptioniſq tranſierint. Tunc erit mane nr̄m:
de quo in pſalmo dicit: Mane aſtabo tibi ⁊
cōtemplaboꝛ. De hac cōtemplatione intelli Pſ. 5
go dictū. Cū tradiderit regnū deo ⁊ patri. j Cō. 15
id eſt cū pduxerit iuſtos: qbus nūc ex fide vi
uentib⁹ regnat mediatoꝛ dei ⁊ hominū: ho
mo xp̄s ieſus: ad cōtemplationē dei ⁊ pr̄is.
Si deſipio hic: coꝛrigat me qui melius ſapit
mihi aliud nō videtur. Neq enī quærem⁹
aliud cū ad illius ꝯtemplationē puenerim⁹:
que nūc nō eſt q̄diu gaudium noſtrū in ſpe
eſt. Spes enī que videt nō eſt ſpes: qđ enī
videt quis: quid ſperat. Si aūt qđ nō vide/
mus ſperamus: p patientiā expectam⁹ quo
aduſq rex in recubitu ſuo eſt. Tunc erit qđ Pſ. 15
ſcriptū eſt. Adimplebis me leticia cū vultu
tuo. Illa letitia nihil amplius requiret: quia
nec erit qđ amplius requirat. Oſtendet enī
nobis pater: ⁊ ſufficiet nobis. Qđ bene itel
lexerat philippus vt diceret dño: oſtende no Jo. 14
bis patrē ⁊ ſufficit nobis: ſed nondū intelle/
xerat: eo quoq mō idipſū ſe potuiſſe dicere
dñe oſtēde nobis te: ⁊ ſufficit nobis. Ut enī
hoc intelligeret: reſponſū ei a dño eſt. Tan Ibidē
to tpe ſum vobiſcum: ⁊ nō cognouiſtis me.
Philippe q videt me: videt ⁊ patrē. Sz q2
volebat eū ex fide viuere anteq illud poſſet
videre. ſecutus eſt: ⁊ ait. Nō credis: q2 ego Ibidē
in patre ⁊ pater in me eſt. Quādiu enim ſu/ 2 Cō. 5
mus in coꝛpoꝛe: pegrinamur a dño. Per

fidē enim ambulamus: nō p ſpeciem. Con
templatio quippe merces eſt fidei: cui merce
di p fidem corda mundant. ſicut ſcriptū eſt:
Act.15 fide mundans corda eoꝝ. Probat autē ꝙ
illi ↄtemplationi corda mundent: illa maxi/
me ſententia. Beati mundo corde: qm̄ ipſi
deū videbunt. Et qꝛ hec eſt vita eterna: di/
pſ. 90. cit deus in pſalmo. Longitudine dierum re
plebo eū: ⁊ oſtendā illi ſalutare meū. Siue
ergo audiamus: oſtende nobis filiū: ſiue au
diamus: oſtēde nobis patrē: tantundē valet
qꝛ neuter ſine altero pōt oſtendi. Vnū quip
Joh.10 pe ſunt: ſicut ait. Ego ⁊ pater vnū ſumus.
Deniq; ꝑpter ipſaꝫ inſepabilitatē: ſufficien
ter aliqñ nominat: vel pater ſolus: vel filius
ſolus: adimpleturus nos leticia cū vultu ſuo.
Jo.14. Nec inde ſepat vtriuſq; ſpūs: id eſt patris:
⁊ filij ſpūs. Qui ſpūs ꝓprie dicit ſpūs veri
tatis: quē hic mūdus accipere nō pōt. Hoc
eſt enī plenū gaudiū nr̄m: q̄ ampli⁹ nō eſt
frui ſcꝫ trinitate deo: ad cui⁹ imaginē facti ſu
mus. Propter hoc aliqñ ita loquit de ſpiri/
tuſancto: tanq̄ ſolus ipſe ſufficiat ad beatitu
dinē nr̄am: ⁊ ideo ſolus ſufficit: qꝛ ſepari a
prē ⁊ filio nō pōt. ſicut pater ſolus ſufficit: qꝛ
ſepari a filio ⁊ ſpiritu ſancto nō pōt. ⁊ filius
ideo ſufficit ſolus: qꝛ ſepari a patre ⁊ ſpūſan/
Ibidem cto nō pōt. Quid enim ſibi vult ꝙ ait. Si di
ligitis me mandata mea ſeruate: ⁊ ego roga
bo patrē meū: ⁊ aliū aduocatū dabit vobis:
vt vobiſcū ſit in eternū: ſpiritū veritatis quē
j Cor.2 hic mundus accipe nō pōt. id eſt dilectores
mundi. Animalis enim homo nō pcipit q̄
Jo.14. ſunt dei. Sed adhuc pōt videri: ideo dictū:
⁊ ego rogabo patrē ⁊ aliū aduocatum dabit
vobis: vt vobiſcū ſit in eternum: quaſi nō
ſolus filius ſufficiat. Illo autē loco ita de illo
Jo. 16. dictū eſt: tanq̄ ſolus oīno ſufficiat. Cū vene
rit ille ſpiritus veritatis: docebit vos omnē
veritatem. Nunquid ergo ſeparat hinc fili/
us tanq̄ ipſe nō doceat omnē veritatē: aut
quaſi hoc impleat ſpūſſanctus ꝙ minus potuit
docere filius. Dicāt ḡ ſi placet maiorē eē fi/
lio ſpiritū ſanctū: quē minorē illo ſolent dice
re. An qꝛ nō dictū eſt: ipſe ſol⁹ aut nemo niſi
ipſe vos docebit oēm veritatē: iō pmittunt:
vt cū illo docere credat ⁊ filius. Apoſtolus:
ḡ filiū ſepauit a ſciēdis his q̄ dei ſunt. vbi ait
j.Co.2 Sic ⁊ q̄ dei ſunt nemo ſcit niſi ſpūs dei: vt iā
iſti perſi poſſint ex hoc dicere: ꝙ ⁊ filiū nō

doceat que dei ſunt: niſi ſpūſſanctus: tanquā
maior minorē: cui filius ipē tantū tribuit: vt
diceret. Quia hec locutus ſum vobis: triſti/ Joh.16
tia impleuit cor veſtrum: ſed ⁊ ego veritatē
dico: expedit vobis vt ego eam. Nam ſi nō
abiero: aduocatus non veniet ad vos.
Quam vtile credentibus fuerit vt ad patrē
in forma ſeri xp̄s aſcenderet. Ca.ix.
Hoc at dixit: nō ꝑpter inequalitatē ver
bi dei ⁊ ſpūſſancti: ſed tanq̄ ipedimē
to eſſet preſentia filij hoīs apud eos q̄
minus veniret ille q minor nō eſſet: qꝛ non
ſemetipſū exinaniuit formā ſui accipiēs ſic
fili⁹. Oportebat ḡ vt auferret ab oculis eoꝝ Phi. 2
forma ſerui: quā intuētes hoc ſolū eſſe xp̄m
putabāt qđ videbāt: vñ eſt ⁊ illud qđ ait. Si
diligeretis me. gauderetis vtiq;: qm̄ eo ad
patrē: qꝛ pater maior me eſt. id eſt ꝓpter ea
me oportet ire ad patrē: qꝛ dum me ita vide
tis: ⁊ ex hoc ꝙ videtis: eſtimatis: qꝛ minor
ſū prē: atq; ita circa creaturā ſuſceptūq; ha
bitū occupati: eq̄litatē quā cū patre habeo nō
intelligitis. Inde eſt illud. Noli me tāgere:
nōdū enim aſcēdi ad patrē meū. Tactus enī Jo.20.
tanq̄ finē facit notiōis. Iōq; nolebat in eo
eſſe finē intenti cordis in ſe: vt hꝰ qđ videba
tur: tm̄mō putaret. Aſcenſio aūt ad patrem
erat ita videri ſicut eq̄lis eſt pr̄i: vt ibi eſſet fi
nis viſiōis q̄ ſufficit nobis. Aliqñ itē de fi/
lio ſolo dr̄ ꝙ ipſe ſufficiat: ⁊ in eius viſione
merces tota ꝓmittit delectatiōis ⁊ deſiderij
noſtri. Sic enī ait. Qui habet mādata mea
⁊ cuſtodit ea: ille eſt q diligit me. Qui autē Jo.14.
me diligit: diliget a patre meo: ⁊ ego diligā
eū: ⁊ manifeſtabo me illi. Nunqd hic: qꝛ nō
dixit: oſtendā illi ⁊ patrē: ideo ſeparauit pa/
trē: ſed qꝛ verū eſt: ego ⁊ pater vnū ſumus:
cū pater oſtendit: ⁊ filius oſtendit q in illo ē. Jo. 10.
Et cū filius oſtendit: etiā pater oſtendit q in
illo eſt. Sicut ergo cū ait. Et oſtendā illi me
ipſū: intelligit qꝛ oſtendit ⁊ patrē. Ita ⁊ in Jo.14.
eo ꝙ dicit. Cū tradiderit regnū deo ⁊ patri:
intelligit qꝛ nō adimit ſibi. Qm̄ cum perdu j Cō.15
cet credentes ad ↄtemplationē dei ⁊ patris:
ꝑfecto pducet ad cōtemplationē ſuā: qui di
xit. Et oſtendā illi meipſum. Et ideo conſe/
quenter cum dixiſſet illi Judas. Dn̄e qd fa Jo.14.
ctū eſt qꝛ oſtenſurus es te nobis: ⁊ non huic Ibidem
mundo. Rn̄dit Jeſus ⁊ dixit illi. Siqs dili
git me: ſermonē meū ſeruabit: ⁊ pater meus

diliget eū: ⁊ ad illū veniemus: ⁊ manſioneꝫ
apud eū faciemus. Ecce quia nō ſolū ſeipſm
oſtendit ei a quo diligit: q2 ſimul cū pr̄e ve/
nit ad eū: ⁊ manſionē facit apud eū. An for/
te putabit manſionē in dilectore ſuo facienti
bus patre ⁊ filio: excluſus eſſe ab hac māſi/
one ſpūſſanctus. Quid eſt ergo ꝙ ſuperius
Ibideꝫ ait de ſpūſancto. Queꝫ hic mūdus accipere
nō poteſt: quoniā nō videt illū: noſtis illuꝫ
vos: quia vobiſcū manet: ⁊ in vobis ē. Nō
itaqꝫ ab hac manſione ſeperatus eſt: de quo
Ibideꝫ dictū eſt: Vobiſcū manet: ⁊ in vobis ē. Ni
ſi forte quiſqꝫ ſic abſurdus eſt: vt arbitret
cū pater ⁊ filius venerint: vt māſionē apud
eū faciant. id eſt dilectorē ſuū: diſceſſurū in/
de ſpiritū ſanctū: ⁊ tanqꝫ locū daturum eſſe
maioribus. Sed huic carnali cogitationi oc
currit ſcriptura. paulo ꝗppe ſupius ait: Et
Io.14. ego rogabo patrē: ⁊ alium paraclituꝫ dabit
vobis: vt vobiſcū ſit ineternū. Nō ergo di
ſcedit patre ⁊ filio veniētibus: ſed in eadem
manſione cū ipſis erit ineternū: q2 nec ille ſi
ne ipſis venit: nec illi ſine illo: ſed ꝑpter inſi
nuationē trinitatis pſonarū: ēt ſingulis no
minatis: dicunt quedā ſepatim: nō tñ alijs
ſepatis intelligunt: ꝑpter eiuſdeꝫ trinitatis
vnitatē: vnāqꝫ ſubſtātiā atqꝫ deitatē patris
⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.

Quomodo traditurus ſit regnum filius pa
tri. Ca. x.

j Cō.15 Radet itaqꝫ regnū deo ⁊ patri do
minus noſter Ieſus xp̄s: nō ſe ide
t
ſepato: nec ſpūſancto: qm̄ pducet
credētes ad ꝯtēplationē dei: vbi ē
finis oim bonaꝝ actionū: ⁊ reges ſempiter
na: ⁊ gaudiū qđ nūqꝫ auferet a vobis. Hoc
Ioh.16 eni ſignat in eo ꝙ ait: Iteꝝ videbo vos: e
gaudebit cor veſtrū: ⁊ gaudiū vr̄m nemo t
Luc.10 tollet a vobis. Cuius gaudij ſimilitudinē p̄
ſignabat Maria ſedens ad pedes dñi: ⁊ in
tenta in verbuꝫ eius: quieta ſcilicet ab omni
actione: ⁊ intenta in veritatē ſcđm quendā
modū: cuius capax ē iſta vita: quo tñ p̄figu
raret illud: qđ futurū eſt ineternum. Mar
tha quippe ſorore ſua in neceſſitatis actione
cōuerſante: qꝫuis bona ⁊ vtili: tñ cum requi
es ſucceſſerit trāſitura: ipſa requieſcebat in
verbo dñi. Et ideo dñs cōquerēti Marthe
Ibideꝫ ꝙ eam ſoror nō adiuuaret: reſpōdit. Maria
optimā partē elegit: que non auferet ab ea.
Nō malā partē dixit: qđ agebat Martha
ſed iſtā optimā que nō auferet. Illa eniꝫ que
in miniſterio indigentie eſt: cū indigētia ipſe
trāſierit: auferet. Boni quippe opis trāſitu
ri merces eſt requies pmanſura. In illa igi
tur ꝯtēplatione: deus erit oia in oibus: quia j Cō.15
nihil ab illo aliud requiretur: ſed ſolo ipſo il/
luſtrari: perfruiqꝫ ſufficiet. Ideoqꝫ ille in Rō. 8.
quo ſpiritus interpellat gemitibus inenar/
rabilibus: vnā inqt petij a dño: hāc requirā: Ps.26
vt inhabitē in domo dñi: p omnes dies vi/
te mee: vt cōtempler delectationem dñi. Cō
templabimur enim deū patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritū j Thi.2
ſanctū: cū mediator dei ⁊ hoiuꝫ: hō xp̄s Ie/ j Cō.15
ſus: tradiderit regnū deo ⁊ patri: vt iaꝫ non
interpellet pro nobis mediator: ⁊ ſacerdos
noſter filius dei: ⁊ filius hoīs: ſꝫ ⁊ ipſe inquā
tum ſacerdos eſt: aſſumpta ꝑpter nos ſerui
forma: ſubiectus ſit ei qui illi ſubiecit oia: vt j Cō.15
inquantū deus eſt: cū illo nos ſubiectos ha/
beat: inquantuꝫ ſacerdos nobiſcū illi ſubie/
ctus ſit. Quapropter cū filius ſit ⁊ deus ⁊ ho/
mo: alia ſubſtantia deus: alia homo. homo
potius in filio qꝫ filius in pr̄e: ſicut caro ani/
me mee: alia ſubſtātia eſt ad animā meā: qꝫ/
uis in vno homine: qꝫ anima alterius hoīs
ad animā meā. Cū ergo tradiderit regnum Vbi. ſ.
deo ⁊ patri. id eſt cū credētes ⁊ viuentes ex
fide ꝓ qbus nūc mediator interpellat: pdu/
xerit ad cōtemplationē: cui percipiende ſuſ/
piramus ⁊ gemimus: ⁊ trāſierit labor ⁊ ge/
mitus: iaꝫ nō interpellabit ꝓ nobis tradito
regno deo ⁊ pr̄i. hoc ſignificās ait. Hec vo Ioh.16
biſcū locutus ſuꝫ in ſimilitudinibus: veniet
hora qñ iā nō in ſimilitudinibus loqr vobis
ſed manifeſte de pr̄e nūciabo vobis. id ē iaꝫ
nō erūt ſimilitudines: cū viſio fuerit facie ad
faciē. Hoc eſt enim qđ ait: ſed manifeſte de Ibideꝫ
pr̄e nūciabo vobis. Ac ſi diceret manifeſte
patrē oſtendā vobis. Nūciabo qppe ait: q2 Vbi. ſ.
verbū eius eſt. Sequit eniꝫ ⁊ dicit. Illa die
in noīe meo petetis: ⁊ iam dico vobis: quia Ibideꝫ
ego rogabo patrē. Ipſe eniꝫ pr̄ amat vos:
q2 vos me amaſtis: ⁊ credidiſtis: q2 a deo
exiui. Exiui a patre: ⁊ veni in hunc mundū:
iterū relinquo munduꝫ: ⁊ vado ad patrem.
Quid eſt. A patre exiui: niſi nō in ea forma
qua eq̄lis ſuꝫ patri: ſed aliter. id eſt in aſſum
pta creatura minor apparui. Et qđ ē. Veni Vbi. ſ.
in hūc mundū: niſi formaꝫ ſerui quā me ex/

inaniēs accepi etiā peccatoꝝ. qui mundum
iſtū diligūt oculis demonſtraui. Et qd eſt.
Joh. 16 Iterū relinquo mundū. niſi ab aſpectu dile
Ibidē ctoꝝ mūdi aufero qd viderūt. Et qd ē. Va
do a patrē. niſi doceo me ſic intelligendum
a fidelibus meis quō eq̄lis ſum patri. Hoc
qui credūt digni habebunt pduci ad fidē ad
ſpeciē. id eſt ad ipſam viſionē. quo pducens
dictus eſt tradere regnū deo ꝛ patri. Fide/
les qppe eius quos redemit ſanguie ſuo. di
cti ſunt regnū eius. ꝓ qbus nūc interpellat.
tūc aūt illic eos ſibi faciēs in herere: vbi eq̄/
lis ē patri. nō iā rogabit patrē ꝓ eis. Ipſe
Joh. 16 enī ingt. Pater amat vos. Ex hoc enī ro
gat quo minoꝛ eſt patre: quo vero eq̄lis eſt:
Ibi. ſ. exaudit cū patre. Vn̄ ſe ab eo ꝙ dixit. Ipſe
enī pater amat vos: vtiqꝫ ipē nō ſeparat:
ſed ſcd̄m ea facit intelligi que ſupra cōme/
moraui: ſatiſqꝫ inſinuaui. plerūqꝫ ita nomi
nari in trinitate vnāquāqꝫ pſonā: vt ꝛ alie
Ibi. ſ. illic itelligant̄. Sic itaqꝫ dictū eſt: Ipē enī
pater amat vos: vt ꝯſequēter intelligat̄ ꝛ fi
lius ꝛ ſpūſſanct⁹: nō qꝛ mō nos non amat.
Ro. 8. qui ꝓprio filio non pepcit: ſed ꝓ nobis om
nibus tradidit eū: ſed tales nos amat de⁹: q̄
les futuri ſumus: nō quales ſum⁹. Quales
eni amat: tales ineternū conſeruat: qd tunc
erit cū tradiderit regnū deo ꝛ patri: q nunc
interpellat ꝓ nobis vt iā nō roget patrē: qꝛ
ipē pater amat nos. Quo autē merito: niſi
fidei: qua credimus anteq̄ꝫ illud qd ꝓmit/
titur videam⁹. Per hanc eni ꝓuenim⁹ ad
ſpecieꝫ: vt tales nos amet: quales amat vt
ſimus: non quales odit: q mali ſum⁹: ꝛ hor
tatur ac pſtat: ne tales ſemper eſſe velimus

Qua diſcretiōe intelligēdus ſit nunc eſſe eq̄
lis patri filius nūc aūt minoꝛ. Ca. xi.

Vapropter cognita iſta regula in/
telligēdaꝝ ſcripturaꝝ de filio dei:
vt diſtinguam⁹ qd in eū ſonet ſcd̄m
formā dei: i q̄ equalis ē prī: ꝛ qd ſe
cūdū formā ſerui quā accepit: in q̄ minoꝛ ē pa
tre: nō conturbabimur tanq̄ꝫ ꝯrijs ac repu/
gnātibus iter ſe ſcōꝝ ſentētijs. Nā ſecundū
formā dei eq̄lis eſt prī: ꝛ filius: ꝛ ſpūſſanct⁹
qꝛ neuter eoꝝ creatura ē: ſicut iā oſtēdim⁹.
Scd̄m aūt formā ſerui: minoꝛ eſt prē qꝛ ipē
Jo. 14. dixit. Pater maioꝛ me ē. Minoꝛ eſt ſeipſo
Phi. 2 qꝛ de illo dictū ē. Semetipm exinaniuit: foꝛ
mā ſerui accipiēs. Minoꝛ eſt ſpū ſancto: qꝛ
ipſe ait. Qui dixerit blaſphemiā in filiū ho mat. 12
minis: dimittetur ei. q aūt dixerit in ſpū ſctō
nō dimittet̄ ei. Et in ipō virtutes opatus eſt
dicēs. Si ego in ſpū dei eijcio demonia: cer Luc. 11
te ſupuenit in vos regnū dei. Et apud Eſa
iam dicit: quā lectionē ipē in ſynagoga reci/
tauit: ꝛ de ſe cōpletā ſine ſcrupulo dubitatio Luc. 4
nis oſ̄dit. Spūs ingt dn̄i ſup me: ꝓpter qd
vnxit me: euangelizare pauperibus miſit Eſa. 61
me: pdicare captiuis remiſſionem: ꝛc. Ad
que faciēda iō dicit ſe miſſuꝫ: qꝛ ſpūs dn̄i eſt
ſup eū. Scd̄m formā dei: oīa p ipſum facta Joh. 1
ſunt: ꝛ ſine ipſo factū eſt nihil. Scd̄m formā
ſerui: ipē factus ē ex muliere: fact⁹ ſub lege. Gal. 4
Scd̄m formā dei: ipſe ꝛ pr̄ vnū ſunt. Scdꝫ Joh. 10
formā ſerui: nō venit facere volūtatē ſuā: ſꝫ Joh. 6.
volūtatē eius q eū miſit. Scd̄m formā dei:
ſicut habet pater vitā in ſemetipſo: ſic dedit Joh. 5.
ꝛ filio vitā habere in ſemetipſo. Scd̄m for/
mā ſerui: triſtis ē aīa eius vſqꝫ ad morteꝫ: ꝛ mat. 26
pater ingt: ſi fieri pōt trāſeat a me calix iſte. Ibidē
Scdꝫ formā dei: ipſe eſt verus deus: ꝛ vita
eterna. Secunduꝫ formam ſerui: factus eſt Phi. 2
obediens vſqꝫ ad morteꝫ: mortē aūt crucis.
Scd̄m formā dei: oīa q̄ habet pater: ipſius
ſunt: ꝛ oīa tua mea ſunt ingt: ꝛ mea tua. Se Joh. 17
cundū formā ſerui: non eſt doctrina ipſius: Joh. 7
ſed illius qui eū miſit.

Qua ratione filius dicatur neſcire diem et
horam quaꝫ ſcit pater. Ca. xij.

T De die ꝛ de hora nemo ſcit: neqꝫ mat. 24
e angeli i celo: neqꝫ filius: niſi pater
Hoc eni neſcit: qd neſciētes fac: id
ē ꝙ nō ita ſciebat vt tūc diſcipulis idicaret:
ſic dictū ē ad Abraā: Nūc cognoui ꝙ time Gē. 22
as deū: id ē nūc feci vt cognoſceres: qꝛ ꝛ ipē
ſibi i illa temptatiōe ꝓbatus innotuit Naꝫ
ꝛ illud vtiqꝫ dicturus erat diſcipulis tēpo/
re opportuno: de q̄ futuro tanq̄ꝫ preterito lo
quēs ait: Jam nō dicā vos ſeruos: ſed ami Joh. 15
cos: ſeru⁹ eni neſcit volūtatē dn̄i ſui. Vos
aūt dixi amicos: qꝛ oīa q̄cunqꝫ audiuit a pa
tre meo: nota feci vobis. qd nōdū fecerat:
ſed qꝛ certo facturus erat: quaſi iaꝫ feciſſet lo
cutus ē. Ipſis eni ait: Multa vobis habeo Joh. 16
dicere: ſꝫ nō poteſtis illa portare mō. Inter
que intelligit: ꝛ de die ꝛ de hora. Nā ꝛ apo
ſtolus. Neqꝫ enīꝫ iudicaui me ingt ſcire ali j. Cō. 2
qd inter vos: niſi xp̄m ieſum: ꝛ hūc crucifi
xuꝫ. Eis eni loquebat̄: qui capere altioꝛa de

xp̄i deitate nō poterant. Quib⁹ etiā paulo
j.Cō.3 poſt dicit. Nō potui vobis loqui q̄ſi ſpirita
libus. ſed quaſi carnalibus. Hoc ergo iter
illos neſciebat. qđ p illū ſcire nō poterāt. Et
hoc ſolū ſe ſcire dicebat. qđ eos p illū ſcire
j.Cō.2 oportebat. Deniq3 ſciebat iter pfectos: qđ
inter paruulos neſciebat. Ibi qppe ait. Sa
pientiā loquimur inter pfectos. Eo nāq3 gene
re locutiōis neſcire quiſq3 dicit: qđ occul/
tat: quo dicit foſſa ceca q̄ occulta eſt. Neq3
enī aliquo genere loquunt ſcripture: qđ in
cōſuetudine humana nō inueniat: q2 vtiq3
Puer.8 hoībus loquunt. Scđm formā dei dictum
Ps.109. eſt. Añ oēs colles genuit me: ideſt añ om/
nes altitudines creaturaꝝ. Et añ luciferꝝ ge
nui te: ideſt ante oia tpa τ tpalia. Scđm for
Puer.8 mā aut ſerui dictū ē. Dñs creauit me i pnci
Jo.14. pio viaꝝ ſuaꝝ. Quia ſecūdū formā dei dixit
Ibidē Ego ſum veritas: τ ſcđ3 formā ſerui. Ego
ſum via. Quia enī ipſe ē pmogenit⁹ a mor
tuis: iter fecit eccl'e ſue ad regnū dei ad vitā
eternam: cui caput ē ad imortalitatē etiā cor
poris: nō creat⁹ eſt in pncipio viaꝝ ſuaꝝ in
opa eius. Scđm formā enī dei: pncipium
Jo.8. eſt: qđ τ loquit nobis. In quo principio fe/
Geñ.j cit deus celū τ terrā. Scđm formā aūt Fui.
Ps.18 Sponſus pcedēs de thalamo ſuo. Scđm
Colo.j formā dei: primogenit⁹ omnis creature. τ
Ibidē ipſe añ oēs eſt: τ omnia in illo cōſtāt. Scđ3
Ibidē formā ſerui: ipſe eſt caput corporis eccleſie.
Scđm formā dei: dñs eſt glorie. Vñ mani
feſtum eſt: q2 ipſe glorificet ſanctos ſuos.
Ro.8. Quos enī pdeſtinauit hos τ vocauit: τ q̄s
vocauit ipſos τ iuſtificauit. Quos aūt iuſti/
ficauit: ipſos τ glorificauit. De illo qppe di
ctū eſt. q2 iuſtificet impiū: de illo dictū eſt: q2
Ro.3. ſit iuſtus τ iuſtificās. Si ergo quos iuſtifi/
Ro.8. cauit: ipſos τ glorificauit. qui iuſtificat ipſe
τ glorificat q eſt vt dixi dñs glorie. Scđm
mat.20 formā tñ ſerui ſatagētib⁹ diſcipulis de glori
ficatiōe ſua rñdit. Sedere ad dexterā vel ad
ſiniſtrā nō eſt meū dare vobis: ſed quibus
paratū ē a patre meo. Quod aūt paratū eſt a
Joh.10 patre eius: τ ab ipſo filio paratum eſt. quia
ipſe τ pater vnū ſunt. Iā3 enim oſtendim⁹
in hac trinitate p multos diuinarū locutiō/
num modos: etiam de ſingulis dici q2 om/
niū eſt. pter inſepabilē operationē vnius
eiuſdēq3 ſubſtātie. Sicut τ de ſpiritu ſcō
Joh.16 dicit. Cū ego iero: mittā eū ad vos. Nō d.

rit mittem⁹. ſed ita quaſi tantū filius eū miſ/
ſurus eſſet. τ non pater. cū3 alio loco dicat.
Hec locutus ſū3 vobis apud vos manēs. Jo.14.
Aduocat⁹ aūt ille ſpirit⁹ ſcilicet quē mittet
pater in nomine meo. ille vobis declarabit
omnia. Hic rurſus ita dictū3 eſt. quaſi non
eū miſſurus eſſet τ filius. ſ3 tantū pater. Si mat.20
cut ergo iſta. ita τ illud qđ ait. ſ3 quib⁹ para
tū eſt a patre meo. cū patre ſe intelligi voluit
parare ſedes glorie quibus vellet. Sed dicē
aliquis. Ille cum de ſpiritu ſancto loqueret
ita ſe miſſurū ait vt nō negaret patrem miſ/
ſurum. τ alio loco ita patrē. vt non negaret
ſe miſſurū. hic vero apte ait. nō eſt meū da/ Ibidē
re vobis. atq3 ita ſecut⁹ a patre dixit iſta pre
parata. Sed hoc eſt qđ p̄ſtruximus ſecūdū
formā ſerui dictū. vt ita intelligeremus. nō
eſt meum dare. ac ſi diceret. nō eſt humane
poteſtatis hoc dare. vt p illud intelligat hoc
dare. p qđ deus τ equalis eſt patri. Non ē Vbi.ſ
inquit meū dare. id eſt: nō humana poteſta
te iſta do: ſed quib⁹ paratū3 eſt a patre meo.
Sed iam tu intellige: q2 ſi omnia que habet Jo.17.
pater mea ſunt: τ hoc vtiq3 meū eſt: τ cū pa/
tre iſta paraui. Nam τ illud quero quō di/
ctū ſit. Siqs nō audiuit verba mea: ego nō Joh.12
abiudicabo eū. Forſitan enim ita hic dixit.
Ego nō iudicabo illum: quemadmodum ibi.
Nō eſt meū dare. Sed qđ hic ſequit. Non Ibidē
enim veni inquit vt iudicē mundum: ſ3 vt
ſaluum faciam mundū. Deinde adiungit τ Joh.12
dicit. Qui me ſpernit τ non accipit verba
mea habet q ſe iudicet. Hic iā itelligeremus
patrē: niſi adiungeret τ diceret. Verbū qđ Ibidē
locutus ſū: ipm iudicabit illū in nouiſſimo
die. Quid igit iā nec filius iudicabit: quia
dixit. Ego nō iudicabo illū: nec pater: ſed Vbi.ſ
verbū qđ locut⁹ eſt fili⁹: imo potius audiād/
huc qđ ſequitur. Quia ego inquit nō ex me Ibidē
locutus ſū3: ſed ille qui me miſit pater: ille
mādatum mihi dedit quid dicā aut quid lo/
quar: τ ſcio q2 mādatū eius vita eterna eſt.
Que ego loquor ita vt dixit mihi pat ſic lo/ Ibidē
quor. Si ergo nō iudicat fili⁹: ſed verbū qđ
locut⁹ eſt filius. Iđ aūt iudicat verbū qđ lo
cut⁹ eſt filius: q2 nō ex ſe locut⁹ eſt filius: ſ3
qui miſit eum pater mandatū dedit ei quid
dicat: τ quid loquat: pater vtiq3 iudicat cu/
ius verbū eſt quod locut⁹ eſt fili⁹: atq3 ipſū3
verbū patris idē ē fili⁹ ipe. Nō enī3 aliud ē

mandatū patris: aliud verbū patris. Nã ꝛ
verbū hͦ appellauit ꝛ mandatū. Uideam⁹
Ubi.ſ ꝙ ne forte ꝙ ait: Ego nō ex me locut⁹ ſum:
hoc intelligi voluerit: ego nō ex me natus
ſum. Si eñ vbū patris loquit̄: ſeipſum lo
quit̄: quia ipſe eſt verbū patris: plerūq; eñ
dicit: dedit mihi pater: in quo vult intelligi
ꝙ cū genuerit pater: nō vt tanq̄ iam exiſtē/
ti ꝛ nō habenti dederit aliqd: ſed ipſuz dediſ
ſe vt haberet: genuiſſe ē vt eſſʒ. Nō eniʒ ſic
creatura: ita dei filius ante incarnationez: ꝛ
Joh.1 ante aſſumptã creaturã vnigenitus: p quez
facta ſunt oia: aliud ē: ꝛ aliud habet: ſed hoc
ipm ē: qđ eſt id qđ habet. Qđ illo loco ma/
nifeſtius dicit̄: ſiqs ad capiēdū ſit idoneus:
Joh.5 vbi ait. Sicut habet pater vitã in ſemetipo
ita dedit vitã habere filio i ſemetipo. Neq;
eñ iã exiſtenti ꝛ vitã non habenti dedit vt
haberet vitã in ſemetipſo: cum eoipſo qđ eſt
vita ſit hoc eſt ergo dedit filio vitam habere
in ſemetipſo: genuit filiū incōmutabilē vitã
j.Jo.5 qđ eſt vita eterna. Cū ergo verbū dei ſit fi/
lius dei: ꝛ fili⁹ dei ſit ver⁹ de⁹: ꝛ vita eterna
ſicut in epiſtola ſua dicit. Johãnes: ēt hic
Joh.12 qd aliud cognoſcim⁹: cū dicit dñs: Ubū qđ
locutus ſuz: ipm iudicabit eū in nouiſſimo
die: ꝛ ipm verbū patris verbuz eſſe dicit: ꝛ
mandatū patris ipmq; mandatū vitã eter/
Ibidez nam: Et ſciō inquit qꝛ mandatum eius vita
eterna eſt. Quero itaq; quō intelligamus:
Ibidez Ego nō iudicabo: ſed verbū qđ locut⁹ ſum
iudicabit: qđ ex cōſequentib⁹ apparet ita di/
ctum: ac ſi diceret: ego nō iudicabo: ſʒ ver/
bum patris iudicabit. verbuz aūt patris eſt
ipſe filius dei. Siccine intelligendum eſt:
ego nō iudicabo. ſed ego iudicabo: quomō
illud pōt eſſe verū. niſi ita ego ſcʒ nō iudica/
bo ex poteſtate humana: qꝛ filius hominis
ſum. ſʒ ego iudicabo ex poteſtate verbi: qꝛ
fili⁹ dei ſuʒ. Aut ſi cōtraria ꝛ repugnãtia vi
dentur. ego nō iudicabo: ſed ego iudicabo.
qd illinc dicim⁹: vbi ait. Mea doctrina nō
Joh.7 eſt mea. quomō mea: quomō nō mea. Nō
eñi dixit: iſta doctrina nō eſt mea: ſed mea
doctrina nō eſt mea: quã dixit ſuaz: eandez
dixit nō ſuaz. Quō iſtud verū eſt: niſi ſcđm
aliud ſuã dixerit: ſcđm aliud nō ſuã. Scđʒ
formã dei ſuã: ſecunduz formã ſerui nō ſu/
am. Cū eñi dicit: nō eſt mea: ſed ei⁹ qui me
Ibidez miſit: ad ipm verbū nos fecit recurrere. do
ctrina eñi patris ē verbū patris qui eſt vni
cus fili⁹. Quid ſibi ꝛ illud vult: q in me cre Joh.12
dit: nō in me credit: quō in ipm: quō nō in
ipm: quō tã cōtrariū ſibiq; aduerſuz pōt in
telligi: qui in me credit inqt nō in me credit Ubi.ſ
ſed in eū qui me miſit: niſi ita intelligas: q
in me credit: non in hoc qđ videt credit: ne
ſit ſpes nr̃a in creatura: ſʒ in eo qui ſuſcepit
creaturã i qua humanis oculis appareret:
ac ſic ad ſe equalē patri cōtemplandum per
fidem corda mūdaret. Ideoq; ad patrē re
ferēs intentionē credentium ꝛ dicēs: nō in
me credit: ſed in eū q me miſit: nō vtiq; ſe a
patre: id ē ab illo qui eū miſit voluit ſepari:
ſed vt ſic in eū crederet: quō in patrem cui
equalis ē. Qđ apte alio loco dic̄. Creditis Jo.14.
in deū ꝛ in me credite: ideſt ſicut creditis i
deū: ſic ꝛ in me: qꝛ ego ꝛ pater vnus deus.
Sicuti ergo hic tanq̄ abſtulerit a ſe fidē ho Joh.10
minū: ꝛ in patrē trãſtulerit: dicendo: nō in Joh.12
me credit: ſʒ in euz qui me miſit: a quo tñ ſe
vtiq; nō ſeparauit. Sic etiam qđ ait: nō eſt mat.20
meū dare ſed quib⁹ paratū eſt a patre meo:
puto clarere ſcđm quid vtrūq; accipiēdum
ſit. Tale ē eñi ꝛ illud: ego nō iudicabo: cuʒ Joh.12
ipſe iudicatur⁹ ſit viuos ꝛ mortuos: ſʒ qꝛ nō
ex poteſtate humana ꝑpterea recurrens ad
deitatē: ſurſum erigit corda hoīm: ꝑpter q̄
ſubleuanda deſcēdit.

De vnitate perſone filij dei ꝛ filij hominis: ſiue in gloria ſiue in humilitate. Ca. xiij.

n Iſi tñ ipſe idē eſſet fili⁹ hominis ꝑ
pter formã ſui quã accepit q fili⁹ ē
dei ꝑpter dei formam in qua eſt. nō diceret
aplus. Paul⁹ de ꝑncipib⁹ hui⁹ ſeculi. Si
eñi cognouiſſēt. nūq̄ dñm glīe crucifixiſ/
ſent. Ex forma eñi ſerui crucifixus eſt. ꝛ tñ
dñs glie crucifix⁹ ē. Talis eñi erat illa ſu/
ſceptio q̄ deū hoiem faceret: ꝛ hoiez deuʒ.
quid tñ ꝑpter qd: ꝛ quid ſecundum qd dica
tur: adiuuãte dño: prudēs ꝛ diligēs ꝛ pius
lector intelliget. Nam ecce diximus: quia
ſcđm id qđ deus eſt: glorificat ſuos: ſcđm
hoc vtiq; qđ dñs glorie eſt: ꝛ tñ dñs glorie
crucifixus eſt: qꝛ recte dicit̄ ꝛ de⁹ crucefix⁹:
nō ex virtute diuinitatis: ſʒ ex īfirmitate car
nis. ſicut dicimus: qꝛ ſcđm id qđ deus ē iu
dicat: hoc eſt ex ptãte diuina: nō humana.
Et tñ ipſe homo iudicaturus eſt: ſicut dñs
glorie crucifixus eſt. ita eñ apte ait: Cū ve mat.25

nerit filius hoīs in gloria ſua: ⁊ oēs angeli
ei⁹ cū eo: tūc cōgregabunt ante eū oēs gen
tes: ⁊ cetera. que de futuro iudicio vſq₃ ad
vltimā ſententiā in eo loco p̄dicant. Et iu/
Zach. 12 dei q̄ppe q in malicia ſua pſeuerātes: in illo
iudicio puniēdi ſunt. ſicut alibi ſcriptu₃ eſt:
Videbunt in quē pupugerūt. Cū eni ⁊ bo
ni ⁊ mali viſuri ſūt iudicē viuorū ⁊ mortuo
rū: proculdubio eum videre non poterunt
mali: niſi ſcd̄m formā qua filius hoīs ē: ſ₃
tñ in claritate in qua iudicabit: nō in humi
litate in qua iudicat⁹ eſt. Ceterū illā dei for
mam in qua eq̄les eſt patri. p̄culdubio im/
pij nō videbūt. Nō eni₃ ſunt mūdicordes.
Mat. 5 Beati eni mundicordes: qm̄ ipſi deū vide
j Cō. 15 būt. Et ipa viſio ē facie ad faciē: q̄ ſummū
premiū p̄mittit iuſtis: ⁊ ipa fiet: cu₃ tradet
regnū deo ⁊ patri. in quo ſue forme viſionē
vult intelligi. ſubiecta deo vniuerſa creatu
ra. ⁊ ipa in qua filius dei filius hoīs factus
Ibidē eſt. Quia ſcd̄m hāc ⁊ ipſe fili⁹ tūc ſubiectus
illi erit: qui ei ſubiecit omnia: vt ſit de⁹ om
nia in omnibus. Alioquin ſi fili⁹ dei iudex
in forma qua equalis ē patri: etiā impijs cū
Jo. 14 iudicaturus eſt apparebit. Quid eſt qd̄ p̄
magno dilectori ſuo pollicet dicēs. Et ego
diligā eū. ⁊ oſtēdā meipſ₃ illi. Quapropter
filius hoīs iudicaturus ē. nec tñ ex hūana
ptāte: ſ₃ ex ea q̄ filius dei eſt. Et rurſus fili
us dei iudicaturus ē. nec tñ in ea forma ap
parens: in qua deus eſt equalis patri. ſ₃ in
ea qua filius hoīs ē. Itaq₃ vtrūq₃ dici pōt.
⁊ filius hoīs iudicabit. ⁊ nō fili⁹ hoīs iudi
cabit. Quia fili⁹ hoīs iudicabit: vt verū ſit
mat. 25 qd̄ ait. Cū venerit filius hoīs tūc cōgrega
bunt ante eū oēs gētes. Et nō fili⁹ hoīs iu
dicabit. vt verū ſit qd̄ ait. Ego nō iudicabo.
Joh. 8 Et ego nō quero gloriā meā: eſt q querat ⁊
iudicet. Nā ſcd̄m id qd̄ i iudicio nō forma
dei: ſed forma filij hoīs apparebit: nec ipſe
Joh. 5 pater iudicabit. Scd̄₃ hoc eni dictū ē: Pa
ter nō iudicat quēquā. ſed omne iudiciu₃
dedit filio. Qd̄ vtrā ex illa locutione dictu₃
ſit: quā ſupra cōmemorauim⁹: vbi ait: Sic
Ibidē dedit filio habere vitā i ſemetipſo: vt ſignifi
caret q₃ ſic genuit filiū: An ex illa de qua lo
Phi. 2 quit apl's dicēs: Propt qd̄ eū ſuſcitauit: ⁊
donauit ei nomē qd̄ eſt ſup oē nomē. Hoc
eni de filio hoīs dictū eſt: ſcd̄m quē dei fili⁹
Ibidē excitatus ē a mortuis. Ille quippe in forma

dei equalis eſt p̄ri: ex q̄ ſe exinaniuit: formā
ſerui accipiēs. in ipa forma ſerui ⁊ agit ⁊ pa
titur ⁊ accipit: q̄ cōſequenter cōtexit apoſto
lus: Humiliauit ſe fact⁹ obediēs vſq₃ ad mor Ibidē
tē: mortē aūt crucis: p̄pter qd̄ de⁹ illū exalta
uit: ⁊ donauit ei nomē qd̄ eſt ſup omne no/
mē: vt in noīe ieſu oē genu flectat. celeſtiu₃
terreſtriū ⁊ infernorū: ⁊ oīs lingua cōfiteat:
q₃ dn̄s ieſus xp̄s in gloria ē dei p̄ris: Utrū
ergo ſcd̄m illā: an ſcd̄m iſtā locutionem di/
ctū ſit. Qd̄ ē iudiciu₃ dedit filio: ſatis hinc ap Joh. 5
paret: quia ſi ſcd̄m illud diceret ſcd̄m qd̄ di
ctū eſt: Dedit filio habere vitā i ſemetipſo: Ibidē
nō vtiq₃ diceret: pater nō iudicat quēquā.
Scd̄₃ hoc eni q̄ equalē pater genuit filiu₃
iudicat cū illo. Scd̄m hoc ergo dictu₃ eſt q̄
in iudicio nō i forma dei: ſ₃ forma filij hoīs
apparebit. Non quia nō iudicabit qui de/
dit omne iudiciū filio. cū de illo dicat filius.
Eſt qui querat ⁊ iudicet. ſed ita eſt dictum: Joh. 8
Pater nō iudicat quēq₃: ſed omne iudiciū Joh. 5
dedit filio: ac ſi diceret. Patrē nemo vide
bit in iudicio viuorū ⁊ mortuorū: ſed omnes
filiū: q₃ filius hoīs eſt vt poſſit ⁊ ab impijs
videri. cū ⁊ illi videbūt in quē pupugerūt. Zach. 12
Qd̄ ne conijcere poti⁹ q̄₃ apte dimōſtrare
videamur: p̄ferem⁹ eiuſdē dn̄i certā mani
feſtāq₃ ſententiā: qua oſtendamus ipam fu
iſſe cām vt diceret: Pat nō iudicat quēq₃: Joh. 5
ſed omne iudiciū dedit filio: q₃ iudex in for
ma filij hoīs apparebit: que forma nō ē pa
tris ſed filij. Nec ea filij in qua equalis eſt
patri: ſed in q̄ minor eſt patre: vt ſit in iudi/
cio cōſpicuus ⁊ bonis ⁊ malis. Paulo eni
poſt dicit: Amē dico vobis: quia qui ver/ Ibidē
bum meū audit ⁊ credit ei qui miſit me: ha
bet vitā eternā: ⁊ in iudiciū nō veniet: ſed
trāſit a morte in vitā. Hec vita eterna ē illa
viſio que nō ptinet ad malos. Deinde ſeq
tur: Amen amē dico vobis: q₃ veniet hora Ibidē
⁊ nunc eſt: cū mortui audient vocē filij dei:
⁊ qui audierint viuent. Et hoc p̄prium eſt
piorū: qui ſic audiūt de incarnatione eius:
vt credāt q₃ filius dei eſt. id eſt ſic cū p̄pter
ſe factum accipiunt minorē patre in forma
ſerui: vt credant q₃ equalis eſt patri in for/
ma dei. Et ideo ſequitur: ⁊ hoc ipm cōmē
dās dicit: Sicut pater habet vita₃ in ſemet
ipſo: ita dedit ⁊ filio vitam habere in ſemet Joh. 5
ipſo. Deinde venit ad viſionē ſue clarita/

tis in qua venturus est ad iudiciū: que visio
cōmunis erit ⁊ impijs ⁊ iustis. Sequit̃ cuiꝫ
Ibidē ⁊ dicit. Et potestatē dedit ei iudiciuꝫ facere
qm̃ filius hoīs est. Puto nihil esse manife/
stius. Nam qꝛ filius dei est equalis patri: ñ
accepit hāc potestatē iudicij faciēdi: ſꝫ habet
illā cuꝫ patre in occulto. Accepit autē illam:
vt boni ⁊ mali euꝫ videāt iudicantē: qꝛ fili⁹
hominis est. Visio quippe filij hominis ex
hibet̃ ⁊ malis. Naꝫ visio forme dei non nisi
Mat.5 mūdis corde: qꝛ ipsi deū videbunt. id est so
lis pijs exhibebit: quorꝫ dilectioni hoc ipꝫ
ꝓmittit: qꝛ seipsuꝫ ostēdet illis. Et ideo vide
Joh.5 quid sequat̃. Nolite mirari hoc iquit. Quid
nos prohibet mirari: nisi illō qd̕ reuera mi
ratur omnis qui nō itelligit: vt ideo diceret
patrē dedisse ei potestatē iudicium facere: qꝛ
filius hominis est: cum magis quasi hoc ex
pectaretur vt diceret: qm̃ filius dei est. Sed
quia filiuꝫ dei scd̕m id qd̕ in forma dei equa
lis ē patri videre iniq nō possunt. Oportet
aūt vt iudicē viuorꝫ ⁊ mortuorꝫ corā quo
iudicabunt: ⁊ iusti videant ⁊ iniqui. Nolite
Ibi.5 iquit hoc mirari: qm̃ venit hora in qua om/
nes qui in monumētis sunt audient vocem
eius: ⁊ prodiēt qui bona gesserunt in resur/
rectionē vite: qui mala gesserunt in resurre/
ctionem iudicij. Ad hoc ergo oportebat vt
ideo acciperet hanc potestatem qꝛ filius ho
minis est: vt resurgētes omnes videret euꝫ
in forma in qua videri ab hominibus potest
sed alij ad damnationem: alij ad vitam eter
nam. Que est autē vita eterna: nisi illa visio
que nō cōceditur impijs: vt cognoscant te in
Jo.17. quit vnum verum deum: ⁊ que misisti iesuꝫ
christum. Quō ⁊ ipsum iesuꝫ christuꝫ: nisi
quēadmodum vnū verꝫ deū qui ostēdet se/
ipsum illis. Nō quō ostēdet se etiam puniē
dis in forma filij hoīs: scd̕m illā visionē bo
nus ē: scd̕m quā visionē deus apparet mū/
ps.72. dis corde: qm̃ q̃ꝫ bon⁹ deus israel rectis cor
de. Quādo aūt iudicē videbūt mali: nō eis
videbit̃ bonus: quia nō ad eum gaudebunt
Apoc.j corde: sed tūc se plangent omnes tribus ter
re. in numero vtiqꝫ omniū maloꝝ ⁊ infide/
liuꝫ. Propter hoc etiā illi q euꝫ dixerat ma/
gistrum bonū: querēs ab eo ꝯsiliuꝫ cōsequē
mat.19. de vite eterne respōdit. Quid me iterrogas
de bono. nemo bonus nisi vnus deus. cuꝫ
⁊ hominēꝫ alio loco dicat bonum ipse dñs.
Bonus homo inquit de bono thesauro cor mat.12.
dis sui profert bona: ⁊ malus homo de ma
lo thesauro cordis sui profert mala. Sed qꝛ
ille vitam eternā querebat. Vita autē eter/
na est in illa cōtemplatione: qua nō ad penaꝫ
videtur deus: sed ad gaudium sempiternū.
⁊ nō intelligebat cum quo loquebatur: q tan
tūmodo filium hominis arbitrabat̃. Quid
me interrogas inquit de bono. id est istā for mat.19.
mam quaꝫ vides quid interrogas de bono:
⁊ vocas me secūduꝫ qd̕ vides magistrū bo/
num. hec forma filij hominis est: hec forma
accepta ē: hec forma apparebit in iudicio: nō
tm̃ iustis: sed ⁊ impijs. ⁊ huius forme visio
nō erit in bonum eis qui male agūt. Est aūt
visio forme mee in qua cum essem: nō rapi/
nam arbitratus sum esse equalis deo: sed vt Phi.2
hanc acciperem meipsuꝫ exinaniui. Ille er
go vnus deus pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus:
qui nō apparebit nisi ad gaudium qd̕ nō au
feretur a iustis. Cui gaudio futuro suspira/
bat qui dicit. Vnam petij a dño hanc requi ps.26.
rā: vt inhabiteꝫ in domo dñi p omnes dies
vite mee: vt cōtempler delectatiōēꝫ domini.
Vnus ergo deus ipse est solus bonus. ad
hoc qꝛ nemo eū videt ad luctū ⁊ planctū: sed
tantum ad salutem ⁊ leticiam veram. Secū
dū illā formā si me itelligis: bon⁹ sūt. Si au
tē scd̕m hāc solā: qd me interrogas de bono
si inter illos es q videbūt in quē pupugerūt
⁊ ipsa visio malū eis erit: qꝛ penalis erit. Ex
ista sententia dixisse dñm̃: qd me interrogas
de bono: nemo bon⁹ nisi vnus deus. His mat.19.
documētis que cōmemoraui ꝓbabile est: qꝛ
illa visio dei qua cōtemplabimur incōmuta/
bilem atqꝫ humanis oculis inuisibilem dei
substātiā que solis sanctis ꝓmittit̃: quā dicit
apl's paulus: facie ad faciem. ⁊ de qua dicit j Cō.13
aplus iohānes. Silēs ei erimus qm̃ vide/ j.Jo.3
bimus eū sicuti ē: ⁊ de qua dicit̃. Vnā petij
a dño hāc requirā: vt cōtempler delectatiōēꝫ ps.26.
dñi. ⁊ de q̃ dicit ipse dñs. Et ego diligā eū Jo.14.
⁊ ostendā meipsuꝫ illi. ⁊ ꝓpter quā solā fide
corda mūdam⁹: vt simus beati mūdicordes Mat.5
qm̃ ipsi deuꝫ videbunt. Et si qua alia de ista
visione dicta sunt. que copiosissime sparsa
p omnes scripturas inuenit: quisquis ad eam
querendā: oculum amoris intendit: sola est
summū bonū nostrum: cuius adipiscēdi cau
sa precipimur agere quicquid recte agimus.

mat. 25 Viſio vero illa filij hoīs q̄ pmunicipata eſt: cū cōgregabunť oēs gentes ante eū ⁊ dicēt ei. Dn̄e qn̄ te vidimus eſurientē ⁊ ſitientez ⁊ cetera. nec bonū erit impijs q mittentur in ignē eternū. nec ſūmū bonū erit iuſtis. Ad/ huc eniz vocat eos ad regnū: qđ eis paratū
mat. 25 eſt ab initio mūdi. Sicut eniz illis dicet. Jte
Jbidez in ignē eternū. ita iſtis: venite bn̄dicti pr̄is: mei: poſſidete paratū vobis regnū. Et ſicut
Jbidez ibunt illi in cōbuſtionē eternam. ſic iuſti i vi tam eternā. Quid eſt autem vita eterna: ni/
Jo. 17. ſi vt cognoſcant te inquit vnū veruz deum: ⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m. Sed iā in ea cla/ ritate de qua dicit patri: quaz habui apud te
j Cō. 25 priuſq̄ȝ mundus fieret. Tunc eniz tradeť re
mat. 25 gnuz deo ⁊ patri: vt intret ſeruus bonus in gaudiū dn̄i ſui: ⁊ abſcondat eos quos poſſi/ det deus in abſcondito vultus ſui a cōturba tione hoīuz: eoꝝ ſcȝ qui tunc cōturbabuntur
Ps. iij audientes illā ſententiā: a quo auditu malo iuſtus nō timebit: ſi modo ꝓtegať in taber/ naculo. id eſt in fide recta catholice eccleſie a ꝯtradictione linguarū. id eſt a calūnijs here/
mat. 19. ticorū. Si vero eſt alius intellectus verboꝝ dn̄i qbus ait: quid me interrogas de bono: nemo bon⁹ niſi vnus deus: dūm̄ non ideo credať maioris bonitatis eſſe patris q̄ȝ filij
Joh. j. ſubſtātia: ſecundum quā verbū eſt. p quod facta ſunt oīa: nihilq̄ȝ abhorret a ſana doctri na ſecuri vtamur: non vno tantuȝ: ſed quot quot reperiri potuerint. Tanto eniz fortius cōuincuntur heretici: quanto plures exitus patent ad eorum laqueos euitandos. Sed ea que adhuc cōſideranda ſunt: ab alio peta/ mus exordio.

Explicit liber primus de trinitate.

Jncipiunt capitula libri ſecundi.

j De regulis ſecundum quas ſcriptura de patre loquiť ⁊ filio.
ij De his ſcripture locis in qbus dubiū eſt an ꝓpter aſſumptā creaturā minorē patre indicent filiuz. an vero hoc tātuȝ quod licet equalem patri. tn̄ ⁊ de patre ſic doceant.
iij De his que ſpiritū ſanctū nō minorem patre indicant. ſed tantuȝ q̄ de patre ꝓ cedit.
iiij De clarificatione qua ⁊ pater filiū glo rificat ⁊ filius patrem.
v Quō intelligenda ſit miſſio: ſiue filij: aut ſpiritusſancti.
vi Quid ſit q̄ nunq̄ȝ legiť pater maior ſpi ritusſancto: aut ſpiritusſanctus minor patre.
vij Propoſitio queſtionis de multimo/ dis apparitionibus dei: quaꝝ quedam miſſiones appellanť: cum pater miſſus nō queat dici: ſed aut filius: aut ſpirituſ ſanctus cooperāte tn̄ in oībus trinitate.
viij De his que naturam dei viſibilem pu tauerunt.
ix De his qui filium volunt etiā ante car nis aſſumptionem fuiſſe mortalem: vt ſolus pater immortalitatem habere cre datur.
10 An indiſcrete deus trinitas patribus apparuerit. An aliqua ex trinitate per/ ſona.
xi De tribus viris abrae viſis: cū quibus ſicut cum domino deo loquiť.
xij De duobus angelis q in humana for/ ma apparuerunt loth: ⁊ in quibus do/ minus ſingulariter appellať.
xiij De viſione moyſi qua deum vidit in oreb per ignem in rubo.
xiiij De apparitōe dei in exitu iſrael de egy pto.
xv De his que diuinitus geſta ſunt coraȝ moyſe in monte ſyna.
xvi Vtrum deus per ſuaȝ ſubſtantiā moy ſi apparuerat: an per viſibilem creatu/ ram.
xvij Quō ex perſona dn̄i Jeſu xp̄i dicta in/ telligenda ſint moyſi: ponam te ſup pe tram ⁊ auferam manum meam ⁊ poſte riora mea videbis.
xviij De viſiōe danielis in qua illi ⁊ patris ⁊ filij perſona apparuit in ſpecie corpo rali.

Aurelij Auguſtini de trinitate in ſecunduȝ librum procmium.

Cum hoīes deū querūt: ⁊ ad intelli gentiā trinitatis pro captu infirmi tatis humane animū intendunt: ex perti difficultates laborioſas: ſiue in ipſa acie mentis conātes intueri inacceſſi bilem lucē: ſiue in ipſa multiplici ⁊ multimo

da locutiõe ſcripturarum vel litterarū ſacrarū: vbi mihi nõ videt̃ niſi atteri aīaz: vt xp̄i gratia glorificata dulceſcat: cū ad aliqd certū diſcuſſa omni ãbiguitate puenerint facilli me debent ignoſcere errãtibus in tanti pueſtigatione ſecreti. Sed duo ſunt que in errore hominū difficillime tolerant̃ preſumptio priuſq̄ȝ veritas pateat: ⁊ cū iam patuerit preſumpte defenſio falſitatis. A quibus duob⁹ vitijs nimis inimicis inuẽtioni veritatis: ⁊ tractationi diuinoꝝ ſanctorūq̄ȝ libroꝝ: ſi me vt p̄cor ⁊ ſpero: deus defenderit atq̄ȝ muni
Pſ̄.5 uerit ſcuto bone voluntatis ſue: ⁊ gratia miſericordie ſue: nõ ero ſegnis ad inquirendã ſubſtãtiã dei: ſiue p ſcripturã eius: ſiue per creaturã. Que vtraq̄ȝ nobis ad hoc ꝓponit̃ intuenda: vt ipſe queraſ: ipſe diligat̃: q ⁊ illã inſpirauit: ⁊ iſtã creauit. Nec trepidus ero ad ꝓferendã ſniaȝ meã: in qua magis amabo iſpici a rectis: q̄ȝ timebo morderi a puerſis. Gratanter enī ſuſcipit oculū colūbinū pulcherrima ⁊ modeſtiſſima charitas: dentẽ aũt caninū vel euitat cautiſſima humilitas vel retundit ſolidiſſima veritas. Magiſq̄ȝ optabo a quolibet reprehendi: q̄ȝ ſiue ab errãte: ſiue ab adulante laudari. Nullus enim reprehenſor formidandus eſt amatori veritatis. Etenim aut inimicus reprehenſurus eſt: aut amicus. Si ergo inimicus inſultat: ferendus eſt. Amicus aũt ſi errat docẽdus:
pſ̄.104 ſi docet audiẽdus. Laudator vo ⁊ errãs cõfirmat errorẽ ⁊ adulãs illicit i errorẽ. Emẽdabit ergo me iuſtus in miſericordia: ⁊ arguet me: oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum.

De regulis ſecundum quas ſcriptura de patre ⁊ filio loquitur. Ca.j.

Quãobrẽ q̄ȝq̄ȝ firmiſſime teneamus de dn̄o nr̄o Jeſu xp̄o: ⁊ p ſcripturas diſſeminatã: ⁊ a doctis catholicis earundẽ ſcripturarum tractatoribus demonſtratam tanq̄ȝ canonicã regulã: quõ intelligatur dei filius ⁊ equalis patri ſecundum dei formã: in qua eſt ⁊ minor patre ſecundū ſerui formã quaȝ accepit: in qua forma non ſolū patre: ſed ⁊ ſpiritu ſancto: neq̄ȝ hoc tantuȝ: ſed etiã ſeipſo minor inuẽtus ẽ: nõ ſeipſo q fuit: ſed ſeipſo q eſt: q2 forma ſui accepta: formã dei nõ amiſit: ſicut ſcripturarū q̄ in ſupiore libro cõmemorauimus teſtimonia docuerũt. Sũt tñ q̄dã in diuinis eloquijs ita poſita vt ambiguū ſit ad quã poti⁹ regulã referant̃: vtrū ad eã qua intelligim⁹ minorẽ filiū in aſſumpta creatura: an ad eã qua intelligimus: nõ qdẽ minorẽ eſſe filiū: ſed equalẽ patri: tamẽ ab illo hunc eſſe deuȝ de deo: lumẽ de lumine. Filiū qppe dicim⁹ deū de deo: patrẽ aũt deū tantū nõ de deo. Vñ manifeſtum eſt q̄ filius habeat aliũ de quo ſit ⁊ cui filius ſit: pater aũt nõ filium de quo ſit habeat: ſed tñ cui pater ſit. Omnis enī filius de patre eſt qd̄ eſt: ⁊ patri: filius eſt. Nullus aũt pater de filio eſt: qd̄ eſt: ſed filio pater eſt. Quedã itaq̄ȝ ita ponunt̃ i ſcripturis de patre ⁊ filio vt indicẽt vnitatẽ eq̄litatẽq̄ȝ ſubſtãtie. ſicuti eſt. Ego ⁊ pater vnū ſumus. ⁊: Cū in forma dei eſſet: nõ rapinaȝ arbitratus eſt eſſe ſe equalẽ deo. ⁊ quecunq̄ȝ talia ſunt. Quedã vero ita vt minorẽ oſtendãt filiū ꝓpter formã ſui: id eſt ꝓpter aſſumptã creaturã mutabilis humaneq̄ȝ ſubſtãtie ſicuti eſt. Qd̄ ait. Qm̄ pater maior me eſt ⁊ Pater nõ iudicat quẽq̄ȝ: ſȝ omne iudicium dedit filio. Naȝ paulopoſt cõſequenter ait. Et poteſtatem dedit ei iudiciū facere: qm̄ filius hominis eſt. Quedã porro ita vt nec minor nec equalis ſit: oſtendat̃: ſed tantū q̄ de patre ſit intimet̃. vt eſt illud. Sicut habet pater vitã in ſemetipſo: ſic dedit filio vitã habere in ſemetipſo. ⁊ illud. Neq̄ȝ enī poteſt filius a ſe facere quicquã: niſi qd̄ viderit patrẽ facientẽ. Quod ſi ꝓpterea dictū acceperim⁹ q2 in forma accepta ex creatura minor eſt filius: cõſequens erit vt prior pater ſup aquas ambulauerit: aut alicuius alterius ceci nati de ſputo ⁊ luto oculos apuerit. ⁊ cetera: q̄ filius in carne apparens inter hoĩes fecit: vt poſſet ea facere qui dixit: nõ poſſe filium a ſe facere qcquã: niſi qd̄ viderit patrẽ facientẽ. Quis aũt vel delirus ita ſentiat. Reſtat ergo vt hec ideo dicta ſint: q2 incõmutabilis ẽ vita filij ſicut patris: ⁊ tñ de patre eſt: ⁊ inſeparabilis eſt operatio patris ⁊ filij. Sȝ tñ ita operari filio de illo eſt: de quo ipſe eſt. id eſt de patre. Et ita videt filius prẽm: vt quo cū videt: hoc ipſo ſit filius. Nõ enī aliud illi ẽ eſſe de prẽ. id ẽ naſci de patre: q̄ȝ videre prẽȝ. Aut aliud videre opantẽ q̄ȝ pariter operari: ſȝ ideo nõ a ſe: q2 non eſt a ſe. Et ideo qd̄

Joh.1
Phi.2
Jo.14
Joh.5.
Jbideȝ
Jbideȝ
Jbideȝ
mat.14
Joh.9
Joh.5

viderit patrē faciētē: hec eadē facit ⁊ filius ſimiliter: q2 de pr̄e eſt. Neq3 eni3 alia ſimilit ſicut pictor alias tabulas pingit: queadmodū alias ab alio pictas vidit. Nec eadē diſſimiliter: ſicut corpus eaſdē lr̄as: exprimit q̄s animus cogitauit: ſ3 quecunq3 inqt pr̄ facit: hec eadē filius facit ſimiliter. Et hec eadē dixit ⁊ ſimiliter: ac p h inſepabilis ⁊ par ē opa
Ibidē tio patri ⁊ filio: ſ3 a pr̄e eſt filio. Jō nō pōt filius a ſe facere qcq3: niſi qđ viderit patrē facientē. Ex hac ergo regula qua ita loquunt̄ ſcripture: vt nō aliū alio minorē: ſed tantum velint oſtēdere qs de quo ſit: nōnulli cū ſenſu3 ɔceperūt: tanq3 minor filius diceretur. Quidā aūt noſtri indoctiores: ⁊ in his minime eruditi: dū hec ſecundū formā ſerui conātur accipe: ⁊ eos rectus intellectus nō ſequit̄ ꝑturbant̄. Qđ ne accidat tenenda eſt hec regula: qua non minor filius: ſed ꝙ de patre ſit intimatur: quibus verbis: non inequalitas: ſed natiuitas eius oſtenditur.

De his ſcripture locis in quibus dubiu3 ē: an propter aſſumptam creaturam minorem patre indicent filium: an vero hoc tantu3 ꝙ licet equalem patri: tamen quia de patre ſit doceant. Ca. ij.

ſ Unt ḡ qdā in ſanctis libris: vt dicere ceperā: ita poſita vt ambiguū ſit q̄nā referēda ſint: vtrū ad illud ꝙ ꝓpt aſſumptā creaturā minor eſt filius: an ad illud ꝙ q̄3 nis eq̄lis: tm̄ q2 de patre ſit indicat̄. Et mihi qdē videt̄ ſi eo modo ambiguū eſt: vt explicari diſcerniq3 nō poſſit: ex vtralibet
Joh. 7 regula ſine piculo poſſe intelligi. ſicut ē: qđ ait. Mea doctrina nō eſt mea: ſ3 eius q me miſit. Na3 ⁊ ex forma ſerui pōt accipi: ſicut iā in libro ſupiore tractauim⁹ ⁊ ex forma dei in q̄ ſic eq̄lis eſt patri: vt tm̄ de patre ſit. In dei qppe forma: ſicut nō ē aliud fili⁹: aliđ vita eius: ſ3 ipa vita fili⁹ eſt. Ita nō eſt aliđ fili⁹: aliud doctrina eius: ſ3 ipa doctrina fili⁹ ē ac p h ſicut ad qđ dictū ē: dedit filio vitā: nō aliud itelligit̄ q̄3 genuit filiū q eſt vita. Sic ēt
Phi. 5 cū dr̄ dedit filio doctrinā: bn̄ itelligit̄ genuit filiū q eſt doctrina vt qđ dictū ē: mea doctrina nō eſt mea: ſed eius q me miſit: ſic intelligat̄: ac ſi dictū ſit: ego nō ſum a memetipſo: ſed ab ipſo qui me miſit.

De his qui ſpiritumſanctum non minorem patre indicant: ſed tantum ꝙ de patre procedit. Ca. iij.

n Am ⁊ de ſpirituſctō: de quo nō ē dictū: ſemetip3 exinaniuit formā ſerui Phi. 2
accipiēs. Aūt tm̄ ipſe dn̄s. Cū aūt venerit ille ſpūs veritatis: docebit vos oē3 ve Joh. j.
ritatē. Nō enim loquet̄ a ſemetipſo: ſ3 q̄cūq3 audiet loquet̄: ⁊ q̄ vētura ſunt āñūciabit vobis. Ille me clarificabit: q2 de meo accipiet: ⁊ āñūciabit vobis. Poſt hec vba: niſi cōti Ibidē
nuo ſecutus dixiſſet. O ia q̄cūq3 h3 pat̄ mea ſunt: ꝓpterea dixi: q2 de meo accipiet: ⁊ āñū Ibidē
ciabit vobis: crederetur fortaſſe ita natus de xp̄o ſpūſſanctus: queadmodū ille de patre. De ſe qppe dixerat. Mea doctrina n̄ ē mea ſ3 ei⁹ q me miſit. De ſpū āt ſcō. Nō enim lo Joh. 7
quet̄ a ſemetipſo: ſ3 q̄cūq3 audiet loquet̄: q2 de meo accipiet ⁊ āñūciabit vobis. Sed q2 reddidit cā3 cur dixerit: de meo accipiet. ait eni3. O ia q̄cūq3 h3 pr̄ mea ſunt: ꝓpterea di Joh. 16
xi q2 de meo accipiet: reſtat vt intelligat̄ etiā ſpūſſctūs de pr̄e hr̄e ſicut ⁊ filius. Quō: niſi ſic đ3 id qđ ſupra dixim⁹. Cū aūt venerit pa Joh. 15
clitus quē ego mittā vobis a pr̄e: ſpiritū veritatis q a pr̄e ꝓcedit: ille teſtimoniū phibebit de me. Procedēdo itaq3 a pr̄e dr̄ nō loq a ſemetipō. ⁊ ſic nō ex eo fit vt minor ſit fili⁹ Joh. 5
q2 dixit: nō pōt fili⁹ a ſe facere qcq3: niſi qđ viderit pr̄e3 faciētē. Nō eni3 h ex forma ſui dixit: ſ3 ex forma dei. ſic iā oñdim⁹. Hec autē vba nō indicāt ꝙ mior ſit: ſ3 ꝙ de pr̄e ſit: ita nō hinc efficit̄ vt minor ſit ſpūſſctūs: q2 dictū ē de illo. Nō eni3 loquet̄ a ſemetipō: ſed q̄cūq3 audiet: loquet̄. Scđ3 h eni3 dictū eſt: ꝙ de pr̄e ꝓcedit. Cū vero ⁊ fili⁹ de pr̄e ſit: ⁊ ſpirituſſctūs a pr̄e ꝓcedat: cur nō ambo filij dicant̄: nec ambo geniti: ſed ille vnus filius vnigenit⁹: hic aūt ſpūſſcūs: nec fili⁹: nec genit⁹: q2 ſi genit⁹ vtriq3 fili⁹. alio loco ſi deus donauerit. ⁊ quātu3 donauerit diſſeremus.

De clarificatione qua ⁊ pater filiū: ⁊ fili⁹ patrē clarificat. Ca. iiij.

v Erūtamē h euigilēt: ſi pñt: q h etiam ſibi ſuffragari putauerunt: q̄ſi ad demōſtrādu3 patrē filio maiore3: q2 di Jo. 17.
xit fili⁹. Pater clarifica me. ⁊ ecce ſpūſſctūs clarificauit eū. Nūqd nā ⁊ ipe maior ē illo. Porro aūt ſi ꝓpterea ſpūſſanctus clarificat filiu3: q2 de filij accipiet: ideo ⁊ de eius accipiet: q2 oia q̄ h3 pr̄ ipſius ſunt manifeſtū eſt: Job. 16
q2 cum ſpūſſanctus glorificat filium: pater

glorificat filiū. Vn̄ cognoſcit ꝙ oia que hȝ
pater: nō tantū filij: ſȝ etiā ſpūſſci ſunt: qꝛ po
tēs eſt ſpūſſcūs glorificare filiū: quem glori
ficat pater. Qđ ſi ille q glorificat: eo quē glo
rificat maior eſt: ſinaūt vt eq̄les ſint q ſe inui
cē glorificāt. Scriptū eſt aūt ꝙ ⁊ filius glori
Jo.17. cet patrē. Ego te ingt glorificaui ſup terraȝ.
Sane caueant ne putet̄ ſpiritusſanctus ma/
ior ambobus: quia glorificat filium quē glo
rificat pater. ipſum autem nec a patre nec a
filio ſcriptum eſt glorificari.

Quomodo intelligenda ſit miſſio: ſiue filij: ſiue ſpiritusſancti. Ca. v.

Sed in his ꝯuicti: ad illud ſe ꝯuertunt
vt dicāt: maior eſt q mittit: q̄ȝ qui mit
tit̄. Proinde maior eſt pater filio: qꝛ
filius a patre ſe miſſuȝ aſſidue cōmemorat.
Maior ē ⁊ ſpiritusſctō: qꝛ de illo dixit Jeſus
Jo.14. Quē mittet pater in noīe meo. Et ſpūſſcūs
vtroqȝ minor eſt: qꝛ ⁊ pater eū mittit ſicut cō
memorauimus. Et fili⁹ cū dicit. Si aūt ab/
iero mittā eū ad vos. Qua in queſtiōe pri/
Jo.16. mū q̄ro: vn̄ ⁊ quō miſſus ſit fili⁹. Ergo ingt
a patre exiui. ⁊ veni in hūc mundū. Ergo a
patre exire: ⁊ venire in hūc mundū: hoc eſt
mitti. Quid igit̄ eſt qđ de illo idem ipe euan
Joh.j. geliſta dicit. In hoc mundo erat: ⁊ mūdus
ꝑ eū factus ē: ⁊ mūdus eū nō cognouit. De
inde ꝯiūgit. In ſua ꝓpria venit. Illuc vtiqȝ
miſſus ē: quo venit. At ſi in hūc mūdū miſ/
ſus eſt: quia exijt a patre ⁊ venit in hunc mū
dum: ⁊ in hoc mūdo erat. Illuc ḡ miſſus eſt
vbi erat: Nā ⁊ illud qđ ſcriptū eſt in ꝓpheta
hier.23 deū dicere. Celū ⁊ terrā ego impleo. Si de
filio dictū eſt: ipſi enim nōnulli volūt intelli/
gi: vel ꝓphetis: vel in ꝓphetis locutū: quo
Vbi.s miſſus eſt niſi illuc vbi erat. Vbiqȝ eni erat
q ait: celuȝ ⁊ terrā ego impleo. Si aūt de pa/
tre dictū eſt: vbi eſſe potuit ſine Vbo ſuo: et
Sap.8 ſine ſapientia ſua: que ꝑtendit a fine vſqȝ ad
finē fortiter: ⁊ diſponit oia ſuauit. Sȝ neqȝ
ſine ſpiritusſcō vſq̄ȝ eſſe potuit. Itaqȝ ſi vbi/
q̄ȝ eſt deus: vbiqȝ eſt etiaȝ ſpūs eius. Illuc
ḡ ⁊ ſpūſſanctus miſſus eſt vbi erat. Nā ⁊ il
le q nō inuenit locū: quo erat a facie dei ⁊ di/
ps.138 cit. Si aſcēdero in celū tu ibi es: ſi deſcende
ro in infernū ades: vbiqȝ volēs intelligi pre
ſentē deū: prius noiauit ſpiritū eius. Nā ſic
Ibidez ait. Quo abibo a ſpiritu tuo: ⁊ q̄ a facie tua
fugiā. Quocirca ſi ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus il/
luc mittit̄ vbi erat: querendū eſt quō intelli/
gat̄ iſta miſſio: ſiue filij: ſiue ſpūſſancti. Pa
ter enim ſolus nuſq̄ȝ legit̄ miſſus. Et de filio
quidē ita ſcribit apl's. Cuȝ aūt venit plenitu Gal.4
do tp̄is: miſit deus filiū ſuuȝ: factū ex mulie
liere: factū ſub lege: vt eos qui ſub lege erāt
redimeret. Miſit inquit filiuȝ ſuuȝ factuȝ ex
muliere. Quo noīe quis catholicus neſciat
nō eū priuationē virginitatis: ſed differen/
tiā ſexus hebreo loquendi more ſignificare
voluiſſe. Cū itaqȝ ait. Miſit deus filiuȝ ſuū Vbi.s
factū ex muliere: ſatis oñdit eo ipſo miſſuȝ fi
lium quo factus eſt ex muliere. Qđ ergo de
deo natus eſt: in hoc mundo erat. Qđ autē
de maria natus eſt: in hunc mundū miſſus
aduenit. Proinde mitti a patre ſine ſpiritu
ſancto nō potuit: nō ſoluȝ: qꝛ intelligit̄ pater
cū eū miſit. id ē fecit ex femina: nō vtiqȝ ſine
ſpiritusſancto feciſſe. Verūetiaȝ ꝙ manifeſtiſ
ſime atqȝ aptiſſime in euangelio dicit̄ virgi/
ni marie querenti ab angelo: quō fiet iſtud:
ſpūſſanctus ſupueniet in te: ⁊ virtus altiſſi/ Luc.j.
mi obumbrabit tibi. Et matheus dicit. In/
uenta eſt in vtero habens de ſpiritusſancto. Mat.j
Quāq̄ȝ ⁊ apud Eſaiā ꝓphetam ipe xp̄s in
telligit̄ de aduentu ſuo futuro dicere. Et nūc
dn̄s miſit me ⁊ ſpiritus eius: fortaſſe aliquis eſa.48.
cogit vt dicamus etiam a ſeipſo miſſum eſſe
filiū: qr ille marie cōceptus ⁊ ꝑtus operatio
trinitatis eſt: qua creāte oia creant̄. Et quō
iā inquit: pater euȝ miſit ſi ipſe ſe miſit. Cui
primū rn̄deo querens: vt dicat ſi pōt. Quō
pater euȝ ſanctificauit ſi ſe ipſe ſanctificauit:
vtrūqȝ enim idē dn̄s ait. Quē pater ingt ſan Joh.10
ctificauit ⁊ miſit in hūc mundū: vos dicitis:
qꝛ blaſphemat qm̄ dixi filius dei ſum. Alio
aūt loco ait. Et ꝓ eis ſanctifico meipm̄. Itē Jo.17.
quero quō euȝ pater tradidit: ſi ipſe ſe tradi/
dit. vtrūqȝ enim dicit apl's paulus. Qui filio
ingt ꝓprio nō pepcit: ſed ꝓ nobis oibus tra Ro.8.
didit illū. Alibi autem de ipſo ſaluatore ait.
Qui me dilexit: ⁊ tradidit ſeipſum pro me. Gal.2
Credo rn̄debit: ſi hec ꝓbe ſapit: qꝛ vna vo/
lūtas eſt patris ⁊ filij: ⁊ inſeparabilis opatio.
Sic ḡ intelligat illā incarnationē: ⁊ ex virgi
ne natiuitatē in qua filius intelligit̄ miſſus:
vna eademqȝ opatiōe pr̄is ⁊ filij inſeparabiliter
eſſe factā. nō vtiqȝ inde ſepato ſpūſancto: đ
quo apte dicit̄. Inuēta eſt in vtero habens
de ſpūſcō. Nā etiā ſi ita queramus enodati⁹

foꝛtaſſis qđ dicim⁹ apparebit: quō miſit de⁹
filiū ſuū. Juſſit vt veniret: atq; ille iubēti ob
temparans venit: an rogauit: an tantūmō ad/
monuit. Sʒ qđlibet hoꝝ ſit: vbo vtiq; factū
eſt. Dei āt vbū: ipē ē dei fili⁹. Quapꝛopter
cuʒ eū pr̄ vbo miſit: a pr̄e ⁊ vbo ei⁹ factū ē
vt mitteret. Ergo a pr̄e ⁊ filio miſſus ē ideʒ
fili⁹: q2 vbū pr̄is ē ipē fili⁹. Quis eniʒ ſe tā
Joh.j. ſacrilega induat opiniōe: vt putet tēpoꝛale v
bū a pr̄e factū eſſe: vt etern⁹ fili⁹ mitteret: ⁊ i
carne appareret ex tpe. Sʒ vtiq; in ipſo dei
vbo qđ erat in pncipio apud deū: ⁊ de⁹ erat
Ibidez in ipo. ſ. ſapiētia dei: ſine tpe erat: quo tpe il/
luʒ in carne apparere opoꝛteret. Itaq; cū ſi/
Ibidez ne vllo initio tpis in pncipio eſſet vbū: ⁊ v
buʒ eſſet apd deū: ⁊ deus eēt vbū: ſine vllo
Gal.4 tpe in ipō vbo erat: q̄ tpe vbū caro fieret et
habitaret in nobis. Que plenitudo tpis cuʒ
veniſſet: miſit deus filiū ſuuʒ: factū ex mulie
re. id eſt factum eſt in tpe vt incarnatuʒ ver/
bū hominibus appareret: qđ in ipſo vbo ſi
ne tēpoꝛe erat: in quo tpe fieret. Oꝛdo quip
pe tēpoꝛuʒ in eterna dei ſapiētia ſine tēpoꝛe
eſt. Cuʒ itaq; hoc a patre ⁊ filio factuʒ eſſet:
vt in carne filius appareret: cōgruenter di/
ctus eſt miſſus ille qui in ea carne apparuit:
miſiſſe aūt ille q in ea nō apparuit. Oīa illa
que coꝛā coꝛpoꝛeis oculis foꝛis geruntᷣ: ab
interioꝛe appatu nature ſpiritalis exiſtūt, p/
pterea ꝯuenienter miſſa dicuntᷣ. Foꝛma poꝛ/
ro illa ſuſcepti hoīs: filij pſona eſt: nō etiā pa
tris. Quapꝛopter pater inuiſibilis vna cuʒ
filio ſecū inuiſibili: eundē filiū viſibileʒ faciē
do: miſiſſe eū dictus eſt: qui ſi eo modo viſi/
bilis fieret: vt cū patre inuiſibilis eſſe deſiſte
ret. id ē ſi ſubſtātia inuiſibilis verbi in crea/
turā viſibilē mutata ⁊ tranſiens verteretᷣ: ita
miſſus a patre intelligeretᷣ filius: vt tantum
miſſus nō etiā cū patre mittens, inueniretᷣ.
Cuʒ vero ſic accepta eſt foꝛma ſerui vt mane
ret incōmutabilis foꝛma dei manifeſtuʒ eſt:
ꝙ a pr̄e ⁊ filio nō apparētibus factū ſit ꝙ ap
pareat in filio: id eſt vt ab inuiſibili pr̄e cū in
Joh.8 uiſibili filio: idē ipē filius viſibilis mitteretᷣ.
Cur ḡ ait. Et a meipſo non veni. Jam hoc
Ibidez ſm foꝛmā ſerui dictū eſt: ſm quā dictuʒ eſt.
Ego nō iudico quēq;. Si ergo miſſus dicitᷣ
inquantū apparuit foꝛis in creatura coꝛpoꝛa
li: q intus in natura ſpiritali oculis moꝛtaliū
ſemꝑ occultus eſt: iam in pꝛomptu eſt intel/
ligere etiā de ſpiritusſancto cur miſſus ⁊ ipſe
dicatᷣ. Facta eſt eniʒ quedā creature ſpecies
ex tpe in qua viſibiliter oſtenderetᷣ ſpiritus/
ſanctus: ſiue cū in ipm dn̄m coꝛpoꝛali ſpecie
velut colūba deſcendit: ſiue cū decem dieb⁹
peractis poſt eius aſcenſionem: die penteco
ſtes factus eſt ſubito de celo ſonus: quaſi fer Act.2
retᷣ flatus vehemens: ⁊ viſe ſunt illis lingue
diuiſe tanq̄ ignis: qui ⁊ inſedit ſuper vnū/
quēq; eoꝛum. Hec operatio viſibiliter ex/
pꝛeſſa: ⁊ oculis oblata moꝛtalib⁹: miſſio ſpi
ritusſancti dicta eſt: non ita vt appareret ei⁹
ipſa ſubſtantia: qua ipſe inuiſibilis ⁊ incom
mutabilis eſt: ſicut pater ⁊ filius: ſed vt exte
rioꝛibus viſis hominum coꝛda cōmota a tē
poꝛali manifeſtatione veniētis: ad occultam
eternitatem ſemper p̄ſentis cōuerterentur.

Quid ſit quod nunq̄ legitur: aut pater maioꝛ ſpiritusſancto: aut ſpiritusſanctus minoꝛ patre. Capitulum. vi.

i Deo autem nuſq̄ ſcriptū eſt ꝙ deus
pater maioꝛ ſit ſpiritusſancto: vel ſpiri
tusſanctus minoꝛ deo patre: q2 nō ſic
eſt aſſumpta creatura: in qua appareret ſpiri
ritusſcūs: ſicut aſſumpt⁹ eſt filius hominis:
in qua foꝛma ipſius verbi dei perſona p̄ſen
taretᷣ: nō vt haberet verbū dei: ſicut alij ſapiē
tes ſancti: ſed pre participib⁹ ſuis. Nō vtiq;
ꝙ amplius habebat verbuʒ dei vt eſſet quaʒ
ceteri excellētioꝛe ſapiētia. ſed ꝙ ipʒ verbuʒ
erat. Aliud eſt eniʒ verbū in carne: aliud v
bū caro. Item aliud eſt verbū in hoīe: aliud
verbuʒ homo. Caro enim pro hoīe poſita ē
in eo ꝙ ait. Verbuʒ caro factum eſt: ſicut il/ Joh.j.
lud. Et videbit oīs caro ſalutare dei. Non Luc.3
enim ſine anima vel ſine mente: ſed ita om/
nis caro: ac ſi diceretᷣ: omnis homo. Nō er
go ſic eſt aſſumpta creatura: in qua apparet
ſpūſſanctus: ſicut aſſumpta eſt caro illa ⁊ hu
mana illa foꝛma ex vgine maria. Neq; eni
columbaʒ beatificauit ſpūs: vel illū flatum:
vel illuʒ ignē: ſibiq; ⁊ perſone ſue in vnita/
tem habituq; cōiunxit in eternū. Haud ve/
ro mutabilis ⁊ cōuertibilis eſt natura ſpiri/
tusſancti: vt nō hec ex creatura fierent: ſʒ ipē
in illud atq; illud mutabiliter verteretᷣ: ſicut
aqua in glaciem. Sed apparuerunt iſta ſicut
opoꝛtune apparere debuerunt: creatura ſer
uiēte creatoꝛi: ⁊ ad nutū eius incōmutabili/
liter in ſeipſo pmanentis ad euʒ ſignifican/

dum ⁊ demonſtrandū: ſicut ſignificari ⁊ de
monſtrari mortalibꝰ oportebat mutata atq;
conuerſa. Proinde quãq; illa columba ſpi
Act. 2 ritus dicta ſit: ⁊ de illo igne cū diceret. Viſe
ſunt illis inquit lingue diuiſe velut ignis: q
⁊ inſedit ſuper vnūquēq; eorū: ⁊ ceperūt loq
linguis: quēadmoduꝫ ſpiritusſanctus da/
bat eis pronunciare: vt oſtēderet ꝑ illū ignē
ſpiritū demonſtratū: ſicut ꝑ columbā. Non
tñ ita poſſumus dicere ſpiritūſanctū: ⁊ deuꝫ
⁊ columbā: aut ⁊ deū ⁊ ignem: ſicut dicimꝰ
filiū: ⁊ deuꝫ: ⁊ hominē: nec ſicut dicimus fi/
Ioh. j. liuꝫ agnū dei: nō ſolū Iohānē baptiſta dicē
Apo. 5 te. Ecce agnus dei: ſed etiam Iohānē euan
geliſta vidente agnuꝫ occiſuꝫ in apocalypſi.
Illa quippe viſio ꝓphetica non eſt exhibita
oculis corporeis per formas corporeas: ſed
in ſpiritu: ꝑ ſpiritales imagines corporum.
Columbam vero illā ⁊ ignē oculis viderūt
quicunq; viderunt: quãq; de igne diſcepta/
Act. 2 ri poteſt: vtruꝫ oculis: an ſpiritu viſus ſit: ꝓ
pter verba ſic poſita. Non enim ait: viderūt
linguas diuiſas velut ignē: ſed viſe ſunt eis
Non autē ſub eadē ſignificatione ſolemus
dicere: viſum eſt mihi: qua dicimus vidi: ⁊
in illis quidē ſpiritalibus viſis imaginū cor
poraliuꝫ ſolet dici: ⁊ viſum eſt mihi: ⁊ vidi.
In iſtis vero q̄ ꝑ expꝛeſſam corporalē ſpecieꝫ
oculis demōſtrant̄: nō ſolet dici: viſuꝫ ē mi/
hi: ſed Vidi. De illo ergo igne pōt eſſe que
ſtio: quō viſus ſit: vtrū intus in ſpū tanq; fo
ris: an vere foris corā oculis carnis. De il/
la vero columba: que dicta eſt corporali ſpe/
cie deſcēdiſſe: nullus vſq; dubitauit: qꝛ ocu/
lis viſa ſit. Nec ſicut dicimus filiū petrā: ſcri
j Co. 10. ptuꝫ eſt enīꝫ. Petra erat xp̄s: ita poſſumus
dicere: ſpiritū colūbā vel ignē. Illa enim pe
tra iam erat in creatura: ⁊ ꝑ actionis moduꝫ
nuncupata eſt noīe xp̄i: quē ſignificabat: ſicut
Gē. 28 lapis ille: quem Iacob poſitū ad caput etiaꝫ
vnctione ad ſignificandū dn̄ꝫ aſſumpſit. Si
Gē. 22 cut Iſaac xp̄s erat: cum ad ſe imolanduꝫ li/
gna portabat. Acceſſit iſtis actio quedam ſi
gnificatiua. iā exiſtentibus: non aūt ſicut illa
columba ⁊ ignis ad hec taatūmodo ſignificā
Exo. 3 da repēte extiterūt. Magis iſta ſimilia mihi
videntur flamine illi que in rubo apparuit.
ibidē. 13 Moyſi: ⁊ illi columne quā populus in here
ibidē 19 mo ſequebat̄: ⁊ fulgoribus ⁊ tonitruis que
fiebant cum lex daretur in monte. Ad hoc
enim corporalis rerū illarum extitit ſpecies:
vt aliquid ſignificaret atq; preteriret.

Propoſitio queſtionis de multimodis ap/
paritionibus dei: quarum quedaꝫ miſſiões
appellant̄: cuꝫ pater miſſus nō que at dici: ſꝫ
aut filius: aut ſpūſſanctus coopante tñ in oī/
bus trinitate. Ca. vij.

PRopter has ergo corꝑales formas:
que ad eū ſignificandū: ⁊ ſicut huma
nis ſenſibus oportebat demōſtrāduꝫ
tpaliter extiterūt. Miſſus dicit̄ etiā ſpūſſan
ctus: nō tñ minor patre dictus eſt: ſicut filiꝰ
ꝓpter formā ſerui: qꝛ illa forma ſerui inheſit
ad vnitatē pſone: ille vero corporales ſpēs
ad demonſtrandū qꝺ opus fuit ad tp̄s appa/
ruerūt: ⁊ eſſe poſtea deſtiterūt. Cur ego non
⁊ pater dicit̄ miſſus ꝑ illas: ſpecies copora/
les: ignem rubi: ⁊ columnā nubis: vl' ignis
⁊ fulgura in monte: ⁊ ſi qua talia tunc appa/
ruerunt: cū eum corā patribus locutuꝫ: teſte
ſcriptura didicimus: ſi ꝑ illos creature mo/
dos ⁊ formas corporaliter expꝛeſſas: ⁊ hūa
nis aſpectibus ꝑſentatas ipſe demonſtraba
tur. Si aūt filius ꝑ ea demonſtrabat̄: cur tā/
to poſt dicit̄: cū ex femina factus ē: ſicut apo
ſtolus dicit. Cum autem venit plenitudo tē
poris: miſit deus filiū ſuū factū ex muliere. Gal. 4
qñ quidē ⁊ antea mittebat̄: cum ꝑ illas crea/
ture mutabiles formas patribꝰ apparebat.
Aut ſi nō recte poſſet dici miſſus: niſi cū ver
bum caro factuꝫ eſt. cur miſſus dicit̄ ſpiritus/ Ioh. j.
ſanctus: cuius nulla talis incorporatio facta
eſt ſi vero ꝑ illa viſibilia que in lege ⁊ ꝓphe
tis cōmendant̄: nec pater: nec filius: ſed ſpi/
ritusſanctus oſtēdebat̄: cur etiā ipſe nūc dicit̄
miſſus cuꝫ illis modis ⁊ antea mitteretur.
In huius perplexitate queſtionis adiuuan/
te dn̄o: primuꝫ querenduꝫ eſt: vtrū pater: an
filius: an ſpūſſanctus: an aliquādo pater: ali
quādo filius: aliquādo ſpūſſcūs: an ſine vl/
la diſtinctione perſonarum: ſicut dicit̄ deus
vnus ⁊ ſolus. id ē ipa trinitas ꝑ illas creatu
re formas patribus apparuerit. Deinde qꝺ
liber horuꝫ inuentuꝫ viſuꝫ ve fuerit: vtrum
ad hoc opus tantūmodo creatura formata
ſit: in qua deus ſicut tunc oportuiſſe ipſe iu/
dicauit: humanis oſtenderet̄ aſpectibꝰ. An
angeli q iā antea erāt ita mittebant̄: vt ex pſo
na dei loq̄rent̄: aſſumētes corporalē ſpēꝫ de
creatura corporea: in vſum miniſterij ſui: ſi

cut cuiq; opus eſſet. Aut ip̄m corpus ſuum
cui nō ſubdunt: ſed ſubditū regūt: in ſpecies
quas vellēt acōmodatas atq; aptas actioni/
bus ſuis mutātes: atq; vertētes ſ̄m attribu
tam ſibi a creatore potētiā. Poſtremo vide
bimus id qđ q̄rere inſtitueramus: vtrū fili⁹
an ſpūſſctus: ⁊ antea mittebant. Et ſi mitte/
bant: qđ inter illā miſſionē: ⁊ eā quā in euan/
gelio legim⁹ diſtet: an nō ſit miſſus aliqs eo
rū: niſi cū vel filius factus eſſet ex Maria v̄
gine: vel cū ſpūſſanctus viſibili ſpecie: ſiue i
colūba: ſiue in igneis linguis apparuerit.

De his qui naturam verbi dei viſibilem pu
tauerunt. Capitulum. viij.

Mittamus igit eos q nimis carnali
ter naturā verbi dei atq; ſapiētiā q̄ in
ſeipſa manēs innouat oīa: quā vnicū
dei filiū dicimus: nō ſolū mutabilē: verum
etiā viſibilē eſſe putauerūt. Hi enim multum
craſſum cor diuinis rebus ingrediendis auda/
ciuſq; religioſius attulerūt. Anima qppe cū
ſit ſubſtātia ſpiritalis: cumq; etiā ipſa facta ſit
nec p aliū potuerit fieri: niſi p quē facta ſunt
oīa: ⁊ ſine quo factū eſt nihil: q̄uis ſit muta/
bilis: nō eſt tñ viſibilis: qđ illi de verbo ipo
atq; ipſa ſapiētia dei: p quē facta eſt aīa: cre/
diderunt: cum ſit illa non inuiſibilis tñ q̄ ⁊
aīa eſt: ſ; etiā incōmutabilis q̄ aīa nō ē. Ea
dē qppe incōmutabilitas eius cōmemorata
eſt: vt diceret in ſeipa manēs: inouat omnia
Et iſti qdē ruinā erroris ſui diuinarum ſcriptu
rarū teſtimonijs q̄ſi fulcire conātes adhibēt
Pauli apl̄i ſniam: ⁊ qđ dē ē đ vno ſolo deo
inquo ipſa trinitas intelligit tm̄ de patre: nō:
⁊ de filio: ⁊ de ſpūſancto dictū accipiūt. Re/
j Thi. j gi autem ſeculorum immortali: inuiſibili: ſoli
deo honor ⁊ gloria in ſecula ſeculorum. Et
ibidē. 6 illud alterum. Beatus ⁊ ſolus potēs rex re/
gū: ⁊ dñs dñantiū: q ſolus habet imortalita
tem: ⁊ lucem habitat inacceſſibilem: quē ne/
mo hominum vidit: nec videre poteſt. Hec
quemadmodum intelligenda ſint: iam ſatis
nos diſſeruiſſe arbitror.

De his qui filium volunt etiam ante carnis
aſſumptionem fuiſſe mortalem: vt ſolus pa/
ter immortalitatem habere credatur.
Capitulum. ix.

Erū illi qui iſta nō de filio nec de ſpi/
rituſancto: ſ; tm̄ de p̄re accipi volūt:
dicūt viſibilē filiū nō p carnem de vir/
gine aſſumptā: ſ; etiā antea p ſeip̄s. Nā ip̄e
inquiūt apparuit oculis patrū. Quib⁹ ſi di/
xeris. Quō ḡ viſibilis p ſeip̄s filius: ſic ſeqt
⁊ mortalis p ſeip̄s fili⁹: vt p̄ſtet vobis q̄ tan
tūmodo de p̄re vultis intelligi: qđ dictū eſt.
Qui ſolus hz imortalitatē. Nā ſi ,pter car j Thi.6
nē ſuſceptā mortalis ē fili⁹: ,pter hāc ſinite
vt ſit ⁊ viſibilis. Rñdēt: nec ,pter hāc mor
talē ſe filiū dicere: ſ; ſic ⁊ añ viſibilē: ita ⁊ añ
mortalē. Nā ſi ,pter carnē filiū dicūt eſſe
mortalē: iā nō pater ſine filio ſolus hz imor/
talitatē: q̄ ⁊ verbū eius: p q̄ fcā ſunt oīa: hz Job.j.
imortalitatē. Neq; enim q̄ carnem aſſumpſit
mortalē: ideo amiſit imortalitatē ſuam. Qñ
qdē nec anime humane h̄ accidere potuit vt
cū corpore moreret. dicēte ipſo dño. Nolite mat.10.
timere eos q corpus occidūt: aīam aūt nō poſ
ſunt occidere. Aut vo etiā ſpūſſcūs carnem
aſſumpſit. de quo vtiq; ſine dubio turbabū
tur. Si ,pter carnē mortalis ē fili⁹: quō ac/
cipiāt p̄rem tm̄mō ſine filio ⁊ ſine ſpūſſancto
habere imortalitatē: qñ qdē ſpūſſanctus nō
aſſumpſit carnē. Qui ſi nō hz imortalitatem:
nō ḡ ,pter carnē mortalis ē fili⁹. Si aūt ha/
bet ſpūſſanctus imortalitatē: nō de patre tan j Thi.6
tūmō dictū eſt. Qui ſolus hz imortalitatem.
Quocirca ita ſe arbitrant: ⁊ ante incarnatio
nē p ſeipſum mortalē filium poſſe ɔuincere:
q̄ ipſa mutabilitas nō inconuenienter mor
talitas dicitur. ſecundū quā ⁊ aīa dicit mori.
nō q̄ in corpus: vel in aliquā alterā ſubſtan
tiā mutat ⁊ vertit: ſed in ipſa ſua ſubſtātia qc
qđ alio modo nūc eſt aut fuit: ſecūdum id qđ
deſtitit eſſe qđ erat: mortale deprehēdit. Qr
itaq; inquiunt anteq̄ natus eſſet filius dei
de v̄gine maria: ipſe appuit patribus nr̄is:
nō in vna eadēq; ſpecie: ſ; multiformiter: ali
ter atq; aliter. Et viſibil' ē p ſeip̄m: q̄ nōdū
carne aſſumpta: ſubſtātia eius ɔſpicua mor
talibus oculis fuit: ⁊ mortalis inquantū mu
tabilis. Ita ⁊ ſpūſſcūs: qui alias colūba: al's
ignis appuit. Vñ nō trinitati aiūt: ſ; ſingula/
riliter ⁊ ,ppie p̄ri tm̄mō ɔuenit qđ dictum ē. Ibidem
Immortali inuiſibili ſoli deo: ⁊ q ſolus ha/
bet imortalitatē: ⁊ lucē habitat inacceſſibilē:
quem nemo hoium vidit: nec videre poteſt.
O miſſis ergo iſtis: q nec aie ſubſtātiā inuiſi
bilē noſſe potuerūt. vñ longe remotū ab eis
vt noſſent vnius ⁊ ſolius dei. id ē p̄ris ⁊ fi/
lij ⁊ ſpūſſancti: nō ſolū inuiſibilē: verū ⁊ im/

cōmutabilē pmanere ſubſtātiā: ac p h̄ in ve ra ⁊ ſincera imoꝛtalitate ꝯſiſtere nos q nūq̄ appuiſſe coꝛpoꝛeis ocul' deū: nec patrē nec filiū nec ſpiritūſanctū dicim⁹ niſi p ſubiectā ſue poteſtati coꝛpoꝛeā creaturam: in pace ca tholica pacifico ſtudio reqram⁹: parati coꝛꝛi gi: ſi fraterne ac recte rep̄hēdimur: parati ēt ſi ab inimico: vera tn̄ dicēte: moꝛdemur: vtrū indiſcrete deus apparuerit patribus noſtris anteq̄ xp̄s veniret in carne: an aliqua ex tri nitate perſona: an ſingulatī quaſi p vices.

An indiſcrete deus trinitas patribus appa/ ruerit: an aliqua ex trinitate perſona.

Ca. x.

¶ pmū in eo qđ ſcriptū eſt in geneſi:
a locutū deū cū hoie quē de limo finxe/ rat: ſi excepta figurata ſignificatiōe vt rei geſte fides etiā ad litterā teneat: tractam⁹ in ſpecie hois videt deus cū hoie tūc locut⁹. Nō qdē expſſe hoc in libꝛo poſitū eſt: ſed cir cūſtantia locutionis id reſonat: maxime illo qđ ſcriptū eſt: vocem dei audiſſe adam deā/
Gen. 3 bulantis in paradiſo ad veſperā: ⁊ abſcōdiſ/ ſe ſe in medio ligni: qđ erat i padiſo. Deoq̄ dicēti: adam vbi es: reſpōdiſſe audiui voceꝫ tuā ⁊ abſcondi me a facie tua: qm̄ nudus ſū. Quō enim poſſit ad lr̄am intelligi talis dei ambulatio ⁊ collocutio: niſi in ſpecie huma/ na: nō video. Neq̄ eniꝫ dici pōt vocē ſolaꝫ factā vbi deābulaſſe dict⁹ eſt deus: aut eū q deābulabat in loco nō fuiſſe viſibilē: cum ⁊ adā dicat ꝙ abſconderit ſe a facie dei. Quis ḡ erat ille. vtrū pater: an filius: an ſpūſſcūs. An oīno deus idiſcrete ipa trinitas: in foꝛ/ ma hois hōi loquebat. Cōtextio qdē ipa ſcri
Gen. 1 pture nuſq̄ trāſire ſentit a pſona ad pſonaꝫ ſed ille videt loq ad pmū hoiem q dixit. Fiat lux. ⁊ fiat firmamētū: ⁊c. p illos ſingulos di es: quē deū patreꝫ ſolemus accipere dicentē vt fiat quicqd facere voluit. Oia enim p ver bū ſuuꝫ fecit: qđ verbū eius vnicū filiuꝫ eius ſcđꝫ rectā fidei regulam nouimus. Si ergo deus pater locutus eſt ad pmū hominem: ⁊ ipſe deābulabat in padiſo ad veſperaꝫ: ⁊ ab eius facie ſe in medio ligni paradiſi peccatoꝛ abſcōderat: cur nō iaꝫ ipſe itelligat apparuiſ ſe abꝛae ⁊ moyſi: ⁊ qbus voluit: ⁊ quēadmo dū voluit p ſubiectā ſibi cōmutabilē atq̄ vi/ ſibilē creaturā: cū ipſe in ſeipſo atq̄ in ſub/ ſtātia ſua q eſt incōmutabilis atq̄ inuiſibilis maneat. Sꝫ fieri potuit vt a pſona ad pſonā occulte ſcriptura trāſiret. vt cuꝫ patrē dixiſſe narraſſet. Fiat lux ⁊c. q p verbū feciſſe com Ubi. ſ
memoꝛat: iā filiū idicaret loq ad pmū hoieꝫ: nō apte hoc explicās. ſꝫ eis q poſſent intelli/ gendū intimās. Qui ergo habet vires: qb⁹ hoc ſecretū poſſit mētis acie penetrare: vt ei liquido appareat: vel poſſe etiā patrē: vel nō poſſe niſi filiū: vel etiā ſpiritūſanctū: p crea/ turā viſibilē humanis oculis apparere: per/ gat in hec ſcrutanda: ſi pōt: etiā verbis enūciā da atq̄ tractāda. Res tn̄ quantū ad hoc ſcri/ pture teſtimoniū attinet: vbi deus cū hoie lo cutus eſt: quantū eſtimo occulta eſt. Quia ēt vtruꝫ ſoleret adaꝫ coꝛpoꝛeis oculis deū vide re: nō euidenter apparet: cum pꝛeſertim ma gna ſit queſtio cuiuſmodi oculi eis aperti ſue rint: qn̄ vetitū cibū guſtauerūt. Hi enim an teq̄ guſtaſſent: clauſi erāt. Illud tm̄ non te/ mere dixerim: ſi paradiſum coꝛpoꝛalē quen dā locū: illa ſcriptura inſinuat: deambulare ibi deū: niſi in aliqua coꝛpoꝛea foꝛma: nullo mō potuiſſe. Nā ⁊ ſolas voces factas q̄s au diret homo: nec aliquā foꝛmam videret: dici pōt. nec qꝛ ſcriptuꝫ eſt. Abſcondit ſe adam a Gē. 3
facie dn̄i. ꝯtinuo ſequit: vt ſoleret facieꝫ eius videre. Quid ſi enim: nō quidē videre ipſe poterat: ſed videri ipſe metuebat: ab eo cui⁹ vocē audierat: ⁊ deambulantis p̄ſentiā ſen/ ſerat. Nā ⁊ caym dixit deo: A facie tua abſcō Ge. 4
daꝫ me: nec ideo fateri cogimur cū ſolere cer nere faciē dei coꝛpoꝛeis oculis: in qualibet foꝛma viſibili: q̄uis de facinoꝛe ſuo: vocem interrogantis ſecumq̄ loquentis audiſſet. Cuiuſmodi autem loquela tūc deus exterio ribus hoiuꝫ aurib⁹ inſonaret: maxime ad p mū hoieꝫ loquēs: ⁊ iuenire difficile ē: ⁊ non hoc iſto ſmone ſuſcepim⁹. Verūtn̄ ſi ſole vo ces ⁊ ſonitus fiebāt: qbus quedā ſenſibilis p̄ſentia dei: pmis illis hoibus pꝛeberet: cur ibi pſonā dei patris nō intelligaꝫ: neſcio. qn̄ quidē eius pſona oſtendit. ⁊ in ea voce: cuꝫ mat. 17
ieſus in monte coꝛā tribus diſcipulis: p̄ful/ gens apparuit. ⁊ in illa: vbi ſup baptizatum Mat. 3
columba deſcēdit. ⁊ in illa vbi ad patrem de ſua clarificatiōe: clamauit: eiq̄ reſponſuꝫ eſt Et clarificaui ⁊ iterū clarificabo. Nō qꝛ fie/ Joh. 12
ri potuit vox ſine opere filij ⁊ ſpiritusſancti: Trinitas qppe inſeparabiliter operatur: ſed quia ea vox facta: eſt que ſolius pſonā patris

oſtēderet. ſicut humanā illā formā ex virgi/
ne maria trinitas opata eſt: ſed ſolius filij p
ſona eſt. Viſibilē nanq₃ ſolius filij pſonā₃:
inuiſibilis trinitas opata eſt. Nec nos aliqd
ꝓhibet: illas voces factas ad adā: nō ſolū₃ a
trinitate factas: intelligere: ſ₃ etiā pſonā₃ de
monſtrātis eiuſde₃ trinitatis: accipere. Ibi
enim cogimur: nō niſi patris accipere: vbi
Mat.3 dictū eſt. Hic eſt filius meus dilect⁹. Neq₃
eni₃ ieſus etiā ſpūſſancti filius: aut etiā ſuus
filius credi aut intelligi poteſt. ⁊ vbi ſonuit.
Job.12 Et clarificaui ⁊ iterū clarificabo: nō niſi pa/
tris pſonā fatemur. Rñſio qppe eſt ad illā₃
Vbi.s dñi vocē: q̄ dixerat. Pater clarifica filium
tuū: qđ nō potuit dicere niſi deo patri tantū:
nō ⁊ ſpirituiſancto: cuius nō eſt filius. Hic
Gen.3 autē vbi ſcriptū ē: ⁊ dixit dñs deus ad adā₃.
Cur nō ipſa trinitas itelligit. nihil dici pōt.
ibidē.12 Similiter etiā qđ ſcriptum ē. ⁊ dixit dñs ad
abraā: exi de terra tua: ⁊ de cognatiōe tua: ⁊
de domo patris tui: nō ē aptū: vtrū ſola vox
facta ſit ad aures abrae. an ⁊ aliqd oculis ei⁹
apparuerit. Paulopoſt autē aliquāto apti⁹
Ibide₃ dictū eſt. Et viſus eſt dñs abrae: ⁊ dixit illi.
Semini tuo dabo terrā₃ hanc. Sed nec ibi
expreſſum eſt: in qua ſpecie viſus ſit ei dñs:
aut vtrū₃ pater: an filius: an ſpiritusſanct⁹:
viſus ſit. Niſi forte ideo putāt filiū₃ viſū₃ eē
abrae: qꝛ nō ſcriptū₃ eſt: viſus eſt ei deus: ſ₃
viſus eſt ei dñs. Tanq̄₃ enim ꝓprie videt̄ fi
lius dñs vocari: dicente apoſtolo. Nam ⁊ ſi
j Cō.8 ſunt qui dicunt̄ dij: ſiue in celo: ſiue in terra:
ſicuti ſunt dij multi: ⁊ domini multi. nobis
tñ vn⁹ deus: pr̄ ex quo oia: ⁊ nos in ipſo. et
vnus dñs ieſus xp̄s: p quē oia ⁊ nos p ipſ₃.
Sed ⁊ cu₃ deus pater multis locis inueniat̄
dictus dñs: ſicuti eſt illud. Dñs dixit ad me
Ps.2 filius meus es: tu ego hodie genui te: ⁊ illđ
ps.109 Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis.
Cū etiā ſpūſſcūs dñs dictus inueniatur. vbi
j Cor.3 apl's ait. Dñs aūt ſpūs ē. Et ne qſq̄₃ arbitre
tur filiū ſignificatū: ⁊ iō dictū ſpiritū ꝓpter₍ i
corporeā ſubſtātiā: ſecutus cōtexuit. Vbi āt
Ibide₃ ſpūs dñi: ibi libertas. Spiritū aūt dñi nemo
eſſe dubitauerit ſpiritumſanctu₃. Neq₃ hic
ḡ euidenter apparet: vtru₃ aliqua ex trinita/
te pſona: an deus ipſa trinitas. de quo vno
Deu.6 deo dictū eſt. Dñm deū tuū₃ adorabis: ⁊ il/
li ſoli ſeruies: viſus fuerit abrae. Sub ilice
Ge.18 aute₃ mābꝛe: tres viros vidit: quibus ⁊ in/
uitatis hoſpitioq₃ ſuſceptis ⁊ epulantib⁹: mi
niſtrauit. Sic tñ ſcriptura illā rē geſtam nar
rare cepit: vt non dicat: viſi ſunt ei tres viri:
ſed viſus eſt ei dñs. Atq₃ inde cōſequenter
exponens: quō ei ſit viſus dñs: attexit narra
tionem de tribus viris: quos abraā p plura
le₃ numeru₃ mutat: vt hoſpitio ſuſcipiat: et
poſtea ſingulariter ſicut vnū alloquit̄. Et ſi/
cut vnus ei de ſara filiū pollicet̄: quē dñm di
cit ſcriptura: ſicut in eiuſdē narrationis exor
dio. Viſus ē inqt dñs abrae. Inuitat ergo
⁊ pedes lauat: ⁊ deducit abeuntes tanq̄₃ ho/
mines. Loqnt̄ autē tanq̄₃ cu₃ dño deo: ſiue
cum ei promittit̄ filios: ſiue cum ei ſodome
imminens interitus indicat̄.

De tribus viris abrae viſis cum quibus ſi
cut cum domino loquitur.

Capitulum. xi.

Non paruā neq₃ trāſitoriā ꝯſideratio
nem poſtulat iſte ſcripture locus. Si
enī₃ vnus viſus fuiſſet: iā illi qui di/
cunt: ⁊ priuſq̄₃ de virgine naſceret̄ p ſuā ſub
ſtātiā viſibile₃ filiū: qđ aliud q̄₃ ipm eſſe cla/
marēt: qm̄ de patre inquiūt dictu₃ ē. Inuiſi/
bili ſoli deo. Et tñ poſſem adhuc q̄rere: quō j Thi.6
añ ſuſceptā carnē: habitu eſt inuentus vt hō Phi.2
qñ quidē ei pedes loti ſunt: ⁊ humanis epu/
lis epulatus eſt. Quō iſtud fieri poterat: cu₃
adhuc in forma dei eſſet: nō rapinā arbitra/ Ibide₃
tus eſſe eq̄lis deo. Nunqđ enī₃ iā ſemetipm
exinaniuerat: formā accipiēs in ſimilitudinē
hoium factus: ⁊ habitu inuent⁹ vt hō. Cu₃
hoc qñ fecerit p partū virginis nouerimus.
Quō igit̄ añq̄₃ hoc feciſſet: vt vir vnus ap/
paruit abrae. an illa forma vera nō erat. Poſ
ſe₃ iſta q̄rere: ſi vir vnus apparuiſſet abrae:
ideq₃ dei fili⁹ crederet̄. Cū vero tres viri vi
ſi ſunt: nec qſq̄₃ in eis vel forme vel etate vel
poteſtate maior ceteris dictus eſt: cur nō hic
accipiamus viſibiliter inſinuatā p creaturā₃
viſibilē trinitatis equalitatem: atq₃ in tribus
pſonis vnā eandeq₃ ſubſtantiā. Nā ne qſq̄₃
putaret ſic intimatum vnum in tribus fuiſſe
maiorē: vt cu₃ dñm dei filiū intelligendum:
duos aūt alios angelos eius. quia cū tres vi
ſi ſint: vni dño illic loquit̄ abraā₃: ſancta ſcri
ptura futuris talibus cogitationibus ⁊ opi/
nionibus ꝯtradicēdo: nō preterimiſit occur
rere: quando paulopoſt duos angelos dicit
veniſſe ad loth: in quibus ⁊ ille vir iuſtus q Ge.19

de ſodomodoꝝ incendio meruit liberari: ad vnum dñm loquitur. Sic enim ſcriptura lo
Ge.18 quit dicens: Abijt aūt dñs poſtꝗ̃ ceſſauit lo qui ad abꝛaam: ꝛ abꝛaam reuerſus eſt ad lo cum ſuum.

De duobus angelis qui in humana forma apparuerunt loth: ꝛ in quibus dominus ſingulariter appellatur.

Capitulum. xij.

Ge.19 Venerūt autē duo angeli in ſodomis
vespe. Hic aūt attētiꝰ ꝯſiderādū eſt
Ge.18 qđ oſtendere inſtitui. Cū trībꝰ certe loquebat̃ abꝛaā: ꝛ eū dñm ſingularit̃ appellauit. Forte inquiet aliqs: vnum ex tribꝰ agnoſcebat dñm: alios autē duos angelos eius. Quid ſibi ģ vult ꝙ ꝯſeq̄nter dicit ſcri
Ge.18 ptura. Abijt aūt dñs poſtꝗ̃ ceſſauit loquēs ad abꝛaā: ꝛ abꝛaā reuerſus eſt ad locū ſuū.
Ibid. 19 Venerūt autē duo angeli in ſodomis veſpere. An forte ille vnus abſceſſerat: q dominꝰ agnoſcebat̃ in tribus: ꝛ duos angelos q cū illo erant ad conſumendam ſodomam miſerat. Ergo ſequentia videamus. Venerunt
Ubi. s iquit duo angeli in ſomnis veſpere. Loth autē ſedebat ad poꝛtam ſodomoꝛū. Et cū vidiſſet eos loth: ſurrexit in obuiam illis: et adoꝛauit in faciem ſuper terram ꝛ dixit. Ecce dñi: diuertite in domū pueri veſtri. Hic manifeſtū eſt ꝛ duos angelos fuiſſe: ꝛ hoſpitiū pluraliter inuitatos: ꝛ honoꝛifice appellatos dños: cum foꝛtaſſe hoies putarent. Sed rurſū mouet: qꝛ niſi angeli dei cognoſcerent̃: nō adoꝛaret loth in faciem ſup terram. Cur ergo tanꝗ̃ tali humanitate idigētibus: ꝛ hoſpitium pꝛebetur ꝛ victus. Sed quodlibet hic lateat: illud nunc quod ſuſcepimus exequamur. Duo apparēt: angeli ambo dicuntur: pluraliter inuitantur. Tanquā cum duobus pluraliter loquit̃: donec exeatur a ſodomis. Deinde ſequitur ſcriptura:
Ibidem ꝛ dicit. Et factum eſt poſtꝗ̃ eos eduxerunt foꝛas: dixerunt. Saluans ſalua animam tuam ne reſpexeris retro: neq̃ ſtes in hac vniuerſa regione. In montem vade: ꝛ ibi ſaluaueris: ne foꝛte cōpꝛehendaris. Dixit aūt loth ad eos. Rogo dñe: qm̄ iuenit puer tuꝰ aute te miſericoꝛdiā. et cetera. Quid eſt hoc quod dixit ad eos. Rogo domine: ſi iamille diſceſſerat qui dominus erat: ꝛ angelos miſerat. Cur dicit̃: rogo dñe: ꝛ nō rogo domini. Aut ſi vnum ex eis voluit appellare: cur aūt ſcriptura: Dixit autē loth ad eos: Ibidem
rogo domine. quoniam inuenit puer tuus ante te miſericoꝛdiam: an ꝛ hic intelligimus in plurali numero duas perſonas. Cū autē ijdē duo tanꝗ̃ vnꝰ cōpellant̃ vniꝰ ſubſtātie vnū dñm deū: ſed quas duas pſonas hic intelligimus: an patris ꝛ filij: an patris ꝛ ſpirituſſancti: an filij ꝛ ſpirituſſancti. Hoc foꝛte ꝯgruentius qđ vltimū dixi. Miſſos enī ſe dixerūt: quod de filio ꝛ de ſpirituſancto dicimus. Nam patrem miſſum nuſꝗ̃ ſcripturarum nobis occurrit.

De viſione moyſi qui deū vidit in oꝛeb. p ignem in rubo. Ca. xiij.

Moyſes autem qui ad populū iſrael ex egypto educendum miſſus eſt: ſic ei dominū apparuiſſe ſcriptū eſt. Paſcebat inquit oues ietro ſoceri ſui ſacerdotis madian: ꝛ egit oues in deſertum: ꝛ venit in montem dei oꝛeb. Apparuit autem illi angelus dñi in flāma ignis de rubo. Et vidit qꝛ in rubo ignis arderet: rubus ꝟo nō cōburebat̃: ait moyſes. Ibo ꝛ videbo viſū iſtđ: qđ tā magnū vidi: qm̄ nō cōburit̃ rubꝰ. Cū ģ vidit dñs qꝛ venit videre: clamauit ad eū dñs de rubꝛo dicēs. Ego ſū deus pr̄is tui: deus abꝛaā: ꝛ deꝰ iſaac: ꝛ deus iacob. Et h̄ pmo angelus dñi dictus ē: deinde deꝰ. Nū qd ģ angelꝰ ē deus abꝛaā: ꝛ deꝰ iſaac: ꝛ deꝰ iacob. Pōt ģ recte itelligi ipe ſaluatoꝛ: de q̄ dicit apl's. Quoꝝ pr̄es: ꝛ ex qbus xp̄s ſcđm carnē: q eſt ſup oia deus bn̄dictus in ſecula. Qui ģ ſup oia eſt deus bn̄dictꝰ in ſecl'a: non abſurde etiā hic ipſe intelligit̃ deus abꝛaā: ꝛ deus iſaac: ꝛ deus iacob. Sꝫ cur pꝰus angelus dñi dictus ē: cū de rubo in flāma ignis appuit: vtrū qꝛ vnꝰ ex multis angel' erat: ſꝫ p diſpēſationē pſonā dñi ſui gerebat: an aſſumptū erat aliqd creature: qđ ad pſens negociū viſibiliter appareret: ꝛ vñ voces ſenſibiliter ederent̃: qbꝰ pſentia dñi p ſubiectam creaturā coꝛpoꝛis etiā ſenſibꝰ hoīs ſicut opoꝛtebat exhiberet̃. Si enī vnꝰ ꝛ angel' erat: qs facile affirmare poſſit vtrū ei filij pſona nunciāda impoſita fuerit: an ſpūſſancti: an dei patris: an ipſius oīno trinitatis: q ē vnus ꝛ ſolus deus: vt diceret: ego ſum deus abꝛaā: ꝛ deus iſaac: ꝛ deus iacob. Neq̃ enī poſſumus dicere deum abꝛaam: ꝛ deum iſaac:

Margin notes (right column): Exo. 3 (beside "dominū apparuiſſe ſcriptū eſt"); Ro. 9 (beside "dicit apl's. Quoꝝ pr̄es"); Exo. 3 (beside "lus deus: vt diceret")

⁊ deū iacob: filiū dei eſſe. ⁊ p̄rē nō eſſe: aut
ſpiritūſanctū: aut ip̄aȝ trinitatē quā credim⁹
⁊ itelligim⁹ vnū deū. Audebit aliqs negare
deū abraā: ⁊ deū iſaac: ⁊ deū iacob: Ille eni
nō eſt illoꝝ patrū deus q nō ē deus. Por/
ro ſi nō ſolū pr̄ deus ē: ſicut oēs etiā heretici
Ro.9. ɔcedūt: ſ etiā fili⁹: qđ velint nolint cogunt
ij.Cor.6 fateri: dicēte aplo: q ē ſup oia deus bn̄dictus
Ibidē in ſecl'a: ⁊ ſpūſſcūs: dicēte ipō aplo: clarifica
te ḡ deū in corpe vr̄o: cū ſup diceret: neſcitis
qm̄ corpa veſtra tēplū i vobis eſt ſpūſſancti:
quē habetis a deo: ⁊ hi tres vn⁹ deus: ſicut
catholica ſanitas credit: nō ſatis elucet quaȝ
in trinitate pſonā: ⁊ vtrū aliquā: an ip̄us tri
nitatis gerebat ille angel⁹: ſi vn⁹ ex ceteris
angel' erat. Si aūt in vſuȝ rei p̄ſentis aſſum
pta creatura eſt: q̄ ⁊ humanis oculis appereret
⁊ aurib⁹ iſonaret: ⁊ appellaret angel⁹ dn̄i: ⁊
⁊ dn̄s ⁊ deus: nō pōt h deus pr̄ intelligi: ſed
Ioh.16 aut fili⁹: aut ſpūſſcūs: q̄q̄ ſpūmſctm̄ alicubi
angelū dictū nō recolā: ſed ex ope poſſit itel
ligi. Dictū eniȝ de illo eſt: q̄ vētura ſunt ānū
Eſa.9. ciabit vobis. Et vtiqȝ angelus grece: latine
nūcius interp̄tat. De dn̄o aūt ieſu xp̄o eui/
dētiſſime legimus apud pphetaȝ. ꝙ magni
conſilij angelus dictus ſit: cum ⁊ ſpirituſſan
ctus: ⁊ dei filius ſit deus ⁊ dn̄s angeloꝝ.
Exo.13 De apparitione dei in exitu iſrael de egy/
pto. Capi. xiiij.

Tē in exitu iſrael de egypto ſcriptū ē.
i Deus aūt p̄ibat illos: die qdē i colū/
na nubis ⁊ oñdebat illis viā. nocte āt
i colūna ignis: ⁊ ñ deficiebat colūna nubis
die: ⁊ colūna ignis nocte añ pplm. Quis ⁊
h dubitet p ſubiectā creaturā eādēqȝ corpeā
ñ p ſuā ſubſtātiā deū oclis appuiſſe mortaliū
Ibi.16 ſ vtrū p̄rēȝ: an filiū: an ſpūmſcm̄: an ip̄aȝ tri
nitā vnū deū ſilr nō apparet. Nec ibi h di
ſtiguit q̄ntū exiſtimo: vbi ſcriptū ē. Et maie
ſtas dn̄i appuit i nube ⁊ locut⁹ ē dn̄s ad moy
ſen dicēs: exaudiui murmur filioꝝ iſrl'. ⁊c.
De his quē diuinitus geſta ſunt in monte
ſyna. Ca. xv.

Exo.19 Am vero de nubib⁹ ⁊ vocibus ⁊ ful
i goꝛib⁹ ⁊ tuba ⁊ fumo in monte ſyna
cū diceret. Syna aūt mōs fumabat
tot⁹: ppterea q deſcēdiſſet deus i igne in cū
⁊ aſcēdebat fum⁹ tāq̄ fum⁹ fornacis ⁊ mēte
ɔfuſus ē oīs ppl's vehemēter: fiebāt aūt vo
ces tube pdeuntes fortiē valde. Moyſes
loquebat. ⁊ deus rn̄debat ei voce. Et paulo
poſt data lege i decē p̄ceptis ɔſequent dr̄: ⁊
oīs ppl's videbat voces ⁊ lāpades ⁊ voces
tube ⁊ mōtē fumātē. Et paulop⁹. Et ſtabat
ingt oīs ppl's a lōge. Moyſes āt itrauit i ne
bulā vbi erat deus: ⁊ dixit dn̄s ad moyſen
⁊c. Quid hinc dicā: niſi ꝙ nemo tā vecors
ē: q credat fumū ignē: nubes ⁊ nebulaȝ: ⁊ ſi
q̄ ſunt hmōi. Vbi ⁊ ſapiētie dei qđ ē xp̄s: vl'
ſpūſſcti eſſe ſubſtātiā. Nā de p̄re deo: nec ar
riani h vnq̄ auſi ſunt dicere. Ergo creatu/
ra ſuiēte creatori facta ſunt illa oia ⁊ huma/
nis ſenſib⁹ p diſpēſatione cōgrua p̄ſentata. Ibi.ē
niſi forte qꝛ dictū eſt: moyſes aūt intrauit in
nebulā vbi erat deus: hoc arbitrabit carna/
nalis cogitatio a pplo qdē nebulā viſaȝ. in/
tra nebulā vo moyſen oculis carneis vidiſ/
ſe filiū dei. quē delirātes heretici in ſua ſub/
ſtātia viſuȝ volūt. Sane viderit eū moyſes
oculis carneis: ſi oculis carneis pōt videri:
nō mō ſapiētia dei qđ ē xp̄s: ſ vl' ipſa cuiuſ
libet hoīs ⁊ q̄liſcūqȝ ſapiētis. Aut qꝛ ſcriptū Ex.24
ē de ſenioꝛib⁹ iſrael: qꝛ viderūt locū vbi ſte/
terat deus iſrael: ⁊ qꝛ ſub pedib⁹ eius tanq̄
opus lapidis ſapphyri: ⁊ tanq̄ aſpect⁹ firma
mēti celi. Propterea credēdū ē Vbū ⁊ ſapiē
tiā dei p ſuā ſubſtātiā i ſpacio loci terreni ſte/
tiſſe: q̄ ptendit a fine vſqȝ ad finē fortit: ⁊ diſ Sap.8
ponit oia ſuauiter: ⁊ ita eſſe mutabile verbū
dei: p quod facta ſunt oia: vt mō ſe ɔ̄hat: mō Ioh.i.
diſtēdat. Mūdet dn̄s a talib⁹ cogitatōib⁹ cor
da infideliū ſuoꝝ: ſed p ſubiectā: vt ſepe dixi
mus: creaturaȝ exhibent hec oia viſibilia ⁊
ſenſibilia: ad ſignificandū inuiſibilē atqȝ in/
telligibilē deū: nō ſolū patrē: ſed ⁊ filiū: ⁊ ſpi
rituinſanctuȝ: ex quo omnia: p quē omnia: Ro.ij.
in quo oia: quāuis inuiſibilia dei a creatura ibidē.j
mundi: p ea que facta ſunt intellecta cōſpi/
ciantur: ſempiterna quoqȝ virtus eius ⁊ di/
uinitas. Sed quod attinet ad id qđ nunc ſu
ſcepimus: nec in monte ſyna video quēad/ Exo.19
moduȝ appareat p illa oia que mortaliū ſenſi
bus terribiliter oſtendebant: vtrū deus tri/
nitas: an pater: an filius: an ſpūſſanctus p
p̄rie loquebat. Verūtñ ſi qđ hinc ſine affir/
mādi temeritate modeſte atqȝ cunctanter cō
iectare cōcedit: ſi vna ex trinitate perſona po
teſt intelligi: cur nō ſpiritūſanctū potius in/
telligimus: quādo ⁊ tabulis lapideis: lex ip̄a Exo.31
que ibi data eſt: digito dei ſcripta eſſe dicit:

quo noīe ſpiritūſanctū ī euāgelio ſignificari
nouim⁹. Et quinquaginta dies numerant̃ ab
occiſiōe agni ⁊ celebratiōe paſce vſq; ad diē
quo hec fieri cepta ſunt in mōte ſyna. Sicut
poſt dn̄i paſſionē: ab eius reſurrectiōe quin
quaginta dies numerant̃: vt venit ꝓmiſſus
a filio dei ſpūſſcūs. Et in ipſo eius aduentu
Act. 2 quē in apl'oꝝ actibus legimus: p diuiſionē
linguaꝝ ignis apparuit: qui ⁊ inſedit ſuper
vnū quēq; eoꝝ. Qđ exodo ↄgruit: vbi ſcri
Exo. 19 ptū eſt. Syna aūt mōs fumabat totus: ꝓpte
rea ꝙ deſcēdit in eū deus in igne. Et aliquā
to poſt. Aſpectus inqt maieſtatis dn̄i: tanq̄
ignis ardens ſup verticē montis corā filijs
iſrael. Aut ſi hec ideo facta ſunt: q2 nec pater
nec filius illic eo modo p̄ſentari poterāt ſine
ſpūſcō: quo ipſā legē ſcribi oportebat. Deū
quidē nō p ſubſtātiā ſuā que inuiſibilis ⁊ i/
cōmutabilis manet: ſed per illam ſpeciē crea
ture illic apparuiſſe cognoſcimus. Sed ali/
quam ex trinitate perſonam ſigno quodā ꝓ
prio quantum ad mei capacitatem ſenſus p/
tinet: non videmus.

Vtrum deus per ſuā ſubſtantiam. Moyſi apparuerit: an per viſibilem creaturam.

Capitulum. xvi.

E St etiā quo moueri pleriq; ſolent: q2
Exo. 33 ſcriptum eſt. Et locutus eſt dn̄s ad
Moyſen facie ad faciē: ſicut qs loq/
tur ad amicū ſuū cū paulopoſt dicat idem.
Moyſes. Si ergo inueni grām an̄ te: oſtēde
mihi temetipſū manifeſte: vt videā te: vt
ſim inueniēs gratiā ante te: ⁊ vt ſciā: q2 po
Ibidē pulus tuus ē gens hec. Et paulopoſt iterū.
Dixitq; Moyſes ad dn̄m. Oſtende mihi
maieſtatē tuam. Quid eſt hoc ꝙ in oibus q̄
ſupra fiebāt: deus videri per ſuā ſubſtantiā
putabat̃. Vn̄ a miſeris creditus eſt: nō per
creaturā: ſed p ſeip̄ viſibilis filius dei: ⁊ ꝙ
intrauerat in nebulā Moyſes ad hoc intraſ
ſe videbat̃: vt oculis quidē populi oſtēderet̃
caligo nebuloſa: ille aūt intus v̄ba dei tanq̄
Ibidē eius faciē ↄtēplatus audiret. Et quō dictū
eſt. Locutus eſt dn̄s ad Moyſen facie ad
Vbi. ſ. faciē: ſicut qs loquit̃ ad amicū ſuū. Ecce idē
dicit. Si inueni gratiā ante te: oſtende mihi
temetipſum manifeſte. Nouerat vtiq; quod
corporaliter videbat: ⁊ verā viſionē dei ſpi
ritaliter requirebat. Locutio quippe illa que
fiebat in vocibus ſic modificabat̃: tanq̄ eēt
amici loquētis ad amicū. Sed deū patrem
qs corporeis oculis videt. Et in principio Ioh. j.
erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus
erat verbū. p qđ facta ſunt oīa: quis corpo Ibidē
reis oculis videt. ⁊ ſpiritū ſapiētie: quis cor
poreis oculis videt. Quid eſt autem. Oſtē
de mihi temetipſum manifeſte vt videam te: Exo. 33
niſi oſtēde mihi ſubſtantiā tuā. Hoc autē
ſi nō dixiſſet Moyſes: vtcūq; ferēdi eſſent
ſtulti: qui putant p ea que ſupradicta vel ge/
ſta ſunt: ſubſtantiā dei oculis eius fuiſſe cō/
ſpicuā. Cum vero hic apertiſſime demōſtre
tur: nec deſiderāti hoc fuiſſe cōceſſum: quis
audeat dicere p ſimiles formas q̄ huic quoq;
viſibiliter apparuerant: non creaturam deo
ſeruientē: ſed hoc ipſū qđ deus eſt cuiuſq;
oculis apparuiſſe mortaliū. Et hoc qdē qđ
poſtea dn̄s dicit ad Moyſen. Non poteris Ibidē
videre faciē meā: ⁊ viuere. Non enim vi/
debit hō faciē meā ⁊ viuet. Et ait dn̄s. Ec/
ce locus penes me eſt: ⁊ ſtabis ſuper petrā Ibidē
ſtatim vt trāſibit mea maieſtas: ⁊ ponam te
in ſpecula petre: ⁊ tegā manū meam ſup te: Vbi. ſ.
donec tranſeā: ⁊ auferā manū meā: ⁊ tūc
videbis poſteriora mea: nā facies mea non
apparebit tibi.

Qđ ex pſona dn̄i Ieſu dicta itelligēda ſint. Moyſi ponam te ſuper petram: ⁊ auferam manum meam: ⁊ poſteriora mea videbis.

Ca. xvij.

N On incōgruenter ex perſona domi/
ni noſtri Ieſu xp̄i prefiguratū ſolet i/
telligi: vt poſteriora eius accipiat̃ ca/
ro eius in qua de virgine natus eſt: ⁊ mor/
tuus ⁊ reſurrexit: ſiue ꝓpter poſterioritatē
mortalitatis poſteriora dicta ſint: ſiue ꝙ eā
prope finem ſeculi: hoc eſt poſterius ſuſcipe
re dignatus eſt. Facies aūt eius illa dei for/ Phi. 2
ma: in qua rapinā arbitrat̃ eſſe equalis deo
prī: quā nemo vtiq; pōt videre ⁊ viuere: ſi/
ue q2 poſt hanc vitā in qua peregrinamur a
dn̄o: ⁊ vbi corpus qđ corrūpit̃ aggrauat ani Sap. 9
mā: videbimus facie ad faciē: ſicut dic̄ apl's. j Co. 13
De hac enī vita in pſalmo dicit̃. Verumtn̄ Pſ. 38.
vniuerſa vanitas omnis homo viuēs. Et
iterū. Qm̄ nō iuſtificabit̃ in conſpectu tuo Pſ. 142
omnis viuēs. In qua vita etiā ſm Iohā/ j Ioh. 3
nē: nōdū apparuit quod erimus. Scimus
aūt inquit q2 cū apparuit: ſimiles ei erimus
qn̄ videbimus eum ſicuti eſt. Quod vtiq;

poſt hanc vitã intelligi voluit: cũ mortis de
bitũ ſoluerimus: ⁊ reſurrectiõis promiſſum
receperimus. Siue quod etiã nũc inquãtum
dei ſapiẽtiã p quã facta ſunt oĩa: ſpiritaliter
intelligimus: in tm̃ carnalibus affectibꝰ mo
rimur: vt mortuũ nobis hunc mundũ depu
tãtes: noſqʒ ipi huic mũdo moriamur: ⁊ di/
Gal. 6 camus qđ ait apl's. Mũdus mihi crucifixꝰ
Colo. 2 ẽ: ⁊ ego mũdo. De hac eniʒ morte: iterũ di
cit. Si autem mortui eſtis cũ xp̃o: quid ad/
huc velut viuẽtes de hoc mũdo decernitis.
Nõ ergo imerito: nemo poteſt facieʒ. id eſt
ipſaʒ manifeſtationẽ ſapiẽtie dei videre ⁊ vi
uere. Ipſa eniʒ eſt ſpecies: cui cõtẽplãde
mat. 22 ſuſpirat omnis q affectat deũ diligere ex toto
corde: ⁊ ex tota aĩa: ⁊ ex tota mẽte. Ad quaʒ
cõtemplandã etiã ꝓximũ quãtũ poteſt edifi
cat: q diligit ⁊ ꝓximũ ſicut ſeipſum. In qui
Ibideʒ bus duobus pceptis: tota lex pẽdet ⁊ ꝓphe
te. Qđ ſignificat etiã in ipſo moyſe. Nã cũ
dixiſſet ꝓpter dilectionem dei qua precipue
Exo. 33 flagrabat. Si inueni gratiã in cõſpectu tuo:
oſtende mihi tẽetipſuʒ manifeſte: vt ſim in/
ueniens gratiã ante te: continuo ꝓpter dile
ctionem etiam proximi ſubiecit atqʒ ait. Et
vt ſciã q2 apl's tuus eſt gens hec. Illa eſt er/
go ſpecies que rapit omnẽ animã rationalẽ
deſiderio ſui: tanto ardẽtioreʒ: quanto mun
diorẽ: ⁊ tanto mundiorẽ: quãto ad ſpiritalia
2 Cõ. 5 reſurgẽteʒ. Tanto aũt ad ſpiritalia reſurgen
tẽ: quãto a carnalibus moriẽtẽ. Sed dum
peregrinamur a dño: ⁊ p fidẽ ambulamus:
nõ p ſpeciẽ: poſteriora xp̃i: hoc eſt carnẽ per
ipſam fidem videre debemus. id eſt in ſoli/
do fidei fundamento ſtantes: qđ ſignificat
mat. 16. petra: ⁊ eã de tali tutiſſima ſpecula intuẽtes:
in catholica ſcilicet eccleſia. de qua dictũ eſt.
Super hanc petram edificabo eccleſiã meã.
Tanto eniʒ certius diligimus: quãto vide/
re deſideramus faciẽ xp̃i: quã tanto in poſte
rioribus ſuis agnoſcimus: quãto nos prior
dilexerit xp̃s. Sʒ in ipſa carne: fides reſur/
Ro. 10 rectionis eius ſaluos facit atqʒ iuſtificat. Si
eniʒ credideris inquit in corde tuo: q2 illum
deus ſuſcitauit a mortuis: ſaluꝰ eris. Et ite/
Ro. 4. rum. Qui traditus eſt inquit ꝓpter delicta
noſtra: ⁊ reſurrexit ꝓpter iuſtificationeʒ no
ſtrã: ideoqʒ reſurrectio corporis dñi ẽ meri/
tuʒ fidei noſtre. Nam mortuã eſſe illã carnẽ
in cruce paſſionis: etiaʒ inimici eius credũt:

ſed reſurrexiſſe non credunt. Quod firmiſ
ſime nos credẽtes: tanqʒ de petre ſoliditate
ꝯtuemur: vnde certa ſpe adoptionẽ expecta
mus: redemptionẽ corporis noſtri: q2 hoc
in mẽbris xp̃i ſperamus: quę noſipſi ſumꝰ:
qđ pfectũ eſſe in ipſo tanqʒ in capite noſtro
fidei ſanitate cognoſcimus. Inde non vult Exo. 33
niſi cũ tranſierit videri poſteriora ſua: vt in
eius reſurrectionẽ credat͛. Paſca enim he/
breũ verbuʒ dicit͛: qđ trãſitũ interpretamur Joh. 13
Unde ⁊ Johãnes euãgeliſta dicit. Ante dieʒ
feſtũ paſce: ſciẽs Jeſus q2 venit eius hora:
vt tranſeat ex hoc mũdo ad patrẽ. Hoc autẽ
q credũt: nec tñ in catholica fide ſʒ in ſciſ/
mate aliquo: aut in hereſi credunt: nõ de lo
co qui eſt penes eum vident poſteriora dñi. Exo. 33
Quid eniʒ ſibi vult qđ ait dñs. Ecce locus
eſt penes me: ⁊ ſtabis ſup petrã. Quis locꝰ
terrenus eſt penes dñm: niſi hoc eſt penes
eũ qđ eũ ſpiritaliter attingit. Nã quis locus Sap. 8
nõ eſt penes dñm. qui attingit a fine vſqʒ ad
finẽ fortiter: ⁊ diſponit oĩa ſuauiter. Et cuiꝰ Eſa. 66
dictũ eſt. Celũ mihi ſedes eſt: ⁊ terra ſcabel/ Mat. 5
lũ pedũ eius. Et qui dixit. Quã domũ edifi Eſa. 66
cabitis mihi: aut quis locus quietis mee; nõ
ne manus mea fecit hec oĩa. Sed videlicet
intelligit͛ locus penes euʒ in quo ſtat͛ ſup pe/
trã: ipſa eccleſia catholica: vbi ſalubriter vi/
det paſca dñi. id eſt tranſitũ dñi: ⁊ poſteriora
eius id eſt corpus eius qui credit in reſurre/
ctionẽ eius. Et ſtabis inquit ſup petram: ſta Exo. 33
tim vt tranſiet mea maieſtas. Reuera enim
ſtatim vt tranſijt maieſtas dñi in clarificatio
ne dñi: qua reſurgens aſcendit ad patrẽ ſoli
dati ſumus ſuper petram. Et ipſe Petrus
tunc ſolidatus eſt: vt cum fiducia predicaret
quẽ priuſqʒ eſſet ſolidatus: ter timore nega/ mat. 26
uerat: iam quidẽ predeſtinatione poſitus in
ſpecula petre: ſed adhuc manu dñi ſibi ſuper
poſita ne videret. Poſteriora enim eius vi
ſurus erat: ⁊ nondum ille tranſierat vtiqʒ a
morte ad vitã: nonduʒ reſurrectione clarifi
catus erat. Nam ⁊ qđ ſequit͛ in exodo: ⁊ di/ Exo. 33
cit. Tegã manũ meã ſup te: donec tranſeaʒ:
⁊ auferã manũ meã: ⁊ tũc videbis poſterio/
ra mea. Multi iſraelite quoruʒ tunc figura
erat moyſes: poſt reſurectionẽ dñi credide/
runt in eũ: tanqʒ iã videntes poſteriora eius
remota manu eius ab oculis ſuis. Unde ⁊
Eſaie taleʒ ꝓphetiam euãgeliſta cõmemo/ Eſa. 6.

mat.iz. rat. Incraſſa coꝛ ꝑplꝉi huiꝰ: ⁊ aures coꝝ op
pila: ⁊ oculos coꝝ graua. Deniqꝫ i pſalmo
nõ abſurde intelligit̃ ex coꝝ ꝑſona dici. Q̃m
Ps̃. 3i die ac nocte grauata eſt ſup̱ me manus tua.
Die foꝛtaſſe cũ manifeſta miracula faceret:
nec ab eis agnoſceret̃. Nocte aũt cũ in paſſio
ne moꝛeret̃: qñ certius ꝑutauerũt ſicut queli
bet hoiem ꝑemptũ ⁊ extinctũ. Sed qm̃ cum
trãſiſſet vt eius poſterioꝛa viderent̃: p̃dican
te ſibi apoſtolo petro: qꝛ opoꝛtebat xp̃m pati
Act̃. 2 ⁊ reſurgere: cõpuncti ſunt doloꝛe penitẽtie:
vt fieret i baptizatis: qđ in capite pſalmi dr̃.
Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniqtates ⁊ quoꝛuz
Ps̃. 3i tecta ſunt pctã. Propterea cũ dictum eſſet.
Grauata eſt ſup̱ me manus tua: tanq̃ dño
Ibidez trãſeunte: vt iam remoueret manum ⁊ vide
rent̃ poſterioꝛa eius. ſequit̃ vos dolentis et
cõfitentis: ⁊ ex fide reſurrectiõis dñi pctõrũ
remiſſionẽ accipiẽtis. Cõuerſus ſuz inqt in
Ibidez erũna mea dum infigeret̃ ſpina. Peccatum
meuz cognoui: ⁊ in iuſtitiam meaz nõ op̱ui.
Dixi ꝓnũciabo aduerſuz me iniuſtitiã meã
dño: ⁊ tu remiſiſti impietatem peccati mei.
Neqꝫ eniz tanto carnis nubilo debemus in
uolui: vt putemus faciẽ qdez dñi eſſe inuiſi
bilẽ: doꝛſum vero viſibile: qñ quidez in foꝛ
ma ſerui vtrũqꝫ viſibiliter apparuit. In foꝛ
ma autez dei abſit vt tale aliqd cogitet̃. Ab
ſit vt v̄bũ dei ⁊ ſapiẽtia dei ex vna p̱te habe
at faciẽ: ex alia doꝛſuz ſicut coꝛpꝰ humanuz.
aut oĩno vlla ſpecie vel motione: ſiue loco:
ſiue tp̱e cõmutet̃. Quapꝛopt̃ ſi in illis voci
bus q̃ fiebãt i exodo: ⁊ illis oibꝰ coꝛꝑalibus
demõſtratiõibꝰ dñs ieſus xp̃s oſtendebat̃.
aut alias xp̃s ſicut loci huiꝰ ꝯſideratio ꝑſua
det. al̃s ſpũſſctũs: ſicut ea q̃ ſupꝛa diximꝰ ad
monẽt: nõ h̃ efficit̃ vt deus pr̃ nũq̃ tali aliq̃
ſpecie p̃ribꝰ viſus ſit. Multa eniz talia viſa
facta ſunt illis tp̃ibꝰ nõ euidẽter noiato ⁊ de
ſignato i eis vl̃ p̃re: vl̃ filio: vl̃ ſpũſctõ: ſꝫ tñ
ꝑ q̃ſdã valde ꝓbabiles ſignificatiões nõnul
lis inditijs exiſtẽtibus: vt nimis temerariũ
ſit dicere: deũ patrẽ nunq̃ p̃ribus aut ꝓphe
tis ꝑ aliq̃s viſibiles foꝛmas appᷓruiſſe. Hãc
eniz opinionẽ illi peperũt: q nõ potuerunt in
vnitate trinitatis itelligere qđ dictũ eſt: Re
gi aũt ſeculoꝝ imoꝛtali iuiſibili ſoli deo: ⁊ quẽ
i Thi. i nemo hoium vidit: nec videre põt. Qđ de
ibdẽ. 6 ip̃a ſubſtãtia ſũma ſũmeqꝫ diuina ⁊ icõmuta
bili: vbi ⁊ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſcũs: vnus ⁊ ſolus

deus ꝑ ſanã fidẽ intelligit̃. Viſiones autem
ille ꝑ creaturã cõmutabilem deo incõmuta
bili ſubditam facte ſunt: non pꝛopꝛie ſicut eſt
ſed ſignificatiue: ſicut pꝛo rerum cauſis ⁊ tẽ
poꝛibus opoꝛtuit oſtendentes deum.
De viſiõe Danielis in qua illi ⁊ p̃ris ⁊ filij
ꝑſona apparuit i ſpecie coꝛꝑali.

Ca. xviij.

Q
Uãq̃ neſcio queadmodũ iſti intelli
gant qđ danieli apparuit antiquꝰ die
rũ a q̃ filiꝰ hoĩs qđ ꝓpter nos eſſe di
gnatus ẽ accepiſſe itelligit̃ regnũ: ab illo. ſ. q
ei dicit in pſalmo. Filiꝰ meus es tu: ego ho Ps̃. 2
die genui te: poſtula me ⁊ dabo tibi gentes
hereditatẽ tuã: ⁊ q oĩa ſubiecit ſub pedibus
eius. Si ḡ danieli: ⁊ pr̃ dãs regnũ: ⁊ filius
accipiẽs: apparuerũt i ſpecie coꝛpoꝛali: quõ
iſti dicũt: patrẽ nunq̃ viſuz eſſe ꝓphetis: ⁊
iõ ſolum debere intelligi inuiſibẽ quẽ nemo j Thi. 6
hoiuz vidit nec videre põt. Ita eniz narra
uit daniel: Aſpiciebã inqt donec thꝛoni poſi Dañ. 7
ti ſunt: ⁊ vetuſtus dieꝝ ſedebat: ⁊ indumẽ
tũ eius q̃ſi nix albũ: ⁊ capillꝰ capitis eius q̃ſi
lana mũda. Thꝛonꝰ eiꝰ flãma ignis: rote eiꝰ
ignis flagrãs: ⁊ flumẽ ignis traſibat in con
ſpectu eius: ⁊ mille milia deſeruiebãt ei: ⁊ de
na milia denũ miliũ aſiſtebãt ei. Et iudiciuz
collocauit: ⁊ libꝛi ap̃ti ſunt ⁊c̃. Et paulopoſt Ibidez
Aſpiciebã inqt in viſu noctis: ⁊ ecce cuz celi
nubibus quaſi filiꝰ hoĩs erat: ⁊ vſqꝫ ad vete
rẽ dieꝝ ꝑuenit: ⁊ oblatus eſt ei. Et ipſi datꝰ
eſt pꝛincipatus ⁊ honoꝛ ⁊ regnuz: ⁊ oẽs po
puli tribus ⁊ lingue ip̃i ſ̃uiẽt. Poteſtas eiꝰ
poteſtas eterna que nõ p̃teribit: ⁊ regnũ eiꝰ
quod nõ coꝛrũpet̃. Ecce pater dans. ⁊ filius
accipiens regnũ ſempiternũ: ⁊ ſunt ambo in
ꝯſpectu ꝓphetantis viſibili ſpẽ. Nõ ergo in
cõuenienter credit̃ etiã pater deus eo modo
ſolere apparere moꝛtalibꝰ. niſi foꝛte aliq̃s di
cat: ideo nõ eſſe viſibilem patrem: qꝛ in con
ſpectu ſomniantis apparuit. Ideo aũt viſibi
lem filiuz ⁊ ſpiritũſanctũ: qꝛ moyſes illa om
nia vigilans vidit. Quaſi vero verbum et
ſapientiam dei vidit moyſes carnalibus ocu
lis: aut videri ſpiritus vel humanus poteſt
qui carnem iſtam viuificat. vel ipſe coꝛpo
reus qui ventus dicitur: quanto minus ille
ſpiritus dei qui omnium hominũ ⁊ angelo
rũ mẽtes ineffabili excellẽtia diuine ſubſtan
tie ſup̱gredit̃. Aut quiſq̃ꝫ tali p̱cipitet̃ er

roꝛe: vt audeat dicere filiũ ⁊ ſpiritũſanctum etiã vigilãtib⁹ hoĩbus eſſe viſibiles: patrē aũt nõ niſi ſõniãtib⁹. Quõ ğ de pr̃e ſolo accipiũt: quẽ nemo hoĩũ vidit: nec videre põt. An cum doꝛmiũt hoĩes: tũc nõ ſunt hoĩes. Aut q̇ foꝛmare ſilitudinẽ coꝛpis põt ad ſe ſignificãdũ p̄ viſa ſomniãtiũ: nõ põt foꝛmare ipãȝ coꝛpoꝛeã creaturã ad ſe ſignificãdũ oculis vigilãtiũ: cũ eius ipſa ſubſtãtia qua eſt ipẽ qđ eſt nulla coꝛpoꝛis ſimilitudine doꝛmiẽti: nulla coꝛpoꝛea ſpecie vigilãti poſſit oſtendi. Sȝ nõ ſolũ patris: veꝝ etiã filij ⁊ ſpũſſancti: ⁊ certe q̇ vigilantiũ mouent̃ viſis: vt nõ patrẽ: ſed tantũ filiũ vel ſpiritũſanctũ credant̃: coꝛpoꝛalibus hoĩuȝ apparuiſſe ꝯſpectibus. vt omittã tantã latitudinẽ ſanctaꝝ paginaꝝ: ⁊ tam multiplicẽ earum intelligentiã: vnde nemo ſani capitis affirmare debet: nuſq̄ȝ pſonã patris p̄ aliquã ſpeciẽ coꝛpoꝛalẽ vigilãtiũ oculis demõſtratam. Sed vt hoc vt dixi omittã: quid dicũt de patre noſtro. Abꝛaaȝ: cui certe vigilãti ⁊ miniſtrãti: cũ ſcriptura p̄miſiſſet dicẽs. Viſus eſt dñs. Abꝛae non
Gẽ. 18 vnus aut duo: ſed tres apparuerũt viri: quorũ nullus excelſius alijs eminuiſſe dictus ẽ: nullus honoꝛati⁹ effulſiſſe: nullus impioſi⁹ egiſſe. Quapꝛopter qm̃ in illa triptita nr̃a diſtributiõe: pꝛimũ querere inſtituimus: vtrũ pr̃: an filius: an ſpũſſanctus: an aliqñ pr̃: aliqñ filius: aliqñ ſpũſſanctus: an ſine vlla diſtinctiõe pſonaꝝ: ſicut dicit̃: deus vnus ⁊ ſolus. id ẽ trinitas ipã: p̄ illas creature foꝛmas pr̄ibus apparuerit: interrogatis que potuimus quantũ ſufficere viſuȝ eſt: ſanctaꝝ ſcripturaꝝ locis: nihil aliud quãtũ exiſtimo diuinoꝝ ſacramentoꝝ modeſta ⁊ cauta ꝯſideratio pſuadet: niſi vt temere non dicamus quenã ex trinitate pſona cuilibet patrũ ⁊ ꝓphetarũ in aliquo coꝛpoꝛe vel ſimilitudine coꝛpoꝛis apparuerit: niſi cũ ꝯtinentia lectionis aliqua ꝓbabilia circũponit indicia. Ipſa eni natura vel ſubſtãtia vel eſſentia vel quolibet alio noĩe appellandũ eſt idipm̃ qđ deus eſt: quicqd illud ẽ coꝛpoꝛaliter videri nõ poteſt. Per ſubiectã vero creaturã: nõ ſolũ filiũ vł ſpiritũſanctũ: ſed etiã patrẽ coꝛpali ſpecie ſiue ſimilitudine moꝛtalibus ſenſibus ſignificationem ſui dare potuiſſe credendum eſt. Que cum ita ſint: ne immoderatius pꝛogrediatur ſecũdi huius voluminis longitudo: ea que reſtant in ꝯſequentibus videamus.

Explicit liber ſecũdus.

Incipiũt capitula libꝛi tertij.

i Vtrũ cũ deus hoĩbus viſus eſt: ipſe p̄ aſſũptã creature ſpeciẽ apparuerit an p̄ eo angeli ex pſona ipſius ſint locuti.
ij De mutationibus creature: ſiue ꝯſuetudinaris ſiue iſolitis que nõ fiunt extra poteſtatem ac potentiã creatoꝛis.
iij Exẽplũ quo oſtẽdit̃ oẽs cauſas actionũ rationabilium a ſumma dei volũtate deſcendere.
iiij De puidentia dei qua ſubiectiõi ſanctoꝝ pꝛeſidet angeloꝝ.
v Qđ opere dei omnis creatura adminiſtrat̃: quo ⁊ mira multa oꝛdini ꝯſuetudinis inſeruntur.
vi Qđ deus omnem creaturaȝ copoꝛaleȝ animare cognoſcit̃ in vteris matruȝ.
vij De miraculis q̃ magicis artibus fiũt.
viij Quicqd angeli tranſgreſſoꝛes mali faciũt: nõ ipſis ſuiũt ad nutũ creature coꝛpoꝛales: ſed deo a quo dat̃ poteſtas.
ix De cauſis oꝛiginalibus creaturaꝝ coꝛpoꝛaliũ quas mũdo creatoꝛ inſeruit.
x De ſignificationibus que ad maniſeſtãdã voluntatẽ dei: ſiue p̄ angelos ſiue per homines miniſtrant̃.
xi Eſſentiã trinitatis nunq̄ȝ occulis apparuiſſe moꝛtaliũ: ſed p̄ ſubiectã ſibi creaturam ſignificaſſe que voluit.

Incipit ꝓemium in tertium libꝛum.

Credãt q̇ volũt: malle me legendo q̄ȝ legẽda dictando laboꝛare. Qui aũt hoc nolũt credere. Experiri vero ⁊ põt ⁊ volũt: debetq̄ȝ legendo vel meis inqſitionibus rñdeat: vel iterrogatiõib⁹ alioꝝ: q̃s ꝓ mea pſona quã in ſuitio xp̄i gero: ⁊ ꝓ ſtudio quo fidẽ noſtrã aduerſum erroꝛẽ carnaliũ ⁊ aĩaliũ hoĩuȝ muniri iardẽſco: neceſſe eſt me pati: ⁊ videãt q̄ȝ facile ab iſto laboꝛe me tẽpꝛẽ: ⁊ quanto etiã gaudio ſtiluȝ poſſim hr̃e feriatũ. Qđ ſi ea que legimus de his rebus ſufficienter edita in latino ſermone: aut nõ ſunt: aut nõ inueniunt̃: aut certe difficile a nobis inueniri queũt. Grece aũt lingue nõ ſit nobis tantus habitus: vt

talium rerū libris legēdis ⁊ intelligēdis vllo
mō repiamur idonei: q̄ genere lr̄aꝝ ex his
que nobis pauca iterp̄tata ſunt nō dubito cū
cta que vtiliter querere poſſumus ꝯtineri.
Fratribus aūt nō valeā reſiſtere iure: q̄ eis
ſeruus fact⁹ ſu3: flagitātib⁹ vt eoꝝ in xp̄o lau
dabilib⁹ ſtudijs: lingua ac ſtilo meo: q̄s bi/
ga in me caritas agitat: maxime ſuiā: egoq3
ipē multa que neſciebā3: ſcribēdo me didiciſ
ſe cōfiteor: nō debet hic labor meus cuiq3 pi
gro: aut multū docto videri ſuperfluus: cu3
multis impigris multiſq3 indoctis: inter q̄s
etiā mihi non pua ex pte ſit neceſſarius. Ex
his igitur que ab alijs de hac re ſcripta iā le/
gimus: plurimū ammiculati ⁊ adiuti: ea q̄
de trinitate: vno ſummo ſummoq3 bono deo pie
queri ⁊ diſſeri poſſe arbitror: ipſo exhortan/
te querenda atq3 adiuuante diſſerenda ſu/
ſcepi: vt ſi alia nō ſunt hmōi ſcripta: ſit quod
habeamus ⁊ legant qui voluerint ⁊ value/
rint. Si aūt iā ſunt: tāto facilius aliqua inue
niant: quāto talia plura eſſe potuerint. Sa/
ne cū in oībus litteris meis: nō ſolū pium le
ctorē: ſed etiā liberū correctorē deſiderē: mlt
to maxime in his vbi ipa magnitudo q̄ſtio/
nis: vtinā tā multos inuentores habere poſ
ſet: q3 multos ꝯdictores hab3. Verūtñ ſicut
lectorē meū nolo mihi eſſe deditū: ita corre/
ctorem nolo ſibi. Ille me nō amet amplius
q3 catholicā fidem: ille ſe nō amet ampli⁹ q3
Diſ. 9. catholicam veritatem. Sicut illi dico. Noli
meis lr̄is quaſi ſcripturis canonicis inſerui
re: ſed in illis ⁊ qđ nō credebas cū inueneris
incūctanter crede: in iſtis aūt qđ certū nō ha
bebas: niſi certū intellexeris: noli firme reti
nere. Ita illi dico. Noli meas litteras ex tua
opinioē vel ꝯtētioē: ſed ex diuina lectioē vel
incōcuſſa ratione corrigere. Siqđ in eis ve
ri cōprehenderis exiſtēdo nō eſt meū: at in/
telligēdo ⁊ amādo: ⁊ tuū ſit ⁊ meu3. Siquid
aūt falſi cōuiceris errādo: fuerit meū: ſed ia3
cauēdo nec tuū ſit nec meum. Hinc itaq3 ter
tius hic liber ſumat exordiu3: quouſq3 ſecun
dus puenerat. Cū eni3 ad id ventū eſſet: vt
vellemus oſtendere: nō ideo minore3 patre
filiū: q2 ille miſit: hic miſſus eſt. nec ideo mi
nore3 vtroq3 ſpiritū ſanctū: q2 ⁊ ab illo: ⁊ ab
illo miſſus in euangelio legi: ſuſcepimus h̄
Thi. j. querere: cu3 illuc miſſus ſit filius vbi erat:
q2 in hūc mundū venit: ⁊ in hoc mūdo erat:
cum illuc etiā ſpūſſanctus vbi ⁊ ipē erat. qm̄ Joh. j.
ſpiritus dn̄i repleuit orbē terrarū: ⁊ h̄ qđ cō
tinet oīa ſcientiā h3 vocis. Utrum ꝓpterea Sap. j.
miſſus ſit dn̄s: q2 ex oculto in carne natus ē
⁊ de ſinu pr̄is ad oculos hoīu3 in forma ſer/
ui tanq3 egreſſus apparuit: iō etiā ſpūſſcūs:
q2 ⁊ ipſe corporali ſpecie quaſi colūba viſus
eſt: ⁊ linguis diuiſis velut ignis: vt hoc eis
fuerit mitti: ad aſpectū mortaliū in aliqua for
ma corporea de ſpirituali ſecreto ꝓcedere: qđ
pater qm̄ nō fecit: tātūmodo miſiſſe: nō etia3
miſſus eſſe dictus ſit. Deinde queſitū ē: cur
⁊ pater nō aliquādo dictus ſit miſſus: ſi per
illas ſpēs corporales que oculis antiquoru3
apparuerunt ipſe demōſtrabat. Si aūt fili⁹
tunc demonſtrabat: cur tātū poſt miſſus di/
ceret: cu3 plenitudo tp̄is venit: vt ex femina
naſceret: quādo quidē ⁊ antea mittebat: cu3 Gal. 4.
in illis formis corporaliter apparebat. Aut
ſi non recte miſſus diceret: niſi cum verbu3
caro factum eſt: cur ſpiritusſanctus miſſus
legatur: cuius incarnatio talis non facta eſt. Joh. j.
Si vero p illas antiquas demonſtrationes
nec pater nec filius nec ſpiritusſanctus oſtē/
debatur: cur etiam ipſe nunc diceret miſſus
cu3 illis modis ⁊ antea mitteretur. Deinde
ſubdiuiſſimus vt hec diligentiſſe tractaren/
tur: ⁊ tripartitam fecimus queſtionem: cu/
ius vna pars in ſecundo libro explicata eſt:
due ſunt reliquę: de quibus deinceps diſſe/
rere aggrediar. Iam enim queſitu3 atq3 tra
ctatu3 eſt in illis antiquis corporalibus for/
mis ⁊ viſis: nō tantūmodo patrē: nec tantū
modo filiū: nec tantūmodo ſpiritūſanctū ap
paruiſſe: ſed aut indifferenter dn̄m deu3 qui
trinitas ipſa intelligitur: aut quālibet ex trini
tate pſonam: quam lectionis textus indicijs
circūſtantibus ſignificaret.

Utrum cum deus hominibus viſus eſt ipē
per aſſumptam creature ſpeciem apparuit:
an vero angeli ex perſona ipſius locuti ſint.
Capitulum. j.

Nunc ergo primū queram⁹:
quod ſequitur. Nam ſecūdo
loco in illa diſtributione poſi
tum eſt: vtrum ad hoc opus
tantūmodo creatura formata
ſit: in qua deus ſicut tūc opor
tuiſſe indicauit: hūanis oſtē
deretur aſpectibus. An angeli qui iam erāt

ita mittebanť: vt ex pſona dei loquerentur: aſſumentes corporalem ſpeciem de creatura corporea in vſum miniſterij ſui. Aut ipſum corpus ſuū: cui nō ſubdunť: ſed ſubditu₃ gerunt mutantes atq₃ vertētes in ſpecies quas vellent accomodatas atq₃ abtas actionibus ſuis: ſecundū attributam ſibi a creatore potē tiam. Qua parte queſtionis quantu₃ dominus dederit pertractata: poſtremo videndū erit id quod inſtitueramus inquirere: vtru₃ filius ⁊ ſpiritusſanctus ⁊ antea mittebanť: ⁊ ſi ita eſt: quid inter illam miſſionem ⁊ eā quā in euangelio legimus diſtet: an miſſus non ſit aliquis eorū: niſi cum vel filius factus eſt ex maria virgine: vel cū ſpiritus ſanctus viſibili ſpecie: ſiue in columba: ſiue i igneis linguis apparuerit. Sed fateor excedere vires intētionis mee: vtrum angeli manēte ſpiritali ſui corporis qualitate: per hanc occultius operantes aſſumāt ex inferiorib⁹ elemētis corpulentioribus: qđ ſibi coaptatū: quaſi aliquam veſtem mutent ⁊ vertant in quaſlibet

Joh. 2 ſpecies corporales: etiam ipſas veras: ſicut aqua vera in vei um vinu₃ conuerſa eſt a domino: An ipſa ꝓpria corpora ſua transformēt in qđ voluerint: accōmodata ad id qđ agunt. Sed qđlibet horu₃ ſit: ad preſentem queſtionem non pertinet. Et q̄uis hoc quoniā₃ homo ſum: nullo experimento poſſim cōprehēdere: ſicut āgeli q̄ hec agūt: ⁊ magis ea norunt q̄₃ ego noui quatenus muteť corpus meū in affectu voluntatis mee: ſiue qđ i me: ſiue qđ ex alijs exptus ſu₃: qđ hoꝝ tn̄ ex diuinaꝝ ſcripturaꝝ auctoritatibus credam: nūc nō opus eſt dicere: ne cogar ꝓbare: ⁊ fiat ſermo longior de re qua nō indiget pſens queſtio. Nūc illud videndū eſt: vtrū angeli tūc agebāt: ⁊ illas corpoꝝ ſpecies apparētes oculis hoīum: ⁊ illas voces inſonātes auribus: cū ipſa ſenſibilis creatura ad nutu₃ ſeruiēs cōditoris: in id qđ opus erat ꝓ tpe vertebať: ſicut in libro ſapiētie ſcriptū eſt. Crea-

Sa. 16. tura eni₃ tibi factori deſeruiens extēdiť in tormētū aduerſum iniuſtos: ⁊ leuior ſit ad benefaciendu₃ his qui in te cōfidunt. Propť hoc ⁊ tūc in oīa ſe transfigurās: omniū nutrici gratie tue deſeruiebat: ad voluntatē horu₃ qui te deſiderabāt. Peruenit enim ſapiētia voluntatis dei per creaturam ſpiritalē vſq₃ ad effectus viſibiles atq₃ ſenſibiles creature corporalis. Ubi enim nō operatur qđ vult dei omnipotentis ſapientia: que pertendit a fine vſq₃ ad finem fortiter: ⁊ diſponit omnia ſuauiter. ibidē.

De mutationibus creature ſiue conſuetudinarijs ſiue inſolitis que nō fiunt extra poteſtatem ac potentiam creatoris.

Capitulum. ij.

Sed alius eſt ordo naturalis in cōuerſiōe ⁊ mutabilitate corpoꝝ: q q̄₃uis ēt ipſe ad nutū dei ſeruiat: perſeuerantia tn̄ ꝯſuetudinis amiſit admirationē: ſicuti ſūt q̄ vel breuiſſimis vel certe nō longis interuallis tempoꝝ celo: terra: mariq₃ mutanť: ſiue naſcētibus: ſiue occidentibus rebus: ſiue alias aliter atq₃ aliter apparētibus. Alia vero q̄₃uis ex ipſo ordine venientia: tn̄ ꝓpter longiora interualla temporū minus vſitata. Que licet multi ſtupeāt ab inquiſitorib⁹ huius ſeculi: cōprehēſa ſunt. ⁊ ꝓ greſſu generationū quo ſepius repetita ſunt: ⁊ a plurib⁹ cognita: eo minus mira ſunt: ſicuti ē defectus luminariū: ⁊ raro exiſtētes quedā ſpecies ſiderū: ⁊ terremotus: ⁊ mōſtruoſi part⁹ aiantiū. ⁊ queq₃ ſimilia: quoꝝ nihil ſit niſi voluntate dei: ſed pleriſq₃ nō apparet. Itaq₃ licuit vanitati philoſophoꝝ: etiā cauſis alijs ea tribuere: vel veris: vel ꝓximis: cū oīno videre nō poſſent: ſupiorē ceteris oībus cauſa₃: id ē volūtatē dei: vel falſis: ⁊ ne ab ipſa qdē peruestigatione corporaliū reꝝ atq₃ motionū: ſed a ſua ſuſpitione ⁊ errore prolatis. Dicam, ſi potero qdā exēpli gratia: quo hec aptiora ſint. Eſt certe in corpore humano quedam moles carnis: ⁊ forme ſpecies: ⁊ ordo diſtinctioq₃ mēbroꝝ ⁊ tpatio valitudinis: h̄ corpus inſpirata aīa regit: eadēq₃ rationalis ⁊ ideo q̄₃uis mutabilis: tn̄ que poſſit illius incōmutabilis ſapiētie particeps eē: vt ſit participatio eius in idipſum: ſicut in pſalmo ſcriptu₃ eſt: de oībus ſanctis: ex quibus tanq̄₃ lapidibus viuis edificať illa hieruſalem mater noſtra eterna i celis. Ita eni canit. Hieruſalem que edificať vt ciuitas: cuius participatō eius in idipſum. Idipſu₃ qppe hoc loco: illđ ſūmu₃ ⁊ incōmutabile bonum intelligiť: qđ deus eſt: atq₃ ſapiētia volūtaſq₃ ipſius. Cui pſ̄. 121. cantatur alio loco: Mutabis ea ⁊ mutabūtur: tu aūt idem ipſe es. pſ̄. 101.

Exēplum quo oſtendiť oēs cauſas actionu₃

rationabiliū a ſumma dei volūtate deſcende
re. Capitulū. iij.

Conſtituamus ergo aīo talē ſapientē: cu/
ius aīa rationalis iā ſit particeps in/
cōmutabilis eterneqꝫ veritatis: quā
de oībus ſuis actionib⁹ cōſulat: nec aliquid
oīno faciat: qđ nō in ea cognouerit eſſe faciē
dū: vt ei ſubditus eiqꝫ obtēperans recte fa/
ciat. Iſte ſi cōſulta ſūma rōne diuine iuſtitie
quā in ſecreto audiret aure cordis ſui: eaqꝫ ſi
bi iubēte in aliquo officio miſericordie corp⁹
labore fatigaret: egritudinēqꝫ ꝯtraheret a cō
ſultiſqꝫ medicis: ab alio diceret̃ cauſā mor/
bi eſſe corporis ſiccitatē: ab alio āt humoris
imoderationē. vnus eoꝝ verā cām diceret:
alter erraret: vterqꝫ tñ de ꝓximis cauſis: id
eſt corporalibus ꝓnūciaret. At ſi illi⁹ ſiccita
tis cauſa quereret̃: ⁊ inueniret̃ volūtarius la
bor: iam ventū eſſet ad ſuperiorē cauſā: q̄
ab aīa ꝓficiſceret̃ ad afficiēdū corpus: qđ re
git: ſed nec ipſa prima eſſet. Illa enim ꝓcul
dubio ſupior erat in ipſa incōmutabili ſapiē/
tia: cui hōis ſapiētis aīa in caritate ſeruiēs: ⁊
ineffabiliter iubēti obediēs: volūtariū labo/
rē ſuſceperat: ita nō niſi dei volūtas cauſa pri
ma illius egritudinis veraciſſime reperiret̃.
Iā vero ſi in labore officioſo ⁊ pio adhibu/
iſſet ille ſapiens miniſtros collaborātes ſecū
in opere bono: nec tamē eadē volūtate deo
ſeruientes: ſed ad carnalium cupiditatū ſua
rum mercedem peruenire cupientes: vel in
cōmoda carnalia diuitātes. Adhibuiſſet etiā
iumenta ſi hoc exigeret illius operis implē/
di procuratio: que vtiqꝫ iumenta irrationa/
lia eſſent animātia: nec ideo mouerent mem
bra ſub ſarcinis: ꝙ aliquid de illo bono ope/
re cogitarent: ſed naturali appetitu ſue volu
ptatis ⁊ deuitatiōe moleſtie. Poſtremo ad
hibuiſſet etiā ipſa corporea omni ſenſu carē/
tia: que illi operi eſſent neceſſaria: frumentū
ſcilicet: ⁊ vinū: ⁊ oleum: veſtem: nummū:
codicem: ⁊ ſi qua huiuſmodi. In his certe
oībus in illo ope verſantibus corporibus:
ſiue animatis: ſiue inanimatis: quecūqꝫ mo
uerent̃ attererent̃: repararent̃: extermināre
tur: reformarent̃: alio atqꝫ alio mō: locis ⁊ tē
porib⁹ affecta mutarent̃: nō alia eſſet iſtorū
oiū viſibiliū ⁊ mutabiliū factoꝝ cā: niſi illa
inuiſibilis ⁊ incōmutabilis volūtas dei per
animā iuſtā: ſicut ſedē ſapiētie cūctis vtens
⁊ malis rōnalibus ⁊ irrationalib⁹ animis: ⁊
poſtremo corporibus: ſiue que illis inſpi/
rarent̃ ⁊ animarent̃: ſiue omni ſenſu caren/
tib⁹: cum primit⁹ vteretur ipſa bona anima
⁊ ſancta: quā ſibi ad pium ⁊ religioſū obſe/
quiū ſubdidiſſet. Qđ ergo vno de ſapiente
q̄uis adhuc mortale corp⁹ geſtāte: q̄uis ex
parte vidente poſuim⁹ exempli gratia: hoc
de aliqua domo vbi aliquorum talium ſocie
tas eſt: hoc de ciuitate: vel etiam de orbe ter/
rarū licet cogitare: ſi penes ſapiētes ſancteqꝫ
ac perfecte deo ſubditos ſit principat⁹ ⁊ regi
men rerum humanarū.

De ꝓuidentia dei qua ſubiectioni ſanctorū
ꝑſidet angeloꝝ.

Ca. iiij.

Sed hoc qꝛ nondū eſt. Oportet enim
nos in hac pegrinatione pri⁹ morta/
liter exerceri: ⁊ per vires manſuetudi
nis ⁊ patientie in flagellis erudiri: vt illam
ipſam ſupernam atqꝫ celeſtem vnde peregri
namur patriā cogitem⁹. Illic enim dei vo ps. 103
luntas: qui facit angelos ſuos ſpirit⁹: ⁊ mini
ſtros ſuos ignem ardentem in ſpiritib⁹ ſum
ma pace atqꝫ amicitia copulatis ⁊ in vnā vo
luntatē quodam ſpiritali caritatis igne cōſta
tis: tanqꝫ in excelſa ⁊ ſancta ⁊ ſecreta ſede pre
ſidēs: velut in domo ſuo: ⁊ in templo ſuo.
Inde ſe quibuſdam ordinatiſſimis creature
motib⁹: primo ſpiritalibus: deinde corpora
lib⁹ p cūcta diffundit: ⁊ vtit̃ omnib⁹ ad incō
mutabile arbitrium ſententie ſue: ſiue incor
poreis: ſiue corporeis reb⁹: ſiue rationalib⁹
ſiue irrationalib⁹ ſpiritibus: ſiue bonis per
eius gratiam: ſiue malis p propriā volun/
tatem. Sed queādmodū corpora craſſiora:
⁊ inferiora p ſubtiliora ⁊ potentiora quodā
ordine regunt̃: ita oīa corpora p ſpiritū vi/
te. Et ſpūs vite irrationalis p ſpm vite ratio
nalē: ⁊ ſpūs vite rationalis deſertor atqꝫ pec
cator p ſpiritū vite rōnalē piū ⁊ iuſtum: ⁊ ille
p ipſum deū: ac ſic vniuerſa creatura p crea/
torē ſuum: ex quo: ⁊ p quē: ⁊ in quo etiam
cōdita ⁊ inſtituta eſt: ac per hoc voluntas dei
eſt: prima ⁊ ſumma cauſa omnium corporaliū
ſpecierū atqꝫ motionū. Nihil enī fit viſibili
ter ⁊ ſenſibiliter: qđ nō de interiore inuiſibi/
li atqꝫ intelligibili aula ſummi imperatoris:
aut iubeat̃: aut permittat̃ ſm ineffabilem iu/
ſtitiā premioꝝ atqꝫ penaꝝ: gratiaꝝ: ⁊ retri

butionum in iſta totius creature ampliſſima quadā imenſ atq3 republica. Si ḡ apl'us paulus q̄uis adhuc portaret ſarcinā corporis:
Sap. 9 quod corrumpit̄ ⁊ aggrauat animā: q̄uis
j Co. 13 adhuc ex parte atq3 in enigmate videret:
Phi. j optās diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o: ⁊ in ſemetipſo i/
Ro. 8. gemiſcēs adoptionē expectās redemptionē corporis ſui: potuit tñ ſignificādo predicare dñm ieſu3 xp̄m: aliter p̄ linguā ſuā: aliter p̄ epiſtolā: aliter p̄ ſacramētū corporis ⁊ ſanguinis eius. Nec linguā q̄ppe eius: nec mēbranas: nec attramentū: nec ſignificātes ſonos lingue editos: nec ſigna litterarū cōſcripta pelliculis: corpus xp̄i ⁊ ſanguine3 dici/
Sp. d. 2 mus: ſed illud tantū q̄d ex fructibus terre acceptū: ⁊ prece myſtica cōſecratum: rite ſumimus ad ſalutē ſpiritalē in memoriā p̄ nobis dñice paſſionis. Qd̄ cū p̄ manus hoīum ad illā viſibilē ſpeciē p̄ducit̄: nō ſanctificat̄ vt ſit tam magnum ſacramentū: niſi operante inuiſibiliter ſpiritu dei: cū hec oīa que p̄ corporales motus in illo opere fiunt: deus operetur: mouēs primitus inuiſibilia miniſtrorum: ſiue animas hoīum: ſiue occultorum ſpirituu3 ſibi ſubditas ſeruiētes: qd mirū ſi etiā i creatura celi ⁊ terre: maris ⁊ aeris: facit de⁹ que vult ſenſibilia atq3 viſibilia: ad ſeipſu3 in eis ſicut oportere ipſe nouit ſignificandum ⁊ demonſtrandum: nō ipſa ſua que eſt apparente ſubſtantia: que oīno incōmutabilis ē: omnibuſq3 ſpiritibus quos creauit interius ſecretiuſq3 ſublimior.

Qd̄ opere dei omnis creatura adminiſtrat̄ quo ⁊ mira multa ordini cōſuetudinis inſerunt̄.

Ca. v.

Vi enī3 diuina totā ſpiritalē corporaleq3 adminiſtrāte creaturā: oīum annorum certis dieb⁹ aduocant̄ atque maris: ⁊ effundunt̄ ſup̄ faciē terre. Sed cū hoc orante ſctō helia factū eſt: q2 p̄ceſſerat tā continua: ⁊ tā longa ſerenitas: vt deficerēt fame
3. re. 18 hoīes. Nec ea hora qua ille dei ſeruus orauit: aer ipſe aliqua humida facie mox future pluuie ſigna p̄tulerat: ꝯſecutis tantis ⁊ tam velociter imbribus: apparuit vis diuina: q/bus illud dabat̄ diſpēſabaturq3 miraculu3. Itaq3 deus opat̄ ſolēnia fulgura atq3 tonitrua. S3 q2 in mōte ſyna inſitato mō fiebāt:
Exo. 19 voceſq3 ille nō ſtrepitu cōfuſo edebāt̄: ſed ex eis quedā ſigna dari certiſſimis indicijs ap

parebat: miracula erant. Quis attrahit humorē p̄ radicē vitis ad botrū ⁊ vinū facit: niſi deus: qui ⁊ hoīe plantāte ⁊ rigante incrementū dat. Sed cū ad nutū dñi aqua in vi/ j. Co. 3
nū inuſitata celeritate cōuerſa eſt: etiā ſtultis fatentibus vis diuina declarata eſt. Quis Joh. 2
arbuſta fronde ac flore veſtit ſolēniter: niſi deus. Dex cū floruit v̄ga ſacerdotis aarō: collocuta eſt quodāmō cū dubitante humanitate diuinitas. Et linguis certe oibus: et oibus animaliū carnib⁹ gignendis atq3 formandis cōmunis eſt terrena materies. Et quis ea facit: niſi qui dixit vt hec terra p̄duceret: ⁊ in eodē verbo ſuo que creauit regit Gen. j
atq3 agit. Sed cū eādē materiā ex v̄ga moy/
ſi in carnē ſerpētis proxime ac velociter vertit: miraculū fuit rei quidē mutabilis: ſed tñ Exo. 4
inuſitata mutatio. Quis autē animat queq3 viua naſcentia: niſi qui ⁊ illum ſerpente3 ad horam ſicut opus fuerat animauit.

Qd̄ deus omnem creaturam corporalē animare cognoſcitur in vteris matrum.

Capitulu3. vi.

Et quis reddidit cadauerib⁹ animas ſuas: cū reſurgeret mortui: niſi q anīmat carnes in vteris matrū: vt oriantur morituri: Simil'r⁊ de cōmuni materia: in cauſis mūdialibus ꝯſiſtit: ſubito ad tp̄us p̄dire arietē ⁊ columbā ꝯſtituit: q̄bus vnus vigor carneus ⁊ in tp̄e ⁊ ex tp̄e acceſſionis ⁊ receſſionis: nō diſpar ſed inuſitatus apparuit. Sed cū fiunt illa cōtinuatio quaſi quodā3 fluuio labentiū manantiūq3 rerū: ⁊ ex occulto in promptū: atq3 ex p̄mptu in occultū vſitato itinere tranſeuntiū naturalia dicunt̄. Cū vero āmonendis hoībus inuſitata mutabilitate ingerunt̄: magnalia noīant̄.

De miraculis que magicis artibus fiunt.

Capitulum. vij.

Hic video quid infirme cogitatiōi poſſit occurrere: cur ſc3 iſta miracula etiā magicis artibus fiant. Nam ⁊ magi pharaonis ſimiliter ſerpētes fecerunt: ⁊ alia Exo. 7
ſimilia. Sed illud amplius eſt admirandu3: quō magorum illa potentia que ſerpētes facere ibidē. 8
potuit: vbi ad muſcas minutiſſimas ventu3 eſt: oīno defecit. Scyniphes enim muſcule ſunt breuiſſime: qua tertia plaga ſuperbus pp̄l'us egyptiorum cedebat̄. Ibi certe deficientes magi dixerunt. Digitus dei eſt hic. Vñ Ibide3

intelligi daꝛ: ne ipſos quidem trāſgreſſores
angelos ꝛ aereas poteſtates: in imam iſtam
caliginē: tanq̄ in ſui generis carcerē: ab il/
lius ſublimis etheree puritatis habitatione
detruſas: ꝑ quas magice artes poſſunt quic
quid poſſunt valere aliqd niſi data deſup po
teſtate. Daꝛ autem vel ad fallēdos fallaces:
ſicut i egyptios: ꝛ i ipſos etiā magos data ē:
vt in eoꝝ ſpirituū ſeductiōe viderenꝛ admi
randi: a quibus fiebāt a dei veritate damnā
di: vel ad admonēdos fideles: ne tale aliqd
facere ꝓ magno deſiderēt: ꝓpter qd etiā no
bis ſcripture auctoritate ſunt prodita: vel ad
exercēdā: ꝓbandā manifeſtandāq; iuſto
rum patientiā. Neq; enim parua viſibiliū
miraculorum potētia: iob cūcta que habebat
amiſit: ꝛ filios: ꝛ ipſam corporis ſanitatem.

Quicquid angeli trāſgreſſores mali faciūt: non ipſis ſeruiunt ad nutū creature corporales: ſ; deo a quo daꝛ poteſtas. Ca. viij.

n Ec ideo putandū eſt iſtis trāſgreſſori
bus angelis ad nutū ſeruire hanc viſi
bilium rerū materiā: ſed deo potius
a quo hec poteſtas daꝛ: quantū in ſublimi ꝛ
ſpirituali ſede incōmutabilis iudicat. Nā ꝛ
dānatis iniquis etiā in metallo ſeruiūt aqua
ꝛ ignis ꝛ terra vt faciāt inde qd volūt: ſ; quā
tū finitur. nec ſane creatores illi mali angeli
dicēdi ſunt: q2 per illos magi reſiſtentes fa/
mulo dei: ranas ꝛ ſerpentes fecerunt. Non
enim ipſi eas creauerūt. Omne quippe reꝝ
que corporaliter viſibiliterq; naſcunꝛ occul/
ta quedā ſemina in iſtis corporeis mūdi hu
ius elementis latent. Alia ſunt enim hec iā
ꝯſpicua oculis noſtris ex fructibus ꝛ animā
tibus: alia vero illa occulta iſtorū ſeminū ſe
mina. Vñ iubente creatore ꝓduxit aqua pri
ma natalitia ꝛ volatilia. Terra aūt prima ſui
generis germina: ꝛ prima ſui generis ani/
malia. Neq; enim tūc huiuſcemodi fetus ita
producti ſunt: vt in eis que ꝓducta ſunt: vis
illa conſumpta ſit: ſed plerumq; deſunt con/
grue temperamentorū occaſiones: quibus
erumpant ꝛ ſpecies ſuas peragāt. Ecce enī
breuiſſimus ſurculus ſemen eſt. nam cōue/
nienter mādatus terre arborē facit. Huius
autē ſurculi ſubtilius ſemen aliqd eiuſdē ge
neris granum eſt: ꝛ huc uſq; nobis viſibile.
Jam vero huius etiā grani ſemē: q̄uis ocu
lis videre nequeamus: rōne tñ cōijcere poſ
ſumus: q2 niſi talis aliqua vis eēt in iſtis ele
mentis: nō plerūq; naſcerenꝛ ex terra q̄ ibi
ſeminata nō eſſent. Nec animalia tam mul
ta: nulla mariū: ſeminarūq; cōmixtiōe ꝓcece
dēte: ſiue i terra: ſiue in aqua. que tñ creſcūt:
ꝛ coeundo alia pariūt: cū illa nullis coeunti/
bus parentibus orta ſint. Et certe apes ſe/
mina filioꝝ nō coeundo cōcipiūt: ſed tanq̄
ſparſa ꝑ terras ore colligunt. Inuiſibiliū enī
ſeminū creator: ipſe creator eſt oīū reꝝ: qm̄
quecūq; naſcendo ad oculos noſtros exeūt:
ex occultis ſeminibus accipiūt progrediēdi
primordia. ꝛ incrementa debite magnitudi
nis diſtinctioneſq; formarū: ab originalib⁹
tanq̄ regulis ſumunt. Sicut ergo nec parē
tes dicimus creatores hoīum: nec agricolas
creatores frugū: q̄uis eoꝝ extrinſecus adhi
bitis motibus iſta creanda dei virtus interi
us operetur. Ita nō ſolum malos: ſ; nec bo
nos angelos fas eſt putari creatores. ſi pro
ſubtilitate ſui ſenſus ꝛ corporis: ſemina reꝝ
iſtarū nobis occultiora nouerūt: ꝛ ea per con
gruas temperationes elementorū latenter
ſpargunt: atq; ita gignēdaꝝ rerū: ꝛ accelerā
dorū incrementorū prebent occaſiones. Sʒ
nec boni hec niſi quantum deus iubet: nec
mali hec iniuſte faciunt: niſi quātū iuſte ipe
permittit. Nam iniqui malitia voluntatē ha
bet iniuſtam: poteſtatē aūt nō niſi iuſte acci/
pit: ſiue ad penam ſuā: ſiue ad alioꝝ: vel pe
nam malorum: vel laudem bonorū. Itaq;
aplus paulus diſcernēs interius deū crean/
tem atq; formantē: ab operibus creature q̄
admonenꝛ extrinſecus: ꝛ de agricultura ſi/
militudinem aſſumens ait. Ego plantaui Co. 3
apollo rigauit: ſed deus incremētū dedit. Si
cut ergo in ipſa vita noſtra mētē iuſtificādo
formare nō poteſt niſi deus: predicare autē
euangeliū extrinſecus ꝛ hoīes poſſunt: nō
ſolum boni per veritatem: ſed etiam mali ꝑ
occaſionē. Ita creationē rerū viſibiliū de/
us interius operatur. Exteriores aūt opera
tiones ſiue bonoꝝ ſiue maloꝝ: vel angeloꝝ
vel hoīum: ſiue etiā quorumcūq; animaliū
ſm imperiū ſuū: ꝛ a ſe impartitas diſtributō
nes poteſtatū ꝛ appetitiones cōmoditatū ita
rerū nature adhibet in qua creat omnia quē
admodū terre agriculturam. Quapropter:
ita nō poſſum dicere angelos malos magi/
cis artibus euocatos: creatores fuiſſe rana/

rū atqꝫ ſerpentiū. ſicut nō poſſum dicere ho/
mines malos creatores eſſe ſegetis: quā per
Gē.30 coꝝ operā video exortā. Sic nec iacob crea
tor colorū in pecoribus fuit: qꝛ bibentibꝰ in
cōceptu matribus variatas virgas quas in
tuerent̄ appoſuit. Sed nec ipe pecudes crea
trices fuerūt varietatis prolis ſue: qꝛ inheſe
ſerat anime illaꝝ diſcolor phantaſia ex cōtui/
tu variarū virgaꝝ ꝑ oculos i preſſa que non
potuit niſi corpus qđ ſic affecto ſpū animaba
tur ex cōpaſſiōe cōmixtionis afficere vñ tene
ris fetuuꝫ primordijs colore tenus aſperge/
ret̄. Vtenī ſic ex ſemetipſis afficiant̄: vel aīa
ex corpore; vel corpus ex anima: cōgruentie
rationis id faciunt que incommutabiliter vi
uunt in ipſa ſumma dei ſapientia: quā nulla
ſpacia locoꝝ capiunt. ⁊ cū ipſa ſit incōmuta/
bilis: nihil eorum que cōmutabiliter ſunt de
ſerit: quia nihil coꝝ niſi ꝑ ipſam creatuꝫ eſt.
Vt enim de pecoribus nō virge ſed pecora
naſcerent̄: fecit hoc incōmutabilis ⁊ inuiſi/
bilis ratio ſapientie dei: ꝑ quam creata ſunt
oīa. Vt aūt de varietate virgaꝝ pecorū cōce
ptorū color aliqđ duceret: fecit h̄ anima gra/
uide pecudis per oculos affecta forinſecus:
⁊ interius ſecuꝫ pro ſuo modulo formādi re
gulam trahens: quā de intima potentia ſui
creatoris accepit. Sed quanta ſit vis anime
ad afficiendā atqꝫ mutandā materiā corpora
lem: cū tñ creatrix corporis dici nō poſſit: qꝛ
omnis cauſa mutabilis ſenſibiliſqꝫ ſubſtātie
omniſqꝫ modus ⁊ numerus ⁊ pondus eius
vnde efficit̄ vt ⁊ ſit: ⁊ natura ita vel ita ſit: ab
intelligibili ⁊ incōmutabili vita que ſuꝑ om/
nia eſt: exiſtit: ⁊ ꝑuenit vſqꝫ ad extrema atqꝫ
terrena: multus ſermo eſt: nec nūc neceſſari
us. Verū propterea factū iacob de pecoribꝰ
cōmemoranduꝫ arbitratus ſum: vt intellige
ret̄ ſi homo q virgas illas ſic poſuit: dici non
pōt creator colorū in agnis ⁊ hedis. nec ipſe
matrū anime que ꝯceptaꝫ ꝑ oculos corporis
phantaſiam varietatis ſeminibus carne con
ceptis: quātum natura ꝑpaſſa eſt: aſperſerūt
multo minus dici poſſe ranarum ſerpētiūqꝫ
creatores angelos malos: ꝑ quos magi pha
Exo. 8 raonis tunc illa fecerunt.

De cauſis originalibꝰ creaturaꝝ corꝑaliuꝫ:
quas mūdo creator inſuit. Ca. ix.

a Liud eſt enim ex intimo ac ſūmo cau
ſarū cardine cōdere atqꝫ adminiſtrare
creaturaꝫ: qđ q facit: ſolus creator eſt deus.
Aliud aūt ꝓ diſtributis ab illo viribus ⁊ fa/
cultatibus aliquā operationeꝫ forinſecus ad
mouere: vt tunc vel tunc: ſic vel ſic: exeat qđ
creat̄. Iſta qppe originaliter ac primordiali/
ter in quadā textura elementoꝝ cūcta iā crea
ta ſunt: ſed acceptis oportunitatibꝰ prodeūt.
Nam ſicut matres grauide ſunt fetibus: ſic
ipſe mūdus grauidus eſt cauſis naſcentiū: q̄
i illo nō creant̄: niſi ab illa ſūma eſſentia: vbi
nec oritur: nec moritur aliqđ: nec incipit eē:
nec deſinit. Adhibere āt forinſecꝰ accidētes
cauſas: que tametſi non ſunt naturales: tñ ſe
cundum naturā adhibent̄: vt ea que ſecreto
nature ſinu abdita ꝯtinent̄: erumpāt. ⁊ foris
creſcentur quodāmodo explicādo menſuras
⁊ numeros: ⁊ pondera que in occulto acce/
perunt ab illo: qui omnia in menſura ⁊ nu/ Sap. xi
mero ⁊ pōdere diſpoſuit: nō ſolum mali an/
geli: ſꝫ etiaꝫ mali hoīes pñt. ſicut exēplo agri
culture: ſupra docui. Sed ne de animalibꝰ
quaſi diuerſa ratio moueat: qꝛ habent ſpiritū
vite cū ſenſu appetendi: que ſecundū naturā
ſunt vitandiqꝫ cōtraria: etiaꝫ hoc eſt videre:
q̄ꝫ multi hoīes nouerunt: ex quibus herbis
aut carnibus: aut quarūcunqꝫ reruꝫ quibuſ/
libet ſuccis: ⁊ humoribus: vel ita poſitis: vel
ita obrutis. vel ita cōtritis: vel ita cōmixtis:
que animalia naſci ſoleāt: quoꝝ ſe qs tā de/
mens audeat dicere creatorē. Quid ḡ mirū
ſi quēadmodū pōt noſſe quilibet nequiſſimꝰ
hō: vnde illi vel illi vermes muſceqꝫ naſcan
tur. ita mali angeli ꝓ ſubtilitate ſui ſenſus in
occultioribus elemētoꝝ ſeminibus norunt:
vñ rane ſerpenteſqꝫ naſcant̄: ⁊ hec ꝑ certas ⁊
notas tēporationū opportunitates occultis
motibus adhibendo faciūt creari: nō creant
ſed illa hoīes que ſolent ab hominibus fieri
nō mirant̄. Quod ſi quiſqꝫ celeritates incre
mētoꝝ forte mirat̄: ꝙ illa aīantia tā cito facta
ſunt. attendat quēadmoduꝫ ⁊ iſta ꝓ modulo
facultatis humane ab hominibus ꝓcurent̄.
Vñ enim fit vt eadē corpora citius verme/
ſcant eſtate q̄ꝫ hieme: citius in calidioribꝰ q̄ꝫ
in fridigioribus locis. Sed hec ab homini/
bus tāto difficilius adhibent̄: quanto deſunt
ſenſuum ſubtilitates: ⁊ corporuꝫ mobilitates
in membris terrenis ⁊ pigris. Vnde quali/
buſcūqꝫ angelis vicinas cauſas ab elemētis
ꝯtrahere: quanto facilius eſt: tanto mirabilio

res in huiuſmodi operibus eorum exiſtunt ce⸗ leritates. ſed nō eſt creator: niſi qui principaliter iſta format. Nec quiſq́ꝫ hoc pōt niſi ille penes quē primitus ſunt oīum que ſunt menſure: numeri: et pōdera: et ipſe eſt vnus creator deus: ex cuius ineffabili potētatu fit etiaꝫ vt qđ poſſent hi angeli ſi pmitterent̄: iđ non poſſunt: q2 non pmittunt̄. Neq́ꝫ eniꝫ occurrit alia ratio: cur nō potuerint facere minutiſſimas muſcas qui ranas ſerpētesq́ꝫ fecerūt: niſi q2 maior aderat dn̄atio ꝓhibēdi p ſpiritū ſanctū: qđ etiā ipſi magi ꝯfeſſi ſunt dicentes: digitus dei ē hic. Quid aūt poſſint p naturā: nec poſſint p prohibitionē: et qd p ipſius nature ſue cōditionē facere nō ſinant̄: homini explorare difficile eſt: imo vero impoſſibile: niſi p illud donū dei: qđ aplus cōmemorat dicens. Alij dijudicatio ſpirituum. Nouimus eniꝫ hoīem poſſe ambulare: et nequaq́ꝫ hoc poſſe ſi nō permittatur. volare autēꝫ nō poſſe etiā ſi pmittat̄. Sic et illi angeli quedaꝫ poſſunt facere: ſi pmittāt̄ ab angelis potētioribus ex imperio dei. quedā vero nō poſſūt nec ſi ab eis pmittant̄: q2 ille nō pmittit a quo illis eſt talis nature modus: q etiā p angelos ſuos et illa plerūq́ꝫ nō pmittit que cōceſſit vt poſſint. Exceptis igit̄ illis que vſitatiſſimo trāſcurſu tēpoꝝ in rerū nature ordine corporaliter fiūt: ſicuti ſunt ortus ſiderū occaſusq́ꝫ generationes et mortes animaliū: ſeminum et germinum innumerabiles diuerſitates: nebule et nubes: niues et pluuie: fulgura et tonitrua: fulmina et grādines: venti et ignis frigus et eſtus: et omnia talia. Exceptis etiā illis que in eodem ordine rara ſunt: ſicut defectus luminum: et ſpecies in vſitate ſideruꝫ et monſtra et terremotus. et ſimilia. Exceptis ergo iſtis omnibus quoꝝ quidem prima et ſumma cauſa nō eſt niſi voluntas dei. Vnde et in pſalmo: cum quedam huius generis eēnt cōmemorata: ignis: grādo: nix: glacies: ſpūs tēpeſtatis: ne qs ea vl' fortuitu vel cauſis tātūmodo corporalibus: vel etiaꝫ ſpiritalibus: tn̄ preter voluntatē dei exiſtētibus agi crederet: cōtinuo ſubiecit: que faciūt verbum eius.

Sap. ij (margin, beside "ſure: numeri")
Exo. 8 (margin, beside "rit alia ratio")
ibidē. 7 (margin, beside "ſimas muſcas")
Exo. 8 (margin, beside "digitus dei")
j Cor. j (margin, beside "dicens. Alij")
pſ. 148 (margin, beside "neris eēnt")
Ibideꝫ (margin, beside "bus agi")

De ſignificationibus que ad manifeſtandā voluntatem dei: ſiue per homines ſiue p angelos miniſtrantur.

Capitu. x.

Ed his vt dicere ceperā exceptis: alia ſunt illa que q́uis ex eadem materia corporali: ad aliqđ tamē diuinit9 annūciandūꝫ noſtris ſenſibus admouentur: que proprie miracula et ſigna dicunt̄: nec in omnibus que a nobis a dn̄o deo annunciātur. ipſius dei perſona ſuſcipit̄. Cum autē ſuſcipit̄: aliqñ in angelo demonſtrat̄: aliqñ in ea ſpecie que nō eſt qđ angelus: q́uis p angelum diſpoſita miniſtret̄. Rurſus cū in ea ſpecie ſuſcipit̄: que nō eſt qđ angelus: aliqñ iaꝫ erat ipſum corpus: et ad hoc demonſtrandū in aliquā mutationē aſſumit̄. aliqñ ad hoc exorit̄: et re pacta rurſus aſſumit̄. ſicut etiaꝫ cum hoīes annunciant: aliqñ ex ſua pſona verba dei loquunt̄: ſicuti cū premittit̄: dixit dominus: aut hec dicit dn̄s: aut tale aliqđ. aliqñ aūt nihil tale pmittentes: ipſam dei pſonaꝫ in ſe ſuſcipiūnt. ſicuti eſt. Intellectū tibi dabo: et cōſtituā te in via qua ingredieris. Sic nō ſolū in dictis: verūetiā in factis dei pſona ſignificāda imponit̄ ꝓphete: vt eam gerat in miniſterio ꝓphetie: ſicut eius pſonam gerebat qui veſtimentū ſuum diuiſit in duodecim partes: et ex eis decē ſeruo regis ſalomonis dedit: regi futuro iſrael. Aliquādo etiā res que nō erat qđ ꝓpheta: et erat iam in terrenis rebus in hmōi ſignificationē aſſumpta ē. ſicut ſomnio viſo euigilans iacob fecit de lapide: quē dormiens habebat ad caput. Aliquādo ad hoc fit eadē ſpecies vel aliquātulum manſura: ſicut potuit ſerpens ille eneus exaltat9 in heremo: ſicut pñt et lr̄e. vel pacto miniſterio tranſitura: ſicut panis ad hoc factus in accipiendo ſacramēto cōſumit̄. Sed q2 hec hominibus nota ſunt: q2 p hoīes fiunt: honoreꝫ tanq́ꝫ religioſa poſſunt habere: ſtuporeꝫ tanq́ꝫ mira nō poſſunt. Itaq́ꝫ illa que p angelos fiūt: quo difficiliora et ignotiora: eo mirabiliora ſunt nobis. illis aūt tanq́ꝫ ſue actiones note atq́ꝫ faciles. Loquitur ex perſona dei angelus homini dicens. Ego ſum deus abraam: et deus iſaac: et deus iacob: cuꝫ ſcriptura pdixiſſet. Viſus ē ei angelus dn̄i. Loquit̄ et homo ex pſona dn̄i dicens. Audi populus meus et loquar iſrael: et teſtificabor tibi deus: deus tuus ego ſum. Aſſumpta eſt virga ad ſignificationem. et in ſerpentem angelica facultate mutata eſt. Que facultas cuꝫ deſit homini: aſſumptus eſt tamen et ab

Pſ. 31 (margin, beside "nihil tale")
3 Re. ij (margin, beside "ficāda imponit̄")
Ge. 28 (margin, beside "bus in hmōi")
Nu. 21 (margin, beside "ad hoc fit")
Exo. 3. (margin, beside "dei angelus")
pſ. 80. (margin, beside "quit̄ et homo")

hoie lapis: ad talē aliquā significationē. In
ter factū angeli: ⁊ factū hoīs: plurimum di/
stat. Illud ⁊ mirandū ⁊ intelligendū ē. hoc
aūt tantūmō intelligendū. Qđ ex vtroq; in/
telligit: fortassis vnū est: at illa ex quibus in
telligit diuersa sunt: tanq̄ si nomē dñi ⁊ au/
ro ⁊ attramento scribat. Illud est p̄ciosius:
illud vilius: qđ tñ vtroq; significat idipsum
Exo. 4 est. Et q̄uis idē significauerit: ex virga moy
Ge. 28 si serpēs: qđ lapis iacob: melius tñ aliquid
Exo. 7 lapis iacob q̄ serpētes magorū. Nam sicut
vnctio lapidis christum in carne: in qua vn/
Ps. 44 ctus est oleo exultationis pre participib⁹ su/
is: ita virga moysi cōuersa in serpentē: ipm
Phi. 2 xp̄m factū obedientem vsq; ad mortem cru/
Joh. 3 cis. vñ ait. Sicut exaltauit moyses serpentē
in deserto: sic oportet exaltari filiū hoīs: vt
omnis qui credit in ipso: nō pereat: sed habe
Nu. 21 at vitā eternā. Sicut intuētes illū serpētem
exaltatū in heremo: serpentum morsib⁹ non
Ro. 6. peribant. Vet⁹ enim homo noster fix⁹ ē cru
ci cū illo: vt euacuet corpus peccati. Per ser
pentē enim intelligit mors: que facta est a
serpente in paradiso: modo locutionis p effi
cientē id qđ efficit demonstrātē. Ergo vir/
ga in serpentē: xp̄s in mortē: ⁊ serpens rur
sus in virgā: xp̄s in resurrectionē totus cū
corpore suo qđ est ecclesia: qđ i fine tpis erit:
quem serpentis cauda significat: quam moy
Exo. 4 ses tenuit: vt rediret in virgam. Serpentes
aūt magorū tanq̄ mortui scli: nisi credētes
in xp̄m tanq̄ deuorati in corpus eius intra
uerint: resurgere in illo nō poterunt. Lapis
ergo iacob vt dixi: melius aliquid significa/
uit q̄ serpentes magorū. At enim factū ma/
gorū: multo mirabilius. Verū hec ita nō pre
iudicāt rebus intelligēdis: tanq̄ si hominis
nomē scribat auro: ⁊ dei attramento. Illas
etiā nubes ⁊ ignes quō fecerint vel assum/
pserint angeli ad significandū quod annun
ciabāt: etiā si dñs vel spiritussanctus illis cor
poralibus formis ostendebat. Quis nouit
hominū: sicut infantes nō norunt qđ in alta
ri ponit: ⁊ peracta pietatis celebratione con/
sumit: vnde vel quomodo cōficiat: vnde in
vsum religionis assumatur. Et si nunq̄ di/
scant experimento vel suo vl aliorū: ⁊ nunq̄
illam speciem rerum videant: nisi inter cele
brationem sacramentorū cum offertur ⁊ da/
tur: dicaturq; illis auctoritate grauissima cu
ius corpus ⁊ sanguis sit: nihil aliud credent:
nisi omnino in illa specie dñm oculis appa/
ruisse mortalium: ⁊ de latere tali percusso: li
quorē illū oīno fluxisse. Mihi autem omni/
no vtile est: vt meminerim viriū mearū fra/
tresq; meos admoneā: vt ⁊ ipsi meminerint
suarū ne vltra q̄ tutū est humana ꝓgrediat
infirmitas. Quemadmodū enim hec faciunt
angeli vel potius deus: quēadmodū hec fa/
ciat p angelos suos: ⁊ quantū fieri velit etiā
p angelos malos: siue sinendo: siue iubēdo
siue cogendo: ex occulta sede altissimi impe/
rij sui: nec oculorū acie penetrare: nec fidu
cia rationis enucleare: nec ꝯceptu mētis cō
prehendere valeo: vt tā certus hinc loquar
ad omnia que requiri de his rebus possunt
q̄ si essem āgel⁹: aut ꝓpheta: aut apl's. Cogi
tatiōes enim mortaliū timide: ⁊ incerte ꝓui
dentie nr̄e. Corpus enim qđ corrūpit aggra Sap. 9
uat animā: ⁊ deprimit terrena inhabitatio
sensum multa cogitantē. Et difficile estima
mus que in terra sunt: ⁊ q̄ in ꝓspectu sunt i/
uenimus cū labore. Que in celis sunt autē
quis inuestigabit. Sz qr sequit ⁊ dicit. Sen Sap. 9
sum vero tuū quis sciet. nisi tu dederis sapiē
tiā: ⁊ miseris sanctū spiritū tuū de altissimis.
Que in celis sūnt quidē nō inuestigamus:
quo rerū genere ⁊ corpora angelica fm pro/
priā dignitatē ⁊ corū quedā corporalis actio
cōtinet. fm spm̄ tñ dei missum nobis de altis
simis ⁊ impartitā eius gratiā mentibus no/
stris: audeo fiducialiter dicere: nec deū prēm
nec verbū eius: nec spm̄ eius: qđ deus vn⁹
est: p id qđ est: atq; idipm ē: vllo mō esse mu
tabilē: ac per hoc multo minus esse visibilē:
qm̄ sunt quedā q̄uis mutabilia: nō tñ visi/
bilia: sicut nr̄e cogitatiōes: ⁊ memorie: ⁊ vo
lūtates: ⁊ ois incorporea creatura. Visibile
aūt qđq̄ nō est: qđ nō sit mutabile.

Essentiam trinitatis nūquā oculis apparuis
se martalium: sed per subiectam sibi creatu/
ram significasse que voluit.

Capitulum. xi.

q Vapropter substātia vel si melius di
cit essentia dei: vbi pro modulo nr̄o ex
quātulacūq; particula itelligimus prēm: ⁊ fi/
liū: ⁊ spūmsctm̄: qm̄ qdē nullo mō mutabilis
est: nullo mō pōt ipa p semetipsā esse visibi
lis. Proinde illa oia que patrib⁹ visa sunt
cū deus illis fm suā dispēsationē tēporib⁹

cōgruā preſentaret: p creaturā facta eſſe manifeſtū ē. Et ſi nos latet quō ea miniſtris angelis fecerit: p angelos tñ eſſe facta nō ex no
Ro. 12 ſtro ſenſu dicimus: ne cuiq; videamur plus ſapere preterq̃ oportet ſapere. Sed ſapiam⁹ ad temperantiā ſicut deus nobis partitus ē
1 Cō. 4 menſuraʒ fidei: ⁊ credimus ꝓpter qđ ⁊ loquimur. Extat eniʒ auctoritas diuinaꝝ ſcripturaꝝ: vnde mens noſtra deuiare nō debet: nec relicto ſolidamēto diuini eloquij: p ſuſpitionū ſuaꝝ abrupta p̄cipitari: vbi nec ſenſus corporis regit: nec perſpicua ratio veritatis elucet. Apertiſſime quippe ſcriptū eſt in epiſtola ad hebreos: cū diſpenſatio noui teſtamenti a diſpenſatione veteris teſtamenti ſm cōgruētiaʒ ſeculoꝝ ac tēpoꝝ diſtingueret: nō tantū illa viſibilia: ſed ipm etiaʒ ſermonē
Heb. j. p angelos factū. ſic enim dicit. Ad quē autē angeloꝝ dixit aliqñ: ſede ad dexterā meam: quoadusq; ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ. Nōne omnes ſunt miniſtri ſpūs ad miniſtrationē miſſi: ꝓpter eos qui futuri ſunt hereditatem poſſidere ſalutis. Hinc oſtēdit illa omnia: nō ſoluʒ p angelos facta: ſed etiam propter nos facta. id eſt propter populum dei: cui ꝓmittit̄ hereditas vite eterne
j Cō. 10 ſicut ad corinthios etiā ſcriptuʒ eſt. Omnia hec in figura ꝯtingebāt illis. ſcripta ſunt aūt ad correptioneʒ noſtraʒ: in quos finis ſeculorum obuenit. Deīde quia tūc per āgelos: nūc autem per filiū ſermo fact⁹ eſt: cōſequē
Heb. 2 ter aperteq; demōſtrans. Propterea iquit abundātius oportet attendere nos ea que audiuimus: ne forte defluamus. Si enim qui per angelos dictus ſermo fact⁹ eſt firm⁹: et omnis preuaricatio ⁊ inobedientia iuſtaʒ accepit mercedis retributiōem: quomodo nos effugiem⁹ tantam negligentes ſalutem. Et quaſi querentes quam ſaluteʒ vt oſtenderet ſe de nouo teſtamento iam dicere. id eſt ſer
Ibideʒ mone qui nō per angelos: ſʒ per dñm fact⁹ ē. Que cū initiū accepiſſet iquit: vt enarraretur p dñm ab his q audierūt i nos ꝯfirmata eſt: cōteſtāte deo ſignis ⁊ portētis: ⁊ varijs virtutib⁹ ⁊ ſpiritusſancti diuiſiōib⁹ ſecūduʒ ſuaʒ volūtatē: Sed ait aliquis: cur ergo ſcriptum eſt. Dixit dñs ad moyſen: ⁊ nō potius: dixit āgelus ad moyſen. Quia cuʒ verba iudicis preco pronūciat: nō ſcribitur igeſtis: ille preco dixit: ſed ille iudex. Sic etiā loquēte ꝓpheta ſctō: ⁊ ſi dicamus ꝓpheta dixit: nihil aliud q̃ʒ dñʒ dixiſſe itelligi volum⁹. Et ſi dicam⁹: dñs dixit: ꝓphetā nō ſubtrahim⁹: ſʒ qs per eū dixerit admonem⁹. Et illa qde ſcriptura ſepe apit āgelū eſſe deū: quo loquēte idētidē dr: dñs dixit: ſic iā demōſtrauim⁹. Sʒ ꝓpt eos q cū ſcriptura illius angelū noiat: ipʒ p ſe ipm filiū dei volūt intelligi: q2 ꝓpt ānūciationē paterne ac ſue volūtatis a ꝓpheta dict⁹ eſt āgelus: ꝓpterea volui ex hac eplā manifeſtius teſtimoniū dare: vbi nō dictū eſt: p āgelū: ſed p āgelos. Nā ⁊ ſtephanus in actib⁹ apſtoꝝ eo more narrat hec: quo etiā in libris veterib⁹ ꝯſcripta ſunt. Viri fratres et
patres audite īquit: de⁹ glorie apparuit abrae pri nro: cū eſſet ī meſopotamia ſyrie. Ne qs autē arbitrer̄ tūc deū glorie p id qđ in ſeipſo eſt: cuiuſq; oculis apparuiſſe mortaliū: in cōſequentibus dicit: q̄ moyſi āgelus apparuerit. Fugit inquit moyſes in verbo iſto: ⁊ factus eſt inquilinus in terra madian: vbi genuit filios duos. Et cōpletis illic annis. xl. apparuit illi in deſerto mōtis ſyna angelus dñi in flāma ignis in rubo. Moyſes autēʒ videns mirabat̄ viſum. Qui cum accederet ꝯſiderare: facta eſt vox dominj dicēs. Ego Act. 7
ſum deus patrum tuoꝝ: deūs abraam: ⁊ deus iſaac: ⁊ deus iacob. Tremefactus autem Exo. 3
moyſes: non audebat ꝯſiderare. Dixitq; illi dñs. Solue calciamentum pedū tuoꝝ ⁊c. Exo. 3
Hic certe ⁊ angelū ⁊ dñm dicit: eundemq; deū abraam: ⁊ deū iſaac: ⁊ deū iacob: ſicut in gene ſi ſcriptū eſt. An forte q̄ſq; dictur⁹ eſt: q̄ moyſi p angelū apparuit dominus: abrae vero p ſeipſuʒ. At hoc a ſtephano nō querā m⁹: ipſum librū vnde ſtephan⁹ iſta narrauit interrogemus. Nūquid enim quia ſcriptuʒ
eſt. Et dixit dñs de⁹ ad abraam. Et paulo Ge. 12
poſt. Et viſus eſt domin⁹ de⁹ abrae ꝓpterea iſta nō per angelos facta ſunt: cū alio lo
co ſimiliter dicat. Viſus eſt aūt ei de⁹ ad ilicem mambre ſedēti ad oſtium tabernaculi Ge. 18
ſui meridie. Et tñ cōſeqnēter adiūgit. Reſpiciens aūt oculis ſuis vidit: ⁊ ecce tres viri ſtabāt ſup eum: de quib⁹ iam diximus. Quō eniʒ potuerūt iſti qui vel a verbis ad intellectuʒ nolūt aſſurgere: vel facile ſe ab intellectu in verba p̄cipitāt: quō potuerūt explicare viſum eſſe deum in viris trib⁹: niſi eos ſicut etiā cōſequētia docēt: angelos fuiſſe fatean

tur. An qꝛ nō dictū eſt angelus ei locutus ē
vel apparuit: ꝓpterea dicere audebunt moy
ſi quidē illā viſionē ac vocem per angeluꝫ fa
ctā: qꝛ ita ſcriptū eſt: abꝛae aūt qꝛ cōmemoꝛa
tio angeli nō eſt facta: per ſubſtātiā ſuā deuꝫ
apparuiſſe atqꝫ ſonuiſſe. Quid qð nec apud
abꝛaam de angelo tacituꝫ eſt. Nam ita legiť
cū imolandus filius eius peperceť. Et factū
Ge.22 eſt poſt hec verba: temptauit deus abꝛaam:
ꝛ dixit ad euꝫ. Abꝛaam abꝛaaꝫ. Et ille dixit
Ecce ego. Et dixit ei. Accipe filiuꝫ tuū dile/
ctū quē diligis iſaac: ꝛ vade in terrā excelſaꝫ
ꝛ offer eū ibi holocaſtuꝫ ſuper vnuꝫ monteꝫ
quē tibi dixero. Certe hic deus: nō angelus
Ibideꝫ cōmemoꝛatus eſt. Pauloпoſt vero ita ſe hꝫ
ſcriptura extendēs aūt abꝛaam manū ſuam:
ſumpſit gladiū volens occidere filiū ſuū. Et
vocauit eum angelus dñi de celo: ꝛ dixit ei:
abꝛaam abꝛaā. Et dixit. Ecce ego. Et dixit.
Ne initias manum tuam ſup puerū: neqꝫ fa
cias ei quicqꝫ. Quid ad hoc reſpōdeť: an di/
cturi ſunt deum iuſſiſſe vt occideretur iſaac:
ꝛ angelum pꝛohibuiſſe. Porro ipſum patreꝫ
aduerſuꝫ dei ꝑceptuꝫ q iuſſerat vt occideret
obtemperaſſe angelo vt parceret. Ridendꝰ
ꝛ abijciendus hic ſenſus eſt. Sed neqꝫ huic
tam groſſo ꝛ abiecto vllum locum ſcriptura
Ibideꝫ eſſe permittit: ꝯtinuo ſubiungēs. Nūc eniꝫ
cognoui quia times deum tu: ꝛ non peper/
ciſti filio tuo dilecto ꝓpter me. Quid eſt pꝛo
pter me: niſi pꝛopter euꝫ qui occidi iuſſerat.
Idem igiť deus abꝛae qui angelus: an po/
tius p angelū deus. Accipe ſequentia. Cer/
te iam hic angelus manifeſtiſſime expꝛeſſius
ē: attēde tñ qd ꝯterať. Reſpiciens abꝛaam
oculis ſuis vidit: ꝛ ecce aries vnus tenebať
in arboꝛe ſabech coꝛnibꝰ: ꝛ abijt abꝛaā: ꝛ ac
cepit arietē: ꝛ obtulit eum holocauſtum pꝛo
iſaac filio. Et cognominauit abꝛaā nomē lo
ci illius dñs vidit: vt dicant hodie qꝛ in mō/
te dñs viſus eſt: ſicut pauloante qð dixit de/
Ubi.s us p angeluꝫ. Nunc enim cognoui quia ti/
mes deum. nō quia tunc deus cognouiſſe i/
telligendus eſt: ſꝫ egiſſe. vt p deū ipſe abꝛaā
cognoſceret quātas haberet vires coꝛdis ad
obediendū deo vſqꝫ ad immolationem vni/
ci filij. Illo modo locutionis quo ſignificať
p efficientē id qð efficiť. ſicut diciť frigus pi/
grū: qð pigros facit: vt ideo cognouiſſe dice
reť: qꝛ ipſu abꝛaā cognoſcere fecerat: quē po

terat latere fidei ſue firmitas: niſi tali experi/
mento pꝛobaretur. Ita ꝛ hic cognominauit
abꝛā nomē loci illius dñs vidit. id eſt qð vi/
deri ſe fecit. Nam continuo ſecutus ait: vt di
cāt hodie ꝙ in mōte dñs viſus eſt. Ecce ideꝫ
angelus: dñs dicitur. Quare niſi qꝛ p ange
lū dñs. Iam vero in eo qð ſequiť: ꝓphetice
omnino loquiť angelus: ꝛ pꝛoꝛſus aperit qð
per angeluꝫ deus loquať. Et vocauit inquit Ge.22
angelus dñi abꝛaaꝫ iteꝝ de celo dicēs. Per
me iuraui dicit dñs: pꝛo eo qð feciſti hoc ver
bum: ꝛ nō pepercīſti filio tuo dilecto pꝛopter
me ꝛc. Hec certe verba vt dicat ille: per quē
loquiť dñs. hec dicit dñs: etiaꝫ ꝓphete ſolēt
habere. An filius dei de patre ait: dicit dñs:
ꝛ ipſe eſt ille angelus patris. Quid ergo de
illis tribus viris. Nōne reſpiciunt quomo/
do vrgeanť qui viſi ſunt abꝛae. cū pꝛedictuꝫ
eſſꝫ: viſus eſt ei dñs. an qꝛ viri dicti ſunt: nō
erāt angeli. Danielem legāt dicenteꝫ. Ecce Dan.8
vir gabꝛiel. Sed qd vltra differimus oꝛa eo
rū euidentiſſimo atqꝫ grauiſſimo alio docu/
cumento oppilare: vbi non angelus ſingula
riter: nec viri pluraliter: ſed omnino angeli
dicunť: p quos ſermo nō qlibet factus: ſꝫ lex
ipſa data manifeſtiſſime oſtēdiť: qꝫ certe nul
lus fideliū dubitat deū dediſſe moyſi ad ſub/
iugandū populū iſrael: ſed tñ p angelos da/
tā. ita ſtephanus loquiť. Dura ceruice iquit Act.7
ꝛ nō circūciſi coꝛde ꝛ auribus: vos ſemp ſpi
rituiſancto reſtitiſtis: ſicut pr̄es vr̄i: quē pꝛo/
phetarū nō pſecuti ſunt pr̄es vr̄i: ꝛ occiderūt
eos q pꝛenunciabāt de aduentu iuſti: cuius
nūc vos ꝓditoꝛes ꝛ interfectoꝛes fuiſtis: q
accepiſtis legem in edictis angeloꝛuꝫ: nec cu
ſtodiſtis. Quid hoc euidentius: quid tanta
auctoꝛitate robuſtius. In edictis quidē an/
geloꝝ lex illi populo data eſt: ſed dñi ieſu xp̄i
p eā diſpenſabatur: ꝛ pꝛenunciabať aduētꝰ.
Et ipſe tanqꝫ verbum dei miro ꝛ ineffabi/
li modo erat in angelis: in quoꝝ edictis lex
ipſa dabať. Unde dicit in euāgelio. Si cre/ Joh.5
deritis moyſi: crederitis ꝛ michi. de me eniꝫ
ille ſcripſit. Per angelos ergo tunc dñs lo/
quebať: per angelos filiꝰ dei: mediatoꝛ dei 1 Thi.2
ꝛ hominū futurus ex ſemine abꝛae ſuū diſpo
nebat aduentū: vt inueniret a quibus recipe
reť cōfitentes reos: quos lex nō impleta fece
rat tranſgreſſoꝛes. Unde ꝛ aplus ad gala/
thas dicit. Quid ergo lex. Tranſgreſſionis Gal.3

gratia ꝓpoſita eſt: donec veniret ſemē cui ꝑ
miſſum eſt diſpoſita ꝑ angelos in manu me
diatoris h̄ ē diſpoſita ꝑ āgelos in manu ſua.
Non enim natus eſt per conditionem: ſed ꝑ
poteſtatē. Q̄ð autē nō aliquē ex angelis di/
cit mediatorē: ſed ipſum dn̄m ieſum chriſtuꝫ
inquantum homo fieri dignatus eſt: habes
j Thi. 2 alio loco. Unus inquit deus: ⁊ vnus media
tor dei ⁊ hominuꝫ: homo xp̄s ieſus. Hinc
illud paſca in iterfectiōe agni. Hinc illa om
nia que de xp̄o venturo in carne atqꝫ paſſu/
ro: ſed ⁊ reſurrecturo in lege figurant̄: que
data eſt in edictis angeloꝝ: donec veniret ſe
men diſpoſitū per angelos in manu media/
toris. In qbus angelis erat vtiqꝫ ⁊ pater: et
filius ⁊ ſpirituſſanctus. Et aliqn̄ pater: aliqn̄
filius: aliqn̄ ſpirituſſanctus: aliqn̄ ſine vlla di
ſtinctione ꝑſone deus ꝑ illos figurabat̄. Et
ſi viſibilib⁹ ⁊ ſenſibilib⁹ formis apparēs: ꝑ
creaturā tn̄ ſuā nō ꝑ ſubſtātiā ſuā cui viden/
da corda mūdant̄ ꝑ hec omnia q̄ oculis vidē
tur: ⁊ auribus audiunt̄. Sed iam ſatis quan
tū exiſtimo ꝓ captu nr̄o diſputatū ⁊ demon/
ſtratū eſt. qð in hoc libro ſuſceperamus oſtē
dere: cōſtititqꝫ ⁊ ꝓ habilitate rōnis quantuꝫ
hō vel potius quātū ego potui ⁊ firmitate au
ctoritatis quātū de ſcripturis ſanctis diuina
eloquia patuerunt. qð antiqs patribus nr̄is
ante incarnationeꝫ ſaluatoris cū deus appa/
rere dicebat̄: voces ille ac ſpecies corporales
ꝑ angelos facte ſunt: ſiue ipſis loquentibus
vel agentibus aliqd ex perſona dei: ſicut etiā
ꝓphetas ſolere oſtendimus: ſiue aſſumenti
bus ex creatura qð ipſi nō eſſent: vbi deus
figurare demonſtraret̄ hominibus. Q̄ð ge
nus ſignificationuꝫ nec prophetas omiſiſſe
multis exēplis docet ſcriptura. Supereſt igi
tur iam vt videamus cū ⁊ nato ꝑ virginem
dn̄o: ⁊ corporali ſpecie ſicut columba deſcen
Act. 2 dente ſpiritu ſancto: viſiſqꝫ igneis linguis ſo
nitu facto de celo die pentecoſtes poſt aſcen/
ſionem dn̄i: non ipſum dei verbū ꝑ ſubſtan
tiam ſuam qua patri equalis atqꝫ coeternuꝫ ē:
nec ſp̄us p̄ris ⁊ filij ꝑ ſuaꝫ ſubſtantiam qua
⁊ ipſe vtriſqꝫ equalis atqꝫ coeternus eſt: ſꝫ
vtiqꝫ creaturam que illis modis formari et
exiſtere potuit corporeis atqꝫ mortalib⁹ ſen
ſibus apparuerit: quid inter illas demōſtra
tiones: ⁊ has proprietates filij dei ⁊ ſpiritus
ſancti: q̄uis ꝑ creaturā viſibilē factas iterſit
qð ab alio volumine cōmodius ordiemur.

Explicit liber tertius.

Incipiunt capitula libri quarti.

j De gratia dei qua ſibi humanū genus reconciliat: vt qð perierat: ſaluet̄.
ij De incarnatione Verbi: vt ꝑticipes eius
iij De ſimplo ſaluato/ eſſe poſſum⁹. ris nr̄i. q ad duplū nrꝫ ꝯcurrit ⁊ ꝯgruit
iiij De ratione ſimpli ad duplū: ꝑ numerꝫ ternariū atqꝫ ſenarium.
v De quadrageſimo ſexto anno edifica/ tionis dn̄ici corporis.
vi De triduo quo ipleto dn̄s reſurrexit.
vij De ſignis ⁊ p̄figuratiōib⁹: q̄ aductuꝫ
viij De filio dei q i forma /dn̄i p̄ceſſerūt. dei ⁊ in forma ſerui vna ꝑſona eſt xp̄i.
ix De vnitate eccleſie in deo ꝑ geminam dilectionem cui formam prebet vnitas patris: ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti.
x De mediatore ad mortē diabolo ⁊ me diatore ad vitam ieſu xp̄o.
xi De facilitate ludificationū quibus ho/ mines ab imūdis ſpiritibus fallunt̄.
xij De falſis ⁊ deceptorijs purificatōib⁹.
xiij Mortē xp̄i nō fuiſſe neceſſitatis nr̄e: ſed voluntatis ſue ac ptātis.
xiiij De ſacrificio pfecto ⁊ vero: qð ipſe ꝓ nobis ſaluator effectus eſt.
xv De his q ſibi purgationem de virtute ꝓpria pollicentur.
xvi Sapientes mūdi nec reſurrectiōis Vi tatem cognoſcere: nec futuroꝝ ordinē ſcire potuiſſe: q̄uis ⁊ ipſi vaticinia ha bere videantur.
xvij Un̄ apud impios poſſint q̄dā futura
xviij De fide qua credimus tpa/ p̄ſciri. liter geſta ⁊ veritate q̄ reddet eterna.
xix De miſſione filij dei qua in forma ſer ui patre factus eſt minor: cuꝫ in forma dei patri permaneret equalis.
xx Non eſſe contra equalitatē p̄ris: ⁊ fi/ lij: ſi etiā ſm coeternā patri diuinitatē intelligat̄ filius miſſus.
xxi De ſenſibili demonſtratione ſp̄uſſan/ cti: ⁊ de coeterna vnitate trinitatis.

Incipit proemiū in librū quartū.

Scientiā terreſtriū celeſtiūq3 rerū magni eſtimare ſolet genus humanum: in quo ꝑfecto meliores ſunt qui huic ſcientie preponūt noſſe ſemetipſos: laudabilior q3 eſt animus cui nota eſt vel infirmitas ſua: q3 qui ea nō reſpecta: vias ſiderū ſcrutat̃ etiam cogniturus. aut qui iā cognitas tenet ignorans ipſe qua ingrediat̃ ad ſalutē: ac infirmitatē ſuā. Qui vero iā euigilauit i deū ſpūſſancti calore excitatus atq3 in eius amore corā ſe viluit: ad eūq3 intrare volens nec valens: eoq3 ſibi lucente attendit in ſe: Inuenitq3 ſe: ſuāq3 egritudinē illius mūdicie cō temperari nō poſſe cognouit: flere dulce habet eūq3 deprecari: vt etiā atq3 etiā miſereat̃ donec exuat totā miſeriā: ⁊ p̄cari cū fiducia. Jam accepto gratuito pignore ſalutis: per eius vnicū ſaluatorē his ⁊ illuminatorē/ huic
j Cō. 8 ita agentē ⁊ dolentē: ſcientia nō iflat: q2 caritas edificat: prepoſuit eni3 ſciētia3 ſcientie: ꝓpoſuit: ſcire infirmitate3 ſuam magiſq3 ſcire mundi menia: fundamēta terrarū ⁊ faſtigia celorū: ⁊ hanc apponendo ſcientiā: appoſuit dolorē. Dolorē peregrinationis ſue ex deſiderio patrie ſue: ⁊ conditoris eius beati dei ſui. In hoc genere hominu3: in familia xp̄i tui dn̄e deus meus: ſi inter pauperes tuos gemo: da mihi de pane tuo reſpondere ho/
mat. 5. minibus: qui nō eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiam ſ3 ſatiati ſūt ⁊ abūdāt. Saciauit āt illos phātaſma eorū: nō ꝟitas tua: q̄3 repellēdo reſiliūt: ⁊ in ſuā vanitatē cadūt. Ego certe ſentio q̄3 multa figmenta pariat cor humanu3. Et quid eſt cor meum: niſi cor humanum. Sed hoc oro deu3 cordis mei: vt nihil ex eis figmentis pro ſolido vero eructem in has litteras: ſed inde veniat in eas quicquid per me venire potuerit. Unde q̄3uis ꝓiecto a facie oculorū ſuorū: ⁊ de longinquo redire conanti p viā quā ſtrauit humanitati diuinitas vnigeniti ſui aura veritatis eius aſpergit̃. Quā intantum licet mutabilis haurio. inquantu3 in ea nihil mutabile video nec locis ⁊ tēporibus ſicut corpora. nec ſolis tpib⁹ ⁊ quaſi locis: ſicut ſpirituū noſtrorū cogitatiōes nec ſolis tēporibus ⁊ nulla vel imagine locorū: ſicut quedam noſtrarū mentiū ratiocinatōes. Omnino enim dei eſſentia qua ē: nihil mutabile habet nec: in eternitate: nec in veritate: nec in voluntate: q2 eterna ibi eſt veritas: ⁊ eterna caritas: ⁊ vera ibi eſt caritas: verā eternitas: ⁊ cara ibi eſt eternitas: cara veritas.

De gratia dei qua ſibi humanu3 genus recōciliat vt quod perierat ſaluetur.

Capitulum. j.

Sed quonia3 exulauimus ab i cōmutabili gaudio nec tñ inde p̄ciſi atq3 abrupti ſumus: vt ñ etiā in iſtis mutabilibus ⁊ tēporalibus eternitate3: veritatē beatitudinē: queremus. Nec mori enim nec falli: nec pturbari volumus. miſſa ſunt nobis diuinitus viſa cōgrua peregrinationi nr̄e: quibus admoneremur non hic eſſe qđ querimus: ſed illud ad iſta eſſe redeūdū: vñ niſi pēderemus hic ea nō quereremus. At p̄mū nobis pſuadēdū fuit: quantū nos diligeret deus: ne deſpatione nō auderem⁹ erigi in eū. Quales āt dilexerit: oſtēdi opoztebat: ne tanq̄3 de meritis nr̄is ſuperbiētes: magis abeo reſilierem⁹: ⁊ in nr̄a fortitudine magis deficeremus: ac per hoc egit nobiſcū vt p eius fortitudinē potius ꝓficeremus: atq3 ita in infirmitate humilitatis ꝑficeret̃ virtus caritatis. Hoc ſignificabat in pſalmo vbi ait. Pluuiā volūtaria ſegregās pš. 67.
deus hereditati ſue ⁊ infirmata eſt: tu vero ꝑfeciſti eā. Pluuiā qppe voluntariā non niſi gratiā vult intelligi: nō meritis redditā: ſed gratis datā: vñ ⁊ grā noiat̃. Dedit eni3 eam nō q2 digni eramus: ſ3 q2 voluit. hoc cognoſcētes: nō fidentes in nobis erim⁹: ⁊ hoc ē infirmari. Ipſe vero pficit nos: q etiā paulo aplo dixit. Sufficit tibi grā mea. nā virt⁹ 2 Cō. 12
in infirmitate pficit̃. pſuadendū ergo erat homini quantū nos dilexerit deus: ⁊ quales dilexerit. Quantum: deſperaremus: quales ne ſuperbiremus. Hunc locū apl's pnecesſariū: ſic explicat. Cōmendat aūt inquit ſua3 Ro. 5.
caritatē deus i nobis: qñ cu3 adhuc pctōres eſſemus: xp̄s ꝓ nobis mortuus eſt. multo magis iuſtificati nunc in ſanguine ipſius: ſal ibidē. 8
ui erimus ab ira p ipſum. Si eni3 cu3 inimici eſſemus recōciliati ſumus deo p morte3 filij eius: multomagis reconciliati ſalui erim⁹ in vita ipſius. Item alio loco. Quid ergo inquit dicemus ad hec. Si deus pro nobis: quis contra nos. qui proprio filio nō pepercit: ſed pro nobis omnibus tradidit illum.

Quomõ nõ ⁊ cũ illo nobis omnia donauit.
Qd̃ aũt factũ nobis ẽnũciat̃: hoc futurũ oſtẽ
debat̃ ⁊ antiquis iuſtis: vt p eandẽ fidẽ etiã
ipſi hũiliati infirmarent: ⁊ ĩfirmati pficerẽ
Joh.j. tur. Quia igit̃ vnũ verbũ dei eſt: p qd̃ facta
ſunt oĩa: qd̃ eſt incõmutabilis veritas: vbi
principaliter atq̃ incõmutabiliter ſunt oĩa
ſimul: nõ ſolũ que nunc ſunt in hac vniũerſa
creatura: verũetiã que fuerunt: ⁊ que futura
ſunt. ibi aũt nec fuerũt: nec futura ſunt: ſed tã
tũmodo ſunt. ⁊ oĩa vita ſũt: ⁊ omnia vnũ ſũt:
⁊ magis vnũ eſt: ⁊ vna vita eſt. Sic eniʒ oĩa
p ipm̃ facta ſunt: vt qcqd factuʒ eſt in his: in
illo vita ſit: ⁊ facta nõ ſit: q2 in principio non
Jbideʒ factũ eſt verbũ: ſed erat verbũ apud deũ: ⁊ d
us erat verbũ: ⁊ oĩa p ipſuʒ facta ſunt. Nec
p ipm̃ omnia facta eſſent: niſi ipm̃ eſſet ante
omnia: factũq̃ nõ eſſet. in his aũt que p ipm̃
facta ſunt etiam corpus qd̃ vita nõ eſt p ipm̃
nõ fieret: niſi in illo anteq̃ fieret vita eẽt: qd̃
enim factũ eſt: iam in illo vita erat: ⁊ nõ qualiſ
cũq̃ vita. Nam ⁊ anima vita eſt corporis:
ſed ⁊ hec facta eſt: q2 mutabilis eſt: ⁊ per qd
Jbideʒ facta eſt: niſi p dei verbũ icõmutabile. Om
nia enim per ipm̃ facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factũ
eſt nihil: qd̃ ergo factũ eſt: iaʒ in illo vita erat
⁊ nõ qualiſcũq̃ vita: ſed vita erat lux homi
nũ. lux vtiq̃ rationaliũ mentiũ: per quas ho
mines a pecoribus differunt: ⁊ ideo ſũt ho
mines. nõ ergo lux corporea: que lux eſt car
niũ: ſiue de celo fulgeat: ſiue terrenis ignibꝰ
accendat̃: nec humanaꝝ tantũ carniũ: ſʒ etiã
beluinaꝝ ⁊ vſq̃ ad minutiſſimos quoſq̃ ver
miculos. Omnia enim hec vident iſtam lu
cem. at illa vita lux hominuʒ erat. nec longe
Act.17 poſita ab vnoquoq̃ noſtrũ. Jn illa enim vi
uimus ⁊ mouemur ⁊ ſumus. Sed lux in te
nebris lucet: ⁊ tenebre eã nõ cõprehẽderũt.

De incarnatione verbi ⁊ participes eiꝰ eſſe poſſimꝰ. Capi. ij.

Tenebre aũt ſũt ſtulte mentes hominũ
praua cupiditate atq̃ infidelitate ceca
te. Has vt curaret atq̃ ſanaret verbũ
per qd̃ facta ſũt omnia: caro factũ eſt: ⁊ habi
tauit in nobis. Jlluminatio qppe noſtra par
ticipatio verbi dei eſt: illiꝰ ſcilicet vite q̃ lux ẽ
hominũ. Huic aũt participationi prorſus i
habiles ⁊ minus idonei eramꝰ: pp̃ter imũ
diciã pctõꝝ. Mũdandi ergo eramꝰ. Por
ro iniquoꝝ ⁊ ſuperboꝝ vna mũdatio eſt ſan
guis iuſti: ⁊ humilitas dei: vt ad cõtemplã
dũ deũ qd̃ natura nõ ſumus: p eũ mundare
mur: factũ qd̃ natura ſumus: ⁊ qd̃ pctõ non
ſumꝰ. Deꝰ eniʒ natura nõ ſumꝰ: hoĩes natu
ra ſumꝰ: iuſti pctõ nõ ſumꝰ. Deus itaq̃ fa
ctꝰ hõ iuſtꝰ: itercesſit deo p hoĩe peccatore.
Nõ enim ↄgruit peccator iuſto: ſed ↄgruit
homini hõ. Adiũgens ergo nobis ſimilitu
dinẽ humanitatis ſue: abſtulit diſſimilitudi
neʒ iniquitatis noſtre. Et factus particeps
mortalitatis noſtre: fecit nos participes diui
nitatis ſue. Merito quippe mors peccato
ris veniens ex damnationis neceſſitate: ſo
luta eſt per mortem iuſti venientem ex miſe
ricordie volũtate: dum ſimplũ eius cõgruit
duplo noſtro. Hec eniʒ ↄgruentia: ſiue cõ
uenientia: vel ↄcinnãtia: vel ↄſonãtia: vel ſi cõ
modius dicit̃: qd̃ eſt vnũ ad duo: in oĩ cõpa
ginatione: vel ſi meliꝰ dicit̃ coaptatione crea
ture: valet plurimũ. Hanc enim coaptatio
nẽ: ſic mihi nũc occurrit: dicere volui: quaʒ
greci harmoniam vocant. Neq̃ nũc locus
eſt: vt oſtendã quãtũ valeat cõſonantia ſim
pli ad duplum: que maxima in nobis repe
rit̃: vt ſit nobis iſita naturaliter: a quo vtiq̃
niſi ab eo q nos creauit: vt nec imperiti poſ
ſint eam non ſentire. ſiue ipſi cantantes: ſi
ue alios audientes. p hanc qppe voces acu
tiores grauioreſq̃ concordant: ita vt qſquis
ab ea diſſonuerit: nõ ſcientiam: cuius exper
tes ſunt plurimi: ſed ipm̃ ſenſum auditꝰ no
ſtri vehementer offendat. Sed hoc vt demõ
ſtret̃: longo ſermone opus eſt: ipſis auteʒ au
ribus exhiberi poteſt ab eo q nouit in regula
ri monochordo.

De ſimplo ſaluatoris noſtri quod ad duplũ noſtrũ cõcurrit ⁊ cõgruit. Capi. iij.

Verũ qd̃ inſtat impreſentiarũ quantũ
donat deus: ediſſerendũ eſt: quẽad
modũ ſimplũ dñi ⁊ ſaluatoris noſtri
ieſu xp̃i: duplo nr̃o ↄgruat ⁊ quodãmodo cõ
cinat ad ſalutẽ. Nos certe: qd̃ nemo xp̃ianꝰ
ambigit: ⁊ anima ⁊ corpore mortui ſumus.
anima pp̃ter pctũ: corpe pp̃ter penã pecca
ti: ac per hoc ⁊ corpore pp̃ter pctũ. Vtriq̃
aũt rei noſtre. id eſt ⁊ anime ⁊ corpori medi
cina ⁊ reſurrectione opus erat: vt in melius
renouaret̃ qd̃ erat in deterius commutatuʒ.
Mors autem anime impietas eſt: ⁊ mors

corporis corruptibilitas: ꝑ quã fit τ anime a
corpe abſceſſus. Sicut eniꝫ aĩa mea deo deſe
rente: ſic corpus anima deſerẽte: moriť. vñ
illa fit inſipiens: hoc exanime. Reſuſcitatur
eniꝫ aĩa ꝑ penitẽtiã: τ in corpore adhuc mor
tali renouatio vite inchoať a fide: qua crediť
in eũ qui iuſtificat impiũ: boniſqꝫ moribus
augeť τ roboratur de die in diem: cũ magis
magiſqꝫ renouať interior homo. Corp⁹ xp̃o
tanq̃ hõ exterior: quãto eſt hec vita diutur/
nior: tãto magis magiſqꝫ corrumpiť. vl' eta/
te vel morbo. vel varijs afflictionib⁹: donec
veniat ad vltimã que ab hominibus mors
vocať. Eius aũt reſurrectio differť in fineꝫ:
cũ τ ipſa iuſtificatio nr̃a perficieť ineffabiliť.
j Joh.3 Tũc eniꝫ ſimiles ei erim⁹: qñ videbim⁹ euꝫ
Sap.19 ſicuti eſt. Nunc vero q̃diu corpus qđ corrũ
Job.7 piť aggrauat animã: τ vita humana ſup ter
ps.142 rã tota temptatio eſt. nõ iuſtificabiť in cõſpe/
ctu eius oĩs viuẽs: in cooperatione iuſtitie q̃
equabimur angelis: τ glorie que reuelabiť
in nobis. De morte autẽ aĩe a morte corpis
diſtinguẽda: qđ plura documenta cõmemo
rẽ: cũ dñs in vna ſentẽtia euangelica vtrãqꝫ
mortẽ cuius facile diſcernẽdã poſuerit. vbi
mat.8. ait. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos.
Sepeliendũ quippe corpus mortuoꝝ erat:
ſepultores aũt eius ꝑ infidelitatis impietateꝫ
in aĩa mortuos intelligi voluit. quales excitã
Eph.5 tur cũ dicitur. Surge qui dormis τ exurge a
mortuis: τ illuminabit te xp̃s. Deteſtať autẽ
quãdaꝫ morteꝫ apl's dicens de vidua. Que
j Thi.5 aũt in delitijs agit: viuens mortua eſt. Ani
ma igiť iam pia que fuit impia: ꝓpter iuſtitiã
fidei dř ex morte reuixiſſe atqꝫ viuere. Cor
pus aũt nõ tm̃ moriturũ ꝓpter aĩe abſceſſuꝫ
qui futurus eſt: ſed ꝓpter infirmitateꝫ tantũ
carnis τ ſanguinis: quodam loco in ſcriptu
Ro.8. ris etiaꝫ mortuũ diciť: loquente aplo. Cor/
pus quidẽ inquit mortuũ eſt ꝓpter peccatũ:
ſpiritus aũt vita eſt ꝓpter iuſtitiam. hec vita
Abac.2 ex fide facta eſt: qm̃ iuſtus ex fide viuit. Sed
Ro.8. quid ſequiť. Si aũt ſpũs eius q ſuſcitauit ie/
ſum a mortuis habitat in vobis: qui ſuſcita/
uit xp̃m ieſum a mortuis: viuificabit τ mor/
talia corpora veſtra: ꝑ inhabitantẽ ſpiritum
eius in vobis. Huic ergo duple morti no/
ſtre: ſaluator impendit ſimplam ſuam: τ ad
faciendam vtrãqꝫ reſuſcitationẽ noſtraꝫ: in
ſacramẽto τ exemplo prepoſuit τ propoſuit

vnam ſuam. Neqꝫ eniꝫ fuit peccator aut im
pius vt ei tanq̃ ſpiritu mortuo in interiore
hoĩe renouari opus eſſet: τ tanq̃ reſipiſcen
do ad vitã iuſtitie reuocari: ſed indutus car/
ne mortali: τ ſola moriens: ſola reſurgens:
ea ſola nobis ad vtrũqꝫ cõcinuit: cũ in ea fie/
ret interioris hoĩs ſacramẽtũ: exterioris exẽ
plũ. Interioris eniꝫ hoĩs nr̃i ſacramẽto da/
ta eſt illa vox: ꝑtinens ad mortẽ aĩe noſtre ſi
gnificandam: nõ ſolũ in pſalmo: veꝝ etiam
in cruce. Deus meus deus meus vt qđ me Ps.21
dereliquiſti. Cui voci cõgruit apl's dicẽs.
Sciẽtes q: vetus hõ nr̃ ſimul crucifixus eſt Ro.6.
cũ illo vt euacueť corpus peccati: vt vltra nõ
ſeruiamus pctõ. Crucifixio quippe interioris
hoĩs penitentie dolores intelliguntť: τ conti
nentie quidã ſalubris cruciatus: ꝑ quã mor/
tẽ mors impietatis perimiť: in qua nos non
dereliquit deus. Et ideo ꝑ talẽ crucẽ euacua Ibideꝫ
tur corpus peccati: vt iã nõ exhibeamus mẽ
bra nr̃a arma iniquitatis pctõ: q: τ interior
hõ ſi vtiqꝫ renouať de die in diẽ: ꝑfecto vet⁹
eſt anteq̃ renoueť. Intus nãqꝫ igiť: qđ idẽ
apl's dicit. Exuite vos veterẽ hominẽ: τ i/ Eph.4
duite nouũ. Qđ ita conſequenter exponit.
Quapropter deponẽtes mẽdaciũ: loquimini Ibideꝫ
veritatẽ. Vbi aũt deponiť mendaciũ: niſi i/
tus vt inhabitet in mõte ſancto dei: qui loqui
tur veritatẽ: in corde ſuo. Reſurrectio vero ps.14.
corporis dñi: ad ſacramentũ interioris reſur
rectiõis nr̃e ꝑtinere oſtẽdiť. vbi poſtq̃ reſur
rexit ait mulieri. Noli me tangere: nonduꝫ
eniꝫ aſcendi ad patrẽ meũ. Cui myſterio cõ Jo.20
gruit apl's dicẽs. Si aũt reſurrexiſtis cũ xp̃o
que ſurſum ſunt: querite: vbi xp̃us ẽ ad dex Colo.3
teraꝫ dei ſedens. Que ſurſum ſunt ſapite. h
eſt eniꝫ xp̃m nõ tangere: niſi cum aſcenderit
ad patreꝫ nõ de xp̃o ſapere carnaliter. Jam
vero ad exemplum mortis exterioris hoĩs
noſtri dñice carnis mors ꝑtinet q: ꝑ talẽ paſ
ſioneꝫ maxime hortatus eſt ſeruos ſuos: vt
nõ timeant eos qui corpus occidũt: animam mat.10.
aũt non poſſunt occidere. Propter qđ dicit
apl's: vt ſuppleaꝫ que deſunt preſſuraꝝ xp̃i Colo.1
in carne mea. Et ad exemplũ reſurrectionis
exterioris hoĩs noſtri pertinere inueniť re/
ſurrectio corporis dñi qui ad diſcipulos ait.
Palpate τ videte: q: ſpũs carnẽ τ oſſa non luc.24
habet: ſicut me videtis habere. Et vnus ex
diſcipulis cicatrices eius ꝯtrectãs: exclama

uit dicēs. Dn̄s meus ⁊ deus me⁹. Et cū il/
lius carnis tota itegritas apperet demōſtra
tū eſt in ea ꝙ ſuos exhortans dixerat. Capil
Luc. 21 lus capitis veſtri nō peribit. Vn̄ enim ꝑmo
Jo. 20 noli me tāgere: nōdū enī ascendi ad patreꝫ
meū. ⁊ vn̄ anteqꝫ aſcēdat ad patrē a diſcipu/
lis tangit̄: niſi qꝛ illic inſinuabat̄ interioris
hōis ſacramentū: hic ꝑbebat̄ exterioris exē/
plum. An forte quiſqꝫ ita eſt abſurdus atqꝫ
auerſus a vero: vt audeat dicere a viris cuꝫ
tactū anteqꝫ aſcenderet: a mulieribus aūt cū
aſcendiſſet. Propter hoc exēplū future nr̄e
reſurrectionis in corpore qđ ꝓceſſit in dn̄o:
j Co. 15 dicit apl's. Initiū xp̄s: deinde qui ſunt xp̄i.
De corporis enim reſurrectione illo loco
agebatur: propter quā etiā dicit. Transfigu
Phi. 5 rauit corpus humilitatis noſtre: ꝯforme cor
pori ſue glorie. Vna ergo mors noſtri ſalua
toris: duabus mortibus nr̄is: ſaluti fuit. Et
vna ei⁹ reſurrectio: duas nobis reſurrectio
nes ꝓſtitit: cū corpus eius in vtraqꝫ re. id ē
⁊ in morte ⁊ in reſurrectiōe ⁊ ſacramento in
terioris hōis nr̄i: ⁊ exēplo exterioris medici
nali quadā ꝯuenientia miniſtratū eſt.

De rōne ſimpli ad dupluꝫ p ternariū nume
rum atqꝫ ſenariuꝫ. Ca. iiij.

Hec aūt ratio ſimpli ad duplū orit̄ qdē
a ternario numero. Vnum qppe ad
duo: tria ſunt. Sed hoc totū qđ dixi:
ad ſenariū ꝑuenit. Vnū enim ⁊ duo ⁊ tria:
ſex fiūt. Qui numerus ꝓpterea ꝑfectus dici
tur: qꝛ ꝑtibus ſuis cōplet̄. Habet enim illas
tres: ſextā: tertiā: dimidiā. Nec vlla ꝑs alia
q̄ dici poſſit quota ſit: inuenit̄ in eo. Sexta
ergo eius vnuꝫ eſt: tertia duo: dimidia tria.
Vnū āt ⁊ duo ⁊ tria ꝯſummāt eūdē ſenariū
Gen. j Cuius ꝑfectionē nobis ſancta ſcriptura cō/
mēdat in eo maxime: ꝙ deus ſex diebus ꝑfe
cit opera ſua: ⁊ ſexto die factus eſt hō ad ima
ginē dei. ⁊ ſexta etate generis humani: fili⁹
dei venit: ⁊ factus eſt filius hominis: vt nos
reformaret ad imagineꝫ dei. Ea qppe nunc
etas agit̄: ſiue millení āni ſingulis diſtribuā
tur etatibus: ſiue in diuinis litteris memora
biles atqꝫ inſignes quaſi articulos tēpoꝝ ve
ſtigemus: vt prima etas inueniatur ab adaꝫ
vſqꝫ ad noe. inde ſecūda vſqꝫ ad abram. Et
Mat. j deinceps ſicut matheus euangeliſta diſtin/
xit: ab abraā vſqꝫ ad dauid: a dauid vſqꝫ ad
tranſmigrationē in babyloniā. atqꝫ ide vſqꝫ
ad virginis partū. Que tres etates ꝯiuncte
illis duabus: quinqꝫ faciunt. Proinde ſex/
tā inchoauit natiuitas dn̄i: que nūc agit̄ vſqꝫ
ad occultū tp̄is finē. Hūc ſenariū numerū
quādā tp̄is gerere figurā: ēt in illa rōne trip
tite diſtributionis agnoſcimus: qua vnū tē/
pus cōputamus ante legeꝫ: alterū ſub lege:
tertiū ſub gratia. In quo tp̄e ſacramentū re
nouationis accepimus: vt in fine tp̄is etiam
reſurrectiōe carnis: omni ex parte renouati:
ab vniuerſa: nō ſolū anime: vere etiā infir/
mitate corporis ſanemur. Vnde intelligit̄ il
la mulier in typo eccleſie a dn̄o ſanata ⁊ ere/ Luc. 13
cta: quā curuauerat infirmitas alligāte ſatha
na. De talibus enī occultis hoſtibus plan/
git illa vox pſalmi. Curauerūt animā meā.
Hec aūt mulier decem ⁊ octoānos habebat
in infirmitate: qđ eſt ter ſeni. Mēſes autem
annoꝝ decē ⁊ octo inueniunt̄ in numero ſo/
lidi quadrati ſenarij: quod eſt ſexies ſeni: ⁊
hoc ſexies. Iuxta quippe eſt in eodē euange
lij loco: arbor quoqꝫ illa ficulnea: cuius mi/
ſerā ſterilitatē etiā tertius annus arguebat.
Sed ita ꝓ illa interceſſum eſt: vt dimitteret̄
illo anno: vt ſi fructū ferret: bene. ſin autē: ex
cideret̄. Nam ⁊ tres anni ad candeꝫ tripar/
titā diſtributionem pertinent: ⁊ menſes triū
annorum quadratū ſenariū faciunt: qđ ē ſe/
xies ſeni. Annus etiā vnus ſi duodeciꝫ mē
ſes integri ꝯſiderent̄: quos triceni dies cō/
plent: talem qppe mēſem veteres obſeruaue
runt: quem circuitus lunaris oſtendit: ſena
rio numero pollet. Quot enī valent ſex in
primo ordine numeroꝝ: q conſtat ex vnis
vt ꝑueniat̄ ad decem: hoc valent ſexaginta
in ſecūdo ordine: q cōſtat: ex denis: vt ꝑue/
niat̄ ad centuꝫ. Sexagenarius ergo nume
rus dierum: ſexta pars anni ē. Proinde p
ſenarium primi v̄ſus multiplicant̄: tanquā
ſenarius ſecundi v̄ſus: ⁊ fiunt ſexies ſexa/
ginta trecenteni ⁊ ſexaginta dies: q ſunt inte
gri. xij. menſes. Sed quoniā ſicut menſem
circuitus lune oſtēdit hominibus ſic annus
circuitu ſolis animaduerſus ē. Reſtāt auteꝫ
quinqꝫ dies ⁊ quadrās diei: vt ſol impleat
curſum ſuū annūqꝫ cōcludat. Quattuor enī
quadrantes faciunt vnū dieꝫ: quē neceſſe ē
interſcalari excurſo quadriēnio qđ biſextuꝫ
vocāt ne temporꝫ ordo turbet̄. Etiam ipſos
dies quinqꝫ ⁊ quadrantē ſi ꝯſideremus: ſe/

narius numerus in eis plurimū valet. Primū: q2 ſicut fieri ſolet vt a pte totuz cōputet: nō ſunt iam dies quinq3: ſed poti9 ſex: vt q̄drans ille accipiat pro die. Deide q2 in ipis quinq3 dieb9 ſexta pars menſis eſt. ipſe aūt quadrans ſex horas habet. totus eniz dies. id eſt cū ſua nocte vigintiquattuor hore ſunt quarū pars quarta. q eſt quadrans diei ſex hore inueniunt: ita in anni curſu ſenarius numerus plurimū valet.

De quadrageſimo ſexto anno dominici corporis. Ca. v.

Joh. 2. Nec inmerito in edificatione corporis dn̄ici: in cuius figura tēpluz a iudeis deſtructū triduo ſe reſuſcitaturū eē dicebat: numer9 ipſe ſenarius pro anno poſitus intelligit. Dixerūt enim quadraginta et ſex annis edificatū eſt templū: et quadrageſies ſexies ſeni: fiunt ducenti ſeptuaginta ſex. Qui numer9 dierū complet nouem mēſes et ſex dies: q tanq3 decem mēſes parientib9 feminis imputant: nō q2 omnes ad ſextum diem poſt nonū menſem perueniūt: ſed q2 ipſa pfectio corporis dn̄i: tot diebus ad partū perducta cōperit. ſicut a maiorib9 traditū ſuſcipiēs eccleſie cuſtodit auctoritas. Octauo enim. Kal. aprilis cōcept9 credit: quo et Luc. 23 paſſus. Ita monumēto nouo quo ſepultus eſt: vbi nullus erat mortuorū poſit9 nec ante nec poſtea: cōgruit vterus virginis quo cōcept9 eſt: vbi null9 ſeminat9 ē mortaliū. Natus aūt tradit octauo Kal. ianuarias. Ab illo ergo die vſq3 ad iſtū cōputati: ducenti ſeptuaginta et ſex reperiuntur dies: q ſenariū numerū quadragies ſexies habēt. Quo numero annorū templa edificatū eſt: q2 eo numero ſenariorū corpus dn̄i pfectū ē: qd' mortis paſſione deſtructū: triduo reſuſcitauit. Joh. 2 Dicebat enim hoc de templo corporis ſui: ſicut euidētiſſimo et robuſtiſſimo euāgelio teſtimonio declarat. quo ait. Sicut fuit ionas mat. 12 in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus: ſic erit et filius hois in corde terre trib9 dieb9 et trib9 noctib9.

De triduo quo impleto domin9 reſurrexit. Capi. vi.

Ipſum aūt triduū: nō totū et plenū fuiſſe ſcriptura teſtis eſt: ſed prim9 dies a parte extrema tot9 ānumeratus eſt. Dies vero terti9 a pte prima et ipſe tot9. Medius aūt inter eos. id eſt ſecūdus dies abſolute totus vigintiquattuor horis ſuis: duodecim nocturnis: et duodecim diurnis. Crucifixus eſt eniz primo iudeo vocib9 hora tertia: cū eſſet dies ſexta ſabbati. Deinde in ipa cruce ſuſpenſus hora ſexta. et ſpiritū tradidit hora nona. Sepultus eſt aūt cū iā ſero factū mar. 15 eſſet. ſic ſeſe habent verba euāgelij: qd' intelligit in fine diei. Vn̄ libet ergo incipias etiā ſi alia ratio reddi poteſt: quomodo nō ſit contra euangeliū iohānis: vt hora tertia ligno Joh. 19 ſuſpēſus intelligat: totū diē pmū nō cōprehēdis. Ergo a parte extrema totus cōmutabit ſicut tertius a pte prima. Nox enim vſq3 ad diluculū: quo dn̄i reſurrectio declarata ē: ad 2 Cō. 4 tertium diem pertinet: q2 deus q dixit de tenebris lucez clareſcere vt p gratiā noui teſtamenti et participationē reſurrectiōis xp̄i au Eph. 5 direm9. Fuiſtis eniz aliquādo tenebre: nūc aūt lux in dn̄o. inſinuat nobis quodāmodo q a nocte dies ſumat initiū. Sicut eniz pmi dies pptr futurū hois lapſuz a luce in noctē. ita iſti pptr hois reparationē a tenebris ad lucē cōputant. Ab hora ḡ mortis vſq3 ad diluculum reſurrectionis: hore ſunt quadraginta. vt et ipſa hora nona cōnumeret. Cui numero cōgruit etiā vita eius ſup terrā: p9 reſurrectionē in. lx. diebus. Et eſt iſte numerus frequētiſſimus in ſcripturis: ad inſinuādū myſteriū pfectionis in quadripartito mō. Habēt eniz quādā pfectionē decē. et ea quater mltiplicata faciūt quadraginta. A veſpere aūt ſepulture vſq3 ad diluculū reſurrectionis. xxxvi. hore ſunt: q eſt quadratus ſenarius. Refert aūt ad illā rationē ſimpli ad duplū: vbi eſt coaptatiōis maxima ꝯſonātia Duodecim eniz ad. xxiiij. ſimplo ad dupluz ꝯueniūt: et fiunt. xxxvi. nox tota cū die toto et nocte tota. neq3 hoc ſine illo ſacramento qd' ſupra memoraui. Nō abſurde qppe ſpiritū diei compam9: corpus aūt nocti. Dn̄icū eni corpus in morte ac reſurrectiōe et ſpūs mi figurā: et corporis gerebat exemplū. Etiam ſic ergo apparet illa ratio ſimpli ad duplum i horis. xxxvi. cū. xij. ꝯferunt. ad. xxiiij. Et hoꝝ quidē numeroꝝ cauſas: cur in ſcripturis poſite ſint: pōt alius alias indagare: vel qbus iſte quas ego reddidi pponende ſint: vel eque pbabiles: vel iſtis etiam pbabiliores. Fruſtra tn̄ eos eſſe i ſcripturis poſitos:

τ nullas cauſas eſſe myſticas: cur illic iſti nu
meri cōmemorent̃: nemo tā ſtult⁹ ineptuſq̨
ꝯtenderit. Ego aūt q̄s reddidi vl' ex eccleſie
auctoritate a maioribus traditas: vel ex diui
naꝝ teſtimonio ſcripturaruꝫ: vel ex ratione
numeroꝝ ſimilitudinūq̨ꝫ collegi. Cōtra ra/
tioneꝫ nemo ſobrius: ꝯtra ſcripturas nemo
xp̄ianus: ꝯ eccleſiā nemo pacificus ſenſerit.

De ſignis τ p̄figurationibus que aduētum dn̄i p̄ceſſerunt. Ca. vij.

Gal. 4 Hoc ſacramentū: hoc ſacrificiū: hic ſa/
cerdos: hic deus: anteq̨ꝫ miſſus veni
ret factus ex femina: oīa q̄ ſacrate atq̨ꝫ
myſtice patribus nr̄is p euangelica miracu/
la apparuerunt: ſiue q̄ p ipſos facta ſunt: ſili
tudines huius fuerūt: vt oīs creatura factis
quodāmodo loqueret̃ vnū futurū in quo eēt
ſalus vniuerſoꝝ a morte reparandoꝝ. Qz
enim ab vno vero deo τ ſūmo p impietatis
iniquitatē reſilientes τ diſſonātes defluxera
mus: τ euanueramus in multa diſciſſi per
multa τ inherētes in multis: oportebat nu/
tu τ impio dei miſerantis: vt ipſa multa ven
turū ꝯclamarēt vnū: τ a multis ꝯclamatus
veniret vn⁹: τ multa ꝯteſtarēt veniſſe vnū:
τ a multis exonerati veniremus ad vnuꝫ: τ
multis peccatis in aīa mortui: τ ꝓpter pecca
tū in carne morituri: amaremus ſine peccato
mortuū in carne pro nobis vnū: τ in reſuſci
tatū credentes: τ cum illo per fidē ſpiritu re/
ſurgentes: iuſtificaremur in vno iuſto facti
vnū: nec in ipſa carne nos reſurrecturos de
ſperaremus: cum multa mēbra intueremur
p̄ceſſiſſe caput vnū: in quo nunc p fidē mun
dati: τ tūc p ſpeciē redintegrati: τ p mediato
rē deo reconciliati hereamus vni: fruamur
vno: ꝑmaneamus vnum.

De filio dei qui τ in forma dei τ in forma ſer ui vna perſona eſt chriſti.

Capitulum. viij.

Hic ipſe filius dei: verbum dei: τ idē/
ipſe mediator dei τ hominum filius
hominis: equalis patri p diuinitatis
vnitateꝫ: τ particeps noſter p humanitatis
ſuſceptionem: patrem interpellans pro no/
bis: p id qđ homo erat: nec tamē tacēs quod
Jo. 17 deus cū patre vnū erat. intercetera ita loqt̃.
Nō pro his aūt rogo inquit tantū: ſed τ pro
eis q credituri ſunt p vbū eoꝝ in me: vt om
nes vnū ſint: ſicut tu pater in me: τ ego i te:
vt τ ipſi in nobis vnū ſint: vt mundus cre/
dat: q̱ tu me miſiſti. Et ego claritatem: quaꝫ
dediſti mihi: dedi eis: vt ſint vnum: ſicut τ
nos vnum ſumus.

De vnitate eccleſie in deo per geminam dilectionem: cui formam prebet vnitas patris τ filij τ ſpiritusſancti. Ca. ix.

Non dixit: ego τ ipſi vnū: q̨uis per id
qđ eccleſie caput eſt: τ corpus eius ec
cleſia: poſſet dicere: ego τ ipſi nō vnū
ſed vnus: q̱ caput τ corpus vnus eſt xp̄s:
ſed diuinitateꝫ ſuā cōſubſtantialeꝫ patri: oſtē
dēs: hoc ait. ꝓpter qđ τ alio loco dicit. Ego Jo. 10
τ pater vnū ſumus: in ſuo genere. hoc eſt in
eiuſdē nature cōſubſtantiali parilitate: vult
eſſe ſuos vnū. Sed in ipſo q̱ in ſeipſis non
poſſent: diſſociati ab inuicem p diuerſas vo
luptates τ cupiditates: τ imundiciā peccato
rū: vnde mundant̃ per mediatorē: vt ſint in
illo vnum. Nō tantū p eandē naturā qua ho
mines ex hominibus mortalib⁹ equales an
gelis fiunt: ſed etiā p eandē caritateꝫ in eādē
beatitudineꝫ ꝯſpirātes ꝯcordiſſima volunta
te in vnū ſpiritū: quodāmodo igne caritatis
ꝯflatam. Ad hoc enim valet qđ ait. Vt ſint Jo. 17
vnū: ſicut τ nos vnū ſumus: vt quemadmo
dū pater τ filius. nō tantū equalitate ſubſtan
tie: ſed etiā voluntate vnū ſunt. Ita τ hi: iter
quos τ deū: mediator eſt filius nō tantū p id
qđ eiuſdē nature ſunt: ſed etiā p eandē dile/
ctionis ſocietatē: vnū ſint. Deinde idipm̄ q̄
mediator eſt: p queꝫ recōciliamur deo: ſic in Ibideꝫ
dicat. Ego inquit in eis: τ tu in me: vt ſint
conſummati in vnum.

De mediatore ad mortem diabolo: τ mediatore ad vitam ieſu chriſto.

Capitulum. x.

Hec eſt vera pax: τ cū creatore noſtro
nobis firma cōexio: purgatis τ recō
ciliatis per mediatorem vite: ſicut ma
culati τ alienati ab eo receſſeramus p media
torē mortis. Sicut enim diabolus ſuperb⁹
homineꝫ ſupbiētē ꝑduxit ad mortē. Ita xp̄s
humilis hoīem obedientē reduxit ad vitam.
Quia ſicut ille elatus cecidit τ deiecit ꝯſen/
tientē: ſic iſte humiliat⁹ ſurrexit τ erexit cre
dentē. Quia enim nō ꝑuenerat diabol⁹ quo
ipſe ꝑduxerat: morteꝫ quippe ſpiritus in im
pietate geſtabat: ſed mortē carnis nō ſubie/
rat: q̱ nec indumentuꝫ ſuſceperat: magnus

hoῖni videbaꝶ princeps in legionibus de
monū: p quas fallaciaꝝ regnū exercet: ſic ho
minē p elatiōis typū: potētie ꝗꝫ iuſtitie cupi
diorē: aut per falſam philoſophiā magna in
flans: aut p ſacra ſacrilega irretiēs: in qbus
etiā magice fallacie curioſiores ſupbioreſqꝫ
animas deceptas: illuſaſqꝫ ꝑcipitant: ſubdi
tum tenens. pollicēs etiam purgationē ani
me: per eas quas theletas appellant: transfi
2 Cō. ij gurando ſe in angelum lucis per multifor
mem machinationem: in ſignis ⁊ prodigijs
mendacij.

De facilitate ludificationum quibus homi
nes ab inmundis ſpiritibus falluntur.

Capitulum. xi.

f Acile eſt enim ſpiritib⁹ nequiſſimis:
p aerea corpa facere multa: q̄ mirenꝶ
aīe terrenis corporib⁹ aggrauate: etiā melio
ris affectus. Si eniꝫ corpora ipa terrena nō
nullis artibus ⁊ exercitationib⁹ modificata:
in ſpectaculis theatricis tāta miracula hoīb⁹
exhibēt: vt hi q nunqꝫ viderūt talia narrata:
vix credant. Quid magnū ē diabolo ⁊ ange
lis eius: de corporeis elemētis: p aerea cor
pora facere: q̄ caro mireꝶ. Aut etiā occultis
inſpiratoīb⁹: ad illudēdos hūanos ſenſus:
phātaſmata imaginū machinari: qbus vigi
lātes dormiēteſue decipiat: vl' furētes exagi
tet. Sꝫ ſicut fieri pōt: vt hō vita ac moribus
melior: ſpectet neqſſimos hoīes: vel in fune
ābulātes vel multimodis motib⁹ corporꝫ
multa incredibilia facientes: nec vllo mō face
re talia ꝯcupiſcat: nec eos ꝑpterea ſibi ꝑpo
nendos exiſtimet. Sic aīa fidelis ⁊ pia: non
ſolū ſi videat: veꝝ etiā ſi ꝑpter fragilitatē car
nis: exhorreat miracula demonū. nō ideo tñ
aut nō ſe poſſe talia dolebit: aut ob hoc illos
meliores eſſe iudicabit: cū ſint ꝑſortiꝫ i ſocie
tate ſanctoꝝ: q p ꝟtutē dei: cui cūcta ſubiecta
ſunt: ⁊ minime fallacia: ⁊ multo maiora fece
runt: ſiue homines: ſiue angeli boni.

De falſis ⁊ deceptorijs purificationibus.

Capitulum. xij.

n Equaqꝫ igiꝶ p ſacrilegas ſimilitudines
⁊ impias curioſitates ⁊ magicas ꝯſe
crationes anime purganꝶ ⁊ reconci
lianꝶ deo: qr falſus mediator non traijcit ad
ſuperiora: ſed potius obſidens intercludit
viaꝫ p affectus: quos tāto maligniores: quā
to ſupbiores ſue ſocietatis inſpirat. Qui nō
poſſunt ad euolandū pēnas nutrire virtutū:
ſed potius ad demergēdū pōdera exaggera
re vitioꝝ: tanto grauius anima ruitura: quā
to ſibi videꝶ euecta ſublimius. Proinde ſi
cut magi fecerūt diuinitus moniti: quos ad Mat. 2
humilitatem dñi adorandā: ſtella perduxit.
Ita ⁊ nos: nō qua venimus: ſꝫ p aliā viā in
patriā redire debemus. quā rex humilis do
cuit: ⁊ quā rex ſuperbus humili regi aduer
ſarius obſidere nō poſſit. Et nobis enim vt
adoremus humilē xp̄m: celi enarrauerunt Pſ. 18
gloriā dei: cum in omnē terrā exijt ſonus eo
rū: ⁊ in fines orbis terre verba eorum. Via
nobis fuit ad mortē p peccatū in adā. Per
vnū qppe hoīem peccatū intrauit in hūc mū Ro. 5.
dū: ⁊ p pctm̄ mors: ⁊ ita in oēs hoīes ptran
ſijt: in quo omnes peccauerūt. Huius vie
mediator diabolus fuit: perſuaſor peccati et
precipitator in mortem. Nam ⁊ ipſe ad ope
rādam duplā mortem noſtrā: ſimplā attulit
ſuā. Per impietatē nāqꝫ mortuus eſt in ſpū
carne vtiqꝫ mortuus nō eſt. Nobis autē ⁊
impietatē pſuaſit: ⁊ ꝑpter hāc vt in mortē
carnis venire mereremur: effecit. Vnū er
go appetiuimus iniqua ſuaſione: alterū nos
ſecutū eſt iuſta damnatiōe. ꝑpterea qppe ſcri
ptū eſt. Deus mortē nō fecit: qr cauſa mor Sap. j.
tis ipſe nō fuit. ſꝫ tñ p eius retributionē iuſtiſ
ſima mors irrogata eſt pctōri. Sicut ſuppli
ciū iudex irrogat reo: cauſa tñ ſupplicij non
eſt iuſtitia iudicis: ſꝫ meritū criminis. Quo
ergo nos mediator mortis trāſmiſit ⁊ ipē nō
venit. id eſt ad mortē carnis. ibi nobis dñs
deus noſter medicinā emendationis inſer
uit: quā ille nō meruit: occulta ⁊ nimis arca
na ordinatione diuine alteqꝫ iuſtitie. Vt ḡ ſi
cut p vnū hoīem mors: ita p vnū hoīem fie Ro. 5.
ret reſurrectio mortuoꝝ. Quia magis vita
bāt hoīes qđ euitare nō poterant mortē car
nis: ꝗꝫ mortē ſpūs. id ē magis penā: ꝗꝫ me
ritū pene. nā non peccare: aut nō curaꝶ: aut
parū curaꝶ. nō mori autē q̄uis nō obtineaꝶ
vehemēter ſatagiꝶ. Vite mediator oſtēdēs:
ꝙ nō ſit mors timenda q̄ p humanā ꝯditio
nē iam euadi non poteſt: ſed potius impie
tas que p fidē caueri pōt: occurrit nobis ad
finem quo venimus: ſed nō qua venimus.
Nos eniꝫ ad mortē p pctm̄ venimus ille p
iuſtitiā: ⁊ ideo cū ſit mors noſtra pena pec
cati: mors illius facta eſt hoſtia p peccato.

Mortem chriſti non fuiſſe neceſſitatis noſtre: ſed voluntatis ſue ac poteſtatis.

Capitulum. xiij.

Quapropter cū ſpūs corpori prepona tur: mors𝔮ʒ ſit ſpiritus a deo deſeri: mors autem corporis a ſpiritu deſeri: ea𝔮ʒ ſit pena in morte corporis: vt ſpirit⁹ q2 volens deſeruit deū: deſerat corpus inuitus: vt cū ſpiritus deū deſeruerit q2 voluit deſerat corpus etiaʒ ſi noluerit: nec deſerat cuʒ voluerit: niſi aliquā ſibi vim qua ipſum corpus perimat intulerit: demōſtrauit ſpūs mediatoris: q2 nulla pena peccati vſ𝔮ʒ ad mortem carnis eius acceſſerit: q2 nō eā deſeruit inuitus: ſed q2 voluit: qñ voluit: quōmodo voluit. Quippe dei verbo ad vnitatē cōmixtus eſt homo. Hinc ait: poteſtatē habeo ponendi animā meā: & poteſtatē habeo iterum ſumendi eā. Nemo tollet eam a me: ſed ego pono eā a me: & iterū ſumo eā. Et hoc maxime mirati ſunt: ſicut euangeliū loquitˀ: q preſentes erant: cū poſt illam vocē: in qua figuram peccati noſtri edidit continuo tradidit ſpiritum. Lōga eni morte cruciabantˀ ligno ſuſpenſi. Unde latronibus vt iā morerentˀ: & de ligno ante ſabbatū deponerentˀ: crura cōfracta ſunt. Ille aūt quia mortuus inuentus eſt: miraculo fuit. Hoc etiam pilatū legimus fuiſſe miratū: cum ab ipſo ſepeliendum corpus dñi peteretˀ. Ille ita𝔮ʒ deceptor qui fuit homini mediator ad mortē: falſo𝔮ʒ ſe opponit ad vitam: nomine purgationis per ſacra & ſacrificia ſacrilega quibus ſuperbi ſeducuntur: q2 nec participationē mortis nr̄e habere potuit: nec reſurrectionē ſue: ſimplam quidē ſuaʒ mortē ad duplam noſtraʒ potuit afferre. Simplaʒ vero reſurrectionē in qua & ſacramentuʒ eſſet renouationis noſtre: et eius que in fine futura eſt euigilatiōis exemplū: nō vti𝔮ʒ potuit. Ille ꝓinde qui ſpiritu viuus carnem ſuam mortuam reſuſcitauit: verus vite mediator illum ſpiritu mortuum & mortis mediatorē a ſpiritibus in ſe credenduʒ foras miſit: vt nō regnaret itrinſec⁹: ſʒ forinſecus oppugnaret: nec tñ expugnaret. Cur ſeipſe quo𝔮ʒ temptandum p̄buit: vt ad ſuperandas etiaʒ temptationes eius mediator eſſet: non ſolū ꝑ adiutorium: verū etiaʒ ꝑ exem. At ille primitus vbi ꝑ omnes aditus ad interiora moliens irrepere: expulſus eſt: poſt baptiſma in heremo cōpleta omni tēptatione illecebroſa: q2 viuū ſpiritu: mortu⁹ ſpiritu non inuaſit: quoquo mō auidus mortis humane ꝯuertit ſe ad faciendā mortem: quā potuit: & ꝑmiſſus eſt in illud quod ex nobis mortale viuus mediator acceperat. Et vbi potuit aliqd facere: ibi ex omni partē deuict⁹ eſt: & vnde accepit exterius poteſtatem dñice carnis occidētē: inde interior eius poteſtas qua nos tenebat occiſa eſt. Factū eſt eniʒ vt vincula pctōꝝ multoꝝ: in multis mortibus ꝑ vnius vnā mortē quā petm̄ nullū p̄ceſſerat: ſoluerentˀ. Quā ꝓpterea dñs ꝓ nobis idebitaʒ reddidit: vt nobis debita nō noceret Ne𝔮ʒ enim iure cuiuſ𝔮ʒ ptātis exut⁹ eſt carne: ſed ipſe ſe exuit. Nam qui poſſet nō mori ſi nollet: proculdubio q2 voluit mortuus eſt: & ideo p̄ncipatus & ptātes expoliauit fiducialiter triūphās eas in ſemetipſo. Morte ſua qppe vno veriſſimo ſacrificio pro nobis oblato: quicquid culparū erat vnde nos principatus & ptātes ad luenda ſupplicia iure detinebant purgauit: aboleuit: extinxit: et ſua reſurrectione in nouā vitā nos p̄deſtinatos vocauit: vocatos iuſtificauit: iuſtificatos glorificauit. Ita diabolus hominē queʒ per ꝯſenſionem ſeductū: tan𝔮ʒ iure integro poſſidebat & ipſe nulla corruptione carnis & ſanguinis ſpetus: ꝑ iſtam corporis mortalis fragilitatem: nimis egeno & infirmo tanto ſuperbior: quanto velut ditior & fortior: quaſi pānoſo & erumnoſo dominabitˀ: in morte carnis amiſit. Quo enim cadentē non ſecutus impulit peccatorē: illuc deſcendentē ꝓſecut⁹ cōpulit redemptorē. Sic in mortis cōſortio filius dei nobis fieri dignatus eſt amicus: quo nō perueniendo melioreʒ ſe nobis at𝔮ʒ maiorem putabat inimicus. Dicit enim redemptor noſter. Maioreʒ dilectionē nemo habet: q̄ʒ vt animā ſuā ponat ꝓ amicis ſuis. Quo circa etiam ipſo dño ſe credebat diabolus ſuperioreʒ: inquantū illi dñs in paſſionibus ceſſit: q2 de ipſo intellectū eſt qđ in pſalmo legitˀ. Minuiſti eum paulominus ab angelis: vt ab iniquo velut equo iure aduerſuʒ nos agente: ipſe occiſus innocens cum iure equiſſimo ſuperaret: at𝔮ʒ ita captiuitatem ꝓpter peccatum factam captiuaret: noſ𝔮ʒ liberaret captiuitate propter peccatum iuſta: ſuo iuſto ſanguine iniuſte fuſo: mortis chi/

Marginal notes: Joh. 10 — Joh. 19 — Mar. 15 — Ro. 8 — Joh. 15 — Pš. 8

Colo. 2 rographū3 delens: ⁊ iuſtificādos redimēs
pctōres. Hinc etia3 diabolus ad hec ſuos
illudit: qb⁹ ſe p ſua ſacra velut purgandis: ⁊
potius implicandis atq3 mergendis: falſus
mediatoꝛ opponit: q꜡ ſupbis facillime pſua/
det irridere atq3 cōtemnere moꝛtē xp̄i: a qua
ipſe quanto eſt alienioꝛ: tanto ab eis creditur
ſanctioꝛ atq3 diuinioꝛ. Qui tñ apud eu3 pau
ciſſimi remāſerunt: agnoſcētibus gētibus:
⁊ pia humilitate bibētibus: p̄ciu3 ſuū: eiuſq3
fiducia deſerētibus hoſtem ſuū: ⁊ ꝯcurren
tibus ad redemptoꝛē ſuū. Neſcit eni3 diabo
lus quō illo ⁊ inſidiātē ⁊ furēte vtat̄ ad ſalu/
tē fideliū ſuoꝝ excelſiſſima ſapiētia dei: a fine
ſupioꝛe qđ eſt initiū ſpiritalis creature: vſq3
Sap. 8 ad finē inferioꝛē: qđ eſt moꝛs coꝛpoꝛis: per
tendēs foꝛtiter ⁊ diſponēs omnia ſuauiter.
Attingit eni3 vbiq3 ꝓpter ſuā mūditiā: ⁊ ni
hil inquinatū in eam incurrit. A moꝛte autē
ibidē. 7 carnis alieno diabolo vnde nimiu3 ſupbus
incedit: moꝛs alterius generis p̄paratur in
eterno igne tartari: quo nō ſolū cū terrenis:
ſ3 etiā cū aereis coꝛpib⁹ excruciari ſpūs poſ/
ſint. Supbi aūt hoīes qb⁹ xp̄s: q2 moꝛtuus
eſt: viluit: vbi nos tam magno p̄cio emit: ⁊
iſtā moꝛtē reddūt cū hoībus ꝯditioni erūno
ſe nature: q̄ trahit̄ a p̄mo pctō: ⁊ in illā cū il/
lo p̄cipitabunt̄. Quē ꝓpterea xp̄o p̄poſue/
runt: q2 eos in iſtā deiecit: quo per diſtante3
naturā ipſe nō cecidit: ⁊ quo ꝓpter eos p in
gentē miſericoꝛdiā ille deſcendit: ⁊ tñ ſe de/
monib⁹ eſſe melioꝛes non dubitāt credere:
eoſq3 maledictis omnib⁹ iſectari deteſtariq3
nō ceſſant. quos certe alienos ab hui⁹ moꝛ/
tis paſſione nouerūt: ꝓpter quā xp̄m contē
nunt. Nec ſic volūt cōſiderare quā fieri po/
tuerit: vt in ſe manēs: nec p ſeipſu3 ex vlla p
te mutabile dei verbū: p inferioꝛis tñ nature
ſuſceptionē aliqd inferius pati poſſet qđ im/
mūdus demon: q2 terrenū coꝛpus nō hab3:
pati nō poſſit. Sed cū ſint ipſi demonibus
melioꝛes: tñ q2 carnem poꝛtant: moꝛi ſic poſ
ſunt: quēadmodū demones moꝛi: qui eā nō
poꝛtāt: nō vtiq3 poſſunt. Et cū de ritibus ſa
crificioꝝ ſuoꝝ multū p̄ſumāt: que ſe fallaci
bus ſupbiſq3 ſpiritibus imolare nō ſentiūt.
Aut ſi iā ſentiūt aliqd ſibi ꝓdeſſe arbitrant̄
pfidoꝝ ⁊ inuidoꝝ amicitiā: quoꝝ intentio/
nis nullū negociū eſt: niſi impeditio reditus
noſtri: nō intelligūt ne ipſos quidem ſuper/
biſſimos ſpūs honoꝛibus ſacrificioꝝ gaude
re potuiſſe: niſi vni vero deo pro quo coli vo
lūt: verū ſacrificium deberet.

De ſacrificio pfecto ⁊ vero qđ ipſe ꝓ nobis ſaluatoꝛ effectus eſt. Ca. xiiij.

n Et q3 id poſſe rite offerri: niſi per ſacer
dotē ſanctū ⁊ iuſtū: nec niſi ab eis acci
piat̄ qđ offert̄: pro quibus offert̄: atq3
id ſine vitio ſit: vt ꝓ vitioſis mundādis poſ
ſit offerri. Hoc certe oēs cupiūt: q ꝓ ſe offer
ri ſacrificiū deo volūt. Quis ergo tā iuſtus ⁊
ſanctus ſacerdos: q̄3 vnicus filius dei. nō q
opus haberet p ſacrificiū ſua purgare pecca
ta: nec oꝛiginalia: nec ex humana vita q̄ ad/
dunt̄. Et qd tā ꝯgruenter ab hoīb⁹ ſumeret̄
qđ ꝓ eis offerret̄: q̄3 hūana caro. Et qd tam
aptum huic imolationi: q̄3 caro moꝛtalis. Et
qd tā mūdū ꝓ mundādis vitijs moꝛtaliū: q̄3
ſine vlla cōtagione carnalis cōcupiſcētie: ca
ro nata in vtero ⁊ ex vtero virginali. Et qd
tā grate offerri ⁊ ſuſcipi poſſet: q̄3 caro ſacrifi
cij noſtri: coꝛpus effectum ſacerdotis noſtri.
Vt qm̄ q̄ttuoꝛ ꝯſiderant̄ in omni ſacrificio:
cui offerat̄: a q̊ offerat̄: qd offerat̄: ꝓ qb⁹ offe
rat̄: idē ipſe vnus veruſq3 mediatoꝛ: p ſacrifi
ciū: pacis reconcilians nos deo3: vnū cum
illo maneret cui offerebat: vnū in ſe faceret ꝓ
quibus offerebat: vnus ipſe eſſet qui offere/
bat: ⁊ quod offerebat.

De his qui ſibi purgationem de virtute propria pollicent̄. Ca. xv.

ſ Sunt aūt quidā q ſe putāt ad cōteplan
dum deū: ⁊ inherendū deo virtute ꝓ
pria poſſe purgari: quos ipſa ſupbia
maxime maculat. Nullū eni3 vitiū ē cui ma/
gis diuina lege reſiſtit̄: ⁊ in qđ magis accipi
at dominandi ius ille ſupbiſſimus ſpiritus
ad ima mediatoꝛ: ad ſūma itercluſoꝛ: niſi oc/
culte inſidians alia via deuuet̄: aut per popu
lū deficiente3: qđ interp̄tat̄ amalech: a pte ſe/
uiens: ⁊ ad terrā ꝓmiſſionis repugnādo trā
ſitū negans: p crucē dñi q̄ moyſi manib⁹ ex
tenſis p̄figurata ſupet̄. Hinc eni ſibi pur Exo. 17
gationē iſti virtute ꝓpria pollicent̄: q2 nōnul
li eoꝝ potuerūt aciē mētis vltra oēm creatu/
rā tranſmittere: ⁊ lucē incōmutabilis verita
tis q̄tulacūq3 ex parte ꝯtigere: qđ xp̄ianos
multos ex fide interi3 ſola viuentes: nondū
potuiſſe deridēt. Sed quid prodeſt ſuperbiē
ti: ⁊ ob hoc erubeſcenti lignum cōſcendere:

de longinquo proſpicere patriā tranſmari/
nam. Aut quid obeſt humili de tanto inter/
uallo nō eam videre: in illo ligno ad eam ve
nienti: quo dedignaꝛ ille portari.

Sapientes mundi nec reſurrectionis verita
tem cognoſcere: nec futurorum ordinem ſci
re potuiſſe: quāuis ⁊ ipſi vaticinia habere vi
deant. Ca. xvi.

I etiā reſurrectionem carnis nos cre
b dere reꝑhendunt: ſibiq̄ʒ potius etiaʒ
de his rebus credi volūt. Quaſi vero
Ro. 8. q᷑ ꝑcelſam incōmutabileq̄ʒ ſubſtantiaʒ: ꝑ il/
la que facta ſunt intelligere potuerūt: propte
rea de ꝯuerſione reruʒ mutabiliū: aut de cō/
texto ſeculorū ordine conſulendi ſint. Nun/
quid enim q᷑ veriſſime diſputāt: ⁊ documē
tis certiſſimis pſuadent: eternis rationibus
omnia tpalia fieri: ꝓpterea potuerūt in ipis
rationibus ꝓſpicere: vel ex ipſis colligere q̄
ſint animaliū genera: q̄ ſemina ſingulorū in
exordijs: q modus in incremētis: qui nume
ri ꝑ cōceptus: ꝑ ortus: ꝑ etates: ꝑ occaſus: q
motus in appetendis q̄ ſecundū naturā ſunt
fugiendiſq̄ʒ cōtrarijs: nōne iſta oīa: nō ꝑ il/
lā incōmutabileʒ ſapientiā: ſed ꝑ locoꝝ ac tē
porū hiſtoriā queſierūt: ⁊ ab alijs expta atq̄ʒ
cōſcripta crediderūt. Quo minus mirandū
eſt: nullo modo eos potuiſſe ꝓlixiorū ſeculo
rū ſeriē veſtigare: ⁊ quādā metam huius ex
curſus: quo tanq̄ʒ fluuio genus decurrit hu/
manū: atq̄ʒ inde ꝯuerſionē ad ſuuʒ cuiq̄ʒ de
bitū terminuʒ. Iſta eniʒ nec hiſtorici ſcribe
re potuerunt longe futura ⁊ a nullo experta
atq̄ʒ narrata: nec iſti phi ceteris meliores in
illis ſummis eterniſq̄ʒ rationibus itellectua
lia contemplati ſunt. Alioquin nō eiuſdē ge
neris preterita que potuerūt hiſtorice inqui/
rerent: ſed potius ⁊ futura ꝑnoſcerent. Qđ
qui potuerunt: ab eis vates: a noſtris ꝓphe
appellati ſunt.

Unde apud impios poſſint quedam futura
preſciri. Ca. xvij.

Uāq̄ʒ ⁊ ꝓphetarū nomen nō omni/
q no alienū ē a lr̄is eoꝝ. Sʒ plurimū in
tereſt: vtrū experimēto ꝑteritorū futu
ra cōijciant. Sicut medici multa ꝓuidendo:
etiā lr̄is mandauerunt: q̄ ipſi experta notaue
runt. Sicut deniq̄ʒ agricole vel etiam naute
multa ꝑnūciāt. Talia eniʒ ſi ex longis inter/
uallis tēporū fiant: diuinatiōes putanꝛ. An
vero iam ventura preceſſerint: ⁊ lōge viſa ve
niētia nūcienꝛ: ꝑ acuto ſenſu videtū: qđ cuʒ
faciūt aere ptāes diuinare creduntꝛ. Tanq̄ʒ
ſi qſq̄ʒ de mōtis vertice aliquē longe videat
veniēteʒ: ⁊ ꝓxime in cāpo habitātibus ante
nūciēt. An ab angelis ſanctis qbus ea deus
ꝑ verbū: ſapientiāq̄ʒ ſuā indicat vbi ⁊ futura
⁊ ꝑterita ſtant: vel qbuſdā ꝓnuncienꝛ hoīb⁹
vel ab eis audita: rurſus ad alios hoies trāſ
mittanꝛ. An ipſoꝝ hominū quorūdā mētes
in tantū euehant ſpiritu ſancto: vt nō ꝑ ange
los: ſed ꝑ ipſas futuroꝝ inſtantes cauſas: in
ipſa ſūma rerū arce cōſpiciant. Audiunt eniʒ
iſta ⁊ aere ptātes: ſiue angelis ea nuncianti/
bus: ſiue hoibus. ⁊ tantū audiunt quantum
opus eē ille iudicat: cui ſubiecta ſunt omnia.
Multa etiā ꝑdicunꝛ inſtinctu quodā ⁊ impul/ Joh. v
ſu ſpiritu neſcientiū: ſicut caiphas neſciuit qd
dixit: ſed cū eſſet pontifex ꝓphetauit. Ergo
de ſucceſſionibus ſeculorū ⁊ de reſurrectiōe
mortuoruʒ: phos nec illos ꝯſulere debem⁹ Act. 17
qui creatoris eternitatem: in quo viuimus
mouemur ⁊ ſumus: quantuʒ potuerūt intel/ Ro. j.
lexerunt. Quia ꝑ ea que facta ſunt cognoſcē/
tes deuʒ: nō ſicut deū glorificauerūt: aut gra
tias egerunt: ſed dicētes ſe eſſe ſapiētes: ſtul
ti facti ſunt. Et cū idonei nō eēnt i eternitatē
ſpiritalis incōmutabiliſq̄ʒ nature aciem mē/
tis tam cōſtāter infigere: vt in ipſa ſapientia
cōditoris atq̄ʒ rectoris vniuerſitatis viderēt
volumina ſecloꝝ: q̄ ibi iā eſſent ⁊ ſemꝑ eēnt.
Hic aūt futura eſſent: vt non eſſent: atq̄ʒ vt
ibi viderent ꝯuerſiones in melius: nō ſoluʒ
aiaꝝ: ſed etiā corpoꝝ humanoꝝ vſq̄ʒ ad ſui
modi pfectioneʒ. Cū ergo ad hec ibi viden/
da nullo modo eſſent idonei: nec ad illud qdē
digni habiti ſunt: vt eis iſta ꝑ ſanctos ange
los nūciarenꝛ: ſiue forinſecus ꝑ ſenſus cor/
poris: ſiue interioribus reuelaꝛ: oibus in ſpi
ritu expſſis. ſicut patribus noſtris vera pie/
tate predictis: hec demonſtrata ſunt: q ea pre
dicentes: vel de preſentibus ſignis: vel de
ꝓximis rebus: ita vt predixerāt: factis fideʒ
facientes: auctoritatē cui de lōge futuris vſq̄ʒ
i ſeculi finē crederetꝛ: habere meruerūt. Po
teſtates aūt aeree ſupbe atq̄ʒ fallaces: etiā ſi q̄
dam de ſocietate ⁊ ciuitate ſanctoruʒ: ⁊ vero
mediatore a ſanctis ⁊ prophetis. vel angelis
audita ꝑ ſuos vates dixiſſe repiūtur: id ege/
rūt vt ꝑ hec aliena vera etiam fideles dei ſi

poſſent ad ſua falſa traducerent. Deus autē p neſcientes id egit: vt veritas vndiqꝫ reſo/naret fidelibus in adiutoriū: inpijs in teſti/monium.

De fide qua credimus temporaliter geſta: ⁊ veritate que reddet eterna.

Ca. xviij.

Ua igiẗ ad eterna capeſcenda idonei q nō eramus: ſordeſqꝫ peccatorū nos ꝑgrauabant temporaliū rerū amo/re cōtracte: ⁊ ꝺ ꝓpagine mortalitatis tāqꝫ na turaliter molite: purgandi eramus. Purga ri aūt vt cōtemperaremur eternis: nō niſi p tē poralia poſſemus: qualibet iā cōtempati te/nebamur. Sanitas enim a morbo plurimū diſtat: ſed medici curatio niſi morbo ꝯgruat nō pducit ad ſanitatē. Inutilia tēporalia de cipiunt egrotos: vtilia tēporalia ſuſcipiunt ſanādos: ⁊ traijciūt ad etna ſanatos. Mens aūt rationalis ſicut purgata cōtemplationem debet rebus eternis: ſic purganda tēporali/bus fidē. Dixit quidā ⁊ illorū q quondā apꝺ grecos ſapientes habiti ſunt. Quantū ad id qꝺ ortū ad eternitas valet: tantū ad fidē veri tas. Et profecto eſt vera ſententia. Qꝺ enī nos tēporale dicimus: hoc ille qꝺ ortū ē ap/pellauit. Ex quo genere etiā nos ſumus: nō tm̄ ſecūdū corpus: ſed etiā ſcd'm animi muta bilitatē. Nō enī ꝓprie vocaẗ eternū: qꝺ ali/qua ex parte mutaẗ. Inquantū igiẗ mutabi/les ſumus: intantū ab eternitate diſtamus. Promittiẗ aūt nobis vita eterna p veritatē a cuius pſpicuitate rurſus tantū diſtat fides noſtra: quātū ab eternitate mortalitas. Nūc ḡ adhibemus fidē rebus tpaliter geſtis pro pter nos: ⁊ p ipſā mundamur: vt cū ad ſpe/ciē venerimus: quēadmodū ſuccedit fidei veritas: ita mortalitati ſuccedat eternitas. Quapropter quoniam fides noſtra fiet ve/ritas: cū ad id quod nobis credētibus ꝓmit/tiẗ: peruenerimus. Promittiẗ aūt nobis vi ta eterna. ⁊ dixit veritas: nō que fiet ſicut fu/tura eſt fides noſtra: ſed que ſemp eſt veritas quia ibi eſt ⁊ eternitas. Dixit ergo veritas. Hec eſt aūt vita eterna: vt cognoſcāt te vnū
Joh. 17 verū deū: ⁊ quē miſiſti ieſum chriſtū. Cū fides noſtra videndo fiet veritas: tunc mor talitatē noſtrā cōmutatā tenebit eternitas. Qꝺ donec fiat: ⁊ vt fiat: q2 rebus ortis accō modamus quidē fidem credulitatis: ſicut in eternis ſperamus veritatē cōtemplationis: ne fides mortalis vite diſſonaret a veritate eterne vite. ipſa veritas patri coeterna de ter ra orta eſt: cū filius dei ſic venit vt fieret fili⁹ ps. 84.
hoīs: ⁊ ipſe in ſe exciperet fidē noſtrā: q̄ nos pduceret ad veritatē ſuā. q ſic ſuſcepit mor/talitatē nr̄am: vt nō amitteret eternitatē ſuā. Quantū enī ad id qꝺ ortū eſt eternitas va/let: tantum ad fidem veritas. Ita ergo nos purgari oportebat: vt ille nobis fieret ortus q maneret eternus: ne alter nobis eſſet in fi de: alter in veritate. Nec ab eo ꝙ orti ſum⁹: ad eterna trāſire poſſemus: niſi eterno p or tū noſtrū nobis ſociato: ad eternitatē ipſius traijceremur. Nūc itaqꝫ illuc quodāmodo ſe cuta eſt fides nr̄a quo aſcendit in quē credi/mus: ortus: mortu⁹: reſuſcitatus: aſſumpt⁹. Horū quattuor: duo priora noueramus in nobis. Scimus enim hoīes ⁊ oriri ⁊ mori. Duo aūt reliqua: id ē reſuſcitari ⁊ aſſumi iā ſic in nobis futura ſperamus: q2 in illo facta credidimus. Itaqꝫ in illo q2 ⁊ id quod ortū erat trāſijt ad eternitatē: tranſiturū eſt ⁊ nr̄ū: cū fides peruenerit ad veritatē. Jā enī cre/dentibus vt in verbo fidei manerēt: ⁊ inde
ad veritatē: ac p hoc ad eternitatē perducti a Joh. 8
morte liberarenẗ: ita loquiẗ. Si māſeritis in
verbo meo: vere diſcipuli mei eritis. Et qua Ibidē
ſi quererent: quo fructu: ſecut⁹ ait. Et cogno
ſcetis veritatē. Rurſus quaſi diceret. Quid Ibidē
pdeſt mortalibus veritas. Et veritas inqt li berabit vos. Unde: niſi a morte: a corruptiō ne: a mutabilitate: Ueritas qppe imortalis: incorrupta: incōmutabilis permanet. Uera aūt imortalitas: vera incorruptibilitas: ve/ra incōmutabilitas: ipſa eſt eternitas.

De miſſione filij dei qua in forma ſerui mi/nor factus eſt patre: cum in forma dei patri permaneret equalis.

Ca. xix.

Ecce ad qꝺ miſſus ē filius dei: imo ve ro ecce qꝺ ē miſſū eſſe filiū dei. Que cūqꝫ ꝓpter faciendā fidem qua mūdaremur ad cōtemplandā veritatē in rebus ortis ab eternitate prolatis: ⁊ ad eternitatē relatis tpa liter geſta ſunt: aut teſtimonia miſſionis hu/ius fuerūt: aut ipſa miſſio filij dei. Sed teſti/monia quedā venturū pnūciauerunt: quedā veniſſe teſtata ſunt. Factū qppe creaturā per quē facta ē oīs creatura: omnē creaturā teſtē

babere oportebat. Nisi enim multis missis p̄
dicaret̃ vnus: n̄ multis dimissis teneret̃ vn⁹
Et nisi talia essent testimonia que paruis ma
gna esse viderent̃: nō crederet̃ ille ita magn⁹
vt magnos faceret magnus: qꝛ ad paruos
missus ē paruus. Incōpabiliter enim maio/
ra filij dei facta sunt celū ⁊ terra: ⁊ oīa q̄ in eis
sunt: quia oīa p̄ ipsū facta sunt: q̄ signa ⁊ p̄
tēta q̄ in eis testimoniū ꝓruperūt. Sꝫ tn̄ ho
mines vt h̄ mgana p̄ eū facta parui crederēt:
illa parua tanq̄ magna tremuerūt. Cū ergo
Gal. 4 venit plenitudo tp̄is: misit deus filiū suū:
factū ex muliere: factū sub lege: vsq̄ adeo p̄/
uum vt factū: eo itaq̄ missū quo factū. Si
ergo maior mittit minorē fatemur ⁊ nos fa
ctū minorē: ⁊ intantū minorē inquātū
factū: ⁊ intantū factum inquātū missū. Mi
Ibi. s sit enim filiū suū factū ex muliere: per quē ta/
men quia facta sunt omnia: nō solum priusq̄
factus mitteret̃: sed priusq̄ essent oīa: eundē
mittēti cōfitemur equalē: quē dicimus mis/
sum minorem. Quō ergo an̄ istā plenitudi/
nē tp̄is: qua eū mitti oportebat: priusq̄ mis/
sus esset videri a patribus potuit: cū eis an
gelica quedam visa demonstrarent̃: qñ nec
iam missus: sicut equalis est patri videbat̃.
Vn̄ enim dicit philippo: a quo vtiq̄ sicut a
ceteris: ⁊ ab ipsis a quibus crucifixus est in
Jo. 14. carne videbat̃. Tāto tēpore vobiscū sum ⁊ n̄
cognouistis me. Philippe qui me videt: vi
det ⁊ patrē: nisi qꝛ videbat̃: ⁊ n̄ videbat̃. Vi
debat̃ sicut missus factus fuerat nō videbat̃
Joh. j. sicut p̄ eū oīa facta erant. Aut vn̄ etiam illud
Jo. 14. dicit. Qui h̄z mandata mea ⁊ seruat ea: ipse
est q̄ diliget me. ⁊ qui diliget me: diliget̃ a pa
tre meo. ⁊ ego diligā eū ⁊ manifestabo ei me
ipsū. Cū esset manifestus an̄ oculos homi/
nū: nisi qꝛ carnē: qđ verbū in plenitudine tē
poris factū erat: suscipiendā nostre fidei por
rigebat. Ipsū aūt verbū p̄ qđ oīa facta erāt
purgate per fidem menti contemplandū in
eternitate seruabat.

Non esse contra equalitatem patris ⁊ filij si etiam secundum coeternam patri diuinitatē intelligat̃ filius missus. Capi. xx.

I aūt secundū hoc missus a patre fili⁹
di cit: qꝛ ille pater est: ille filius: nullo
modo impedit vt credamus equalem
patri esse filiū ⁊ cōsubstātialē ⁊ coeternū: ⁊
tamen a patre missum filiū. Nō qꝛ ille maio/
est: ille minor. sed quia ille pater: ille fili⁹. Il
le genitor: ille genitus. Ille a quo est qui mit
tit: ille qui est ab eo q̄ mittit. Filius enim a pa/
tre est: non pater a filio. Secundū hoc iā pōt
intelligi: nō tantū ideo dici missus filius: qꝛ
verbū caro factū est: sed ideo missus vt verbū Joh. j.
caro fieret: ⁊ p̄ p̄sentiā corporalē illa que scri
pta sunt operaret̃. id est vt nō tātū homo mis
sus intelligat̃ qđ verbū factū est: sed ⁊ ver/
bū missum vt homo fieret: qꝛ nō secundū im
parē potestatē vel substantiā vel aliqd quod
deo patri nō sit equale missus est: sed secun/
dū id qđ filius a patre est: non pater a filio.
Verbū enim p̄ris ē fili⁹: qđ ⁊ sapientia eius di
cit. Quid ergo mirū si mittit̃: nō qꝛ inequa/
lis est patri: sꝫ qꝛ ē manatio quedā claritatis Sap. 7
omnipotētis dei sincera. Ibi aūt qđ manat:
⁊ de quo manat vnius eiusdēq̄ substātie ē.
Neq̄ enim sicut aqua de foramine terre aut
lapidis manat: sed sicut lux de luce. Nā qđ
dictū est. Candor est enim lucis eterne: quid Ibidē
aliud dictū ē: q̄ lux ē lucis eterne. Candor
quippe lucis: qd nisi lux ē. Et ideo coeterna lu
ci: de qua lux ē. Maluit aūt dicere: cādor lu
cis: q̄ lux lucis: ne obscurior putaretur ista
que manat: q̄ illa de qua manat. Cum enim
audit̃ candor eius esse ista: facilius est vt per
hanc lucere illā: q̄ hec minus lucere credat̃.
Sed qꝛ cauendum nō erat ne minor lux illa
putaret̃ que istā genuit. hoc enim nullus vn
q̄ hereticus ausus est dicere: nec credendū
est aliquem ausurū. Illi cogitationi occur/
rit scriptura qua possit videri obscurior lux
ista que manat: q̄ illa de q̄ manat. Quā suspi
tionem tulit cū ait. Candor est illius. id ē lu/ Sap. 7
cis eterne: atq̄ ita ostendit equalē. Si enim
hec minor est: obscuritas illius est: nō cādor
illius. Si aūt maior est: nō ex ea manat. Nū
enim vinceret de qua genita est. Quia ergo
ex illa manat: nō est maior q̄ illa. Quia vo
nō obscuritas illius: sed candor illius ē: nō ē
minor. equalis est ergo. Neq̄ hoc mouere Ibidē
debet: qꝛ dicta est manatio q̄dā claritatis om
nipotentis dei sincera: tanq̄ ipsa non sit om
nipotens: sed omnipotētis manatio. Mox Ibidē
enī de illa dr̄. Et cū sit vna oīa potest. Quis
est āt omnipotēs: nisi qui omnia potest. Ab
illo itaq̄ mittitur: a quo emanat. Sic enim
⁊ ab illo petitur: qui amabat eam et desi/
derabat eam. Emitte inquit illam de sanctis ibidē. 9

celis tuis: ⁊ mitte illã a ſede magnitudinis tue
vt mecũ ſit: ⁊ mecū laboret. id eſt doceat me
laborare ne laborē. Labores eniꝫ eius: vir
tutes ſunt. Sꝫ aliter mittit̃ vt ſit cū hoīe: alit̃
ibidē.7 miſſa eſt vt ipſa ſit homo. In aīas eniꝫ ſan/
ctas ſe trāſfert: atqꝫ amicos dei ⁊ ꝓphetas cō
ſtituit. ſicut etiã implet ſanctos angelos ⁊ oīa
talibus miniſterijs ↄgrua p eos opat̃. Cum
Gal.4 aūt venit plenitudo tpis miſſa eſt: nō vt im/
pleret angelos: nec vt eſſet angelus: niſi in/
q̃tū ↄſiliuꝫ patris annunciabat: qd̄ ⁊ ipſius
erat. Nec vt eſſet cū hoībus: aut in hoībus.
Hoc eniꝫ ⁊ antea in patribus ⁊ ꝓphetis: ſꝫ
vt ipſuꝫ verbū caro fieret. id eſt homo fieret
in quo futuro reuelato ſacramento: etiam eo
rū ſapientia atqꝫ ſanctoꝝ ſalus eēt: q priuſq̃
ipſe de virgine naſceret̃: de mulieribus nati
ſunt: ⁊ in quo facto atqꝫ p̄dicato ſalus ſit om
niū credentiū: ſperantiū: diligentium. Hoc
j Thi.3 enim magnū pietatis eſt ſacramentū: qd̄ ma
nifeſtū eſt in carne: iuſtificatū ē in ſpiritu: ap
paruit angelis: p̄dicatū eſt in gentibus: cre/
ditū eſt in mūdo: aſſumptū eſt in gloria. Ab
illo ergo mittit̃ dei verbū: cuius ē vbū. Ab
illo mittit̃ de quo natū ē. Mittit qui genuit:
mittit̃ qd̄ genitū eſt. Et tunc vnicuiqꝫ mittit̃:
cum a quoq̃ cognoſcit̃ atqꝫ percipit̃ qnantū
cognoſci ⁊ percipi poteſt pro captu: vel profi
cientis in deum: vel pfecte in deo anime ra/
tionalis. Non ergo eoipſo quo de patre na/
tus eſt: miſſus dicitur filius. Sed vel eo ꝙ
Joh.16 apparuit huic mundo verbum caro factum.
vnde dicit. Exiui a patre ⁊ veni in hunc mū
dum. Vel eo ꝙ ex tpe cuiuſq̃ mente pcipit̃.
Sap.9 ſicut dictuꝫ eſt. Mitte illam vt mecum ſit: ⁊
ibidē.7 mecū laboret. Qd̄ ergo natuꝫ eſt ab eterno:
eternū eſt. Cādor eſt eniꝫ lucis eterne. Qd̄
j Thi.3 aūt mittit̃ ex tpe: a quoquã cognoſcit̃. Sꝫ cū
Gal.4 in carne manifeſtatus eſt filius dei: in hunc
j Cō.j. mūdum miſſus eſt in plenitudine tēporis fa
ctus ex femina. Quia eniꝫ in ſapiētia dei nō
Joh.j. poterat mūdus cognoſcere per ſapiētiã deū:
qm̄ lux lucet in tenebris: ⁊ tenebre eam non
j Cō.j. comprehēderunt: placuit deo per ſtulticiam
Joh.j. predicatiōis ſaluos credentes facere: ⁊ ver/
bum caro fieret ⁊ habitaret in nobis. Cum
aūt ex tēpore cuiuſq̃ prouectus mēte pcipi/
tur: mitti quidem dicitur: ſed nō in hūc mū/
dum. Neqꝫ enim ſenſibiliter apparet. id eſt
corporeis ſenſibus preſto eſt. Quia ⁊ nos

ſecundum qd̄ mente aliqd eternū quātū poſ
ſumus capimus: nō in hoc mundo ſumus.
Et oīuꝫ iuſtoꝝ ſpirit᷒: etiã adhuc in hac car/
ne viuentiū: inquātū diuina ſapiūt: nō ſunt
in hoc mundo. Sed pater cū ex tpe a quoq̃
cognoſcit̃: nō dicit̃ miſſus. Non enim habꝫ
de quo miſſus ſit: aut ex quo ꝓcedat. Sapiē
tia qppe dicit. Ego ex ore altiſſimi prodiui. ecci.24
Et de ſpū ſſancto dicit̃: a p̄re procedit. pater
vero a nullo. Sicut ergo pater genuit: fili᷒
genitus eſt, ita pater miſit: filius miſſus eſt.
Sed queadmodū q genuit ⁊ q genitus ē. ita
⁊ q miſit ⁊ q miſſus eſt vnū ſunt: q2 pater ⁊ fi
lius vnū ſunt. Ita etiã ſpūſſcūs vnū cū eis ē
q2 hec tria vnū ſunt. Sicut enim natuꝫ eſſe ē
filio a patre eſſe: ita mitti eſt filio cognoſci ꝙ
ab illo ſit. ⁊ ſicut ſpirituiſancto donū dei eſſe
eſt a patre ꝓcedere ita mitti ē cognoſci ꝙ ab
illo ꝓcedat. Nec poſſumus dicere ꝙ ſpūſſan
ctus: ⁊ a filio nō procedat. Neqꝫ eniꝫ fruſtra
idē ſpūs: ⁊ patris ⁊ filij ſpiritus dicit̃. Nec
video qd aliđ ſignificare voluerit: cū ſufflās
in faciē diſcipuloꝝ ait. Accipite ſpiritūſctm̄.
Neqꝫ eni flat᷒ ille corporeus cū ſenſu corpo/ Jo.20.
raliter tangendi ꝓcedens ex corpore ſubſtā/
tia ſpiritusſancti fuit: ſed demonſtratio p cō
gruã ſignificatiōnē: nō tantū a patre: ſed a fi
lio ꝓcedere ſpiritumſanctū. Quis enim de/
mentiſſimus dixerit: aliū fuiſſe ſpiritum quē
ſufflans dedit: ⁊ aliuꝫ quem poſt aſcenſioneꝫ
ſuã miſit. Vnus enim ſpūs: eſt ſpiritus dei:
ſpiritus patris ⁊ filij: ſpiritusſanctus: q ope/
rat̃ omnia in omnibus. Sed ꝙ bis datus ē j Cō.12
diſpenſatio certe ſignificationis fuit. de qua
ſuo loco quantum dn̄s dederit diſſeremus.
Qd̄ ḡ dn̄s ait. Quē ego mittã vobis a pa/ Joh.15
tre: oſtendit ſpiritum patris: ⁊ filij: q2 etiã cū
dixiſſet: quem mittet pater: addidit: in nomi
ne meo: nō tñ dixit quem mittet pater a me:
queadmodū dixit: quem ego mittaꝫ vobis a
p̄re: videlicet oſtendens ꝙ totius diuinitatis
vel ſi melius dicit̃ deitatis principiū pater ē.
Qui ergo ex patre procedit ⁊ filio: ⁊ cū refer
tur a quo natus eſt filius. Et ꝙ dicit euange Joh.7
liſta. Spūs nonduꝫ erat datus: q2 ieſus nō/
dum erat clarificatus: quō itelligit̃ niſi: quia
certa illa ſpūſſancti datio vel miſſio poſt clari
ficationeꝫ xp̄i futura erat qlis nūq̃ antea fue
rat. Neqꝫ enim antea nulla erat: ſed talis nō
fuerat. Si enim antea ſpiritusſanctus nō do

bat quo impleti ꝓphete locuti ſunt: cū aperte ſcriptura dicat: ⁊ multis locis oſtendat ſpiri
Luc. j. tuſancto eos locutos fuiſſe: ⁊ de iohāne ba/ ptiſta dictū ſit: ſpirituſancto replebit᷑ iā inde
Ibidē ab vtero matris ſue. ⁊ ſpirituſancto replet᷒
Ibidē zacharias inuenitur pater eius: vt de illo ta/ lia diceret. ſpirituſancto maria: vt talia de do
Luc. 2. mino quē geſtabat vtero ꝑdicaret. ſpirituſan cto ſimeon ⁊ anna: vt magnitudinē xp̄i par
Ioh. 7 uuli agnoſcerēt. Quō ergo ſpūs nondū erat datus: q᷑ ieſus nōdū erat claricatus: niſi q᷑ illa datio: vel donatio: vel miſſio ſpūſſancti: habitura erat quandā ꝓprietatem ſuā in ip̄o
Act. 2. aduentu: q̄lis antea nunq̄ fuit. Nuſq̄ eniꝫ legimus: linguis quas nō nouerant hoīes locutos veniente in ſe ſpirituſancto: ſicut tūc factū eſt: cū oporteret eius aduentū ſignis ſen ſibilibus demōſtrari vt oſtenderet᷑ totū orbē terrarū atq̄ hōmnes gētes in linguis varijs ↄſtitutas: credituras in xp̄m p donū ſpūſſan
ps. 18. cti. vt impleret᷑ qđ in ſpalmo canit᷑. Nō ſunt
Ibidē loquele neq̄ ſermones quorū nō audiāt᷑ vo/ ces eorū. In omneꝫ terrā exijt ſonus eorū: ⁊ in fines orbis terre verba eorū. Verbo itaq̄
Gal. 4 dei ad vnitatē pſone copulatus: ⁊ quodāmo do cōmixtus eſt homo: cū veniente plenitu/ dine tēporis miſſus eſt in hunc mundū: fa/ ctus ex femina filius dei: vt eſſet ⁊ filius ho/ minis propter filios hominum. Hanc per ſonam angelica natura figurare antea potuit vt prenunciaret: nō exprimere vt ipſa eſſet.

De ſenſibili demonſtratione ſpirituſſancti ⁊ de coeternitate trinitatis.

Mat. 3 Capi. xxi.

Act. 2. De ſenſibili aūt demonſtratione ſpiri/ tuſſancti: ſiue p colūbe ſpeciē: ſiue p linguas igneas: cū eius ſubſtantiā pa tri ⁊ filio coeternā: pariterq̄ incōmutabilem ſubdita ⁊ ſeruiens creatura temporalibus
Joh. j. motibus ⁊ formis oſtēderet: cū ad eius pſo ne vnitatē: ſicut caro qđ verbū factū ē nō co pularet᷑. nō audeo dicere nihil tale factū eſſe antea. Sed plane fident᷑ dixerim: patreꝫ ⁊ fi liuꝫ ⁊ ſpiritūſanctuꝫ vnius eiuſdēq̄ ſubſtan tie: deū creatoreꝫ: trinitateꝫ: omnipotenteꝫ in ſepabiliter opari: ſed ita nō poſſe p longe im parē maximeq̄ corporeā creaturā inſepabili ter demonſtrari: ſicut p voces noſtras que vtiq̄ corpaliter ſonant: nō poſſunt pater ⁊ fi lius ⁊ ſpūſſanctus: niſi ſuis ⁊ ꝓprijs inter/ uallis tempoꝝ certa ſepatione diſtinctis: que ſue cuiuſq̄ vocabuli ſyllabe occupāt nomina ri. In ſua quippe ſubſtātia qua ſunt tria vnū ſunt: pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: nullo tēpo rali motu ſup omnē creaturā idipſuꝫ ſine vl lis interuallis tēpoꝝ vel locoꝝ ⁊ ſimul vnūꝫ atq̄ idē ab eternitate in eternitatē: tanq̄ ipſa eternitas que ſine veritate ⁊ caritate non eſt. In meis autē vocibus ſeparati ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus: nec ſimul dici potue runt: ⁊ in lr̄is viſibilibus ſua ſepatim locoꝝ ſpacia tenuerūt: Et queadmodū cum memo riā meā: ⁊ intellectū: ⁊ volūtateꝫ nomino ſin gula quidē nomina ad res ſingulas referun tur: ſed tamen ab omnibus tribus ſingula fa cta ſunt. nullū euiꝫ hoꝝ triuꝫ nominum eſt: quod nō ⁊ memoria ⁊ intellectus ⁊ volūtas luntas mea ſimul opata ſint. Ita trinitas ſi/ mul opata eſt: ⁊ vocē patris ⁊ carneꝫ filij: ⁊ colūbā ſpirituſſancti: cū ad pſonas ſingulas hec ſingula referant᷑. Qua ſimilitudine vt/ cūq̄ cognoſcit᷑: inſepabilē in ſeipſam trinita tē p viſibilis creature ſpeciē ſepabilit᷑ demon ſtrari: ⁊ inſepabilē trinitatis opationē: etiam in ſingulis eſſe reb᷒: que vel ad patrē: vel ad filiū: vl᷑ ad ſpiritūſanctū demonſtrandū ꝑpe ptinere dicunt᷑. Si ergo a me querit᷑: quō fa cte ſint: vl᷑ voces vl᷑ ſenſibiles forme atq̄ ſpe cies ante incarnationeꝫ verbi dei que hoc fu turū ꝑfigurarent: p angelos ea veū opatum eſſe reſpondeo: qđ etiā ſcripturarū ſanctaruꝫ teſtimonijs quantuꝫ exiſtimo ſatis oſtendi. Si aūt querit᷑ ipſa incarnatio quō facta ſit ipꝫ verbum dei: dico carnē factū. id eſt hominē
factū: nō tamē in hoc qđ factū eſt conuerſum Joh. j.
atq̄ mutatū: ita ſane factū: vt ibi ſit nō tantuꝫ verbū dei: ⁊ hominis caro. ſed etiaꝫ rationa lis hominis anima: atq̄ hoc totū ⁊ deus di/ cat᷑ ꝓpter deū ⁊ homo ꝓpter homineꝫ. Qđ
ſi difficile intelligit᷑: mēs fide purget᷑: magis Act. 15.
magiſq̄ abſtinendo a peccatis: ⁊ bene ope/ rando ⁊ orando cū gemitu deſiderioꝝ ſan ctoꝝ: vt p diuinuꝫ adiutoriuꝫ ꝓficiendo: ⁊ i/ telligat: ⁊ amet. Si auteꝫ querit᷑ poſt incarna tionem verbi: quō facta ſit vel vox patris vl᷑ ſpecies corporalis qua ſpirituſſanct᷒ demō/ ſtratus eſt: p creaturā qdē facta iſta non du/ bito: ſed vtrū tantūmodo corporaleꝫ atq̄ ſen ſibilem: an adhibito ſpiritu etiam rationali vel intellectuali. hoc enim quibuſdaꝫ placuit

appellare: qđ greci dicunt id eſt intellectuale. nō quidē ad vnitatē pſone. Quis enim hoc dixerit: vt qcqd illud eſt creature p qđ ſonuit vox patris: ita ſit deus pater. aut quicqd illud ē creature in quo p colūbe ſpeciē vel p igneas linguas ſpūſſanctus demōſtratus eſt: ita ſit ſpūſſcūs: ſicut ē dei fili⁹ hō ille q de virgine factus ē: ſ; tantummodo ad miniſteriū pagende ſignificatiōis: ſicut oportuiſſe deus iudicauit. an aliqd aliud intelligēdū ſit: inuenire difficile eſt: ⁊ temere affirmare non expedit. Quō tñ iſta ſine rationali vel intellectuali creatura potuerūt fieri: nō video. Neq; adhuc locus eſt explicare: cur ita ſentiam quantū vires dñs dederit. prius enim ſunt diſcutienda ⁊ refellenda hereticoꝝ argumenta: que nō ex diuinis libris: ſed ex rationibus ſuis pferunt: quibus ſe vehemēter cogere arbitrant̄ teſtimonia ſcripturaruȝ que de patre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto ſunt: ita eſſe intelligēda vt ipſi volunt. Nūc aūt nō ideo minoreȝ filiū qꝛ miſſus eſt a patre: nec ideo minorē ſpūmſanctū qꝛ ⁊ pater eū miſit ⁊ fili⁹ ſufficienter quātū arbitror demonſtratū eſt. Siue enim ꝓpter viſibilē creaturā: ſiue potius ꝓpter principij cōmendationē. nō propter inequalitatē vel imparilitatē vel diſſimilitudinē ſubſtātie in ſcripturis hec poſita intelligunt̄: qꝛ etiā ſi voluiſſet deus pater p ſubiectā creaturā viſibiliter apparere: abſurdiſſime tamen aut a filio queȝ genuit: aut ſpiritu ſctō q de illo ꝓcedit: miſſus diceret̄. Iſte igit̄ ſit huius voluminis modus. deinceps in ceteris adiuuante dño: illa hereticoꝝ verſutiſſima argumenta qualia ſint: ⁊ quemadmoduȝ redarguant̄ videbimus.

Explicit liber quartus.

Incipiunt capitula libri quinti.

i Quā modeſte ac ſobrie debet hō cui etiam ſue mentis natura inexplicabilis eſt de dei ſubſtantia cogitare.

ij De incōmutabili eſſentia qđ ſolus deus eſt.

iij Cōtra arrianoꝝ argumētationē an in deo vnigenti ⁊ geniti appellatio ſubſtantiarum indicet diuerſitatem.

iiij De accidētib⁹: ſiue ſeparabilibus: ſiue inſeparabilibus que in deo: qꝛ immutabilis non eſt: eſſe non poſſunt.

v Que in deo ad aliqd dicunt̄: nō ſcđm ſubſtantiaȝ dici: nec tamen eſſe accidētia ſed relatiuā incōmutabilia.

vi An ingenitus quod pater dicit̄: poſſit inter illa accipi que ad ſeipſum ⁊ ſubſtantialiter dicuntur.

vij Quid in qbuſq; locutionibus valeat negatiua particula qua aliqd nō quid ſit: ſed quid non ſit oſtenditur.

viij Qđ in trinitate deitatis quicqd ad ſe dicit̄: vna quecq; pſona indifferēs atq; cōmune ſit: ⁊ vnam ſignicet atq; candem ſubſtantiam.

ix Qua neceſſitate tres perſone in trinitate dicunt̄.

x De vera magnitudine cui⁹ pticipatiōne magna ſunt: q̄cūq; ſunt magna.

xi Relatiue non ſubſtantialiter dici quicquid vel pater: aut filius: aut ſpiritusſanctus proprie nominatur.

xij De relatiuis que referri ad inuicē nequeunt: cum tamen relatiua ſint.

xiij Trinitatē dñi nō tria pncipia: ſ; vnuȝ eē pncipiū: qꝛ ⁊ pr: ⁊ fili⁹: ⁊ ſpūſſctus: vnus creator eſt: ſicut vnus deus eſt.

xiiij Quō in trinitate ⁊ pater ad filiū principiū ſit: ⁊ pr ⁊ fili⁹ ad ſpūmſanctum.

xv Quō in ſpūſcō etiā anteq; daret̄ poſſit doni nomen intelligi: vt ei ſemp nō aliud fuerit donū eſſe q̄; ipſum eſſe.

xvi De appellationibus relatiuis: q̄ nō ad deū: ſed ad creaturā referēda ſunt: qm̄ deo nihil accidit.

Incipit liber quintus.

Quā modeſte ac ſobrie debet homo cui etiam ſue mentis natura inexplicabilis eſt: de dei ſubſtantia cogitare.

Capitulum. j.

Inciam exordiens ea dicere que dici vt cogitantur vel ab homine aliquo vel certe a nobis nō omnino poſſunt: q̄uis ⁊ ipſa noſtra cogitatio: cum de dei trinitate cogitamus: longe ſe illi de quo cogitat: imparem ſentiat: neq; vt ē eū capiat: ſed vt ſcriptū eſt.

1. Cō. 13 etiā a tantis quātis paulus apoſtolus h̄ erat ꝑ ſpeculū ꝛ in enigmate videat̄. Primum ab ipſo dño deo noſtro de quo ſemꝑ cogitare debem⁹: ꝛ de q̄ digne cogitare nō poſſum⁹: cui laudando reddenda eſt oī tpe benedictio ꝛ cui enunciando nulla cōpetit dictio: ꝛ adiutoriū ad intelligenda atq; explicāda que intēdo: veniā precor ſicubi offendo. Memor ſum enī: nō ſolū voluntatis: verūetiā infirmitatis mee. Ab his etiā qui iſta lecturi ſunt vt ignoſcant peto: vbi me magis voluiſſe q̄ potuiſſe dicere aduerterint: quod vel ipſi melius intelligunt: vel ꝓpter mei eloquij difficultatē nō intelligunt: ſicut ego eis ignoſco vbi ꝓpter ſuā tarditatē intelligere nō poſſunt. Facilius enim nobis inuicem ignoſcimus: ſi nouerimus. aut certe credendo firmū tenuerimus: ea que de natura incōmutabili ꝛ inuiſibili: ſūmeq; viuente ac ſibi ſufficiente dicunt̄: nō ex cōſuetudine viſibiliū atq; mutabiliū ꝛ mortalium vel egenarum rerū eſſe metienda. Sed cū in his etiā q̄ noſtris corporalibus adiacent ſenſibus: vel q̄ noſipſi interiore hoīe ſumus: ſcientia cōprehendēdis laboremus nec ſufficiamus: non tñ impudent̄ in illa que ſupra ſunt diuina ꝛ ineffabilia: pietas fidelis ardeſcit: nō quā ſuarū viriū inflat arrogātia: ſ; q̄ grā ipſius creatoris ꝛ ſaluatoris inflāmat. Nā quo intellectu deū capit homo: q ipſū intellectū ſuum quo eū vult capere nondū capit. Si aūt hunc iā capit: attendat diligent̄ nihil eo eſſe in ſua natura melius: ꝛ videat vtrū ibi videat illa liniamenta formaꝝ: nitores coloꝝ: ſpacioſam grāditatē: partiū diſtātiā: molis diſtenſionē aliquas ꝑ locoꝝ interualla motiones: vel quid eiuſmodi. Nihil certe iſtorū inuenimus in eo: quo in natura noſtra nihil melius inuenimus. id eſt in noſtro intellectu quo ſapientiā capimus quātū capaces ſumus. Qđ ergo ñ inuenimus in meliore noſtro: nō debem⁹ in illo querere: quod longe melius eſt meliore noſtro: vt ſic intelligamus deū ſi poſſum⁹ quantū poſſumus ſine qualitate bonū: ſine quātitate magnū: ſine indigētia creatorē: ſine ſitu p̄ſentē: ſine habitu oīa cōtinentē: ſine loco vbiq; totū: ſine tpe ſempiternū: ſine vlla ſui mutatione mutabilia facientē: nihilq; patientē. Quiſquis deū ita cogitat: ꝛ ſi nōdū pōt omnimodo inuenire qd ſit: pie cum cauet quātū pōt aliqđ de eo ſentire qđ nō ſit.

De incōmutabili eſſentia quod ſolus deus eſt. Capi. ij.

Est tñ ſine dubitatione ſubſtantia: vel ſi melius hoc appellat̄ eſſentia: quam greci vſiā vocant. Sicut enim ab eo quod eſt ſapere dicta eſt ſapientia: ꝛ ab eo qđ eſt ſcire dicta eſt ſcientia. ita ab eo quod ē eſſe dicta eſt eſſentia. Et quis magis eſt: q̄ ille q dixit famulo ſuo moyſi: Ego ſum qui ſum: ꝛ dices filijs iſrael: qui eſt miſit me ad vos. Exo. 3 Sed alie que dicunt̄ eſſentie ſiue ſubſtantie capiunt accidentia: quibus in eis fiat vl' magna vel quātacunq; mutatio. Deo aūt aliqđ eiuſmodi accidere non poteſt: ꝛ ideo ſola eſt incōmutabilis ſubſtantia vel eſſentia qua deus eſt: cui profecto ipſum eſſe vnde eſſentia nominata eſt: maxime ac veriſſime cōpetit. Quod enī mutat̄ nō ſeruat ipſum eſſe: ꝛ qđ mutari pōt etiā ſi nō mutet̄: poteſt quod fuerat nō eſſe: ac ꝑ hoc illud ſolum quod nō tantū non mutat̄. verumetiam mutari omnino non poteſt: ſine ſcrupulo occurrit quod veriſſime dicatur eſſe.

Contra arrianorum argumentationem: an in deo vnigeniti ꝛ geniti appellatio ſubſtātiarum indicet diuerſitatem. Capi. iij.

Quamobrē vt iā etiam de his que nec dicunt̄ vt cogitant̄: nec cogitāt̄ vt ſūt: rñdere incipiamus fidei noſtre aduerſarijs. Inter multa que arriani aduerſus catholicā fidem ſolent diſputare: hoc ſibi maxime callidiſſimū machinamentū ꝓponere vident̄ cū dicunt. Quicqd de deo dicit̄ vel intelligit̄: nō ſecundū accidēs ſ; ſcđm ſubſtantiā dicit̄. Quapropt ingenitū eſſe patri ſcđm ſubſtantiā eſt: ꝛ genitū eſſe filio ſecundū ſubſtantiā eſt. Diuerſū ē aūt ingenitū eſſe: ꝛ genitū eſſe. diuerſa eſt ḡ ſubſtantia patris ꝛ filij. Quibus rñdebimus. Si qcqd de deo dicit̄ ꝑm ſubſtantiā dicit̄: ergo qđ dictū ē. Ego Joh. 10 ꝛ pater vnū ſumus: ꝑm ſubſtantiā dictū eſt. Vna eſt igit̄ ſubſtātia patris ꝛ filij. Aut ſi h̄ nō ꝑm ſubſtātiā dictū eſt. dicit̄ ḡ aliquid de deo nō ſcđm ſubſtātiā: ꝛ idō iā non c gimur ſcđm ſubſtantiā intelligere ingenitū ꝛ genitū. Phi. 2 Itē dictū eſt de filio. Nō rapinā arbitratus ē eē eq̄lis deo. Querim⁹ ſcđm qđ eq̄lis. Si enim nō ꝑm ſubſtātiā dicit̄ equalis: ad

mittunt vt dicaꝛ aliquid de deo: nō ſecūdum ſubſtātiam. Admittāt ergo nō ſecūduꝫ ſubſtātiam dici: igenitum ⁊ genitū. Qd ſi ꝓpterea nō admittūt q2 oia de deo ſecūdum ſubſtātiam dici volūt: ſecūdum ſubſtantiam filius eſt equalis patri.

De accidētibus ſiue ſeparabilibus ſiue iſeparabilibus que in deo quia mutabilis non eſt: eſſe nō poſſunt. Ca. iiij.

Accidēs aūt nō ſolet dici: niſi ꝙ aliqua mutatione eius rei cui accidit amitti pōt. Nā ⁊ſi quedā dicunꝛ accidētia iſepabilia q̄ grece appellanꝛ achoriſta: ſicut ē plume corui color niger. amittit eū tñ nō q̄diu pluma ē: ſed q2 nō ſemp eſt pluma. Quapropter ipa materies mutabilis: ⁊ ex eo ꝙ deſinit eſſe illud aīal: vl̓ illa pluma: totūqꝫ illud corpus i terra mutaꝛ: ⁊ vertitur amittit vtiqꝫ etiā illū colorē. Quāuis ⁊ accidēs: qd ſepabile dicꝛ: nō ſepatiōe: ſꝫ mutatiōe amittaꝛ. ſicuti ē capilli hominū nigritudo: qm̄ dū capilli ſunt pñt albeſcere: ſepabile accidēs dicꝛ. Sꝫ diligēter intuētib⁹ ſatis apparet: nō ſepatione q̄ſi emigrare aliqd a capite dū caneſcit: vt nigritudo inde cādore ſuccedēte diſcedat ⁊ aliquo eat: ſꝫ illā q̄litatē coloris ibi ꝟti atqꝫ mutari. Nihil itaqꝫ accidens in deo: q2 nihil mutabile aut amiſſibile. Qd ſi ⁊ illd dici accidens placet: qd licet nō amittaꝛ: minuiꝛ tñ vel augeꝛ: ſicuti eſt aie vita. nā ⁊ q̄diu aīa eſt: tādiu viuit: ⁊ q2 ſemp aia ē: ſemper viuit. Sꝫ q2 magis viuit cū ſapit: q2 minus cū deſipit. Fit etiā hic aliqua mutatio nō vt deſit vita: ſicut nec deeſt iſipiēti ſapiētia: vt minus ſit. Nec tale aliqd in deo fit: q2 oino incōmutabilis manet. Quāobrē nihil in eo ſecundū accidens dicꝛ. q2 nihil ei accidit: nec tñ omne qd dicꝛ ſcd̓m ſubſtātiam dicꝛ.

In rebus aūt creatis atqꝫ mutabilibus qd ñ ſecūdum ſubſtātiam dicꝛ: reſtat vt ſecūdum accidēs dicaꝛ. Oia eni accidūt eis: q̄ vl̓ amitti pñt vel minui. ⁊ magnitudines ⁊ qualitates. ⁊ qd dicꝛ ad aliqd. ſicut amicitie: ꝓpinquitates: ſeruitutes: ſimilitudines: equalitates: ⁊ ſi qua huiuſmodi. ⁊ ſitus ⁊ habitus: ⁊ loca ⁊ tēpora: ⁊ opera atqꝫ paſſiones.

Quẽ in deo ad aliquid dicunꝛ: nō ꝓꝫ ſubſtātiā dici: nec tamen ſꝫ eſſe accidentia: ſed relatiua incōmutabilia. Capitulum. v.

In deo aūt nihil qdē ſcd̓m accidēs dicꝛ: q2 nihil in eo mutabile eſt. nec tñ omne qd dꝛ: ſcd̓m ſubſtātiā dꝛ. Dicꝛ eniꝫ ad aliqd. ſicut pr̄ ad filiū: ⁊ fili⁹ ad prēꝫ: qd nō ē accidēs. q2 ⁊ ille ſemper pater. ⁊ ille ſemp filius. ⁊ nō ita ſemp q̄ſi ex quo natus ē filius: vt ex eo ꝙ nūq̄ꝫ deſinat eſſe filius: pr̄ nō deſinat eſſē pater: ſed ex eo ꝙ ſemp natus eſt filius: nec cepit vnq̄ꝫ eſſe filius. Quod ſi aliqñ eſſe cepiſſet: aut aliqñ eſſe deſineret filius: ſcd̓ꝫ accidēs diceret. Si vero qd dꝛ pater ad ſeipꝫ diceret: nō ad filiū: ⁊ qd dꝛ filius ad ſeipm̄ diceret nō ad patrē: ſcd̓m ſubſtātiam diceret ⁊ ille pater: ⁊ ille filius. Sꝫ q2 ⁊ pater nō dicꝛ pater niſi ex eo ꝙ eſt ei filius. ⁊ fili⁹ nō dicꝛ niſi ex eo ꝙ habet patrē. nō ſecūduꝫ ſubſtātiā hec dicunꝛ: q2 nō qſqꝫ eoꝝ ad ſeipꝫ ſꝫ ad inuicē atqꝫ ad alterutrū iſta dicunꝛ. neqꝫ ſcd̓m accidens q2: ⁊ qd dꝛ pr̄ ⁊ qd dicꝛ fili⁹ eternū atqꝫ incōmutabile eſt eis. Quāobreꝫ q̄ꝫuis diuerſuꝫ ſit patrē eſſe ⁊ filiū eſſe: nō eſt tñ diuerſa ſubſtātia. q2 hec nō ſecūduꝫ ſubſtātiaꝫ dicunꝛ: ſed ꝓm relatiuuꝫ: qd tñ relatiuuꝫ nō eſt accidens: quia non eſt mutabile.

An ingenitus quod pater dicꝛ: poſſit inter illa accipi que ad ſeipm ⁊ ſubſtantialiter dicūtur. Capitu. vi.

Si aūt huic ſic putāt reſiſtēdū eſſe ſermoni: ꝙ pater qdē ad filium dicitur: ⁊ filius ad patrē. ingenitus tñ ⁊ genit⁹ ad ſeipos dicunꝛ: nō ad alterutrū. Nō eni hoc eſt dicere ingenitum qd eſt patrē dicere: q2 ⁊ſi filium nō genuiſſet: nihil prohiberet eum dicere ingenituꝫ. ⁊ ſi gignat qſqꝫ filiū: non ex eo qſqꝫ ingenitus eſt: q2 geniti hoies ex alijs hoib⁹ gignūt ⁊ ipſi alios. Inquiūt ḡ pater ad filiuꝫ dicꝛ: ⁊ filius ad patrem. ingenitus aūt ad ſeipſum: ⁊ genitus ad ſeipſum dicꝛ. Et ideo ſi quicquid ad ſeipſum dicꝛ: ſecundum ſubſtantiam dicitur. diuerſuꝫ ē aūt ingenitum eſſe ⁊ genitum eſſe. diuerſa igiꝛ ſubſtātia eſt. Hoc ſi dicūt nō intelligunt de ingenito quidē aliquid ſe dicere qd diligēti⁹ ptractādū ſit: q2 nec ideo qſqꝫ pater: q2 ingenitus. nec ingenitus ideo quia pater. ⁊ ꝓpterea nō ad aliquid: ſed ad ſe dici putaꝛ ingenitus. Genitū vero mira cecitate nō aduertunt dici non poſſe: niſi ad aliquid. Ideo quippe filius q2 genitus ⁊ quia filius vtiqꝫ genitus. Sicut aūt filius ad patreꝫ: ſic genitus

ad genitorē refert. & ſicut pater ad filiū: ita
genitor ad genitū. Ideoq̨ alia notio eſt qua
intelligit̃ genitor: alia qua ingenitus. Nam
q̃uis de pr̃e deo vtrūq̨ dicat̃: illud tñ ad ge
nitū. id eſt ad filiū dicit̃: qđ nec illi negāt. hoc
aūt qđ igenitus dicit̃: ad ſeip̃m dici ꝓhibēt.
Dicunt ergo. Si aliqd ad ſeipſuȝ dr̃ pater:
qđ ad ſeip̃m dici nō pōt filius: & qcqd ad ſe/
ipſuȝ dicit̃ ſcđm ſubſtātiā dicit̃. & ad ſeipſum
dicit̃ ingenitus: qđ dici nō pōt filius: ergo ſe
cūdū ſubſtātiā dicit̃ ingenitus. Qđ filius q̃
dici nō pōt: nō eſt eiuſdē ſubſtātie. Cui ver
ſutie rñdet̃ ita: vt ipſi cogant̃ dicere ſm quid
ſit eq̃lis patri fili⁹: vtrū ſcđm id qđ ad ſe dici
tur: an ſm id qđ ad patrē dicit̃. Nō eniȝ ſm
id qđ ad patrē dicit̃: qm̃ ad pr̃eȝ filius dr̃ ille
aūt nō filius ſed pater eſt: q̃ nō ſic ad ſe dicū
tur pater & filius: quō amici aut vicini. Rela
tiue quippe amicus dr̃ ad amicuȝ. Et ſi eq̃liter
ſe diligūt eadeȝ in vtroq̨ amicitia ē. & relati/
ue vicinus dicit̃ ad vicinū. & q̃ eq̃liter ſibi vi
cini ſunt. q̃tū eniȝ iſte illi: tantū & ille huic vi
cinat̃: eadē in vtroq̨ vicinitas. Q̃ vero fi/
lius nō ad filiū relatiue dicit̃: ſȝ ad patrē. nō
ſm hoc ꝙ ad patrē dicit̃: eq̃lis ē filius patri:
reſtat vt ſecundū id eq̃lis ſit qđ ad ſe dicitur.
Quicqd aūt ad ſe dicit̃ ſm ſubſtātiā dicitur.
Reſtat ergo vt ſm ſubſtātiā ſit equalis. Ea
dē eſt igit̃ vtriuſq̨ ſubſtātia. Cū vero inge/
nitus dicit̃ pater. non qd ſit: ſed qd nō ſit di/
cit̃. Cum aūt relatiuū negat̃: non ſecundum
ſubſtantiam negatur: quia ipſuȝ relatiuū nō
ſecundum ſubſtantiā dicit̃.

Quid in quibuſq̨ locutionibus valeat ne/
gatiua particula qua aliquid non quid ſit: ſȝ
quid non ſit oſtenditur.

Ca. vij.

De exemplis planū faciendū eſt. Ac
b ꝑmū videndū eſt hoc ſignificari cum
dicit̃ genitus qđ ſignificat̃ cū dr̃ fili⁹:
Ideo eniȝ filius: q̃ genitus: & q̃ fili⁹: vtiq̨
genitus. Qđ ergo dicit̃ igenitus: hoc oſten
dit̃ ꝙ nō filius: ſȝ genitus & igenitus cōmo/
de dicunt̃. filius aūt latine dicit̃: ſed infilius
vt dicat̃ non admittit loquendi conſuetudo.
Nihil tñ intellectui demit̃ ſi dicat̃ nō filius:
quēadmodū etiā ſi dicat̃ nō genitus pro eo
qđ dr̃ ingenitus nihil aliud dicit̃. Sic eniȝ &
vicinus & amicus relatiue dicunt̃: nec tñ pōt
inuicinus dici: quō dicit̃ inimicus. Quāob
rē nō eſt in rebus ꝯſiderandum qd vel ſinat
vel nō ſinat dici vſus ſermonis noſtri: ſȝ qs
rerū ipſarū intellectus eluceat. Nō ergo iam
dicamus ingenituȝ: q̃uis dici latine poſſit:
ſed pro eo dicamus nō genitum qđ tantum
valet. Nō ergo aliud dicimus q̨ nō filium.
Negatiua porro iſta particula nō id efficit vt
qđ ſine illa relatiua dicit̃ eadeȝ prepoſita ſub
ſtantialiter dicat̃: ſed id tantum negatur: qđ
ſine illa aiebat̃. ſicut in ceteris predicamen/
tis. velut cum dicimus: homo eſt ſubſtantiā
deſignamus. Qui ergo dicit non homo eſt
non aliud genus predicamenti enunciat: ſȝ
tantum illud negat. Sicut ergo ſecundū ſub
ſtantiam aio: homo eſt: ſic ſecundum ſubſtā
tiam nego cum dico: non homo eſt. Et cum
queritur q̃tus ſit: & aio quadrupedalis eſt.
id eſt quattuor pedum ſecundū quantitatem
aio. qui dicit non quadrupedalis eſt: quanti
tatem negat. Candidus eſt: ſecundum qua
litatem aio. non candidus eſt: ſecunduȝ qua
litatem nego. Propinquus eſt: ſecundum
relatiuū aio. nō propinquus eſt: ſecunduȝ re
latiuū nego. Secunduȝ ſitum aio. cū dico ia
cet. ſecundum ſitum nego cū dico non iacet.
Secundum habitum aio: cum dico armat⁹
eſt: ſecundum habitum nego cū dico non ar
matus. Tantūdem autem valet ſi dicam ier
mis eſt. Secundum tempus aio: cum dico
heſternus eſt. ſecundum tempus nego cuȝ
dico non heſternus eſt. Et cum dico rome ē
ſecundum locum aio. & ſecundum locuȝ ne/
go: cum dico non rome eſt. Secundum id
quod eſt facere aio: cum dico cedit. ſi autem
dicam non cedit: ſecundum id quod eſt face/
re nego: vt oſtendam non hoc facere. Et cū
dico vapulat: ſecundum predicamentū aio:
quod pati vocat̃: & ſecundum id nego cuȝ di
co nō vapulat. Et omnino nullū predicamē
ti genus eſt ſecunduȝ quod aliquid aire vo/
lumus: niſi vt ſecundum idipſum predica/
mentum negare conuincamur: ſi prepone
re negatiuam particulaȝ voluerimus. Que
cum ita ſint: ſi ſubſtantialiter airem: dicen/
do filius: ſubſtantialiter negarem dicendo
non filius. Quia vero relatiue aio cum di/
co filius eſt: ad patreȝ refero: relatiue nego:
ſi dico non filius eſt. Ad parentem enim eā
dem negationem refero: volens oſtēdere ꝙ
ei parens non ſit. At ſi quantū valet qđ dicit̃

filius: tantūdē valet qđ dr̄ genitus: ſicut p̄/locuti ſumus. Tantūdē ergo valet qđ dicit̄ nō genitus: q̄ntū valet qđ dicit̄ nō filius. Relatiue aūt negamus dicendo nō filius. relatiue igit̄ negamus dicēdo nō genitus. Ingenitus porro quid eſt niſi non genitus. Non ergo receditur a relatiuo p̄dicamento: cū ingenitus dicit̄. Sicut enī genitus non ad ſeipſum dicitur: ſed q̄ ex genitore ſit: ita cum dicitur ingenitus: non ad ſeipſum dicitur: ſed q̄ ex genitore non ſit oſtenditur. In eodem tn̄ p̄dicamento quod relatiuū vocatur: vtraq̄ ſignificatio vertitur. Quod autem relatiue pronunciatur: nō indicat eſſe ſubſtantiam. Ita q̄uis diuerſū ſit genitus ⁊ ingenitus non indicat diuerſam ſubſtātiā: quia ſicut filius ad patrem ⁊ nō filius ad nō patrem refertur: ita genitus ad genitorem: ⁊ non genitus ad non genitorem referatur neceſſe eſt.

Qđ in trinitate deitatis quicquid ad ſe dicit̄ vnaqueq̄ pſona indifferēs atq̄ cōmune ſit: ⁊ vnam ſignificet eandemq̄ ſubſtantiam. Ca. viij.

Quapropt̄ illud p̄cipue teneamus qc/qd ad ſe dr̄ p̄ſtātiſſima illa diuina ſublimitas ſubſtātialiter dici. Qđ aūt ad aliqđ nō ſubſtantialiter: ſed relatiue. tantaq̄ vim eſſe eiuſdem ſubſtantie in patre ⁊ filio ⁊ ſpūſancto: vt qcqd de ſingulis ad ſeipſos dicitur: non pluraliter: ſed ſingulariter accipiat̄. Queadmodū enī pater deus ē: ⁊ fili⁹ deus eſt: ⁊ ſpūſſanctus deus ē: qđ ſm̄ ſubſtātiā dici nemo dubitat. nō tn̄ tres deos: ſʒ vnū deū dicimus: eā ipſā p̄ſtātiſſimā trinitatē. Ita magnus pr̄: magnus filius: magnus ſpūſ/ſanctus: nō tn̄ tres magni. ſʒ vnus magn⁹. Nō enī de p̄re ſolo: ſicut illi puerſe ſentiūt: ſed de patre ⁊ filio ⁊ ſpūſſancto ſcriptū ē. Tu es deus ſolus magn⁹. ⁊ bon⁹ pr̄: bonus filius: ⁊ bonus ſpūſſcūs. nec tres boni: ſʒ vn⁹ ē bon⁹. de quo dictū ē. Nemo bon⁹ niſi ſolus
mat. 19. deus. Etenī dn̄s ieſus ne ab illo q dixerat magiſter bone: tanq̄ hoiē cōpellās ſm̄ hominē tantūmō intelligeret. ideo nō ait. Nemo bonus niſi ſolus pater: ſʒ nemo bonus niſi ſolus deus. In p̄ris enī noie: ipſe p ſe pater pnunciat̄. In dei vero ⁊ ipſe ⁊ filius ⁊ ſpūſſcūs. q̄: trinitas vn⁹ deus. Situs vo ⁊ habitus ⁊ loca ⁊ tp̄a: nō pprie: ſed trāſlate ac p ſimilitudines dicunt̄ in deo. Nam ⁊ ſedere ſup cherubin dicit̄: qđ ad ſitū dicit̄. Et ps̄. 79.
abyſſū tanq̄ veſtimentū amictus: qđ ad ha ps̄. 103
bitū. Et anni tui nō deficiēt: qđ ad tp̄s. Et ſi Ibi. 101
aſcendero in celū tu ibi es: qđ ad locū. Qđ ibi. 138.
aūt ad faciendū attinet: fortaſſis de ſolo deo veriſſime dicat̄. Solus enī deus facit ⁊ ipſe nō fit. neq̄ patit̄: quātū ad eius ſubſtātiā pertinet qua deus eſt. Itaq̄ oipotens pater: oipotens filius: oipotens ſpūſſanctus: nec tn̄ tres oipotentes: ſed vnus oipotēs. Ex quo oia: p quē oia: in quo oia: ipſi gloria. Qui⁊/ Ro. ij.
qđ ergo ad ſeipſū dicit̄ deus: ⁊ de ſingulis pſonis ſingulariter dicit̄. id ē de p̄re ⁊ filio: ⁊ ſpūſancto. ⁊ ſimul de ipſa trinitate: nō pluraliter: ſʒ ſingulariter dr̄. Qm̄ q̄ppe nō aliud ē deo eſſe: ⁊ aliud magnū eſſe: ſʒ hoc idē illi ē: ⁊ eſſe ⁊ magnū eſſe. Propterea ſicut nō dicimus tres eſſentias: ſicut nō dicim⁹ tres magnitudines: ſed vnā eſſentiā ⁊ vnā magnitudinē. Eſſentiā dico: q̄ vſia grece dicit̄: q̄ vſitatius ſubſtantiā vocam⁹. Dicūt quidē ⁊ illi hypoſtaſī: ſʒ neſcio qđ volūt intereē inter vſiā ⁊ hypoſtaſim: ita vt pleriq̄ noſtrum q hec greco tractāt eloqo dicerere pſueuerunt. quod eſt latine vnam eſſentiam tres ſubſtantias.

Qua neceſſitate tres perſone in trinitate dicantur. Capitu. ix.

Sed q̄ nr̄a loquendi pſuetudo iā obtinuit: vt hoc intelligat̄ cū dicimus eſſentiā: qđ intelligit̄ cū dicimus ſubſtantiā: nō audiemus dicere vnā eſſentiā tres ſubſtātias: ſʒ vnā eſſentiā vel ſubſtātiā: tres aūt pſonas. Queadmodū multi latini iſta tractentes ⁊ digni auctoritate dixerūt: cū aliū modū aptiorē nō inuenirēt quo enūciarēt verbis qđ ſine verbis intelligebant. Reuera enim cū pater nō ſit filius: ⁊ filius non ſit pater: ⁊ ſpūſſanctus ille q etiā donū dei vocat̄: nec pater ſit nec filius. tres vtiq̄ ſunt. Ideoq̄ pluraliter dictū eſt. Ego ⁊ pater vnū ſum⁹. Nō enim dixit: vnū eſt: qđ ſabelliani dicunt: ſed Jo. 10.
vnum ſumus. Tamē cū querit̄ qđ tres. magna prorſus inopia humanū laborat eloquī. Dictum eſt tn̄ tres pſone: nō vt illud diceret̄ ſed ne taceret̄.

De vera magnitudine cuius participatione ſunt magna quecunq̄ magna. Capitulum. x.

Sicut ergo nō dicimus tres eſſentias ita non dicimus tres magnitudines:

neqꝫ tres magnos. In rebus enim que par ticipatione magnitudinis magne ſunt: qui/ bus eſt aliud eſſe: aliud magnas eſſe. ſicut magna domus: ꝛ magnus mōs: ꝛ magnus animus. In his ergo rebus aliud ē magni tudo: aliud qđ ab ea magnitudine magnū ē: ꝛ prorſus non hoc eſt magnitudo qđ ē magna domus. Sed illa ē vera magnitudo qua nō ſolum magna eſt domus que magna eſt: ꝛ q̄ magnus eſt mons quiſquis magnus eſt: ſed etiam qua magnum eſt quicquid aliud ma/ gnū dicit: vt aliud ſit ipſa magnitudo: aliud ea q̄ ab illa magna dicunt. Que magnitudo vertiqꝫ primitus magna eſt: multoqꝫ excel/ lentibus q̄ꝫ ea q̄ participatione eius magna ſunt. Deus autē q: non ea magnitudine ma gnus ē que nō eſt qđ ipſe: vt quaſi particeps eius ſit deus cū magnus ē: alioquin illa erit maior magnitudo q̄ꝫ deus. deo autē non eſt aliqd maius. Et igit magnitudine magnus ē qua ipſe ē eadem magnitudo. Et ideo ſicut nō dicimus tres eſſentias: ſic nec tres magni tudines. hoc ē enī deo eſſe qđ magnū eſſe. Eadē cauſa nec magnos tres dicimus: ſed vnū magnum: q: nō participatione magni/ tudinis deus magnus eſt: ſed ſeipſo magno magnus ē: q: ipſe ſua eſt magnitudo. Hoc ꝛ de bonitate: ꝛ de eternitate: ꝛ de omnipotē tia dei dictum ſit. omnibuſqꝫ oīno predica/ mētis que de deo poſſunt pnunciari: qđ ad ſeipſum dicit: nō tranſlate ac p ſimilitudinē: ſed pprie. ſi tamē de illo pprie aliqd dici ore hominis poteſt.

Relatiue non ſubſtātialiter dici: quicquid aut pater: aut filius: aut ſpiritus ſanctus pro prie nominat. Capi. xj.

Quod aūt pprie ſingula in eadeꝫ trini tate dicunt: nullo modo ad ſeipſa: ſed ad inuiceꝫ: aut ad creaturā dicunt: et ideo relatiue nō ſubſtantialiter ea dici mani feſtum eſt. Sic enim trinitas vnus deus dr̄ magnus: bonꝰ: eternꝰ: oīpotēs: ideoqꝫ ipſe ſic ſua dici poteſt deitas: ipſe ſua magnitudo: ipſe ſua bonitas: ipſe ſua eternitas: ipſe ſua omnipotentia. Non ſic pōt dici trinitas pr̄:

Deut. 6 niſi forte tranſlate ad creaturā pter adoptō nē filioꝝ. Qđ enim ſcriptuꝫ eſt. Audi iſrael dn̄s deus tuus: deus vnꝰ eſt: nō vtiqꝫ exce pto filio: aut excepto ſpiritusancto oportet in telligi quē vnuꝫ dn̄m deū noſtrū recte dici/ mus: etiam patrē noſtrū p gratiā ſuā nos re generanteꝫ. Trinitas aūt filius nullo modo dici pōt. Spiritus vero ſanctus ſm q ſcri/ ptum eſt. Qm̄ deus ſpūs deus eſt: pōt qdeꝫ Job. 4 vniuerſaliter dici: q: ꝛ pr̄ ſpūs: ꝛ filius ſpūs ꝛ pater ſcūs: ꝛ filius ſanctus. Itaqꝫ pater et filius ꝛ ſpūſſcūs: qm̄ vnꝰ deus: ꝛ vtiqꝫ deꝰ ſanctus ē: ꝛ deus ſpūs eſt: pōt appellari trini tas ꝛ ſpūſſanctus. Sꝫ tn̄ ille ſpūſſanctus qui nō trinitas: ſed in trinitate intelligit. in eo q pprie dicit ſpūſſanctus relatiue dicit: cū ꝛ ad patrem ꝛ ad filiuꝫ refert: q: ſpūſſanctus ꝛ pa tris ꝛ filij ſpiritus eſt: ſed ipſa relatio nō ap/ paret in hoc noīe: apparet aūt cū dicit donuꝫ dei. Donū enīꝫ ē patris ꝛ filij: q: ꝛ a patre p Joh. 15 cedit. ſicut dn̄s dicit. ꝛ qđ apoſtolꝰ ait. Qui Ro. 8. ſpiritū xp̄i nō habet. hic non eſt eius: de ipſo vtiqꝫ ſancto ſpiritu ait. Donū ḡ donatoris: ꝛ donator doni: cū dicimus: relatiue vtrūqꝫ ad inuicē dicimus. Ergo ſpūſſanctus ineffa bilis eſt q̄dā patris filijqꝫ cōmunio. ꝛ iō for/ taſſe ſic appellatur: q: patri ꝛ filio pōt eadem appellatio cōuenire: Nā hoc ipſe pprie dicit qđ illi cōmuniter: q: ꝛ pr̄ ſpiritꝰ: ꝛ filius ſpi/ ritus: ꝛ pater ſanctus: ꝛ filiꝰ ſanctꝰ. Vt ḡ ex nomine qđ vtriqꝫ ꝯuenit: vtriuſqꝫ cōmunio ſignificet: vocatur donum amboꝝ ſpirituſ/ ſanctus. Et hec trinitas vnus deus: deꝰ ſo/ lus: bonus: magnus: eternus: omnipotēs. Ipſe ſibi vnitas: deitas: magnitudo: boni/ tas: omnipotentia.

De relatiuis que referri ad inuicē nequeūt cū tn̄ relatiua ſunt. Ca. xij.

Nec mouere debet. qm̄ diximus rela/ tiue dici ſpiritumſanctum: non ipſam trinitatem: ſed eum qui eſt in trinitate quia non ei videt viciſſim reſpondere voca/ buluꝫ eius ad quem refert. Non enim ſicut dicimus: ſeruuꝫ dn̄i ꝛ dn̄m ſerui: filiū pr̄is ꝛ patrem filij: quoniam iſta relatiue dicuntur. ita etiā hic poſſumus dicere. Dicimꝰ enī ſpi ritūſanctū patris: ſꝫ nō viciſſim dicimus pa/ trē ſpūſſancti: ne filius eius intelligat ſpūſſan ctus. Itē dicimus ſpiritūſcm̄ filij: ſed nō di/ cimus filiuꝫ ſpūſſancti: ne pater eius intelli/ gat ſpūſſanctus. In multis enim relatiuis hoc cōtingit: vt nō inueniat vocabuluꝫ quo ſibi viciſſiꝫ reſpondeant que ad ſe referunt. Quid enim tam manifeſte relatiue dicit q̄ꝫ pignus. Ad id quippe refert pignus cuius

eſt pign⁹: ⁊ ſemꝑ pign⁹ alicui⁹ rei pign⁹ ē. Nō ergo cū dicimus pignus patris ⁊ filij: poſſumus viciſſiȝ dicere: pre3 pignoris aut filiū pignoris. At vero cū dicimus: donum patris ⁊ filij: nō quidē dicere poſſumus patre3 doni: aut filiū doni: ſ3 vt hec ſibi viciſſiȝ reſpondeāt: dicimus donū donatoris: ⁊ donatorē doni: q2 hic potuit inueniri vſitatum vocabulū: illic nō potuit.

Trinitatem deū: nō tria principia ſed vnu3 eſſe principiu3: q2 ⁊ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanctus vnus creator eſt ſicut vnus dn̄s.

Capitu. xiij.

Dicit̄ ergo relatiue pater: idemq3 relatiue dicit̄ ꝑncipiū: ⁊ ſi qd forte aliđ b ſed pater ad filiū dicit̄: principiū vero ad omnia q̄ ab ipſo ſunt. Itē dicit̄ relatiue filius: relatiue dicit̄ ⁊ verbū ⁊ imago. Et in oībus his vocabulis ad patrē refert̄. Nihil aūt hoꝝ pater dicit̄. Et principiū
Joh. 8
dicit̄ fili⁹: cū enī3 diceret̄ ei. Tu qs es: reſpondit: principiū q ⁊ loquor vobis. Sed nun quid patris principiū. Creatore3 ſe quippe oſtēdere voluit: cū ſe dixit eſſe principiū: ſicut ⁊ pater principiū ē creature: eo ꝙ ab ipſo ſunt omnia. Nam ⁊ creator relatiue dicit̄ ad creaturā: ſicut dn̄s ad ſeruu3. Et ideo cū dicimus ⁊ patre3 principiu3: ⁊ filiū principiu3 nō duo principia creature dicimus: q2 ⁊ pater ⁊ filius ſimul ad creaturā vnū principiū eſt: ſicut vnus creator: ſicut vnus deus. Si āt qcqd in ſe manet ⁊ gignit aliqd vel operat̄ principiū eſt ei rei quā gignit: vel ei quā operatur: nō poſſumus negare etiā ſpiritū ſanctu3 recte dici principiū: q2 nō eū ſeparamus ab appellatione creatoris. Et ſcriptum eſt de illo quod operetur: ⁊ in ſe vtiq3 manens operatur. Non enim in aliquid eorum que operatur: ipſe mutat̄ ⁊ vertit̄. Et que operat̄. vide
j Cō. 12
apoſtolū. Vnicuiq3 autē inquit dat̄ manifeſtatio ſpiritus ad vtilitate3. Alij qdē dat̄ per ſpiritū ſermo ſapientie. alij ſermo ſcientie: ſecundū eundē ſpiritū. Alteri aūt fides in eodē ſpiritu: alij donatio curationū in vno ſpiritu: alij opatio virtutū: alij ꝓphetia: alij iudicatio ſpirituū: alij genera linguarū. Omnia aūt hec opat̄ vn⁹ atq3 idē ſpūs: diuidēs ꝓpria vnicuiq3 ꝓut vult: vtiq3 ſicut deus. Quis enī3 tanta illa poteſt opari niſi deus. Idem aūt deus q opat̄ omnia in omnibus.

Nam ⁊ ſigillatim ſi interrogemur de ſpiritu ſancto: veriſſime reſpōdemus: ꝙ deus ſit: ⁊ cū patre ⁊ filio ſimul vnus deus eſt. Vnū ḡ principiū ad creaturā dicitur deus: non duo vel tria principia.

Quō in trinitate: ⁊ pater ad filiū principiu3 ſit: ⁊ pater ⁊ filius ad ſpiritūſanctum.

Capitu. xiiij.

Ad ſe aūt inuicē in trinitate ſi gignēs a ad id quod gignitur principium eſt: pater ad filium principium eſt: quia gignit eū. Vtrū aūt ⁊ ad ſpiritūſanctū ꝑncipiū ſit pater: qm̄ dictū eſt: de patre ꝓcedit: nō pua queſtio eſt. Quia ſi ita eſt: nō iam ꝑncipiū ei tantū rei erit qua3 gignit aut facit: ſed etiā ei quā dat. Vbi ⁊ illud eluceſcit: vtpote: qđ ſolet multos mouere: cur nō ſit filius etiā ſpūſſanct⁹: cū ⁊ ipſe a pr̄e exeat. ſicut in euangelio legit̄. Exijt enī3 nō quō natus: ſ3 quō datus: ⁊ ideo nō dicit̄ filius q2 neq3 natus ē. ſicut vnigenitus: neq3 factus vt p dei gratiā in adoptione3 naſceret̄: ſicuti nos. Qđ enī3 de patre natū eſt: ad patrē ſolū refert̄: cū dicitur filius: ⁊ ideo filius patris eſt: ⁊ nō noſter Qđ aūt datum eſt ad eu3 qui dedit refert̄: ⁊ ad eos quibus dedit. Itaq3 ſpirituſſanctus: nō tantū patris ⁊ filij q dederunt: ſed etiā noſter dicit̄ q accepimus. Sicut dicit̄ dn̄i ſalus qui dat ſalutē: eadē etiā noſtra ſalus eſt q accepimus. Spūs ergo ⁊ dei eſt q dedit: ⁊ noſter q accepimus. Nō ille ſpūs noſter quo ſumus: quia ipſe ſpūs eſt hoīs q in ipſo eſt: ſed alio modo iſte noſter eſt quo dicimus: ⁊ panem noſtru3 da nobis: quanq̄3 ⁊ illū ſpiritu3 q hominis dicit̄: vtiq3 accepim⁹. Quid enī3 habes inqt apl'us: qđ nō accepiſti. Sed aliđ eſt qđ accepimus vt eſſemus: aliud quod accepimus vt ſancti eſſemus. Vn̄ ſcriptū eſt ⁊ de iohāne: ꝙ in ſpiritu ⁊ virtute helie veniret: dictus eſt helie ſpūs: ſ3 ſpūſſanct⁹ que3 accepit helias: hoc ⁊ de moyſe intelligendu3 eſt: cu3 ait ei dn̄s. Tollā de ſpiritu tuo: ⁊ dabo eis. hoc eſt dabo illis de ſpirituſancto quē iā tibi dedi. Si ergo ⁊ qđ dat̄: ꝑncipiū habet eū a quo dat̄: q2 nō aliūde accepit illud qđ ab ipſo ꝓcedit: fatendū eſt patrē ⁊ filiū ꝑncipiū eſſe ſpirituſſancti: nō duo principia. Sed ſicut pater ⁊ filius vnus deus: ⁊ ad creatura3 relatiue vnus creator ⁊ vnus dominus: ſic relatiue ad ſpiritumſanctum vnu3 ꝑncipiū.

Marginal references (right column): Joh. 15 · Jo. 16. · j Cor. 2 · mat. 6. · j Cō. 4 · Luc. j. · Nu. ij.

Ad creaturā vero pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus vnuꝫ principium: ſicut vnus creator et vnus dominus.

Quomodo in ſpiritu ſancto etiaꝫ anteq̃ȝ daret: poſſit doni nomen intelligi: vt ei ſemper non aliud fuerit donum eſſe quā ipſum eſſe. Capi. xv.

Vlterius aūt q̄rit: vtrū queadmoduꝫ filius nō hoc tm̄ habet naſcendo vt filius ſit: ſꝫ oīno vt ſit. ſic ⁊ ſpūſſanctus eo quo dat habeat: nō tantū vt donuꝫ ſit: ſed omnino vt ſit. Vtrū ergo erat anteq̃ȝ daret: ſed nōdū erat donū: an eo ipſo quo daturus erat eū deus: iā donū erat ⁊ anq̃ȝ daret. Sꝫ ſi nō ꝓcedit niſi cū dat: nec ꝓcederet vtiq̃ȝ priuſq̃ȝ eſſet cui daret: quō iā erat ipſam ſubſtantiā: ſi nō eſt niſi qꝛ dat: ſicut filius nō tantū vt ſit filius qđ relatiue dicit: ſed oīno vt ſit ipſam ſubſtātiā naſcendo habet. An ſemp ꝓcedit ſpūſſanctus ⁊ nō ex tpe: ſed ab eternitate ꝓcedit. Sed qꝛ ſic ꝓcedebat vt eſſe donabile iam donuꝫ erat: ⁊ anteq̃ȝ eſſet cui daret. Aliter enim intelligit cum dicit donum: aliter cum dicit donatū. Nam donū pōt eſſe ⁊ anteq̃ȝ det: donatum aūt niſi datū fuerit: nullo modo dici poteſt.

De appellationib⁹ relatiuis que nō ad deū: ſed ad creaturā referende ſunt: qm̄ deo nihil accidit. Capi. xvi.

Ec moueat qꝫ ſpūſſcūs cū ſit coetern⁹ pr̄i ⁊ filio: dicit tm̄ aliqđ ex tpe: veluti hoc ipſuꝫ qđ donatū diximus. Nam ſempiterne ſpūs donū: tpaliter aūt donatuꝫ. Nā ⁊ſi dn̄s nō dicit: niſi cū iā habere incipit ſeruū: etiam iſta appellatio relatiua ex tpe eſt deo. Nō eniꝫ ſempiterna creatura ē: cuius ē ille dn̄s. Quō ḡ obtinebimus nec ipſa relatiua eſſe accidētia: qm̄ nihil accidit deo tpaliter qꝛ nō eſt mutabilis: ſicut in exordio hui⁹ diſputationis tractauimus. Ecce dn̄m eſſe non ſempiternū hꝫ: ne cogamur etiā ſempiternā creaturā dicere: qꝛ ille ſempiterne nō dn̄aret niſi etiā iſta ſempiterne famularet. Sicut aūt nō pōt eſſe ſeruus qui nō habet dn̄m: ſic nec dn̄s qui non habet ſeruū. Et qſquis extiterit qui eternū qđe deū ſolū dicat: tpa autem non eſſe eterna ꝓpter varietatē ⁊ mutabilitatem: ſed tpa tamē nō in tpe eſſe cepiſſe. Non eniꝫ erat tempus anteq̃ȝ inciperēt tpa: ⁊ ideo nō in tpe accidit deo vt dn̄s eſſet qꝛ ipſoꝝ temporū dn̄s erat: que vtiq̃ȝ nō in tpe eſſe ceperunt qđ reſpondebit de homine q in tēpore factus eſt: cuius vtiq̃ȝ dn̄s non erat anteq̃ȝ eſſet cui eſſet. Certe vel vt dn̄s hominis eſſet ex tpe accidit deo. Et vt omnis auferri videat controuerſia: certe vt tuus dn̄s eſſet aut meus: q modo eſſe cepimus ex tpe accidit deo. Aut ſi ⁊ hoc ꝓpter obſcurā queſtioneꝫ aīe videt incertū: qđ vt eſſet dn̄s populi iſrael. Quia ⁊ſi iam erat anime natura quam ille populus habebat: qđ modo nō querimus: tamen ille populus nondū erat. ⁊ qn̄ eſſe cepit apparet. Poſtremo vt dn̄s eſſet huius arboris ⁊ huius ſegetis ex tēpore accidit: que modo eē ceperūt. Quia ⁊ſi materies ipſa iā erat: aliđ eſt tamen dn̄m eſſe materie: aliud eſſe dn̄m iam facta nature. Alio enim tpe eſt etiam homo dn̄s ligni: ⁊ alio tpe dn̄s eſt arce: quāuis ex ipſo ligno fabricate. qđ vtiq̃ȝ nō erat: cum ligni dn̄s iam eſſet. Quō igit obtinebimus nihil ſcđm accidēs dici deū: niſi qꝛ ipſius nature nihil accidit quo mutet: vt ea ſint accidētia relatiua: q̄ cū aliqua mutatiōe reꝝ de qb⁹ dicunt accidūt. Sicut amicus relatiue dicit. neq̃ȝ eniꝫ eſſe incipit: niſi cuꝫ amare ceperit. Fit ergo aliqua mutatio voluntatis vt amicus dicat. Nūmus aūt cū dicit p̄ciū relatiue dicit: nec tm̄ mutatus eſt cū eſſe cepit preciuꝫ: neq̃ȝ cū dicit pign⁹: ⁊ ſi qua ſunt ſimilia. Si ergo nūmus pōt nulla ſui mutatione multotiens dici relatiue. vt neq̃ȝ cū icipit dici: neq̃ȝ cū deſinit: aliqđ in eius natura vł forma qua nūmus eſt mutationis fiat: quāto facilius de illa incōmutabili dei ſubſtātia debemus accipere: vt ita dicat relatiue aliqđ ad creaturā: vt quāuis tēporaliter incipiat dici: nō tm̄ ipſi ſubſtātie dei accidiſſe aliqđ intelligat: ſed illi creature ad quā dicit. Dn̄e inquit refugiū factus es nobis. Refugiū ergo noſtruꝫ deus relatiue dicit. ad nos eni refert. Et tunc refugiū noſtruꝫ fit: cū ad eum refugimus. Nūquid fit tūc aliqđ in eius natura: qđ anteq̃ȝ ad eū refugeremus nō erat. In nobis ergo fit aliqua mutatio. Deteriores enim ſum⁹ anteq̃ȝ ad eū refugeremus: ⁊ efficimur ad eū refugiendo meliores: in illo aūtē nulla. Sic ⁊ pater noſter eſſe incipit: cum ꝑ eius gratiam regeneramur: quoniam dedit nobis poteſtatem filios dei fieri. Subſtantia itaq̃ȝ noſtra mutat in melius: cum filij eius efficimur. ſi-

Ps. 89.

Joh. i.

mul' ⁊ ille pater noſter eſſe incipit: ſed nulla mutatione ſue ſubſtantie. Quod ergo tpaliter dici incipit deus ꝙ antea nõ dicebat̃ manifeſtũ eſt relatiue dici: nõ tñ ſcḋm accidẽs dei ꝙ ei aliqd acciderit: ſed plane ſꝫ accidẽs ei⁹: ad qḋ dici aliqd deus incipit relatiue. Et ꝙ amicus dei iuſtus eſſe incipit: ipſe mutat̃. Deus aũt abſit vt tẽporaliter aliquem diligat: quaſi noua dilectione q̃ in illo ante non erat: apud quem nec preterita tranſierunt: ⁊ futura iam facta ſunt. Itaqꝫ omnes ſanctos ſuos ante mundi conſtitutionẽ dilexit: ſicut predeſtinauit. Sed cum conuertunt̃ ⁊ inueniunt illum: tunc incipere ab eo diligi dicunt̃: vt eo modo dicat̃ quo poteſt humano affectu capi qḋ dicit̃. Sic etiam cũ iratus malis dicit̃: ⁊ placidus bonis: illi mutant̃: non ipſe. Sicut lux infirmis oculis aſpera: firmis lenis eſt: ipſoꝝ ſcilicet mutatione nõ ſua.

Explicit liber quintus.

Incipiũt capitula libri ſexti.

j De eo qḋ apl's ait chriſtum dei virtutem ⁊ dei ſapientiam.

ij De pr̃e ⁊ filio hoc ſolũ nõ dici illud de illo qḋ nõ ambo ſimul ſunt. Deus eni de deo: bonus de bono: v̾tus de virtute ꝙ ſimul ſunt recte dicit̃: pater aũt de patre: aut filius de filio ꝙ nõ ambo ſimul ſunt. non poteſt dici.

iij De vnitate filij cum patre ⁊ noſtra inuicem nobiſcum.

iiij Pares in quoqꝫ v̾tute nõ poſſe in ceteris eſſe diſſimiles: ac ſi hec eq̃litas in aĩs repit̃ humanis: multo incõpabili⁹ eã manere in incõmutabili eternaqꝫ ſubſtantia quod eſt deus trinitas.

v De ſpũſſancti vnitate cũ pr̃e ⁊ filio.

vi De natura corporea ⁊ creatura ſpiritali: ꝙ ſimplices nõ ſint: quia nec incommutabiles.

vij De ſimplici ⁊ incommutabili eſſentia dei: quãuis multipliciter ſecundũ ſubſtantiam nominetur.

viij Trinitatẽ deitatis nullo mõ triplicem eſſe dicendã: q2 nec tria ibi plus ſunt quã vnũ: nec vnum minus quã tria.

ix De ſolo v̾o deo pr̃e ⁊ filio ⁊ ſpũſctõ.

x De ſnĩa ſci hilarij qua in trinitate pſonaꝝ ꝓprietatẽ itelligit̃ demonſtraſſe.

Incipit liber ſextus.

De eo quod apoſtolus ait xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei ſapientiam. Ca. j.

Equalitatẽ patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti putant nõnulli ex hoc impediri e quo minus intelligat̃: q2 ſcriptum j. Cõ. j eſt: xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei ſapiẽtiã vt idõ nõ videat̃ equalitas: q2 non eſt pater ipſe virtus ⁊ ſapientia: ſꝫ genitor virtutis ⁊ ſapiẽtie. Et reuera nõ mediocri intentione queri ſolet: quõ dicat̃ deus virtutis ⁊ ſapientie pater. Ait enim aplus: xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei ſapientiã. Et hinc nõ- Vbi. ſ nulli nr̃i aduerſum arrianos hoc mõ ratiocinati ſunt: eos dũtaxat q primus ſe aduerſuꝫ catholicã fidẽ extulerũt. Nã ipſe arrius dixiſſe fert̃. Si filius eſt: natus eſt: ſi natus eſt: erat tẽpus qñ nõ erat filius: nõ intelligens etiam natũ eſſe: deo ſempiternũ eſſe: vt ſit coetern⁹ patri fili⁹. ſicut ſplẽdor q gignit̃ ab igne atqꝫ diffundit̃: coeuus eſt illi: ⁊ eſſet coeternus: ſi eſſet ignis eternus. Vñ qdã poſteriores arriani abiecerunt iſtã ſnĩam: faſſiqꝫ ſunt: non ex tpe cepiſſe filiũ dei. Sed inter diſputationes quas habebãt noſtri aduerſum eos que dicebãt: erat tẽpus qñ nõ erat filius: hãc etiã nõnulli ratiocinationẽ inſerebãt. Si dei fili⁹ Vbi. ſ virtus ⁊ ſapientia dei eſt: nec vnq̃ꝫ deus ſine virtute ⁊ ſine ſapientia fuit: coeternus eſt deo patri filius. Dicit autẽ aplus: xp̃m dei Vbi. ſ virtutem ⁊ dei ſapientiã. Et deũ aliqñ nõ habuiſſe virtutẽ aut ſapientiã: dementis eſt dicere. Non igit̃ erat tẽpus qñ nõ erat filius. Que ratiocinatio ad id cogit: vt dicam⁹ deũ patrẽ non eſſe ſapientẽ: niſi habendo ſapientiã quã genuit: nõ exiſtendo p ſe pater ipſa ſapientia. Deinde ſi ita eſt: filius quoqꝫ ipſe ſicut dicit̃ deus de deo: lumen de lumine videndũ eſt: vtrũ poſſit ſapientia de ſapientia dici: ſi nõ eſt deus pater ipſa ſapientia: ſed tantũ genitor ſapientie. Quod ſi tenemus: cur nõ ⁊ magnitudinis ſue: ⁊ bonitatis: ⁊ eternitatis ⁊ omnipotentie ſue generator ſit: vt non ipſe ſit ſua magnitudo: ⁊ ſua bonitas: ⁊ ſua eternitas: ⁊ ſua omnipotentia. ſed ea magnitudine magnus ſit quã genuit: ⁊ ea bonitate bonus

⁊ ea eternitate eternus: ⁊ ea omnipotētia om
nipotens que de illo nata eſt. ſicut non ipſe
ſua ſapientia eſt: ſed ea ſapientia ſapiēs eſt q̄
de illo nata eſt. Nam illud nō eſt formidan/
dū ne cogamur multos filios dei dicere: pre
ter adoptionem creature coeternos patri: ſi
magnitudinis ſue genitor eſt: ⁊ bonitatis: ⁊
eternitatis: ⁊ omnipotentie. Huic enim ca/
lūnie facile reſpondeť: ſic nō effici: qꝛ multa
nominata ſunt: vt ille multoꝝ filioꝝ coeter/
norum ſit pater: quēadmodū nō efficitur: vt
duorū ſit: cuȝ diciť chriſtus dei virtus: ⁊ dei
ſapientia. Eadē quippe virtus que ⁊ ſapien
tia: ⁊ eadē ſapientia que virtus eſt. Ita ne igi
tur etiaȝ de ceteris: vt eadē ſit magnitudo q̄
virtus: ⁊ ſi qua alia: que vel ſi ſupra comme
morata ſunt: vel cōmēmorari adhuc poſſūt.
De patre ⁊ filio hoc ſolum nō dici illud de il
lo quod nō ambo ſimul ſunt. Deus enim de
deo: bonus de bono: virtus de virtute: qđ ſi
mul ſunt recte dicitur. pater autem de patre:
aut filius de filio quod non ambo ſimul ſunt
non poteſt dici.

Capitu. ij.

Sed ſi nō diciť in ſeipſo: niſi qđ ad filiū
diciť. id eſt pater: vel genitor: vel prin
cipiū eius. Si etiā gignēs ei qđ de ſe
gignit: ꝯſequenter principiū ē. Quicqd aliđ
diciť: cū filio diciť: vel potius in filio: ſiue ma
gnus ea magnitudine quā genuit: ſiue iuſtꝰ
ea iuſtitia quam genuit: ſiue bonus ea boni/
tate quam genuit: ſiue potens ea potentia vł
virtute quā genuit: ſiue ſapiens ea ſapientia
quā genuit. Magnitudo autē ipſa: nō dici/
tur pater: ſed magnitudinis generator. Fi/
lius vero ſicut in ſeipſo diciť filius: qđ nō cū
patre diciť: ſed ad patrē: nō ſic ⁊ in ſeipſo ma
gnus: ſed cum patre cuius ipſe magnitudo
eſt. Sic ⁊ ſapiens cū patre diciť cuius ipſe ſa
pientia eſt: ſicut ille ſapiens cū filio: qꝛ ea ſa/
pientia ſapiēs eſt quā genuit. Quicqd ğ ad
ſe dicunť: nō dicitur alter ſine altero: id ē qc
qd dicunť qđ ſubſtantiā eoꝝ oſtendat: ambo
ſimul dicunť. Si hec ita ſunt: iā ergo nec de
us eſt pater ſine filio: nec filius deus ſine pa
tre: ſed ambo ſimul deus. Et qđ dictū ē. In
principio erat verbū in patre erat verbū intel
Joh. j. ligiť. Aut ſi in principio ſic dictū eſt. ac ſi di/
cereť: añ oīa qđ ſequiť ⁊ vbū erat apud deū.
Verbū qdē ſolus filius accipiť: nō ſimul pa
ter ⁊ filius: tanq̄ ambo vnū verbū. Sic eni
verbū quō imago. Nō aūt pater ⁊ filius ſi/
mul ambo imago: ſed filius ſolus imago pa
tris: quēadmodū ⁊ filius: nō enim ambo ſi/
mul filius. Quod vero adiungit: ⁊ verbum Vbi. ſ
erat apud deū: multū ē vt ſic intelligať: vbū
qđ ſolus ē filius: erat apud deū qđ nō ſolus
eſt pater: ſed pater ⁊ filius ſimul deus. Sed
qd mirū: ſi in duabus qbuſdā rebꝰ lōge iter
ſe diuerſis pōt hoc dici. Quid eniȝ tā diuer/
ſuȝ: q̄ aīus ⁊ corpus. Pōt tñ dici: animus
erat apud hoīeȝ: id eſt in hoīe: cū animꝰ non
ſit corpus. Homo aūt aīus ſimul ⁊ corpus
ſit. Vt etiā qđ ꝯſequenť ſcriptū ē ⁊ deus erat Joh. j.
verbū: ſic intelligať: verbū qđ non eſt pater:
deus erat ſimul cū patre. Ita ne ergo dicimꝰ
vt pater ſit generator magnitudinis. hoc eſt
generator virtutis: vel generator ſapientie
ſue filius aūt magnitudo: virtus: ⁊ ſapientia
deus vero magnus: oīpotens: ſapiens: am
bo ſimul. Quō ğ deus de deo: lumen de lu/
mine. Nō eniȝ ſimul ambo deus de deo: ſȝ
ſolus filius de deo ſcȝ pr̄e. Nec ambo ſimul
lumē de lumine: ſed ſolus filius de lumine
pr̄e. Niſi forte ad inſinuandū ⁊ breuiſſime i
culcādū qꝛ coeternꝰ eſt patri filiꝰ: ita dictū eſt
deus dē deo: ⁊ lumen de lumine: ⁊ ſi qd hoc
mō diciť. ac ſi diceret: hꝫ qđ nō eſt filius ſine
pr̄e: đ hoc qđ nō ē pr̄ ſine filio: id eſt hꝫ lumē
qđ lumē nō ē ſine patre: de hoc lumine patre
qđ lumē nō eſt ſine filio. vt cū diciť deus qđ
nō ē filiꝰ ſine pr̄e: ē de deo qđ nō ē pr̄ ſine fi/
lio: pfecte intelligať qđ nō pceſſit genitor illđ
qđ genuit. Qđ ſi ita eſt: hoc ſoluȝ de eis dici
nō pōt: illud de illo: quod ſimul ābo nō ſunt
Sicut verbū de verbo dici nō poteſt: qꝛ non
ſimul ambo verbū: ſȝ ſolus filius. Nec ima
go de imagine: quia nō ſimul ambo imago.
Nec filius de filio: quia nō ſimul ambo filiꝰ Joh. 10
ſcđm qꝛ diciť: ego ⁊ pater vnū ſumus. Vnū
ſumus eniȝ dictū eſt quod ille: hoc ⁊ ego. ſe/
cundū eſſentiaȝ: nō ſecundū relatiuū.

De vnitate filij cum patre: ⁊ noſtra inuicem
nobiſcum. Capi. iij.

Et neſcio vtrū inueniať in ſcripturis di
ctū: vnū ſunt: quoꝝ ē diuerſa natura.
Si aūt aliq̄ plura eiuſdeȝ nature ſint.
⁊ diuerſa ſentiāt: nō ſunt vnū inquātū diuer
ſa ſentiūt. Nā ſi iā vnū eſſent ex eo qꝛ hoīes
erāt: nō diceret. Vt ſint vnū ſicut nos vnū: Jo. 17.

cū ſuos diſcipulos patri cōmēdaret. At vero
i.Cō.3 paulus ⁊ appollo q̄r ⁊ ambo hoīes ⁊ idē ſen/
tiebāt. Qui plantat inquit: ⁊ q rigat vnū ſūt.
Cū ergo ſic dicit̄ vnum: vt nō addat̄ qd vnū
⁊ plura vnū dicant̄: eadē natura atq; eſſen/
tia nō diſſidēs: nec diſſentiēs ſignificat. Cū
vero addit̄ qd vnum: pōt aliqd ſignificari ex
pluribus vnū factū: quāuis diuerſis natura
ſicut aīa ⁊ corpus nō ſunt vtiq; vnū. Quid
eñi tā diuerſū: niſi addat̄ aut ſubintelligat̄
Ibidē3 qd vnū. id ē vnus hō: aut vnum aīal. Inde
aplūs. Qui adheret meretrici inqt: vnū cor
pus ē. nō dixit vnū ſunt: aut vnū ē: ſed addi
dit corpus: tanq̄ ex duobus diuerſis maſcu
Ibidē3 lino ⁊ feminino: vnū corpus adiunctione cō
poſitū. Et q adheret dño inqt: vnus ſpiritus
ē. nō dixit: q adheret dño vnꝰ ē: aut vnū ſūt:
ſ; addidit ſpūs. Diuerſū enī natura: ſpūs
hoīs: ⁊ ſpūs dei: ſ; inherēdo fit vnus ſpiritꝰ
ex diuerſis duobus: ita vt ſine hūano ſpiritu
beatus ſit dei ſpūs atq; pfectus. beatus autē
ſpūs hoīs nō niſi cū deo. Nec fruſtra vt ex/
iſtimo cū tāta in euāgelio ſm iohānē ⁊ totiēs
diceret dñs de ipſa vnitate: vel ſua cū patre:
Io.27 vel nr̄a inuicē nobiſcū: nuſq̄ dixit vt nos ⁊
ipſi vnū: ſ; vt vnū ſint: ſicut ⁊ nos vnū ſu/
mus. Pater ergo ⁊ filius vnum ſunt vtiq;
ſecūdū vnitatē ſubſtātie: ⁊ vnus deus eſt: ⁊
vnꝰ magnꝰ: ⁊ vnꝰ ſapiēs: ſicut tractatū eſt.
Vñ ergo maior pater. Si enī maior: magni
tudine maior. Cū aūt magnitudo filius eius
ſit nec ille vtiq; maior ē eo q ſe genuit. Nec
ille maior ea magnitudine q̄ magnus eſt: er/
go eq̄lis. Nā vñ equalis ſi nō eo quo eſt: cui
nō eſt aliud eſſe ⁊ aliud magnum eſſe. Aut ſi
eternitate pater maior eſt: nō eſt equalis fili/
us quacunq; re. Vnde enī equalis. Si ma
gnitudine dixeris: nō eſt par magnitudo: q̄
minus eterna eſt. atq; ita cetera. An forte in
virtute qualis eſt: in ſapiētia vero nō eſt eq̄/
lis. Sed quō eſt equalis virtus que minus
ſapit. An in ſapientia equalis eſt: in virtute
aūt nō eſt equalis. Sed quō equalis ſapiētia
que minus potēs eſt. Reſtat ergo vt ſi in vl
la re equalis nō eſt: in omnibus nō ſit equa/
Phi.2 lis. Et ſcriptura clamat. Nō rapinā arbitra
tus ē eſſe equalis deo. Cogit̄ ergo quiuis ad
uerſarius veritatis q aliquo modo tenet̄ apo
ſtolica auctoritate: in qualibet: vel vna re eq̄/
lem deo filiū confiteri. Eligat quā voluerit
hinc ei oſtendet̄ in omnibus eſſe equalē: que
de ſubſtantia eius dicunt̄.

Pares in quacunq; virtute non poſſe in cē
teris eſſe diſſimiles: ac ſi hec equalitas in ani
mis reperitur humanis: multo incompara/
bilius manere eam incommutabili eternaq;
ſubſtantia quod eſt deus trinitas.

Capi.iiij.

Si enī virtutes que ſunt in animo hu
mano: quāuis alio atq; alio modo ſin
gule intelligant̄ nullo modo tñ ſepant̄
ab inuicē: vt quicūq; fuerint eq̄les. Vbi gra/
tia: in fortitudine eq̄les ſint: ⁊ prudentia: ⁊ tē
perātia: ⁊ iuſtitia. Si enī dixeris equales eē
iſtos fortitudine: ſ; illū pſtare prudētia: ſeq̄/
tur vt huius fortitudo minus prudēs ſit: ac
p hoc nec fortitudine eq̄les ſunt: qñ illius for
titudo prudentior. Atq; ita de ceteris virtuti
bus inuenies: ſi oēs eadē ꝯſideratione pcur
ras. Nō enī de viribꝰ corporis agit̄: ſed de
animi fortitudine. Quāto ergo magis in illa
incōmutabili eterna ſubſtātia icōparabiliter
ſimplicior q̄; eſt animus humanus: hec ita
ſe habent. Humano q̄ppe aīo nō hoc ē eſſe
qđ ē fortē eſſe: aut prudētē: aut iuſtū: aut tem
peratū. Pōt enī eſſe animꝰ: ⁊ nullā iſtarū
habere ꝟtutē. Deo aūt h̄ eſt eſſe qđ ē fortē
eſſe: aut iuſtū eſſe: aut ſapientē eſſe. ⁊ ſi qd de
illa ſimplici multiplicitate vel multiplici ſim/
plicitate dixeris: quo ſubſtātia eius ſignifice
tur. Quāobrē ſiue ita dicat̄ deus de deo vt ⁊
ſingulis hoc nomē ꝯueniat: nō tñ vt ambo ſi
mul duo dij: ſ; vnꝰ deꝰ ſit. Ita enī ſibi cohe
rēt: queadmodū ⁊ in diſtātibꝰ diuerſiſq; ſub
ſtātijs fieri aplo teſte ē. Nā ⁊ ſolꝰ dñs ſpiri 2 Cō.3
tus eſt: ⁊ ſolus hoīs ſpūs vtiq; ſpūs eſt: tñ ſi
hereat dño vnus ſpūs ē: q̄to magis ibi vbi
eſt oīno iſepabilis atq; eterna ꝯnexio: ne ab
ſurde dici videat̄ q̄ſi filiꝰ amboꝝ: cū dicit̄ fili
us dei: ſi id qđ dicit̄ deus: nō niſi de ambo/
bus dicit̄ ſimul: ſiue q̄equid de deo dicit̄ qđ
ſubſtātiā eius indicet: nō niſi de ambobus ſi
mul dicit̄: imo ſimul de ipſa trinitate dicitur
Siue ḡ hoc: ſiue illud ſit: qđ diligētius diſcu
tiendū eſt: nūc vnde agit̄ ſatis eſt videre: nul
lo modo filiū equalem eſſe patri: ſi in aliquo
ſc; qđ ptineat ad ſignificādā eius ſubſtātiam
inequalis inuenit̄: ſicut iā oſtendimꝰ. Aplūs
aūt dixit eq̄lē. In oībus ergo equalis ē patri
filius: ⁊ ē vnius eiuſdēq; ſubſtantie.

De ſpiritusſancti vnitate cum patre ⁊ filio.
Captu. v.

Uapꝛopter etiā ſpiritusſanctus: in ea dē vnitate ſubſtantie ⁊ equalitate conſiſtit. Siue enim ſit vnitas amboꝝ: ſiue ſanctitas: ſiue caritas: ſiue ideo vnitas qꝛ caritas: ⁊ ideo caritas qꝛ ſanctitas: māifeſtū eſt ꝙ nō aliquis duoꝝ eſt quo vterqꝫ cōiungit: que genitus a gignēte diligatur: generatorēqꝫ ſuum diligat: ſintqꝫ nō participatiōe: ſꝫ eſſentia ſua: neqꝫ dono ſupioꝛis alicuius.
Eph. 4 ſed ſuo ꝓpꝛio ſeruātes vnitatē ſpiritus i vinculo pacis: Qđ imitari p gratiā: ⁊ ad deū: ⁊ ad nos iubemur. In quibus duobus pꝛeceptis: tota lex pendet ⁊ ꝓphete. Ita ſunt illa tria: deus vnus: ſolus: magnꝰ: ſapiēs: ſanctus: beatꝰ. Nos aūt ex ipſo: ⁊ p ipm ⁊ i ipo beati: qꝛ ipſius munere inter nos vnū: cuꝫ illo autē vnus: ſpiritus: qꝛ agglutinat anima
pš. 72. noſtra poſt eū. Et nobis herere deo bonū ē:
Ibideꝫ qꝛ pdet omnē q foꝛnicat ab eo. Spiritus ergo ſanctus cōmune aliqđ ē patris ⁊ filij: quicquid illud ē. At ipſa cōmunio: conſubſtantialis ⁊ coeterna. Que ſi amicitia cōuenienter dici poteſt: dicať. Sed aptius dicit caritas. Et hec quoqꝫ ſubſtātia: qꝛ deus ſubſtātia: ⁊
j. Jo. 4 deus caritas: ſicut ſcriptū eſt. Sicut autē ſubſtantia: ſimul cum patre ⁊ filio: ita ſimul magna: ⁊ ſimul bona: ⁊ ſimul ſancta: ⁊ quicqđ aliud ad ſe dicit: qm̄ non aliud eſt deo eſſe: ⁊ aliud eſſe magnū vel bonū eſſe: ⁊ cetera ſicut ſupꝛa oſtēdimus. Si eniꝫ minus magna eſt ibi caritas q̄ꝫ ſapiētia: minꝰ q̄ꝫ ē diligit ſapiētia. Equalis ē igit ſapiētia: vt q̄ꝫta ē ſapiētia tantum diligať. Eſt autē ſapiētia equalis patri: ſicut ſupꝛa diſputauimus. Equalis ē igitur etiā ſpūſſanctus: ⁊ ſi equalis: i omnibus equalis ꝓpter ſummā ſimplicitateꝫ q̄ in illa ſubſtātia ē. Et ideo nō amplius q̄ꝫ tria ſunt: vnus diligēs eū q de illo ē: ⁊ vnus diligens eū de q̄ ē: ⁊ ipſa dilectio. Que ſi nihil ē: quo
Ubi. š modo deus dilectio eſt. Si nō eſt ſubſtātia: quomodo deus ſubſtantia eſt:

De natura coꝛpoꝛea et cratura ſpirituali: ꝙ ſimplices non ſint. qꝛ nec incōmutabiles.
Capi.. vj.

Si autem querit: quō ſimplex ⁊ multiplex ſit illa ſubſtātia: animaduertēda ē pꝛimo creatura quare ſit multiplex: nullo autē modo vere ſimplex. Et pꝛius coꝛpus vniuerſiꝫ vtiqꝫ ptibus cōſtat: ita vt ſit ibi alia pars maioꝛ: alia minoꝛ: ⁊ maiꝰ ſit vniuerſuꝫ q̄ꝫ pars q̄libet aut q̄ꝫtalibet. Naꝫ ⁊ celū ⁊ terra ptes ſunt vniuerſe mūdane molis: ſꝫ ⁊ ſola terra: ⁊ ſolū celū innumerabilibus ptibus cōſtat: ⁊ in tertia ſui parte minoꝛ ē q̄ꝫ in cetera: ⁊ in dimidia minoꝛ q̄ꝫ tota: ⁊ totū mūdi coꝛpus qđ duabus plerumqꝫ partibus appellari ſolet: id eſt celuꝫ ⁊ terra: vtiqꝫ maius ē q̄ꝫ ſolū celū aut ſola terra. Et in vnoquoqꝫ coꝛpoꝛe aliud eſt magnitudo: aliud coloꝛ: aliud figura. Poťeſt enim ⁊ diminuta magitudine manere idē coloꝛ ⁊ eadeꝫ figura: ⁊ coloꝛe mutato: manere eadem figura ⁊ eadem magnitudo: ⁊ figura eadē non manente: tā magnuꝫ eſſe ⁊ eodē modo coloratū. Et q̄cunqꝫ alia ſimul dicuntur de coꝛpoꝛe: poſſunt et ſimul ⁊ plura ſine ceteris commutari. Ac per hoc multiplex eſſe cōuincit natura coꝛpoꝛis ſimplex auteꝫ nullo modo. Creatura quoqꝫ ſpiritalis ſicut eſt anima: eſt quideꝫ in coꝛporis cōparatione ſimplicioꝛ: ſine cōparatione autē coꝛpoꝛis multiplex eſt: etiaꝫ ipſa nō ſimplex. Nam ideo ſimplicioꝛ eſt coꝛpoꝛe: quia nō mole diffundit p ſpacium loci: ſed in vno quoqꝫ coꝛpoꝛe: ⁊ in vno toto tota eſt: ⁊ i qualibet parte eius tota eſt. Et ideo cū ſit aliquid in q̄ꝫuis exiguaꝫ particulam coꝛpoꝛis qđ ſentiat anima: q̄ꝫuis non ſiat in toto coꝛpoꝛe: illa tamē tota ſentit: qꝛ totā non latet. Sed tū etiā i anima cū aliud ſit artificioſuꝫ eſſe: aliud inertē: aliud acutum: aliud memoꝛeꝫ: aliud cupiditas: aliud timoꝛ: aliud leticia: aliud triſticia: poſſintqꝫ ⁊ alia ſine alijs: ⁊ alia magis: alia minus inumerabilia ⁊ inumerabiliter in anime natura inueniri: meniſeſtū eſt nō ſimpliceꝫ: ſed multipilicem eſſe naturaꝫ. Nihil enim ſimplex mutabile eſt: omnis autem creatura mutabilis.

De ſimplici ⁊ incōmutabili eſſentia dei q̄ꝫuis multipliciter ſecundū ſubſtātiā nomineť.
Capitu. vij.

Deus vero multipliciter quidem dicitur magnus: bonus: ſapiēs: beatus: verus: ⁊ quicquid aliud non indigne dici videť. Sed eadeꝫ magnitudo eius eſt: que ſapientia. Non eniꝫ mole magnus eſt: ſed virtute. Et eadeꝫ bonitas que ſapientia ⁊ magnitudo: ⁊ eadem veritas que illa oia. Et nō eſt ibi aliud beatum eſſe: ⁊ aliud ma/

gnum aut ſapientē: aut verū: aut bonū eſſe: aut omnino ipſum eſſe. Nec qm̄ trinitas ē: ideo triplex putādus eſt. Alioqn minor erit pater ſolus: aut filius ſolus: q̄ ſimul pater ⁊ filius Quanq̄ nō inueniaꝰ quō dici poſſit. aut pater ſolus: aut filius ſolus: cum ſemper atq̄ inſe/parabiliter ⁊ ille cū filio ſit: ⁊ ille cū patre: nō vt ambo ſint pater: aut ambo filius: ſed quia ſemꝑ inuicē: neuter ſolus. Quia vero dici/mus ⁊ deū ſolū ipſaꝫ trinitatē: q̄uis ſemper ſit cum ſpiritibus ⁊ animabus ſanctis: ſed ſolum dicimus q deus eſt: quia nō ⁊ illi cū illo deus ſunt. ita ſoluꝫ patrem dicimus patrem nō quia ſeparatur a filio: ſed quia non ſimul ambo pater ſunt.

Trinitatem deitatis nullo modo triplicem eſſe dicēdam: quia nec tria ibi plus ſunt quaꝫ vnuꝫ: nec vnum minus quā tria.

Capi. viij.

Um itaq̄ tantus eſt ſolus pater: vel
c ſolus filius: vl' ſolus ſpiritusſanctus:
quātus eſt ſimul pater ⁊ filius ⁊ ſpiri/tusſanctus: nullo mō triplex dicēdus ē. Cor
Gen̄. 2 pora quippe adiunctione ſua creſcūt. Quā/uis eniꝫ q adheret vxori ſue: vnū corpus ſit: maius tñ corpus fit: q̄ ſi ſolius viri eſſet: aut ſolius vxoris. In rebus aūt ſpiritalibus cū minor maiori adhereſcit: ſicut creatura crea/tori: illa fit maior q̄ erat: nō ille. In his eniꝫ que nō mole magna ſunt: hoc eſt maiꝰ eē qd' eſt melius eſſe. Melior aūt fit ſpūs alicuius creature: cū adheret creatori: quaꝫ ſi nō adhe
j Cor. 6 reat: ⁊ ideo etiā maior quia melior. Qui er/go adheret dño: vnus ſpiritus eſt: ſed tamē dñs nō ideo fit maior: q̄uis fiat ille q adhe/ret dño. In ipſo igiꝰ deo cum adheret equali patri filius eq̄lis: aut ſpūſſanctus patri ⁊ filio equalis: nō fit maior deus q̄ ſinguli eoꝝ: qꝛ nō eſt quo creſcat illa pfectio. Perfectius āt ſiue pater: ſiue filius: ſiue ſpiritusſanctus: ⁊ pfectus deus: pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: ⁊ ideo trinitas potius quaꝫ triplex.

De ſolo vero deo patre ⁊ filio ⁊ ſpirituſſan/cto. Capi. ix.

T qm̄ oſtendimus quō poſſit dici ſo/
e lus pater: qꝛ non niſi ipſe ibi pater: cō
ſiderāda eſt illa ſentētia qua diciꝰ: deū verū ſolū non eſſe patrem ſolum: ſed patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctū. Si quis enim in/terroget. pater ſolus: vtrum ſit deus. quō reſpondebitur nō eſſe: niſi forte ita dicamꝰ eſſe quideꝫ patreꝫ deū: ſed nō eſſe ſolum deum. eſſe aūt ſoluꝫ deum: patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſanctū. Sed quid agimus de illo teſtimonio domini. Patri eniꝫ dicebat: ⁊ patrem nominauerat ad quē loquebaꝰ: cum ait. Hec eſt vita
eterna: vt cognoſcant te vnum verū deum. Jo. 14.
Quod quideꝫ arriani ſic ſolent accipere: quaſi ſi nō ſit filius verꝰ deus. Quibus excluſis: videndū eſt an intelligere cogamur: cū dictū
eſt patri. Ut cognoſcant te vnum verū deū: Ubi. ſ
tanq̄ hoc inſinuare voluerit: quia ⁊ ſolus pater deus verus eſt: nenon intelligeremus deum niſi ipſa tria ſimul: patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctum. Num ergo ex domini te/ſtimonio: ⁊ patrem vnum verum deum di/cimus: ⁊ filium vnum verum deum: ⁊ ſpiritumſanctum vnum verum deuꝫ: ⁊ ſimul patrem ſi filium ⁊ ſpiritumſanctuꝫ. id eſt ſimul ipſam trinitatem. non tres veros deos: ſed
vnū verū deū. An qm̄ addidit. Et quē miſi Ibideꝫ
ſti ieſum chriſtū: ſubaudiendū eſt vnuꝫ verū deū. Et ordo verboꝝ eſt: vt te ⁊ quē miſiſti ieſum chriſtū cognoſcant vnū veruꝫ deum. Cur ergo tacuit de ſpirituſancto. an quoniaꝫ cōſequens eſt: vbicunq̄ nominatur vnum tanta pace vni adherens: vt per hanc vtrūq̄ vnum ſit. iam ex hoc intelligaꝰ etiā ipſa pax: quāuis nō incōmemoretur. Nam ⁊ illo loco apoſtolus videtur quaſi pretermittere ſpiri/tūſanctum: ⁊ tamen etiā ibi intelligiꝰ: vbi ait.
Omnia veſtra: vos aūt xpi. chriſtus aūt dei j Cor. 3
Et iterum. Caput mulieris vir: caput viri ibidē. ij
xps. caput aūt chriſti deus. Sꝫ rurſus ſi de/us nō niſi omnia ſimul tria: quō caput chriſti deus: id eſt caput chriſti trinitas: cū in trinitate ſit xps vt ſit trinitas. An qd' eſt pater cum filio: caput eſt ei qd' eſt ſolus filius. cum filio enim pater deus: ſolus aūt filius chriſtus eſt maxime quia iam verbuꝫ caro factū loquiꝰ.
Secundū quā humilitatē eius etiā maior eſt Jo. 14.
pater: ſicut dicit. Qm̄ pater maior me eſt: vt hoc ipſuꝫ deuꝫ eſſe qd' illi cū patre vnū eſt ca/put ſit hominis mediatoris: quod ipſe ſolus eſt. Si eniꝫ mentē recte dicimus principale hominis. id eſt tanq̄ caput humane ſubſtantie: cū ipſe homo cuꝫ mente ſit homo: cur nō multo congruentius: multoq̄ magis verbū cuꝫ patre quod ſimul deus eſt: caput eſt chriſti: quāuis chriſtus homo niſi cuꝫ verbo qd'

caro factũ eſt: intelligi non poſſit. Sed hoc
vt iam diximus: aliquãto diligentius poſtea
ꝯſiderabimus. Nũc aũt equalitas trinitatis:
⁊ vna eademq; ſubſtantia quantum breuiter
potuimus demonſtrata eſt: vt quoquo mo-
do ſe habeat iſta queſtio: quam diſcutiendã
acriore intentiõe diſtulimus: nihil impediat:
quo minus fateamur ſummã equalitatẽ pa
tris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.

De ſententia ſancti hilarij qua in trinitate per-
ſonarum proprietatem intelligitur demon-
ſtraſſe.

Capitu. x.

Quidã cum vellet breuiſſime ſingula-
rũ in trinite perſonarũ inſinuare pro-
pria: eternitas inquit in patre: ſpecies
in imagine: vſus in munere. Et qꝛ non me-
diocris auctoritatis in tractatione ſcriptu ra-
rum: ⁊ aſſertione fidei vir extitit: hilariꝰ enim
hoc in libris ſuis poſuit. horũ verborũ. id ẽ
patris ⁊ imaginis: ⁊ numeris: eternitatis: ⁊
ſpeciei ⁊ vſus abditã ſcrutatus intelligentiã.
quantum valeo nõ eum ſequutum arbitror in
eternitatis vocabulo: niſi ꝙ pater non habet
patrem de quo ſit: filius autem de patre ẽ vt
ſit: atq; vt illi coeternus ſit. Imago enim ſi
perfecte implet illud cuius imago eſt: ipſa co-
equatur ei: non illud imagini ſue. In qua
imagine ſpeciẽ nominauit: credo ꝙ propter
pulchritudinẽ: vbi iam eſt tanta congruen-
tia ⁊ prima equalitas: ⁊ prima ſimilitudo: nul
la in re diſſidens. ⁊ nullo modo inequalis: ⁊
nulla ex parte diſſimilis: ſed ad identidem re
ſpondens ei cuius imago eſt. Vbi eſt prima
⁊ ſũma vita cui nõ eſt aliud viuere ⁊ aliud eẽ
ſed idẽ eſt eſſe ⁊ viuere. Et ꝑmus ac ſũmus
intellectus: cui nõ eſt aliud viuere ⁊ aliud in
telligere. ſed id qđ eſt intelligere: hoc viuere
hoc eſſe eſt vnũ omnia: tanq̃ verbum perfe
ctũ: cui nõ deſit aliquid: ⁊ ars q̃dã omnipo
tentis atq; ſapientis dei: plena omniũ ratio-
nũ viuẽtiũ incõmutabiliũ: ⁊ omnes vnũ in
ea. ſicut ipſa vnũ de vno: cum quo vnum.
Ibi nouit omnia deus: que fecit per ipſã: ⁊
ideo cum decedant ⁊ ſuccedant tempora: nõ
decidit aliquid vel ſuccedit ſcientie dei. Non
enim hec que creata ſunt ideo ſciuntur a deo:
quia facta ſunt: ac non potius ideo facta ſunt
vel mutabilia: quia immutabiliter a deo ſciũ
tur. Ille igitur ineffabilis quidam cõplexus
patris ⁊ imaginis non eſt ſine perfruitione:
ſine caritate: ſine gaudio. Illa ergo dilectio:
delectatio: felicitas: vel beatitudo: ſi tamẽ ali
qua humana voce digne dicitur vſus: ab illo
appellatus eſt breuiter: ⁊ eſt in trinitate ſpũſ-
ſanctus: nõ genitus: ſed genitoris genitiq;
ſuauitas: ingeniti largitate atq; vbertate per
fundens omnes creaturas pro captu earũ:
vt ordinem ſuum teneant ⁊ locis ſuis acquie
ſcant. Hec igitur omnia que arte diuina fa-
cta ſunt: ⁊ vnitatem quandam in ſe oſtendũt
⁊ ſpeciem ⁊ ordinem. Quicquid enim horũ
eſt: ⁊ vnum aliquid eſt: ſicut ſunt nature cor
porum: ⁊ ingenia animarũ. ⁊ aliqua ſpecie
formarũ: ſicut ſunt figure vel qualitates cor
porum: ac doctrine vel artes animarũ: ⁊ or
dinem aliquem petit aut tenet: ſicut ſunt pon
dera vel collocationes corporum ⁊ amores:
aut delectationes animarũ. Ceterũ in illa
ſumma trinitate tantũ eſt vna quantũ tres
ſimul. nec plus aliquid ſunt due quam vna.
Oportet igitur vt creatorẽ per ea que facta roma. j.
ſunt intellectũ conſpicientes trinitatẽ intel-
ligamus: cuius in creatura quomodo dignũ
eſt apparet veſtigiũ. In illa enim trinitate ſũ
ma origo eſt rerũ omniũ ⁊ perfectiſſima pul
chritudo: ⁊ beatiſſima delectatio. Itaq; illa
tria: ⁊ ad ſe inuicẽ determinari videntur. ⁊
in ſe infinita ſunt. Sed hic in rebus corpore
is: non tantũ eſt vna: quantũ tres ſimul:
⁊ plus aliquid ſunt due quã vna res. Ceterũ
in ſumma trinitate tantum eſt vna quantum
tres ſimul ſunt: nec plus aliquid ſunt due q̃
vna: ⁊ in ſe infinita ſunt. Ita ⁊ ſingula ſunt
in ſingulis: ⁊ omnia in ſingulis ⁊ ſingula in
omnibus: ⁊ omnia in omnibus: ⁊ vnũ om
nia. Qui videt hoc vel ex parte: vel per ſpe- j Cõ 13
culum ⁊ in enigmate: gaudeat cognoſcens
deum: ⁊ ſicut deum honoret ⁊ gratias agat. roma. j.
Qui autem non videt: tendat per pietatem
ad videndum: non per cecitatẽ ad calumni
andum: quoniam vnus eſt deus: ſed tamen
trinitas. Nec confuſe accipiendum eſt. Ex
quo omnia: per quem omnia: in quo omnia Ro. ij.
nec diis multis: ſed ipſi gloria in ſecula ſecu-
lorum.

Explicit liber ſextus.

Incipiũt capitula libri ſeptimi.

j Utrum quicquid de deo non relatiue ſed ad ſeipſum recte dicit̃ cuilibet per/ſone in trinitate conueniat.

ij Ea que patris ꝛ filij eſſentiam ſignificant: non eſſe relatiua: quia quicquid ad ſe: non ad aliquid dicuntur ſimul ambo ſunt.

iij De ſapientia a deo genita vel creata.

iiij Quid vel a grecis vel latinis neceſſe fuerit dici de ineffabili trinitate.

v De ſubſtantia ꝛ eſſentia.

vi De tribus perſonis vnius eſſentie.

Aurelij auguſtini liber ſemptimus incipit.

Utrum quicquid de deo non relatiue ſed ad ſeipſum recte dicitur cuilibet perſone in trinitate conueniat. Capi. j.

Iam nunc queramus diligentius quantum dat deus quod pauloante diſtulimus. Utrum ꝛ ſingula queqꝫ in trinitate perſona poſſit ꝛ ꝛ per ſeipſam non cuꝫ ceteris duabus dici deus: aut magnus: aut ſapiens: aut verus: aut omnipotens: aut iu/ſtus: ꝛ ſi quid aliud dici de deo poteſt: nõ relatiue: ſed ad ſeipſum. An vero non dicant̃ iſta: niſi cum trinitas intelligit̃. Hoc enim queſtionem facit: qꝛ ſcriptum eſt: xp̃m dei vir/ j Cor. j tutem ꝛ dei ſapientiaꝫ: vtrũ ita ſit pater ſapiẽtie atqꝫ virtutis ſue: vt hac ſapientia ſapiens ſit quaꝫ genuit: ꝛ hac virtute potens quã ge/nuit. ꝛ qꝛ ſemp̄ potens ꝛ ſapiens: ſemper genuit virtutẽ ꝛ ſapientiam. Dixeramus enim ſi ita eſt: cur nõ ꝛ magnitudinis ſue pater ſit qua magnus eſt: ꝛ bonitatis qua bonus eſt: ꝛ iuſtitie qua iuſtus: ꝛ alia ſi qua ſunt. Aut ſi hec omnia pluribus vocabulis in eadem ſa/pientia ꝛ virtute intelliguntur: vt eadem ſit magnitudo que virtus: ea bonitas que ſapiẽtia: ꝛ ea rurſus ſapientia que virtus. ſicut iaꝫ tractauimus: meminerimus: cuꝫ aliquid horum nomino ſic accipiendum eſſe: ac ſi om/nia commemorem. Queritur ergo an pater etiam ſingulus ſit ſapiens: atqꝫ ipſa ſibi ipſe ſapientia: an ita ſit ſapiens quomodo dicẽs. Uerbo enim quod genuit dicens eſt: nõ verbo quod profertur: ꝛ ſonat: ꝛ tranſit: ſed verbo quod erat apud deum: ꝛ deus erat verbũ Joh. j. ꝛ omnia per ipſum facta ſunt: verbo equali ſibi quo ſemper atqꝫ incõmutabiliter dicit ſe/ipſum. Non eſt enim ipſe verbum: ſicut nec filius nec imago. Dicens aũt exceptis illis temporalibus vocibus verbi dei: que in creatura fiunt. nam ſonant ꝛ tranſeũt. Dicens ergo illo coeterno verbo: nõ ſingulus intelligitur: ſed cum ipſo verbo ſine quo nõ eſt vtiqꝫ dicens. Ita ne ꝛ ſapiens ſicut dicens: vt ita ſit ſapientia ſicut verbum: ꝛ hoc ſit verbũ eſſe quod eſt eſſe ſapientiam. hoc etiam eſſe virtutem: vt virtus ꝛ ſapientia ꝛ verbum idem ſit: ꝛ relatiue dicatur. ſicut filius ꝛ ima/go: atqꝫ ille non ſingulus potens vel ſapiẽs ſed cum ipſa virtute ꝛ ſapientia quã genuit. ſicut non ſingulus dicens: ſed eo verbo ꝛ cũ eo verbo quod genuit: atqꝫ ita magnus ea ꝛ cum ea magnitudine quaꝫ genuit. Et ſic nõ alio magnus: alio deus: ſed eo magnus quo deus: quia nõ aliud illi eſt magnum eſſe: aliud deum eſſe: cõſequens eſt: vt nec deus ſingulus: ſed ea ꝛ cum ea deitate quam ge/nuit: vt ſic ſit filius deitas patris: ſicut ſapientia ꝛ virtus patris. ꝛ ſicuti eſt verbum ꝛ imago patris. Et quia non aliud illi eſt eſſe: ali/ud deum eſſe. ita ſit etiam eſſentia patris filius: ſicuti eſt verbum ꝛ imago eius. Ac per hoc etiaꝫ excepto eo quod pater eſt: nõ ſit ali/quid pater: niſi quia eſt ei filius: vt nõ tantuꝫ id quod dicitur pater: quod manifeſtũ eſt cuꝫ nõ ad ſeipſuꝫ: ſed ad filium relatiue dici: ꝛ iõ patrem quia eſt ei filius. ſed oĩno vt ſit quod ad ſeipſum eſt: ideo ſit quia genuit eſſentiam ſuam. Sicut enim magnus eſt: nõ niſi ea q̄ genuit magnitudine. ita ꝛ eſt non niſi ea quã genuit eſſentia: quia non eſt aliud illi eſſe: aliud magnuꝫ eſſe. Ita ne igitur pater eſt eſſentie ſue: ſicut pater eſt magnitudinis ſue. Si/cut pater virtutis ac ſapientie ſue: eadem ꝑ/pe eius magnitudo que virtus: ꝛ eadẽ eſſentia que magnitudo. Hec diſputatio nata eſt ex eo: quod ſcriptuꝫ eſt: chriſtum eſſe dei virtutem ꝛ dei ſapientiam. Quapropter in eas anguſtias ſermo coartatur: cum ineffabilia fari cupimus. vt aut dicamus chriſtum non eſſe dei virtutem ꝛ dei ſapientiaꝫ: atqꝫ ita impudenter ꝛ impie reſiſtamus apoſtolo. aut chriſtũ quidem dei virtuteꝫ ꝛ dei ſapientiam

eſſe fateamur: ſed eius patrē nō eſſe patrē vir/
tutis ⁊ ſapientie ſue: quod nō minus impiuꝫ
eſt. Sic eniꝫ nec chriſti erit pater: quia xp̄us
dei virtus ⁊ dei ſapientia eſt. aut nō eſſe pa/
trē virtute ſua potenteꝫ: neqꝫ ſapiētia ſua ſa/
pientem: quod quis audeat dicere. aut aliud
in patre intelligi eſſe: aliud ſapientem eſſe vt
non hoc ipſo ſit quo ſapiens eſt. quod de ani
ma intelligi ſolet: que alias inſipiens: alia
ſapiens eſt: velut natura mutabilis: ⁊ non
ſumme perfecteqꝫ ſimplex. aut patrem non
eſſe aliquid ad ſeipſum: ⁊ nō ſolum: quod pa
ter eſt. ſed omnino quod eſt: ad filium relati/
ue dici. Quomodo ergo eiuſdem eſſentie fi/
lius cuius pater: quando quideꝫ ad ſeipſum
nec eſſentia eſt: nec omnino eſt ad ſeipſuꝫ: ſꝫ
etiaꝫ eſſe ad filium illi eſt. Atenim multo ma
gis vnius eiuſdēqꝫ eſſentie: quia vna eadē/
qꝫ eſſentia pater ⁊ filius. quando quidem pa
tri non ad ſeipſum eſt ipſum eſſe: ſed ad filiū
quā eſſentiam genuit: ⁊ qua eſſentia eſt quic
quid eſt. Neuter ergo ad ſe eſt: ⁊ vterqꝫ ad
inuicem relatiue dicitur. an pater ſolus: non
ſolum quod pater dicit̄: ſed omnino quicqd
dicit̄: relatiue ad filiū dicitur. ille autem dici
tur ad patrem ⁊ ad ſe. ⁊ ſi ita eſt: quid dicitur
in filio ad ſe: an ipſa eſſentia. Sed patris eſ
ſentia eſt filius: ſicut patris virtus. ⁊ ſapien/
tia: ſicut verbum patris: ⁊ imago patris. aut
ſi eſſentia dicit̄ ad ſe filius: pater autem non
eſt eſſentia: ſed genitor eſſentie. non eſt autē
ad ſeipſum: ſed hac ipſa eſſentia quā genuit:
ſicut hac ipſa magnitudine magnus quam
genuit: ergo ⁊ magnitudo dicit̄ ad ſe filius.
ergo ⁊ virtus ⁊ ſapientia ⁊ verbū ⁊ imago.
Quid autem abſurdius qꝫ imaginem ad ſe
dici: aut ſi non idipſum eſt imago ⁊ verbum
quod eſt virtus ⁊ ſapientia: ſed illa relatiue
dicuntur: hec autem ad ſe non ad aliud inci
pit non ea ſapientia quam genuit: ſapiens eſ
ſe pater: quia non poteſt ipſe ad eam relati/
ue dici: ⁊ illa ad eum relatiue nō dici: omnia
enim que relatiue dicuntur ad inuicem di/
cuntur. Reſtat itaqꝫ: vt etiam eſſentia filius
relatiue dicatur ad patrem. Ex quo conſici/
tur inopinatiſſimus ſenſus: vt ipſa eſſentia
nō ſit eſſentia: vel certe cum dicitur eſſentia:
non eſſentia ſed relatiuum indicetur: quo/
modo cum dicitur dominus: non eſſentia
indicatur: ſed relatiuum quo refertur ad ſer

uum. Cum autem homo dicitur vel aliquid
tale: quod ad ſe non ad aliud dicitur: tunc in/
dicatur eſſentias. homo ergo cuꝫ dominus
dicitur: homo eſſentia eſt. dominus vero re
latiue dicitur. homo enim ad ſe dicitur: do/
minus ad ſeruum: hoc autē vnde agimus:
ſi eſſentia ipſa relatiue dicitur: eſſentia ipſa
non eſt eſſentia. Huc accedit. quia omnis eſ
ſentia que relatiue dicitur: eſt etiam aliquid
excepto relatiuo: ſicut homo ⁊ dominus: ho
mo ſeruus: ⁊ equus iumentuꝫ: ⁊ nummus
arra. homo ⁊ equus ⁊ nummus ad ſe dicun
tur: ⁊ ſubſtantie ſunt vel eſſentie. dominus
vero ⁊ ſeruus ⁊ iumentum ⁊ arra: ad aliqd
relatiue dicuntur. Sed ſi non eſſet homo. id
eſt aliqua ſubſtantia: non eſſet qui relatiue
dominus diceretur. Et ſi non eſſet equus
quedam eſſentia: non eſſet quod iumentum
relatiue diceretur. Ita ſi nummus non eſſet
aliqua ſubſtantia: nec arra poſſet relatiue di
ci. Quapropter ſi ⁊ pater non eſt aliquid ad
ſeipſum: non eſt omnino que relatiue dica/
tur ad aliquid. Non enim ſicut ad aliquid
coloratū refertur color eius: nec omnino ad
ſe dicitur color: ſed ſemper alicuius colorati
eſt. Illud autē cuius color eſt etiā ſi eo qꝫ co
loratū dicit̄ ad colorem refert̄: tamē id quod
corpus dicitur ad ſe dicitur. Nullo modo ita
putandum eſt patreꝫ nō dici aliqd de ſeipſo:
ſed quicqd dicitur ad filium dici. Eundē ve
ro filium ⁊ ſeipſum dici ⁊ ad patrē. Cuꝫ dici
tur magnitudo magna: ⁊ uirtus potens. vti
qꝫ ad ſeipſum: ⁊ magnitudo atqꝫ virtus ma
gni ⁊ potentis patris: qua pater magnus ⁊
potens eſt. Non ergo ita: ſed vtrūqꝫ ſubſtā
tia: ⁊ vtrūqꝫ vna ſubſtantia. Sicut auteꝫ ab
ſurdū eſt dicere candidum nō eſſe candorē:
ſic abſurdum eſt dicere ſapienteꝫ non eſſe ſa
pientiam. Et ſicut candor ſeipſuꝫ candidus
dicitur: ita ⁊ ſapientia ad ſeipſam dicitur. ſa/
piens. Sed candor corporis non eſt eſſen/
tia: quoniam ipſum corpus eſſentia eſt: ⁊ il/
la eius qualitas. vnde ⁊ ab ea dicitur candi/
dum corpus: cui non hoc eſt eſſe quod can/
didum eſſe. Aliud enim ibi forma ⁊ aliud
color: ⁊ vtrumqꝫ non in ſeipſo: ſed in aliqua
mole. Que moles nec forma nec color eſt:
ſed formata ⁊ colorata. Sapientias vero ⁊
ſapiens eſt. Et quoniam quecunqꝫ anima
participatione ſapientie ſit ſapiens: ſi rurſus

deſipiat: manet tamen in ſe ſapientia. Nec cum anima fuerit in ſtultitiam cõmutata illa mutatur: non ita eſt in eo qui ex ea fit ſapiẽs: quemadmodum candor in corpore quod ex illo candidum eſt. Cum eniꝫ corpus in aliuꝫ colorem fuerit mutatum: non manebit candor ille: ſed omnino eſſe deſinat. Quod ſi et pater qui genuit ſapientiam ex ea fit ſapiens. neqꝫ hoc ei illi eſſe quod ſapere: qualitas ei⁹ eſt filius non proles eius: ⁊ non ibi erit iam ſumma ſimplicitas. Sed abſit vt ita ſit: quia vere ibi eſt ſumme ſimplex eſſentia: hoc ergo eſt ibi eſſe quod ſapere. Quod ſi hoc eſt ibi eſſe quod ſapere: non per illam ſapientiaꝫ quam genuit ſapiens eſt pater: alioquin non ipſe illam: ſed illa eum genuit. Quid enim aliud dicimus cum dicimus hoc illi eſt eſſe quod ſapere: niſi eo eſt quo ſapiens eſt. Quapropter que cauſa illi eſt vt ſapiens ſit: ipſa illi cauſa eſt vt ſit. proinde ſi ſapientia quaꝫ genuit cauſa illi eſt vt ſapiens ſit: etiam vt ſit: ipſa illi cauſa eſt. Quod fieri non poteſt: niſi gignendo eum aut faciendo. Sed neqꝫ genitricem neqꝫ conditriceꝫ patris vllo modo quiſquaꝫ dixerit ſapientiam. Quid enim eſt inſanius. Ergo ⁊ pater ipſa ſapientia eſt. Et ita dicitur filius ſapientia patris: quomodo dicitur lumen patris. id eſt vt quemadmo lumen de lumine: ⁊ vtrunqꝫ vnum lumen. ſic intelligatur ſapientia de ſapientia ⁊ vtrunqꝫ vna ſapientia: ergo ⁊ vna eſſentia: quia hoc eſt ipſi eſſe quod ſapere. Quod enim eſt ſapientie ſapere: ⁊ potentie poſſe: ⁊ eternitati eternam eſſe: iuſtitie iuſtam eſſe: magnitudini magnaꝫ eſſe. hoc eſt eſſentie ipſuꝫ eſſe. Et qꝛ in illa ſimplicitate non eſt aliud ſapere quã eſſe: eadẽ ibi ſapientia que eſſentia.

Ea que patris ⁊ filij eſſentiaꝫ ſignificat non eſſe relatiua: quia quicquid ad ſe non ad aliquid dicitur ſimul ambo ſunt.

Capi. ij.

Pater igitur ⁊ filius ſimul vna eſſentia: ⁊ vna magitudo: ⁊ vna veritas: ⁊ vna ſapientia. Sed non pater ⁊ filius ſimul ambo vnuꝫ verbuꝫ: quia non ſimul ambo vnus filius. Sicut enim filius ad patreꝫ refertur: non ad ſeipſuꝫ dicitur. ita ⁊ verbuꝫ ad euꝫ cuius verbuꝫ eſt refertur: cuꝫ dicitur verbuꝫ. Eo quippe filius quo verbuꝫ ⁊ eo verbum quo filius. Quoniã igitur pater ⁊ filius ſimul nõ vtrqꝫ vnus filius: conſequens eſt: vt pater ⁊ filius ſimul non ambo vnuꝫ verbuꝫ. Et propterea non eo verbuꝫ quo ſapientia: quia verbum non ad ſe dicitur: ſed tantuꝫ relatiue ad euꝫ cuius verbuꝫ eſt: ſicut filius ad patreꝫ. Sapientia vero eo quo eſſentia. Et ideo quia vna eſſentia: vna ſapientia. Quoniaꝫ vero ⁊ verbuꝫ ſapientia eſt: ſed non eo verbuꝫ quo ſapientia. Verbuꝫ eniꝫ relatiue: ſapiẽtia eſſentialiter intelligitur: id dici accipimus cum dicitur verbuꝫ. ac ſi dicatur nata ſapientia: vt ſit ⁊ filius ⁊ imago. Et hec duo cuꝫ dicuntur. id eſt nata ſapientia in vno eorum eo ꝙ nata eſt ⁊ verbuꝫ ⁊ imago ⁊ filius intelligatur: ⁊ in his omnibus nominibus non oſtẽdatur eſſentia: qꝛ relatiue dicuntur. An in altero quod eſt ſapientiaꝫ quoniã: ⁊ ad ſe dicitur. ſeipſa eniꝫ ſapiens eſt: etiam eſſentia demõſtretur: ⁊ hoc eius eſſe quod ſapere. Vnde pater ⁊ filius ſimul vna ſapientia: quia vna eſſentia: ⁊ ſigillatiꝫ ſapientia de ſapientia: ſicut eſſentia de eſſentia. Quapropt non quia pater non eſt filius: ⁊ filius non eſt pater: aut ille ingenitus: ille autẽ genitus. ideo nõ vna eſſentia: quia his nominibus relatiua eoruꝫ oſtenduntur. Vterqꝫ auteꝫ ſimul vna ſapientia: ⁊ vna eſſentia: vbi hoc eſt eſſe quod ſapere. non auteꝫ ſimul vterqꝫ verbuꝫ aut filius: quia non hoc eſt eſſe quod verbũ: aut filiuꝫ eſſe: ſicut iaꝫ ſatis oſtendimus iſta relatiue dici.

De ſapientia a deo genita vel creata.

Capi. iij.

Cur ergo in ſcripturis nunqꝫ fere de ſapientia quicquã dicitur: niſi vt oſtẽdatur a deo genita vel creata: genita ſcilicet per quaꝫ facta ſunt omnia. creata vero vel facta: ſicut in hominibus cum ad eam que non creata ⁊ facta: ſed genita eſt conuertuntur ⁊ illuſtrãtur. In ipſis eniꝫ fit aliquid quod vocetur eoruꝫ ſapientia: vel illud ſcripturis prenunciantibus aut narrãtibus qꝺ verbuꝫ caro factuꝫ eſt ⁊ habitauit in nobis: Joh. j. hoc modo eniꝫ chriſtus facta ſapiẽtia eſt: qꝛ factus eſt homo. An propterea non loquitur in illis libris ſapientia: vel de illa dicitur aliquid: niſi ꝙ eam de deo natam oſtendat: aut factaꝫ: quãuis ſit ⁊ pater ipſe ſapientia: quia illa nobis ſapientia cõmendanda erat: ⁊ imi

unda: cuius imitatione formamur. Pater
enim eam dicit vt verbuȝ eius ſit: nō quomo
do profertur ex ore verbuȝ ſonans: aut ante
pronunciationeȝ cogitamur. Spacijs enim
tēporuȝ hoc cōpletur. illud auteȝ eternuȝ eſt:
⁊ illuminando dicit nobis: ⁊ de ſe ⁊ de patre
Mat. ij quod dicendum eſt hominibus. Jdeoqȝ ait.
Nemo nouit filiuȝ niſi pater: ⁊ nemo nouit
patrem niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuela
re: quia per filiuȝ reuelat pater. id eſt per ver
buȝ ſuum. Si enim hoc verbum quod nos
proferimus tēporale ⁊ tranſitorium: ⁊ ſeipſ̄ȝ
oſtendit: ⁊ illud de quo loquimur: quanto/
Joh. j. magis verbuȝ dei: per quod facta ſunt om/
nia: quod ita oſtendit patrem ſicuti eſt pater:
quia ⁊ ipſuȝ ita eſt: ⁊ hoc eſt quod pater ſecun
dum ꝙ ſapientia eſt: ⁊ eſſentia. nam ſecun/
dum ꝙ verbum: non hoc eſt quod pater: qꝛ
verbum non eſt pater: ⁊ verbum relatiue di
citur ſicut filius: quod vtiqȝ non pater. Et
ideo chriſtus virtus ⁊ ſapientia dei: quia de
patre virtute ⁊ ſapientia: etiam ipſe virtus: ⁊
ſapientia eſt. ſicut lumen dei patre lumine: ⁊
fons vite apud deum patrem: vtiqȝ fontem
Ps. 35 vite. Quoniaȝ apud te inquit propheta eſt
fons vite: ⁊ in lumine tuo videbimus lumē:
Joh. 5. quia ſicut pater habet vitam in ſemetipſo: ſic
dedit filio habere vitam in ſemetipſo. ⁊ erat
Jbidē j lumen verum quod illuminat omnem homi
nem venientem in hunc mundum: ⁊ lumen
hoc verbum erat apud deuȝ: ſed ⁊ deus erat
j. Joh. j verbuȝ. Deus auteȝ lumen eſt: ⁊ tenebre in
eo non ſunt vlle. lumen vero non corporale
ſed ſpiritale. Neqȝ ita ſpiritale vt illuminatio
ne factum ſit: quemadmodum dictuȝ eſt apo
Mat. 5 ſtolis. Vos eſtis lumen mundi: ſed lumen
quod illuminat omnem hominem. Ea ipſa:
⁊ ſūma ſapientia deus. vnde nunc agimus.
Sapientia vero filius de ſapientia patre: ſi/
cut lumen de lumine: ⁊ deus de deo: vt ⁊ ſin
gulus pater lumen: et ſingulus filius lumē:
et ſingulus pater deus: et ſingulus filius de
us. ergo et ſingulus pater ſapientia et ſingu
lus filius ſapientia. Et ſicut vtrunqȝ ſimul
vnuȝ lumen ⁊ vnus deus: ſic vtrunqȝ vna
j. Cor j ſapientia. Sed filius factus eſt nobis ſapien
tia a deo: ⁊ iuſtitia ⁊ ſanctificatio: quia tempo
poraliter nos ad illum conuertimur. id eſt ex
aliquo tempore: vt cuȝ illo maneamus ine/

ternuȝ. Et ipſe ex quodaȝ tempore verbum Joh. j.
caro factuȝ eſt: ⁊ habitauit in nobis. Pro/
pterea igitur cuȝ pronunciatur in ſcripturis
aut narratur aliquid de ſapientia ſiue dicen/
teȝ ipſa: ſiue cum de illa dicitur: filius nobis
potiſſimuȝ inſinuatur. Cuius imaginis exē
plo ⁊ nos nō deſcedamus a deo: quia et nos
imago dei ſumus. Non quidem equalis. fa
cta quippe a patre per filium: non nata de pa
tre: ſicut illa. Et nos quia illuminamur lumi
ne: illa vero quia lumen illuminans: et ideo
illa ſine exemplo nobis exempluȝ eſt. Neqȝ
enim imitatur precedenteȝ aliqueȝ ad patreȝ
a quo nunqȝ eſt omnino ſeparabilis: quia id
ipſum eſt quod ille de quo eſt. Nos auteȝ ni
tentes imitatur manenteȝ: et ſequimur ſtan/
tem. Et in ipſo ambulantes tendimus ad
ipſum: quia factus eſt nobis via temporalis
per humilitatē: que manſio nobis eterna eſt
per diuinitatem. Quoniā quippe ſpiritibus
mundis intellectualibus qui ſuperbia nō la/
pſi ſunt: in forma dei: et deo equalis et deus
prebet exempluȝ: vt ſe ideȝ exempluȝ redeun
di etiā lapſo preberet homini: qui propter i/
mundiciā peccatorū penāqȝ mortalitatis deū
videre non poterat: ſemetipſuȝ examinauit: Phi. 2
non mutando diuinitatem ſuam: ſed noſtraȝ
mutabilitatem aſſumendo: ⁊ formam ſerui
accipiens venit ad nos in hunc mundum: j. Thi. j
qui in hoc mundo erat: quia mundus per cū Joh. j.
factus eſt: vt exemplum ſurſum videntibus
deum: exemplum deorſum mirantibus ho/
minem. Exemplum ſanis ad permanendū:
exemplum infirmis ad conualeſcendum. ex
emplum morituris ad non timendum. exem
plum mortuis ad reſurgendum eſſe: in om/
nibus ipſe primatum tenens. Quia enim Colo. j
homo ad beatitudinem ſequi non debebat ni
ſi deum: et ſentire non poterat deum: ſequē
do deum hominem factum ſequeretur ſi/
mul: et quem ſentire poterat et queȝ ſequi de
beret. Amemus ergo eum et inhereamus il
li caritate diffuſa in cordibus noſtris per Ro. 5.
ſpiritum ſanctuȝ qui datus eſt nobis. Non
igitur miruȝ ſi propter exemplum quod no/
bis vt reformaremur ad imaginem dei pre/
bet imago equalis patri: cuȝ de ſapientia ſcri
ptura loquitur: de filio loquitur queȝ ſequi
mur viuēdo ſapienter: quāuis et pater ſit ſa

pietia ſicut lumen: ⁊ deus. Spiritus quoqꝫ ſanctus ſiue ſumma caritas vtrunqꝫ coniungens: noſqꝫ ſubiungēs. Quod ideo non in-
j. Jo. 4 digne dicitur quia ſcriptuꝫ eſt: deus caritas eſt: quomodo non eſt etiam ſapientia: cuꝫ ſit lumen: quoniam deus lumen eſt. ſiue ergo hoc modo ſiue alio modo eſſentia ſpūſſancti ſigillatim ac proprie nomināda eſt qm̄ deus eſt: vtiqꝫ lumen eſt. Et qm̄ lumen eſt: vtique ſapientia eſt. Deum aūt eſſe ſpūmſſanctum:
j. Cō. 3 ſcriptura clamat apud apoſtolum qui dicit. Neſcitis quia templum dei eſtis. ſtatimqꝫ ſubijcit: ⁊ ſpiritus dei habitat in vobis. Deus enim habitat in templo ſuo. Non enim tanqꝫ miniſter habitat ſpiritus dei in templo
j Cor. 6 dei. cum alio loco euidentius dicat: Neſcitis quia corpora veſtra templum in vobis eſt ſpirituſſancti queꝫ habetis a deo: eſt nō eſtis veſtri. empti enim eſtis precio magno. glorificate ⁊ portate deum in corpore veſtro. Quid eſt autem ſapientia niſi lumen ſpirituale ⁊ incōmutabile. Eſt enim ⁊ ſol iſte lumen ſed corporale eſt: ⁊ ſpiritalis creatura lumen ſed non incommutabile. Lumen ergo pater lumen filius: lumen ſpirituſſanctus. Simul autem non tria lumina: ſed vnum lumen. Et ideo ſapientia pater: ſapientia filius: ſapientia ſpirituſſanctus: ⁊ ſimul non tres ſapientie: ſed vna ſapientia. ⁊ quia hoc eſt ibi eſſe quod ſapere: vna eſſentia pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus. Nec aliud eſt ibi eſſe quam deum eſſe. Vnus ergo deus: pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus.

Quid vel a grecis vel a latinis neceſſe fuerit dici de ineffabili trinitate.

Capitu. iiij.

i Taqꝫ loquēdi cauſa de ineffabilibus vt fari aliquo modo poſſimus qđ effari nullo modo poſſumus: dictuꝫ eſt a noſtris grecis vna eſſentia: tres ſubſtantie. a latinis aūt vna eſſentia vel ſubſtātia: tres perſone: quia ſicut iam diximus: nō aliter in ſermone noſtro. id eſt latino eſſentia qꝫ ſubſtantia ſolet intelligi. Et dū itelligaꝛ ſaltē i enigmate qđ dicitꝛ: placuit ita dici vt diceretꝛ aliqd cū quereretꝛ qd tria ſint: que tria eſſe fides vera pronunciat: cum ⁊ patrem non dicit eſſe filiuꝫ: ⁊ ſpiritūſanctum quod eſt donū dei nec patrem dicit eſſe nec filium. Cum ergo queritꝛ quid tria: vel qd tres: ꝯferimꝰ nos ad inveniendū aliquod ſpeciale vel generale nomen quo cōplectamur hec tria: neqꝫ occurrit aio qꝛ excedit ſupereminētia diuinitatis vſitati eloquij facultatem. Verius enim cogitaꝛ deus qꝫ dicitꝛ: ⁊ verius eſt qꝫ cogitaꝛ. Cum enim dicimus: non eundē eſſe iacob qui eſt abraaꝫ. iſaac aūt nec abraam eſſe nec iacob: tres eſſe vtiqꝫ fatemur abraā: iſaac: ⁊ iacob. Sed cum querit qd tres: reſpondemus tres homines nomine ſpeciali eos pluraliter appellantes: generali autē ſi dicamus tria animalia. homo enim ſicut veteres diffinierūt: animal eſt rationale: mortale. Aut ſicut ſcripture noſtre loqui ſolent: tres animas cum a parte meliore totuꝫ appellari placet. id eſt ab anima: cum corpus ⁊ anima ſit totus homo. Ita quippe dictum eſt in egyptum deſcendiſſe cum iacob animas ſeptuagintaquinqꝫ: pro tot hominibus. Item cuꝫ dicimus equū tuum non eum eſſe qui meus eſt: ⁊ tertium alicuius alterius: nec meum eſſe nec tuuꝫ: fatemur tres eſſe. Et interroganti quid tres reſpondemus tres equos nomine ſpeciali: generali aūt tria animalia. Itē cū dicimus bouem non eſſe equū: canem vero nec bouem eſſe nec equū: tria quedā dicimus. ⁊ percuntantibus quid tria: nō iā ſpeciali nomine dicimus tres equos: aut tres: boues: aut tres canes: quia nō eadem ſpecie cōtinentur: ſed generali tria animalia: ſiue ſuperiore genere tres ſubſtantias: vel tres creaturas: vel tres naturas. Quecunqꝫ autem plurali numero enunciantꝛ: ſpecialiter vno nomine: etiam generaliter enunciari poſſunt. Nō aūt oia que generaliter vno nomine appellantur: etiam ſpecialiter appellare vno nomine poſſumꝰ. Nā tres equos quod eſt nomen ſpeciale: etiam animalia tria dicimus. Equū vero ⁊ bouem: ⁊ canem: animalia tria tm̄ dicimus vel ſubſtantias que ſunt generalia nomina: ⁊ ſi qd aliud de his generaliter dici poteſt. Tres vero equos: aut boues: aut canes que ſpecialia vocabula ſunt: nō ea poſſumꝰ dicere. Ea qppe vno nomine qꝫuis pluraliter enunciamus: que cōiter habent illud qđ eo nomine ſignificatꝛ. Abraaꝫ qppe ⁊ iſaac: ⁊ iacob: cōe habent id qđ eſt homo. Itaqꝫ dicuntur tres homines. Equus quoqꝫ ⁊ bos ⁊ canis: cōmune habent id quod eſt animal. Dicuntur ergo tria animalia. Ita tres aliquas lau-

ros: etiã tres arbores dicimus: laurum ve/
ro ⁊ mirtum: ⁊ oleam: tantum tres arbores
vel tres ſubſtãtias: aut tres naturas. atqȝ ita
tres lapides: etiã tria corpora. lapidem vero
⁊ lignum ⁊ ferrũ: tñ tria corpora: vel ſi quo
etiã ſuperiore generali nomine dici poſſunt.
¶ Pater ergo ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus quo/
niaȝ tres ſunt: queramus quid tres ſunt: ⁊
quid cõmune habeant. Non eniȝ cõmune il
lis eſt id quod pater eſt: vt inuicem ſibi ſint
patres: ſicut amici: cum relatiue ad alterutrũ
dicantur: poſſunt dici tres amici ꝙ inuicem
ſibi ſunt. Non aũt hoc ibi: quia tantum pa/
ter ibi pater: nec duorum pater: ſed vnici fi/
lij. Nec tres filij: cum pater ibi non ſit filius
nec ſpiritusſanctus. Nec tres ſpiritusſancti:
quia ⁊ ſpiritusſanctus propria ſignificatione
qua etiam donum dei dicit̃ nec pater nec fili
us. Quid igitur tres. Si enim tres perſone
cõmune eſt eis id quod perſona eſt: ergo ſpe
ciale hoc: aut generale nomen eſt eis: ſi con
ſuetudinem loquendi reſpicimus. Sed vbi
eſt nature nulla diuerſitas: ita ibi generaliter
enunciantur aliqua plura vt etiam ſpecialiter
enunciari poſſint. Nature enim differentia
facit: vt laurus ⁊ mirtus: ⁊ olea: aut equus:
aut bos: aut canis. non dicantur ſpeciali no/
mine: iſte tres lauri: aut illi tres boues. ſed
generali: vt iſte tres arbores: ⁊ illa tria ani/
malia. Hic vero vbi nulla eſt eſſentie diuer
ſitas: oportet vt ſpeciale nomen habeant hec
tria: quod tamen non inuenitur. Nam per/
ſona generale nomen eſt: intantum vt etiam
homo poſſit hoc dici: cum tantum interſit in
ter hominem ⁊ deum. Deinde in ipſo gene
rali vocabulo: ſi propterea dicimus tres per
ſonas: quia cõmune eſt eis id quod perſona
eſt. Alioqn nullo modo poſſun ita dici quẽ/
admodum non dicuntur tres filij: quia non
commune eſt eis id quod eſt filius: cur non
etiam tres deos dicimus: certe eniȝ quia pa/
ter perſona: ⁊ filius perſona: ⁊ ſpiritusſctũs
pona: ideo tres perſone. Quia ergo pater
deus: ⁊ filius deus: ⁊ ſpiritusſanctus deus:
cur non tres dij. Aut quoniam propter inef
fabilem coniunctionem hec tria ſimul vnus
deus: cur non etiam vna perſona: vt ita non
poſſimus dicere tres perſonas: quãuis ſin/
gulam quãqȝ appellemus perſonam quẽad
modum non poſſumus dicere tres deos:
quãuis quẽqȝ ſingulum appellemus deuȝ:
ſiue patrem: ſiue filium: ſiue ſpiritũſanctum.
An quia ſcriptura non dicit tres deos: ſed
nec tres perſonas alicubi ſcripturam cõme/
morare inuenimus. An quia nec tres: nec
vnam peſonam ſcriptura dicit hec tria. Le/
gimus enim perſonam domini: non perſo/
nam dominum: propterea licuit loquendi ⁊
diſputandi neceſſitate tres ꝑſonas dicere. nõ
quia ſcriptura dicit: ſed qꝛ ſcriptura non con
tradicit. Si autem diceremu s tres deos:
contradiceret ſcriptura dicens. Audi iſrael: Deu. 6
dominus deus tuus deus vnus eſt. Cur er
go ⁊ tres eſſentias non licet dicere: quod ſi/
militer ſcriptura ſicut non dicit: ita nec con/
tradicit. Nam eſſentia ſi ſpeciale nomen eſt
cõmune tribus: cur non dicantur tres eſſen
tie: ſicut abraaȝ: iſaac: ⁊ iacob: tres homines
quia homo ſpeciale nomen eſt cõmune om/
nibus hominibus. Si autem ſpeciale no/
men non eſt eſſentia: ſed generale: quia ho/
mo ⁊ pecus: ⁊ arbor ⁊ ſidus: ⁊ angelus di/
citur eſſentia: cur nõ dicuntur iſte tres eſſen
tie: ſicut tres equi dicuntur tria animalia: et
tres lauri dicuntur tres arbores: ⁊ tres lapi
des tria corpora. Aut ſi propter vnitatẽ tri/
nitatis non dicuntur tres eſſentie: ſed vna
eſſentia: cur non propter eandem vnitatem
non dicuntur tres ſubſtantie: vel ꝑſone: ſed
vna ſubſtantia ⁊ vna ꝑſona. Quam eniȝ ẽ il
lis cõmune nomen eſſentie: ita vt ſingulus
quiſqȝ dicat̃ eſſentia: tam illis commune eſt
vel ſubſtantie vel ꝑſone vocabuluȝ. Quod
enim de ꝑſonis ſecundũ noſtrã: hoc de ſub/
ſtantijs ſecundũ grecoꝝ cõſuetudinẽ ea que
diximus oportet intelligi. Sic enim dicũt il
li tres ſubſtantias vnaȝ eſſentiam: quemad
moduȝ nos dicimus tres ꝑſonas vnã eſſen
tiam vel ſubſtantiã. Quid igit̃: reſtat: niſi vt
fateamur loquendi neceſſitate parta hec vo/
cabula: cum opus eſſet copioſa diſputatione
aduerſum inſidias vel errores hereticorũ:
Cũ enim conaret̃ humana inopia loqn̄do:
ꝓferre ad hominum ſenſus: qd̄ i ſecretario:
mentis ꝓ captu tenet: de domino deo creato
re ſuo: ſiue ꝑ piam fidẽ: ſiue ꝑ qualemcunqȝ
intelligentiã: timuit dicere tres eſſentias: ne
intelligeret̃ in illa ſumma equalitate vlla di/
uerſitas. Rurſus nõ eſſe tria quedã: nõ po/
terat dicere qd̄ ſabellius. quia dixit: in here/

ſim lapſus ē. Certiſſime quippe ⁊ de ſcriptu
ris cognoſcit qd̄ pie credendum eſt: ⁊ aſpec
tu mētis indubitata pceptione perſtringit: ⁊
patrem eſſe ⁊ filiuſ ⁊ ſpiritumſanctum: nec
eundem filium eſſe qui pater eſt: nec ſpiri
tumſanctum eundem patrem eſſe vel filiuꝫ.
Queſiuit quid tria diceret: ⁊ dixit ſubſtanti
as ſiue perſonas: quibus nominibus non
diuerſitatem intelligi voluit: ſed ſingulari
tatem noluit: vt non ſolum ibi vnitas intelli
gatur: ex eo ꝙ dicitur vna eſſentia. Sed et
trinitas: ex eo ꝙ dicuntur tres ſubſtātie vel
pſone. Nam ſi hoc eſt deo eſſe quod ſubſiſte
re: ita non erant dicende tres ſubſtantie: vt
non dicuntur tres eſſentie: quemadmodum
quia ho ē deo eſſe qd̄ ſapere: ſicut non tres
eſſentias: ita nec tres ſapiētias dicim⁹. Sic
eniꝫ quia hoc illi eſt deum eſſe quod eſt eſſe:
tam tres eſſentias ꝗ̄ tres deos dici fas non
eſt: Si autem aliud eſt deo eſſe: aliud ſubſi
ſtere: ſicut aliud deo eſſe: aliud patrem eſſe
vel dominum eſſe. quod enim eſt ad ſe di
citur. pater autem ad filium: ⁊ dominus
ad ſeruientem creaturam dicitur: relatiue er
go ſubſiſtit: ſicut relatiue gignit: ⁊ relatiue
dominatur. Ita iam ſubſtantia non erit ſub
ſtantia: quia relatiuum erit. Sicut enim ab
eo qd̄ eſt eſſe appellatur eſſentia: ita ab eo qd̄
eſt ſubſiſtere ſubſtantiam dicimus. Abſur
dum eſt autem: vt ſubſtantia relatiue dicat.
Omnis enim res ad ſeipſaꝫ ſubſiſtit: quāto
magis deus. Si tamen dignum ē: vt deus
dicatur ſubſiſtere.

De ſubſtantia ⁊ eſſentia.

Capitulum. v.

DE his enim rebus recte intelligitur:
in quibus ſubiectis: ſunt ea que in ali
quo ſubiecto eſſe dicuntur: ſicut color
aut forma in corpore. Corpus enim ſub
ſiſtit: ⁊ ideo ſubſtantia eſt. Illa vero in ſub
ſiſtente atqꝫ ſubiecto corpore: que non ſub
ſtantie ſunt: ſed in ſubſtantia. ⁊ ideo ſi eſſe de
ſinat: vel ille color. vel illa forma: non adi
munt corpori eſſe corpus: quia non hoc ei ē
eſſe: quod illam vel illam formam coloreꝫ ve
retinere. Res vero mutabiles neqꝫ ſimpli
ces proprie dicuntur ſubſtantie. Deus au
tem ſi ſubſiſtit vt ſubſtantia proprie dici poſ
ſit: ineſt in eo aliquid tanqꝫ in ſubiecto: et
non eſt ſimplex: cui hoc ſit eſſe quod illi eſt.
⁊ quicquid aliud de illo ad illum dicitur: ſi
cut magnus: omnipotens: bonus: ⁊ ſi quid
huiuſmodi de deo nō incōgrue dicitur. Ne
fas eſt autem dicere vt ſubſiſtat: ⁊ ſubſit de
us bonitati ſue atqꝫ illa bonitas non ſubſtan
tia ſit vel potius eſſentia: neqꝫ ipſe deus ſit
bonitas ſua: ſed in illo ſit tanqꝫ in ſubiecto.
Unde manifeſtum eſt deuꝫ abuſiue ſubſtā
tiam vocari: vt nomine vſitatiore intelliga
tur eſſentia: quod vere ⁊ proprie dicitur: ita
vt fortaſſe ſolum deum dici oporteat eſſenti
am. Eſt eniꝫ vere ſolus: qui incōmutabilis
eſt: idqꝫ nomen ſuuꝫ famulo ſuo moyſi enū
tiauit: cum ait: Ego ſum qui ſum: Et dices Exo. 3
ad eos: qui eſt miſit me ad vos. Sed tamen
ſiue eſſentia dicatur quod proprie dicitur:
ſiue ſubſtantia quod abuſiue: vtrunqꝫ ad ſe
dicitur: non relatiue ad aliquid. Unde hoc
ē deo eſſe quod ſubſiſtere. ⁊ ideo ſi vna eſſen
tia trinitas: vna etiam ſubſtātia fortaſſis igi
tur cōmodius dicuntur tres perſone: ꝗ̄ tres
ſubſtantie.

De tribus perſonis vnius eſſentie.

Capitu. vj.

SEd ne vobis videar ſuffragari: hoc
quoqꝫ requiramus. Quanqꝫ ⁊ illi ſūt
vellent ſicut dicunt tres ſubſtantias:
tres hypoſtaſes: poſſent dicere tres perſo
nas. tria proſopa. Illud autem maluerunt:
quod forte ſecundum lingue ſue conſuetudi
nem aptius diceretur. Namqꝫ ⁊ i perſonis
eadē ratio eſt. Non enim aliud eſt deo eſſe:
aliud perſonā eſſe: ſed omnino idem. Nam
ſi eſſe ad ſe dicitur: perſona vero relatiue: ſic
dicamus tres perſonas patrem ⁊ filiuꝫ ⁊ ſpi
ritumſanctū: quemadmodum dicuntur ali
qui tres amici: aut tres propinqui: aut tres
vicini: ꝙ ſint ad inuicem: non ꝙ vnuſquiſqꝫ
eorum ſit ad ſeipſum. Quapropter quilibet
ex eis amicus eſt duorū ceterorum: aut pro
pinquus: aut vicinus: quia hec nomina re
latiuam ſignificationem habent. Quid er
go non placet vt dicamus patreꝫ perſonam
eſſe filij: ⁊ ſpiritusſancti: aut filium perſonaꝫ
eſſe patris ⁊ ſpiritusſancti: aut ſpiritumſanc
tuꝫ perſonam eſſe patris ⁊ filij: Sed neqꝫ p
ſona ita dici alicubi ſolet: neqꝫ in hac trinita
te cum dicimus perſonam patris: aliud di

cimus ꝙ̄ ſubſtantiam patris. Quo circa vt
ſubſtantia patris ipſe pater eſt: nō quo pater
eſt. ſed quo eſt. ita ⁊ pſona patris: non aliud
ꝙ̄ ipſe pater eſt. ad ſe quippe dicitur perſo/
na: non ad filium: vel ſpiritumſanctum. ſi
cut ad ſe dicitur deus: ⁊ magnus: ⁊ bonus:
⁊ iuſtus: ⁊ ſi quid aliud huiuſmodi. Et quē/
admodū hoc illi eſt eſſe ꝙ deum eſſe: ꝙ ma
gnū: ꝙ bonum eſſe. ita hoc illi ē eſſe: ꝙ per
ſonam eſſe. Cur ergo nō hec tria ſimul vnā
pſonam dicimus: ſicut vnam eſſentiā ⁊ vnū
deum. ſed tres dicimus perſonas: cum tres
deos: aut tres eſſentias nō dicamus: niſi qꝛ
volumus: vel vnū aliquod vocabulum ſer/
uire huic ſignificationi qua intelligitur tri/
nitas: ne omnino taceremus interroganti:
quid tres: cum tres eſſe fateremur: Nam ſi
genus eſt eſſentia. ſpecies autem ſubſtantia
ſiue perſona: vt nonnulli ſentiunt: omitto il
lud quod iam dixi: oportere appellare tres
eſſentias: vt appellantur tres ſubſtantie vel
perſone. ſicut appellātur tres equi eademqꝫ
animalia tria: cum ſit ſpecies equus: animal
genus. Neqꝫ enim ſpecies ibi pluraliter
dicta eſt: ⁊ genus ſingulariter: tanꝗ̄ dicere
tur tres equi vnū animal. ſed ſicut tres equi
ſpeciali nomine: ita tria animalia generali
nomine. Quod ſi dicunt ſubſtantie vel p/
ſone nomine non ſpeciem ſignificari: ſed ali
quid ſingulare atqꝫ indiuiduum: vt ſubſtā/
tia vel perſona: nō ita dicat̃ ſicut dicit̃ homo
quod cōmune eſt omnibus hominibus. Sꝫ
quomodo dicitur hic homo. velut abraam:
velut iſaac: velut iacob: vel ſi quis alius qui
etiam digito preſens demonſtrari poſſit: ſic
quoqꝫ illos eadē ratio ꝯſequet̃. Sicut enim
dicuntur abraam: iſaac ⁊ iacob tria indiui/
dua ita tres homines: ⁊ tres anime. Cur er
go pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus: ſi ſecūdū
genus ⁊ ſpeciem ⁊ indiuiduū etiā iſta diſſeri
mus: non ita dicuntur tres eſſentie vt tres
ſubſtantie ſeu perſone: ſed hec vt dixi omit/
to. Illud dico: ſi eſſentia genus eſt: vna eſ/
ſentia iam non habet ſpecies. ſicut quia ge/
nus eſt animal: vnū animal iam nō habet
ſpecies. Non ſunt ergo tres ſpecies vnius
eſſentie: pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctus. Si
autē ſpecies eſt eſſentia: ſicut ſpecies eſt ho/
mo. tres vero ille quas appellamus ſubſtan
tias ſiue perſonas. ſic eandem ſpeciē cōmu/
niter habent: quemadmodū abraam ⁊ iſaac
⁊ iacob. ſpeciem que homo dicitur commu/
niter habent. nō ſicut homo ſubdiuiditur in
abraam: iſaac: ⁊ iacob. ita vnus homo ⁊ in
aliquos ſingulos homines ſubdiuidi poteſt.
oīno enim non poteſt: quia vnus homo iam
ſingulus homo eſt. Cur ergo vna eſſentia
in tres ſubſtantias vel perſonas ſubdiuidi/
tur. Nam ſi eſſentia ſpecies eſt ſicut homo:
ſic eſt vna eſſentia ſicut vnus homo: an ſicut
dicimus aliquos tres homines eiuſdem ſe/
xus: eiuſdē tēperatiōis corporis: eiuſdemqꝫ
animi vnā eſſe naturā. tres enī ſunt homi
nes: ſed vna natura. Sic etiam ibi dicimus
tres ſubſtantias vnā eſſentiā: aut tres perſo
nas vnā ſubſtātiā vel eſſentiā. Hoc vero
vtcunqꝫ ſimile eſt: quia ⁊ veteres qui latine
locuti ſunt: antequā haberent iſta nomina:
que non diu eſt vt in vſum venerunt. id eſt
eſſentiam vel ſubſtantiā pro his naturā di
cebant. Nō itaqꝫ ſecundū genus ⁊ ſpecies
iſta dicimus: ſed quaſi ſecundū cōmunē ean
demqꝫ materiem. Sicut ex eodem auro ſi fie/
rent tres ſtatue: diceremus tres ſtatuas vnū
aurum. nec tamen diceremus genus aurū:
ſpecies autē ſtatuas. nec aurum ſpeciem: ſta
tuas vero indiuidua. Nulla quippe ſpecies
indiuidua ſua tranſgreditur: vt aliquid ex/
tra comprehendat. Cū enī diffiniero quid
ſit homo: quod eſt nomen ſpeciale: ſinguli
quiqꝫ homines qui ſunt indiuidua eadem
diffinitiōe cōtinent̃: nec aliquid ad eā perti/
net quod homo non ſit. Cum vero aurū dif
finiero: nō ſole ſtatue ſi auree fuerint: ſed et
anuli: ⁊ ſi quid aliud de auro fuerit ad aurum
pertinebit: ⁊ ſi nihil inde fiat: aurum dicitur
qꝛ etiā ſi nō ſint auree: nō ideo nō erunt ſta/
tue. Item nulla ſpecies excedit diffinitionē
generis ſui. Cum enim diffiniero animal:
quoniā generis huius ſpecies eſt equus: om
nis equus animal eſt: nō autē ſtatua ois au
rum eſt. Ideo quāuis in tribus ſtatuis aure
is: recte dicamus tres ſtatuas vnum aurū:
non tamē ita dicimus vt genus aurum: ſpe/
cies vero ſtatuas intelligamus. Nec ſic er/
go trinitatē dicimus tres perſonas vel ſub/
ſtantias: vnam eſſentiam ⁊ vnum deum: tā
quā ex vna materia tria quedā ſubſiſtāt: etiā
ſi quicquid illud eſt: in his tribus explicatum
ſit. Non enim aliquid aliud eius eſſentie eſt:

preter istã trinitatem: tamen tres personas
eiusdẽ essentie vel tres personas vnã essen
tiam dicimus. tres autẽ personas ex eadẽ
essentia nõ dicimus: quasi aliud ibi sit quod
essentia est: aliud quod persona. sicut tres
statuas ex eodẽ auro possumus dicere. Ali
ud enĩ illic est esse aurũ: aliud esse statuas.
Et cũ dicuntur tres homines vna natura:
vel tres homines eiusdẽ nature possunt etiã
dici tres homines ex eadem natura: quia ex
eadẽ natura: ⁊ alij tres homines possunt exi
stere. In illa vero essentia trinitatis: nullo mõ
alia quelibet ꝑsona ex eadẽ essentia potest existe
re. Deinde in his rebus non tantũ est vnus
homo: quantũ tres homines simul. Et plus
sunt aliquid homines duo: quã vnus homo.
Et in statuis equalibus plus auri est tres si
mul: quã singule statue. ⁊ minus auri est vna
quã due. At in deo nõ ita est. Nõ enĩ maior
essentia est pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus si
mul quã solus pater aut filius. Sed tres simul
ille substantie siue ꝑsone si ita dicende sunt:
equales sunt singulis: quod animalis homo
non percipit. Non enim potest cogitare nisi
moles ⁊ spacia: vel minuta vel grandia voli
tantibus ĩ animo eius phãtasmatibus: tanquã
imaginibus corporũ. Ex qua immunditia do
nec purget: credat in patrem ⁊ filium ⁊ spiri
tumsanctum: vnũ deum: solum: magnum
omnipotentẽ: bonũ: iustum: misericordẽ:
omnium visibiliũ ⁊ inuisibiliũ cõditorem.
⁊ quicquid de illo ꝓ humana facultate digne
vereq; dici potest. Neq; cũ audierit patrem
solum deũ: separet inde filium: aut spiritum
sanctũ. Cum eo quippe solus deus: cũ quo ⁊
vnus deus ẽ: quia ⁊ filiũ cũ audimus solũ deũ
sine vlla separatione patris aut spiritus san
cti oportet accipere: atq; ita dicat vnã essen
tiã: vt nõ existimet aliud alio vel maius vel
melius: vel ex aliqua parte diuersum. Non
tamẽ vt pater ipse sit ⁊ filius ⁊ spũssanctus: ⁊
quicqd aliud ad alterutrũ singula dicuntur.
sicut verbũ quod non dicit nisi filius: aut do
nũ qd non dicit nisi spiritussanctus. ꝓpter
quod etiam pluralẽ numerum admittunt: si
Joh. jo cut in euangelio scriptũ est: Ego ⁊ pater vnũ
sumus. Et vnum dixit: ⁊ sumus. Vnũ se
cundũ essentiam qd idẽ deus. sumus secun
dum relatiuũ: quod ille pater: hic filius. Ali
quando ⁊ tacetur vnitas essentie: ⁊ sola plu

raliter relatiua cõmemorantur. Veniemus ibi. 14
ad eũ ego ⁊ pater: ⁊ habitabimus apud eũ.
Veniemus ⁊ habitabimus pluralis nume
rus est: quia ꝑdictũ ẽ: Ego ⁊ pater. id ẽ pater
⁊ filius: que relatiue ad inuicẽ dicunt. Ali
quãdo latenter omnino. sicut ĩ genesi: Faci Gen. j
amus hominẽ ad imaginem ⁊ similitudinẽ
nostrã. Et faciamus: ⁊ nostrã: pluraliter di
ctũ est: ⁊ nisi ex relatiuis accipi nõ põt. Non
enim vt facerent dij: aut ad imaginẽ ⁊ simili
tudinem deorũ: sed vt facerent pater ⁊ filius
⁊ spũssanctus ad imaginẽ patris ⁊ filij ⁊ spi
ritussancti: vt subsisteret homo imago dei.
Deus autem trinitas. Sed quia non omni
no equalis fiebat illa imago dei: tanquã non
ab illo nata: sed ab eo creata. Huius rei sig
nificande causa ita imago est: vt ad imaginẽ
sit. id est non equatur parilitate: sed quadam
similitudine accedit. Non enim locorũ inter
uallis: sed similitudine acceditur ad deum: ⁊
dissimilitudine receditur ab eo. Sunt enĩ
qui ita distinguunt vt imaginem velint esse
filium. hominem vero non imaginem: sed
ad imaginẽ. Refellit autẽ eos apostolus di
cens: Vir quidem non debet velare caput: j Co. ij
cũ sit imago ⁊ gloria dei. Non dixit ad ima
ginem: sed imago. Que tamen imago cum
alibi dicitur: Ad imaginem: non quasi ad fi Gen. j
lium dicit: que imago equalis est patri: alio
quin non diceret ad imginẽ nostram. Quo
modo enim nostram: cum filius solius pa
tris imago sit. Sed propter imparem vt di
ximus similitudinẽ: dictus est homo ad ima
ginem. ⁊ ideo nostrã. vt imago trinitatis es
set homo: nõ trinitati equalis sicut filius pa
tri: sed accedens vt dictum est quadam simi
litudine. sicut in distantibus significatur que
dam vicinitas: non loci: sed cuiusdam imita
tionis. Ad hoc enim eis ⁊ dicitur: Refor Ro. j2
mamini in nouitate mentis vestre. Quibus
item dicit: Estote itaq; imitatores dei sicut Eph. 5
filij carissimi. Nouo enim homini dicitur: Colo. 3
Qui renouatur in agnitionẽ dei: secundũ
imaginẽ eius qui creauit eum. Aut si iã pla
cet ꝓpter disputandi necessitatem: etiam ex
ceptis nominibus relatiuis: pluralẽ nume
rũ admittere: vt vno nomine respondeat:
cũ queritur: quod tria: ⁊ dicere tres substan
tias: siue tres personas. nulle moles aut in
terualla cogitentur: nulla distantia quantu

ecunq; diſſimilitudinis: aut vt intelligatur aliud alio vel paulo minus quocunq; modo minus eſſe aliud alio poteſt: vt neq; perſonaruʒ ſit confuſio: nec talis diſtinctio qua ſit impar aliquid. Quod ſi intellectu capi nō pōt: fide teneatur: donec illuceſcat in cordibus ille: qui ait per prophetam. Niſi credideritis nō intelligetis.

Explicit liber ſeptimus.

Incipiūt capitula libri octaui.

i De indifferēti magnitudine trinitatis in qua nō eſt plus ipſa trinitas ſimul quā ſingula queq; perſona.

ij Quod de eſſentia veritatis que eſt trinitas deus: nihil corporeū neq; mutabile debeat cogitari.

iij De vero ⁊ ſūmo ⁊ vno bono.

iiij De dilectiōe in deū per fidē.

v De ſacramēto incarnatiōis dñi: ⁊ ſaluatoris noſtri ieſu chriſti.

vi Quid in ſanctis quos nō vidimus diligamus.

vij De vera dilectiōe.

viij Quod qui fratrē diligit deū diligat: q amat ⁊ ipaʒ dilectionē que ex deo ⁊ deus eſt.

ix Quod ex ea forma qua diligitur iuſtus: diligatur deus: quia nō poteſt ea que dilectionē excitat forma nō diligi: eadēq; eſt deus: q2 deus caritas eſt.

x De amāte ⁊ quod amatur ⁊ amore.

Aurelij auguſtini proemiū in librū. viij.

D Iximus alibi ea dici proprie in illa trinitate diſtincte ad ſingulas perſonas pertinētia: que relatiue dicūtur ad inuicē: ſicut pater ⁊ filius ⁊ vtriuſq; donū ſpiritusſanctus. Nō eni pater trinitas: aut filius trinitas: aut trinitas donum. Quod vero ad ſe dicūtur ſinguli: nō dici pluraliter tres: ſed vnā ipaʒ trinitatē: ſicut deus pater: deus filius: deus ſpiritusſanctus. Et dñs pater: dñs filius: dñs ſpiritusſanctus. Et omnipotēs pater: oīpotens filius: oīpotēs ſpiritusſanctus. Nec tñ tres dij: aut tres dñi: aut tres oīpotentes. Sed vnus deus: dominus: oīpotēs: ipſa trinitas: ⁊ quicquid aliud: nō ad inuicē relatiue: ſed ad ſe ſinguli dicūtur. Hoc eniʒ ſecundū eſſentiaʒ dicūtur quia hoc eſt ibi eſſe: ꝙ magnū eſſe: ꝙ bonū: ꝙ ſapientē eſſe: ⁊ quicquid aliud ad ſe vnaqueq; ibi perſona: vel ipſa trinitas dicitur. Ideoq; dici tres perſonas: vel tres ſubſtātias: nō vt aliqua itelligatur diuerſitas eſſentie: ſed vt vel vno aliquo vocabulo reſpōderi poſſit: cū dicitur quid tres: vel quid tria: tātāq; eſſe equalitatē in ea trinitate: vt non ſolū pater nō ſit maior quā filius: quod attinet ad diuinitatē: ſed nec pater ⁊ filius ſimul maius aliquid ſint quā ſpiritusſanctus: aut ſingula queq; perſona quelibet triū: minus aliqd ſit quā ipſa trinitas. Dicta ſunt hec: ⁊ ſi ſepius verſando repetantur: familiarius quidē inoteſcunt. Sed ⁊ modus aliquis adhibēdus ē: deoq; ſupplicandū deuotiſſima pietate: vt intellectū aperiat: ⁊ ſtudiū cōtentiōnis aſſumat quo poſſit mente cerni eſſentia veritatis: ſine vlla mole: ſine vlla mobilitate. Nūc itaq; in quantū ipſe adiuuat creator mire miſericors: attendamus hec que modo tā interiora quā ſuperiora tractabimus: cū ſit eadē ſeruata illa regula: vt quod intellectui noſtro nō dū eluxerit: a firmitate fidei nō dimittatur.

De indifferenti magnitudine trinitatis in qua non eſt plus ipſa trinitas ſimul quā ſingula queq; perſona.

Capi. primū.

D Icimus eniʒ non eſſe in hac trinitate maius aliquid duas aut tres perſonas quā vnā earū: qđ nō capit cōſuetudo carnalis: nō ob aliud niſi: quia vera que creata ſunt ſentit vt poteſt: veritateʒ autē ipſā qua creata ſunt nō poteſt intueri. Nā ſi poſſet: nullo modo eſſet lux iſta corporea māifeſtior quā hoc quod diximus. In ſubſtantia quippe veritatis: quoniā ſola vera eſt: nō eſt maior aliqua: niſi que verius eſt. Quicquid autē intelligibile atq; incōmutabile eſt: nō aliud alio verius eſt: q2 eque incomutabiliter eternuʒ eſt. Nec quod ibi magnū dicitur: aliūde magnū eſt: quā eo quod vere eſt. Quapropter vbi magnitudo ipſa veritas eſt: quicquid plus habet magnitudinis: neceſſe eſt vt plus habeat veritatis. Quicquid ergo plus veritatis nō habet: nō habet plus etiā magnitudinis. Porro qcqd

plus habet veritatis: pfecto verius eſt: ſicut maius ē qđ plus habet magnitudinis: hoc ergo ibi eſt maius qđ verius. Non autē verius ē pater ⁊ filius ſimul: q̄ȝ ſingulus pater: aut ſingulus filius. Nō igitur maius aliqd vtrūqȝ ſimul: q̄ȝ ſingulū eorū. Et qm̄ eque vere ē etiā ſpiritusſanctus: nec pater ⁊ filius ſimul: maius aliquid eſt q̄ȝ ipſe: qꝛ nec verius ē. Pater quoqȝ ⁊ ſpiritusſanctus ſimul: qm̄ veritate nō ſuperant filiuȝ. Nō enim verius ſunt: nec magnitudine ſuperant. Atqȝ ita filius ⁊ ſpiritusſanctus ſimul: tam magnum aliquid ſunt: q̄ȝ pater ſolus: qꝛ tam vere ſunt. Sic ⁊ ipſa trinitas taȝ magnum eſt: q̄ȝ vnaqueq̄ȝ ibi pſona. Nō eniȝ ibi maior ē que verior nō eſt: vbi eſt ipſa veritas magnitudo. Quia in eſſentia veritatis: hoc eſt veꝝ eſſe qđ eſt eſſe: ⁊ hoc eſt eſſe qđ eſt magnū eſſe. hoc ergo magnū eſſe: qđ veruȝ eſſe. Qđ igitur ibi eque veruȝ eſt: etiam eque magnum ſit: neceſſe eſt.

Qđ de eſſentia veritatis q̄ ē trinitas deꝰ nihil corporeū neqȝ mutabile debeat cogitari. Capi. ij.

In corporibus autem fieri poteſt: vt eque verum ſit hoc aurū atqȝ illud: ſed maius hoc ſit q̄ȝ illud: qꝛ non eadem ibi eſt magnitudo que veritas. Aliudqȝ illi eſt aureȝ eſſe: aliud magnū eſſe. Sic ⁊ in animi natura: ſecundū qꝫ dicitur magnus animus non ſecundum hoc dicitur verus animus. Animū enim veruȝ habet etiam q nō ē magnanimus: quādo qdeȝ corporis ⁊ animi eſſentia: nō eſt ipſius veritatis eſſentia: ſicut eſt trinitas deus vnus: ſolus: magnus: verus: verax: veritas. Quē ſi cogitare conamur quantū ſinit ⁊ donat: nullus cogitetur p locorū ſpacia contactus aut complexus. quaſi triuȝ corporum nulla cōpago iunctu/re: ſicut tricorporē geryonē fabubule ferūt: ſȝ quicqd animo tale occurrerit: vt maius ſit i tribꝰ q̄ȝ i ſingulis: minuſqȝ in vno q̄ȝ i duobus: ſine vlla dubitatione reſpuatur. Ita eniȝ reſpuitur eſſe corporeuȝ. In ſpiritalibus autē: omne mutabile qđ occurrerit nō putetur deꝰ. Nō enim parue noticie pars eſt: cuȝ de profundo iſto in illā ſummitatem reſpiramus: ſi anteq̄ȝ ſcire poſſumus quid ſit deus: poſſumus iā ſcire quid nō ſit. Non eſt enim certe nec terra: nec celū: nec quaſi terra ⁊ celū: nec tale aliqd quale videmus i celo: nec quicquid tale nō videmus: ⁊ eſt fortaſſis in celo. Nec ſi augeas imaginatiōe cogitatiōis luceȝ ſolis quantū potes: ſiue quo ſit maior: ſiue quo ſit clarior: millies tantum: aut innumerabiliter: neqȝ hoc eſt deus. Nec ſicut cogitantur angeli mūdi ſpiritus celeſtia corpora inſpirantes: atqȝ ad arbitriuȝ quo ſeruiunt deo nutantes: atqȝ verſantes: nec ſi oēs cum ſint milia milium in vnū collati: vnus fiant. nec tale aliqd deus ē. Nec ſi eoſdē ſpiritus ſine corporibꝰ cogites: qđ quidem carnali cogitationi difficillimū ē. Ecce vide ſi potes O aīa pgrauata corpore qđ corrumpitur: ⁊ onuſta terrenis cogitationibus multis ⁊ varijs: ecce vide ſi potes: deus veritas eſt. Hoc eniȝ ſcriptū ē:
Quoniā deus lux eſt. non quō iſti oculi vi/ j. Jo. j.
dent: ſed quō videt cor: cū audit veritas eſt. Noli querere qd ſit veritas: ſtatiȝ enim ſe opponūt caligines imaginū corporalium: ⁊ nubila phātaſmatū: ⁊ pturbabunt ſerenitatem: que primo ictu diluxit tibi: cū dicerē veritas. Ecce i ipſo primo ictu: quo velut coruſcatione perſtringeris: cū dicitur veritas. Mane ſi potes: ſed nō potes. Relaberis in iſta ſolita atqȝ terrena. Quo tandē pondere queſo relaberis niſi ſordiuȝ contractaruȝ cupiditatis viſco ⁊ peregrinationis erroribus.

De vero ſummo et vno bono. Capitu. iij.

Ecce iterum vide ſi potes. Nō amas certe niſi bonuȝ: quia bona eſt terra altitudine montiū ⁊ temperamento collium: ⁊ planicie camporū: ⁊ bonuȝ pdium. amenū ⁊ fertile: ⁊ bona domꝰ: paribus mēbris diſpoſita: ⁊ āpla: ⁊ lucida: ⁊ bōa animalia animata corpora: ⁊ bonus aer modeſtus ⁊ ſalubris: ⁊ bonus cibus ſuauis atqȝ aptus valitudini: ⁊ bona valitudo ſine doloribus ⁊ laſſitudine: ⁊ bona facies hominis dimenſa pariliter ⁊ affecta hilariter ⁊ luculenter colorata. Et bonus animus amici conſenſionis dulcedine ⁊ amoris fide. Et bonꝰ vir iuſtꝰ: ⁊ bone diuitie: qꝛ facile expediunt. Et bonū celuȝ cum ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis ſuis. Et boni angeli. ſancta obediētia. Et bona locutio ſuauiter docens: ⁊ congruenter monens audientem. Et bonū carmen: canorū numeris: ⁊ ſententijs graue. Quid plura ⁊ plura: Bo/

nū hoc: ⁊ bonū illud. Tolle hoc ⁊ illud: ⁊ vi/
de ipſum bonum ſi potes: ita deum videbis.
Non alio bono bonum: ſed bonum omnis
boni. Neq; enim in his omnibus vel que cō
memoraui: vel que alia cernunt̄ ſiue cogitan
tur: diceremus aliud alio melius cū vere iu
dicamus: niſi eſſet nobis impreſſa notio ipſi
us boni: ſecūdum ꝙ ⁊ ꝓbaremus aliquid:
⁊ aliud alij preponeremus. Sic amādus de
us: nō hoc ⁊ illud bonū: ſ; ipſū bonū. Que
rendū enim bonū anime: nō cui ſupuolitet
iudicando: ſed cui hereat amando. Et qd
hoc niſi deus. Nō bonus animus: aut bon⁹
angelus: aut bonū celū: ſed bonū bonū. Sic
enim forte facilius aduertit̄: quid velim dice
re. Cū enī audio: verbi gratia: ꝙ dicit̄ aius
bonus: ſicut duo verba ſunt: ita ex eis verbis
duo quedā intelligo. Aliud quo animus eſt:
aliud quo bonus. Et quidē vt animus eſſet:
nō egit ipſe aliqd. Nō enim iā erat: qui age
ret vt eſſet. Ut aūt ſit bonus animus: video
agendū eſſe voluntate. non quia idipſū quo
animus eſt: nō eſt aliquid boni. Nam vnde
iam dicitur ⁊ veriſſime dicitur corpore me/
lior: ſed ideo nondū dicit̄ bonus animus: qꝛ
reſtat ei actio voluntatis: qua ſit preſtantior:
quā ſi neglexerit: iure culpatur: recteq; dicit̄
nō bonus animus. Diſtat enim ab eo q hoc
agit. Et quia ille laudabilis: profecto iſte qui
hoc nō agit vituperabilis eſt. Cū vero agit
hoc ſtudio: ⁊ fit bonus animus: niſi ſe ad ali/
quid ꝯuertat quod ipſe nō eſt: nō poteſt hoc
aſſequi. Quo ſe aūt ꝯuertit vt fiat bonus ani
mus: niſi ad bonū: cū hoc amat ⁊ appetit: et
adipiſcitur. Unde ſi rurſus ſe auertat: fiatq;
nō bonus: hoc ipſo ꝙ ſe auertit a bono: niſi
maneat in ſe illud bonū vnde ſe auertit: nō
eſt quo ſe iterum ſi voluerit emendare cōuer
tat. Quapropter nulla eſſent mutabilia bona
niſi eſſet incōmutabile bonum. Cum itaque
audis bonum hoc ⁊ bonū illud: que poſſunt
alias dici etiam nō bona: ſi potueris ſine il/
lis que participatione boni bona ſunt: perſpi
cere ipſum bonum: cuius participatione bo/
na ſunt. ſimul enī ⁊ ipſum intelligis cum au
dis hoc aut illud bonum. Si ergo potueris:
illis detractis p ſe ipſum perſpicere bonū: p/
ſpexeris deū: Et ſi amore inheſeris: cōtinuo
beatificaberis. Pudeat aūt cū alia nō amen
tur: niſi qꝛ bona ſunt: eis inherendo nō ama
re bonū ipſum: vnde bona ſunt. Illud etiam
qd̄ animus tantū qꝛ eſt animus: etiā nōdū co
modo bonus quo ſe ꝯuertit ad incōmutabile
bonū: ſed vt dixi tantū animus: cū ita nobis
placet vt eū omni etiā luci corporee cū bene
intelligimus preferamus: nō in ſeipſo nobis
placet: ſed in illa arte qua fact⁹ eſt. Inde enī
approbat̄ factus vbi videt̄ fuiſſe faciendus:
hec eſt veritas: ⁊ ſimplex bonum. Nō enim
eſt aliud aliqd ꝙ ipſū bonū: ac p hoc etiā ſū/
mū bonū. Non enim minui vel augeri bo/
nū poteſt: niſi qd̄ ex alio bono bonū eſt. Ad
hoc ſe igit̄ animus fit. Tūc ergo volūtas na/
ture cōgruit vt pficiat̄ in bono animus: cum
illud bonū diligit̄ conuerſione volūtatis: vn
de eſt ⁊ illud qd̄ nō amittit̄: nec auerſione vo
lūtatis. Auertendo enī ſeſe a ſummo bono
amittit animus vt ſit bonus animus: nō aūt
amittit vt ſit animus: cū ⁊ hoc iā bonū ſit cor
pore melius. hoc ergo amittit voluntas: qd̄
voluntas adipiſcit̄. Jam enī erat animus q
cōuerti ad id vellet a quo erat. Qui autē vel
let eſſe anteq; eſſet: nondū erat. ⁊ hoc eſt bo/
nū noſtrum vbi videmus vtrū eſſe debue
rit aut debeat quicquid eſſe debuiſſe: aut de/
bere comprehendimus: ⁊ vbi videmus eſſe
non potuiſſe niſi eſſe debuiſſet: quicquid etiā
quomō eſſe debuerit cōprehendimus. Hoc Act. 17
ergo bonum non longe poſitum eſt ab vno/
quoq; noſtrum. In illo enim viuimus: mo
uemur: ⁊ ſumus.

De dilectione in deum per fidem.
Capitulū. iiij.

Sed dilectione ſtandū eſt ad illud: ⁊ in
herendū illi: vt preſente perfruamur
a quo ſumus: quo abſente nec eſſe poſ 2 Cō. 5
ſumus. Cū enim p fidē adhuc ambulam⁹:
nō p ſpeciē: nōdū vtiq; videmus deū. ſicut
idē ait: facie ad faciē: quē tū niſi nunc iam di/
ligamus: nunq; videbimus. Sed quis dili/
git quod ignorat. Sciri enim aliqd ⁊ nō dili
gi poteſt. Diligi aūt quod neſcit̄: quero vtrū
poſſit: quia ſi non poteſt: nemo diligit deū an
teq; ſciat. Et quid eſt deum ſcire: niſi cū mē
te conſpicere: firmeq; percipere. Non enim
corpus eſt vt carneis oculis inquiratur. S;
⁊ priuſq; valeamus conſpicere atq; pcipere
deū: ſicut cōſpici ⁊ percipi poteſt: qd̄ mundis

Mat. 5 cordibus ſlicet. Beati eniȝ mundicordes: qꝛ deuȝ videbunt. niſi per fideȝ diligat: non poterit cor mundari: quo ad cuȝ videndum ſit aptum ⁊ idoneuȝ. Ubi ſunt eniȝ illa tria: propter que in animo edificanda: omniū diuinoruȝ librorū machinamēta cōſurgunt: fides: ſpes: caritas: niſi in aīo credēte quod nondū videt: ⁊ ſperāte atqȝ amāte quod credit. amatur ergo ⁊ quod ignorat: ſed tū creditur. Nimirū autē cauendū eſt: ne credēs animus id quod nō videt fingat ſibi aliquid quod nō ē: ⁊ ſperet diligatqȝ quod falſuȝ eſt. Quod ſi fit: nō erit caritas de corde puro ⁊ cōſcientia bona: ⁊ fide non ficta: que finis precepti eſt: ſicut apoſtolus dicit. Neceſſe eſt autem cum aliqua corporalia lecta vel audita que non vidimus: credimus. fingat ſibi aliquid aīus in liniamentis formiſqȝ corporū: ſicut occurrit cogitanti: quod aut veruȝ nō ſit: aut etiaȝ ſi veruȝ eſt quod rariſſime poteſt accidere: non hoc tamē fide vt teneamus quicquā prodeſt ſed aliud aliquid vtile: quod per hoc inſinuatur. Quis eniȝ legentiuȝ vel audientiuȝ que ſcripſit apoſtolus paulus: vl' q̄ de illo ſcripta ſunt: nō fingat animo: ⁊ ipſius apoſtoli faciē ⁊ omniuȝ quorum ibi nomina cōmemorantur. Et cuȝ in tanta hominū multitudine quibus ille littere noteſcunt: alius aliter liniamēta figuramqȝ illoruȝ corporuȝ cogitet: vtiqȝ incertum eſt. Neqȝ ibi occupatur fides noſtra: qua facie corporis fuerint illi homines: ſed tantuȝ quia per dei gratiam ita vixerunt: ⁊ ea geſſerunt que ſcriptura illa teſtatur: hoc ⁊ vtile eſt credere: ⁊ nō deſperandū: ⁊ appetenduȝ. Nam ⁊ ipſius domini facies carnis īnumerabiliū cogitationū diuerſitate variatur ⁊ fingitur: que tū vna erat: quecūqȝ erat. Neqȝ eniȝ in fide noſtra quā de domino ieſu chriſto habemus: illud salubre eſt quod ſibi animus fingit: longe fortaſſe aliter quam res ſe habet. Sed illud quod ſecundū ſpeciē de homine cogitamus. habemus eniȝ quaſi regulariter infixaȝ humane nature noticiaȝ: ſecundū quaȝ quicquid tale aſpicimus: ſtatiȝ hominem eſſe cognoſcimus vl' hominis formaȝ.

i. Thi. i

De ſacramēto icarnatiōis dñi et ſaluatoris noſtri ieſu chriſti.

Capitu. v.

f Ecundū hanc notitiaȝ cogitatio noſtra informatur: cum credimus pro nobis deuȝ homineȝ factuȝ: ad humilitatis exempluȝ: ⁊ ad demonſtrādaȝ erga nos dilectioneȝ dei. Hoc eniȝ nobis prodeſt credere: ⁊ firmuȝ atqȝ inconcuſſum corde retinere: ſcilicet humilitateȝ qua natus eſt deus ex femina: ⁊ a mortalibus ꝑ tantas cōtumelias perductus ad morteȝ: ſūmuȝ eſſe medicamētuȝ: quo ſuperbie noſtre ſanaretur tumor: ⁊ altuȝ ſacramētuȝ quo peccati vinculuȝ ſolueretur. Sic ⁊ virtuteȝ miraculoruȝ ipſius ⁊ reſurrectionis eius: quoniaȝ nouimus quid ſit omnipotentia: de omnipotente deo credimus: ⁊ ſecunduȝ ſpecies ⁊ genera reruȝ vel natura inſita: vel experiētia collecta: de factis huiuſmodi cogitamus: vt non ficta ſit fides noſtra. Neqȝ eniȝ nouimus facieȝ virginis marie: ex qua ille a viro itacta: neqȝ in ipſo partu corrupta mirabiliter natus eſt. Nec quibus mēbroruȝ liniamentis fuerit lazarus: nec bethaniaȝ: nec ſepulchruȝ: lapidemqȝ illuȝ quē remoueri iuſſit cū eum reſuſcitaret vidimus. nec monumentū nouū exciſuȝ in petra vnde ipſe reſurrexit. nec montē oliueti vnde aſcendit in celuȝ. Neqȝ omnino ſcimus quicunqȝ iſta nō vidimus: an ita ſint vt ea cogitamus: immo vero probabilius exiſtimamus non eſſe ita. Nanqȝ cū alicuius facies vel loci vel hominis: vel cuiuſlibet corporis eadē occurrerit oculis noſtris que occurrebat animo: cū eaȝ priuſqȝ videremus cogitabamus: non paruo miraculo mouemur. Ita raro ⁊ pene nūquā accidit: ⁊ tamē ea firmiſſime credimus: quia ſecundū ſpecialē generalēqȝ notitiā que certa nobis eſt cogitamus. Credimus eniȝ dominū ieſum chriſtū natū de virgine que maria vocabatur. Quid ſit autē virgo: ⁊ qd ſit naſci: ⁊ quid ſit nomen propriū non credimus: ſed prorſus nouimus. Utrū autē illa facies marie fuerit que occurrit animo cum iſta loquimur aut recordamur: nec nouimꝰ omnino: nec credimus. Itaqȝ hic ſalua fide licet dicere: forte talē habebat faciē: forte non talē. forte autē de virgine natus eſt chriſtus nemo ſalua fide chriſtiana dixerit. Quāobrē quoniam trinitatis eternitatē: ⁊ equalitatē ⁊ vnitatē quantū datur intelligere cupimus prius autem quā intelligamus credere debe

Joh. ij

mat. 27

mus: vigilanduꝫ nobis eſt ne ficta ſit fides
noſtra. Eadem quippe trinitate fruendū eſt:
vt beate viuamus. Si autem falſum de illa
crediderimus: inanis erit ſpes: ⁊ non caſta
caritas. Quomodo igitur eam trinitateꝫ quā
non nouimus: credendo diligimus. An ſe/
cundum ſpecialem generalēue noticiā: ſecū/
dum quā diligimus apoſtolū paulum. Qui
etiam ſi non ea facie fuit que nobis occurrit
de illo cogitantibus: ⁊ hoc penitus ignora/
mus: nouimus tamē quid ſit homo. Ut eniꝫ
longe nō eamus: hoc ſumus. id eſt homo: ⁊
illū hoc fuiſſe: ⁊ animā eius corpori copulatā
mortaliter vixiſſe manifeſtuꝫ eſt. Hoc ergo
de illo credimus: quod inuenimus in nobis
iuxta ſpecialeꝫ vel genus: quo humana om/
nis natura pariter cōtinetur. Quid igiť de il
la excellentia trinitatis ſiue ſpecialiter ſiue ge
neraliter nouimus: quaſi multe ſint tales tri
nitates: quarum aliquas experti ſumus: vt
per regulam ſimilitudinis impreſſaꝫ vel ſpe
cialem vel generalem noticiam: illam queqꝫ
talem eſſe credamus: atqꝫ ita rem quā credi/
mus ⁊ nōdū nouimus: ex parilitate rei quā
nouimus diligamus. Quod vtiqꝫ nō ita ē.
An quēadmodū diligimus in dn̄o ieſu chri/
ſto ꝙ reſurrexit a mortuis: q̄uis inde nemi/
nem vnquā reſurrexiſſe viderimus. Ita tri
nitatem quā non videmus: ⁊ qualem nullaꝫ
vnquā vidimus poſſumus credendo dilige
re. Sed quid ſi mori: ⁊ quid ſit viuere: vtiqꝫ
ſcimus: quia ⁊ viuimus: ⁊ mortuos ac mo/
rientes aliquando vidimus ⁊ experti ſumꝰ.
Quid eſt aūt aliud reſurgere: niſi reuiuiſce/
re. id eſt ex morte ad vitam redire. Cum er/
go dicimus ⁊ credimus eſſe trinitatem: no/
uimus quid ſit trinitas: quia nouimus quid
ſint tria: ſed nō hoc diligimus. Nā id vbi vo
lumus facile habemus: vt alia omittam: vel
micando digitis tribus: an vero diligimus:
non ꝙ omnis trinitas: ſed ꝙ trinitas deus.
Hoc ergo diligimus in trinitate: quod de/
us eſt. ſed deū nullū alium vidimus aut no/
uimus: quia vnus eſt deus: ille ſolus quem
nondū vidimus: ⁊ credendo diligimus. Sꝫ
ex qua rerum notarum ſimilitudine vel com
paratione credamus: quod etiam nondū no
tum deum diligamus: hoc queriť.

Quid in ſanctis quos non vidimus diliga/
mus. Capi. vi.

Edi ergo mecum: ⁊ cōdeſiremus cur
r diligamus apoſtolum. Nunquid nā
propter humanam ſpeciem quam no
tiſſimam habemus: eo ꝙ credimus eum ho
minem fuiſſe. non vtiqꝫ. Alioquin nunc nō
eſt quem diligamus: quando quidem homo
ille iam non eſt. Anima enim eius a corpore
ſeparata eſt. Sed id qđ in illo amamus: etiaꝫ
nunc viuere credimus. Amamus enim ani
mum iuſtum. Ex qua ergo generali aut ſpe/
ciali regula: niſi quia ſcimus: ⁊ quid ſit ani/
mus: ⁊ quid ſit iuſtus. Et animus quidē qd
ſit: non incongrue nos dicimus ideo noſſe
quia ⁊ nos habemus animū. Neqꝫ eniꝫ vn/
quā oculis vidimus: ⁊ ex ſimilitudine viſoꝝ
plurium: notionē generalem ſpecialēue per
cepimus: ſed potius vt dixi: qꝛ ⁊ nos habe/
mus. Quid enim tam intime ſciť: ſeqꝫ ipſuꝫ
eſſe ſentit: q̄ꝫ id quo etiā cetera ſentiunť. id ē
ipſe animus. Nā ⁊ motus corporuꝫ quibus
preter nos alios viuere ſentimus: ex noſtra
ſimilitudine agnoſcimus: quia ⁊ nos ita mo
uemus corpus viuēdo: ſicut illa corpora mo
ueri aduertimus. Neqꝫ enim cum corpus
viuuꝫ mouetur: aperitur vlla via oculis no/
ſtris ad videndū animū: rem ſcilicet que ocu
lis videri non poteſt: ſed illi moli aliquid in
eſſe ſentimus: quale nobis ineſt admouen/
dum ſimiliter molē noſtraꝫ: quod eſt vita ⁊
anima. Neqꝫ enim quaſi humane pruden/
tie rationiſqꝫ proprium eſt. Et beſtie quippe
ſentiunt viuere: non tantuꝫ ſeipſas: ſed etiaꝫ
ſeinuicem atqꝫ alterutrum ⁊ noſipſos. Nec
animas noſtras vident: ſed ex motibus cor/
poris: idqꝫ ſtatim ⁊ facillime quadam cōſpi/
ratione naturali. Animum igiť cuiuſlibet ex
noſtro nouimus: ⁊ ex noſtro credimus queꝫ
nouimus. Nō eniꝫ tn̄ ſentimus aiuꝫ: ſꝫ etiā
ſcire poſſumus qd ſit aīus ꝯſideratione nr̄i.
habemus eniꝫ animū. Sed quid ſit iuſtus:
vn̄ nouimus. Dixeramus enim nos apoſto
lum non alia cauſa diligere: niſi ꝙ ſit iuſtus
animus. Nouimus ergo ⁊ quid ſit iuſtus: ſi
cut quid animus. Sed quid ſit animus: vt
dictuꝫ eſt nouimus ex nobis. Ineſt eniꝫ ani
mus nobis. quid autem ſit iuſtus vnde no/
uimus: ſi iuſti nō ſumus. Quod ſi nemo no
uit quid ſit iuſtus niſi qui iuſtus eſt: nemo di
ligit iuſtum niſi iuſtus. Nemo enim poteſt

diligere queꝫ iuſtūꝫ eſſe credit ob hoc ipſum
quia iuſtuꝫ eſſe credit: ſi quid ſit iuſtus igno/
rat. Secunduꝫ ꝙ ſuperius demonſtrauimꝰ
nemineꝫ diligere ꝙ credit ⁊ nō videt: niſi ex
aliqua regula noticie generalis ſiue ſpecia/
lis. Ac ꝑ hoc ſi nō diligit iuſtū niſi iuſtus: quo
modo volet quiſqꝫ iuſtus eſſe qui nondū eſt.
nō eniꝫ vult quiſqꝫ eſſe quod nondū diligit.
Vt auteꝫ ſit iuſtus qui nondū eſt: valet vtiqꝫ
iuſtus eſſe: vt auteꝫ velit: diligit iuſtuꝫ. Dili
git ergo iuſtuꝫ: ⁊ qui nonduꝫ iuſtus eſt. Di
ligere auteꝫ iuſtum non poteſt: ſi quid ſit iu/
ſtus ignorat. proinde nouit quid ſit iuſtus:
etiam qui nonduꝫ eſt. vbi ergo nouit nō ocu
lis vidit. An vlluꝫ corpus iuſtuꝫ velut al/
buꝫ aut nigrum: aut quadruꝫ: aut rotundū:
quis hoc dixerit: ad oculis non vidit niſi cor
pora. Juſtus auteꝫ in hoie non eſt: niſi ani/
mus. Et cuꝫ homo iuſtus dicitur: ex animo
dicitur: non ex corpore. Eſt eniꝫ quedā pul/
chritudo animi iuſtitia qua pulchri ſunt ho/
mines. pleriqꝫ etiaꝫ qui corpore diſtorti atqꝫ
deformes ſunt. Sicut eniꝫ animus non vi/
detur oculis: ita nec pulchritudo eius. Vbi
ergo nouit quid ſit iuſtus qui nondū eſt: atqꝫ
vt ſit diligit iuſtuꝫ. An ſigna quedaꝫ per mo
tuꝫ corporis emicant: quibus ille aut ille ho/
mo eſſe iuſtus apparet. Sed vnde nouit illa
ſigna eſſe animi iniuſti: neſciens quid omni
no ſit iuſtus nouit. ergo. Sed vbi noui/
mus quid ſit iuſtus: etiam cuꝫ iuſti nondum
ſumus. ſi extra nos nouimus: in corpore ali
quo nouimus: ſed non eſt iſta res corporis.
Jn nobis igitur nouimus quid ſit iuſtus.
Non eniꝫ alibi hoc inuenio cuꝫ quero vt hoc
eloquar: niſi apud meipſuꝫ. Et ſi interrogeꝫ
aliū quid ſit iuſtus: apud ſeipſuꝫ querit quid
reſpondeat. Et quiſquis hinc verū reſponde
re potuit: apud ſeipm quid reſponderet inue
nit. Et carthaginē quideꝫ cū eloq volo: apud
meipſuꝫ quero vt eloquar: ⁊ apud meipꝫ in/
uenio phātaſiaꝫ carthaginis. Sed eā per cor
pus accepi. id eſt per corporis ſenſum: quo/
niaꝫ preſens in ea corpore fui: ⁊ eaꝫ vidi atqꝫ
ſenſi: memoriaqꝫ retinui: vt apud me inueni
rē de illa verbuꝫ: cuꝫ eaꝫ velleꝫ dicere. Jpſa
eniꝫ phantaſia eius in memoria mea verbuꝫ
eius: non ſonus iſte triſyllabus cuꝫ cartha/
go nominatur: vel etiaꝫ cū tacite nomen ipm
per ſpacia temporā cogitatur: ſed illud quod
in animo meo cerno: cuꝫ hoc triſyllabuꝫ vo/
ce profero: vel anteqꝫ proferaꝫ. Sic ⁊ alexan
driam cuꝫ eloqui volo quā nunqꝫ vidi: pre/
ſto eſt apud me phantaſma eius. Cum enim
a multis audiſſem ⁊ crediditiſſeꝫ magnaꝫ eſſe
illam vrbem: ſicut mihi narrari potuit: finxi
animo meo imaginē eius qꝫ potui: ⁊ hoc eſt
apud me verbuꝫ eius: cuꝫ eaꝫ volo dicere an
teqꝫ voce quinqꝫ ſyllabas ꝓferaꝫ: quod nomē
eius fere omnibus notū eſt. Quā tamē ima
gineꝫ ſi ex animo meo ꝓferre poſſem ad ocu
los hominū qui alexandriaꝫ nouerunt: pro/
fecto aut omnes dicerent: nō eſt ipſa. aut ſi di
cerent: ipſa eſt multuꝫ mirarer: atqꝫ intuens
in animo meo ipſaꝫ. id eſt imaginē qꝫſi pictu
raꝫ eius: ipſaꝫ tamē eſſe neſcireꝫ: ſed eis cre/
derē qui viſam tenerent. Non auteꝫ ita que
ro quid ſit iuſtus: nec ita inuenio: nec ita in/
tueor: cuꝫ id eloquor nec ita probor cum au/
dior: nec ita ꝓbo cū audio: quaſi tale aliquid
oculis viderim: aut vllo corporis ſenſu didi/
cerim: aut ab eis qui ita didiciſſent audieriꝫ.
Duꝫ enim dico ⁊ ſciens dico: iuſtus eſt ani/
mus qui ſcientia atqꝫ ratione in vita ⁊ mori/
bus ſua cuiqꝫ diſtribuit: non aliquaꝫ rem ab
ſenteꝫ cogito: ſicut carthagineꝫ. aut fingo vt
poſſum ſicut alexandriaꝫ ſiue ita ſit ſiue non
ita: ſed preſens quiddaꝫ cerno: ⁊ cerno apud
me. ⁊ ſi non ſum ipſe quod cerno: ⁊ multi qui
audiunt approbabunt. Et quiſquis me au/
dit atqꝫ ſcienter approbat: apud ſe ⁊ ipſe hoc
ideꝫ cernit: etiaꝫ ſi non ſit ⁊ ipſe quod cernit.
Juſtus vero cū id dicit: id quod ipſe eſt cer/
nit ⁊ dicit. Et vbi etiam ipſe cernit: niſi apud
ſeipſum. Sed hoc miruꝫ non eſt. Vbi enim
ſe cerneret: niſi apud ſeipſuꝫ. Jlliud mirabile
eſt vt apud ſe animus videat quod alibi nuſ/
qꝫ vidit: ⁊ veruꝫ videat: ⁊ ipſuꝫ verū ſcilicet
iuſtuꝫ animuꝫ videat: ⁊ ſit ipſe animus: ⁊ nō
ſit iuſtus animus: queꝫ apud ſeipſuꝫ videt.
Num eſt alius animus iuſtus in animo nō/
duꝫ iuſto. Aut ſi non eſt quem ibi videt: cuꝫ
videt: ⁊ dicit quid ſit animus iuſtus: nec alibi
quā in ſeipſo videt: cum ipſe non animus iu
ſtus. An illud quod videt veritas eſt interior
preſens animo: qui eam valet intueri: neqꝫ
omnes valent. Et qui intueri valent hoc etiā
quod intuentur non omnes ſunt. hoc eſt nō
ſunt etiaꝫ ipſi iuſti animi: ſicut poſſunt vide/
re ac dicere: quid ſit iuſtus animus. id eſt iu

ſti. Quod vnde eſſe potuerunt: niſi inherendo eidem ipſi forme quam intuentur vt inde formentur. et ſint iuſti animi: non tantū cernentes aut dicentes iuſtū eſſe animum q ſciē tia atq ratione in vita ac moribus ſua cuiq diſtribuit: ſed etiā vt ipſi iuſte viuant: iuſteq morati ſint: ſua cuiq diſtribuendo: vt nemini quicquā debeant niſi vt inuicē diligāt Et vnde inhereretur illi forme: niſi amando. cur ergo aliū diligimus quē credimus iuſtū: et non diligimus ipſam formā: vbi vidimus quid ſit iuſtus animus vt et nos iuſti eſſe poſſimus. An vero niſi et iſtā diligeremus nullo modo eū diligeremus quem dili gimus ex iſta: ſed dū iuſti non ſumus: minus eā diligimus quā vt iuſti eſſe valeam⁹. Homo ergo qui creditur iuſtus ex ea forma et veritate diligitur: quam cernit: et intelligit apud ſe ille qui diligit. ipſa vero forma et veritas non eſt quomō aliūde diligatur. Neq enim inuenimus aliquid tale preter ipſā vt eā cū incognita eſt credendo diligamus ex eo qꝫ iā tale aliquid nouimus. Quicqd enī tale aliquid perſpexeris ipſa eſt: et non eſt qcquā tale: quoniā ſola ipſa talis eſt: qualis ipſa eſt. Qui ergo amat homines: aut quia iuſti ſunt: aut vt iuſti ſint amare debet. Sic enim et ſemetipſū amare debet: aut quia iuſtus ē: aut vt iuſtus ſit. Sic enī diligit proximū tan quā ſeipſū ſine vllo periculo. Qui enī aliter ſe diligit: iniuſte ſe diligit: quoniā ſe ad hoc diligit vt ſit iniuſtus. Ad hoc ergo vt ſit

Pſ. 10 malus: ac per hoc iā non ſe diligit. Qui eni diligit iniquitatē: odit aīā ſuā.

De vera dilectione. Ca. vij.

Quapropter nō eſt precipue videndū in hac queſtione que de trinitate nobis eſt. et de cognoſcendo deo: niſi qd ſit vera dilectio. imo vero qd ſit dilectio. Ea quippe dilectio dicēda que vera eſt: alioquin cupiditas eſt. atq ita cupidi abuſiue dicuntur diligere: quēadmodū cupere abuſiue dicuntur: q diligūt. Hec eſt aūt vera dilectio vt inherentes veritati iuſte viuamus: et ideo cōtēnamus omnia mortalia pre amore hominū: quo eos volumus iuſte viuere. Ita enī et mori pro fratribus vtiliter parati eſſe poterimus: quod nos dominus ieſus chriſt⁹ exē

mat. 22 plo ſuo docuit. Cum enim duo precepta ſint in quibus tota lex pendet et prophete dilectio dei et dilectio proximi: non immerito plerūq ſcriptura pro vtroq vnū ponit. Siue tantū dei. ſicut eſt illud. Scimus quoniā diligentibus deū omnia cooperantur in bonū Ro. 8.

Et iterū. Quiſquis aūt diligit deū hic cognitus eſt ab eo. Et illud. Quoniā caritas dei j Cō. 8

diffuſa eſt in cordibus noſtris p ſpiritūſanctum qui datus eſt nobis. Et alia multa: qr Ro. 5.

et qui diligit deum: conſequens eſt vt faciat quod precipit deus. et intantū diligit inquātum facit: conſequens ergo eſt vt et proximū diligat: quia hoc precepit deus. Siue tātū proximi dilectionē ſcriptura cōmemorat: ſicut eſt illud. Inuicē onera veſtra portate: et ſic adimplebitis legē chriſti. Et illud. Omnis enim lex in vno ſermone impletur: in eo qꝫ ſcriptum eſt. diliges proximū tuū tanquā teipſum. Et in euangelio. Omnia quecūq vultis vt faciant vobis homines bona: ita et vos facite illis: hec enim eſt et lex prophete. Et pleraq alia reperimus in litteris ſanctis in quibus ſola dilectio proximi ad perfectionem precipi videtur: et taceri de dilectione dei: cum in vtroq lex pendeat. et prophete. Sed et hoc ideo: quia et qui proximū diligit. conſequens eſt vt ipſam precipue dilectionē diligat. Deus autē dilectio eſt: et qui manet

Gal. 9

ibidē. 5

mat. 7.

in dilectione in deo manet. Cōſequēs ergo j. Jo. 4

eſt vt precipue deum diligat. Quapropter q querunt deum per iſtas poteſtates que mundo preſunt vel partibus mundi: auferuntur ab eo longeque iactantur: non interuallis locorum: ſed diuerſitate affectuum. Exterius enim conantur ire: et anteriora ſua deſerunt quibus interior eſt deus. Itaque ſi aliquam etiam ſanctam poteſtatē vel audierunt: vel vtcunq cogitauerunt: facta magis eius appetunt: que humana miratur infirmitas: nō imitantur pietatem qua diuina requies cōparatur. Malunt enim ſuperbe hoc poſſe quod angelus: quā deuote hoc eſſe quod angelus. Non enim ſanctus quiſquā poteſtate ſua gaudet: ſed eius a quo habet poſſe quicquid congruenter poteſt. Et nouit potentius eſſe coniungi omnipotenti pia et volūtate: qꝫ ꝓpria volūtate poſſe qd ꝯtremiſcāt q talia nō poſſunt. Itaq ipſe dn̄s ieſus chriſt⁹ talia faciens: vt mirantes doceret ampliora et temporalibus inſolitis intentos atq ſuſpenſos

Mat. xi. ad eterna atqꝫ interiora cõuerteret. Venite inquit ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiã vos. tollite iugum meũ ſuper vos. Et non ait: diſcite a me quatriduanos mortuos ſuſcitare. ſed ait: diſcite a me quoniã mitis ſum ⁊ humilis corde. Potentior eſt enim ⁊ tutior ſolidiſſima humilitas q̃ ventoſiſſima celſitudo. Et ideo ſequitur dicens. Et inuenietis requiez animab⁹ vr̃is.

i Cõ. 13 Dilectio enim nõ inflatur: deus dilectio eſt: ⁊ fideles in dilectione acquieſcẽt illi: ⁊ reuocati a ſtrepitu qui foris eſt: ad gaudia ſilẽtia. Ecce deus dilectio eſt: vt quid imus ⁊ currimus in ſublimia celorum: ⁊ ima terrarũ querentes eum qui eſt apud nos: ſi nos velim⁹ eſſe apud eum.

Quod qui fratrem diligit deum diligat qui amat ⁊ ipſam dilectionem que ex deo eſt ⁊ deus eſt.

Capitulũ. viij.

Nemo dicat: non noui quid diligam. Diligat fratrez: ⁊ diliget eandem dilectionem. Magis enim nouit dilectionem qua diligit: quam fratrem quez diligit. Ecce iam poteſt notiorez deum habere q̃ fratrem. Plane notiorem: q2 preſentiorẽ notiorẽ: quia interiorem. notiorẽ: quia certiorẽ. Amplectere dilectionem deũ: ⁊ dilectione amplectere deum. Ipſa eſt dilectio q̃ omnes bonos angelos: ⁊ omnes dei ſeruos cõſociat vinculo ſanctitatis. noſqꝫ ⁊ illos coniungit inuicẽ nobis: ⁊ ſubiungit ſibi. Quãto igitur ſaniores ſumus a tumore ſuperbie: tanto ſumus dilectione pleniores. Et quo niſi deo plenus eſt: qui plenus eſt dilectione. At eniz caritatẽ video: ⁊ quantũ poſſum eam mente conſpicio: ⁊ credo ſcripture dicenti.

i Jo. 4 Quoniaz deus caritas eſt: ⁊ qui manet in caritate: in deo manet. Sed cum illam video: non in ea video trinitatem. imo vero vides trinitatem: ſi caritatem vides. Sed cõmonebo ſi potero: vt videre te videas aſſit tantum ipſa: vt moueamur caritate ad aliquod bonũ Quia cum diligimus caritatem: aliquid diligentem diligimus propter hoc ipſum: quia diligit aliquid. Ergo quid diligit caritas vt poſſit etiam ipſa caritas diligi. Caritas enim non eſt que nihil diligit. Si autez ſeipſam diligit: diligat aliquid quod oportet vt caritatez ſe diligat. Sicut enim verbum indicat aliqd: indicat etiam ſeipſum. ſed non ſe verbum indicat: niſi ſe aliquid indicare indicet. Sic ⁊ caritas diligit quidem ſe. ſed niſi ſe aliquid diligentez diligat: non caritatez ſe diligit. Quid ergo diligit caritas niſi quod caritate diligimus. Id aũt vt a proximo prouehamur frater eſt. Dilectionez autez fraternaz quantuz cõmẽdet iohannes apoſtolus attendamus. i Jo. 2.

Qui diligit inquit fratrez ſuuz in lumine manet: ⁊ ſcandaluz in eo non eſt. Manifeſtuz eſt q̃ iuſtitie perfectionez in fratris dilectione poſuerit. Naz in quo ſcandalum non eſt: vtiqꝫ perfectus eſt. Et tamen videtur dilectionez dei tacuiſſe. quod nunquaz faceret: niſi quia in ipſa fraterna dilectione vult intelligi deuz. Apertiſſime eniz in eadẽ epiſtola paulopoſt ita dicit. ibidẽ. 4

Dilectiſſimi diligamus inuicez: quia dilectio ex deo eſt. Et omnis qui diligit: ex deo natus eſt: ⁊ cognoſcit deuz. qui non diligit: non cognouit deuz: quia deus dilectio eſt. Iſta contextio ſatis apertecz declarat eandez ipſaz fraternaz dilectionez. naz fraterna dilectio eſt qua diligimus inuicez: non ſoluz ex deo: ſed etiaz deuz eſſe: quaz vidimus tanta auctoritate predicari. Cuz ergo de dilectione diligimus fratrez de deo diligimus fratrez. Nec fieri poteſt vt eandez dilectionez non precipue diligamus: qua fratrez diligimus. Vnde colligitur: duo illa p̃cepta non poſſe ſine inuicez. Ibidez

Quoniaz quippe deus dilectio eſt: deuz certe diligit: qui diligit dilectionez. Dilectionez autẽ neceſſe eſt diligat: qui diligit fratrẽ. Et ideo paulopoſt ait. Ibidez

Non poteſt deuz diligere quẽ non videt qui fratrez quez videt non diligit: quia hec illi cauſa eſt non videndi deum q̃ non diligit fratrez. Qui eniz non diligit fratrez non eſt in dilectione. ⁊ qui non eſt in dilectiõe: non eſt in deo: quia deus dilectio eſt. Porro qui nõ ẽ in deo: nõ eſt in lumine: q2 deus lumen eſt: ⁊ tenebre in eo nõ ſunt ulle. i Joh. i

Qui g̃ nõ ẽ in lumine: qd mirũ ſi nõ videt lumẽ: id ẽ nõ videt deũ quia in tenebris eſt. Fratrẽ autez videt humano viſu: quo videri deus nõ pot Sed ſi euz quez videt humano viſu ſpiritali caritate diligeret: videret deuz qui eſt ipſa caritas viſu interiore quo videri poteſt. Ita q̃ qui fratrez quez videt non diligit: deuz

quē propterea non videt: quia deꝰ dilectio ē qua caret qui fratrē nō diligit: quō pōt diligere. Nec illa iam queſtio moueat quantū fratri caritatis debeamus impendere: quantū deo incompabiliter pluſq̄ nobis. fratri enim quantū nobiſipſis. Nos aūt ipſos tanto magis diligimus: quanto magis diligimꝰ deū. Ex vna igitur eadēq̄ caritate deū ꝓximūq̄ diligimus. Sed deum propter deū: nos aūt ⁊ proximum ꝓpter deum.

Quod ex ea forma qua diligitur iuſtus diligatur deus: quia nō poteſt ea que dilectionē excitat forma non diligi: eademq̄ eſt deus: quia deus caritas eſt. Ca. ix.

Quid enim eſt queſo q̄ exardeſcimus cū
2 Cō. 6 audimus ⁊ legimus. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nūc dies ſalutis nullam in quoq̄ dantes offenſionem vt nō reprehendatur miniſterium noſtrum. ſed in omnibus cōmendantes noſmetipſos vt dei miniſtros: in multa patientia: in tribulationibus: in neceſſitatibus: in anguſtijs: in plagis: in carceribus: in ſeditionibus: in laboribus: in vigilijs: in ieiunijs: in caſtitate: in ſcientia: in longanimitate: in bonitate: in ſpiritu ſancto: in caritate non ficta in verbo veritatis: in virtute dei per arma iuſtitie a dextris ⁊ a ſiniſtris: per gloriam ⁊ ignobilitatem: per infamiam ⁊ bonam famam: vt ſeductores et veraces: vt qui ignoramur et cognoſcimur: quaſi morientes ⁊ ecce viuimus: vt coerciti et non mortificati: vt triſtes ſemper autē gaudentes: ſicut egentes multos autē ditantes: tanq̄ nihil habentes ⁊ omnia poſſidentes. Quid enim eſt q̄ accēdimur in dilectionem pauli apoſtoli: cum iſta legimus: niſi q̄ credimus eum ita vixiſſe: Viuendū tamē ſic eſſe dei miniſtris: non de aliquibus auditum credimus: ſed intus apud nos vel potius ſupra nos in ipſa veritate conſpicimus. Illum ergo quem ſic vixiſſe credimus: ex hoc q̄ videmus diligimus. Et niſi hanc formā quā ſemꝑ ſtabilē atq̄ incōmutabilē cernimus: precipue diligeremus: non ideo diligeremus illū: quia eius vitam cū in carne viueret: huic forme coaptatā ⁊ congruentem fuiſſe: fide retinemus. Sed neſcio quomō amplius ⁊ ī ipſius forme caritatē excitamur: per fidem qua credimus vixiſſe ſic aliquem: et ſpem qua nos quoq̄ ita poſſe viuere qui homines ſumus: ex eo q̄ aliqui homines ita vixerunt minime deſperamus: vt hoc ⁊ deſideremus ardentius: ⁊ fidentius precemur. Ita ⁊ ipſorum vitam facit a nobis diligi forme illius dilectio ſcd̄m quā vixiſſe creduntur: ⁊ illorū vita credita: in eandē formā flagrantiorem excitat caritatem: vt quanto flagrantius diligimus deū: tanto certius ſereniuſq̄ videamus: q̄ in deo conſpicimus incōmutabilē formā iuſtitie: ſcd̄m quam hominem viuere oportere iudicamus. Valet ergo fides ad cognitionē ⁊ ad dilectionē dei: non tanq̄ omnino incogniti: aut omnino non dilecti: ſed quo cognoſcatur manifeſtius: ⁊ quo firmius diligatur.

De amante et quod amatur et amore.

Capitu. x.

Quid eſt autem dilectio vel caritas quam tantopere ſcriptura diuina laudat et predicat: niſi amor boni. Amor autem alicuius amantis eſt: ⁊ amore aliquid amatur. Ecce tria ſunt: amans: ⁊ quod amatur: ⁊ amor. Quid eſt ergo amor niſi quedam vita duo aliqua copulans: vel copulare appetens: amantē ſcilicet ⁊ quod amatur: ⁊ hoc etiā in extremis carnalibuſq̄ amoribus ita eſt. ſed vt aliquid purius ⁊ liquidius hauriamus: calcata carne aſcendamus ad animū. Quid amat animus in amico niſi animū. ⁊ illic igitur tria ſunt: amans: ⁊ qd̄ amatur: ⁊ amor. Reſtat etiā hinc aſcendere ⁊ ſuperius iſta querere: quantū homini datur. Sed hic paululū requieſcat intentio: non vt ſe iam exiſtimet inueniſſe qd̄ querit: ſed ſicut ſolet inueniri locus vbi iam querendū eſt aliqd nondū illud inuentū eſt: ſed iā inuentū eſt vbi queratur: ita hoc dixiſſe ſufficerit: vt tanq̄ ab articulo alicuius exordij cetera contexamus.

Explicit liber octauus.

Incipiunt capitula libri noni.

j De deo ſemꝑ querendo.
ij De amore: an tria ſint amans: ⁊ qd̄ amatur: ⁊ amor. an autem duo ſunt cū quis non aliū q̄ ſeipſum diligit.

iii De mente ⁊ noticia eius ⁊ voluntate.
iiij Tria eſſe in anima: que ſunt vnū mentē: ⁊ noticiā ſui: ⁊ amorē.
v Quod mens: ⁊ amor: ⁊ noticia: ⁊ ſingula in ſe maneant: ⁊ omnia in omnibus.
vi De noticia qua mens non ſolū ſe: ſed etiam alias mentes noſſe regulariter poteſt.
vij De verbo quod mens ex eterna cōcipit veritate.
viij Quali amore diligi debeat creatura.
ix Quo differat dilectio rerū ſpiritalium ab amore carnaliū.
x Non omnia que noticia cōprehēdit dici poſſe cōcepta.
xi Concepte noticie ſimilitudinem tunc ad equalitatem mentis accedere: cum id quod cognoſcitur neqꝫ inferioris neqꝫ ſuperioris nature eſt.
xij Cur ſicut noticia mentis eſt proles: non etiam amor partus eiuſdem ſit.

Aurelij auguſtini epiſcopi liber nonus incipit.

De deo ſemper querendo.

Capitulū .j.

Trinitatē certe querimus: nō quamlibet: ſed illam trinitatē que deus ē: verusqꝫ ac ſumm⁹ ⁊ ſolus de⁹. Expecta ergo qſqs hec audis. Adhuc eni querimus. Et talia querētem nemo iuſte reprehēdit: ſi tamen in fide firmiſſimus querat. quod aut noſſe: aut eloqui difficillimū eſt. Affirmantē vero cito iuſteqꝫ reprehendit quiſquis melius vel
ps. 68. videt vel docet. Querite inquit deū: ⁊ viuet anima veſtra. Et ne quiſqꝫ ſe tanqꝫ apprehē
ps. 104 diſſime temere gaudeat: querite inqt faciē ei⁹
j Co. 8 ſemꝑ. Et apoſtolus. Si quis ſe inquit putat aliquid ſcire: nonduꝫ ſcit quēadmodum ſcire oporteat. Quiſquis autē diligit deū: hic cognitus eſt ab illo. Nec ſic quidē dixit cognouit illū: que ꝑiculoſa ꝓſumptio eſt: ſed cognitus eſt ab illo. Sed ⁊ alibi cum dixiſſet. Nūc autē cognoſcētes deū: ſtatim corrigēs:
Gal. 4 imo cogniti inqt a deo. maximeqꝫ illo loco; Fratres inquit ego meipſuꝫ nō arbitror ap-
prehēdiſſe. Vnū autē: que retro oblitus i ea Phi. 3
que ante ſunt extentus ſcḋm intentionē ſequor ad palmā ſupne vocationis dei in xp̄o ieſu. Quotquot ergo pfecti: hoc ſapiamus. Perfectionē in hac vita dic nō aliud qꝫ ea que retro ſunt obliuiſci: ⁊ i ea que ante ſunt extendi ſecundū intentionē. Tutiſſima ē eniꝫ querentis intentio: donec apprehendat illud quo tendimus ⁊ quo extedimur. Sed ea recta intentio eſt que ꝓficiſcitur a fide. Certa eniꝫ fides vtcūqꝫ inchoat cognitionē. Cognitio vero certa non pficiet: niſi poſt hanc
vitaꝫ: cū videbimus facie ad faciē: Hoc er- j. Co. 13
go ſapiamus vt nouerimus tutiorē eſſe affectuꝫ vera querendi: qꝫ incognita ꝓ cognitis preſumēdi. Sic ergo queramus tanqꝫ inuēturi: ⁊ ſic inueniamus tanqꝫ queſituri. Cuꝫ eni cōſummauerit homo: tunc incipit. De credēdis nulla infidelitate dubitemus. de itelligēdis nulla temeritate affirmemus. In illis auctoritas tenēda eſt: in his veritas exquirenda. Qd ergo ad iſtā queſtionē attinet: credamus patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritumſſanctū eſſe vnū deū: vniuerſe creature conditorē: atqꝫ rectorem. Nec patreꝫ eſſe filiū. nec ſpiritūſanctū vel patrē eſſe vel filium: ſed trinitatē relatarū adinuicē perſonarū: ⁊ vnitatē equalis eſſentie. Hoc autē queramus intelligere ab eo ipſo quē intelligere volumus auxiliū precantes: ⁊ quantū tribuit: quod intelligimus explicare tanta cura et ſollicitudine pietatis: vt etiā ſi aliquid aliud pro alio dicimus: nihil tamen indignū dicamus. Vt ſi quid: verbi gratia: de patre dicimus quod patri proprie non conueniat aut: filio conueniat aut ſpirituiſancto aut ipſi trinitati: ⁊ ſi quid de filio quod filio proprie non congruat: ſaltē congruat patri: aut ſpirituiſancto: aut trinitati. Itē ſi quid de ſpiritusancto quod proprietatē ſpiritusſancti non deceat: non tamen alienum ſit a patre aut filio: aut ab vno deo ipſa trinitate. veluti nunc cupimus videre vtrum illa excellentiſſima caritas ꝓprie ſpiritusſanctus ſit. quod ſi non eſt aut pater eſt caritas: aut filius: aut ipſa trinitas: qm̄ reſiſtere non poſſumus certiſſime fidei: et validiſſime auctoritati ſcripture dicētis: Deus caritas eſt: nō tamē debemus de-
uiare ſacrilego errore; vt aliquid de trinita- j. Jo. 4

te dicamus: quod nō creatori: ſ; creature potius conueniat: aut inani cogitatione fingatur. Que cū ita ſint: attēdimus iſta tria: que inueniſſe nobis videmur. Nōdum de ſupernis loquimur: nōdu; de deo patre et filio ⁊ ſpirituſancto: ſed de hac impari imagine. ⁊ cū imagine. id eſt homine. familiarius enim eam ⁊ facilius fortaſſis intuet mentis noſtre infirmitas.

An tria ſint amans et quod amatur ⁊ amor. An autem duo ſint cum quis non alium ꝙ̄ ſeipſum diligit.

Capitu. ij.

Ecce ego qui hoc quero: cum aliquid amo tria ſunt: ego: ⁊ qđ amo ⁊ ipſe amor. Non enim amo amorē: niſi amantē ame;. Na; non eſt amor vbi nihil amat. Tria ergo ſunt: amans: ⁊ qđ amatur: ⁊ amor: Quod ſi non ame; niſi meipſu;: nōne due erunt qđ amo: ⁊ amor: Amans eni; ⁊ qđ amatur hoc idē eſt: quādo ipſe amat: ſicut amare ⁊ amari: eode; modo idipſum eſt cū ſe quiſq; amat. Eadē quippe res bis dicitur: cū dicit: amat ſe: ⁊ amatur a ſe. Tūc eni; nō eſt aliud atq; aliud amare ⁊ amari: ſicut non eſt alius atq; alius: amans et amatus. At vero amor: ⁊ qđ amat: etiā ſic duo ſunt. Non eni; quiſquis ſe amat amor eſt: niſi cū amatur ipſe amor. Aliud eſt aute; amare ſe: aliud eſt amare amore ſuu;. Nō eni; amat amor: niſi ia; aliquid amans. quia vbi nihil amat: nullus eſt amor. Duo ergo ſunt: cu; ſe quiſq; amat: amor ⁊ quod amat. Tūc eni; amans ⁊ quod amatur vnū eſt. Unde videtur nō eſſe conſequens: vt vbicūq; amor fuerit: ia; tria intelligant. Auferamus eni; ab hac conſideratione cetera que multa ſunt quibus homo conſtat: atq; vt hec que nunc requirimus quantu i his rebus poſſumus liqdo repiamꝰ: de ſola mente tractemus. Mēs igit cū amat ſe ipſam: duo queda; oſtendit: mentē ⁊ amorē. Quid eſt aute; amare ſe: niſi ſibi pſto eſſe velle ad fruendū ſe: Et cū tantū ſe vult eſſe quantū eſt: par menti voluntas eſt: ⁊ amanti amor equalis. Et ſi aliqua ſubſtantia eſt amor: non eſt vtiq; corpus: ſed ſpiritus. nec mens corpus: ſed ſpiritus eſt. Neq; tamen amor ⁊ mens duo ſpiritus: ſed vnus ſpiritus. nec eſſentie due: ſed vna. ⁊ tñ duo queda; vnu; ſunt: amans ⁊ amor: ſiue ſic dicas quod amatur: ⁊ amor. Et hec quidē duo: relatiue adinuicē dicunt: Amans quippe ad amorē refert: ⁊ amor ad amante; Amans eni; aliquo amore amat: ⁊ amor alicuius amātis ē. Mēs vero ⁊ ſpūs nō relatiue dicunt: ſed eſſentiā demonſtāt. Nō eni; qꝛ mēs ⁊ ſpiritus alicuius hoīs ē: ideo mēs ꝗ ſpiritus i ſe non manet. Retracto eni; eo quod homo eſt: qđ adiuncto corpore dicit: mēs ⁊ ſpiritus manet. Retracto aūt amante nullus eſt amor: ⁊ retracto amore nullus eſt amās. Ideoq; quantū ad inuicē referuntur: duo ſunt. Qđ aūt ad ſe dicūt: ⁊ ſingula ſpiritus: ⁊ ſimul vtrūq; vnꝰ ſpūs: ⁊ ſingula mēs: ⁊ ſimul vtrūq; vna mens. Ubi ergo trinitas: attēdamus quantū poſſumus: ⁊ inuocemus luce; ſempiternam vt illuminet tenebras noſtras: ⁊ videamus in nobis quantū ſinimur imaginē dei.

De mente et noticia eius et voluntate.

Capitu. iij.

Mens eni; amare ſeipſa; nō pōt: niſi etiā ſe nouerit: Nā qnō amat qđ neſcit: Aut ſi quiſq; dicit ex noticia generali vel ſpeciali mente; credere ſe eſſe talē: qualē alias expta ē. ⁊ ideo amare ſemetipſa; inſipiētiſſime loquit. Unde eni; mens aliꝗ̄ mētē nouit: ſi ſe nō nouit. Neq; eni; vt oculos corpis videt alios oculos: ⁊ ſe nō videt. ita mēs nouit alias mētes: ⁊ ignorat ſemetipſa;. Per oculos eni; corporis corpora videmus: qꝛ radios ꝗ. p eos emicāt: ⁊ ꝗcquid cernimus tangūt: refringere vel retorquere in ipſos nō poſſumus: niſi cu; ſpecula intuemur. Qđ ſubtiliſſime obſcuriſſimeq; diſſerit: donec apertiſſime demonſtret: vel ita ſe rē habere vel nō ita. S; quoquo modo ſe habeat vis qua p occulos cernimus: ipſa; certe vim: ſiue ſint radij: ſiue aliud aliqd oculis cernere nō valemus: ſed mentē querimus. ⁊ ſi fieri poteſt: etiā hoc mente cōphendimus. Mēs ergo ipſa ſicut corpea; rerū noticias p ſenſus corporis colligit: ſic incorporearu; rerū p ſemetipſa;. Ergo ⁊ ſemetipſa; p ſeipſa; nouit: quoniā eſt incorporea. Na; ſi nō ſe nouit: non ſe amat.

Tria eſſe in anima que ſunt vnū. mente; et noticiā ſui ⁊ amorem.

Capitu. iiij.

Sicut aūt duo quedā ſunt: mēs ⁊ amoꝛ eius cū ſe amat. ita q̄dā duo ſunt mēs ⁊ noticia ei⁹ cū ſe nouit. Igit̄ ipſa mēs ⁊ amoꝛ: ⁊ noticia eius: tria quedā: ⁊ hec tria vnū ſunt: ⁊ cū pfecta ſunt: eq̄lia ſunt. Si eni3 min⁹ ſe amat q̄3 eſt: vt verbi grā: tm̄ ſe amat hoīs mens quantū amandū eſt coꝛpus hoīs cū plus ſit ipſa q̄3 coꝛpus: peccat. ⁊ nō eſt per fect⁹ amoꝛ eius. Itē ſi amplius ſe amat qua3 eſt: velut ſi tantū ſe amet quantū amandus ē deus: dū incōparabiliter minus ſit ipſa quā deus: etiā ſic nimio peccat ⁊ nō perfectū ha/ bet amoꝛē ſui. Maioꝛe aūt peruerſitate ⁊ iniq tate peccat: cū coꝛpus tantum amat quantum amādus eſt deus. Item noticia ſi minoꝛ eſt q̄3 eſt illud quod noſcit: ⁊ plene noſci poteſt: pfecta non eſt. Si aūt maioꝛ eſt iam ſuperioꝛ eſt natura que nouit q̄3 illa que nota eſt. ſicut maioꝛ eſt noticia coꝛpoꝛis: q̄3 ipſum coꝛpus quod ea noticia notū eſt. Illa enim vita que/ dā eſt in ratione cognoſcentis: coꝛpus aute3 non eſt vita. Et vita quelibet quolibet coꝛpo re maioꝛ eſt: nō mole ſed vi. Mens vero cū ſeipſam cognoſcit: non ſe ſuperat noticia ſua: quia ipſa cognoſcit: ipſa cognoſcitur. Cum ergo ſe totā cognoſcit. neq3 ſecu3 quicq̄3 aliđ par illi eſt cognitio ſua: quia neq̄3 ex alia natu ra eſt eius cognitio: cum ſeipſam cognoſcit. Et cum ſe totā nihil amplius percipit nec mi noꝛ nec maioꝛ eſt. Recte igitur diximus hec tria cu3 perfecta ſunt: eſſe conſequenter equa lia. Simul etiam admonemur: ſi vtcunq3 vi dere poſſumus hec in anima exiſtere: ⁊ tan/ quā inuoluta euolui: vt ſentiantur ⁊ dinume rentur ſubſtantialiter: vel vt ita dicā3: eſſen/ tialiter: non tanq̄3 in ſubiecto: vt coloꝛ aut fi/ gura in coꝛpoꝛe: aut vlla alia q̄litas: aut quan titas. Quicquid enim tale eſt: nō excedit ſub iectum in quo eſt. Non enim coloꝛ iſte aūt fi gura huius coꝛpoꝛis poteſt eſſe ⁊ alterius coꝛpoꝛis. Mens aute3 amoꝛe quo ſe amat poteſt amare ⁊ aliud pꝛeter ſe. Item nō ſe ſo lam cognoſcit mens: ſed ⁊ alia multa. Quā/ obꝛem non amoꝛ ⁊ cognitio tanquā in ſub/ iecto inſunt menti: ſed ſubſtantialiter etiam iſta ſunt ſicut ipſa mens: quia ⁊ ſi relatiue di/ cuntur ad inuicem. in ſua tamen ſunt ſingu/ la queq3 ſubſtantia. Non ſicut coloꝛ ⁊ co/ loꝛatum relatiue ita dicuntur ad inuicem: vt coloꝛ in ſubiecto coloꝛato ſit: non habens in ſeipſo pꝛopꝛiam ſubſtantiam: quoniā coloꝛa tu3 coꝛpus ſubſtantia eſt: ille aute3 in ſubſtan tia. ſed ſicut duo amici etiam duo ſunt homi/ nes: que ſunt ſubſtantie cu3 homines nō re/ latiue dicant̄: amici autē relatiue. Sed item quāuis ſubſtātia ſit amās vel ſciens: ſubſtan tia ſit ſcientia: ſubſtantia ſit amoꝛ: ſed amans ⁊ amoꝛ: aut ſciens ⁊ ſcientia: relatiue ad ſe di cantur ſicut amici. Mens vero aut ſpiri/ tus non ſunt relatiua: ſicut nec homines rela tiua ſunt. non tamē ſicut amici homines poſ ſunt ſeoꝛſu3 eſſe ab inuicē. ſic amans ⁊ amoꝛ aut ſciens ⁊ ſcientia. Quāq̄3 ⁊ amici coꝛpoꝛe vident̄ ſepari poſſe: nō animo: inquātū ami ci ſunt: veruntamen fieri poteſt: vt amicus amicū etiam odiſſe incipiat: ⁊ eo ipſo amicus eſſe deſinat: neſciente illo: ⁊ adhuc amante. Amoꝛ aūt quo ſe mens amat: ſi eſſe deſinat: ſimul ⁊ illa deſinit eſſe amans. Item noticia qua ſe mens nouit: ſi eſſe deſinat: ſimul ⁊ illa noſſe ſe deſinet. Sicut caput capitati alicuius vtiq3 caput eſt. ⁊ relatiue ad ſe dicunt̄: q̄3uis etiā ſubſtantie ſint. Nam ⁊ caput coꝛpus eſt ⁊ capitatum. Et ſi non ſit coꝛpus: nec capita tum erit. Sed hec pꝛeciſione ab inuicem ſe/ parari poſſunt: illa non poſſunt. Quođ ſi ſunt aliqua coꝛpoꝛa que ſecari omnino ⁊ diuidi ne queunt: tamen niſi partibus ſuis conſtarent coꝛpoꝛa non eſſent. pars ergo ad totum rela tiue dicitur: quia omnis pars alicuius toti⁹ pars eſt: ⁊ totum omnibus partibus totum eſt. Sed quoniam ⁊ pars coꝛpus eſt ⁊ totu3: non tantum iſta relatiue dicuntur: ſed etiam ſubſtantialiter dicūtur. Foꝛtaſſis ergo mēs totum eſt: ⁊ eius quaſi partes amoꝛ quo ſe amat: ⁊ ſcientia qua ſē nouit: quibus dua/ bus partibus illud totum conſtat. An tres ſunt equales partes quibus totum vnum completur. Sed nulla pars: totū cuius pars eſt complectitur. Mens vero cum ſe totam nouit: hoc ē perfecte nouit per totū eius ē no/ ticia eius. Et cum ſe perfecte amat: totam ſe amat: ⁊ per totum eius eſt amoꝛ eius. Num ergo ſicut ex vino ⁊ aqua ⁊ melle vna ſit po/ tio: ⁊ ſingula per totū ſunt: ⁊ tamen tria ſunt. nulla enim pars eſt potionis que non habeat hec tria. Nō eni3 iūcta velut ſi aqua ⁊ oleum eſſent: ſed omnino commixta ſunt: ⁊ ſubſtan tie ſunt omnes: ⁊ totus ille liquoꝛ vna que/ dam eſt ex tribus ꝯfecta ſubſtantia. Tale ali/

quid arbitrandū eſt eſſe ſimul hec tria: mē/
teꝫ: amoꝛeꝫ: noticiā. ſed nō vnius ſubſtantie
ſunt aqua: vinuꝫ: ⁊ mel: q̄uis ex eoꝝ cōmix
tione fiat vna ſubſtantia potionis. Quomo/
do aūt illa tria nō ſunt eiuſdē ſubſtantie non
video: cuꝫ mēs ipſa ſe amet: atqꝫ ipſa ſe noue
rit: atqꝫ ita ſint hec tria: vt nō alteri alicui reꝝ
mens vel amata vel nota ſit. Vnius ergo
eiuſdēqꝫ eſſentie neceſſe eſt hec tria ſint: ⁊ iō
ſi tanq̄ꝫ cōmixtiōe ꝯfuſa eēnt: nullo mō eēnt
tria: nec referri ad iuicē poſſent. Quēadmo
moduꝫ ſi ex vno eodemqꝫ auro tres anulos
ſimiles facias: quāuis cōnexos ſibi referun
tur ad inuiceꝫ ꝙ ſimiles ſunt. Omnis enim
ſimilis: alicui ſimilis eſt: ⁊ trinitas anuloꝝ
eſt ⁊ vnuꝫ auruꝫ. At ſi miſceantur ſibi ⁊ per
totam ſinguli maſſam ſuam conſpergantur:
intercidet illa trinitas: ⁊ omnino non erit. ac
non ſolum vnum aurum dicetur: ſicut in il/
lis tribus anulis dicebatur: ſed iaꝫ nulla au/
rea tria.

Q̄ð mens ⁊ amoꝛ ⁊ noticia ⁊ ſingula in ſe
maneant ⁊ omnia in oībus.

Capitu. v.

V T in illis tribus cum ſe nouit mens ⁊
amat ſe: manet trinitas: mens: amoꝛ
noticia: ⁊ nulla cōmixtione cōfundit:
quāuis ⁊ ſingula ſint in ſeipſis: ⁊ inuiceꝫ to/
ta in totis: ſiue ſingula in binis: ſiue bina in
ſingulis. Itaqꝫ omnia in omnibus. Nam
⁊ mens eſt vtiqꝫ in ſeipſa: quoniam ad ſe/
ipſam mens dicitur: quāuis noſcens vel no
ta: vel noſcibilis: ad ſuam noticiam relatiue
dicatur. Amans quoqꝫ ⁊ amata vel amabi/
lis ad amoꝛem referatur: quo ſe amat ⁊ noti/
cia. quāuis referatur ad mentem cognoſcen/
tem vel cognitaꝫ: tamen ⁊ ad ſeipſam nota et
noſcens dicitur. Non eniꝫ ſibi incognita no
ticia: qua ſe mens ipſa cognoſcit. Et amoꝛ q̄ꝫ
uis referatur ad mentem amantem cuius
amoꝛ eſt: tamen ⁊ ad ſeipſum eſt amoꝛ: vt ſit
etiaꝫ in ſeipſo: quia ⁊ amoꝛ amatur. Nec alio
niſi amoꝛe amari pōt: id eſt ſeipſo. Ita ſunt
hec ſingula in ſeipſis. In alterius autem ita
ſunt: quia ⁊ mēs amās in amoꝛe eſt: ⁊ amoꝛ
in amantis noticia: ⁊ noticia in mente noſcē/
te. Singula in binis ita ſunt: quia mens que
ſe nouit ⁊ amat in amoꝛe ⁊ noticia ſua eſt. et
amoꝛ amantis mentis ſeſeqꝫ ſcientis: in mē
te noticiaqꝫ eius eſt. Et noticia mentis ſe ſciē
tis: ⁊ amantis in mente atqꝫ in amoꝛe eius ē
quia ſcientem ſe amat ⁊ amantem ſe nouit.
Ac per hoc ⁊ bina in ſingulis: quia mēs que
ſe nouit ⁊ amat: cum ſua noticia eſt in amoꝛe
⁊ cum ſuo amoꝛe in noticia. Amoꝛ quippe
ipſe ⁊ noticia ſimul ſunt in mēte: que ſe amat
⁊ nouit. Tota vero in totis: quemadmoduꝫ
ſint: iam ſupꝛa oſtendimus: cuꝫ ſe tota mens
amat: ⁊ totaꝫ nouit: ⁊ totuꝫ amoꝛeꝫ ſuuꝫ no/
uit: totamqꝫ amat notitiaꝫ ſuam: quando tria
iſta ad ſeipſa perfecta ſunt. Miro itaqꝫ mo/
do tria iſta inſeparabilia ſunt ⁊ ſemetipſis: ⁊
tamen coꝛuꝫ ſinguluꝫ quodqꝫ ſubſtantia eſt:
⁊ ſimul omnia vna ſubſtātia vl' eſſentia: cū ⁊
relatiue dicantur ad inuicem.

De noticia qua mens non ſoluꝫ ſe: ſed eti/
am alias mentes noſſe regulariter poteſt.

Capitu. vi.

S Ed cuꝫ ſeipſaꝫ nouit humana mēs
⁊ amat ſeipſaꝫ: non aliquid incōmu/
tabile nouit ⁊ amat: aliterqꝫ vnuſ/
quiſqꝫ homo loquendo enunciat mē
teꝫ ſuaꝫ: quid in ſeipſo agatur attēdens. Ali/
ter autē humanaꝫ mentē ſpeciali aut genera
li cognitione diffinit. Itaqꝫ cum mihi de ſua
pꝛopꝛia loquitur: vtruꝫ intelligat hoc: aut il/
lud: aut non intelligat: ⁊ vtrum velit aut no/
lit hoc aut illud: credo. Cum vero de huma/
na ſpecialiter aut generaliter veꝝ dicit: agno
ſco ⁊ appꝛobo. Vnde manifeſtum eſt aliud
vnumquemqꝫ videre in ſe: quod ſibi alius di
centi credat: non tamen videat. aliud autem
in ipſa veritate quod alius quoqꝫ poſſit intue
ri: quoꝛuꝫ alteruꝫ mutari per tempoꝛa: alteꝝ
incōmutabili eternitate cōſiſtere. Neqꝫ eniꝫ
oculis coꝛpoꝛeis multas mentes videndo ꝑ
ſimilitudineꝫ colligimus: generaleꝫ vel ſpe/
cialem mentis humane noticiam: ſed intue/
mur inuiolabilem veritatem ex qua perfecte
quantuꝫ poſſumus diffiniamus. non qualis
ſit vniuſcuiuſqꝫ hominis mens: ſed qualis
eſſe ſempiternis rationibus debeat. Vnde
etiam phantaſias reruꝫ coꝛpoꝛaliuꝫ per coꝛ/
poꝛis ſenſum hauſtas ⁊ quodāmodo infu/
ſas memoꝛie: ex quibus etiā ea que non viſa
ſunt ficto phantaſmate cogitant: ſiue alter q̄ꝫ
ſunt: ſiue foꝛtuitu ſicuti ſunt: alijs omnino re
gulis ſupꝛa menteꝫ noſtraꝫ incōmutabiliter
manentibus: vel appꝛobare apud noſmet/

ipſos: vel improbare conuincimur: cum recte aliquid approbamus aut improbamus. Nā cū ⁊ recolo carthaginis menia que vidi: ⁊ cum fingo alexandrie que non vidi: eaſdemqꝫ imaginarias formas quaſdā quibuſdā preferens: rationabiliter prefero: viget et claret deſuper iudiciū veritatis: ac ſui iuris incorruptiſſimis regulis firmum eſt. Et in corporalium imaginū quaſi quodam nubilo ſubtexitur non tamen inuoluitur atqꝫ confunditur. Sed intereſt vtrū ego ſub illa: vel in illa caligine: tanqꝫ a celo perſpicuo ſecludar: an ſicut in altiſſimis montibus accidere ſolet: inter vtrūqꝫ aere libero fruens: ⁊ ſereniſſimā lucem ſupra: ⁊ denſiſſimas nebulas ſubter aſpiciā. Nā vnde in me fraterni amoris inflāmatur ardor: cū audio virū aliquem pro fidei pulchritudine ⁊ firmitate: acria tormenta toleraſſe. Et ſi mihi digito oſtēdatur ipſe homo: ſtudeo mihi cōiungere: notū facere: amicitia colligare. Itaqꝫ ſi facultas datur accedo: alloquor: ſermonē confero: affectū meū in illum quibus verbis poſſum exprimo: viciſſimqꝫ in eo fieri quē in me habeat atqꝫ exprimi volo. ſpiritalemqꝫ complexum credendo molior: quia perueſtigare tam cito ⁊ cernere penitus eius interiora nō poſſum. Amo itaqꝫ fidelem ⁊ fortē virum: amore caſto atqꝫ germano. Quod ſi mihi inter noſtras loquelas fateatur: aut incautus aliquo modo ſeſe indicet: quod vel de deo credat incongrua: atqꝫ in illo quoqꝫ carnale aliquid deſideret: ⁊ pro tali errore illa pertulerit: vel ſperate pecunie cupiditate: vel inani auiditate laudis humane: ſtatim amor ille quo in eum ferebar offenſus: ⁊ quaſi repercuſſus: atqꝫ ab indigno homine ablatus: mea forma permanet: ex qua eū talem credens amaueram. Niſi forte ad hoc amo iam vt talis ſit: cum talē non eſſe compererō. At in illo homine nihil mutatum eſt: mutari tamen poteſt vt fiat: quod cum iam eſſe crediderā: In mente autē mea mutata eſt vtiqꝫ ipſa extimatio: que de illo aliter ſe habebat: ⁊ aliter habet. Idēqꝫ amor ab intentione perfruendi: ad intentionem conſulendi: incōmutabili deſuper iuſticia iubente deflexus eſt. Ipſa vero forma inconcuſſe ac ſtabilis veritatis. ⁊ in qua fruerer homine: bonū eū credens. ⁊ in qua cum conſulo: vt bonus ſit: eadem luce incorruptibilis ſinceriſſimeqꝫ rationis: ⁊ mee mentis aſpectū: ⁊ illam phantaſie nubem quā deſuper cerno cum eundē hominē quē viderā cogito in perturbabili eternitate perfundit. Item cum arcum pulchre ⁊ equaliter intortū quē vidi: verbi gratia: carthagini animo reuoluo: res quedā menti nunciata per oculos memorieqꝫ transfuſa imaginariū conſpectū facit. Sed aliud mēte conſpicio ſecundū quod mihi opus illud placet: vnde etiā ſi diſpliceret: corrigerem. Itaqꝫ de iſtis ſecundū illam iudicamus: ⁊ illā cernimus rationalis mentis intuitu. Iſta vero aut preſentia ſenſu corporis tangimus aut imagines abſentiū fixas in memoria recordamur: aut ex earū ſimilitudine talia fingimus: qualia noſipſi ſi vellemus atqꝫ poſſemus: etiam opere moliremur. Aliter enim figurantes animo imagines corporum: aut per corpus corpora videntes. aliter autē rationes artemqꝫ ineffabiliter pulchrā talium figurarū ſuper aciem mentis ſimplici intelligētia capiētes.

De verbo quod mens ex eterna concipit veritate.

Capitu. vij.

In illa igitur eterna veritate ex qua tēporalia facta ſunt omnia: formā ſecundū quā ſumus: ⁊ ſecundū quam vel in nobis vel in corporibus vera ⁊ recta ratione aliquid operamur viſu mentis aſpicimus: atqꝫ inde conceptā rerū veracem noticiā: tanqꝫ verbū apud nos habemus: ⁊ dicendo intus gignimus: nec a nobis naſcēdo diſcedit. Cum autē ad alios loquimur: verbo intus manenti miniſteriū vocis adhibemus. aut alicuius ſigni corporalis: vt ꝑ quādā cōmemorationē ſenſibilē tale aliquid fiat etiam in animo audiētis: quale de loquētis animo nō recedit. Nihil itaqꝫ agimus ꝑ membra corporis in factis dictiſqꝫ noſtris: quibus vel approbantur vel improbant̄ mores hominum: quod non verbo apud nos intus edito preuenimus. Nemo enim volens aliquid facit: quod nō in corde ſuo ꝓus dixerit. Quod verbū amore concipitur: ſiue creature: ſiue creatoris. id eſt aut nature mutabilis: aut incōmutabilis veritatis.

Qualiter amore diligi debeat creatura.

Capitulū. viij.

Ergo aut cupiditate: aut caritate: nõ quo nõ ſit amanda creatura: ſed ſi ad creatorem refertur ille amor: non iã cupiditas ſed caritas erit. Tunc eniz eſt cupiditas cum propter ſe amatur creatura. tunc non vtentez adiuuat: ſed corrumpit fruentem. Cum ergo aut par nobis: aut inferior creatura ſit: inferiore vtendum eſt ad deuz. pari autez fruendum: ſed in deo. Sicut eniz teipſo: non in teipſo frui debes: ſed in eo qui fecit te. Sic etiam illo: quẽ diligis: tanquã teipſuz. ⁊ nobis ergo ⁊ fratribus in domino fruamur. ⁊ inde nos nec ad noſmet ipſos remittere: ⁊ quaſi relaxare deorſuz verſus audeamus. Naſcitur aũt verbũ cum excogitatũ placet: aut ad peccandũ: aut ad recte faciendũ. Verbũ ergo noſtrum ⁊ mentẽ de qua gignitur quaſi medius amor coniungit: ſeqꝫ cum eis tertium cõplens incorporeo fine vlla ꝯfuſione cõſtringit.

Quo differat dilectio reruz ſpiritaliũ ab amore carnalium.

Capitulũ. ix.

Conceptũ autem verbum ⁊ natuz id ipſuz eſt: cuz voluntas in ipſa noticia ꝯquieſcit: quod fit in amore ſpiritaliuz. Qui eniz: verbi gratia: perfecte nouit: perfecteqꝫ amat iuſticiã: iã iuſtus eſt: etiã ſi nulla exiſtat ſecundũ eã forinſecus per mẽbra corporis operãdi neceſſitas. In amore aũt carnaliũ tẽporaliũqꝫ rerũ. ſicut in ipſis animaliũ fetibus: alius eſt conceptus verbi: alius partus. Illic eniz quod cupiendo concipitur: adipiſcendo naſcitur. Quoniã non ſufficit auaricie noſſe: ⁊ amare aurum: niſi ⁊ habeat. Neqꝫ noſſe ⁊ amare veſci: aut concũbere: niſi etiã id agat: neqꝫ noſſe ⁊ amare

Job.14 honores ⁊ imperia: niſi proueniant. Que tamen omnia: nec adepta ſufficiunt. Qui eniz

Pẽ.7 biberit ex hac inquit aqua: ſitiet iterũ. Ideo qꝫ ⁊ in pſalmo. Cõcepit inquit dolorẽ: ⁊ peperit iniquitatem. Dolorẽ vel laborem dicit concipi: cũ ea concipiuntur que noſſe ac velle nõ ſufficit: ⁊ inardeſcit atqꝫ egrotat anim⁹ indigentia: donec ad ea perueniat: ⁊ quaſi pariat ea. Vnde eleganter in latina lingua parta dicuntur: ⁊ reperta atqꝫ cõperta. que verba quaſi a partu ducta reſonant. Quia cõcu

Jac. j. piſcẽtia cuz conceperit parit peccatũ. Vnde dominus clamat. Venite ad me omnes q laborãtis ⁊ onerati eſtis. Et alio loco. Ve pregnãtibus: ⁊ lactantibus in illis diebus. Cum itaqꝫ ad partum verbi referret omnia vel recte facta vel peccata: ex ore inquit tuo iuſtificaberis: ⁊ ex ore tuo condẽnaberis: os volens intelligi: non hoc viſibile: ſed interi⁹ inuiſibile cognitionis ⁊ cordis. math. ij ibi. 14.

Nõ omnia que noticia cõprehendit dici poſſe cõcepta. Ca. x.

Recte ergo queriť: vtruz omnis noticia verbuz: an tantum amata noticia. Nouimus enim ⁊ ea que odimus. Sed nec cõcepta: nec parta dicenda ſunt animo: que nobis diſplicent. Non eniz omnia que quoquo modo tangũt concipiuntur: vt tantũ nota ſint. nõ tamẽ verba dicantur ſicut iſta de quibus nunc agimus. Aliter enim dicuntur verba que ſpacia temporũ ſyllabis tenent: ſiue pronũcientur: ſiue cogitenť. aliter omne quod notuz eſt verbuz dicitur animo ĩpreſſuz quãdiu de memoria proferri ⁊ diffiniri poteſt: quãuis res ipſa diſpliceat. aliter cũ placet quod mente concipiť. Secundũ quod genus verbi accipiendũ eſt quod ait apoſtolus. Nemo dicit dñs ieſus: niſi in ſpiritu ſancto: cũ ſecundũ aliã verbi notionẽ dicant ⁊ illi. De quibus ipſe dñs ait. Nõ omnis q dicit mihi domine dñe: intrabit in regnum celorum. Verũtamen cum ⁊ illa que odimus recte diſplicent: recteqꝫ improbantur: approbatur eorum improbatio: ⁊ placet ⁊ verbum eſt. Neqꝫ vitiorũ noticia nobis diſplicet: ſed ipſa vitia. Nam placet mihi qḋ noui: ⁊ diffinio quid ſit intemperantia: ⁊ hoc eſt verbum eius: ſicuti ſunt in arte nota vitia. Et recte approbať eoꝝ noticia: cũ diſcernit cognitor ſpeciez priuationẽqꝫ virtutis: ſicut aire: ⁊ negare: eſſe ⁊ nõ eſſe. Attamẽ virtute priuari atqꝫ in vitium deficere damnabile eſt. Et diffinire intemperantiam verbũqꝫ eius dicere pertinet ad artez morum. Eſſe autez intẽperãtez ad id pertinet quod illa arte culpatur. Sicut noſſe ac diffinire quid ſit ſolecciſmus pertinet ad artem loquẽdi: facere autez vitiũ eſt: quod eadem arte repꝛhẽditur. Verbũ ẽ igiť: quod nũc diſcernere ac inſinuare volumus j Cõ. 12 Mat. 7

cũ amore: notitia. Cũ itaq; ſe mens nouit
ꝛ amat: iũgit amore verbũ eius. Et quoniaʒ
amat notitiaʒ: ꝛ nouit amorem ꝛ verbum in
amore eſt: ꝛ amor in verbo: ꝛ vtrũq; in amã
te atq; d cente. Sed omnis ſecũduʒ ſpeciem
notitia: ſimilis eſt ei rei quam nouit. Et eniʒ
alia notitia ſecunduʒ priuationeʒ quaʒ cuʒ im
probamus: loquimur. Et hec priuatiõis im
probatio ſpecieʒ laudat: ideoq; approbatur.
Concepte notitie ſimilitudineʒ nunc ad equa
litatem mentis accedere: cum id quod cogno
ſcitur: neq; inferioris neq; ſuperioris natu
re eſt.

Capitulũ.xi.

Habet ergo animus nõnullam ſpeciei
note ſimilitudineʒ: ſiue cuʒ ea placet:
ſiue cuʒ eius priuatio diſplicet. Quo
circa inquantũ deũ nouimus: ſimiles ſum⁹.
Sed nõ ad equalitatẽ ſimiles: quia nec tan
tũ eũ nouimus: quantũ ipſe ſe. Et queadmo
dum cum per ſenſuʒ corporeis diſcimus cor
pora: fit eorum aliqua ſimilitudo in animo
noſtro: que phantaſia memorie eſt. Nõ eniʒ
oĩno ipſa corpora in aĩo ſunt: cum ea cogita
mus: ſed eorũ ſimilitudines. Itaq; cũ eas ꝓ
illis approbamus: erramus. Error nãq; eſt
pro alio alterius approbatio. Melior eſt tñ
imaginatio corporis in animo: q̃ illa ſpecies
corporis: inquantũ hec in meliore natura eſt
id eſt in ſubſtãtia vitali ſicuti animus ẽ: ita cũ
deũ nouimus: q̃uis meliores efficiamur q̃
eram⁹ anteq̃ noſſemus: maximeq; cũ eadẽ
noticia etiã placita digneq; amata verbuʒ eſt:
fitq; aliqua dei ſimilitudo illa notitia: tñ infe
rior eſt: q2 in inferiore natura eſt. Creatura
quippe animus: creator auteʒ deus. Ex quo
colligitur: quia cum ſe mens ipſa nouit atq;
approbat: ſic eſt eadem noticia verbum eius
vt ei ſit par omnino ꝛ equale: atq; identidem
quia neq; inferioris eſſentie noticia eſt: ſicut
corporis. neq; ſuperioris ſicut dei. Et cum
habeat noticia ſimilitudineʒ ad eaʒ reʒ quam
nouit. hoc eſt cuius noticia eſt: hec habet per
fectam ꝛ equalem qua mens ipſa que nouit
eſt nota. Ideoq; ꝛ imago ꝛ verbuʒ eſt. q2 de
illa exprimitur cum cognoſcendo eidem co
equatur: et eſt gignenti equale quod geni
tum eſt.

Cur ſicut noticia mentis eſt proles: non etiã
amor partus eiuſdem ſit.

Ca.xij.

Quid ergo amor. nõ erit imago. nõ ver
bũ. non genitus. Cur enim mẽs no
ticiã ſuã gignit cum ſe nouit: ꝛ amorẽ
ſuum nõ gignit cuʒ ſe amat. Nam ſi propte
rea eſt notionis ſue cauſa quia noſcibilis eſt:
amoris etiam ſui cauſa eſt: quia eſt amabilis
Cur vtrunq; itaq; nõ genuerit: difficile eſt
dicere. Hec enim queſtio etiam de ipſa ſum
ma trinitate: omnipotentiſſimo creatore deo Geñ. j
ad cuius imagineʒ hõmo factus eſt: ſolet mo
uere homines: quos veritas dei per huma
nam locutionem inuitat ad fidem. Cur non
ſpiritus quoq; ſanctus a patre deo genitus
vel creditur vel intelligitur: vt filius etiam
ipſe dicatur. Quod nunc in mente humana
vtcunq; inueſtigare conamur: vt ex inferio
re imagine in qua nobis familiarius natura
ipſa noſtra quaſi interrogata reſpondet exer
citatiorem mentis aciem ab illuminata crea
tura ad lumen incõmutabile dirigamus. Si
tamen veritas ipſa perſuaſerit: ſicut dei ver
bum filium eſſe nullus chriſtianus dubitat.
ita caritatem eſſe ſpiritumſanctum. Ergo ad
imagineʒ illam que creatura eſt. hoc eſt ad ra
tionalem mẽtem: diligẽtius de hac re inter
rogandam conſiderandãq; redeamus: vbi
temporaliter exiſtens nonnullarum rerum
noticia que ante non erat: ꝛ aliquarum rerũ
amor: que antea non amabantur diſtinctius
nobis aperit quid dicamus: quia ꝛ ipſi locu
tioni temporaliter dirigende: facilior eſt ad
explicandum res que in ordine temporum
comprehenditur. Primo itaq; manifeſtuʒ
ſit poſſe fieri vt ſit aliquid ſcibile. id eſt quod
ſciri poſſit: ꝛ tamen neſciatur. illud auteʒ fie
ri non poſſe vt ſciatur: quod ſcibile non fue
rit. Unde liq̃do tenendum eſt ꝙ omnis res
quãcunq; cognoſcimus congenerat in no
bis noticiam ſui. Ab vtroq; enim noticia pa
riter: a cognoſcente ꝛ cognito. Itaq; mens
cum ſeipſam cognoſcit: ſola parens eſt noti
cie ſue: ꝛ cognitum enim ꝛ cognitor ipſa eſt.
erat autem ſibi ipſa noſcibilis: ꝛ anteq̃ ſe noſ
ſet: ſed noticia ſui non erat in ea: cum ſeipſa
non nouerat. Quod ergo cognoſcit ſe: pa
rem ſibi noticiam ſui gignit: quia non mi
nus ſe nouit quã eſt. nec alterius eſſentie eſt
noticia eius: non ſolum quia ipſa nouit: ſed
etiam quia ſeipſam: ſicut ſupra diximus

Quid ergo de amore dicēdū ē. cur nō etiam
cū ſe amat: ipm̄ quoqꝫ amorē ſui genuiſſe vi
deaꝭ. Et eni amabilis ſibi. ⁊ añqꝫ ſe amaret:
qꝛ poterat ſe amare ſicut erat ſibi noſcibilis ⁊
anteqꝫ ſe noſſet: qꝛ poterat ſe noſſe. Nā ſi nō
ſibi eſſet noſcibilis: nunqꝫ ſe noſſe potuiſſet.
Ita ſi nō ſibi eſſet amabilis: nūqꝫ amare po
tuiſſet. Cur itaqꝫ amando ſe nō genuiſſe di/
catur amorē ſuū: ſicut cognoſcendo ſe genuit
noticiā ſuaꝫ. In eo quidē maniſeſte oſtendit
hoc amoris eſſe principium: vnde procedit:
ab ipſa quidē mente procedit: que ſibi ē ama
bilis anteqꝫ ſe amet atqꝫ ita principiū eſt amo
ris ſui: quo ſe amat. Sed ideo non recte diciꝭ
genitus ab ea ſicut noticia ſui qua ſe nouit: qꝛ
noticia iam inuentū eſt quod partuꝫ repertuꝫ
diciꝭ: quod ſepe p̄cedit inquiſitio eo fine qetu
ra. Nā inquiſitio ē appetitus inueniēdi: qđ
idē valet: ſi dicas reperiēdi. Que āt reperiū
tur: quaſi pariunꝭ: vnde ꝓli ſimilia ſunt: vbi
niſi in ipſa noticia. Ibi eni quaſi expreſſa for
mantur. Nā ⁊ſi iam erant res quas queren/
do inuenimus: noticia tamen ipſa non erat:
quā ſicut prolē naſcenteꝫ deputamus. porro
appetitus ille qui eſt in querendo procedit a que
rente: ⁊ pendet quodāmodo. neqꝫ requieſcit
ſine quo intendiꝭ: niſi id quod queritur inuē
tum: querenti copuleꝭ. Qui appetitus. id eſt
inquiſitio: quāuis amor eſſe nō videaꝭ: quo
id quod notū eſt: amatur. hoc enim adhuc vt
cognoſcatur agiꝭ: tamen ex eodē genere quid
dā eſt. Nam voluntas iam dici poteſt: quia
omnis qui querit inuenire vult: ⁊ ſi id queriꝭ
quod ad noticiaꝫ ꝑtineat: omnis q̄ querit noſ
ſe vult. Quod ſi ardenter atqꝫ inſtanter vult
ſtudere dicitur: quod maxime in aſſequēdis
atqꝫ adipiſcendis quibuſqꝫ doctrinis dici ſo
let. Partum ergo mentis antecedit appetitꝰ
quidam: quo id quod noſſe volumus: querē
do ⁊ inueniendo naſcitur proles ipſa noticia
ac per hoc appetitus ille quo concipitur pari
turqꝫ noticia: partus ⁊ proles recte dici non
poteſt. Idemqꝫ appetitus quo inhiaꝭ rei co/
gnoſcende: fit amor cognite: dum tenet atqꝫ
amplectitur placitā prolem. id eſt noticiaꝫ gi
gnentiqꝫ coniungit Et eſt quedaꝫ imago tri
nitatis: ipſa mens ⁊ noticia eius: quod eſt ꝓ
les eius: ac de ſeipſa verbuꝫ eius: ⁊ amor ter
tius. ⁊ hec tria vnū atqꝫ vna ſubſtantia. Nec
minor proles: dū tantam ſe nouit mens quā
ta eſt: nec minor amor dum tantum ſe diligit
quantum nouit ⁊ quanta eſt.

Explicit liber nonus.

Incipiunt capitula libri decimi.

j De ſtudijs diſcere amantium qđ igno
rant: quod tamē nō expeterent ſcire ſi
penitus ignorarent.
ij Quibus cauſis amari videntur cogni
ta: cum ipſa ſcientia eorum que neſci/
mus expetitur.
iij An incognita ſibi ſit mens cū ſe queriꝭ
vt nouerit.
iiij De proprijs mentis que nō pōt igno
rare.
v In quo mens noſſe ſe debeat: ⁊ a qui
bus abſtinēre ne eis quaſi proprijs de
lectetur: atqꝫ in ſe minus nouerit.
vi In quibus mens de ſe cogitans poſſit
errare.
vij De opinionibus eorum qui mentē ali
quid precipuū corporis eſſe ſenſerūt.
viij Qđ mens noſſe ſe querens: nihil de ſe
corporeum debet cogitare.
ix Quō mēs cognoſcit ſeipſam.
x Qđ mens noſſe ſe cupiens nihil eorū
de ſe opinari debeat: de quibus ſcit eē
dubitandum.
xi De memoria: intelligentia ⁊ volunta
te: in quibus mens habꝫ in ſe quandā
imaginem diuine trinitatis.
xij De querenda imagine trinitatis etiaꝫ in
his que anima ex corporis ſentibus cō
cipit.

Aurelij auguſtini epiſcopi de trinitate liber
decimus incipit.

De ſtudijs diſcere amantiū qđ ignorāt: qđ
tamen non expeterent ſcire ſi penitus igno/
rarent.

Capitulū. j.

Nunc ad ea ipſa conſequenter
enodatius explicāda limatior
n accedat intentio. Ac primum
quia reꝫ prorſus ignotā ama/
re omnino nullꝰ poteſt diligē
ter intuendum eſt cuiuſmodi
ſit amor ſtudentium. id eſt nō

ſam ſciẽtiũ: ſed adhuc ſcire cupientiũ quãq;
doctrinã. Et in his quippe rebus in quibus
nõ vſitate dicit̃ ſtudium: ſolent exiſtere amo/
res ex auditu: dum cuiuſq; pulchritudinis fa
ma ad videndũ ac fruendũ animus accendit̃
quia generaliter nouit corpoꝝ pulchritudi/
nes: ex eo ꝙ plurimas vidit: ⁊ ineſt intrinſe/
cus vnde approbet̃: cui forinſecus inhiatur.
Quod cũ ſit: nõ rei penitus incognite amor
excitatur: cuius genus ita notũ eſt. Cum aũt
virũ bonum amamus: cuius faciem non vi/
dimus: ex noticia virtutũ amamus: quas no
uimus in ipſa veritate. Ad doctrinas autem
cognoſcendas: plerumq; nos laudantiũ atq;
predicantiũ accẽdit auctoritas. Attamen niſi
breuiter impreſſaꝫ cuiuſq; doctrine haberemꝰ
in animo notionẽ: nullo ad eã diſcendã ſtu/
dio: flagraremus. Quis enim ſciende: ver/
bi gratia: rhetorice vllã curam ⁊ operã impẽ
deret: niſi ante ſciret eã dicẽdi eſſe ſcientiam.
Aliquãdo etiaꝫ ipſaꝝ doctrinaꝝ fines audi/
tos expertoſue miramur: ⁊ ex hoc inardeſci/
mus facultateꝫ cõparare diſcẽdo qua ad eos
ꝑuẽnire poſſimus. Tanq̃ ſi litteras neſciẽ/
ti dicat̃: quandam eſſe doctrinam qua quiſq;
valeat: quãuis lõge abſenti verba mittere ma
nu facta in ſilẽtio: que rurſus ille cui mittunt̃
nõ auribus: ſed oculis colligat: idq; fieri vi/
deat. Nõne dũ cõcupiſcit noſſe quod id poſ/
ſit: omni ſtudio circa illum finem mouet̃: quẽ
iã notuꝫ tenet. Sic accedunt̃ ſtudia diſcentiũ
Nam qđ quiſq; prorſus ignorat: amare nul
lo pacto põt. Ita etiaꝫ ſignum ſi quis audiat
incognitum: veluti verbi alicuius ſonũ quo
quid ſignificet̃ ignorat: cupit ſcire quid nã ſit
id eſt ſonus ille cui rei cõmemorande inſtitu
tus ſit: veluti audiat cum dicit̃ temetũ: ⁊ igno
rans quid ſit: requirat. Jam itaq; oportet vt
nouerit ſignũ eſſe. id eſt nõ eſſe inanẽ illam
vocẽ: ſed aliquid ea ſignificari. Alioqñ iã no
tũ eſt h̃ triſſyllabũ: ⁊ articulatã ſpeciẽ ſuã im/
p̃ſſit aĩo ꝑ ſenſuꝫ auriũ. Quid amplius in eo
reqrat̃: quo magis inoteſcat: cuiꝰ oẽs l̃re eia
q; ſoni ſpacia nota ſunt: niſi: q2 ſimul innotuit̃
ſignũ eſſe: mouitq; ſciendi cupiditatẽ: cuius
rei ſignũ ſit. Quo igit̃ amplius notũ eſt: ſed
nõ plene notũ ẽ eo cupit aĩus de illo noſſe qđ
reliquuꝫ ẽ. Si eni tãtũmõ eſſe iſtã vocẽ noſ
ſet: eãq; alicuiꝰ rei ſignũ eſſe nõ eſſet: nihil iã
q̃reret de ſenſibili re: quãtũ poterat ſentiẽdo

ꝑcepta. Quia x̃o nõ ſolũ eẽ vocẽ: ſꝫ ⁊ ſignũ
eſſe iã nouit: ꝑfecte id noſſe vult. Neq; vllũ
ꝑfecte ſignũ noſcit̃: niſi cuiꝰ rei ſignũ ſit cog
ſcat̃. Hoc ğ q ardẽti cura q̃rit vt nouerit: ſtu
dioq; accẽſus iſiſtit: nõ põt dici eſſe ſine amo
re. Quid igit̃ amat. certe eni amari aliqd niſi
notũ nõ poteſt. Neq; ille iſtas tres ſyllabas
amat: q2 ſcit eas ſignificare aliquid: nõ inde
nunc agit̃. nõ eni hoc noſſe q̃rit. Sꝫ in eo qđ
ſcire ſtudet qd amet: inq̃rimus. qđ ꝓfecto nõ
dũ nouit. ⁊ ꝓpterea miramur: cur amet: qñ
firmiſſime nouimꝰ amari niſi nota nõ poſſe.
Quid ğ amat. niſi q2 nouit atq; intuet̃ in rõ/
nibꝰ reꝝ q̃ ſit pulchritudo doctrine: q̃ ꝯtinet̃
notitie ſignorũ oĩuꝫ: ⁊ q̃ ſit vtilitas in ea peri
tia: q̃ inter ſe humana ſocietas ſenſa cõmuni/
cat: ne ſibi hoĩuꝫ cetꝰ deteriores ſint q̃zuis ſo
litudine: ſi cogitatiões ſuas colloquẽdo non
miſceant̃. Hãc ğ ſpeciẽ decorẽ ⁊ vtilẽ cernit
aĩa: ⁊ nouit: ⁊ amat: eãq; in ſe perfici ſtudet
quantũ põt: qſqs vocũ ſignificantiũ: queeũq;
ignorat: inq̃rit. Aliud eſt eniꝫ qđ eã in veri/
tatis luce ꝯſpicit: aliud qđ in ſua facultate con
cupiſcit. Cõcupiſcit nãq; in luce veritatis: q̃z
magnũ ⁊ q̃z bonũ ſit: oẽs: oĩum gentiũ lingu
as intelligere ac loqui: nullãq; vt alienigena
audire ⁊ a nullo ita audiri. Cuiꝰ noticie decꝰ
cogitatiõe iam cernit̃: amaturq; res nota: q̃
ita ꝯſpicit̃: atq; inflamat ſtudia diſcentiuꝫ: vt
circa eã moueant̃ eiq; inhient in omni ope/
ra: quã impẽdũt ꝯſequendi tali facultati: vt ẽt
vſu amplectant̃ qđ ratione p̃noſcunt: atq; ita
quiſq; cui facultati ſpe ꝓpinquat: ei ferue̾ntiꝰ
amore inardeſcit. Eis doctrinis quippe ſtu/
det̃ vehemẽtius: q̃ capi poſſe nõ deſperant̃.
Nã cuiꝰ rei adipiſcende ſpem qſq; nõ gerit:
aut tepide amat: aut oĩno nõ amat: q̃zuis quã
pulchra ſit videat. Quo circa: q2 oĩuꝫ lingua
rũ ſciẽtia fere ab oĩbus deſperat̃: ſue gentis
qſq; maxime ſtudet: vt nouerit. Qđ ſi ⁊ illi
ad ꝑfectũ ꝑcipiẽde ſe nõ ſufficere ſentit nemo
tñ tam deſidioſus eſt huius notitie: q nõ cum
audierit incognitũ verbũ: velit noſſe qd illud
ſit: ⁊ ſi põt: q̃rat ⁊ diſcat. Qđ dũ querit: vtiq;
in ſtudio diſcendi eſt: ⁊ videt̃ amare rẽ inco/
gnitã: quod nõ ita eſt. Species nãq; illa tan
git animũ quaꝫ nouit ⁊ cogitat: in qua elucet
decus ꝯſociandoꝝ animoꝝ: in vocibus no/
tis audiendis: atq; reddẽdis: eaq; accendit
ſtudio querentẽ quidẽ qđ ignorat: ſed notaꝫ

formã quo id pertineat intuentes ⁊ amantes. Itaq; ſi querenti: verbi gratia: qd ſit temetũ hoc enĩ exẽpli cauſa poſuerã: dicat: quid ad te ptinet. reſpõdebit. Ne forte audiã loquentẽ: ⁊ nõ intelligã: aut vſpiam forte id legã: ⁊ qd ſcriptor ſenſerit neſciã. Quis tandem huic dicat: noli intelligere quod audis. noli noſſe qd legis. Omnib⁹ enĩ fere animis rõnalibus in ꝓmptu eſt: ad vidẽdũ huius peritie pulchritudo: qua hiũ inter ſe cogitatata: ſignificantiũ vocũ enunciatione noſcunt̃ propter hoc notũ decus: ⁊ ob hoc amatũ qꝛ notũ ſtudioſe querit̃ verbũ illud ignotũ. Itaq; cũ audierit atq; cognouerit temetũ: a veteribus vinũ appellatũ: ſed iã ex vſu loquẽdi quẽ nũc habemus hoc vocabulũ emortuũ ꝓpter nõnullos fortaſſe veterũ libros ſibi neceſſariũ deputabit. Si aũt ⁊ illos ſupuacaneos hꝫ: forte iam nec dignũ qđ memorie cõmendet exiſtimat: qꝛ videt ad illã ſpeciẽ doctrine quã notã mẽte intuet̃ atq; amat: minime ptinere. Quãobrẽ oĩs amor ſtudẽtis animi: hoc eſt volentis ſcire qđ neſcit: non eſt amor eius rei quã neſcit: ſed eius quã ſcit: ꝓpter quã vult ſcire qđ neſcit. aut ſi tã curioſus eſt. vt nõ ꝓpter cauſam aliã notã: ſed ſolo amore rapiat̃ incognita ſciẽdi: diſcernendus quidẽ eſt a ſtudioſi noĩe iſte curioſus: ſed nec ipſe amat incognita: imo cõgruentius dicit̃: odit incognita: que nulla eſſe vult: dũ vult oĩa ẽẽ cognita. Sed ne qſq̃ nobis difficiliorẽ referat queſtionẽ: aſſerens tam non poſſe quẽq̃ odiſſe qđ neſcit. q̃ nõ põt amare qđ neſcit: ſi reſiſtimus verbis: ſed intelligendũ eſt: non hoc idẽ dici cum dicitur: amat ſcire incognita: ac ſi diceretur: amat incognita. Illud enĩ fieri põt vt amet quiſq; ſcire incognita. vt autem amet incognita nõ põt. Nõ enĩ fruſtra ibi eſt poſitũ ſcire: Quoniã qui ſcire amat incognita: non ipſa incognita: ſed ipſum ſcire amat. Qđ niſi haberet cognitũ neq; ſcire ſe quicquã poſſet fidenter dicere: neq; neſcire. Nõ ſolum enim q dicit ſcio: ⁊ verũ dicit: neceſſe eſt vt qd ſit ſcire ſciat: ſed etiã q dicit neſcio: idq; fidider ⁊ verũ dicit: ⁊ ſcit verum ſe dicere. ſcit vtiq; quid ſit ſcire: qꝛ ⁊ diſcernit abſciente neſcientẽ: cũ veraciter ſe intuens dicit neſcio. Et cũ ipſe ſcit ſe verũ dicere: vnde ſciret: ſi quid ſit ſcire: neſciret.

Quibus cauſis amari vident̃ cognita: cum ipſa ſcientia eorum que neſcimus expetitur. Capi. ij.

Quilibet igit̃ ſtudioſus: quilibet curioſus nõ amat incognita: eciã ardentiſſimo appetitu inſtat ſcire qđ neſcit. Aut enim iam genere notũ habet quod amat: idq; noſſe expetit: etiã in aliqua re ſingula: vel in ſingulis reb⁹ q̃ illi nõdũ note forte laudãt̃ fingitq; animo imaginariã formam qua excitet̃ in amorem. Unde autẽ fingit: niſi ex his que iã nouerat. Cui tñ forme animo figurate atq; in cogitatiõe notiſſime: ſi eam que laudabatur diſſimilem inuenerit: fortaſſe non amabit. Quod ſi amauerit: ex illo amare incipiet ex quo didicit. pauloante qppe alia erat que amabatur: quam ſibi animus formans exhibere conſueuerat. Si aũt illi forme ſimilem inuenerit quam fama predicauerat: cui vere poſſit dicere: iam te amabam. nec tunc vtiq; amabat incognitam: quam in illa ſimilitudine nouerat. Aut i ſpecie ſempiterne rationis videmus aliquid ⁊ ibi amam⁹: quod cum expreſſum in aliqua rei tẽporalis effigie illis qui experti ſunt laudantibus ⁊ amamus. ⁊ credimus: nõ aliquid amamus incognitũ. vñ iam ſupra ſatis diſſeruimus. Aut aliquid notũ amamus: propter quod ignotũ aliquid querimus. cuius ignoti amor nequaq̃ nos tenet: ſed illius cogniti quo ptinere nouimus. vt illud etiã qđ adhuc ignotũ querimus nouerimus. ſicut de incognito verbo pauloante locutus ſum. Aut ipſũ ſcire quiſq; amat: qđ nulli ſcire aliqd cupiẽti eſſe incognitũ põt His cauſis vident̃ amare incognita: qui ſcire aliqd volũt qđ neſciunt: ⁊ ꝓpter ardentiorẽ querendi appetitum ſine amore eſſe dici non poſſunt. Sed quãq̃ ſe res aliter habeat nec omnino quicq̃ ametur incognitũ: arbitror me perſuaſiſſe verũ diligenter intuentib⁹: Sed qꝛ exẽpla q̃ dedimus eorũ ſunt qui aliquid qđ ipſi nõ ſunt noſſe cupiunt: videndũ eſt ne forte aliquod nouũ genus appareat cum ſeipſa mens noſſe deſiderat.

An incognita ſibi ſit mẽs cũ ſe querit vt nouerit. Capi. iij.

Quid ergo amat mens: cũ ardenter ſe ipſam querit vt nouerit: dum incognita ſibi eſt. Ecce enĩ mẽs ſemetipſam querit vt nouerit: ⁊ inflammatur hoc ſtudio. Amat igitur. Sed quid amat. Seipſam.

Quō:cū ſe nōdū nouerit nec qſq̄ poſſit amare qđ neſcit. An ei i fama ƥdicauit ſpeciē ſuā ſicut de abſētibus ſolem⁹ audire. Forte ḡ ſe nō amat:ſ3 qđ de ſe fingit hoc amat. lōge fortaſſe aliud q̄3 ipſa eſt. aut ſi ſe mens ſui ſimilē fingit:⁊ ideo cū hoc figmentū amat:ſe amat anteq̄3 nouerit:q2 id qđ ſui ſimile eſt intuet̃. Nouit igit̃ al's mētes ex qbus ſe fingat:⁊ genere ipſo ſibi nota eſt. Cur ḡ cū alias mētes nouit:ſe nō nouit:cū ſeipſa nihil poſſit eſſe ƥſenti⁹. Qđ ſi vt oculis corpis magis alij oculi noti ſunt:q̄3 ipſi ſibi:nō ſe ergo q̄rant nūq̄3 inuētura. Nunq̄3 eni3 ſe oculi pter ſpecula videbūt. Nec vllo mō putandū eſt etiā reb⁹ incorporeis cōtemplandis tale aliquid adhiberi:vt mens tāq̄3 in ſpeculo ſe nouerit. An in rōne veritatis eterne videt q̄3 ſpecioſu3 ſit noſſe ſemetipām:⁊ h̄ amat:qđ videt ſtudetq3 in ſe fieri:q2 q̄uis ſibi nota nō ſit:notū tñ ei ē q̄3 bonū ſit vt ſibi nota ſit. Et h̄ qdē pmirabile ē:nōdū ſe noſſe:⁊ q̄3 ſit pulchrū ſe noſſe iā noſſe. An aliquē finē optimū.id eſt ſecuritatē ⁊ beatitudinē ſuā videt:p quādā occultā memoriā q̄ in lōginq̄ eā ƥgreſſa3 nō deſuit:⁊ credit ad eūdē finē:niſi ſeipām cognouerit ſe ƥuenire nō poſſe. Ita dū illud amat hoc q̄rit:⁊ notū amat illud,ƥpter qđ q̄rit ignotū. S3 cur memoria beatitudinis ſue potuit:⁊ memoria ſui cū ea ƥdurare nō potuit:vt tā ſe noſſet q̄ vult ƥuenire:q̄3 nouit illud q̄ vult ƥuenire. An cū ſe noſſe amat:nō ſe quā nondū nouit:ſ3 ipm noſſe amat:acerbiuſq̄3 tolerat ſeipām deeſſe ſciētie ſue:q̄ vult cūcta comƥhendere. Nouit aūt qd ſit noſſe:⁊ du3 hoc amat qđ nouit:etiā ſe cupit noſſe. Vbi ergo noſſe ſuū nouit ſi ſe ñ nouit:nā nouit qđ alia nouerit:ſe aūt nō nouerit:hinc eni nouit:et qd ſit noſſe. Quo pacto igit̃ ſe aliqd ſcientem ſcit:q̄ ſeipām neſcit. neq̄3 eni3 alterā mentem ſciētē ſcit ſ3 ſeipām. Scit igit̃ ſeipām. Deinde cū ſe q̄rit vt nouerit:querentē ſe iā nouit. Iā ſe ergo nouit. Quapropter nō pōt oīno neſcire ſe. Que dum ſe neſcientē ſcit:ſe vtiq̄3 ſcit. Si aūt ſe neſcientē neſciat:nō ſe querit ſciat. Quapropter eoipſo quo ſe querit:magis ſe ſibi notā quā ignotā eſſe cōuincit̃. Nouit eni ſe querentē atq3 neſcientē:dū ſe querit vt nouerit. Quid ergo dicemus. An qđ ex parte ſe nouit:ex parte nō nouit. S3 abſurdū ē dicere:nō eam totā ſcire qđ ſcit. Nō dico totu3 ſcit:ſed quod ſcit:tota ſcit. Cu3 itaq3 aliqd de ſe ſcit:qđ niſi tota nō pōt:totā ſe ſcit. Scit aūt ſe aliqd ſcientē:nec pōt quicq̄3 ſcire niſi tota. Scit ſe igit̃ totā. Deinde qd eius ei tā notu3 eſt quā ſe viuere.

De proprijs mētis que nō poteſt ignorare. Capitu.iiij.

NOn pōt aūt ⁊ mēs eſſe ⁊ non viuere: qñ habet etiam amplius vt intelligat. Nā ⁊ anime beſtiarum viuūt:ſ3 nō itelligūt. Sicut ḡ mens tota mēs ē:ſic tota viuit. Nouit aūt viuere ſe. Totā ſe igit̃ nouit. Poſtremo cū ſe noſſe mēs q̄rit:mētē ſe eſſe iā nouit alioqn vtrū ſe querat ignorat:⁊ aliud ƥ alio forſitā querat. Fieri eni3 pōt vt ipſa non ſit mēs:atq3 ita dū mētē noſſe querit:nō ſeipa3 querat. Quapropter qm̄ cū querit mens qd ſit mens:nouit qđ ſe querat. ƥfecto nouit qđ ipſa ſit mēs. porro ſi hoc in ſe nouit qđ mens eſt:⁊ tota mēs eſt:totā ſe nouit. Sed ecce nō ſe nouerit eſſe mentē. cū aūt ſe querit:hoc tantūmodo nouerit qđ ſe q̄rat. Pōt eni3 etiā ſic aliud ƥ alio querere:ſi hoc neſcit. vt aūt non querat aliud ƥ alio:ƥculdubio nouit qd querat. At ſi nouit qd querat:⁊ ſeipſam q̄rit:ſeipām vtiq3 nouit. Quid ḡ adhuc:q̄rit ꝙ ſi ex parte ſe nouit:ex parte aūt adhuc querit:non ſeipſam:ſed partē ſuā querit. Cū eni3 eaipſa dicit̃:tota dicit̃. Deinde q2 nouit nōdū ſe a ſe inuentā totā:nouit quāta ſit tota. Atq3 ita q̄rit quod deeſt:quēadmodū ſolem⁹ querere vt veniat in mentē qđ excidit. nec tñ penitus excidit:q2 pōt recognoſci cū venerit hoc eſſe quod querebat̃. Sed quō mens veniat i mētē quaſi poſſit mens in mente nō eſſe:huc accedit q2 ſi parte inuenta non ſe totā querit⁹:tñ tota ſe querit. Tota ergo ſibi preſto eſt:⁊ qd adhuc queratur nō eſt:hoc eni3 deeſt qđ querit̃:nō illa que querit. Cu3 itaq3 tota ſe querit nihil eius deeſt. Aut ſi nō tota ſe querit:ſ3 ps q̄ inuēta eſt:querit partē que nōdū inuēta eſt Nō ſe ergo mēs querit cuius ſe nulla pars q̄rit. pars enim que inuēta eſt:nō ſe querit ps aūt que nondū inuenta eſt:nec ipſa ſe querit: quoniā ab ea iam inuenta eſt parte queritur. Quocirca quia nec tota ſe mēs querit:nec pars eius vlla ſe querit:ſe mens omnino nō querit.

In quo mens noſſe ſe debeat:⁊ a quibus abſtinere ne eis quaſi proprijs delectet̃ atq3 in

ſe minus nouerit. Capi. v.

v ¶ Quid ergo ei preceptum eſt: vt ſe/ipſam cognoſcat: credo vt ſeipſam cogitet: ⁊ ſm naturā ſuam viuat. id eſt vt ſm naturaꝫ ſuam ordinari appetat: ſub eo ſcꝫ cui ſubdenda eſt: ſupra ea quibus prepo/nenda eſt. ſub illo a quo regi debet. ſupra ea que regere debet. Multa enīꝫ per cupidita/te prauam tanqꝫ ſui ſit oblita: ſic agit. Videt enim quedam intrinſecus pulchra: in preſtā/tiore natura que deus eſt. Et cum inſtare de/beat vt eis fruatur: volens ea ſibi tribuere: ⁊ nō ex illo: ſimilis illius: ſed ex ſeipſa eſſe qđ ille eſt: auertit̃ ab eo: mouetur qꝫ ⁊ labit̃ in minꝰ ⁊ minus: quod putat̃ amplius ⁊ amplius: qꝛ nec ipſa ſibi: nec ei quicqꝫ ſufficit recedēti ab illo qui ſolus ſufficit. Jdeoqꝫ per egeſtatē ac difficultatem fit nimis intenta in actiones ſuas ⁊ inqetas delectatiōes quas p eas colli/git: atqꝫ ita cupiditate acquirendi noticias ex his que foris ſunt quorum cognitum genus amat ⁊ ſentit amitti poſſe niſi ipēſa cura teneā/tur: perditqꝫ ſecuritatē: tantoqꝫ ſeipſaꝫ minꝰ cogitat: quātomagis ſecura eſt: qꝛ ſe nō poſſit amittere. Jta cum aliud ſit nō ſe noſſe: aliud nō ſe cogitare. Neqꝫ enīꝫ multaꝝ doctrinaꝝ peritū: ignorare grāmaticaꝫ dicimus cū eam nō cogitat: qꝛ de medicina arte tunc cogitat. Cum ergo aliud ſit non ſe noſſe: aliud nō ſe cogitare: tanta vis eſt amoris: vt ea que cuꝫ amore diu cogitauerit: eiſqꝫ cure glutino in/heſerit: attrahat ſecuꝫ etiā cū ad ſe cogitandā quodāmodo redit. Et qꝛ illa corpa ſunt que foris p ſenſus carnis adamauit: eorūqꝫ diu/turna quadā familiaritate implicata eſt: nec ſe/cū pōt introrſum tanqꝫ in regioneꝫ in corpo/ree nature ipa corpora inferre imagines eo/rū ꝯuoluit ⁊ rapit: factas in ſemetipſa: de ſe/metipſa. Dat enim eis formādis quiddā ſub/ſtantie ſue. ſeruat auteꝫ aliquid: quo libere de ſpecie taliūm imaginum iudicet: ⁊ hoc ē ma/gis mens. id eſt rationalis intelligentia: que ſeruat̃ vt iudicet. Nam illas anime partes q̄ corporꝝ ſimilitudinibus iformant̃ etiā cū be/ſtijs nos cōmunes habere ſentimus.

Jn quibus mens de ſe cogitans poſſit erra/re. Capi. vi.

e Errat aūt mens: cū ſe iſtis imaginibꝰ tanto amore cōiungit: vt etiam ſe eſſe aliquid hmōi exiſtimet. Jta enim conformatur eis quodāmō: nō id exiſtendo: ſꝫ pu/tādo: nō quo ſe imaginē putet: ſed oīno illud ipm cuiꝰ imaginē ſecū hꝫ. Viget qppe in ea iudiciū diſcernēdi corpus qđ foris relinquit ab imagine: quā de illo ſecū gerit: niſi cuꝫ ita exprimunt̃ eedem imagines tanqꝫ foris ſen/tiant̃: nō intus cogitent̃: ſicut dormiētibus: aut furētibꝰ: aut i aliqua extaſi accidere ſolet.

De opinionibꝰ coꝝ q mētē aliqd pcipuū cor/poris eſſe ſenſerunt. Capi. vij.

c Cum itaqꝫ ſe tale aliqd putat: corpꝰ eē ſe putat. Et qꝛ ſibi bene ꝯſcia eſt: prin/cipatus ſui quo corpus regit. hinc fa/ctū eſt vt quidā quererēt qđ corporis āplius valeret in corpe. ⁊ hoc eē mētē: vel oīno totā aīam exiſtimarent vt empedocles ⁊ ericates opinati ſunt. Jtaqꝫ alij ſanguinē: alij cerebrū alij cor: nō ſicut ſcriptura dicit. Cōfitebor ti/bi dñe in toto corde meo. Ps. 9. 110. 137 Et diliges domi/nū deū tuū ex toto corde tuo. Deu. 6 Hoc enī abutē/do vel trāſferendo vocabulo dr̃ a corpore ad aīuꝫ: ſed ipſaꝫ oīno particulā corporis quā in viſceribꝰ dilaniatis videmꝰ: eā eſſe putaue/rūt. Alij ex minutiſſimis indiuiduiſqꝫ corpu/ſculis quas atomos dicūt: ꝯcurrentibus in ſe atqꝫ coherētibus: eā ꝯfici crediderunt. Alij aerē. alij igneꝫ: ſubſtātiā eius eſſe dixerunt. Alij eā nullā eſſe ſubſtātiā: qꝛ niſi corpꝰ. nul/lā ſubſtātiā poterāt cogitare: ⁊ eā corpus eſſe nō inueniebāt. ſed ipam tēperationē corpis nr̄i vel cōpagē primordioꝝ: qbꝰ iſta caro tā/quā cōnectit̃: eſſe opinati ſunt: eoqꝫ oēs eam mortalē eſſe ſenſerūt. qꝛ ſiue corpus eſſet. ſi/ue aliqua cōpoſitio corpis: nō poſſꝫ vtiqꝫ im/mortaliter pmanere. Qui vero eius ſubſtan/tiā vitaꝫ quandaꝫ nequaqꝫ corporeā: qñ qui/deꝫ vitaꝫ omne viuū corpus animantē ac vi/uificantē eſſe repperérūt: ꝯſequenter ⁊ immor/talem: quia vita carere vita nō poteſt: vt quiſ/qꝫ potuit pbare conati ſunt. Nam de quin/to illo neſcio quo corpore: quod notiſſimis quattuor huius mundi elementis quidaꝫ cō/iungētes: hinc animaꝫ eſſe dixerūt: hoc loco diu differendū non puto. Aut enim hoc vo/cant corpus quod nos: cuius in loci ſpacio pars toto minor eſt: ⁊ in illis annumerandi ſunt q mētē corporeā eē crediderūt. Aut ſi vl' oēꝫ ſubſtātiā vl' oēm mutabilē ſubſtātiā cor/pus appellāt: cū ſciāt nō omnē locorꝫ ſpacijs aliqua lōgitudine vel latitudine ⁊ altitudine

cõtineri: nõ cũ eis de vocabuli queſtione pu/
gnandũ eſt. In his oib⁹ ſentẽtijs qſqs videt
mẽtis naturã ⁊ eſſe ſubſtãtiam ⁊ nõ eſſe cor/
poreaꝫ. id eſt nõ minore ſui parte minus oc/
cupare loci ſpacium. maiuſqꝫ maiore: ſimul
oportet videat eos q opinant̃ eſſe corporeaꝫ:
nõ ob hoc errare qd mens deſit eoꝝ noticie:
ſꝫ qd adiũgũt ea: ſine qbus nullã pñt cogita/
re naturã. Sine phãtaſijs eni corpoꝝ qcqd
viſi fuerint cogitare: nihil oino eſſe arbitrant̃
ĩoqꝫ nõ ſe tanqꝫ ſibi deſit mẽs reqrat. Quid
eniꝫ tam cogitationi adeſt: qꝫ id qd mẽti ad/
eſt. aut qd tam mẽti adeſt: qꝫ ipſa mens. Vn
de ⁊ ipa q̃ appellat̃ inuẽtio: ſi verbi origineꝫ
retractem⁹: qd aliud reſonat: niſi qr inuenire
eſt in id venire qd q̃rit̃. Propterea q̃ quaſi
vltro in mentẽ veniũt: nõ vſitate dicunt̃ in/
uẽta: qꝫuis cognita dici poſſint: qr non in ea
q̃rendo tẽdebamus vt in ea veniremꝰ. hoc ẽ
ea inueniremus. Quaproptͥ ſicut ea q̃ oculis
aut vllo alio corpis ſenſu reqrunt̃: ipſa mẽs
q̃rit. ipſa eniꝫ etiã ſenſuꝫ carnis intẽdit, tũc ãt
inuenit: cũ in ea que requirunt̃ idẽ ſenſus ve
nit. Sic alia que nõ corporeo ſenſu internũ/
cio: ſed p ſeipſaꝫ noſſe debet cũ in ea venit: in
uenit. Aut in ſupiore ſubſtãtia. id eſt in deo
aut in ceteris anime ptibus ſicut de ipſis ima
ginibus corpoꝝ cũ iudicat. intus eniꝫ in aĩa
eas inuenit p corpus impreſſas.

Qd mẽs noſſe ſe cupiẽs nihil eoꝝ de ſe cor/
poreũ debeat cogitare. Capi. viij.

e Rgo ſeipaꝫ queãdmodũ q̃rat ⁊ inue/
niat mirabilis queſtio ẽ. quo tẽdat: vt
querat. aut veniat: vt inueniat. Quid
eniꝫ tã in mẽte qꝫ mẽs eſt. Sꝫ qr in his ẽ que
cũ amore cogitat. ſenſibilibus aũt. id ẽ corpa
lib⁹ cũ amore aſſuefacta eſt: nõ valet ſine ima
ginibus eoꝝ eſſe in ſemetipſa. hinc ei oborit̃
erroris dedecus: dũ rerũ ſenſaruꝫ imagines
ſe cernere a ſe ñ põt: vt ſe ſolã videat. Coheſe
rũt eniꝫ mirabiliter glutino amoris: ⁊ hec eſt
eius imundicia: qm̃ dũ ſe ſolã nitit̃ cogitare.
hoc ſe putat eſſe ſine quo ſe non põt cogitare.
Cum igit̃ ei precipit̃ vt ſeipſaꝫ cognoſcat: nõ
ſe tanqꝫ ſibi detracta ſit querat: ſed id qd ſibi
addidit detrahat. Interior eſt enim ipſa: nõ
ſolũ qꝫ iſta ſenſibilia q̃ manifeſte foris ſunt: ſꝫ
etiã qꝫ imagines eorũ que in parte quadã ſũt
anime: quã habẽt ⁊ beſtie: qꝫuis intelligẽtia
careant que mentis eſt ꝓpria. Cum ergo ſit
mens interior quodãmodo exit a ſemetipſa.
cũ in hec quaſi veſtigia multaꝝ intẽtionũ exe
rit amoris affectũ. Que veſtigia tanqꝫ impri/
munt̃ memorie: qñ hec que foris ſunt corpa/
lia ſentiunt̃: vt etiaꝫ cũ abſunt iſta: preſto ſint
tñ imagines eoꝝ cogitantib⁹. Cognoſcat er
go ſemetipſaꝫ: nec quaſi abſentẽ ſe querat: ſꝫ
intentionẽ voluntatis qua p alia vagabat̃ ſta
tuat in ſeipſam: ⁊ ſe cogitet. Ita videbit ꝙ nũ
quaꝫ ſe nõ amauerit: nunqꝫ neſcierit. Sꝫ ali/
ud ſecũ amãdo cũ eo ſe ꝯfundit ⁊ ꝯcreuit quo
dãmõ: atqꝫ ita dum ſicut vnũ diuerſa cõple/
ctit̃: vnũ putauit eſſe que diuerſa ſunt.

Quõ mẽs cognoſcit ſeipſaꝫ. Ca. ix.

n On itaqꝫ velut abſenteꝫ ſe q̃rat cerne
re: ſed pͥſentẽ ſe curet diſcernere. Nec
ſe q̃ſi nõ norit cognoſcat: ſed ab eo quo
alterũ nouit dinoſcat. Ipm eniꝫ qd audit: co
gnoſce teipſam: quõ agere curabit ſi neſcit.
aut qd ſit cognoſce. aut qd ſit teipſaꝫ. Si aut
vtrũqꝫ nouit. nouit ſeipſaꝫ: qr nõ ita dr̃ mẽti
cognoſce teipſaꝫ: ſicut dr̃: cognoſce cherubin
aut ſeraphin. De abſentibus eniꝫ illis credi/
mus: ſm qd celeſtes quedã ptãtes eſſe predi
cant̃. Neqꝫ ſicut dicit̃ cognoſce volũtatẽ illi⁹
hoĩs: que nobis nec ad ſentiendũ vllo modo
nec ad intelligendũ pͥſto ẽ: niſi corpalibus ſi
gnis editis. ⁊ hoc ita vt magis credamus qꝫ
intelligamus. Neqꝫ ita vt dr̃ homini: vide fa
ciẽ tuã: qd niſi in ſpeculo fieri nõ põt. Nam
⁊ ipa nr̃a facies abſens ab aſpectu nr̃o eſt: qr
nõ ibi eſt quo ille dirigi põt. Sꝫ cũ dicit̃ men
ti. Cognoſce teipam: eo ictu quo intelligit qd
dictũ eſt: teipſam cognoſcit ſeipaꝫ: nec ob ali
ud qꝫ eo quo ſibi preſens ẽ. Si aũt qd dictuꝫ
eſt nõ intelligit: nõ vtiqꝫ facit. hoc igit̃ ei pci/
pit̃ vt faciat: qd cũ ipſum preceptuꝫ intelligit:
facit. Nõ ergo adiũgat aliud ad id qd ſeipaꝫ
cognoſcit: cũ audit vt ſeipſaꝫ cognoſcat. Cer/
te enim nouit ſibi dici: ſibi ſcilicet que eſt: ⁊ vi
uit: ⁊ intelligit. Sed eſt ⁊ cadauer: viuit ⁊ pe
cus. intelligit aũt nec cadauer nec pecus. Si
cut ergo ſeſe eſſe ⁊ viuere ſcit: quomodo eſt:
⁊ viuit intelligentia.

Qd mẽs noſſe ſe cupiens nihil eorum de ſe
opinari debeat de quibus ſcit eſſe dubitãdũ.
Capitu. x.

c Vm ergo: verbi gr̃a: mens aerem ſe
putat: aerẽ intelligere putat. Se tñ in
telligere ſcit. aerem aũtẽ ſe eſſe nõ ſcit:

ſed putat. Se cernat q̄d putat: cernat q̄d ſcit: hoc ei remaneat. Vñ ne illi q̄dē dubitauerūt q aliud atq; aliud corpus eſſe mentē putauerūt. Neq; eni oīs mēs aerez ſe eſſe exiſtimat ſ; alie ignez: alie cerebrū: alieq; aliud corpus τ aliud alie. ſicut ſupra cōmemoraui: oēs tñ ſe intelligere nouerūt τ eſſe τ viuere. Sed intelligere ad id q̄d intelligūt referūt. eſſe aūt et viuere ad ſeipſas. Et nulli ē dubiū: nec quē q̄ intelligere qui nō viuat: nec quēq̄ viuere q nō ſit. Ergo cōſequenter τ eſſe τ viuere, id q̄d intelligit: nō ſicuti eſt cadauer q̄d nō viuit nec ſicuti viuit aīa q̄ nō intelligit: ſed ꝓprio quodā eodēq; preſtantiore modo. Itē velle ſe ſciūt: neq; hoc poſſe quēq̄ q nō ſit ſi q non viuat pariter ſciūt. Itēq; ipſam volūtatē referunt ad aliq̄d q̄d ea volūtate volunt meminiſſe etiā ſe ſciunt: ſimulq; ſciūt q̄d nemo meminiſſet niſi eſſet ac viueret. S; τ ipſa; memoriaz referimus ad aliq̄d q̄d ea meminimus. Duobus igiť hoꝝ triū memoria τ intelligentia multarū rerū; noticia atq; ſcientia cōtinētur. voluntas aūt adeſt: p q̄ fruamur eis vel vtamur. Fruimur eni; cognitis: in q̄bus voluntas ipſis ꝓpter ſeipſa dilectata conquieſcit. vtimur vero eis que ad illud referimus quo fruendū eſt. Nec ex alia vita hominū vitioſa atq; culpabilis: q̄ male vtēs τ male fruens. De qua re nō eſt nunc diſſerendi locus. S; qm̄ de natura mētis agiť: remoueamus a cōſideratione nr̄a oēs noticias q̄ capiunť extrinſecus p ſenſus corpis: τ ea q̄ poſſumus oēs mētes de ſeipſis noſſe: certaſq; eſſe diligētiꝰ attēdamꝰ. Vtrū eni aeris ſit vis viuēdi: reminiſcendi: itelligēdi: volēdi: cogitādi: ſciendi: iudicādi. An ignis: an cerebri: an ſanguinis: an atomoꝝ: an p̄ter vſitata quattuor elemēta: q̄nti neſcio cuiꝰ corpis: an ipſiꝰ carnis nr̄e cōpago: vel tēperamētū hec efficere valeat. dubitauerūt hoīes: τ aliꝰ h̄: aliꝰ aliud affirmare conatus ē. Viuere ſe tñ τ meminiſſe: τ itelligere: τ velle: τ cogitare: τ ſcire: τ iudicare q̄s dubitet. Q̄ñ q̄dē etiā ſi dubitat viuit. ſi dubitat vñ dubitet meminit. ſi dubitat dubitare ſe intelligit. ſi dubitat certus eſſe vult. ſi dubitat cogitat. ſi dubitat ſcit ſe neſcire. ſi dubitat iudicat nō ſe temere ꝯſentire oportere. Quiſq̄s igiť aliūde dubitat: de his oibus dubitare nō d;. que ſi nō eſſent: de vlla re dubitare nō poſſet. Hec oia q vel corpus vel cōpoſitionē ſeu tēperationez corpis eſſe mentē putāt: in ſubiecto eſſe volūt videri: vt ſubſtātia ſit aer: vel ignis: ſiue aliq̄d aliud corpus: q̄d mētez putāt. Intelligētia v̄o ita iſit huic corpori: ſicut q̄litas eius: vt illud ſubiectū ſit: hec in ſubiecto. ſubiectū ſc; mēs quā corpus eſſe arbitranť. in ſubiecto aūt intelligētia: ſiue q̄d aliud coꝝ que certa nobis eē cōmemorauimꝰ. Iuxta opinanť etiā illi q mentē ipaz negāt eſſe corpus: ſ; cōpaginē aut tēperationē corpis. Hoc eni; itereſt: q̄ illi mētē ipaz dicūt eſſe ſubſtantiā: in quo ſubiecto ſit intelligētia. Iſti aūt ipam mentez in ſubiecto eē dicunt corpe ſc; cuius cōpoſitio vł temperatio eſt. Vñ ꝯſequenter etiā intelligētiaz q̄d aliud q̄ in eodē ſubiecto corpe exiſtimāt. Qui omnes nō aduertūt mētē noſſe ſe etiā cū q̄rit ſe: ſicut iā oſtendimꝰ. Nullo mō aūt recte diciť ſciri aliqua res: dū eius ignorať ſubſtantia. Quapropter cū ſe mens nouit: ſubſtantiam ſuā nouit: τ cū de ſē certa eſt: de ſubſtātia ſua certa eſt. Certa eſt aūt de ſe: ſicut cōuincūt ea que ſupra dicta ſunt. Nec oino certa ē: vtru; aer an ignis ſit: an aliq̄d corpus: vel aliquid corpis. Nō ē igiť aliq̄d coꝝ. Totumq; illud q̄d ſe iubemur vt nouerit: ad hoc ptinet vt certa ſit: nō ſe eſſe aliq̄d coꝝ de q̄bus incerta eſt: idq; ſolū eſſe ſe certa ſit: q̄d ſolū eſſe ſe certa ē. Sic eni; cogitat ignē aut aerē: τ q̄cq̄d aliud corporis cogitat. Neq; vllo modo fieri poſſ; vt ita cogitaret id q̄d ipa ē: quēadmodū cogitat id q̄d ipa nō eſt. Per phātaſiā q̄ppe imaginariaz cogitat hec oia: ſiue ignē: ſiue aerē: ſiue illud corpus: partemue vllā: ſiue compaginez temperationēq; corporis nec vtiq; iſta oia: ſed aliquid hoꝝ eſſe diciť. Si quid autez horu; eſſet: aliter id quā cetera cogitaret: non ſcilicet p imaginale figmentu;: ſicut cogitanť abſentia: que ſenſu corporis tacta ſunt: ſiue omnino ipſa: ſiue eiuſdē generis aliqua: ſed quadā interiore: nō ſimulata: ſed vera preſentia. Non enim quicq̄ illi eſt ſeipſa preſentius: ſicut cogitat viuere ſe τ meminiſſe τ intelligere τ velle ſe. Nouit enim hec in ſe: nec imaginatur quaſi extra ſe illa ſenſu tetigerit: ſicut corporalia queq; tanguntur. Ex quorum cogitationibus ſi nihil ſibi affingat: vt tale aliquid eſſe ſe putet: quicquid ei de ſe remanet: hoc ſolum ipſa eſt.

De memoria intelligentia τ voluntate in

quibus mens h3 in ſe quandã imaginẽ diui/
ne trinitatis. Capi. xi.

Remotis igitur paulisp ceteris: quorum
mẽs de ſeipſa certa ẽ: tria hec potiſſi/
mũ ꝯſiderata tractem⁹: memoriã: in/
telligentiã: volũtatẽ. In his eniz trib⁹ inſpi/
ci ſolẽt etiã ingenia paruulorꝝ cuiuſmodi pre
rãt indolẽ. Quãto quippe tenatius ꝛ facilius
puer meminit: quãtoqꝫ acuti⁹ intelligit ꝛ ſtu/
det ardẽtius: tãto eſt laudabilioris ingenij.
Cũ vero de cuiuſqꝫ doctrina querit: nõ quãta
firmitate ac facilitate meminerit: vl quãto acu
mine intelligat: ſed qd meminerit: ꝛ qd intelli/
gat querit. Et quia nõ tm̃ quã doctus ſit ꝯſiderat
laudabilis aius: ſed etiã qꝫ bonus. nõ tm̃ quid
meminerit ꝛ qd itelligat: verũetiã qd velit at
tendit. nõ quãta flagrãtia velit: ſed qd velit pri
us: deinde quãtũ velit. Tũc eniz laudãdus ẽ
aius vehemẽter amãs: cũ id qd amat vehe/
mẽter amãdũ eſt. Cũ ergo dicunt hec tria: inge
niũ: doctrina: vſus. Primũ horꝝ ꝯſiderat i
illis trib⁹ qd poſſit quiſqꝫ memoria: ꝛ itelligẽ/
tia: ꝛ volũtate. Secũdũ eorꝝ ꝯſiderat qd habe/
at quis memoria: ꝛ intelligẽtia: quo ſtudioſa vo
lũtate puenerit. Iã vero vſus tertius: in vo/
luntate eſt ptractancte illa que in memoria ꝛ i
telligẽtia ꝯtinent: ſiue ad aliqd ea referat: ſi/
ue eorꝝ fine delectata ꝯquieſcat. Vti eni ẽ aſſu
mere aliqd in facultatẽ volũtatis. vti aũt dicit
qd in vſum venerit: ad id qd amas obtinen/
dũ referre. ꝛ tm̃ amãdũ eſt. Frui eſt eniz amo
re inherere alicui rei ppter ſeipſam. frui eſt
aũt vti cũ gaudio nõ adhuc ſpei: ſed iam rei.
Proinde ois q fruit: vtit. aſſumit eniz aliqd
in facultatẽ voltãtis: cũ fine delectiõis. Nõ
aũt ois qui vtit: fruit. ſed id qd facultatẽ volũ
tatis aſſumit: nõ ppter illud ip3: ſed ppter ali
ud appetit. Hec igit tria: memoria: itelligẽ/
tia: voluntas: qm̃ non ſunt tres vite ſed vna
vita: nec tres mentes ſed vna mens: ꝯſe/
quenter vtiqꝫ nec tres ſubſtãtie ſunt ſed vna
ſubſtãtia. Memoria quippe: q vita ꝛ mẽs: et
ſubſtãtia dr: ad ſeipaz dicit. Qd vero memo
ria dr ad aliqd relatiue dr. Hoc de intelligẽ/
tia quoqꝫ: ꝛ de volũtate dixerim. Et intelligẽ
tia quippe ꝛ volũtas: ad aliqd dicunt. Vita eſt
aũt vnaqueqꝫ ad ſeipſam: ꝛ mens ꝛ eſſentia.
Quocirca tria hec eo ſunt vnũ: quo vna vi/
ta: vna mẽs: vna eſſentia. Et quicquid aliud
ad ſeipſa ſingula dicunt: et ſimul nõ pluralit
ſed ſingulariter dicunt. Eo vo tria quo ad ſe in
uicẽ referunt. q ſi equalia nõ eſſent: nõ ſoluz
ſingula ſingulis: ſed etiã oibus ſingula: non
vtiqꝫ ſe inuicẽ caperẽt. Neqꝫ eni tm̃ a ſingu/
lis ſingula: verũetiã a ſingulis oia capiunt.
Memini eni me habere memoriã: ꝛ itelligẽ
tiã: ꝛ volũtatẽ. ꝛ itelligo me intelligere ꝛ vel/
le atqꝫ meminiſſe. ꝛ volo me velle: ꝛ memi/
niſſe: ꝛ itelligere. totãqꝫ meã memoriã ꝛ in/
telligẽtiã ꝛ volũtatẽ ſimul memini. Qd eniz
memorie mee nõ memini: nõ ẽ in memoria
mea. Nihil aũt tã in memoria: qꝫ ipſa memo
ria eſt. Totã igit. Itẽ quicqd intelligo intellige
re me ſcio. ꝛ ſcio me velle quicqd volo. Quic/
qd aũt ſcio memini. Totãqꝫ igit itelligentiaz
totãqꝫ volũtatẽ meã memini. Similiter cum
hec tria itelligo: tota ſimul itelligo. Neqꝫ eni
quicqꝫ itelligibiliũ nõ intelligo: niſi qd ignoro.
Qd aũt ignoro: nec memini nec volo. Quic
qd itaqꝫ itelligibiliũ nõ itelligo: ꝯſequẽter etiã
nõ memini nec volo. Quicqd aũt intelligibi
liũ memini ꝛ volo: ꝯſequẽter itelligo. Volũ
tas etiã mea totã itelligẽtiã totãqꝫ memoriaz
meã capit dũ toto vtor qd itelligo ꝛ memini.
Quapropter qñ inuicẽ a ſingulis: ꝛ tota oia
capiunt: equalia ſunt tota ſingula totis ſingu
lis: ꝛ tota ſingula ſimul omnibus totis: ꝛ hec
tria vnũ: vna vita: vna mẽs: vna eſſentia.

De querẽda imagine trinitatis etiam in his q
aia ex corporis ſenſibus ꝯcipit.
Capitu. xij.

Iam ne igit aſcẽdẽdũ eſt quibuſcũqꝫ i/
tẽtiõis virib⁹ ad illã ſummã ꝛ altiſſimaz
eſſentiã: cui⁹ impar imago eſt humana
mens: ſed tamen imago: an adhuc eadẽ tria
diſtinctius declaranda ſunt in anima: per il/
la que extrinſecus ſenſu corporis capimus:
vbi tẽporaliter imprimit rerũ corporeaꝝ no/
ticia. Mentẽ quippe ipſam in memoria ꝛ intel
ligẽtia ꝛ voluntatem ſui met ipſius talem re/
periamus: vt qm̃ ſemp ſe noſſe ſemperqꝫ ſe/
ipſam velle cõprehendebat: ſimul etiã ſemp
ſui meminiſſe: ſemperqꝫ ſeipſam intelligere:
ꝛ amare cõprehenderetur: qꝫuis nõ ſemp ſe
cogitare diſcretaz ab eis que nõ ſunt qd ipſa
eſt: ac per hoc difficile in ea dinoſcit memoria
ſui: ꝛ intelligẽtia ſui. Qua ſi eniz nõ ſunt hec
duo: ſed vnũ duobus vocabulis appellet. ſic
apparet in ea re vbi valde iſta ꝯiuncta ſunt ꝛ
aliud alio nullo precedit tpe. amorqꝫ ipe nõ ita

ſentit eſſe: cũ eũ nõ prodit indigẽtia: qm̃ non de die in diem. Jn hoc ergo qui corrũpit̃: q̃ſemp pſto eſt qd̾ amat̃. Quapropter etiã tardioribus dilucescere hec pñt dũ ea tractant̃: que ad animũ tpe accedũt: ⁊ q̃ illi tpaliter accidunt: cũ meminit qd̾ antea nõ meminerat: ⁊ cũ videt qd̾ antea nõ videbat: ⁊ cuʒ amat qd̾ antea nõ amabat. Sed aliud hec tractatio iaʒ poſcit exordiũ: ꝑpter huius libelli modum.

Explicit liber decimus.

Incipiũt capitula libri vndecimi.

j De imagine trinitatꝭ ẽt i eo qd̾ imago dei ñ ẽ. id ẽ in hoie exteriore q̃renda.

ij De viſibili ⁊ vidente atqʒ viſione.

iij De memoria qua viſoꝝ imago retinetur: ⁊ itẽtiõe aĩe q̃ in vtrũqʒ cõcurrit

iiij De imaginibꝰ q̃s cogitatiõis acies intueẽ in phãtaſia q̃ʒ memoria ꝯcepit.

v De cogitatiõibus inoxijs: ⁊ de his q̃ ab acie recordatiõis abigẽde ſunt.

vi De fine volũtatis quo cognoſcit̃ an recta an praua cupiamus.

vij De ea trinitate q̃ iã ñ ex corpe neqʒ ex corporis ſenſu: ſʒ d̾ mẽoria naſcit̃ cogitãtiõe q̃s vidit.

viij De multiplicationibus trinitatũ q̃ ex recordatiõe pariunt̃.

ix Qd̾ in quolibet genere trinitatũ voluntas nec parens inueniant̃ eẽ nec ꝓles.

x Qd̾ facile ſit cogitanti fingere ſibi eas ſpecies q̃s non vidit ex eaꝝ recordatiõe q̃s vidit.

xi De mẽſura ⁊ numero ⁊ pondere quorum ſimilitudo fit in memoria ⁊ viſione ⁊ voluntate.

Incipit liber vndecimus.

De imagine trinitatꝭ ẽt i eo qd̾ imago dei ñ eſt. id eſt in hoie exteriore q̃renda. Ca. j.

Nemini dubium eſt ſicut interiorem hominem intelligentia ſic exterioreʒ ſenſu corporis ꝑditum. Nitamur igitur ſi poſſumus in hoc quoqʒ exteriore indagare qualecunqʒ veſtigiũ trinitatis: nõ

Colo. 3 qꝛ ⁊ ipſe eodẽ mõ ſit imago dei. Manifeſta eſt qppe apoſtolica ſñia: q̃ interiorẽ hominẽ reuocari dei agnitiõe declarat: ſm̃ imagineʒ

2 Cõ. 4 eiꝰ q creauit eũ: cũ ⁊ alio loco dicat. Et ſi exterior hõ noſter corrũpit̃: ſed interior renouat̃ rãꝰ queãdmodũ poſſumꝰ quãdã trinitatis effigiẽ. ⁊ ſi ñ expreſſiorẽ: tñ fortaſſis ad dinoſcendũ faciliorẽ. Neqʒ eni fruſtra ⁊ iſte hõ dicit̃: niſi qꝛ inẽ ei nõnulla interioris ſimilitudo: ⁊ illo ipo ordie ꝯditionis nr̃e quo mortales atqʒ carnales effecti ſumꝰ: facilꝰ ⁊ q̃ſi familiarius viſibilia q̃ʒ itelligibilia ptractamꝰ. Cũ iſte ſi ñ exterius: illa iterius. ⁊ iſta ſenſu corporis ſentiamꝰ: illa mente itelligamꝰ. noſqʒ ipſi animi nõ ſenſibiles ſimus. id ẽ corpa: ſʒ itelligibiles. qm̃ vita ſumus: tñ vt dixi tãta facta ẽ i corporibus ꝯſuetudo: ⁊ ita i hec miro mõ relabẽs foras ſe nr̃a ꝓiecit intẽtio: vt cũ ab icerto corpꝫ ablata fuerit: vt i ſpiritũ multo certiore ac ſtabiliore cognitiõe figat̃: refugiat ad iſta: et ibi appetat requiẽ vñ traxit infirmitatẽ. Cuiꝰ egritudini cõgruẽdũ ẽ: vt ſi qñ interiora ſpiritalia accõmodatius diſtiguere atqʒ facilꝰ iſinuare cõamur: de corpalibꝰ exterioribꝰ ſimilitudinũ documẽta capiamꝰ. Senſu igit̃ corpis exterior hõ ꝑditus: ſentit corpa. ⁊ iſte ſenſus qd̾ facile aduertit̃ qnqpartitus ẽ: videndo: audiẽdo: olfaciẽdo: guſtando: tangẽdo. Sʒ multũ ẽ ⁊ nõ neceſſariũ: vt oẽs hos quinqʒ ſenſus id qd̾ querimus interrogemus. Qd̾ eni nobis vnus eorũ renunciat: etiã i ceteris valet. Ita potiſſimuʒ teſtimonio vtamur oculoꝝ. Js eni ſenſus corporis maxime excellit: ⁊ ẽ viſioni mentis ꝓ ſui generis diuerſitate vicinior.

De viſibili ⁊ vidente atqʒ viſione.

Capitu. ij.

Cum igit̃ aliquod corpus videmus: hec tria qd̾ facillimũ ẽ conſiderãda ſunt ⁊ dinoſcẽda. Primo ipſa res quã videmus: ſiue lapidẽ: ſiue aliquã flãmã: ſiue qd aliud qd̾ videri oculis põt: qd̾ vtiqʒ iaʒ eſſe poterat: ⁊ anteqʒ videret̃. Deinde viſio q ñ erat: priuſq̃ʒ rẽ illã obiectã ſenſui ſentiremꝰ. Tertio qd̾ in ea re que videt̃ quãdiu videt̃ ſenſuʒ detinet oculorũ. id eſt animi intẽtio. Jn his igit̃ tribus: nõ ſolũ ẽ mãifeſta diſtinctio: ſʒ etiã diſcreta natura. Primũ quippe illud corpus viſibile lõge alterius nature q̃ʒ ſenſus oculoꝝ quo ſibimet icidẽte fit viſio. Ipſaqʒ viſio qd aliud q̃ʒ ſenſus ex ea re que ſentit̃ informatus apparet: q̃ʒuis re viſibili detracta nulla ſit. nec vlla oino eſſe poſſit talis viſio: ſi corpus non ſit qd̾ videri queat. Nullo modo tñ eiuſdẽ ſubſtantie eſt corpus

quo formaṫ ſenſus oculoꝝ: cū idē corpus vi
deṫ: ⁊ ipſa forma q̄ ab eodē imprimiṫ ſenſui:
q̄ viſio vocaṫ. Corpus eni viſuꝫ i ſua natura
ſeparabile eſt. Senſus aūt q iaꝫ erat i animā
te: etiā priuſqꝫ videret quod videre poſſet:
cū in aliqd viſibile incurreret: vel viſio q̄ fit
i ſenſu ex viſibili corpe cū iā cōiunctū eſt ⁊ vi
deṫ. Senſus ergo vel viſio. id ē ſenſus non
formatꝰ extrīſecus: vl' ſenſus formatꝰ extrin
ſecus: ad animātis naturā ptinet oīno aliam
qꝫ eſt illud corpus qd̄ vidēdo ſentimꝰ: quo
ſenſus nō ita formaṫ vt ſenſus ſit: ſꝫ vt viſio
fit. Nā ſenſus ⁊ ante obiectū rei viſibilis. ni
ſi eſſet i nobis nō diſtaremꝰ a cecis: dū nihil
videmꝰ: ſiue i tenebris ſiue clauſis lumini/
bus. Hoc aūt diſtamꝰ: qd̄ nobis ineſt ⁊ nō
videntibꝰ quo videre poſſimꝰ q ſenſus vo/
caṫ: illis xo nō ieſt. Nec aliūde niſi ꝙ eoca
rēt: ceci appellāt. Itemqꝫ illa animi itētio q̄ i
ea re quā videmꝰ ſenſuꝫ tenet atqꝫ vtrūqꝫ cō
iungit: nō tm̄ ab ea re viſibili natura differt:
qn̄ gdem iſte animꝰ illud corpus eſt: ſed ab
ip̄o quoqꝫ ſenſu atqꝫ viſiōe qm̄ ſolus animi
ē hec intētio. Senſus aūt oculoꝝ ob nō ali
ud ſenſus corpis diciṫ: niſi qꝛ ⁊ ipſi oculi mē
bra ſunt copis. Et qꝫuis nō ſentiant corpus
exanime: aīa tm̄ cōmixta corpi ꝑ iſtrumentū
ſentit corporeuꝫ: ⁊ idē inſtrumētū ſenſus vo
caṫ. Qui etiā paſſione corpis cū quiſqꝫ exce
caṫ iterceptus extinguiṫ: cū idē maneat ani/
mus: ⁊ eius intētio luminibꝰ amiſſis: cū nō
habet quidē ſenſuꝫ corpis quē videndo ex
trinſecus corpi adiungat: atqꝫ i eo viſo figat
aſpectū: viſu tm̄ ipſo iudicet ſe adēpto corpis
ſenſu: nec perire potuiſſe: nec minui. Ma/
net eni qdā vidēdi appetitꝰ iteger: ſiue id poſ
ſit fieri: ſiue nō poſſit. Hec igiṫ tria corpus
qd̄ vr̄: ⁊ ipſa viſio: ⁊ que vtrūqꝫ coniungit in
tētio: māifeſta ſunt ad dinoſcēdo: nō ſolū ꝓ
pter ꝓpria ſinguloꝝ: verūetiā ꝓpter differē
tiā naturaꝝ. Atqꝫ in his cū ſenſus nō ꝓce/
dat ex corpe illo qd̄ videṫ: ſꝫ ex corpe ſentien
tis animātis: cui anima ſuo quodā miro mō
cōtemperatur: tm̄ ex corpe quod videtur gi/
gnitur viſio: id eſt ſenſus ipſe formaṫ: vt iaꝫ
non tantū ſenſus qui etiam in tenebris eſſe
integer pōt. dum eſt incolumitas oculoꝝ: ſꝫ
etiā ſenſus informatus ſit: que viſio vocaṫ.
Gigniṫ ergo ex re viſibili viſio: ſꝫ nō ex ſo/
la: niſi aſſit ⁊ vidēs. Quocirca ex viſibili et
vidēte gigniṫ viſio: ita ſane vt ex vidēte ſit ſē
ſus oculoꝝ: ⁊ aſpicientis atqꝫ intuētis itentio.
Illa tm̄ iformatio ſenſus: q̄ viſio dr̄ a ſolo im
primaṫ corpe qd̄ vr̄. id eſt a re aliq̄ viſibili: q̄
detracta: nulla remanet forma q̄ ierat ſenſui:
dū adeſſet illud qd̄ videbaṫ. ſenſus tm̄ ipſe re
manet q erat: ⁊ ꝑuſqꝫ aliqd ſentireṫ. velut in
aq̄ veſtigiū tādiu eſt: donec ipſuꝫ corpus qd̄
iprimiṫ ineſt. quo ablato nullū erit: cū rema/
neat aq̄ que erat: ⁊ anteqꝫ illā formā corporis
caperet. Ideoqꝫ nō poſſumus quidē dicere ꝙ
ſenſum gignat res viſibilis. gignit tm̄ formā
velut ſimilitudinē ſuā: q̄ fit in ſenſu: cū aliqd
videndo ſentimus. Sꝫ corpis formā qd̄ vi/
demus: ⁊ formā: q̄ ab illa in ſenſu vidētis fit
ꝑ eundeꝫ ſenſuꝫ nō diſcernimꝰ: qm̄ tanta cō/
iunctio eſt: vt nō pateat diſcernēdi locus. Sꝫ
rōne colligimus nequaqꝫ nos potuiſſe ſenti
re: niſi fieret in ſenſu nr̄o aliq̄ ſimilitudo con
ſpecti corpis. Neqꝫ eniꝫ cuꝫ anulus cere im
primiṫ: iō nulla imago facta ē: qꝛ nō diſcerniṫ
niſi cum fuerit ſeparata. Sed qm̄ poſt ceram
ſeparatā manet: qd̄ factuꝫ eſt vt videri poſſit:
propterea facile perſuadereṫ: ꝙ inerat iam ce
re forma impreſſa ex anulo: ⁊ anteqꝫ ab illa ſe
paretur. Si auteꝫ liquido humori adiunge/
reṫ anulus: eo detracto nihil imaginis appa/
reret. Nec ideo tm̄ diſcernere ratio nō debe/
ret: fuiſſe in illo humore anteqꝫ detrahereṫ:
anuli formā factā ex anulo q̄ diſtinguēda eſt
ab ea forma que in anulo eſt vn̄ iſta facta ē: q̄
detracto anulo nō erit: qꝫuis illa in anulo ma
neat vn̄ iſta facta eſt. Sic ſenſus oculoꝝ non
iō nō habet imaginē corpis. qd̄ videṫ quādiu
videṫ: qꝛ eo detracto non remanet. Ac ꝑ hoc
tardioribꝰ ingenijs difficillime ꝑſuaderi pōt
formari in ſenſu nr̄o imaginē rei viſibilis: cū
eā videmus: ⁊ eandē formaꝫ eſſe viſionem.
Sed q forte aduerterint qd̄ cōmemorabo: n̄
ita in hac inqſitiōe laborabūt: plerūqꝫ cū diu/
ſcule attēderimꝰ queqꝫ luminaria: ⁊ ide ocu/
los clauſerimus: q̄ſi verſanṫ in cōſpectu qui
dē lucidi colores varie ſeſe cōmutātes: ⁊ mi
nus minuſqꝫ fulgentes donec omnino deſi/
ſtant. Quas intelligendū eſt reliqas eſſe for
me illius que facta erat in ſenſu: cū corpus lu
cidum videreṫ: paulatim ⁊ quodāmodo gra/
datim deficiēdo variari. Nam ⁊ inſertarum
feneſtrarum cācelli: ſi eos forte intuebamur:
ſepe in illis apparuere coloribus vt manife/

ſtum ſit hanc affectionē nr̃o ſenſui ex ea re q̄ videbat̃ impreſſaꝫ. Erat ergo etiā cū videremus: ⁊ illa erat clarior ⁊ expreſſior: ſꝫ multū cōiuncta cū ſpecie rei eius q̄ cernebat̃: vt diſcerni oīno nō poſſet: ⁊ ipa erat viſio. Quin etiā cū lucerne flāmula mō quodā diuaricatis radijs oculoꝝ quaſi geminat̃: duc viſiones fiunt: cū ſit res vna q̄ videt̃. Sigilatim qppe afficiunt̃ idē radij de oculo ſuo quiſqꝫ emicātes dū nō ſinunt̃ i illud corpus intuendū pariter ꝯiuncteqꝫ cōcurrere vt vnus fiat ex vtroqꝫ cōtuitus. Et ideo ſi vnū oculū clauſerim⁹: nō geminū ignē: ſꝫ ſicuti ē vnū videbimus. Cur aūt ſiniſtro clauſa illa ſpecies deſinet videri q̄ ad dextrū erat: viciſſimqꝫ dextro clauſo illa itermorit̃ q̄ ad ſiniſtrū erat: ⁊ longū ē ⁊ rei p̄ſenti nō neceſſariū mō q̄rere atqꝫ diſſerere. Qd̾ eni ad ſuſceptā q̄ſtioneꝫ ſatis ē: niſi fieret i ſenſu nr̃o quedā imago ſimillima rei eius quā cernim⁹: nō ſm̄ oculorū numerū flāme ſpecies geminaret̃: cū qdā cernendi modus adhibit⁹ fuerit: q poſſit ꝯcurſuꝫ ſeparare radiorum. Ex vno qppe oculo quolibet mō deducto aut imp̄ſſo aut itorto: ſi alter clauſus eſt: dupliciter videri aliquid qd̾ ſit vnū nullo pacto pōt. Que cū ita ſint: tria hec q̄uis diuerſa natura queadmodū i quādā vnitatē cōtemperent̃ meminerimus. id ē ſpecies corpis q̄ videt̃: ⁊ ipreſſa ei⁹ imago ſenſui qd̾ ē viſio: ſenſuſue format⁹: ⁊ voluntas animi q̄ rē ſenſibili ſenſuꝫ admouet: i eoqꝫ ipſaꝫ viſioneꝫ tenet. Horū primū. id ē res ipſa viſibilis nō ptinet ad animātis naturā: niſi cū corpus noſtrū cernim⁹. Alterū aūt ita ptinet: vt ⁊ in corpe fiat: ⁊ p corpus i anima. fit eni in ſenſu: q neqꝫ ſine corpe ē: neqꝫ ſine animo. Tertiū vero ſol⁹ anime ē: q̄ voluntas ē. Cū igit̃ horum triū tā diuerſe ſubſtātie ſint: tamē in tantā coeunt vnitatē: vt duo priora vix itercedente iudice ratione diſcerni valeāt: ſpecies videlꝫ corpis qd̾ videtur: ⁊ imago eius q̄ fit i ſenſu. id ē viſio. Voluntas autē tantā vim hꝫ copulādi hec duo: vt ⁊ ſenſuꝫ formādū admoueat ei rei q̄ cernitur: ⁊ in ea formatuꝫ teneat: Et ſi tam violenta eſt vt poſſit vocari amor: aut cupiditas: aut libido: etiaꝫ ceterū corpus animantis vehementer afficit. Et vbi non reſiſtit pigrior duriorqꝫ materies: in ſimilem ſpeciem coloremqꝫ commutat. licet videre corpuſculum chameleontis: ad colores quos videt faciſſima ꝯuerſiōe variari. Slioꝝ aūt aīalū q̄ nō ē ad ꝯuerſionē facilis corpulētia: fetus plerūqꝫ ꝓdunt libidines matrū: cuꝫ qd magna delectiōe cōſpexerit. Quā eni teneriora atqꝫ vt ita dixeriꝫ: formabiliora ſunt p̄mordia ſeminū: tā efficaciter ⁊ capaciter ſequunt̃ intentionē materne anime: ⁊ q̄ i ea facta ē phātaſiaꝫ: p corpus qd̾ cupide aſpexit. Sunt exēpla q̄ copioſe cōmemorari poſſint. ſꝫ vnū ſufficit de fideliſſimis libris: qd̾ fecit iacob vt oues ⁊ capre varios colorib⁹ parerēt: ſupponēdo eis varia virgulta i cānalib⁹ aquaꝝ: q̄ potantes ituerent̃ eo t͞pe quo cōceperāt. Sꝫ aīa rōnalis deformiter viuit: cū ſm̄ trinitatē exterioris hoīs viuit: id ē cū q̄ forinſecus ſenſum corpis formāt: nō laudabilē voluntatē quia hec ad vtile aliqd referat: ſed turpē cupiditatem qua his inhereſcat accōmodat.

De memoria qua viſorum imago retinetur. ⁊ intentione anime qua in vtrūqꝫ curritur. Capitu. iij.

q Uia etiā detracta ſpecie corpis que corpaliter ſentiebat̃: remanet i memoria ſimilitudo eius quo ruſus voluntas cōuertat aciē vt inde format̃ intrinſecus: ſicut ex corpe obiecto ſenſibili ſenſus extrinſecus formabat̃. Atqꝫ ita fit illa trinitas ex memoria ⁊ iterna viſione ⁊ q̄ vtrūqꝫ copulat volūtate: q̄ tria cū i vnū cogunt̃: ab ipſo coactu cogitatio dicit̃. Nec iaꝫ i his trib⁹ diuerſa ſubſtātia ē. Neqꝫ eni aut corpus illud ſenſibile ibi qd̾ oīno diſcretū eſt ab animātis natura. aut ſenſus corpis ibi format̃ vt fiat viſio. aut ipſa volūtas id agit vt formandūꝫ ſenſu ſenſibili corpi admoueat i eoqꝫ formatū detineat. Sꝫ ꝓ illa ſpecie corpis que videbat̃ extrinſecus ſuccedit memoria retinēs illā ſpeciē quā p corpis ſenſuꝫ cōbibit anima: proqꝫ illa viſione q̄ foris erat cū ſenſus corpore viſibili formaret̃: ſuccedit intus ſimilis viſio: cuꝫ ex eo qd̾ memoria tꝫ: formāt̃ acies animi ⁊ abſentia corpa cōgitant̃. Volūtaſqꝫ ipa quō foris corpi obiecto formandū ſenſuꝫ admouebat: formatūqꝫ iungebat. ſic aciē recordātis animi ꝯuertit ad memoriā: vt ex eo quod illa retinuit, iſta format̃: ⁊ fit in cogitatione ſimilis viſio. Sicut autē ratione diſcernebat̃ ſpecies viſibilis: qua ſenſus corporis formabatur; et eius ſimilitudo que fiebat

i ſenſu formato vt eſſet viſio. alioqn ita erant cōiuncte: vt oīno vna eadēq; putaret. ſic illa phantaſia cū anim⁹ cogitat ſpeciē ſi corporis: cū cōſtet ex corpis ſimilitudie quā memoria tenet: ⁊ ea q̄ inde formaꝛ i acie recordātis animi: tn̄ ſic vna ⁊ ſingularis appet: vt duo quedā eſſe nō iueniant niſi iudicāte rōne: qua intelligim⁹ aliud eē illud qđ i memoria manet: ēt cū aliunde cogitam⁹. ⁊ aliud fieri cū recordamur. id ē ad memoriā redim⁹: ⁊ illic inuenimus eandē ſpeciē. Quā ſi iā ibi n̄ eſſet: ita oblitos nos eē diceremꝰ: vt oīno recolere nō poſſem⁹. Si āt acies recordātis nō formaret ex ea re q̄ erat i memoria: nullo mō fieret viſio cogitātis. S; vtriuſq; cōiunctio. id ē eius quā memoria tenet: ⁊ eius q̄ inde exprimit: vt formet acies recordātis: q: ſimillime ſunt veluti vnā facit apparere. Cū aūt cogitātis acies auerſa inde fuerit: atq; id qđ in memoria cernebat diſtiterit intueri: nihil forme q̄ impreſſa erat i eadē acie remanebit. Atq; idē formabit quo rurſus conuerſa fuerit: vt alia cogitatio fiat. Manet tn̄ illud qđ relīqt in memoria: quo rurſus cū id recordamur cōuertat ⁊ cōuerſa formetur: atq; vnū cu; eo fiat vnde formatur.

De imaginibus quas cogitationis acies intuetur in phantaſia quā memoria concipit.

Capitu. iiij.

V Oluntas vero illa que hac atq; illac fert ⁊ refert aciē formādā cōiungitq; formatā: ſi ad iteriorē phantaſiā tota cōfluxerit: atq; a pn̄tia corpm que circūiacet ſenſib⁹ atq; ab ipſis ſenſib⁹ corpis: aī aciē oīno auerterit: atq; ad eā q̄ intus cernit imaginē penitus ɔuerterit: tāta offendit ſimilitudo ſpeciei corpalis expreſſa ex memoria: vt nec ipſa ratio diſcernere ſinat: vtrū foris corpus ipm̄ videat: an itus tale aliqd cogitetur. Nā interdū hoīes nimia cogitatiōe rerū viſibiliū vl' illecti vel territi: ēt eiuſmodi repēte voces ediderūt: q̄ſi reuera i medijs talibus actionib⁹ ſiue paſſionib⁹ verſarent. Et memini me a quodā audiſſe q tā expꝛeſſā ⁊ quaſi ſolidā ſpeciē feminei corpis i cogitādo cernere ſolere: vt ei ſe q̄ſi miſceri ſentiēs ēt genitalib⁹ flueret. Tantū h; virū anima i corpus ſuū: ſi tn̄ valet ad indumēti qualitatē vertēdā atq; mutandā: quō hō afficiat indutus q cogeret indumento ſuo. Ex eode; genere affectiōis etiā illud ē qđ i ſomnis p imagines illudimur. S; plurimū differe: vtrū ſopitis ſenſib⁹ corpis: ſicuti ſunt dormientiū. aut ab iteriore cōpage turbatis: ſicuti ſunt furētiū. aut alio quodā mō aliēatis: ſicuti diuinātiū vl' pphetātiū: animi itētio quadā neceſſitate icurrat i eas q̄ occurrūt imagines: ſiue ex memoria: ſiue alia aliq̄ occulta vi: p quaſda; ſpiritalis mixturas ſilr ſpiritalis ſubſtātie an ſicut ſanis ac vigilātib⁹ iterdū ɔtingit: vt cogitatiōe occupata volūtas ſe auertat a ſenſib⁹ atq; ita formet animi aciē varijs imaginib⁹ ſenſibiliū rerū: tāq; ipa ſenſibiliā ſentiāt. Nō tn̄ aūt cū appetēdo in talia volūtas intēdit: fiunt iſte impreſſiones imaginū. ſ; etiā cū deuitādi ⁊ cauēdi cā rapit animus i ea cōtuenda q̄ fugiāt. Vn̄ nō ſolū cupiēdo: ſ; metuendo: i n fert vl' ſenſus ipis ſenſibilib⁹ vl' acies animi formāda imaginib⁹ ſenſibiliū. Itaq; aut metus. aut cupiditas: quāto vehemētior fuerit: tāto expꝛeſſius formaꝛ acies. ſiue ſentiētis ex corpe qđ i loco adiacet. ſiue cogitantis ex imagine corpis: q̄ memoria cōtinet. Qđ ergo ē ad corpis: ſenſu; aliquod corpus i loco. hoc ē ad animi aciē ſimilitudo corpis in memoria. Et qđ ē aſpiciētis viſio: ad eā ſpeciē corpis ex qua ſenſus formaꝛ. hec ē viſio cogitātis ad imaginē corpis i memoria cōſtitutā. ex qua formaꝛ acies animi. Et qđ ē intētio voluntatis ad corpus viſu;: viſionēq; copulādā. vt fiat ibi quedā vnitas triū: Q̄uis eorū ſit diuerſa natura. hoc eſt eadē voluntatis intētio ad copulādā imaginē corpis q̄ ē i memoria. ⁊ viſionē cogitātis. id ē formā q̄ cedit acies animi rediēs ad memoriā vt fiat: ⁊ hic quedā vnitas ex tribus nō ia; natura diuerſitate diſcretis: ſ; vni⁹ eiuſdēq; ſubſtātie: q: hoc totū intus ē: ⁊ totū vnus animus. Sicut aūt cū forma ⁊ ſpecies corpis iterierit: nō pōt ad ea; volūtas ſenſu; reuocare cernētis. Ita cu; imago quā memoria gerit obliuio deleta eſt: nō erit quo animi acie; formādam voluntas recordādo retorqueat.

De cogitationibus innoxijs ⁊ de his que ab acie recordationis abigende ſunt.

Capitu. v.

S Ed q: preualet animus nō ſolū oblita: verūetia; non ſenſa nec experta cōfingere ea que non exciderunt augendo: minuēdo. cōmutādo: ⁊ pro arbitrio

cōponēdo: ſepe imaginaṫ q̄ſi ita aliqd ſit: qꝺ aut ſit nō ita eſſe. aut neſcitū ita eſſe. In quo ge nere cauēdū ē: ne aut mentiaṫ vt decipiat: aut opineṫ vt decipiaṫ. Quibꝰ duobꝰ malis cui tatis nihil ei obſunt imaginata phātaſmata: ſi cut nihil obſunt experta ſenſibilia: ⁊ retēta me/ moriter: ſi neq̃ cupide appetanṫ ſi iuuāt: ne q̃ turpiter fugianṫ ſi offēdūt. Cū aūt in his volūtas relictis melioribus auida volutaṫ im mūda fit: atq̃ ita ⁊ cū abſunt pernicioſe: ⁊ cū abſunt ꝑnicioſius cogitanṫ. Male itaq̃ viuit ⁊ deformiṫ ꝑm trinitatē hoīs exterioris: q: ⁊ illā trinitatē q̄ l3 interius imagineṫ: exteriora tū imaginaṫ ſenſibiliū corporaliū q̄ vtēdorū cauſa pepit. Nullus eni eis vti poſſet etiā be ne: niſi ſenſaꝝ reꝝ imagines memoria tene/ renṫ. Et niſi pars maxima volūtatis in ſupio ribus atq̃ interioribꝰ habitet: eaq̃ ipſa que cōmodaṫ ſiue foris corpibꝰ. ſiue itꝰ imagini/ bus coꝝ: niſi qdqd in eis capit ad meliorem verioreq̃ vitā referat. atq̃ in eo fine cuius intuitu hec agēda iudicat acquieſcat. qd aliud facimus: niſi qꝺ nos aplꝰs facere ꝓhibet di

Ro. 12 cēs. Nolite ꝯfirmari huic ſeculo. q̄propter nō eſt iſta trinitas imago dei. Ex vltima qppe. id eſt corporea creatura qua ſupior eſt aīa: in ipſa aīa fit p ſenſum corporis: nec tū ē oīmo/ do diſſimilis. Quid eni nō ꝓ ſuo genere ac

Ecc. 39 ꝓ ſuo modulo h3 ſimilitudinē dei: qñ qdē de us fecit oīa bona valde: nō ob aliud niſi quia ipſe ſūme bonus ē. In quātū ergo bonu eſt qcquid eſt in tātū ſc3 q̄uis lōge diſtātem: ha/ bet tamē nōnullā ſimilitudinē ſummi boni. ⁊ ſi naturalē vtiq̃ rectā ⁊ ordinatā. ſi aūt vi/ tioſam: vtiq̃ turpē atq̃ puerſam. Nā3 ⁊ ani me in ipſis peccatis ſuis nō niſi quandā ſimi litudinē dei: ſuperba ⁊ prepoſtera ⁊: vt ita di cā. ſeruili libertate ſectanṫ. Ita nec in primis parētibꝰ noſtris perſuaderi peccatū poſſet:

Gē. 3. niſi diceręṫ. Eritis ſicut dij. Nō ſane omne quod in creaturis aliquo mō ſimile eſt deo: etiam eius imago dicenda eſt: ſ3 illa ſola: qua ſuperior ipſe ſolus eſt. Ea quippe de illo pror ſus exprimitur inter quam ⁊ ipſum nulla in/ tericcta natura eſt. Viſionis igitur illius. id eſt forme que fit in ſenſu cernentis quaſi pa/ rens eſt forma corporis ex qua fit. Sed pa/ rēs illa non vera: vñ nec iſta vera proles eſt. Neq̃ eni oīno inde gigniṫ: qm̄ aliud adhibe tur corpi: vt ex illo formeṫ. id eſt ſenſus vidē

tis. Quocirca id amare alienari eſt. Itaq̃ vo lūtas q̄ vtrūq̃ ꝯiūgit quaſi parētē ⁊ quaſi ꝓ lē: magis ſpiritalis eſt q̄ vtrūlibet illoꝝ. Nā corpus illud qꝺ cerniṫ oīno ſpiritale nō eſt. Viſio vero q̄ fit in ſenſu h3 admixtū aliqd ſpi ritale: q: ſine aīa fieri nō pōt. Sed nō totū ita eſt: qm̄ ille q formaṫ corporis ſenſus eſt. Vo lūtas vero q̄ vtrūq̃ coniungit: magis vt dixi ſpiritalis agnoſciṫ: ⁊ iō tanq̄ perſonam ſpūs inſinuare incipit in illa trinitate. S3 magis ptinet ad ſenſum formaꝝ q̄ ad illud corpus vñ formaṫ. Senſus enim aīantis ⁊ volūtas aīe ē nō lapidis: aut alicuius corporis qꝺ vi/ deṫ. Nō ergo ab illo q̄ſi parēte ꝓcedit. Sed nec ab iſta q̄ſi ꝓle. hoc eſt viſione ac forma q̄ in ſenſu eſt. Prius enim q̄ viſio fieret: iam erat volūtas: q̄ formādū ſenſum cernēdo cor pori admouit: ſ3 nōdū erat placitū. Quō eni placeret qꝺ nōdū erat viſum: placitū aūt qeta volūtas ē. Ideoq̃ nec quaſi ꝓlē viſiōis poſ ſumus dicere volūtatē: q: erat añ viſionem. nec q̄ſi parētē: q: nō ex volūtate: ſed ex viſo corpe formata ⁊ expſſa ē. finē fortaſſe volū/ tatis ⁊ requiē poſſumꝰ recte dicere viſionem ad hoc dūtaxat vnū ſc3 vidēdū corpꝰ. Neq̃ enim propterea nihil aliud volet: quia videt aliquid quod volebat.

De fine voluntatis quo cognoſciṫ ſi recta an praua cupiamus. Ca. vi.

Non itaq̃ oīno ipſa volūtas hoīs cuiꝰ finis nō eſt niſi beatitudo. ſed ad hoc vnū ſc3 ſubiectū volūtas vidēdi finem nō h3 niſi viſionē: ſiue id referat ad aliud: ſi/ ue nō referat. Si enim nō refert ad aliud vi/ ſionē: ſed tantū voluit vt videret: nō eſt diſ/ putandū quō oſtēdaṫ finē uoluntatis eſſe vi/ ſionē. manifeſtū eſt eni. Si aūt refert ad aliꝺ vult vtiq̃ aliud: nec iā videndi volūtas erit. Aut ſi vidēdi: nō hoc vidēdi ſc3 ſubiectū: ſed aliud: tanq̄ ſi velit quiſq̃ videre cicatricē: vt inde doceat vulnus fuiſſe. Aut ſi velit videre feneſtrā: vt per feneſtrā videat tranſeuntes. Omnes iſte atq̃ alie tales voluntates: ſuos proprios fines habēt: qui referunṫ ad finē il lius volūtatis qua volumus beate viuere: ⁊ ad eā peruenire vitā q̄ nō referaṫ ad aliud: ſ3 amāti per ſeipſam ſufficiat. Volūtas ergo vi dēdi: finem habet viſionem. ⁊ voluntas hāc rem videndi: fine3 habet huius rei viſionē. Voluntas itaq̃ videndi cicatricē: finē ſuum

expetit. h̄ ē viſionē cicatricis: ⁊ ad eā vltra n̄
ptinet. Volūtas eni probandi vulnus fuiſſe
alia volūtas ē: q̄uis ex illa religet̄: cui⁹ itē fi
nis ē ꝓbatio vulneris. Et volūtas vidēdi fe
neſtrā: finē hꝫ feneſtre viſionē. Altera ē eni
q̄ ex iſta nectit̄ volūtas: ꝑ feneſtrā vidēdi trā
ſeuntes: cui⁹ itē finis ē viſio trāſeūtiū. Re/
cte aūt ſunt volūtates oēs ſibimet religate: ſi
bona eſt illa quo cuncte referunt̄. ſi aūt praua
eſt praue ſunt oēs. Et iō rectaꝝ volūtatū cō/
nexio iter ē quoddā aſcēdātiū ad beatitudinē
Pro.5 qđ certis velut paſſib⁹ agit̄. Prauaꝝ āt atq̄
Mat.8 diſtortaꝝ volūtatū iplicatio: vinculū eſt quo
alligabit̄ q hoc agit: vt ꝓijciat̄ in tenebras ex
Eſa. teriores. Beati ḡ qui factis ⁊ morib⁹ cantāt
canticū graduū. ⁊ ve his q̄ trahūt pctā: ſicut
reſtē lōgā. Sic eſt aūt reqes volūtatis quē di
cimus finē: ſi adhuc refert̄ ad aliud: quēad/
moduꝫ poſſumus dicere requieꝫ pedis eſſe i
ambulādo: cū ponit̄ vnde alius imitat̄: quo
paſſibus pergit̄. Si aūt aliqđ ita placet: vt in
eo cū aliqua dilectione voluntas acquieſcat:
nōduꝫ eſt tū q̄ illud tendit̄. ſed ⁊ hoc refert̄ ad
aliud vt deputet̄: nō tāq̄ pria ciuis: ſed tāq̄
refectio: vel etiā manſio viatoris.

De ea trinitate q̄ iam nō ex corpore neq̄ ex corpis ſenſu ſed de memoria naſcit̄ cogitantis. Capi. vij.

i Am vero in alia trinitate iteriore qui
dē q̄ eſt iſta in ſenſibilib⁹ ⁊ ſenſibus:
ſꝫ tū que inde ꝯcepta eſt: cū iaꝫ nō ex cope ſen
ſus corpis: ſed ex memoria format̄ acies ani
mi: cū in ipſa memoria ſpecies inheſerit cor/
poris qđ forinſecus ſenſim⁹: illā ſpeciē que i
memoria eſt quaſi parentē dicimus eius que
fit in phātaſia cogitātis. Erat eni i memoria
⁊ p̄uſq̄ cogitaret̄ a nobis ſicut erat corpus i
loco: ⁊ p̄uſq̄ ſentiret̄ vt viſio fieret. Sed cuꝫ
corpus cogitat̄ ex illa q̄ꝫ memoria tenet expri
mit̄ in acie cogitātis: ⁊ reminiſcēdo format̄
ea ſpecies: q̄ q̄ſi ꝓles ē eius quā memoria te
net. Sꝫ neq̄ illa vera parēs: neq̄ iſta vera
ꝓles ē. Acies q̄ppe animi que format̄ ex me
moria cū recordādo aliqđ cogitam⁹: nō ex ea
ſpecie ꝓcedit quā meminim⁹ viſam: q̄ñ qdē
coꝝ meminiſſe nō poſſemus niſi vidiſſem⁹
Acies aūt animi q̄ reminiſcēdo format̄: erat
ēt p̄uſq̄ corpus qđ meminim⁹ videremus:
q̄ñ magis priuſq̄ id memorie mādaremus.
Quāq̄ itaq̄ forma q̄ fit in acie recordātis:
ex ea fiat q̄ ineſt memorie. ipa tū acies nō in/
de exiſtit: ſꝫ erat añ iſtā. Cōſequēs ē aūt vt ſi
nō ē illa vera parēs: nec iſta vera ſit proles.
Sꝫ ⁊ illa q̄ſi parēs: ⁊ iſta q̄ſi ꝓles aliqđ inſi/
nuat. Vñ interiora atq̄ veriora exercitatius
certiuſq̄ videant̄. Difficilius tā plane diſcer
nit̄: vtrū volūtas q̄ memorie copulat viſionē
nō ſit alicuius coꝝ ſiue parēs ſiue proles. ⁊
hanc diſcretionis difficultatē facit eiuſdē na/
ture atq̄ ſubſtātie parilitas ⁊ eq̄litas. Neq̄
eniꝫ ſicut foris facile diſcernebat̄ format⁹ ſen
ſus a ſenſibili corpe: ⁊ volūtas ab vtroq̄ pro
pter nature diuerſitatē q̄ ineſt ab inuicē oib⁹
tribus: de qua ſatis ſupra diſſeruim⁹. ita ⁊ h̄
pōt. Quāuis eni hec trinitas d̄ qua nūc que
rit̄ forinſecus iuecta eſt aio: intus tū agit̄: ⁊ n̄
eſt qcq̄ eius p̄ter ipſius animi naturā. Quo
igit̄ pacto demōſtrari pōt volūtatē: nec quaſi
parētē: nec q̄ſi ꝓlē eſſe: ſiue corporee ſimili
tudinis q̄ memoria cōtinet̄: ſiue eius q̄ inde
cū recordamur exprimit̄: q̄ñ vtrūq̄ in cogitā
do ita copulat: vt tanq̄ vnū ſingulariter ap/
pareat: ⁊ diſcerni niſi rōne nō poſſit. Atq̄ il
lud primuꝫ videndū eſt: nō eſſe poſſe volun
tatem reminiſcēdi: niſi vel totū: vel aliqđ rei
eius quā reminiſci volumus: in penetralib⁹
memorie teneamus. Qđ eniꝫ oi mō ⁊ oi ex
parte obliti fuerim⁹: nec reminiſcēdi volun/
tas exorit̄: q̄m qcquid recordari volumus: re
cordati iam ſumus in memoria nr̄a eſſe vel
fuiſſe. Verbi grā. Si recordari volo qđ heri
cenauerim: aut recordat⁹ iā ſum cenaſſe me:
aut ſi ⁊ hoc nōdū certe circa ipm tp̄s aliqđ re
cordat⁹ ſum: ſi nihil aliud ipm ſaltē heſternū
diē ⁊ eius eaꝫ partē qua cenari ſolet: ⁊ qđ ſit
cenare. Nā ſi nihil tale aliqđ recordat⁹ eſſem
qđ heri cenauerim: recordari velle nō poſſē.
Vñ intelligi pōt voluntateꝫ reminiſcēdi ab
his quidē rebus q̄ memoria ꝯtinent̄ ꝓcede/
re: adiunctis ſimul eis que inde ꝑ recordatō
nē cernēdo exprimunt̄. id eſt ex copulatione
rei cuiuſdā quā recordati ſumus: ⁊ viſiōis q̄
inde facta eſt in acie cogitātis cū recordati ſu
mus. Sꝫ ipſa que vtrunq̄ copulat voluntas
reqrit ⁊ aliud qđ quaſi vicinū eſt atq̄ ꝯtiguū
recordāti. Tot igit̄ huius generis trinitates
quot recordatiōes: q̄ nulla eſt eaꝝ vbi non
hec tria ſūt: illud qđ in memoria recōditū eſt
etiā anteq̄ cogitet̄: ⁊ illud qđ fit in cogitatiōe
cū cernit̄: ⁊ volūtas vtrūq̄ coniungens: ⁊ ex

vtroq; ac tertia ſeipſa vnū aliqd cōplens. An poti⁹ ita cognoſcit vna quedā in hoc genere trinitas: vt vnū aliqd generaliter dicam⁹ qc qd corpaliū ſpecierꝫ in memoria latet: ⁊ rurſus vnū aliqd generalē viſionem animi talia recordātis atq; cogitātis: quorꝫ duorꝫ copulationi tertia ꝯiungit̄ copulatrix volūtas: vt ſit hoc totū vnū quiddaꝫ ex quibuſdā tribus.

De multiplicatiōibus trinitatū que ex recordatione patiunt̄. Ca. viij.

Sed qm̄ nō pōt acies animi ſimul oīa q̄ memoria tenet vno aſpectu ꝯtueri: alternāt viciſſiꝫ cedēdo ac ſuccedēdo trinitates cogitationū: atq; ita fit iſta innumerabiliter numeroſiſſima trinitas: nec tn̄ infinita ſi numerus in memoria recōditarꝫ rerūꝫ nō excedat. Ex quo eni cepit vnuſquiſq; ſentire corpora quolibet corpis ſenſu etiā ſi poſſꝫ adiūgere q̄ oblitus ē certus ac determinatus ꝓfecto numer⁹ foret: q̄uis innumerabilis. Dicimus eniꝫ innumerabilia non ſoluꝫ infinita: ſed etiā que ita finita ſunt vt facultateꝫ numerātis excedāt. Sꝫ hinc aduerti aliquanto manifeſtius pōt: aliud eſſe qđ recōditū memoria tenet: ⁊ aliud qđ inde in cogitatiōe recordātis exprimit̄: q̄uis cū fit vtriuſq; copulatio: vnū idē q; videat̄: q: meminiſſe n̄ poſſum⁹ corporꝫ ſpēs: niſi tot quot ſenſimus: et q̄ntitas ſenſim⁹: ⁊ ſicut ſenſim⁹ ex corpis eni ſenſu eas in memoriā cōbibit aius. Viſiōes tn̄ ille cogitātiū ex his qdē rebus que ſunt in memoria: ſed tn̄ innumerabiliter atq; omnino infinite multiplicant̄ atq; variant̄. Vnuꝫ qppe ſolem memini: q: ſicuti eſt vnū vidi. Si voluero autem duos cogito vel tres: vel tot quot volo: ſed ex eadeꝫ memoria qua vnum memini formatur acies multos cogitantis: ⁊ tantum memini quantuꝫ vidi. Si eniꝫ maiorē vel minorē memini q̄ꝫ vidi: iam nō memini qđ vidi: ⁊ ideo nec memini. Quia vero memini: tantū memini quātū vidi: vl' maiorem tn̄ ꝓ voluntate cogito: vel minoreꝫ: ⁊ ita memini vt vidi. Cogito autem ſicut volo currentem: ⁊ vbi volo ſtanteꝫ: vnde volo et quo volo venienteꝫ. Quadrū etiam mihi cogitare in promptu eſt: cuꝫ meminerim rotundum. ⁊ cuiuſlibet coloris: cum ſoleꝫ viridem nunq̄ꝫ viderim: ⁊ ideo nō meminerim. Atqꝫ vt ſolē: ita cetera. De autē rerum forme: qm̄ corpales atqꝫ ſenſibiles ſunt: errat quidē aius cū eas opinat̄ eo modo foris eſſe q̄mō intus cogitat: vl' cū iā interierint foris ⁊ adhuc i memoria retinent̄: vel cū aliter etiā qđ meminim⁹: nō recordādi fide: ſꝫ cogitādi varietate format̄. Quāq; ſepiſſime credamus et vera narrātib⁹: q ipſi ſenſib⁹ ꝑceperūt. Que cū i ipſo auditu qn̄ narrant̄ cogitam⁹: nō videt̄ ad memoriā retorqueri acies viſionis cogitātiū. neq; eni ea nobis recordātib⁹ ſꝫ a lio narrāte cogitam⁹: atq; illa trinitas nō hic vr̄ expleri: q̄ fit cū ſpecies in memoria latēs ⁊ viſio recordātis tertia volūtate ⁊ copulāt̄. Nō eniꝫ qđ latebat i memoria mea: ſꝫ qđ audio cogito cū aliqd mihi narrat̄. Nō ipſas voces loquētis dico: ne quiſq; puteti illā me exiſſe trinitatē q̄ foris i ſenſibilib⁹ ⁊ in ſenſib⁹ agitur: ſꝫ eas cogito corporꝫ ſpecies: quas narrās verbis ſoniſq; ſignificat: q̄s vtiq; nō reminiſcēs: ſꝫ audiēs cogito. Sꝫ ſi diligētius cōſiderem⁹: nec tūc excedit̄ memorie mod⁹. Neq; eni vel itelligere poſſeꝫ narrantē: ſi ea q̄ dicit: ⁊ ſi ꝯtexta tūc primū audirē: nō tn̄ generaliter ſingula meminiſſeꝫ. Qui eni mihi narrat: Verbi gratia: aliquē mōtē ſilua exutū: oleis indutū: ei narrat q meminerī ſpecies ⁊ montiū ⁊ ſiluarū ⁊ oleaꝝ: quas ſi oblit⁹ eſſeꝫ qd diceret oīno neſcirē: ⁊ ideo narrationē illā cogitare n̄ poſſeꝫ. Ita fit vt oīs q corpalia cogitat: ſiue ipſe aliqd cōfingat ſiue audiat: aut legat: vel p̄terita narrantē: vel futura p̄nunciantē: ad memoriā ſuā recurrat: ⁊ ibi reperiat modū atq; mēſurā omniū formarū q̄s cogitās intuet̄. Nā neq; colorē quē nūq̄ꝫ vidit: neq; figurā corpis: nec ſonū quē nunq̄ꝫ audiuit: nec ſaporē quē nunq̄ꝫ guſtauit: nec odorē quē nūq̄ꝫ olfecit: nec vllā ꝯtrectationē corpis quā nunq̄ꝫ ſenſit pōt quiſq; oino cogitare. At ſi ꝓpterea nemo aliqd corpale cogitat niſi qđ ſenſit: q: nemo meminit corpale aliqd niſi qđ ſenſit. ſicut i corporib⁹ ſentiēdi: ſic i memoria ē cogitandi modus. Sēſus eniꝫ accipit ſpeciē ab eo corpore qđ ſentim⁹: ⁊ a ſenſu memoria. a memoria vō acies cogitātis. Volūtas porro ſic adiūgit ſenſum corpi: ſic memoriā ſenſui: ſic cogitātis aciē memorie. Que āt ꝯciliat iſta atq; ꝯiūgit: ipa ēt diſiungit: ac ſepat. id eſt volūtas: Sꝫ a ſentiendis corporibus motu corporis ſeparat corporis ſenſus: ne aliqd ſentiam⁹: aut vt ſentire deſinam⁹. veluti cū oculos ab eo qđ vide

re nolum⁹ auertim⁹ vel claudim⁹: ſic aures a ſonis: ſic nares ab odoribus. Ita ēt vel os claudēdo: vl̄ aliqd ex ore reſpuēdo a ſapori/b⁹ auerſamur. In tactu q̄q̄ ſubtrahim⁹ cor pus ne tāgam⁹ qd̄ nolum⁹: vel ſi iā tāgam⁹ abijcim⁹ aut repellim⁹. Ita motu corporis agit volūtas: ne ſenſus corporis reb⁹ ſenſibilib⁹ copulet. Et agit h̄ q̄ʒtū pōt. Nā cū in hac actōne ꝓpter ꝯditionē ſuilis mortalitatis diffi/cultatē patiť: cruciatus eſt ꝯſequēs: vt volun tati nihil reliq fiat niſi tollerātia. Memoriā xō a ſenſu volūtas auertit: cū in aliud intēta nō ei ſinit inherere p̄ſētia. Qđ aiaduertere facile eſt cū ſepe corā loquētē nobis aliquē aliđ cogitādo nō audiſſe nobis videmur. falſuʒ ē aūt. Audiuim⁹ eni: ſʒ nō meminim⁹. ſubide p auriū ſenſuʒ labētib⁹ vocib⁹: alienato nutu volūtatis: p quē ſolēt inſigi memorie: veri⁹ itaqʒ dixerim⁹ cū tale aliqd accidit: nō meminim⁹: quā nō audim⁹. Nā ⁊ legētib⁹ euenit ⁊ mihi ſepiſſime: vt plecta pagina vel ep̄la neſciā qd legerim: ⁊ repetā. In aliud qppe intēto nutu volūtatis: nō ſic ē adhibita memoria ſenſui corporis: quō ipſe ſenſus adhibit⁹ eſt lr̄is. Ita ⁊ ābulātes intēta in aliud volūtate neſciūt qua trāſierint. qđ ſi nō vidiſſet nō ambulaſſent. aut maiore intētiōe palpādo ābulaſſent: p̄ſertim ſi p incognita pgerent. ſed q̄ꝛ facile ambulauerūt: vtiqʒ viderūt. Quia vero nō ſicut ſenſus oculoꝝ locis quacūqʒ pgebant. ita ipſi ſenſui memoria iungebať: nullo modo id quod viderūt etiā recentiſſimū meminiſſe potuerūt. Iam porro ab eo quod in memoria eſt animi aciē velle auertere: nihil ē aliud q̄ʒ nō inde cogitare.

Qđ ī in quolibet genere trinitatū volūtas nec parens inueniatur eſſe nec proles. Ca. ix.

In hac igiť diſtributiōe cū incipimus a ſpecie corporis: ⁊ puenim⁹ vſqʒ ad ſpeciē q̄ ſit in cōtuitu cogitātis: q̄tuor ſpecies reperiūtur q̄ſi gradatiʒ nate altera ex altera. Secūda de prima: tertia de ſecūda: q̄rta de tertia. A ſpecie qppe corporis qđ cernitur: exoriť ea q̄ ſit in ſenſu cernētis: ⁊ ab hac ea que ſit in memoria: ⁊ ab ea q̄ ſit in acie cogitātis. Quapropter voluntas quaſi parentē cū prole ter copulat. Primo ſpeciē corporis cū ea quā gignit in corporis ſenſu. Et ipſam rurſus cum ea q̄ ſit ex illa in memoria. Atqʒ iſtaʒ quoqʒ tertio cuʒ ea que ex illa pariť in cogitantis intuitu. Sed media copula que ſecūda eſt: cum ſit vicinior nō tā ſimilis eſt p̄me q̄ʒ tertia. viſiones eniʒ due ſunt: vna ſentientis: altera cogitātis. Vt āt poſſit eſſe viſio cogitātis. ideo ſit in memoria. De viſiōe ſentiētis ſimile aliqd: quo ſe ita ꝯuertat in cogitādo acies animi: ſicut ſe i cernēdo ꝯuertit ad corpus acies oculoꝝ: ꝓpterea duas in hoc genere trinitates volui cōmendare. vnā cū viſio ſentientis formať ex corpore. aliā cū viſio cogitantis formať ex memoria. Mediā vero volui: q̄ꝛ ibi nō ſolet viſio dici: cuʒ memorie cōmēdať forma: q̄ ſit in ſenſu cernentis. Vbiqʒ tñ volūtas nō apparet niſi copulatrix quaſi parētis ⁊ prolis: Et ideo vndecūqʒ ꝓcedat: nec parens nec proles dici poteſt.

Quā facile ſit cogitanti fingere ſibi has ſpēs quas nō vidit ex eaꝝ recordatione quas vidit. Ca. x.

Etenim ſi nō meminim⁹ niſi qđ ſenſimus: neqʒ cogitam⁹ niſi qđ meminimus: cur plerūqʒ falſa cogitamus cuʒ ea q̄ ſenſimus: nō vtiqʒ falſo meminerimus niſi q̄ꝛ volūtas illa quā cōiunctricē ac ſeperatricē huiuſcemodi rerū iā q̄ʒtū potui demonſtrare curaui: formādā cogitātis aciē p cōdita memorie ducit vt libitū eſt: ⁊ ad cogitanda ea que nō meminimus ex eis q̄ meminim⁹ aliud hinc: aliud inde: vt ſumat ⁊ ipellit: que in vnā viſionē coeūtia faciūt aliqd qđ iō falſū dicať: q̄ꝛ vel nō ē foris in reꝝ corporearū natura: vel nō de memoria vr̄ exp̄ſſuʒ cū tale nihil nos ſenſiſſe meminim⁹. Quis eniʒ vidit cygnū nigrū: ⁊ ꝓpterea nemo meminit. cogitare tñ qs nō pōt. Facile ē eni illā figuram quā vidēdo cognouim⁹ nigro colore pfundere: quē nihilomin⁹ in alijs corpibus vidim⁹. Et q̄ꝛ vtrūqʒ ſenſimus: vtrūqʒ meminim⁹. Nec auē q̄drupedē memini q̄ꝛ nō vidi. Sʒ phātaſiā talē facillime intuor dū alicui forme volatili q̄lē vidi adiungo alios duos pedes: q̄les itidē vidi. Quapropter dū ꝯiūcta cogitam⁹ q̄ ſigillatiʒ ſenſa meminim⁹: videmur nō id qđ meminim⁹ cogitare: cū id agamus moderāte memoria vñ ſumim⁹ oīa q̄ multiplicit ac varie ꝓ nr̄a volūtate componimus. Nā neqʒ ipſas magnitudines corporū quas nunq̄ʒ vidim⁹ ſine ope memorie cogitam⁹. Quātū eniʒ ſpacij ſolet occupare p magnitudinē mundi nr̄ obtut⁹. in tñ extēdimus q̄ſu/

bet coꝛpoꝛũ moles: cũ eas maxĩas cogitamꝰ. Et rõ qdẽ pergit in amplioꝛa: ſʒ phãtaſia nõ ſequit̃. Quippe cũ infirmitatẽ quoqʒ nume/ ri ratio renũciet: quã nulla viſio coꝛpalia co/ gitãtis appꝛehẽdit. Eadẽ rõ docet minutiſſi ma etiã coꝛpuſcula ĩfinite diuini: cũ tñ ad eas tenuitates vel minutias ꝑuentũ fuerit: q̃s vi ſas meminimꝰ exilioꝛes minutioꝛeſqʒ phan taſias iã nõ poſſumus intueri: q̃uis ratio ñ deſinat ꝑſeq̄ ac diuidere. Ita nulla coꝛpalia niſi aut ea que meminimus aut ex his q̃ me/ minimus cogitamus.

De mẽſura ⁊ numero ⁊ põdere quoꝝ ſimili/ tudo fit ĩ mẽoꝛia ⁊ viſiõe ⁊ volũtate. Ca. xi.

Ed qꝛ numeroſe cogitari pñt q̄ ſigil/ latiʒ ſũt ipꝛeſſa memoꝛie vĩ ad memo/ riã mẽſura: ad viſionẽ vo numerꝰ ꝑ tinere. Qꝛ lʒ innumerabilis ſit mĺtiplicitas ta liũ viſionũ: ſingulis tñ in memoꝛia ꝑ̃ſcriptꝰ ẽ trãſgreſſibilis modus. Menſura igitur in memoꝛia: ĩ viſiõibꝰ numerꝰ appet: ſic ĩ ipſis coꝛꝑibꝰ viſibilibꝰ mẽſura q̃dã ẽ: cui nũeroſiſ ſime coaptat̃ ſenſus videtiũ: ⁊ ex vno viſibili multoꝝ cernentiũ foꝛmat̃ aſpectꝰ: ita vt etiaʒ vnꝰ ꝓpt duoꝝ oculoꝝ numeꝝ plerũqʒ vnã rẽ geminatã ſpecie videat: ſic ſupꝛa docuimꝰ In his g̃ rebꝰ vñ viſiões exprimunt̃ quedã mẽſura ẽ. In ipſis aũt viſionibꝰ numerus. Volũtas vo q̃ iſta ꝯiũgit ⁊ oꝛdinat: ⁊ quadã vnitate copulat. nec ſentiẽdi aut cogitãdi ap/ petitũ niſi ĩ his rebꝰ vñ viſiões foꝛmant̃ acqe ſcẽs collocat põderi ſimilis ẽ. Quapꝛoĩ hec triũ mẽſurã: numerũ põdus etiã in ceteris oi bꝰ rebꝰ aĩaduertẽda ꝑlibaueriʒ. Nũc interiʒ volũtatẽ copulatricẽ rei viſibilis atqʒ viſiõis q̃ſi parẽtis ⁊ ꝓlis: ſiue ĩ ſentiẽdo ſiue in cogi tãdo: nec parẽtẽ nec ꝓlẽ dici poſſe: quõ valui ⁊ q̄bus valui demõſtraui. Vñ tp̄s admonet hãc eãdẽ trinitatẽ ĩ iterioꝛe hoĩe reqrere: atqʒ ab iſto de q̃ tãdiu locutꝰ ſuʒ aĩali atqʒ carnali q̄ exterioꝛ dr̃ itroꝛſus tẽdere. Vbi ſperamus iuenire nos poſſe ſcd̃ʒ trinitatẽ imaginẽ dei: conatꝰ nr̃os illo ip̄o adiuuãte: queʒ oĩa: ſicut res ipſe indicãt: ita etiã ſcã ſcriptura in mẽſu ra ⁊ numero ⁊ põdere diſpoſuiſſe teſtat̃.

Explicit liber vndecimus.

Incipiunt capitula libꝛi duodecimi.

j Quid ſit q̄ etiã in animo noſtro intelli gẽdũ ſit ad exterioꝛẽ hoĩem pertinere.

ij Coꝛpales ſenſus cõmunes nobis eſſe cũ pecoꝛibus: ſʒ ꝓpꝛiũ eſſe hoĩs de his que ſenſu coꝛpoꝛis cõpꝛehẽdit ſecũdũ eternas iudicare rationes.

iij Actiões coꝛpales ita demũ eẽ rectas ſi eis regẽdis mẽtis itellectuale ꝑ̃fuerit.

iiij Quid interſit iter illd̃ quo mẽs iclinat̃ ad tp̄alia: ⁊ illud quo cõtẽplat̃ eterna.

v De opiniõe coꝝ q̄ ꝯiugio maſculi ⁊ fe mine ⁊ coꝝ pꝛoli diuinã cõparãt trini/

vi Q̄ȯ hõ ñ ad vniꝰ ĩ trinitate ꝑ/ tatẽ. ſone: ſʒ ad totiꝰ trinitatis imagineʒ fit

vij De eo qd̃ apl̃s dicit virũ eẽ /creatꝰ. imaginẽ dei: mulierẽ aũt gloꝛiã viri.

viij Quibus ꝓgreſſibus mẽs coꝛpaliuʒ vſu ⁊ imagĩe delectata: ab eternoꝝ cõ/ templatione deficiat.

ix Quã ꝑniciose relicto cõmuni bono: pꝛi uata querantur.

x Que ſit humana temptatio: ⁊ qd̃ pecca tuʒ extra coꝛpus habeatur.

xi Quibꝰ demutatiõibus hõ ab imagine dei in ſimilitudinẽ pecoꝛis delabatur.

xij Quã cõparabilis ſit pꝛimoꝛũ hoĩuʒ ꝑ̃ uaricationi mentis q̃ ad amoꝛeʒ tẽpoꝛa liuʒ ſenſu eſt tracta coꝛpoꝛeo.

xiij De eoꝛũ ſententia qui in vno homine mentẽ in ꝑſona viri: ſenſuʒ aũt coꝛꝑis ĩ ꝑſona mulieris accipiendũ eẽ dixerũt.

xiiij In que officia ꝓpꝛie ſapientia ⁊ ſcien/ tia dei dantur.

xv De opiniõe platonis q̃ credit aĩas aliã vitã ꝑ̃uſqʒ coꝛꝑibꝰ iduerent̃ habuiſſe.

Aurelij auguſtini epiſcopi de trinitate liber duodecimus incipit.

Quid ſit q̄ etiã in aĩo nr̃o itelligẽdũ ſit ad ex terioꝛem hoĩem pertinere. Capi. j.

Ec nunc videamus, vbi ſit q̃ſi quoddã hoĩs exterioꝛis ite rioꝛiſqʒ ꝯfiniũ. Quicq̄d enĩʒ a habemus in aĩo cõmune cum pecoꝛe recte adhuc dicit̃ ad ex terioꝛeʒ hoĩem ꝑtinere. Non enim ſolũ coꝛpus hõ exterioꝛ deputabit̃: ſʒ adiuncta q̃dã vita ſua qua cõpa ges coꝛpoꝛis ⁊ oẽs ſenſus vigent: q̄bus in ſtructus ẽ ad exterioꝛa ſentiẽda. Quoꝝ ſen/

ſorū imagines infixe in memoria: cū recordā
da reuiſunt: res adhuc agiť ad exteriorē3 ho/
minem ptinens. Atq3 in his oibus nō diſta
mus a pecore: niſi q figura corporis nō pro
nī: ſed erecti ſumus. Qua in re admonemur
ab eo q nos fecit: ne meliore noſtri parte. id
eſt aio ſimiles pecoribus ſimus: a qbus cor/
poris erectione diſtamus: nō vt in ea que ſub
limia ſunt in corporibus animū pijciamus.
Nam vel in talibus quietē voluntatis appe
tere: pſternere eſt animū: ſed ſicut corpus ad
ea q̄ ſunt excelſa corpoꝝ. id ē ad celeſtia natu
raliter erectū ē. ſic animus que ſubſtantia ſpi
ritalis eſt: ad ea q̄ ſunt in ſpiritalibus excelſa
erigendus eſt. nō elatiōe ſupbie: ſed pietate
iuſticie.

Corporales ſenſus cōmunes nobis eſſe cu3
pecoribus: ſed propriu3 eſſe hoīs de his que
ſenſu corporis cōprehendit ſecundum eter/
nas iudicare rationes. Ca. ij.

P Oſſunt aūt ⁊ pecora ⁊ ſentire p corpis
ſenſus extrinſecus corpalia. ⁊ ea me/
moria fixa reminiſci: atq3 in eis appe
tere ꝯducibilia fugere incōmoda: verū ea nō
tare. ac nō ſolū naturaliter rapta: ſed etiā de i
duſtria memorie cōmendata retinere: ⁊ i ob/
liuionē iā iāq3 labentia recordando: atq3 cogi
tādo rurſus inprimere: vt quēadmodū ex eo
qđ gerit memoria cogitatio formať: ſic ⁊ hoc
ipm qđ in memoria eſt cogitatiōe firmeť. Fi
ctas etiā viſiones hinc atq3 inde recordata q̄
libet ſumendo: ⁊ q̄ſi aſſumendo componere
inſpicere quēadmodū in hoc reꝝ genere que
veriſimilia ſunt diſcernanť a veris: nō ſpiri/
talibus: ſ3 ipis corporalib⁹. Hec atq3 hmōi
q̄3nis in ſenſibilibus atq3 in eis q̄ inde aīus
p ſenſu3 corporis traxit aganť atq3 verſenť:
nō ſunt tñ rōnis expertia: nec hoīb⁹ pecoribuſ
q3 cōmunia. S3 ſublimioris rōnis eſt iudica
re de iſtis corpalib⁹: ſcđm rōnes incorpora/
les ⁊ ſempiternas. Que niſi ſupra mentē hu
manā eſſent: incōmutabiles pfecto nō eſſent
atq3 in his niſi ſubiungereť aliqđ noſtrū: nō
ſ. ſcđm eas poſſemus iudicare de corpalibus.
Judicamus aūt de corporalibus ex ratiōe di
menſionū atq3 figurarum quā incōmutabili
ter manere mens nouit.

Actiones corporales ita demu3 eſſe rectas ſi
eis regendis mēns intellectuale pfuerit.
Capitu. iij.

I Llud vero noſtrū qđ in actiōe corpo/
raliū atq3 tēporaliū tractādoꝝ ita ver/
ſať: vt nō ſit nobis cōmune cū pecore:
rōnale qdē eſt. ſ3 ex illa rōnali noſtre mentis
ſubſtātia qua ſubheremus itelligibili atq3 in
cōmutabili veritati tanq̄3 ductū ⁊ iferiorib⁹ tra
ctādis gubernādiſq3 deputatū ē. Sicut eni i
oib⁹ pecoribus nō iuentū eſt viro adiutoriū
ſimile illi: niſi de tractū de illo in cōiugiū for/
mareť. ita mēti noſtre qua ſupernā ⁊ internā
ꝯſulimus veritatē: nullū ē ad vſum reꝝ cor/
poraliū quātū natura hoīs ſatis ē ſimile adiu
toriū ex aīe partib⁹ q̄s cōmunes cū pecorib⁹
habemus. Et iō quiddā rōnale noſtrū nō ad
vnitatis diuortiū ſepatū: ſed in auxiliū ſocieta
tis q̄ſi deriuatū in ſui opis diſpartiť officiu3.
Et ſicut vna caro eſt duoꝝ in maſculo ⁊ femi Gen. 2
na. ſic intellectū noſtrū: ⁊ actionē vel ꝯſiliū: ⁊
executionē: vel rationē ⁊ appetitū rationale3
vel ſi quo alio modo ſignificantius dici pñt:
vna mentis natura cōplectiť. vt quemadmo Ubi. s
dū de illis dictū eſt: erunt duo in carne vna.
ſic de his dici poſſit: duo in mente vna.

Quid interſit inter illud quo mēs inclinatur
ad temporalia: ⁊ illud quo cōtemplatur eter/
na. Capi. iiij.

C Um igiť diſſerimus de natura mētis
humane de vna quadā re diſſerimus
nec eā in hec duo q̄ cōmemoraui: niſi
p officia geminamus. Itaq3 cu3 in ea queri/
mus trinitatē: in tota querimus: nō ſepantes
actionē rationale3 in tpalibus a ꝯtēplatione
eternoꝝ: vt tertiū aliqđ iā queramus quo tri/
nitas impleať. Sed in tota natura mentis ita
trinitatē reperiri opus eſt: vt ſi deſit actio tpa
liū cui operi neceſſariu3 ſit adiutoriū: propter
qđ ad hec inferiora adminiſtrāda diriueť ali
qđ mentis in vna nuſq3 diſpartita mente tri/
nitas inueniať. Et facta iā iſta diſtributiōe in
eo ſolo qđ ad cōtemplatione3 ptinet eternoꝝ.
nō ſolū trinitas: ſed etiā imago dei. In h̄ aūt
qđ diriuatū eſt in actiōe tpaliū etiā ſi trinitas
poſſit nō tñ imago dei poſſit inueniri.

De opinione eoru3 qui cōiugio maſculi ⁊ fe
mine ⁊ eoꝝ proli diuinā cōparant trinitate3.
Capitu. v.

P Roinde non mihi videnť probabile3
afferre ſententiā qui ſic arbitranť trini
tatē imaginis dei in tribus pſonis qđ
attinet ad humanā naturā poſſe reperiri: vt

in ꝯiugio maſculi ꝛ femine atq; in eoꝝ ꝓle
cópleaṫ. Q̄d quaſi vir ipe patris perſonã; in
timet. filij vero qđ de illo ita ꝓceſſit vt naſce/
ret. atq; ita tertiã pſonã vel vt ſpiritus dicũt
eſſe mulierẽ: q̄ ita de viro ꝓceſſit: vt nõ ipſa
eſſet filius aut filia. q̄uis ea ꝯcipiente proles
Joh.15 naſceret. Dixit eniȝ dñs de ſpiritusancto q̄ a
patre ꝓcedat: ꝛ tñ filius nõ eſt. In huius igi
tur opinionis errore hoc ſolum probabiliter
aſſerṫ: qđ in origine facte femine ſcđm ſancte
ſcripture fideȝ ſatis oſtendiṫ: nõ omne qđ de
aliqua pſona ita exiſtit: vt pſonã alterã faciat
filiũ poſſe dici: qñ quidẽ de viri pſona extitit
pſona mulieris: nec tñ eius filia dicta eſt. Ce
tera ſane ita ſunt abſurda: imo vero ita falſa:
vt facilime redarguanṫ. Omitto enim quale
ſit ſpũmſcñ matrẽ filij putare ꝛ ꝯiugẽ patris
fortaſſis qppe reſpondeaṫ hec in carnalibus
habere offenſionẽ dũ corporei cõceptus ptuſ
q; cogitanṫ. Quãq; ꝛ hec ipa caſtiſſime cogi
tẽt: qbus mũdis omnia munda ſunt: imun/
dis aũt ꝛ infidelibus quorum polluta ſunt: ꝛ
mẽs ꝛ cõſciẽtia. ita nihil ẽ mundũ: vt quoſdã
eoꝝ etiã de virgine ſcđm carnẽ natus chriſt⁹
offendat. Sȝ tñ in ſpiritalibus illis ſummis
vbi nõ ẽ aliqđ violabile: aut corruptibile. nec
natũ ex tpe: nec ex informi formatum; ſi qua
dicunṫ talia: ad quorũ ſimilitudineȝ etiã iſta
inferioris creature genera q̄uis longe remo
tiſſime facta ſunt: nõ debent cuiuſq; ſobriam
perturbare prudentiã: ne cuȝ vanuȝ deuitat
horrorẽ in pernicioſuȝ incurrat erroreȝ. Aſ
ſueſcat in corporibus ita ſpiritalium reperire
veſtigia: vt cũ inde ſurſuȝ verſus duce ratio
ne aſcẽdere ceperit: vt ad ipſam incõmutabi/
lẽ veritatẽ ꝑ quã ſunt facta iſta perueniat: nõ
ſecum ad ſũma ꝑtrahat qđ cõtẽnit in infimis
Nec eniȝ erubuit quidã: vxorem ſibi eligere
ſapientiã;. Quia nomen vxoris in prole gi/
gnenda corruptibileȝ cõcubitũ ingerit cogitã
ti. aut vero ipſa ſapientia ſexu femina ẽ: q2 fe
minini generis vocabulo ꝛ in greca ꝛ latina
lingua enunciantur.

Q̄đ hõ nõ ad vnius in trinitate pſone: ſȝ ad
totius trinitatis imaginẽ ſit creat⁹. Ca. vi.

Non ergo ꝓpterea reſpuimus iſtã ſen
tentiã: q2 timemus ſanctaȝ ꝛ inuiola/
bilẽ caritateȝ: tanq; ꝯiugeȝ dei patris
Joh. j. de illo exiſtenteȝ. Sed nõ ſicut ꝓlẽ ad gignẽ
duȝ verbũ: per quod facta ſunt oĩa cogitare.
Sed quia eam falſam diuina ſcriptura euidẽ
ter oſtendit. Dixit enim deus: faciamus ho/ Gen̄. j
minem ad imagineȝ noſtrã;: paulopoſt autẽ
dictũ eſt. Et fecit deus homineȝ ad imaginẽ
dei. Noſtrã; certe q2 pluralis eſt numerus:
non recte diceret: ſi homo ad vnius perſone
imagineȝ fieret: ſiue patris: ſiue filij: ſiue ſpi/
ritusſancti. Sed quia fiebat ad imagineȝ tri/
nitatis: ꝓpterea dictuȝ eſt ad imagineȝ nrã;.
Rurſus auteȝ ne in trinitate credẽdos arbi/
traremur tres deos cuȝ ſit eadẽ trinitas vn⁹
deus. Et fecit inquit deus homineȝ ad ima/
ginẽ dei: pro eo ac ſi diceret ad imaginẽ ſuã.
Sunt eniȝ tales vſitate in litteris illis locutio
nes: quas nõnulli catholicã ſi etiaȝ fidẽ aſſe/
runt. nõ tñ diligenter aduertũt: vt putent ita
dictum. Fecit deus ad imaginẽ dei: quaſi di
cereṫ: fecit pater ad imaginẽ filij. Sic volen/
lentes aſſerere in ſcripturis ſanctis deũ dictũ
etiam filiuȝ: quaſi deſint alia veriſſima ꝛ ma
nifeſtiſſima documenta: vbi nõ ſolũ deus. ſȝ
etiã verus deus dictus eſt filius. In hoc eni
teſtimonio duȝ aliud ſoluere intendunt: ſic ſe
implicãt: vt expedire nõ poſſint. Si eniȝ pa/
ter fecit ad imagineȝ filij: ita vt non ſit homo
imago patris ꝛ filij: diſſimilis eſt patri filius
Si eniȝ pia fides docet: ſicut fides docet fi/
liuȝ eſſe ad equalitatem eſſentie ſimilem pa/
tri qđ ad ſimilitudineȝ filij factuȝ eſt; neceſſe
eſt etiã ad ſimilitudineȝ patris factuȝ ſit. De
inde ſi hominem pater non ad ſuaȝ: ſed ad fi/
lij fecit imaginem. cur nõ ait faciamus homi
nem ad imaginem ꝛ ſimilitudinem tuaȝ: ſed
ait noſtram: niſi quia trinitatis imago fiebat
in homine: vt hoc modo eſſet homo imago
vnius veri dei: q2 ipſa trinitas vnus verus
deus eſt. Locutiones autẽ ſunt innumerabi
les tales in ſcripturis: ſed has protuliſſe ſuffi
ceret. Eſt in pſalmis ita dictuȝ. Domini ẽ ſa Pſ. 3.
lus: ꝛ ſuꝑ populũ tuũ benedictio tua: quaſi al
teri dictum ſit: non ei de quo dixerat. Domi/ pſ. 17.
ni eſt ſalus. Et iterum. A te inquit eruar a
temptatione: ꝛ in deo meo ſperans trãgre/
diar murum. quaſi alteri dixerit a te eruar a
temptatione. Et iteruȝ. Populi ſub te cadẽt
in corda inimicorum regis. Ac ſi diceret.
In corda inimicorum tuoruȝ. Ei quippe re
gi dixerat. id eſt dño noſtro ieſu xp̄o: populi
ſub te cadent: quem regem intelligi voluit cuȝ
diceret inimicoruȝ regis. Rarius iſta in no/

roma. j ui teſti lr̄is inueniunt. Sed tn̄ ad romanos apl's de filio ſuo inqt: q factus eſt ei ex ſemine dauid ſcd̄m carnē: q p̄deſtinat⁹ ē fili⁹ dei i v̄tute ſcd̄m ſpiritū ſcificationis ex reſurrectiōe mortuoꝝ ieſu xp̄i dn̄i nr̄i. Tanq̄ȝ de alio ſupra diceret. Quid ē enīȝ filius dei p̄deſtinatus ex reſurrectōe mortuoꝝ ieſu xp̄i: niſi eiuſdē ieſu xp̄i q p̄deſtinatus ē filius dei in virtute. Ergo quō hic cū audiuim⁹ filius dei i v̄tute ieſu xp̄i. aut filius dei ſcd̄m ſpiritū ſcificationis ieſu xp̄i. aut filius dei ex reſurrectiōe mortuoꝝ ieſu xp̄i: cū dici potuiſſet vſitate in virtute ſua: aut ſcd̄m ſpiritū ſcificationis ſue: aut ex reſurrectione mortuoꝝ eius: vel mortuoꝝ ſuoꝝ: nō cogimur itelligere aliā pſonā: Geñ. j ſed vnā eandēq̄ȝ ſcȝ filij dei dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. Ita cū audiuim⁹. Fecit deus hoiem ad imaginē dei: q̄ȝuis poſſit vſitatius dici ad imaginē ſuā: nō tn̄ cogimur aliā pſonā itelligere in trinitate: ſȝ ip̄am vnā eandēq̄ȝ trinitatē: q eſt vnus deus: ad cuius imaginē factus eſt hō. Que cū ita ſint: ſi eandē trinitatis imagineȝ nō in vno ſed in tribus hoībus acceperimus p̄re: ꝛ matre ꝛ filio. nō erat ḡ ad imagīnē dei factus hō anq̄ȝ vxor ei fieret: ꝛ anq̄ȝ filiū propagerent: q2 nōdū erat trinitas. An dicit aliqs. Iā trinitas erat: q2 ꝛſi nōdū forma ꝓpria iā tn̄ originali natura ꝛ mulier erat i latere viVbi. ſ ri: ꝛ filius in lumbis p̄ris. Cur ḡ cū ſcriptuIbideȝ ra dixiſſet. Fecit deus hoieȝ ad imaginē dei ꝯtexuit dicēs. Fecit deus eū: maſculū ꝛ feminā fecit eos: ꝛ benedixit eos. Vel ſi ita diſtinguendū ē: ꝛ fecit deus hoiem. vt deinde inferaꝫ ad imaginē dei fecit illū. ꝛ tertia ſubiūctio ſit maſculū ꝛ feminā fecit eos. Quidā enīȝ timuerūt dicere: fecit eū maſculū ꝛ feminā: ne q̄ſi mōſtruoſuȝ aliqd intelligereꝫ: ſicuti ſūt q̄s hermaphroditas vocāt: cū etiā ſic nō mēdaciter poſſit itelligi vtrūq̄ȝ in numero ſingulari ꝓpter id qđ dictū ē: duo in carne vna. Cur ergo vt dicere ceperā in natura hoīs ad imaginē dei facta p̄ter maſculū ꝛ feminā nō commemorat ſcriptura. Ad implēdā qppe imaginē trinitatis debuit addere ꝛ filiuȝ: q̄ȝuis adhuc in lūbis p̄ris ꝯſtitutū ſicut mulier erat in latere. An forte iā facta erat ꝛ mulier: ꝛ ſcriptura breui cōplexione ꝯſtrinxerat: qđ poſtea queadmodū ſit factū diligentius explicaret. ꝛ ꝓpterea filius cōmemorari nō potuit: q2 nōdū erat natus q̄ſi ꝛ hoc nō poterat ea breuitate cōplecti ſp̄uſſanctus ſuo loco poſtea natum filiū narraturus: ſicut mulierē de viri latere aſſumptam ſuo poſtmodū loco narrauit: ꝛ tamen hic eaȝ nominare nō p̄termiſit.

De eo qđ apoſtolus dicit virū eſſe imagineȝ dei: mulierē aūt gloriā viri. Ca. vij.

Non itaq̄ȝ ita debem⁹ itelligere hoieȝ factū ad imaginē ſūme trinitatis. hȝ eſt ad imaginē dei: vt eadē imago in tribus itelligaꝫ hoībus: p̄ſertiȝ cū apl's virum dicat eſſe imaginē dei: ꝛ ꝓptera velamentuȝ ei capitis demat: qđ mulieri adhibendū monet: ita loquēs. Vir qdeȝ nō debet velare caput cū ſit imago ꝛ gloria dei. Mulier aūt gloria viri eſt. Quid ḡ dicemus ad hec. Si pro ſua pſona mulier adiplet imaginē trinitatis: cur ea detracta đ latere viri adhuc ille imago diciꝫ: aut ſi ꝛ vna perſona hoīs ex tribus pōt dici imago dei: ſicut in ipſa ſūma trinitate et vna queq̄ȝ pſona deus eſt: cur ꝛ mulier non ē imago dei. Nā ꝓpterea caput velare p̄cipitur: qđ ille q2 imago dei eſt ꝓhibeꝫ. Sȝ vidēdū eſt quō nō ſit ꝯ̄riū qđ dicit apl's: non mulieręȝ ſed virū eſſe imaginē dei. huic qđ ſcriptū eſt in geneſi. Fecit deus hoiem: ad imagineȝ dei fecit eū: maſculū ꝛ feminaȝ fecit eos ꝛ bn̄dixit eos. Ad imagineȝ qppe dei naturā ip̄am humanā factaȝ dicit. q̄ ſexu ex vtroq̄ȝ cōpleꝫ. nec ab intelligēda imagine dei ſeparat feminā. Dicto enīȝ q2 fecit deus hominē ad imaginē dei: fecit eū inqt maſculū ꝛ feminā. vel certe alia diſtinctione: maſculū ꝛ feminā fecit eos. Quō ergo p apoſtolū audiuim⁹ virū eſſe imaginē dei: vnde caput velare prohibeꝫ: mulieręȝ aūt nō. ꝛ ideo ip̄a hoc facere iubeꝫ: niſi credo illud eſſe qđ iā dixi: cū de natura humane mētis agereȝ: mulierē cum viro ſuo eſſe imagineȝ dei: vt vna imago ſit tota illa ſubſtātia. Cū aūt ad adiutoriū diſtribuitur quod ad eā ip̄am ſolam attineꝫ: nō eſt imago dei: q2 auteȝ ad viruȝ ſoluȝ attinet imago dei eſt: tam plena aut integra: quā in vnuȝ cōiūcta muliere. Sicut de natura humane mētis diximus: quia ꝛ ſi tota cōtempletur veritatem imago dei eſt: ꝛ cum ex ea diſtribuiꝫ aliqd: ꝛ quadā intentiōe deriuaꝫ ad actioneȝ rerum temporaliuȝ: nihilominus ex qua parte cōſpectā ꝯſulit veritateȝ: imago dei ē: ex qua vero intendiꝫ in agenda inferiora: nō ē imago dei. Et quoniā quātūcunq̄ȝ ſe extēderit in

(margin, right column: j Cō. ij — Vbi. ſ — Geñ. j — j Cō. ij)

id qđ eternũ eſt: tantomagis inde formaŕ ad imaginẽ dei: ꝛ ꝓpterea nõ eſt cohibenda: vt ſe inde contineat ac temperet: iõ vir nõ debet velare caput. Quia vero illi rationali actioni q̃ in reb⁹ corporalib⁹ tẽporalibuſq; verſatur ꝑiculoſa eſt nimia inferiora ꝓgreſſio: debet habere poteſtatẽ ſup caput: qđ indicat velamentũ quo ſignificaŕ eſſe cohibenda. Grata eſt eniʒ ſanctis angelis ſacrata ꝛ pia ſignificatio. Nã deus nõ ad tempus videt: nec aliqđ noui ſit in eius viſione atq; ſcientia: cũ aliqđ temporaliter ac tranſitoriẽ geriŕ: ſicut inde afficiunŕ ſenſus vel carnales aialiũ ꝛ hominuʒ vel etiã celeſtes angeloꝝ. In iſto quippe manifeſto ſexu maſculi ꝛ femine. apoſtolus paulus occultioris cuiuſdaʒ rei figuraſſe myſteriũ. Vel hinc intelligi poteſt: qđ cuʒ alio loco dicat verã viduã eſſe deſolatã ſine filijs ꝛ nepotibus: ꝛ tñ eã ſperare debere in deũ: ꝛ ꝑſiſtere in orationib⁹ nocte ꝛ die. hic idicat mulierẽ ſeductã in ꝑuaricatione facta: ſaluã fieri ꝑ filioꝝ generationẽ. Et addit: ſi ꝑmãſerit in fide ꝛ dilectione ꝛ ſanctificatione cũ ſobrietate. Quaſi vero poſſit obeſſe bone vidue ſi vł filios nõ habuerit: vł hij quos habuerit: ſi in bonis operibus ꝑmanere voluerint. Sed qꝛ ea que dicunŕ opa bona tãq; filij ſunt vite noſtre: ſcđm quã queriŕ cuius vite ſit q̃ſq;. id eſt quõ agat hec tꝑalia: quã vitã greci nõ zoen: ſed bion vocãt. Et hec opa bona maxime in officijs miſericordie frequentari ſolent. O pera vero miſericordie nihil poſſunt: ſiue paganis ſiue iudeis: qui chriſto nõ credũt: ſiue q̇buſcũq; hereticis vł ſciſmaticis vbi fides ꝛ dilectio ꝛ ſobria ſanctificatio nõ inueniŕ: manifeſtũ eſt qđ apł̃us ſignificare voluerit: ideo fi-
i.cõ.ij gurare ac myſtice quia de velando mulieris capite loquebaŕ: qđ niſi ad aliqđ ſecretum ſacramẽti referaŕ: inane remanebit: Sicut eniʒ nõ ſolum veraciſſima ratio: ſed etiam ipſius apoſtoli declarat auctoritas: nõ ſcđm formaʒ corporis homo factus eſt ad imaginẽ dei: ſʒ ſcđm rationalem menteʒ. Cogitatio quippe turpiter vana eſt: que opinaŕ deuʒ mẽbrorũ corporaliũ liniamentis circũſcribi: atq; diffi-
Ep.4 niri. Porro aũt nõne idem beatus apoſtol⁹ dicit. Renouamini ſpiritu mentis veſtre: et induite nouũ hoiem q ſcđm deũ creatus eſt.
Col.3 Et alibi apertius. Exuẽtes vos inquit veterem hominẽ cũ actibus eius: ꝛ induite nouũ qui renouatur in agnitione dei ſꝫm imagineʒ eius q creauit eũ. Si ergo ſpiritu mentis nr̃e renouamur: ꝛ ipſe eſt nouus homo qui renouatur in agnitione dei ſecundũ imaginẽ eius q creauit eum. nulli dubiũ eſt nõ ſecundũ corpus: neq; ſecundũ quãlibet animi partem: ſʒ ſecunduʒ rationalem mentem vbi poteſt eſſe agnitio dei: hominẽ factũ ad imaginẽ eius q creauit eũ. Secundũ hanc autẽ renouationẽ efficimur etiã filij dei ꝑ baptiſmũ chriſti: ꝛ induentes nouũ hominẽ: chriſtũ vtiq; induimur per fidẽ. Quis eſt ergo q ab hoc ꝯſortio feminas alienet: cũ ſint nobiſcũ gratie coheredes. Et alio loco ideʒ apł̃us dicat. O ẽs eniʒ Gal.3
fili dei eſtis: ꝑ fidem in xp̃o ieſu. Quicunq; eniʒ in chriſto baptizati eſtis: chriſtum induiſtis. Nõ eſt iudeus neq; grec⁹: nõ eſt ſeru⁹ neq; liber: nõ eſt maſculus neq; femina. omnes eniʒ vos vnũ eſtis in chriſto ieſu. Nunqd nã igiŕ fideles femine ſexuʒ corporis amiſerũt. Sed qꝛ ibi renouanŕ ad imaginem dei vbi ſexus nullus eſt: ibi factus eſt hõ ad imagineʒ dei vbi ſex⁹ nullus ẽ. hoc eſt in ſpũ mẽtis ſue. Cur ergo vir ꝓpterea nõ debet caput j.Cõ.xj
velare qꝛ imago eſt ꝛ gloria dei. Mulier aũt debet: qꝛ gloria viri eſt: quaſi mulier nõ renoueŕ ſpiritu mẽtis ſue: qui renouaŕ in agnitione dei ſcđm imaginẽ eius q creauit eũ. Sed qꝛ ſexu corporis diſtat a viro: rite potuit in eius corporali velamento figurari pars illa rationis: que ad tꝑalia gubernãda deflectiŕ: vt nõ maneat imago dei niſi ex q̃ parte mẽs hominis eternis rationib⁹ cõſpiciendis vel cõſulendis adhereſcit: quã nõ ſolũ maſculos ſed etiaʒ feminas habere manifeſtuʒ eſt. Ergo in coꝝ mentibus cõmunis natura cognoſciŕ. in coruʒ vero corporibus ipſius vnius mentis diſtributio figuratur.

Quibus progreſſibus mens corporaliũ vſu ꝛ imagine delectata: ab eternoruʒ cõtemplatione deficiat. Capi. viij.

Scendentibus itaq; introrſus q̇buſdã gradibus cõſiderationis ꝑ anime partes: vnde incipit aliquid ocurrere: qđ non ſit nobis cõmune cuʒ beſtijs: inde incipit ratio vbi homo interior iaʒ poſſit agnoſci. Qui etiaʒ ipſe ſi per illã rationem cui temporaliuʒ rerum adminiſtratio delegata eſt: imoderato progreſſu nimis in exteriora prolabiŕ: conſentiente ſibi capite ſuo. id eſt nõ eã

cohibente atq; refrenante: illa que in ſpeculo conſilij preſidet quaſi virili portione inuete/ratur inter omnes inimicos ſuos: virtutis i/uidos demones cum ſuo pncipe diabolo e/ternorumq; illa viſio: ab ipſo etiam capite cū coniuge vetitum manducante ſubtrahitur: vt lumen oculorum eius non ſit cū illo. Ac ſic ab illa illuſtratione veritatis ambo nuda ti: atq; apertis oculis conſcientie ad videdū q̄3 inhoneſti atq; inde cori remanſerint: tāq̄3 folia dulcium fructuum: ſed ſine ipſis fructi/bus. ita ſine fructu boni operis bona verba contexerint: vt male viuentes quaſi bene lo/quendo contegant turpitudinem ſuam

Quam pnicioſe relicto cōmuni bono priuata querantur. Ca.ix.

O teſtatem quippe ſuam diligēs anima a communi vniuerſo ad priuatā3 partē3 prolabitur: ⁊ apoſtatica illa ſuperbia: quod inicium peccati dicitur: cum in vniuerſitate creature deum rectorē ſequuta: legibus eius optime gubernari potuiſſet: plus aliquid vniuerſo appetēs atq; id ſua le/ge gubernare molita: quia nihil eſt amplius vniuerſitate in curam partile3 truditur: ⁊ ſic aliquid amplius concupiſcendo minuitur.
j Thi.6 Unde ⁊ auaricia dicitur radix omnium malorum. Totumq; illud vbi aliquid proprium contra leges quibus vniuerſitas adminiſtratur agere nititur: per corpus propriū gerit quod partiliter poſſidet: atq; ita formis ⁊ motibus corporalibus delectata: q2 intus eas ſecum non habet: cum eorum imaginibus q̄s memorie fixit inuoluitur: ⁊ phantaſtica for/nicaciōne turpiter inquinatur: omnia officia ſua ad eos fines referēs: quibus curioſe corporalia ac temporalia per corporis ſenſus q̄/rit. Aut tumido faſtu alijs aīs corporeis ſenſibus deditis eſſe affectat excelſior. aut ceno/ſo gurgite carnalis voluptatis immergitur.

Que ſit humana temptatio: ⁊ qd peccatu3 extra corpus habeatur. Capitu.x.

Um ergo bona voluntate ad interio/ra ⁊ ſuperiora pcipiēda que nō pŭati3 ſed cōmuniter ab oībus q talia diligūt ſine vlla anguſtia vel inuidia caſto poſſidentur amplexu: vel ſibi vel alijs cōſulit: et ſi fal/latur in aliquo per ignorantiam temporaliu3 quia ⁊ hoc temporaliter gerit: ⁊ modum agēdi non teneat quē debebat: humana tēptatio eſt. Et magnum eſt hanc vitam ſic degere: quam velut via3 redeuntes carpimus: vt tēptatio nos non apprendat niſi humana. Nec j Co.10
enim peccatum extra corpus eſt: nec fornica/tioni deputatur: ⁊ ppterea facillime ignoſci/tur. Cum vero propter adipiſcenda ea que p corpus ſentiuntur propter experiendi vel excellendi vel cōtrectandi cupiditatem: vt i his finem boni ſui ponat: aliquid agit: quicquid agat turpiter agit: ⁊ fornicat' in corpus pprium peccans: ⁊ corporearum rerum fallacia ſimulachra introrſus rapiēs: ⁊ vana meditatione componens. vt ei nec diuinum aliquid niſi tale videatur: priuatim auara fetatur er/roribus: ⁊ priuati3 pdiga inanitur viribus. Nec ad tam turpem ⁊ miſerabilem fornica/tionem ſimul ab exordio proſiliret: ſed ſicut Ecci.19
ſcriptū ē. Qui modica ſpnit paulati3 decidet.

Quibus de mutationib⁹ hō ab imagine dei in ſimilitudinem pecoris delabitur. Capitu.xj.

q Uomodo cui coluber nō aptis paſſi/bus ſ3 ſquamarū minutiſſimis niſib⁹ repit: ſic lubric⁹ deficiēdi motus negligētes minutati3 occupat: ⁊ incipiēs a puerſo appetitu ſimilitudis dei puenit ad ſimilitu Gen.3
dinē pecoꝝ. Inde ē q nudati ſtola pⁱma: pelliceas tūicas mortalitate meruerūt. Honor eni hoīs ver⁹ ē imago ⁊ ſimilitudo dei: q̄ nō cuſtodit niſi ad ipm a q̄ imp̄mit. Tāto magis itaq; inheret deo: q̄to min⁹ diligit ppriū. Cupiditate vo experiēde ptātis ſue: q̄dā nu/tu ſuo ad ſeip3 tanq̄3 ad mediū puit. Itaq; cum vult eſſe ſicut ille ſub nullo: ⁊ ab ipſa ſui medietate penaliter ad ima ppellit': id eſt ad ea qb⁹ pecora letāt: atq; ita cū ſit honor eius ps.48.
ſimilitudo dei. dedecus aūt eius ſimilitudo pe/coris. homo i honore poſit⁹ nō intellexit: cōparatus eſt iumētis inſipiētib⁹: ⁊ ſimilis fact⁹ eſt eis Qua igit tam longe tranſiret a ſūmis ad infima: niſi p medium ſui. Cū eni negle/cta caritate ſapiētie que ſemper eodem modo manet: cōcupiſcitur ſcientia exmutabilium j.Co.8
temporaliumq; experimento: inflat nō edificat. Ita pregrauatus animus quaſi pondere ſuo a beatitudine expellit': ⁊ per illud ſue me/dietatis experimentū pena ſua diſcit qd interſit inter bonum deſertū malūq; cōmiſſum. nec redire pōt effuſis ac pditis viribus: niſi gra conditoris ſui ad penitētiam vocātis ⁊ peccata

donantis. Quis enim infelicem animaam li
Ro. 7. berabit a corpore mortis hui⁹ nisi gratia dei
p ieſum chriſtum dominu; noſtru;. De qua
gratia: ſuo loco quando ipſe preſtiterit diſſe/
remus.

Quã comparabilis ſit primoru; hominum
preuaricationi mens que ad amore; tempo/
ralium ſenſu eſt tracta corporeo.

Capi. xij.

Nunc de illa parte rationis ad quam p
tinet ſcientia. id eſt cognitio re℞ tpaliũ
atq; mutabilu; nouãdis vite hui⁹ actõ
nibus neceſſaria ſuſceptã ɔſideratione quan
tũ dñs adiuuat peragamus. Sicut eni in illo
manifeſto coniugio duorum hominum qui
primi facti ſunt: nõ manducauit ſerpẽs de ar
Gen. 3 bore vetita: ſed tantũmodo manducandũ per
ſuaſit. Mulier aute; nõ manducauit ſola: ſ;
viro ſuo dedit: ꝛ ſimul manducauerunt: quã
uis cum ſerpente ſola locuta eſt: ꝛ ab eo ſola
ſeducta ſit. Ita ꝛ in hoc quod etiã in homine
vno gerit ꝛ dinoſcitur: occulto quodam ſecre
toq; cõiugio carnalis vl' vtita dicã: q corpis
ſenſus intendit ſenſualis animi motus: q no
bis pecoribuſq; cõmunis eſt: ſeduſus ẽ a ra/
tione ſapientie. ſenſu quippe corporis corpo
ralia ſentiuntur. eterna vero ꝛ incõmutabilia
ſpiritalia ratione ſapientie intelligunt. Ratio
ni aũt ſcientie appetitus vicinus eſt: qñ quidẽ
de ipſis corporalibus que ſenſu corporis ſen
tiuntur ratiocinant ea q̃ ſciẽtia dicit actionis
ſi bene vt eã noticiã referat ad finẽ ſummi bo
ni. ſi aũt male: vt eis fruat tanq̃ bonis talib⁹
in qbus falſa beatitudine congeſcat. Cũ ergo
huic intentioni mens q̃ in rebus tpalibus: ꝛ
corporalibus ꝑpter actiõis officiũ rõcinandi
viuacitate vſat: carnalis ille ſenſus vel ani/
malis ingerit quandã illecebram fruendi ſe.
id ẽ tanq̃ bono quodã priuato ꝛ ꝑprio: non
tanq̃ publico ꝛ cõmuni: qd eſt incõmutabile
bonũ: tũc velut ſerpẽs alloquit feminã. huic
aũt illecebre ɔſentire: de ligno ꝓhibito man/
ducare eſt. Sed iſte ɔſenſus ſi ſola cogitatio
nis delectatione ɔtentus eſt: ſuperioris vero
auctoritate ɔſilij ita membra retinent: vt non
Ro. 6. exhibeant iniquitatis arma peccato: ſic habẽ
dũ exiſtimo velut cibum vetitum mulier ſola
comederit. Si autem in ɔſenſiõe male vtẽdi
reb⁹ q̃ p ſenſu; corpis ſentiunt: ita decernit
qdcũq; peccatũ: vt ſi ptãs ſit ẽt corpe cõpleat:
itelligẽda ẽ illa mulier dediſſe viro ſuo ſecũ ſi
mul edẽdũ illicitũ cibũ. Neq; eni põt peccatũ
nõ ſolũ cogitãdũ ſuauit: verũetiã efficacit p/
petrãdũ mẽte decerni: niſi ꝛ illa mẽtis itẽtio
penes q̃; ſũma poteſtas ẽ mẽbra in opus mo
uẽdi vel ab ope cohibẽdi male actioni cedat ꝛ
ſeruiat. Nec ſane cũ ſola cogitatiõe mẽs oble
ctat illicitis: nõ qdẽ decernẽs eſſe faciẽda: te/
nẽs tñ ꝛ volẽs libẽter q̃ ſtati; vt attigerũt ani
mũ reſpui debuerũt: negãdũ nõ ẽ eſſe pecca/
tũ: ſ; lõge min⁹ q̃; ſi ꝛ ope ſtatuat iplendu;:
Et iõ de talib⁹ q̃; cogitationib⁹ venia peten/
da ẽ: pectuſq; pcutiẽdũ: atq; dicendũ. Dimit Mat. 6
te nobis debita nr̃a. faciendũ q̃; qd ſequit: at
q; in oratiõe iungẽdũ. ſicut ꝛ nos dimittim⁹
debitorib⁹ nr̃is. Neq; eni ſic in illis duob⁹
pmis hoibus pſonã ſuã qſq; portabat: ꝛ iõ ſi
ſola mulier cibũ cdiſſet illicitũ: ſola vtiq; mor
tis ſupplicio plecteret. Ita dici nõ hoie vno:
ſi delectatiõib⁹ illicitis a qbus ſe ɔtinuo deb;
auertere cogitatio libẽter ſola paſcat: nec faciẽ
da decernant mala: ſ; tñ ſuauiter in recorda
tione teneant: q̃ſi mulierẽ ſine viro poſſe dã/
nari: abſit h̃ credere. Hec qppe vna pſona ẽ
vnus hõ: totuſq; dãnabit: niſi hec q̃ ſine vo/
luntate operãdi: ſ; tñ cũ võlũtate animu; tali
bus oblectãdi ſoli⁹ cogitationis ſentiunt eſſe
peccata. p mediatoris grãm remittant. Hec
itaq; diſputatio qua in mẽte vniuſcuiuſq; ho
minis q̃ſiuim⁹ qddã rõnale ɔiugiũ ɔtẽplatõ
nis ꝛ actiõis: officijs p qdã ſingula diſtribu/
tis: tñ i vtroq; mẽtis vnitate ſuata: ſalua illi⁹
veritatis hiſtoria: q̃; de duob⁹ pmis hoib⁹ vi
ro. ſ. eiuſq; muliere: de qb⁹ ꝑpagatũ ẽ gen⁹
hũanũ: diuina tradit auctoritas. Ad h̃ tñmõ j. Cõ. ij
audiẽda ẽ: vt itelligat apl's: imaginẽ dei viro
tantũ tribuẽdo nõ etiã femine: q̃;uis in diuer
ſo ſexu duo℞ hoium aliqd tñ ſignificare vo/
luiſſe qd in vno homine quereret.

De co℞ ſnia q̃ in vno hoie mente; in pſona
viri: ſenſu; aũt corpis in pſona mulieris acci
piendũ eſſe dixerũt. Capi. xiij.

Nec me fugit quoſdam q fuerũt añ nos
egregij defenſores catholice fidei ꝛ di
uini eloquij tractatores: cum in homi/
ne vnõ cuius vniuerſam animam bonã quẽ
dã padiſu; eẽ ſenſerũt: duo iſta requirerent:
virũ mente;: mulierẽ vero dixiſſe corpis ſen
ſum. Et ſcd̃m hanc aũt diſtributionem q̃ vir
ponit mens: ſenſus vero corporis mulier: vi

denť apte oīa ꝯuenire: ſi ꝯſiderata tractenť:
Gen.2 niſi q̄ in oībus beſtijs ⁊ volatilibus: ſcriptū
ē: nō eſſe inuētū viro adiutoriū ſimile illi: et
tūc ē ei mulier facta de latere. ¶Propter quod
ego nō putaui ꝓ muliere ſenſum corporis eſſe
ponendū: quē videm⁹ nobis ⁊ beſtijs eē cō
munē. ſed aliqd volui qđ beſtie nō haberent
ſenſumq̧ corporis magis ꝓ ſerpēte intelligen
Gen.3 dū exiſtimaui: q legiť ſapientior oībus pecori
bus terre. In eis qppe naturalibus bonis:
q̄ nobis ⁊ irrationalib⁹ aīantib⁹ videm⁹ eſſe
cōmunia: viuacitate q̄dā ſenſus excellit: non
Heb.5 ille de q̄ ſcriptū ē in ep̄la: q̄ ē ad hebreos: vbi
legiť: perfectorꝫ eē ſolidū cibū: q ꝑ illū habitū
exercitatos habēt ſenſus ad ſepandū bonū a
malo. Illi qppe ſenſus nature ratiōalis ſunt
ad intelligētiā ptinentes: ſꝫ iſte ſenſus q ē qn
qpartitus in corpe: ꝑ quē nō ſolū a nobis: ve
rūetiā a beſtijs corpalis ſpecies motuſq̧ ſen
j:Co.ij tiť. Sed ſiue iſto: ſiue illo: ſiue aliquo alio mo
do accipiendū ſit: qđ apoſtolus: vtrum dixit
imaginē ⁊ gloriaꝫ dei mulierē autē gloriā vi
ri: apparet tamē cuꝫ ſecunduꝫ deū viuimus:
mentē noſtrā in inuiſibilia eius intentam: ex
eius eternitate: veritate: caritate ꝓficienter
debere formari. Quiddā vero rationalis in
tentionis noſtre. hoc eſt eiuſdē mētis in vſuꝫ
Ro.12 mutabiliū corporaliumq̧ rerū: ſine quo hec
vita nō agiť dirigendū: nō vt ꝯformetur huic
ſeculo finem ꝯſtituendo in bonis talibus: et
in ea detorquēdo beatitudinis appetitū: ſed
vt qcquid in vſu temporaliū rationabiliter fa
cimus: eternorum adipiſcendorū ꝯtēplatiōe
faciamus: ꝑ iſta tranſeuntes: illis inherētes

In q̄ officia ꝓpria ſapientia ⁊ ſcientia dei dā
tur. Capitu. xiiij.

Habet eniꝫ ⁊ ſcientia modū ſuū bonuꝫ:
ſi qđ in ea inflat vel inflare aſſolet: eter
norꝫ caritate vincať: que nō inflat: ſed
vt ſcimus edificat. Sine ſcientia quippe: nec
virtutes ipſe quibus recte viuiť poſſunt ha
beri: ꝑ quas hec vita miſera ſic guberneť vt
ad illam que vere beata eſt perueniať eternā.
Diſtat tamen ab eternorum contemplatione
actio qua bene vtimur temporalibus rebus.
⁊ illa ſapientie: hec ſcientie deputať. Quāuis
enim ⁊ illa que ſapientia eſt: poſſit ſcientia nū
cupari: ſicut ⁊ apoſtolus loquitur. vbi dicit.
Co.3 Nunc ſcio ex parte: tunc autēꝫ cognoſcam ſi
cut ⁊ cognitus ſum. quaꝫ ſcientiaꝫ profecto cō
tēplationis dei vult intelligi: quod ſanctorūꝫ
erit premium ſummū: nī vbi dicit: alij datur
ꝑ ſpiritū ſermo ſapientie: alij ſermo ſcientie ſe
cundū eundē ſpiritū. hec vtiq̧ duo ſine dubi
tatione diſtinguit: licet nō ibi explicet qd iter
ſit vnde poſſit vtrūq̧ dinoſci. Verū ſcriptu
rarū ſanctaruꝫ multiplicem copiaꝫ ſcrutatus:
inueni ſcriptū eſſe in libro iob: eodem ſancto
viro loquente. Ecce pietas eſt ſapientia: ab iob.28.
ſtinere autē a malis eſt ſcientia. In hac diffe
rentia intelligendū eſt ad cōtemplationeꝫ ſa
pientiā: ad actioneꝫ ſcientiā ptinere. ¶Pieta
tem quippe hoc loco poſuit dei cultū: q̄ grece
diciť theoſebia. Nam hoc verbū habet iſtam
ſententiam in codicibus grecis. Et qd eſt in
eternis excellentius q̄ꝫ deus: cuius ſolius i
mutabilis eſt natura. Et qs cultus eius: niſi
amor eius: quo nunc deſideramus eū vide
re: credimuſq̧ ⁊ ſperamus nos eē viſuros:
⁊ quātū ꝓficimus videmus nunc ꝑ ſpeculuꝫ
in enigmate: tūc aūt in manifeſtatione. Hoc
ē eniꝫ qđ ait ap̄ls paul⁹: facie ad faciē. Hoc j Co.13
etiā qđ iohānes. Dilectiſſimi nūc filij dei ſu j.Jo.3
mus: ⁊ nōdum apparuit qd erimus: ſcimus
cum apparuerit: ſimiles ei erimus: quoniaꝫ
videbimus euꝫ ſicuti eſt. De his atq̧ hmōi.
ſermo ipſe mihi videtur eſſe ſermo ſapientie.
Abſtinere aūt a malis quoniaꝫ iob ſcientiam iob.28.
dixit eſſe: rerū proculdubio temporaliuꝫ eſt.
Quoniā ſecunduꝫ tēpus in malis ſumus: a
quibus abſtinere debemus: vt ad illa bona
eterna veniamus. Quāobrē qcquid pruden
ter: fortiter tēperāter ⁊ iuſte agimus: ad eam
pertinet ſciētiam ſiue diſciplinā qua in euitan
dis malis: boniſq̧ appetendis actio noſtra
verſať. ⁊ qcquid propter exempla vel cauen
da: vel imitanda: ⁊ propter quarumq̧ reruꝫ
q̄ noſtris accōmodata ſunt vſibus neceſſaria
documenta: hiſtorica cognitione colligimus
De his ergo ſermo cum ſit: eum ſcientie ſer
moneꝫ puto diſcernendū a ſermone ſapien
tie: ad quā pertinent ea que nec fuerunt: nec
futura ſunt: ſed ſunt: ⁊ propter eternitateꝫ in
qua ſunt ⁊ fuiſſe ⁊ eſſe ⁊ futura eſſe dicūtur:
ſine vlla mutabilitate tempoꝝ. Non eniꝫ ſic
fuerunt vt eſſe deſinerent: aut ſic futura ſunt
quaſi nunc nō ſint: ſed idipſum eſſe ſemꝑ ha
buerunt: ſemper habitura ſunt. Manent aūt
nō tanq̄ꝫ in ſpacijs locoruꝫ fixa veluti corpo
ra: ſꝫ in natura incorporali ſic itelligibilia pͣ

ſto ſunt mentis aſpectibus: ſicut iſta in locis viſibilia vel contrectabilia corpis ſenſibus. Non aũt ſolũ rex ſenſibiliũ in locis poſitax ſine ſpacijs localibus manẽt intelligibiles in corpaleſqʒ rõnes: verũetiam motionũ in tẽporibus tranſeũtium: ſine temporali trãſitu ſtant etiaʒ ipẽ vtiqʒ intelligibiles inſẽſibiles ad quas mentis acie puenire paucox eſt. Et cũ puenit: qʒtum fieri poteſt: non in eis manet ipẽ puentor: ſed veluti acie ipſa reuerberata repellit: ⁊ fit rei nõ trãſitorie tranſitoria cogitatio. Que tamẽ cogitatio tranſiẽs p diſciplinas qbus erudit animus: memorie cõmẽdat: vt ſit q̃ redire poſſit: cogitat inde trãſire: q̃uis ſi ad memoriã cogitatio nõ rediret atqʒ qđ cõmẽdauerat ibi inueniret: velut rudis ad hoc ſicut ducta fuerat duceret: idqʒ inueniret et vbi pmũ inuenerat: in illa ſcilicʒ incorporea veritate: vnde rurſus q̃ſi deſcriptũ in memoria figeret. Neqʒ eni ſicut manet: verbi gratia: quadrati corporis icorporalis ⁊ in cõmutabilis ratio: ſic in ea manet hominis cogitatio: ſi tamẽ ad eã ſine phãtaſia ſpatij localis potuit puenire. Aut ſi alicuius artificioſi ⁊ muſici ſoni per moras temporis trãſeũtis numeroſitas comprẽdat: ſine tempore ſtans inqdã ſecreto altoqʒ ſilẽtõ: tãdiu ſaltem cogitari põt quãdiu põt ille cantus audiri: tñ qđ inde rapuerit ⁊ ſi tranſiẽs mẽtis aſpectus ⁊ quaſi glutiẽs in vẽtrem: ita in memoria repoſuerit: poterit recordãdo quodãmodo ruminare: Quod ſi fuerit omimoda obliuione deletum: rurſus doctrina duce ad id venietur qđ penitus exciderat: et ſic inuenietur vt erat.

De opinione platonis qua credidit animas aliã vitã puſqʒ corpib⁹ iducerent habuiſſe.

Capitulum. xv.

Nde plato ille phus nobilis: pſuade
v re conatus ẽ vixiſſe hic aias hominũ
⁊ anteqʒ iſta corpora gererẽt. et hinc eſſe q2 ea que diſcunt: reminiſcũt potius cognita q̃ʒ cognoſcuntur noua. Retulit eni puerum quẽdam neſcio quid de geomitria interrogatum ſic reſpondiſſe: tanqʒ eſſet illius peritiſſimus diſcipline. Gradatiʒ quippe atqʒ artificioſe interrogatus: videbat quod vidẽdũ erat: dicebatqʒ qđ viderat. Sʒ ſi recordatio hec eſſet rerum antea cognitax: nõ vtiqʒ omnes vel pene omnes cum illo modo interrogarent: h̃ poſſet. Nõ eni omnes in pore vita geometre fuerũt: cũ tã rari ſint in genere hũano: vt vix poſſit aliqs inueniri. Sʒ poti⁹ credẽdũ ẽ mẽtis itellectualis ita pditã eẽ naturã: vt reb⁹ itelligibilibus naturali ordine diſponẽte pditore ſubiuncta ſic iſta videat in quadam luce ſui generis incorporea: queadmodum oculus carnis videt que in hac corporea luce circũadiacent: cuius lucis capax ei qʒ cõgruens eſt creatus. Nõ eni ⁊ ipẽ iõ ſine magiſtro alba ⁊ nigra diſcernẽt: q2 iſta iã nouerat anteqʒ in hac carne crearet. Deniqʒ cur de ſolis reb⁹ itelligibilib⁹ id fieri põt: vt bñ iterrogatus qſqʒ reſpondeat qđ ad quãqʒ ptinet diſciplinã: etiã ſi eius ignarus ẽ. Cur hoc facere de rebus ſenſibilibus nullus põt: niſi quas iſto, vidit in corpore conſtitutus: aut eis q nouerãt indicãtibus credidit: ſeu litteris cuiuſqʒ ſeu vbis. Nõ eni acqeſcẽdum ẽ eis q ſamiũ pythagorã ferũt recordatũ fuiſſe talia nõnulla q̃ nõ fuerat expt⁹: cũ hic alio iã fuiſſet i corpe: ⁊ alios nõnullos narrãt alij eiuſmodi aliqd in ſuis mẽtibus paſſos: quas falſas fuiſſe memorias: q̃les plerũqʒ experimur in ſõnis: qñ nobis videmur reminiſci q̃ſi egerimus aut viderimus qđ nec egimus oĩno nec vidimus: ⁊ eo mõ affectas eſſe illorũ mẽtes etiã vigilantiũ inſtinctu ſpirituũ malignoruʒ: atqʒ fallaciũ: qbus cure eſt de reuolutionibus animax falſax opinionẽ: ad decipiẽdos hoĩes firmare vel ſerere. Et h̃ cõijci põt: q2 ſi vere illa recordarent q̃ hic in alijs antea poſiti corpibus viderãt: multis ac pene omnibus id cõtingeret: qñ quidẽ vt de viuis mortuos: ita de mortuis viuos: tãqʒ de vigilãtibus dormiẽtes: ⁊ de dormiẽtibus vigilantes ſine ceſſatione fieri ſuſpicantur. Si ergo hoc eſt ſapientie ⁊ ſciẽtie recta diſtinctio vt ad ſapiẽtiã ptineat eternarũ rerũ cognitio intellectualis. ad ſciẽtiã vo tẽporaliũ rerum cognitio rõnalis: qd cui ppõnẽduʒ ſiue poſtponẽdum ſit: nõ eſt difficile iudicare. Si aũt alia eſt adhibenda diſcretio qua dinoſcantur hec duo: que proculdubio diſtare ap'lus docet dicens. Alij dat qdẽ per ſpiritum ſermo Cõ. 11
ſapientie: alij ſermo ſcientie ſecundũ eundẽ ſpiritũ. Tamẽ etiam iſtox duox q̃ nos poſuimus euidẽtiſſima differẽtia eſt: q2 alia ſit intellectualis cognitio eternarum rerum: alia rationalis temporalium: ⁊ huic illã preponẽ

dam eſſe ambigit nemo. Relinquētibus ita/ qꝫ nobis ea q̄ exterioris ſunt hoīs: ⁊ ab eis q̄ cōmunia cuꝫ pecoribus habemus introrſuꝫ aſcendere cupiētibus: anteqꝫ ad cognitioneꝫ rerum intelligibiliuꝫ atqꝫ ſummaꝝ que ſem/ piterne ſunt veniremus: temporalium reruꝫ cognitio ratiōalis occurrit. Etiam in hac igi tur inueniamus, ſi poſſumus aliquā trinitatē ſicut inueniebamus in ſenſibus corpis: ⁊ in his que per eos in animam vel ſpiritum no/ ſtrum imaginabiliter intrauerunt: vt ꝑ cor/ poralibus reb⁹ quas corporeo foris poſitas attingimus ſenſu: intus corporum ſimilitudi nes haberemus impreſſas memorie: ex qui/ bus cogitatio formaref tertia voluntate vtrū qꝫ iungente: ſicut formabatur foris acies ocu lorūꝫ quā voluntas vt viſio fieret adhibebat rei viſibili: ⁊ vtrunqꝫ iungebat etiam illic ipſa ſe admouens tertiam. Sed non eſt hoc coar/ tanduꝫ in hunc librum: vt in eo qui ſequif ſi deus adiuuerit cōuenienter poſſit inquiri: et qđ inuentum fuerit explicari.

Explicit liber duodecimus.

Incipiunt capiula. xiij. libri.

j De gemino rationalis mentis officio quoꝝ vnū ad tēporalia: aliud pertinet ad eterna.
ij De fide que licet ꝑ corporis ſenſuꝫ mē te concepta ſit: nihil tamen inuenif ha/ bere corporeum.
iij De voluntate quā ⁊ ſinguli propriā et omnes etiaꝫ nō indicatam poſſunt ha/ bere cōmunem.
iiij De beatitudine quaꝫ omnes vna volū tate expetunt: ſed non eadē omnes diſ finitione nouerunt.
v An oēs beati ſint qui viuunt vt volūt.
vi Propioreꝫ eſſe beatitudini voluntatē rectam etiā nō adeptā qđ cupit: qꝫ pra uaꝫ etiam ſi quod cōcupiuit obtinuit.
vij Ad verā beatitudineꝫ viā eſſe ꝑ fideꝫ rectā: ſine q̄ nulla cuiqꝫ poſſit fortitudo prodeſſe.
viij Perfectam beatiudinem niſi in eter/ na vita eſſe non poſſe.
ix An eternitatis capax ſit hūana natura.
x An alio modo omnipotēs deus hoieꝫ eternitati debuerit reformare: quā vt ſi bi deus filius naturā vniret humanā.
xi Qua ratione in ſanguine chriſti iuſtifi cenf credentes: ⁊ quomodo in h̄ ſacra mento totius ſit trinitatis operatio.
xij Quo merito homo diabolice ſit tradi/ tus poteſtati.
xiij De ꝯſilio dei q̄ ei placui vt ptās diabo li nō potētia: ſed iuſtitia vinceretur.
xiiij De omniū debito ꝑ nihil debentē chri ſtum ſoluto.
xv In quo ſit diabolus victus a chriſto.
xvi Ad qꝫ vtilitatē fideliū renatoꝝ mala q̄ ꝑ originale peccatū ſunt ꝯtracta conuer ſa ſint.
xvij De his que per incarnationeꝫ chriſti ſunt collocata credentibus.
xviij De natiuitate domini ex maria virgi/ ne ⁊ ſpirituſancto.
xix Q. ꝺ verbū caro factū qđ ē xp̄s ieſus: ⁊ ſapiētie theſauros iſe habeat ⁊ ſciētie.
xx Neminem poſſe ſine fide ad veraꝫ bea titudinem peruenire.

Aurelij auguſtini epiſcopi de trinitate liber tredecimus incipit.

De gemino rōnalis mētis officio: quoꝝ vnū ad tpalia: aliud ptinet ad eterna. Ca. j.

i. In libro ſupiore huius opis duodecimo ſatis egim⁹ diſ/ cernere rōnalis mētis offm̄ in tpalib⁹ reb⁹: vbi non ſola cognitio: veꝝ ⁊ actio nr̄a ver ſaf: ab excellētiore eiuſdē mē tis officio: qđ ꝯtemplandis eternis rebus īpendif: ac ſola cognitiōe frui tur. Cōmodius aūt fieri puto: de ſcripturis ſanctis aliqd interſerā: quo facili⁹ poſſit vtrū qꝫ dinoſci. Euāgeliū ſuū iohānes euāgeliſta ſic exorſus eſt. In ꝑncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbū: h̄ erat in pn cipio apud deū: oīa ꝑ ipm̄ facta ſūt: ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil. Q ꝺ factū ē i ipo vita erat: ⁊ vi ta erat lux hoiuꝫ: ⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ te/ nebre eā nō cōprehēderūt. Fuit hō miſſus a deo: cui nomē erat iohānes: hic venit in teſti ſtimoniū: vt teſtimoniuꝫ ꝑhiberet de lumine vt oēs crederēt ꝑ illū. Nō erat ille lux: ſꝫ vt te ſtimoniū ꝑhiberet de lumine. Erat lux vera Joh. j.

q̃ illuminat oĩm hoĩem venientẽ in hũc mun
dũ. Jn mũdo erat: ⁊ mũdus ꝑ ipm̃ factus ẽ:
⁊ mundus eũ nõ cognouit. Jn ꝓpria venit
⁊ sui eũ nõ receperũt. Quotquot aũt receperũt
eũ: dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri: his qui
credũt in nomine eius. Qui nõ ex ſanguini/
bus neq; ex voluntate carnis: neq; ex volun
tate viri: ſ; ex deo nati ſunt. Et ꝟbũ caro fa/
ctũ ẽ ⁊ habitauit in nobis. Et vidim⁹ glãm
eius. glãm q̃ſi vnigeniti a pr̃e: plenu; gratie
⁊ veritatis. Hoc totũ qđ ex euãgelio poſui: i
p̃cedẽtib⁹ ſuis ptib⁹ h; qđ immutabile ac ſem/
piternũ eſt: cuius ꝯtemplatio nos beatos fa/
cit. Jn ꝯſequẽtibus ꝟo: pmixta cũ tpalib⁹ cõ
memorant eterna. Ac ꝑ hoc aliq̃ ibi ad ſcien
tiã ptinẽt: aliqua ad ſapientiã: ſicut libro duo
vbi. ʒ decimo p̃ceſſit nr̃a diſtinctio. Nam in p̃nci/
pio erat verbũ: ⁊ ꝟbũ erat apud deu;: ⁊ de⁹
erat ꝟbu;: hoc erat in p̃ncipio apud deũ oĩa
ꝑ ipm̃ facta ſunt: ⁊ ſine ipo factu; eſt nihil: qđ
factum e, in ipo vita erat: ⁊ vita erat lux hoĩu;
⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre ea; nõ com/
p̃henderunt. Cõtẽplatiuã vitã reqrit: ⁊ intel
lectuali mẽte cernendũ eſt. Qua in re quãto/
magis q̃ſq; ꝓfecerit: tãto fiet ſine dubitatiõe
ſapientior. Sed propter id qđ ait. Lux lucet
in tenebris: ⁊ tenebre eã nõ cõprehẽderunt:
fide vtiq; opus erat q̃ crederet qđ nõ videt.
Tenebras q̃ppe intelligi voluit auerſa ab hu
ius luce eãq; min⁹ idonea ꝯtueri corda mor/
taliũ. ꝓpter qđ adiũgit ⁊ dicit. Fuit hõ miſ/
vbi. ʒ ſus a deo: cui nomẽ erat iohãnes: h venit in
teſtimoniu; vt teſtimoniu; ꝑhiberet de lumi
ne vt oẽs crederẽt ꝑ illu;. Hoc tam tpaliter
geſtũ ẽ: ⁊ ad ſcientiã ptinet que cognitione hi
ſtorica ꝯtinet. Hoĩem autẽ iohãne; in phan
taſia cogitamus: q de humane nature noticia
impꝛeſſa eſt noſtre memorie. Et hoc eodẽ mo/
do cogitãt ſiue q iſta nõ credũt: ſiue q credũt.
Vtriſq; eni; notũ eſt qđ ſit hõ. cui⁹ exteriorẽ
ptẽ id ẽ corp⁹ ꝑ corpis lumĩa didicerũt. Jnte
riorẽ ꝟo. id ẽ aĩa; in ſemetipis: q ⁊ ipſi ho/
mines ſunt: ⁊ ꝑ humana; cõuerſationem co/
gnita; tenent: vt poſſint cogitare qđ dicitur.
Fuit homo cui nomẽ erat iohãnes: q ⁊ no/
mina ſciant loquendo ⁊ audiẽdo. Quod aũt
ibi eſt: miſſus a deo: fide tenent q tenent. Et
q fide non tenent: aut dubitatione ambigunt
aut infidelitate derident. Vtriq; tamen ſi nõ
ſunt ex numero nimis inſipientium: q dicũt
in corde ſuo nõ eſt: deus hec audiẽtes verba
vterq; cogitãt: ⁊ qđ ſit deus: ⁊ quid ſit mitti a
deo. ⁊ ſi non ſicut res ſe habẽt certe ſicut va/
lent. Fidem porro ipam quam videt quiſq;
in corde ſuo ſi credit. vel nõ eſſe: ſi nõ credit.
aliter nouimus: nõ ſicut corpora que videm⁹
oculis corporis: ⁊ per ipſoꝝ imagines quas
memoria tenemus: etia; abſentia cogitamus
nec ſicut ea que nõ vidimus ⁊ ex his que vi/
dimus cogitatione vtcũq; formamus: ⁊ me
morie cõmendamus: quo recurramus cum
voluerimus: vt illic ea vel potius qualeſcun/
q; imagines eoꝝ; quas ibi fiximus ſimiliter
recordatione cernamus. Nec ſicut hominẽ
viuum cuius animam etiã ſi nõ videmus ex
noſtra coniicimus: ⁊ ex motibus corporali/
bus hominem viuũ. ſicut viuendo didicim⁹
intuemur etiam cogitando. Non ſic videtur
fides in corde in quo eſt ab eo cuius eſt: ſed
eam tenet certiſſima ſcientia: clamatq; cõſciẽ
tia. Cum itaq; propterea credere iubeamur
quia id quod credere iubemur videre nõ poſ
ſumus. ipſam tamen fidem quando ineſt in
nobis videmus in nobis: quia ⁊ rerum ab/
ſentium p̃ſens eſt fides: ⁊ rerum que foris
ſunt intus eſt fides. ⁊ reru; q̃ nõ videntur vi
detur fides: ⁊ ipſa tamen tẽporaliter fit in cor
dibus hominum. Et ſi ex infidelibus fideles
fiunt: perit ab eis. Aliquando autẽ; ⁊ rebus
falſis accõmodatur fides. loquimur enim ſic
vt dicam⁹ habita eſt ei fides ⁊ decepit. Qua
lis fides: ſi tamen ⁊ ipſa dicenda eſt fides nõ
culpabiliter de cordibus perit: quando eam
inuenta veritas pellit optabiliter autẽ; reru;
verarum in eaſdem res fides tranſit. Non
enim dicendu; eſt perit: quando ea que crede
bantur videntur. Nunquid enim adhuc fi/
des dicenda eſt cum diffinita ſit in eſpiſtola
ad hebreos fides: dictũq; ſit eam eſſe ꝯiũctio
ne; rerum que nõ videntur. Deinde quod
ſequitur. Hic venit in teſtimonium: vt teſti/ Joh. j.
moniu; perhiberet de lumine: vt omnes cre
derent per illu;. actio vt dixi temporalis eſt.
Tpaliter eni; teſtimoniu; ꝑhibet etiam de re
ſempiterna: qđ eſt intelligibile lumen. De q̃
vt teſtimoniũ perhiberet venit iohãnes: q nõ
erat lux: ſed vt teſtimoniu; ꝑhiberet de lumi/
ne. Adiungit enim. Erat lux vera: que il/ Vbi. ʒ

luminat oēm hoiem venientē in hūc mūdū. In mūdo erat: ⁊ mūdus p ipm fact⁹ ē: ⁊ mūdus eū nō cognouit. In propria venit ⁊ ſui eū nō receperūt. Hec verba oīs q latinā linguam ſciūt: ex rebus itelligūt quas nouerūt. Quaꝝ aliq nobis inotuerūt p corpis ſenſus ſic hō ſic ipē mūdus: cuius tā euidētē magnitudinē cernimus: ſicut eorūdē verboꝝ ſoni. Nā ⁊ auditus ſenſus ē corpis. Aliq aūt p animi rōnē: ſicut id qđ dictū ē. ⁊ ſui eū nō re-
Vbi. ſ ceperūt. Intelligit enī: nō in eū crediderūt. Qđ qd ſit nullo corpis ſenſu: ſʒ animi rōne cognouimus. Ipoꝝ etiā vboꝝ nō ſolū ſonos: ſed ſignificatiōes: ptim p corpis ſenſuʒ ptim p animi rōnē didicimus. Nec ea vba nūc pmū audiuimus: ſed q̄ iaʒ audieramus. Et nō ſolū ipſa: verūetiā q̄ ſignificarēt cognita: memoria tenebam⁹: ⁊ h agnouim⁹. Hoc enī nomē diſſyllabū cū dicit mūdus: qm ſonus ē: res vtiq corpalis p corpus inotuit. id ē p aurē. ſed etiā qđ ſignificat p corpus inotuit. id eſt p oculos carnis. Mūdus qppe in quātū notus ē: vidētib⁹ notus ē. Ad h verbū quattuor ſyllabaꝝ qđ eſt crediderūt: ſono ſuo qm corpus eſt p aurē carnis illabit. Qđ aūt ſignificat: nullo corpis ſenſu: ſʒ animi rōne cognoſcit. Niſi enī qd ſit crediderūt p animū noſſemus: nō itelligeremus qd non fecerint illi de qbus dictū eſt: ⁊ ſui eū nō recepe-
Vbi. ſ rūt. Sonus ergo verbi forinſecus inſtrepit auribus corpis: ⁊ attingit ſenſuʒ q vocat auditus. Species quoq hominis: ⁊ in nobis ipſis nota eſt: ⁊ forinſecus in alijs. adeſt corporis ſenſibus oculis cū videt aurib⁹ cū audit: tactui cū tenet ⁊ tangit. Habet etiā i memoria noſtra imaginē ſuā: incorporalē qdeʒ: ſʒ corpi ſimilē. Mundi deniq ipſius mirabilis pulchritudo forinſecus pſto ē: ⁊ aſpectibus nr̄is: ⁊ ei ſenſui q dicit tact⁹ ſi qd eius attingimus. Habet etiam ipe itus in memoria nr̄a imaginē ſuā: ad quā recurrim⁹: cū eū vel ſepti parietib⁹ vl' etiā i tenebris cogitam⁹ Sʒ de his imaginib⁹ reꝝ corpaliū i corpalibus qdē habentib⁹ tm̄ ſilitudines corpoꝝ: ⁊ ad vitam exterioris hominis pertinentibus: iā ſatis i vndecimo libro locuti ſumus. Nūc aūt agimus de homine interiore ⁊ eius ſciētia: ea que reꝝ eſt tpaliuʒ ⁊ mutabiliū. in cui⁹ intētionē cū aſſumit aliqd: etiā de rebus ad exteriorē hominē ptinentibus: ad hoc aſſumēdū ē vt aliqd ide doceat qđ rationalē adiuuet ſciētiā. Ac p h reꝝ q̄s cōmunes cū aīantib⁹ irrationalibus habem⁹: rationalis vſus ad interiorē hominem ptinet. nec recte dici poteſt cum irrationalibus animantibus cuʒ nobis eſſe cōmunem.

De fide que licet p corporis ſenſum mēte cōcepta ſit: nihil tm̄ inuenitur habere corporeū.

Capi. ij.

Fides vero de qua in hoc libro aliqādo diutius diſputare certa diſpoſitiōis noſtre rōne cōpellimur: quā q habēt fideles vocant: ⁊ qui nō habent infideles. ſicut hi q venienteʒ in propria dei filiuʒ nō receperunt: q̄uis ex auditu in nobis facta ſit. Joh. j.
Nō tm̄ ad euʒ ſenſuʒ corpis pertinet q appellat auditus: qm̄ non eſt ſonus. nec ad oculos huius carnis: qm̄ nō eſt color aut corpis forma. nec ad eū q dicit tactus: quoniā corpulētie nihil habet. nec ad vllū ſenſū corppis quoniā cordis res iſta nō corporis: nec foris eſt a nobis: ſʒ in intimis nr̄is. nec eā qſq̄ʒ hoiuʒ videt in alio. ſʒ vnuſquiſq in ſemetipo. Deniq pōt ⁊ ſimulatione ɔfingi: ⁊ putari eſſe in q̄ nō eſt. Si iam igit quiſq fidē apud ſeipm videt. in altero aūt credit eſſe eam nō videt: ⁊ tāto firmius credit: quanto fructus eius magis nouit quos operari ſolet fides p dilectioneʒ. Quāobreʒ omnibus de quibus euangeliſta ſubiungit ⁊ dicit. Quotquot aūt receperunt Ibidem
euʒ: dedit eis poteſtateʒ filius dei fieri: his q credunt in nomine eius: q nō ex ſanguinib⁹ neq ex voluntate carnis: neq ex voluntate viri: ſʒ ex deo nati ſunt. Fides iſta cōmunis eſt non ſicut aliqua corporis forma cōmunis eſt ad videndum omniuʒ oculis quibus preſto eſt. Ex ipſa quippe vna omnium cernentium quodāmodo iformatur aſpectus: ſed ſicut dici poteſt omnibus hominib⁹ eſſe facies humana cōmunis. Nam hoc ita dicit: vt tm̄ ſinguli ſuas habeant. Ex vna ſane doctrina impreſſam fidem credentium cordibus ſingulorū q hoc idem credunt veriſſime dicimus. Sed aliud ſunt ea que credunt: aliud fides qua credunt. Illa quippe in rebus ſunt que vel eſſe vel fuiſſe vel futura eſſe dicunt. hec autem in animo credētis eſt: ei tantū conſpicua cuius eſt: quāuis ſit ⁊ in alijs nō ipſa ſed ſimilis. Nō enī numero ē vna: ſʒ genere. ppter ſimilitudinem tm̄ ⁊ nullā diuerſitatem

imagio vnā dicim⁹ eē q̄z multas. Nā ꝛ duos hoīes ſimillimos cū videm⁹: vnā faciem dicim⁹: ꝛ miramur amboꝝ. Facilius itaq̄z

Act. 4 dicitur multas aīas fuiſſe ſingulas vtiq̄z ſingulorū. de qbus legimus in actib⁹ apoſtolorū: qḋ eis fuerit aīa vna. q̄z vbi dixit apoſto

Eph. 4 lus. Vna fides: tot eas audet q̄ſquā dicere quot fideles. Et tamē q dicit. O mulier ma

mar. 15 gna ē fides tua. ꝛ alteri. Modice fidei quare

Ibi. 14 dubitaſti: ſuā cuiq̄z eſſe ſignificat Sed ita dicit eadē credētiū fides vna: quēadmoduz eadē volentiū voluntas vna: cū ꝛ in ipſis q hoc idē volunt ſua voluntas ſit cuiq̄z cōſpicua. alterius autē lateat: q̄uis idē velit. Et ſi aliqbus ſignis ſeſe idicet credit̄ poti⁹ q̄z videtur. Vnuſquiſq̄z aūt ſui animi cōſci⁹: nō credit vtiq̄z hanc eſſe ſuā: ſed plane puidet voluntatem.

De voluntate quam ꝛ ſinguli propriam ꝛ oēs etiā nō indicatā poſſūt habere cōmunē.

Capitu. iij.

Et quedā ſane eiuſdē nature viuentis ꝛ rōne vtētis tanta ɔſpiratio: vt cū lateat alterū qd alter velit: nōnulle tñ ſint volūtates omniū etiā ſingulis note. Et cū quiſq̄z homo neſciat quid homo alius vnus velit: i quibuſdā rebus poſſit ſcire qd oēs velint. Vnde illa cuiuſdā mimi facetiſſima p̄dicat̄ vrbanitas. Qui cū ſe pmiſiſſet in theatro qd in animo haberēt: ꝛ qd vellēt oēs: alijs ludis eſſe dicturū. atq̄z ad diē conſtitutū ingenti expectatione maior multitudo cōflueret: ſuſpēſis ꝛ ſilētibus oībus dixiſſe perhibet̄. Vile vultis emere: ꝛ care vēdere. In quo dicto leuiſſimi ſcenici oēs tñ ɔſcientias inuenerūt ſuas: eiq̄z vera añ oculos omniū ɔſtituta: ꝛ tñ iprouiſa dicēti admirabili fauore plauſerūt. Cur autē tā magna expectatio facta ē illo pmittēte oīm voluntatē ſe eſſe dicturū: niſi q̄ꝛ latent hominē aliorū hominū voluntates: Sꝫ nunqd iſta latuit iſtū: nunqd quēq̄z latet. Qua tandē cauſa. niſi q̄ꝛ ſunt quedā q̄ nō inconuenienter i alijs de ſe quiſq̄z cōijciat. cōpatiente vel cōſpirante vitio ſeu natura: Sꝫ aliud ē videre voluntatē ſuā: aliud q̄uis certiſſima cōiectura: cōijcere alienā. Nā cōditā romam tā certum habeo in rebus humanis: q̄z cōſtantinopolim: cur romam viderim oculis meis: de illa vero nihil nouerim: niſi q̄ alijs teſtib⁹ credidi. Et minus quidem ille vel ſeipm intuēdo: vel alios quoq̄z experiendo: vili velle emere: ꝛ care vendere: oībus id credidit eſſe cōmune. Sed quoniā reuera vitium eſt: poteſt quiſq̄z adipiſci eiuſmodi: vel alicuius alterius vitij qḋ huic ɔtrariū eſt incurrere peſtilentiā qua huic reſiſtat ꝛ vincat. Nam ſcio ipē hominē cū venalis codex ei fuiſſet oblat⁹: p̄ciq̄z eius ignarū: ꝛ ideo quiddā exiguū poſcētē cernēret vēditorē: iuſtū p̄ciū qḋ multo āplius erat: nec opinātı dediſſe. Quid ſi etiā ſit q̄ſq̄z nequicia tāta poſſeſſus: vt vili vēdat q̄ dimiſerūt parētes: ꝛ caro emat q̄ cōſumant libidines. Nō eſt vt opinor icredibilis iſta luxuries. Et ſi q̄rant̄ tales reperiant̄ aut etiā non q̄ſiti fortaſſis occurrāt: q negtia maiore quā theatrica ppoſitioni vel pnunciatione theatrice inſultēt: magno p̄cio ſtupra emēdo. parno aūt rura vēdendo. Largitiōis etiā grā nouimus quoſdā emiſſe frumēta cari⁹ ꝛ vilius vēdidiſſe ſuis ciuibus. Illud etiā qḋ vetus poeta dixit. Ennius: oēs mortales ſeſe laudari exoptāt: pfecto ꝛ de ſeipō ꝛ de his quos exptus fuerat ɔiecit in alijs ꝛ vi̇ pnunciaſſe hoīuꝫ omniū volūtates. Deniq̄z ſi ꝛ minus ille dixiſſet: laudari oēs vultis: nemo veſtrū vult vituperari. ſimiliter qḋ eſſet oīuꝫ voluntatis dixiſſe videret̄. Sunt tamen q vitia ſua oderint. ꝛ in qb⁹ ſibi diſplicēt ipi. nec ab alijs ſe laudari velint: gr̄aſq̄z agāt obiurgātū beniuolētie: cū iō vitupant̄ vt corrigant̄. At ſi dixiſſet: oēs beati eſſe vultis: miſeri eſſe non vultis: dixiſſet aliqd qḋ nullus i ſua nō agnoſceret voluntate. Quicquid eniꝫ aliud quiſq̄z latenter velit: ab hac volūtate que omnibus hominibus ſatis nota eſt: nō recedit.

De beatitudine quā omnes vna voluntate expetunt: ſed non eadē omnes diffinitione nouerunt. Capi. iiij.

Mirū eſt aūt cū capeſcende atq̄z retinende beatitudinis voluntas vna ſit omniū: vnde tāta exiſtet de ipā beatitudine rurſus varietas atq̄z diuerſitas voluntatū. Non q̄ aliquis eā nolit: ſed q̄ nō oēs eā norint. Si enim oēs eā noſſent: non ab alijs putaret̄ eſſe in virtute animi: alijs in corporis voluptate: alijs i vtraq̄z: ꝛ alijs atq̄z alijs alibi atq̄z alibi. Vt enim eos quecq̄z res maxime delectauit: ita i ea ɔſtituerūt vitam beatam. Quō igit̄ feruentiſſime amant oēs: qḋ

nō omnes ſciūt. Quis pōt amare qđ neſcit. Sicut iaꝫ de hac re in libris ſuperioribus diſputaui. Cur ergo beatitudo amaꝛ ab oibus: nec tñ ſciꝛ ab oibus. An forte ſciunt oēs ipſa que ſit: ſed nō oēs ſciunt vbi ſit: ⁊ inde contētio eſt. Quaſi vero de aliquo mūdi huiꝰ agaꝛ loco: vbi debeat quiſqꝫ velle viuere: qui vult beate viuere. ac nō ita queraꝛ vbi ſit beatitudo: ſicut queriꝛ que ſit. Nam vtiqꝫ ſi in corporis voluptate eſt: ille beatus eſt q̄ fruiꝛ corporis voluptate. Si in virtute animi: ille qui ea fruiꝛ. Si in vtraqꝫ: ille q̄ fruiꝛ vtraqꝫ. Cū itaqꝫ alius dicit: beate viuere eſt voluptate corporis frui. Alius autē beate viuere ē virtute animi frui: nōne aut ambo neſciunt que ſit beata vita: aut non ambo ſciunt. Quomō ergo ambo amant eam ſi nemo poteſt amare qđ neſcit. An forte falſum eſt qđ pro veriſſimo certiſſimoqꝫ poſuimus: beate viuere omnes homines velle. Si enim beate viuere ē: verbi gratia: ſecundū animi virtutē quō beate viuere vult: q̄ hoc nō vult. Nōne verius dixerimꝰ: hō iſte nō vult beate viuere: qꝛ nō vult ſcđm virtutē viuere: qđ ſolū eſt beate viuere. Nō igiꝛ oēs beate viuere volunt: imo pauci hoc volūt: ſi nō eſt beate viuere niſi ſcđm ꝟtuteꝫ animi viuere: qđ multi nolūt. Ita ne falſuꝫ erit. Vñ nec ipſis academicis cum oia dubia ſint: academicus ille cicero dubitauit: q̄ cū vellet in hortēſio dialogo ab aliq̄ re certa de qua nullus ambigeret ſumere ſue diſputationis exordiū. Beati certe inq̄t oēs eſſe volumus: abſit vt hoc falſuꝫ eſſe dicamus. Quis igiꝛ: an dicendum eſt etiā ſi nihil ſit aliud beate viuere: quaꝫ ſecunduꝫ virtutem animi viuere: tñ ⁊ qui hoc non vult: beate vult viuere. Nimis quidem hoc videtur abſurdum. Tale ē enim ac ſi dicamus. Et qui non vult beate viuere: beate vult viuere. Iſtam repugnātiam q̄s audiat: q̄s ferat: ⁊ tñ ad hanc contrudit neceſſitas. Si ⁊ oēs beate velle viuere verū eſt: ⁊ non oēs ſic volunt viuere quomō ſolū viuiꝛ beate: veruꝫ eſt.

An omnes beati ſint qui viuunt vt volunt. Capi. v.

a An forte illud eſt qđ nos ab his anguſtiis poſſit eruere: vt quoniaꝫ diximꝰ ibi quoſqꝫ poſuiſſe beatam vitā: quod eos maxime delectauit. vt voluptas epicurū virtus zenonem: ſic aliuꝫ aliquid aliud: nihil dicamus eſſe beate viuere: niſi viuere ſcđm delectationeꝫ ſuā: ⁊ ideo falſuꝫ nō eſſe: ꝙ oēs beate viuere velint: qꝛ oēs ita volūt: vt quēqꝫ delectat. Nā ⁊ hoc populo ſi ꝓnunciatū eſſet in theatro: omnes id in ſuis voluntatibus inuenirent. Sed hoc quoqꝫ cicero cum ſibi ex aduerſo propoſuiſſet: ita redarguit: vt q̄ hoc ſentiant: erubeſcant. Ait eniꝫ. Ecce autē nō philoſophi quideꝫ: ſed prompti tamen ad diſputanduꝫ: omnes aiunt eſſe beatos: q̄ viuāt vt ipſi velint: hoc eſt quod nos diximus: vt quoſqꝫ delectat. Sed mox ille ſubiecit: falſum id q̄dem. Velle eniꝫ qđ nō deceat. idipm̄ miſerimū eſt. Nec tā miſeꝝ eſt nō adipiſci quod velis: ꝙ adipiſci velle qđ nō oporteat: preclariſſime omnino atqꝫ veriſſime. Quis nanqꝫ ita ſit mente cecus: ⁊ ab oī luce decoris alienꝰ ac tenebris dedecoris inuolutus: vt eum qui nequiter viuit ac turpiter: ⁊ nullo ꝓhibente: nullo vlciſcente: ⁊ nullo ſaltem reprehēdere audēte. inſup ⁊ laudātibus plurimis: qm̄ ſicut ait ſcriptura diuina. Laudaꝛ peccator in deſiderijs anime ſue: ⁊ qui iniqua gerūt benedicūꝛ: Ps. 9 implet omnes facinoroſiſſimas ⁊ flagicioſiſſimas voluntates: ideo beatuꝫ dicat: qꝛ viuit vt vult: cū ꝑfecto quis ⁊ ſic miſer ē: minus tñ eſſet ſi nihil eoꝝ qui perperā voluiſſet habere potuiſſet. mala eniꝫ volūtate vel ſola quiſqꝫ miſer efficiꝛ: ſed miſerior ptāte: q̄ deſiderū male voluntatis impleꝛ. Quapropꝛ qm̄ verū eſt ꝙ oēs homines eſſe beati velint: idqꝫ vnū ardentiſſimo amore appetāt: ⁊ ꝓpter hoc cetera q̄cunqꝫ appetunt: nec quiſqꝫ poteſt amare: qđ oīno q̄d vel q̄le ſit neſcit: nec poteſt neſcire q̄d ſit qđ velle ſe ſcit. ſequiꝛ. vt omnes beatā vitā ſciant. Oēs aūt beati habent: qđ volunt: q̄uis nō omnes qui habēt: qđ volūt cōtinuo ſint beati. Cōtinuo autē miſeri q̄ vel nō habent qđ volunt: vel id habent quod nō recte volunt. Beatus igiꝛ nō eſt niſi q̄ ⁊ habet oia que vult: ⁊ nihil vult male.

Proprioreꝫ eſſe beatitudini voluntateꝫ rectam etiaꝫ nō adeptam quod cupit quā prauā etiam ſi quod cōcupiuit obtinuit. Ca. vi.

c Vꝫ ergo ex his duobus beata vita cōſtet: atqꝫ omnibus nota: omnibus cara ſit: q̄d putemus eſſe cauſe: cur horū duorū qñ vtrūqꝫ nō poſſunt magis eligāt homines: vt oia que volūt habeāt: ꝙ vt oia bene velint etiā ſi nō habeant. An ipſa eſt pra

uitas generis humani: cuꝫ eos nõ lateat: nec
illũ beatũ eſſe q qð vult nõ habet: nec illum q
qð male vult habet: ſed illũ q ꝛ habet q̃cunqꝫ
vult bona: ꝛ nulla vult mala: ex his duobus
ꝗbus beata vita ꝑficiť qñ vtrunqꝫ nõ dať: id
eligať potius: vnde magis a beata vita rece/
diť. Longius ꝗppe ab illa eſt ꝗcunqꝫ adipiſci
tur male cõcupita: qꝫ qui nõ adipiſciť cõcupi
ta: cũ potius eligi debuerit voluntas bona at
qꝫ preponi: etiã nõ adepta que appetit. Pro
pinquat enim beato: qui bene vult quecunqꝫ
vult: ꝛ que adeptus cuꝫ fuerit beatus erit. Et
vtiqꝫ nõ mala ſed bona beatũ faciunt: quãdo
faciũt: quoꝝ bonoꝝ habent aliquid iam: idqꝫ
nõ parui eſtimandũ: eamqꝫ ipſam ſcꝫ volun/
tateꝫ bonã: qui de bonis quoꝛuꝫ capax eſt hu
mana natura: nõ de vllius mali ꝑpetratione
vel adeptione gaudere deſiderat: ꝛ bona qua
lia ꝛ in hac miſera vita eſſe poſſunt: prudẽti:
temperanti: forti. ꝛ iuſta mente ſectať: ꝛ quã
tum dať aſſequitur: vt etiam in malis ſit bo/
nus: ꝛ finitis malis omnib⁹ atqꝫ impletus bo
nis omnibus ſit beatus.

**Ad verã beatitudineꝫ viam eſſe ꝑ fidem re/
ctam ſine qua nulla poſſit cuiqꝫ fortitudo pro
deſſe. Ca. vij.**

Et ꝑ hoc in iſta moꝛtali vita erroꝛibus
erũniſqꝫ pleniſſima: p̃cipue fides ẽ ne
ceſſaria: qua in deum crediť. Nõ eniꝫ
quecunqꝫ bona: maximeqꝫ illa quibus ꝗſqꝫ
fit bonus: ꝛ illa quibus fiet beatus. Vn/
de niſi a deo in hominem veniant. ꝛ homini
accedant: inueniri poteſt. Cũ aũt ex hac vita
ab eo qui in his miſerijs fidelis ꝛ bonus eſt
ventũ fuerit ad beatã: tunc erit vere qð nunc
eſſe nullo mõ poteſt: vt ſic homo viuat: quo/
mõ vult. Nõ eniꝫ volet male viuere in illa fe
licitate: aut volet aliꝗd quod deerit: aut deerit
qð voluerit. Quicꝗd amabiť aderit: nec deſi
derabiť qð nõ aderit. omne qð ibi erit: bonũ
erit. ꝛ ſũmus deus ſũmum bonum erit: atqꝫ
fruendum amantibus preſto erit. ꝛ qð ẽ om
nino beatiſſimũ ita ſemper foꝛe certum erit.
Nũc vero fecerũt quidã ſibi philoſophi ſicut
eoꝛũ cuiqꝫ placuit vitas beatas ſuas: vt quaſi
propria virtute poſſent: qð cõmuni mortaliũ
cõditione non poterant: ſic ſcilicet viuere: vt
vellent. Sentiebãt enim aliter beatũ eſſe ne/
minem poſſe niſi habendo qð vellet: ꝛ nihil
patiendo qð nollet. Quis aũt nõ qualemcun

qꝫ vitam qua delectať: ꝛ ideo beatam vocat:
vellet ſic eſſe in ſua poteſtate vt eam poſſet ha
bere ꝑpetuam. ꝛ tamẽ ꝗs ita eſt. ꝗs vult pati
moleſtias quas fortiter toleret: quãuis eas
velit poſſitqꝫ tolerare ſi patitur. Quis velit
in toꝛmentis viuere: etiam qui poteſt in eis ꝑ
patientiam tenendo iuſtitiam laudabiliter vi
uere. Tranſitura cogitauerunt hec mala qui
ea pertulerunt vel cupiendo habere: vel ti/
mendo amittere quod amabant: ſiue nequi/
ter ſiue laudabiliter. Nam multi per tranſi/
toꝛia mala: ad manſura fortiter tetenderunt.
qui profecto ſpe beati ſunt: etiaꝫ cũ ſunt in trã
ſitoꝛijs malis: per que ad bona nõ trãſitoꝛia
perueniunt. Sed qui ſic ſpe beatus eſt: nõdũ
beatus eſt. Expectat nanqꝫ per patientiã bea
beatitudinẽ quã nondũ tenet. Qui vero ſine
vlla ſpe tali: ſine vlla tali mercede cruciatur:
quantãlibet adhibeat tolerantiam: nõ eſt bea
tus veraciter: ſed miſer fortiter. Neqꝫ enim
ꝓpteeea miſer nõ eſt: qꝛ miſerioꝛ eſſet: ſi ꝛ i/
patienter miſeriã ſuſtineret. Porro ſi iſta nõ
patitur que nollet pati in ſuo coꝛpoꝛe: nec tũc
quidem beatus habendus eſt. quoniã nõ vi/
uit vt vult. Vt enim alia omittã q̃ coꝛpoꝛe il/
leſo ad animi pertinẽt offenſiones: ſine ꝗbus
viuere vellemus: ꝛ ſunt innumerabilia. vellet
vtiqꝫ ſi poſſet ita ſaluum ꝛ incolume habe/
re coꝛpus: ꝛ nullas ex eo pati moleſtias: vt
id haberet in poteſtate: aut in ipſius incoꝛru
ptione coꝛpoꝛis. quod quia non habet: ac pẽ
det in ꝗ certo: profecto nõ viuit vt vult. Quã
uis enim per fortitudinem ſit paratus excipe
re: ꝛ equo ferre animo quicquid aduerſitatis
acciderit: mauult tñ vt non accedat ꝛ ſi poſſit
facit. atqꝫ ita paratus eſt in vtrunqꝫ ut quan
tum in ipſo eſt alteruꝫ optet: alterum uitet ꝛ
ſi quod uitat incurrerit: ideo uolens ferat:
quia fieri non potuit quod uolebat. Ne op
primatur ergo ſuſtinet: ſꝫ ꝓmi nollet. Quõ
ergo uiuit ut uult. an quia uolens foꝛtis eſt
ad ferenda que nollet illata. Ideo igitur id
uult qð poteſt: quoniã qð uult ñ põt. Hec ẽ
tota utrũ ridenda: an potius miſeranda ſu/
perboꝛũ beatitudo moꝛtalium: gloꝛiantium
ſe uiuere ut uolunt: quia uolentes pacienter
ferũt que accedere ſibi nolunt. Hoc eñ aiũt Teren/
qð ſapienter dixit terentius. Qm̃ non põt tius i an
id fieri qð uis: id uelit qð poſſis. Commode dria
hoc dictũ eſſe quis negat. Sed conſilium eſt

datū misero: ne esset miserior. Beato autē: quales se esse oēs volūt: nō recte nec vere dicit: ū fieri pōt qd vis. Si eni beatus ē: qcqd vult fieri pōt: q2 nō vult qd fieri nō pōt. S3 nō ē mortalitatis huius hec vita. nec erit nisi quādo ꝛ immortalitas erit. Que si nullo modo dari homini posset: frustra etiā beatitudo quereret. quia sine imortalitate nō pōt esse.

Perfectam beatitudinem nisi in eterna vita esse non posse. Capitu. viij.

c Vm ergo beati esse omnes hoies volunt: si verū volunt: ꝑfecto ꝛ esse imortales volunt. Aliter enim beati esse nō possunt. Deniqȝ ꝛ de imortalitate iterrogati. sicut ꝛ de beatitudine: oēs eā se velle respondēt. Sed qualiscūqȝ beatitudo q̄ potius vocet q̄3 sit i hac vita q̄rit. imo vero fingit: duȝ imortalitas desperat: sine qua vera beatitudo esse nō pōt. Ille qppe beate viuit: qd iam superi⁹ diximus. ꝛ astruendo satis fiximus: q viuit vt vult: nec male aliqd vult. Nemo aūt male vult imortalitatē: si ei⁹ hūana capax ꝺ deo donāte natura. cuius si capax nō est: nec beatitudinis capax est. Vt enim homo beate viuat: oportet vt viuat. Que porro morientē vita ipsa deserit: beata vita cū illo manere que pōt: Cū aūt deserit aut nolentē deserit ꝑculdubio: aut volentē: aut neutrū. Si nolentē: quomō beata vita ē: q̄ ita ē in voluntate vt nō sit i potestate. Cūqȝ beatus nemo sit aliqd volēdo nec habendo: quāto minus ē beatus q nō honore: nō possessione: nō qualibet alia re: s3 ipsa beata vita nolēs deserit. quādo ei nulla vita erit: Vnde ꝛ si null⁹ sensus relinquit quo sit misera. ꝑpterea eni beata vita discedit: qm̄ tota vita discedit. Miser est tamē q̄3diu sentit: q2 scit se nolentē ꝯsumi: ꝑpter qd cetera ꝛ quod p̄ ceteris diligit. Nō igit pōt vita ꝛ beata esse: ꝛ nolentē deserere: q2 beatus nolens nemo fit: ac p hoc quanto magis nolentē deserēdo miserū facit. Si aūt volentē deserit: etiaȝ sic quomō beata erat: quā perire voluit q habebat. Restat vt dicant neutrū esse in aio beati. id est cū deseri a beata vita: cū p mortē deserit tota vita: nec nolle. nec velle. ad vtrunqȝ enim parato ꝛ equo animo cōsistere. S3 nec ista beata est vita. que talis ē: vt quē beatū facit: amore eius idigna sit. Quomō enim ē beata vita quā non amat beatus: Aut quomō amat: qd vtrū vigeat: an pereat idifferēter accipit: Nisi forte virtutes quas ꝑpter solā beatitudinem sic amamus ꝑsuadere nobis audent: vt ipsaȝ beatitudinē nō amem⁹. Qd si faciūt: etiā ipsas vtiqȝ amare desistimus: quādo illā ꝑpter quā solā istas amauimus: nō amamus. Deinde quomō erit: vera illa taȝ ꝑfecta: tā examinata: tā eliquata: tā certa sentētia: beatos esse oēs homines velle si ipsi qui iaȝ beati sunt: beati esse nec nolūt nec volūt: Aut si volūt vt veritas clamat: vt natura ꝯpellit: cui summe bonus ꝛ imutabiliter beat⁹ creator idıdit hoc. Si volūt iquā beati esse q beati sunt: beati vtiqȝ nō esse nolunt. Si aūt beati nō esse nolūt: ꝑculdubio nolūt ꝯsumi ꝛ perire qd beati sunt. nec nisi viuentes beati esse possunt. Nolūt igit perire qd viuūt. Immortales ergo volūt: quicūqȝ vere beati vel sunt vel esse cupiūt. Nō autē viuit beate: cui nō adest qd vult. Nullo mō igit eē poterit vita veraciter beata: nisi fuerit sempiterna: Hāc vtrū capiat hūana natura: q̄3 tñ desiderabilē ꝯfitet: nō parua q̄stio ē. S3 si fides assit q̄ inest eis quibus dedit potestatē iesus filios dei fieri: nulla q̄stio est. Joh. j.

An eternitatis capax sit humana natura. Capitu. ix.

h Vmanis qppe argumētationibus hec inuenire conātes: vix pauci magno prediti ingenio: abundātes ocio: doctrinisqȝ subtilissimis eruditi: ad indagandā solius aīe imortalitatē ꝑuenire potuerunt. Cui tamē anime beatā vitā nō inuenerunt stabilē. id est verā. Ad miserias eaȝ qppe vite hui⁹ etiā post beatitudinē redire dixerūt. Et qui eoȝ de hac erubuerūt sniā. ꝛ animā purgatā in sempiternā beatitudinē sine corpe collocandā putauerūt: talia ꝺ mūdi retrorsus eternitate sentiūt: vt hāc de aīa sententiā suā ipsi redarguāt. Quod hic lōgū ē demōstrare: sed in libro. xij. ꝺ ciuitate dei: satis a nobis est quantū arbitror explicatū. Fides aūt ista totū hominē imortalē futuȝ: q vtiqȝ constat ex aīa ꝛ corpe: ꝛ ob hoc vere beatū: nō argumētatione humana: sed diuina auctoritate ꝑmittit. Et ideo cū dictū eēt in euāgelio q iesus dederit potestatē filios dei fieri his q eū receperūt. ꝛ qd sit recepisse eū: breuit fuisset expositū: dicēdo credētib⁹ i noīe ei⁹: quoqȝ modo filij fierēt dei: esset adiectū. q nō ex Joh. j. Ibidē

ſanguinib⁹ neqȝ ex volūtate carnis: neqȝ ex volūtate viri: ſȝ ex deo nati ſunt. ne iſta hoim q̄ȝ videm⁹ ⁊ geſtam⁹ īfirmitas tātā excellētiā
Ibidē deſparet: illico ānexū eſt. ⁊ Vbū caro factū ē: ⁊ habitauit ī nobis: vt a ꝯtrario ſuaderet̄ qḋ incredibile videbat̄. Si eni naťa dei fili⁹ ꝓpter filios hominū miſericordia fact⁹ ē hōis
Vbi. ſ̄ filius. hoc ē eni: Vbū caro factū ē ⁊ habitauit in nobis hoīb⁹: quāto ē credibili⁹ naťa filios hominis: gratia dei filios dei fieri: ⁊ habitare in deo: in q̄ ſolo: ⁊ d̄ quo ſolo eē poſſunt beati participes īmortalitatis ei⁹ effecti. ꝓpter qḋ ꝑſuadēdū dei filius particeps nr̄e mortalitatis effectus eſt.

An alio modo oīpotēs deus hominem eternitati debuerit reformare q̄ȝ vt ſibi deus filius naťam vniret humanam. Ca. x.

e Os itaqȝ q̄ dicūt ita ne defuit deo modus alius quo liberaret hoīnes miſia mortalitatis hui⁹ vt vnigenitū filiū deū ſibi coeternū hominē fieri vellet induēdo humanā animā ⁊ carnē: mortaleq̄ȝ factū
1 Th. 2 mortē ꝑpeti: parꝝ eſt ſic refellere: vt iſtū modū quo nos ꝑ mediatorē dei ⁊ hominū: hoīnē xp̄m ieſū deus liberare dignat̄: aſſeram⁹ bonū ⁊ diuine ꝯgruū dignitati: verūetiā vt oſtēdamus nō aliū modū poſſibilē deo fuiſſe cuius ptāti cuncta eq̄liter ſubiacēt. Sȝ ſanaȝ de nr̄e miſie ꝯuenietiorem modū aliū n̄ fuiſſe nec eē oportuiſſe. Quid eni tā neceſſariū fuit ad erigēdā ſpē nraȝ mētesq̄ȝ mortalium ꝯditione ipſius mortalitatis abiectas ab inmortalitatis deſpatione liberādas: q̄ȝ vt demōſtraret̄ nobis q̄nti nos ꝑēderet de⁹: q̄ntūq̄ȝ diligeret. Quid vero h⁹ rei tāto iſto iudicio manifeſtius atqȝ ꝑclarius: q̄ȝ vt dei fili⁹ imutabiliter bonus: in ſe manēs qḋ erat: ⁊ a nobis ⁊ ꝓ nobis accipiēs qḋ n̄ erat: ꝑter ſue nature detrimētū nr̄m dignatus eſt inire cōſortiū: ꝑus ſine vllo malo ſuo merito: mala nr̄a ꝑferret: ac ſi iam credētib⁹ quātū nos diligat deus: ⁊ qḋ deſpebamus iam ſpantibus dona i nobis ſua ſiue vllis bonis meritis noſtris: imo ꝑcedētibus ⁊ malis meritis nr̄is
gal. 5 in debita largitate ꝯferret: q̄ȝ ⁊ ea q̄ dicūt̄ me
ro. 5. rita nr̄a dona ſunt ei⁹. Vt eni ſides ꝑ dilectionem operet̄: caritas dei diffuſa ē in cordib⁹ noſtris ꝑ ſpiritūſanctuȝ qui datus eſt nobis. Tūc eſt aūt datus: q̄n eſt ieſus reſurrectione
io. 16. clarificatus. Tunc eni cū ſe miſſurū eſſe promiſit ⁊ miſit: q̄ȝ tunc ſicut de illo ſcriptuȝ eſt: Eph. 4
⁊ ante ꝑdictū: Aſcēdit in altū: captiuauit captiuitatē: dedit dona hominibus. Hec dōa Ro. 5.
ſunt m̄rita nr̄a: qbus ad ſummū bonū imortalitatis ⁊ beatitudinis ꝑuenimus. Cōmendat aūt ingt ap̄lus caritatē ſuā de⁹ in nobis: q̄m cū adhuc pctōres eſſemus. xp̄s ꝓ nobis mortu⁹ ē. Multo magis iuſtificati nūc i ſanguine ipſius: ſalui erimus ab ira ꝑ ip̄m. Ad Ibidē
huc addit ⁊ dicit: Si eni cū inimici eēmus recōciliati ſumus deo ꝑ mortē filij eius: multo magis recōciliati ſalui erimus in vita ipſius Quos peccatores dixit ꝑus: hos poſterius inimicos dei: ⁊ quos ꝑus iuſtificatos in ſanguine ieſu chriſti: eos poſteri⁹ reconciliatos ꝑ mortē filij dei. Et q̄s ꝑus ſaluos ab ira ꝑ ip̄m: eos poſtea ſaluos i vita ipi⁹. Nō ergo ante iſtā gratiā quoquo mō peccatores: ſȝ in talibus peccatis fuimus: vt inimici eſſemus dei. Supius aūt q̄deȝ ap̄lus nos peccatores ⁊ inimicos dei duobus idētidē nominibus appellauit: vno velut mitiſſimo: alio plane atrociſſimo dicēs: Si eni chriſt⁹ cū infirmi Ro. 5.
eſſemus adhuc: iuxta tēpus ꝓ impijs mortuus eſt. Quos infirmos: eoſdē impios nūcupauit. Leue aliquid videt̄ infirmitas: ſed aliquando talis eſt: vt impietas nominetur. Niſi tn̄ infirmitas eſſet: medicū neceſſariuȝ nō haberēt: q ē hebraice ieſus: grece ſother: nr̄a aūt locucutiōe ſaluator. Qḋ Vbū latina lingua antea nō habebat: ſȝ habere poťat: ſicut potuit q̄n voluit. Hec aūt apoſtoli ſentē Vbi. ſ̄
tia ꝑcedēs vbi ait. Adhuc cū infirmi eſſem⁹ iuxta tēpus ꝓ impijs mortuus eſt: coheret his duabus ſeq̄ntibus: quaꝝ i vna dixit peccatores: in alia inimicos dei: tanq̄ȝ illis ſingulis reddiderit ſingula. peccatoreſ ad i firmos inimicos dei referēs ad impios.

Qua ratione in ſanguine xp̄i iuſtificet̄ credētes: et quomō in hoc ſacramēto totius trinitatis ſit operatio. Ca. xj.

ſ Ed quid ē iuſtificati in ſanguine ipſius: Que vis eſt ſanguinis huius obſecro: vt in eo iuſtificent̄ credētes. Et quid eſt recōciliati per mortē filij eius. Itane vo cum iraſceret̄ nobis deus pater: vidit mortē filij ſui ꝓ nobis: ⁊ placatus eſt nobis Nunquid ergo filius eius vſqȝ adeo nobis iā placatus erat: vt ꝓ nobis et ā dignaretur mori. pater vero vſqȝ adeo adhuc iraſcebatur

vt niſi filius ꝑ nobis moreretur nõ placaretur
Ro. 8. Et quid eſt qđ alio loco idẽ ipſe doctor gentiũ.
Quid ingt ergo dicemus ad hec. Si deus ꝑ no
bis: qs ꝯ nos. Qui ꝓprio filio nõ pepcit: ſed
ꝑ nobis oĩbus tradidit illū. Quomõ nõ ēt
cum illo omnia nobis donauit. Nunqd niſi
iam placatus eſſet pater: ꝓprio filio non par/
cens pro nobis eũ traderet. Nõne videtur
hec illi velut aduerſa eſſe ſentētia. In illa mo
rit̄ ꝑ nobis filius: ⁊ reconciliat̄ nobis pater
p mortē eius. In hac aũt tanq̄ prior nos di/
lexerit pater. ipē ꝓpter nos filio non parcit.
ipē ꝑ nobis eum tradit ad mortem. Sed vi/
deo q ⁊ antea pater dilexit nos. nõ ſolũ ante/
q̄ pro nobis filius moreret̄: ſʒ anteq̄ ꝯderet
Ephe. j mundum. ipſo teſte aplo q dicit. Sicut elegit
nos in ipõ ante mundi ꝯſtitutionē. Nec filius
patre ſibi nõ parcente ꝑ nobis velut inuitus ē
Gal. 2 traditus. qꝛ ⁊ de ipõ dictũ eſt. Qui me dilexit
⁊ tradidit ſeipm̄ ꝑ me. Omnia ergo ſimul ⁊
pater ⁊ filius ⁊ ambor̄ ſpiritus pariter ⁊ ꝯcor/
diter operant̄: tñ iuſtificati ſumus in xp̄i ſan/
guine: ⁊ recõciliati ſumus deo p mortē filij
eius. Et quõ id factũ ſit: vt potero etiã hic q̄/
tũ ſatis videbit̄ explicabo.

Quo merito homo traditus ſit diabolice po
teſtati. Capi. xij.

QVadã iuſticia dei in poteſtatē diaboli
traditū eſt genus humanũ: peccato p
mi hoīs i oēs vtriuſqʒ ſexus cõmunio
ne naſcentes originaliter tranſeũte: ⁊ paren/
tũ primor̄ debito vniuerſos poſteros obligã
te. Hec traditio pͥus in geneſi ſignificata eſt
Gen. 3 vbi cũ ſerpenti dictũ eſſet. Terrã mãducabis
Ibidem hoī dictũ eſt. Terra es ⁊ in terrã ibis. Eo qđ
dictū eſt: in terrã ibis: mors corporis p̄nun
ciata eſt: qꝛ nec ipſam fuerat experturus ſi pmã
Vbi. s ſiſſet vt factus eſt rectus. Qđ vo viuēti ait.
Terra es: oſtēdit totũ hominē in deterius
Vbi. s cõmutatũ. Tale eſt enim: terra es: quale iſtđ.
Gen. 6 Nõ pmanebit ſpiritus meus in hoībus iſtis
qm̄ caro ſunt. Tunc ergo demõſtrauit eū ei
traditũ cui dictū fuerat: terrã manducabis.
Aplus aūt apertius hoc p̄dicat. vbi dicit. Et
Eph. 2 vos cũ eſſetis mortui delictis ⁊ peccatis ve/
ſtris: in qbus aliquãdo ambulaſtis ſcđm ſecu
lũ mũdi huius ſm̄ pncipē ptãtis aeris. ſpũs hu
ius q nũc operat̄ in filijs diffidētie: in qbus ⁊
nos oēs aliqñ ꝯuerſati ſumus i deſiderijs car
nis nr̄e: facientes volũtates carnis ⁊ affectio
nũ: ⁊ eramus natura filij ire: ſic ⁊ ceteri. Filij
diffidētie ſunt infideles. ⁊ quis hoc nõ eſt an
q̄ fidelis fiat. Quocirca oēs hoīes ab origi/
ne ſub pncipe ſunt ptãtis aeris: q operat̄ in fi
lijs diffidētie. Et qđ dixi ab origine: h eſt qđ
dicit aplus natura: ⁊ ſe fuiſſe ⁊ ſicut ceteros.
Natura ſcʒ vt eſt deprauata pctõ: nõ vt recta
creata ē ab initio. Modus aũt iſte q̄ traditus
eſt hō in diaboli poteſtate: non ita debet in/
telligi: tanq̄ hoc deus fecerit aut fieri iuſſerit
ſʒ q tantũ pmiſerit: iuſte tñ. Illo enim deſerē/
te peccantē: peccati auctor ilico inuaſit. Nec
ita ſane deus deſeruit creaturã ſuã: vt nõ ſe il
li exhiberet deũ creantē ⁊ viuificantē: ⁊ inter
penalia mala etiã bona malis multa p̄ſtantē.
Nõ enim ꝯtinuit i ira ſua miſeratões ſuas: nec ps. 76.
hoīem a lege ſue ptãtis amiſit: qñ in diaboli
ptãte eſſe pmiſit: qꝛ nec ipſe diabolus a ptãte
oīpotentis alienus eſt: ſicut neqʒ a bonitate.
Nã ⁊ maligni angeli vnde qualicũqʒ ſubſi/
ſterent vita: niſi p eũ q viuificat oīa. Si ergo
cõmiſſio peccator̄ p iram dei iuſtā hominē
ſubdidit diabolo: profecto remiſſio peccator̄
per reconciliationem dei benignam: eruit ho
minem a diabolo.

De conſilio dei quo ei placuit vt poteſtas dia
boli nõ potentia: ſed iuſticia vinceret̄.
Capi. xiij.

NOn aũt diabolus potentia dei: ſʒ iuſti
cia ſuperãdus fuit. Nã quid omnipo/
tente potētius. Aut cuius creature po
teſtas: poteſtati creatoris cõparari põt. Sʒ cũ
diabolus vitio puerſitatis ſue factus ſit ama/
tor potētie: ⁊ deſertor oppugnatorqʒ iuſticie.
ſic enim ⁊ hoīes eum tãto magis imitant̄: quã
to magis neglecta: vel etiã peroſa iuſticia po/
tētie ſtudent: eiuſqʒ vel adeptione letant̄: vel
inflãmant̄ cupiditate: placuit deo: vt propter
eruendũ hoīes de diaboli poteſtate: nõ potē
tia diabolus: ſʒ iuſticia vinceret̄. atqʒ ita ⁊ ho
mines imitãtes chriſtũ: iuſticia quererēt dia/
bolũ vincere: nõ potentia. Nõ q potentia q̄
ſi malũ aliqd fugienda ſit: ſed ordo ſeruandus
eſt quo prior eſt iuſtitia. Nã quanta potentia
põt eſſe mortaliũ. teneant ergo mortales iuſti
ciã: potētia imortalibus debet̄. Cui cõparata
quantalibet eor̄ hominũ q potentes vocant̄
in terra: ridicula infirmitas inuenit̄: ⁊ ibi fo/
dit̄ peccatori fouea: vbi vident̄ mali plurimũ
poſſe. Cantat aũt iuſtus ⁊ dicit. Beatus ho ps. 93.

mo quē tu erudieris dn̄e: ⁊ de lege tua docue
ris eū. Ut mitiges ei a diebus malignis: do
nec fodiať pctōri fouea. Quī nō cepellet dn̄s
plebem ſuā: ⁊ hereditatē ſuā nō derelinquet
Quoaduſqꝫ iuſticia ꝯuertať in iudicium: ⁊ q
habēt eam oēs recto ſunt corde. Hoc ḡ tpe q̄
Vbi. s differť potentia populi dei: non repellet dn̄s
plebē ſuā: ⁊ hereditatē ſuā nō derelinquet. q̄ꝫ
Vbi. s talibet acerba ⁊ indigna ip̄a humilis atqꝫ in/
firma patiať: quoaduſqꝫ iuſticia quā nunc ha
bet infirmitas pioꝝ: ꝯuertať in iudiciū. hoc
eſt iudicādi accipiat poteſtatē. Qđ iuſtis in fi
ne ſeruať: cum precedentē iuſticiā ordine ſuo
fuerit potentia ſubſecuta. Potentia quippe
adiūcta iuſticie: vľ iuſticie accedēte potētie: iu
diciariā poteſtatē facit. ptinet aūt iuſticia ad vo
Luc. 2 luntatē bonā. Vn̄ dictū ē ab angelꝭ nato xp̄o
Gl̄ia in excelſis deo: ⁊ in terra pax hoibus
bone voluntatis. Potētia vo ſeq debet iu/
ſticiā: nō precire. Ideo ⁊ rebus ſecundis po/
niť. id eſt ꝓſperis. Secunde aūt a ſequendo
ſunt dicte. Cū enī beatū faciāt: ſicut ſupius
diſputauimus: due res: bn̄ velle: ⁊ poſſe: qđ
velis: nō debet eſſe illa puerſitas: q̄ in eadem
diſputatiōe notata eſt: vt ex duabus rebus
q̄ faciunt beatū poſſe qđ velit hō eligat: ⁊ vel
le qđ oportet: negligat. cū prius debeat habe
re voluntatē bonā. magnā vero poſtea po/
teſtatē. Bona porro volūtas purgāda eſt a
vitijs: a qb⁹ ſi vincit̄ hō: ad hoc vincit̄ vt ma
le velit. ⁊ bona iā volūtas eius quō erit. Op
tandū ē itaqꝫ vt ptās nunc deť: ſed ꝯtra vitia.
ꝓpter q̄ vincēda potētes nolunt eſſe hoies:
⁊ volūt ꝓpter vincēdos hoies. Vt qd hoc.
niſi vt vere victi falſo vincāt: ne ſint veritate
ſed opiniōe victores. velit homo prudēs eē:
velit fortis: velit tempans: velit iuſtus: atqꝫ
vt hec veraciter poſſit: potētiā plane optet at/
qꝫ appetat vt potens ſit in ſeipſo: ⁊ miro mo/
do aduerſus ſeipm̄ ꝓ ſeipſo. Cetera vero q̄
bene vult: ⁊ tm̄ nō poteſt: ſicut eſt imortalitas
⁊ vera ac plena felicitas: deſiderare nō ceſſet:
⁊ patienter expectet.

De omniū debito per nihil debentem xp̄m ſoluto. Capi. xiiij.

Hec eſt igiť iuſticia qua victus eſt dia/
bolus. Que niſi iuſticia ieſu xp̄i. Et
quō victus eſt. Quia cum in eo nihil
morte dignū inueniret: occidit eū tn̄. Et vti
qꝫ iuſtum eſt: vt debitores quos tenebat li/
beri dimittanť: in eū credentes: quē ſine vl/
lo debito occidit: hoc eſt qꝑ iuſtificari dicim⁹
in xp̄i ſanguine. Sic quippe in remiſſionem
peccatoꝝ noſtroꝝ: inocens ſanguis ille effu/
ſus eſt. Unde ſe dicit in pſalmis: in mortuis ps. 57
liberum. Solus enim a debito mortis: liber
ē mortu⁹. Hinc ⁊ in alio pſalmo dicit. Que
nō rapui tūc exoluebā: rapinā volēs intelligi ps. 68.
peccatū. qꝛ vſurpatū ē ꝯ licitū. Vn̄ p os etiā
carnis ſue: ſicut in euāgelio legiť dicit. Et ec Jo. 14.
ce venit pnceps mūdi huius: ⁊ i me nihil in/
ueniet. id ē nullū peccatū. Sꝫ vt ſciāt oēs in/
qt: qꝛ voluntatē pr̄is mei facio: ſurgite eam⁹
hinc. Et pgit inde ad paſſionē: vt ꝓ debitori
bus nobis qđ ip̄e nō debebat exolueret. Nū
qd iſto iure eqſſimo diabolus vinceret: ſi po
tētia xp̄s cū illo agere nō iuſticia voluiſſet: ſed
poſtpoſuit qđ potuit: vt prius ageret qđ opor
tuit. Jō aūt illū eſſe op⁹ erat: ⁊ hoiē: ⁊ deū
Niſi enī hō eſſet: nō poterat occidi. Niſi ⁊
deus eſſet: nō crederet̄ noluiſſe qđ potuit: ſed
nō potuiſſe qđ voluit. Nec ab eo iuſticiā po
tētie p̄latā fuiſſe: ſꝫ ei defuiſſe potētiā ꝓputare
m⁹. Nūc vo humana ꝓ nobis paſſus ē: qꝛ
hō erat. ſꝫ ſi voluiſſet etiā hoc nō pati potuiſſꝫ
qꝛ de⁹ erat. Jō gratior facta ē i humilitate iu
ſticia: qꝛ poſſet ſi noluiſſet humilitatē nō ppe
ti tāta i diuinitate potētia: ac ſic a moriēte tā
potēte: nobis mortalib⁹ ipotētib⁹: ⁊ cōmēda
ta ē iuſticia: ⁊ ꝓmiſſa potētia. Hoꝝ enī duo
rū vnū fecit moriēdo alteꝝ reſurgēdo. Q nid
enī iuſtius. q̄ꝫ vſqꝫ ad mortē crucis ꝓ iuſti/
cia puenire. Et qd potentius: q̄ꝫ reſurgere a
mortuis: ⁊ in celū cū ip̄a carne in q̄ ē occiſus
aſcēdere. Et iuſticia ḡ prius: ⁊ potētia poſtea
diabolū vicit. Juſticia ſcꝫ qꝛ nullū peccatū ha
buit: ⁊ ab illo iniuſtiſſime ē occiſus. potentia
vero: qꝛ reuixit mortuus: nunq̄ꝫ poſtea mo/
riturus. Sed potētia diabolū viciſſet: etiā ſi
ab illo nō potuiſſet occidi: quāuis maiores ſit
potētie etiā ip̄ā mortē vincere reſurgendo:
q̄ꝫ vitare viuēdo. Sed aliud ē ꝓpter qđ iuſti
ficamur in xp̄i ſanguine: cum p remiſſionem
peccatoꝝ eruimur a diaboli poteſtate: hoc ad
id pertinet qđ a xp̄o iuſticia diabolus vincit̄:
nō potentia. Ex infirmitate quippe quam ſu/
ſcepit in carne mortali: nō ex imortali poten/
tia crucifixus eſt chriſtus: de qua tn̄ infirmita
te. ait apoſtolus. Quod infirmū eſt dei: for 1 Cor. 1.
tius eſt hominibus.

In quo ſit diabolus victus a xp̄o. Ca.xv.

N on eſt itaqȝ difficile videre diaboluȝ
victuȝ: qñ q ab illo occiſus eſt reſur/
rexit. Illud eſt maius ⁊ ad itelligēduȝ
ꝓfundius: videre diabolū victū qñ ſibi viciſ
ſe videbat. id eſt qñ xp̄s occiſus eſt. Tūc eni
ſanguis ille: qm̄ eius erat q nullū habuit oino
peccatū: ad remiſſionē nr̄oꝝ fuſus eſt pecca/
toꝝ: vt qꝛ eos diabolꝰ merito tenebat: quos
peccati reos ꝯditione mortis obſtrinxit. hos
ꝑ eū merito dimitteret quē nullꝰ peccati reuȝ
imerito pena mortis affecit. hac iuſticia victꝰ
⁊ hoc vinculo vinctus eſt fortis vt vaſa eius
eriperent: q̄ apd̄ eū cū iп̄o ⁊ angelis eius fue
rūt vaſa ire: ⁊ in vaſa miſicordie verterent.
Hec qppe v̄ba ip̄ius dn̄i noſtri ieſu xp̄i de
celo ad ſe facta: cū ꝑmū vocatē ē: narrat apl̄s
paulus. Nā inter cetera q̄ audiuit: etiā hoc ſi
bi dictū loquit. Ad hoc enim tibi apparui: vt
ꝯſtituerēte miniſtrū ⁊ teſtē coꝝ q̄ a me vides
qbus etiā pre eo tibi liberās te de populo ⁊ d̄
gentibus in q̄s ego mitto te aperire oculos
cecoꝝ: vt auertant a tenebris: ⁊ a poteſtate ſa
thane ad deū: vt accipiant remiſſioneȝ pecca/
toꝝ: ⁊ ſorteȝ q̄ in ſanctis: ⁊ fidē que in me ē.
Colo. i Vnde ⁊ exhortans idē apl̄us eredētes: ⁊ ad
gratiarū actioneȝ deo patri: q eruit nos inqt
de poteſtate tenebraruȝ: ⁊ trāſtulit in regnuȝ
filij caritatis ſue: in quo habemus redēptio/
neȝ in remiſſioneȝ peccatoruȝ. In hac redē/
ptiōe tanqȝ p̄ciū ꝓ nobis datus eſt ſanguis
xp̄i: quo accepto diabolus nō ditatus ē: ſȝ li/
gatus: vt nos ab eius nexibus ſolueremur.
Nec quēquaȝ ſecuȝ coꝝ quos xp̄us ab om/
ni debito liber idebite fuſo ſuo ſanguine rede
miſſet: peccatoꝝ retibus inuolutū traheret ad
ſecunde ad ſempiterne mortis exitiū. ſȝ hacte
nus morerent ad xp̄i gratiam ꝑtinētes: pre/
i Pe. i cogniti ⁊ p̄deſtinati ⁊ electi ante ꝯſtitutionē
mundi: quatenus pro illis ipſe mortuus eſt
xp̄us: carnis tantū morte nō ſpiritus.

Ad quā vtilitateȝ fideliuȝ renatoꝝ mala que
ꝑ originale peccatuȝ ſunt cōtracta: conuerſa
ſint. Capi.xvi.

Q uamuis eniȝ ⁊ ipſa mors carnis de
peccato primi hoīs originaliter vene/
rit tamen bonus eius vſus glorioſiſſi
mos martyres fecit. Et ideo nō ſoluȝ ip̄a: ſed
omnia ſeculi huius mala dolores: laboreſqȝ
hoīum quāqȝ de peccatoꝝ: ⁊ maxime de peti.
originalis meritis veniāt: vñ facta eſt: ⁊ ipſa
vita vinculo mortis obſtricta. tñ remiſſis pec
catis remanere debuerūt: cū qbus homo pro
veritate certaret: ⁊ vnde exerceret v̄tus fide
liū: vt nouus homo ꝑ teſtamentū nouuȝ: iter
mala huius ſeculi nouo ſeculo p̄pararet: miſe/
riā quā meruit vita iſta dānata ſapienter tole
rās: ⁊ qꝛ finiet prudenter gratulās. beatitudi
nē vero q̄ȝ liberata vita figurata ſine fine ha
bitura eſt: fideliter ⁊ patienter expectās. Dia
bolus eniȝ a dn̄atu ⁊ a cordibus fideliū foras
miſſus in quoꝝ dānatiōe atqȝ infidelitate: lȝ
dānatus etiā ip̄e regnabat tm̄ pro conditiōe
mortalitatis huiꝰ aduerſari ſinit: quātū eis ex
pedire nouit. De q̊ ſacre lr̄e ꝑſonāt ꝑ os apo
ſtolicū. Fidelis deus q nō ꝑmittit vos tēpta i Co.10
ri ſupra id qđ poteſtis: ſed faciet cū temptatio
ne exitū: vt poſſitis ſuſtinere. Proſunt autē
iſta mala q̄ fideles pie ꝑferunt: vel ad emen/
dāda peccata: uel ad exercēdaȝ ꝓbandamqȝ
iuſticiā: uel ad demōſtrandā uite huius miſe
riā: ut illa ubi erit beatitudo uera atqȝ ꝑpetua
⁊ deſideret ardētius ⁊ iſtātius iquirat. Sed Ro.8.
circa eos iſta ſeruant. de qbꝰ apl̄s dicit. Sci/
mus quoniā diligētibus deū oīa cooperant
in bonū: his q ſcđm ꝓpoſitū vocati ſunt ſan/
cti. Quoniā q̊s añ p̄ſciuit: ⁊ p̄deſtinauit ꝯfor
mes fieri imaginis filij ſui: vt ſit ip̄e ꝑmoge/
nitus i multis fratribus. Quos aūt p̄deſtina
uit: illos ⁊ vocauit: ⁊ q̊s vocauit: illos ⁊ iuſti
ficauit. Quos aūt iuſtificauit: ip̄os ⁊ glorifi/
cauit. Hoꝝ predeſtinatoꝝ nemo cum diabo
lo ꝑibit: nemo vſqȝ ad mortē ſub diaboli po/
teſtate remanebit. Deinde ſequit: qđ iam ſu
pra commemoraui. Quid ergo dicemus ad Ibideȝ
hec. Si deus ꝓ nobis: quis ꝯtra nos. Qui
filio ſuo proprio nō pepercit: ſȝ ꝓ nobis om
nibus tradidit illū. Quō non ⁊ cum illo om
nia nobis donauit. Cur ḡ ñ fieret mors xp̄i
imo cur nō p̄termiſſis alijs inumerabilibus
modis quibus ad nos liberandos vti poſſet
oīpotēs: ip̄a potiſſimū eligeret vt fieret: vbi
nec de diuinitate eius aliquid immutū eſt aut
mutatū. ⁊ de humanitate ſuſcepta tm̄ benefi/
cij collatū eſt hominibus: vt a dei filio ſempi
terno eodēqȝ hoīs filio mors tp̄alis idebita
redderetur: qua eos a ſempiterna morte de/
bita liberaret. peccata noſtra diabolus tene/
bat: ⁊ ꝑ illa nos merito figebat in morte. Di
miſit ea ille q ſua ñ habebat: ⁊ ab illo imerito

eſt pduct⁹ ad mortē. Tātū valuit ſanguis
ille vt neminē xp̄o indutū in eterna morte
debita detinere debuerit: qui xp̄m morte ĩ
Ro. 5. debita vel ad tp̄us occidit. Cōmēdat ergo
caritatē ſuā deus in nobis: qm̄ cum adhuc
peccatores eſſem⁹: xp̄us p nobis mortu⁹
eſt. Multomagis iuſtificati nūc i ſāguine
ip̄i⁹: ſalui erim⁹ ab ira p ip̄m. Juſtificati i
quit in ſanguine ip̄i⁹. Juſtificati plane i eo
ꝙ a pctis oib⁹ liberati. Liberati aūt a pecca
tis oib⁹: qm̄ p nobis ē dei fili⁹ qui nulluꝫ
habebat occiſus. Salui ḡ erim⁹ ab ira per
ip̄m: ab ira vtiqꝫ dei q̄ nihil eſt aliud ꝗ iu/
ſta vidicta. Non eni ſicut hominis animi
pturbatio eſt ira dei. ſed illi⁹ ira eſt cui dicit
Sap. 12 alio loco ſancta ſcriptura: Tu aūt dn̄e vir/
tutū cū trāqllitate te iudicas. Si ergo iuſta
diuina vindicta tale nomē accepit: etiaꝫ re
cōciliacio dei q̄ recte itelligitur niſi cū talis
ira finit̄: Nec inimici eram⁹ deo: niſi que/
madmodū iuſticie ſunt inimica peccata: q̄/
bus remiſſis tales inimicitie finiūt̄: ꝛ recō
Ro. 8. ciliāt̄ deo quos ip̄e iuſtificat. Quos tn̄ eti/
am inimicos vtiqꝫ dilexit: qn̄qdem ꝓprio
filio ſuo nō pepcit: ſꝫ p nobis omnib⁹ cuꝫ
Ibidēꝫ 5 adhuc inimici eſſem⁹ tradidit eum. Recte
ergo apl'us ſecut⁹ adiūxit: Si eni cū inimi
ci eſſemus recōciliati ſum⁹ deo p mortē fi/
lij eius: p quā facta eſt illa remiſſio peccato
rū. multomagis recōciliati ſalui erim⁹ in
vita ip̄i⁹. In vita ſalui: qui p mortē recōci
liati. Quis enī dubitat daturū amicis vitā
ſuā: p qb⁹ inimicis dedit mortē ſuā. Nō
ſolū autē īqt: ſed ꝛ gloriamur in deo p do
minū nr̄m ieſū xp̄m: per quē nunc recōcili
ationē accepimus. Nō ſolum ait: ſalui eri
mus: ſed ꝛ gloriamur. Nec in nobis: ſꝫ in
deo: nec p nos: ſꝫ p̄ dominū nr̄m ieſuꝫ xp̄ꝫ
p quem nūc recōciliationē accepim⁹: ſecū/
duꝫ ea que ſupius diſputata ſunt. Deinde
Ibidēꝫ ſubiūgit aplus: Propter hoc ſicut p vnuꝫ
hominē peccatū in hūc mūdū intrauit: ꝛ p
peccatū mors: ꝛ ita in oēs homines mors
ptranſijt: in q̄ oēs peccauerūt. ꝛ cetera. In
qbus ꝓlixius de duobus hoib⁹ diſputat.
vno eōe p̄mo adā p cuius peccatū ĩ mor/
teꝫ tāqꝫ hereditarijs malis poſteri ei⁹ obli
gati ſumus. altero aūt ſecūdo adam: q non
homo tm̄: ſꝫ etiā deus eſt: quo p nobis ſol
uente qđ nō debebat: a debitis ꝛ paternis

ꝛ ꝓprijs liberati ſum⁹. Proinde qm̄ p/
pter vnū illū tenebat diabol⁹ oēs p ei⁹ vi/
ciatā carnalē ꝯcupiſcētiā generatos: iuſtuꝫ
eſt vt ꝓpter hūc vnū dimittat oēs p ip̄ius
immaculatā gratiā ſpiritualē regeneratos

De his que p incarnationē xp̄i ſunt colla/
ta credentibus. Capi. xvij.

Sunt ꝛ alia multa q̄ in xp̄i incarnati
one: q̄ ſupbis diſplicēt: ſalubriter i
tuēda atqꝫ cogitāda ſunt. Quorꝫ eſt
vnum qđ demōſtratū ē hoī: quē locū habe
ret in rebus q̄s ꝯdidit deus: qn̄qdē ſic deo
ꝯiungi potuit hūana natura: vt ex duabus
ſubſtātijs fieret vna pſona: ac p hoc iaꝫ ex
tribus ſcꝫ deo: anima ꝛ carne: vt ſupbi illi
maligni ſpirit⁹ q ſe ad decipiēdū q̄ſi ad ad
iuuādū medios interponūt. nō ideo ſe au/
deāt homini p̄ponere: q2 nō habēt carneꝫ
ꝛ maxime q2 ꝛ mori in eadē carne digna/
tus eſt filius dei: ne ideo illi tāqꝫ deos ſe co
li pſuadeāt: q2 vidēt̄ eē imortales. Deide
vt gratia dei in nobis ſine vllis p̄cedētib⁹
merit̄ i homine xp̄o cōmēdaret̄: q2 nec ip/
ſe vt tāta vnitate deo vero ꝯiūctus vna cū
illo pſona. id eſt ip̄e homo aſſumptus mox
vt homo etiā deus filius dei fieret vllis eſt
p̄cedētibus meritis aſſecutus. Sꝫ ex quo
eſſe homo cepit eē: ex illo ꝛ deus. vn̄ dictū Joh. j.
eſt: Vbū caro factū eſt. Etiā illud eſt: vt ſu/
pbia hominis q̄ maxime impedimēto eſt:
ne inhereat̄ deo: p tātā dei humilitatem re
dargui poſſet atqꝫ ſanari. Diſcatqꝫ homo
ꝗꝫ lōge receſſerit a deo: ꝛ quid illi valeat ad
medicinalē dolorē q̄ndo p talē mediatoreꝫ
redit q̄ hoibus ꝛ deus diuinitate ſubuenit:
ꝛ homo īfirmitate ꝯuenit. Qđ autē maius
obediētie nobis p̄beret̄ exēplū q p inobedi
entiā pieramus ꝗꝫ deo patri de⁹ filius obe Phi. 2
diēs vſqꝫ ad mortē crucis. Qđ p̄miū tāte
obediētie vbi oſtēderet̄ melius: ꝗꝫ i carne
tāti mediatoris: q̄ ad vitā reſurrexit eternā.
Pertinebat etiā ad iuſticiā bonitatēqꝫ cre
atoris: vt per eandem rationalem creatu
ram ſuperaretur diabolus: quam ſe ſuper
aſſe gaudebat: ꝛ de ipſo genere venientem
quod genus origine viciata: per vnum te/
nebat vniuerſum.

De natiuitate domini ex maria virgine et
ſpiritu ſancto.

Capi. xviij.

j Thi.2 Poterat eniꝫ vtiq̄ deus hoīem aliū de ſuſcipere: i quo eēt mediator dei ⁊ hoīuꝫ: nō de genere illius adaꝫ: q pctō ſuo genus obligauit humanū. ſic ipm̄ quē pͥmū creauit: nō de genere creauit aliꝯ cuius. Poterat ḡ vl' ſic: vl' alio quo vellet mō creare vnū aliū quo vinceret̄ victor pͦ ris: ſed melius iudicauit vt de ipō qd̄ victū fuerat genere aſſumere hoīeꝫ deus: p quē generis humani vinceret inimicū. Et tn̄ ex virgine: cuius ꝯceptū ſpūs: nō caro. fides nō libido pͥuenit. Nec iterfuit carnis ꝯcupiſcētia: p quā ſeminant̄ ⁊ ꝯcipiunt̄ ceteri: q trahūt originale peccatū: ſꝫ ea penitus re motiſſima credēdo: nō ꝯcūbēdo ſancta ē fe cūdata virginitas: vt illud qd̄ naſcebat̄ ex ꝓpagine pͥmi hoīs: tm̄mō generis nō etiā criminis originē duceret. Naſcebat̄ nāq̄ nō trāſgreſſiōis ꝯtagiōe viciata natura: ſed oīuꝫ taliū vitioꝝ ſola medicina. Naſcebat̄ inq̄ hō nullū habēs: nullū habiturꝰ oīno peccatū: p quē renaſcerēt̄ liberādi a pctō q naſci nō pñt ſine pctō. Quāuis eniꝫ carna li ꝯcupiſcētia q̄ ineſt genitalibꝰ mēbris bn̄ vtat̄ caſtitas ꝯiugalis: hꝫ tn̄ motus nō vo lūtarios: qbꝰ oſtēdit vel nullā ſe in paradi ſō an̄ peccatū eē potuiſſe: vel nō talē fuiſſe ſi fuit: vt aliqn̄ reſiſteret voluntati. Nūc āt
Ro.7. illā talē eē ſentimꝰ: vt repugnās legi mētis etiā ſi nulla eſt cā generādi: ſtimulos inge rat cōcūdi: vbi ſi ei cedit̄ peccādo ſaciet̄: ſi n̄ cedit̄ diſſentiendo frenet̄. Que duo aliena fuiſſe a padiſo an̄ peccatū: dubitare qs poſ ſit. Nā neq̄ illa honeſtas faciebat aliqd in decoꝝ nec illa felicitas patiebat̄ aliqd ipaca tū. Oportebat itaq̄ vt iſta carnalis cōcupi ſcētia nulla ibi eſſet oīno: qn̄ ꝯcipiebat̄ vir ginis ptus: in quo nihil dignū morte fue rat inuēturus: ⁊ cū tn̄ occiſurus auctor mō tis. auctoris vite morte vincēdus: Victor pͥmi adā ⁊ tenēs genus hūanū: victus a ſe cūdo adā ⁊ amittēs genus xp̄ianū: liberatū ex hūano gener̄ ab hūano crimie: p cū q nō erat in crimine: q̄uis eſſet ex genere: vt de ceptor ille ab eo vincerēt̄ genere: qd̄ vicerat crimine. Et hoc iſta geſtū ē vt hō nō extol
2Cō.10 lat̄. Sꝫ q gloriat̄ in dn̄o glorieť. Qui eniꝫ victus eſt hō tm̄ erat: ⁊ iō victus eſt: q2 ſu pbe deus eſſe cupiebat. Qui āt vicit: ⁊ hō erat ⁊ deus: ⁊ iō ſic vicit natus ex virgine: q2 deus humiliter: nō quō alios ſctōs rege bat illū hominē ſed gerebat. Hec tanta dei dona: ⁊ ſi qua alia ſunt que de hac re no bis ⁊ querere nunc ⁊ diſſerere longmeſt: niſi Vbū caro fieret nulla eſſent.

Qd̄ Vbū caro factū eſt qd̄ eſt xp̄us ieſus ⁊ ſapientie theſauros in ſe habebat ⁊ ſciētie. Capitu. xix.

Joh.j. Hec aūt oīa que ꝓ nobis Vbuꝫ caro factū tpaliter ⁊ localiter fecit ⁊ ptulit ſm̄ diſtinctionē quā demonſtrare ſu ſcepimus: ad ſcientiā ptinet nō ad ſapiētiā Qd̄ aūt Vbū eſt ſine tpe: ſine loco: eſt pri coeternū ⁊ vbiq̄ totū: de quo ſi qſq̄ poteſt quantū pōt veracē ꝓferre ſermonē: ſmo il le erit ſapientie: ac p hoc Vbū caro factū qd̄ Joh.j. eſt chriſtus ieſus: ⁊ ſapiētie theſauros hꝫ ⁊ ſciētie. Nam ſcribēs aplꝰs ad coloſſenſes Volo eniꝫ vos ſcire inqt quātū certamen Colo.2 habeā ꝓ vobis: ⁊ ꝓ his q ſunt laodicie: ⁊ qcūq̄ nō viderūt faciē meā i carne vt ꝯſulē tur corda eoꝝ: copulati in caritate ⁊ in om nibus diuitijs plenitudinis intellectus ad cognoſcendū myſteriuꝫ dei: qd̄ eſt xp̄us ie ſus: in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſciē tie dei abſcōditi. Quatenus nouerat aplꝰs theſauros iſtos: quantum eorum penetra uerat: ⁊ in eis ad quanta puenerat: qs pōt noſſe. Ego tn̄ ſcd̄m id qd̄ ſcriptū ē. Vni cuiq̄ aūt noſtrū dat̄ māifeſtatio ſpūs ad vti j Cō.12 litatē: alij quidē dat̄ p ſpiritū ſermo ſapien tie: ali ſermo ſcientie ſm̄ eundē ſpiritū. ſi ita inter ſe diſtāt hec duo vt ſapientia diuinis: ſcientia humanis attributa ſit rebus vtrun q̄ agnoſco in xp̄o: ⁊ mecū oēs eiꝰ fideles. Joh.j. Et cū lego: Vbum caro factuꝫ eſt ⁊ habita uit in nobis: in Vbo intelligo verbū dei fi liuꝫ: in carne agnoſco verū filiuꝫ hominis filiū: ⁊ vtrunq̄ ſimul i vna pſona dei ⁊ ho minis ineffabili gratie largitate ꝯiunctuꝫ. Propter qd̄ ſequit̄: ⁊ dicit. Et vidimus Ibideꝫ gloriaꝫ eius: gloriā q̄ſi vnigeniti a pr̄e ple nuꝫ gratie ⁊ veritatis. Si gratiā referamꝰ ad ſcientiā: veritateꝫ ad ſapientiā: puto nos ab illa duaꝝ iſtaꝝ reꝝ diſtinctione quā cō mēdauimꝰ nō abhorrere. in rebus eniꝫ p tempus ortis: illa ſūma gratia eſt q̄ homo in vnitate pſone ꝯiunctus eſt deo. in rebꝰ vero eternis ſūma veritas recte tribuit̄ dei Vbo. Qd̄ vero idem ipſe vnigenitus a pa

tre plenus gratie ⁊ veritatis: id actū eſt: vt idē ipſe ſit in rebus ꝓ nobis tꝑaliter geſtis cui ꝑ eandē fidē mundamur: vt eū ſtabilit cōtemplemur in rebus eternis. Illi autem ꝑcipui genitū philoſophi q inuiſibilia dei ꝑ
Ro. j. ea que facta ſunt intellecta conſpicere potue runt: tñ q2 ſine mediatore. id eſt ſine hoie chriſto philoſophati ſunt: quē nec venturū ꝓphetis: nec veniſſe ap̄lis crediderūt: ve ritatē detinuerūt: ſicut de illis dictū eſt: i ini qtate. Nō potuerunt enim in his re⁊ infi mis ꝯſtituti: niſi querere aliqua media ꝑ q̄
Ibidez ad illa que intellexerāt ſublimia ꝑuenirent. atq3 ita in deceptores demones inciderūt: ꝑ quos factū eſt vt imutarent gloriā incor ruptibilis dei: i ſimilitudinē imaginis cor ruptibilis hoīs: ⁊ volucrū ⁊ quadrupedū ⁊ ſerpentiū. In talibus eni formis etiā idola inſtituerūt: ſiue coluerunt. Scientia ḡ nr̄a xp̄s eſt: ſapientia quoq3 noſtra idē xp̄s eſt. Ipē nobis fidē3 de rebus tꝑalibus inſerit ipē de ſempiternis exhibet veritate3. ꝑ ip̄3
Colo. 2 ꝑgimus ad ip̄m tendimus ꝑ ſcientiā ad ſa pientiā: ab vno tñ eodemq3 xp̄o nō recedi mus: in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſci entie abſcōditi. Sed nūc de ſcientia loqui mur: poſt de ſapientia quātū ipē donauerit locuturi. Nec iſta duo ſic accipiamus qua ſi nō liceat dicere: vel iſtā ſapientiā que in rebus humanis eſt: vel illā ſcientiā que in diuinis. loquendi enim latiore conſuetudi
j Cō. 12 ne: vtraq3 ſapiētia: vtraq3 ſciētia dici pōt. Nullo mō tñ ſcriptū eēt apd̄ ap̄lm. Alij daꝛ ſermo ſapientie: alij ſermo: niſi ⁊ ꝓprie ſin gulis nominibus hec ſingula vocarenꝛ: de quo⁊ diſtrictione nunc agimus.

Nemine3 poſſe ſine fide ad verā beatitu dinem ꝑuenire. Capi. xx.

Am itaq3 videamus qd ſermo iſte i ꝓlixus effecerit: qd collegerit: quo
1 thes. 3 ꝑuenerit. Beatos eſſe ſe velle oiu3
Act. 15. hominū eſt: nec tñ omniū eſt fides: qua cor mundante ad beatitudine3 ꝑueniꝛ. Ita ſit vt ꝑ iſtā qua3 nō omnes volūt ad illā tendē du3 ſit quā nemo poſſit eſſe q nolit. Bea tos eſſe ſe velle omnes in corde ſuo vident tātaq3 eſt in hac re nature humane cōſpira tio: vt nō fallaꝛ hō q h̄ ex aīo ſuo de aīo con icit alieno. Deniq3 oēs id velle nos noui mus. Multi vō imortales ſe eſſe poſſe de ſperāt: cū id qd̄ oēs volūt. id eſt beatos nul lus aliꝛ poſſit. volunt tñ etiā imortales eſſe ſi poſſent: ſed nō credēdo qd̄ poſſint: nō ita viuunt vt poſſint. Neceſſaria eſt ḡ fides vt beatitudine3 ꝯſeq̄mur: oibus hu manena ture bonis. id ē ⁊ animi ⁊ corꝑis. Hāc āt
fidē i xp̄o eſſe diffinitā: q in carne reſurre xit a mortuis: nō moriturus vlterius: nec Ro. 6.
niſi ꝑ illū quēq3 liberari a diaboli dñatu ꝑ remiſſione3 pctō⁊. In cui⁹ diaboli ptibus neceſſe eſt miſerā eſſe vitā: eādēq3 ꝑpetuā q̄ mors eſt potius dicēda q̄3 vita: eadem fi des h3. De q̄ in hoc libro ſic potui ꝑ ſpacio tꝑis diſputaui: cū ia3 ⁊ in q̄rto libro huius opis multa de hac re dixeri3: ſ3 ibi ꝓpt aliđ hic ꝓpter aliud. Ibi ſcilicet vt oſtendere3:
cur ⁊ quō xp̄s in plenitudine tꝑis a pr̄e ſit Gal. 4
miſſus: ꝓpter eos q dicūt: eu3 q miſit: ⁊ eū q miſſus eſt eq̄les natura eſſe nō poſſe. hic aūt ad diſtinguenda3 actiua3 ſcientiā a cōtē platiua ſapientia: placuit q̄ppe velut grada tim aſcendentibus in vtraq3 reqrere apud interiore3 hoīem quandā ſui cuiuſq3 gene ris trinitate3 ſic p̄us apud exteriore3 q̄ſiui mus. vt ad illā trinitate3 q̄ deus eſt: ꝓ nr̄o modulo: ſi tñ vl' h̄ poſſumus ſaltim i enig
mate ⁊ ꝑ ſpeculū ꝯtuēdā exercitatione i his j Cō. 13
iſeriorib⁹ rebus mēte veniamus. Huius igiꝛ v̄ba fidei qſqs i ſolis vocibus memo rie cōmēdauerit: neſciēs qd ſignificēt. ſic ſolēt q grece neſciūt greca v̄ba tenere me morit: vl' latina ſilr: vl' cuiuſq3 alterius lin gue q eius ignari ſūt. Nōne hn̄t quādā in ſuo aīo trinitate3: q2 ⁊ in memoria ſūt illi v̄ bo⁊ ſoni: etiā qn̄ ide nō cogitat: ⁊ inde for maꝛ acies recordatiōis eius qn̄ de his cogi tat: ⁊ volūtas recordātis atq3 cogitāt' vtrū q3 ꝯiūgit. Nullo mō tñ dixerimus iſtū cu3 h̄ agit ſm̄ trinitate3 iterioris hoīs agere. ſ3 potius exterioris: q2 id ſolū meminit: ⁊ qn̄ vult: quantū vult intueꝛ: qd̄ ad ſenſum cor poris pertinet: q vocaꝛ auditus nec aliđ q̄3 corporaliū rerū. id eſt ſonorum: tali cogita tione imagines verſat. Si autem quod v̄ ba illa ſignificant: teneat ⁊ recolat: ia3 qde3 aliquid interioris hominis agit. ſed non dū dicendus vel putandus eſt viuere ſecū du3 interioris hoīs trinitate3: ſi ea non dili gat que ibi p̄dicanꝛ: ꝑcipiunꝛ: promittunꝛ. Pōt eni3 etiā ad hoc tenere atq3 cogitare

vt falſa eſſe exiſtimãs: conet̃ etiã redargue re. Volũtas ğ illa q̃ ibi ꝯiungit ea que memoria tenebant: ⁊ ea q̃ in acie cogitatiõis ip̃ſa ſunt: iplet quidẽ aliquã trinitatẽ cũ ipſa ſit tertia. ſed nõ ƀm eã viuit: quãdo illa que cogitant velut falſa nõ placeãt. Cũ aũt ꝟa eſſe credant: ⁊ q̃ ibi diligẽda ſunt diligunt iã ƀm trinitatẽ interioris hominis viuit. Scðm hoc eniʒ viuit qſq; qð diligit. Quo mõ aũt diligunt q̃ neſciunt: ſʒ tamẽ credun tur. Jã q̃ſtio iſta tractata eſt in ſupioribus libris: ⁊ inuentũ neminẽ diligere qð penitus ignorat. ex his aũt q̃ nota ſũt diligi: qñ diligi dicunt ignota. Nũc librũ iſtũ ita clau
Abac. 2 dimus: vt admoneamus qꝺ iuſtꝰ ex fide vi
Gal. 5 uit: q̃ fides p̱ dilectionẽ operat: ita vt virtutes quoq; ipe qbus prudẽter: fortiter: tẽperanter: iuſteq; viuit: oẽs ad eandẽ referantur fidẽ. Nõ eniʒ aliter potuerũt vere eſſe virtutes. que tamẽ in hac vita nõ valẽt tantũ: vt aliquãdo nõ ſit hic neceſſaria qualiũcunq; remiſſio peccatoꝝ: que nõ fit niſi p̱ eũ qui ſanguine ſuo vicit principẽ peccatorũ. Ex hac fide ⁊ tali vita q̃cũq; notiões ſũt in animo fidelis hominis: cũ memoria cõtinent: ⁊ recordatione inſpiciunt: ⁊ voluntati placent: reddũt quandã ſui generis trinitatẽ. Sed imago dei de qua in eius adiutorio poſt loquemur: nondũ in ipſa eſt. qð tunc melius apparebit cũ demonſtratũ fuerit: vbi ſi qð in futuro volumine lector expectet.

Explicit liber tertiuſdecimus.

Incipiunt capitula libri quartidecimi.

i Que ſit hominis vera ſapientia.
ij De fide que licet ad eterna p̱ducat: temporalis tamen eſt ⁊ cũ ad eternitateʒ ventuʒ fuerit ceſſatura.
iij Quid illð ſit animi: i q̃ dei imago p̱petua ẽ: ⁊ eterne ſpecies trinitatis.
iiij Qð natura aie etiã deformis ⁊ miſere: nec vitã nec dei imaginẽ poſſit amittere.
v An ẽt paruuloꝝ mẽtes noſſe ſe p̱nt
vi Qð mens hominis ſine cogitatiõe ſibimet ꝯſpicua eſſe nõ poſſit.
vij Qð aliud ſit aliquid non noſſe: alið nõ inde cogitare.
viij De p̱ncipali mentis: in quo intuenda eſt ſũme imago trinitatis.
ix An ꝟtutes qbus ad eternitatẽ tẽdit deſinant. cũ ad eterna p̱duxerint.
x De cognoſcibilibus tp̱alibus: quorũ alia cognitionẽ noſtrã p̱ueniunt: alia nõ precedunt.
xi An ſemp memoria p̃teritaꝝ reꝝ ſit: an vero etiaʒ p̃ſentiuʒ.
xij Qua facultate mẽs ratiõalis obtineat: vt in eo dei imago reſplẽdeat.
xiij De reminiſcentia in deũ: cuius ſemper capax eſt mentis natura.
xiiij Qð etiã praua mens: nec memoria ſui caret: nec cogitatiõe: nec amore.
xv De mutabilitate mẽtis humane qua fit vt ſicut miſera facta ẽ ex beata ita beata poſſit eſſe ex miſera.
xvi De reformatiõe mentis ad imaginẽ dei: ⁊ quot modis ſpiritus appellatõ diuerſis aſſignet naturis.
xvij Quid ſit inter regenerationẽ baptiſmi ⁊ renouationẽ qua ꝓficit de die i dieʒ in agnitionem dei.
xviij Poſſe ẽt hoĩe corpe imaginẽ dei accipi: ƀm qꝺ ꝟbũ caro factũ ẽ: cuius i mortalitati oẽs ſancti ꝯformabunt.
xix Qua ſui p̱te hõ ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ dei factus ſit ad q̃ʒ proficiẽdo renouat.

Aurelij auguſtini epiſcopi liber quartuſdecimus incipit.

Que ſit hominis vera ſapiẽtia. Ca. j.

Nnc de ſapiẽtia nobis ẽ diſſerẽdũ: nõ de illa dei q̃ ꝓculdubio deus ẽ. Nã ſapiẽtia dei filiꝰ eiꝰ vnigenitꝰ dicit: ſʒ loq̃mur de hoĩs ſapiẽtia: vera tñ q̃ ƀm deũ ẽ: ⁊ verus ac p̃cipuus cultus eius ẽ: q̃ vno noĩe theoſebia grece appellat. Qð nomen nr̃i ſicut iã cõmemorauimus volẽtes ⁊ ipi vno noĩe interp̃tari: pietateʒ dixerunt: cũ pietas apud grecos euſebia vſitatius nõcupet. Theoſebia vero q: vno ꝟbo pfecte nõ põt: melius duobus interp̃tat: vt dicat potius dei cultus. Hãc eſſe hoĩs ſapientiã: qð ⁊ in duodeci

mo huius opis volumine iā poſuimus ſcri
pture ſancte auctoritate demonſtrat̄: i libro
ſui dei iob: vbi legit̄ dei ſapiētiā dixiſſe ho/
mini. Ecce pietas ē ſapiētia. abſtinere āt a
malis ſcia. Siue ēt vt nōnl̄li d̄ greco epiſte
Iob.28 men iterp̄tati ſunt diſciplina eſt: q̄ vtiq̄ a
diſcēdo nomen accepit: vñ ⁊ ſcia dici pōt.
Ad hoc eni q̄q̄ res diſcit̄ vt ſciat̄. Quā/
uis alia notione in his q̄ ꝑ pc̄tis ſuis mala
vniuſq̄ſq̄ patit̄ vt corrigat̄: dici ſoleat diſci
plina. Vñ illō ē i ep̄la ad hebreos. Quis
eni eſt fili⁹: cui nō det diſciplinā pr̄ ei⁹. Et
He.12 illō videt̄⁹ i eadē. Ois eni ad tp̄s diſciplia
Ibidem nō gaudij vr̄ eſſe: ſ triſticie. poſtea vo fru
ctū pacificū his q p eā certarūt: reddet iuſti/
cie. Deus ḡ ipe ſūma ſapientia. cult⁹ āt dei
ſapientia eſt hois: de qua nūc loqmur. Nā
j.Co.3 ſapientia hui⁹ mūdi ſtulticia eſt apud deū.
Scōm hāc itaq̄ ſapientiā q̄ dei cult⁹ eſt: ait
Sap.6 ſancta ſcriptura. Multitudo ſapientiū: ſani
tas eſt orbis terrar̄. Sed ſi de ſapientia ſa
pientiū diſputare eſt: qd agemus. Nunqd
nā ꝑfiteri audebimus ſapientiā: ne ſit nr̄a
de illa ipudens diſputatio. Nōne terrebi/
mur exēplo pythagore: q cū auſus nō fuiſ/
ſet ſapientiā ꝑfiteri: philoſophū poti⁹. id ē
amatorem ſapientie ſe eſſe rñdit: a q̄ id no/
men exortū ita deinceps poſteris placuit: vt
quātalibet de reb⁹ ad ſapientiā ptinentib⁹
doctrina qſq̄ vl̄ ſibi vl̄ alijs videret̄ excelle
re: nō niſi ph̄us vocaret̄. An iō ſapientem
ꝑfiteri taliū hominū nullus audebat: q2 ſi/
ne vllo pctō putabāt eſſe ſapientem. Hoc
Pro.9 aūt nr̄a ſcriptura nō dicit: q̄ dicit: Argue
ſapiente ⁊ amabit te. ꝑfecto eni indicat
habere peccatū: quē cenſet arguendū: S
ego nec ſic qde ſapiente me audeo ꝑfite/
ri. Satis eſt mihi q̄ etiā ipi negare nō poſ
ſunt: eē etiā philoſophi. id eſt amatoris ſa/
piētie: de ſapientia diſputare. Nō eni hoc
illi facere deſtiterunt: qui ſe amatores ſapi
entie potius q̄ ſapientes eſſe profeſſi ſunt.
Diſputantes autē de ſapientia: diffinierūt
eam dicētes. Sapientia eſt rerum huma
narum diuinarūq̄ ſciētia. Vnde ego quo
q̄ in libro ſuperiore vtrarūq̄ reru cogni
tione. id eſt diuinarum atq̄ humanarū et
ſapientiam ⁊ ſcientiam dici poſſe non ta/
cui. Verum ſecūdu hāc diſtinctionē qua
j.Co.12 dixit apoſtolus: Alij datur ſermo ſapiētie:
alij ſmo ſciētie: iſta diffinitio diuidēda eſt:
vt rerū diuinar̄ ſciētia ꝑpe ſapiētia nūcu/
pet̄. humanar̄ aūt ꝓpe ſciētie nomē obti
neat. De qua volumine tertiodecimo diſpu/
taui: nō vtiq̄ quicqd ſciri ab homine pōt i
reb⁹ humanis vbi plurimū ſupuacue va/
nitat̄ ⁊ noxie curioſitat̄ eſt huic ſciētie tri.
buēs: ſ illud tātūmō quo fides ſaluberri/
ma q̄ ad verā beatitudinē ducit: gignitur:
nutrit̄: defēdit̄: roborat̄. Qua ſciētia non
pollent fideles plurimi: q̄uis polleāt ip̄a fi
de plurimū. Aliud eſt eni ſcire tātūmō qd
homo credere debeat ꝑpter adipiſcēdā vi
tā beatā: q̄ nō niſi eterna eſt. aliud aūt ſci/
re q̄madmodū hoc ipm ⁊ pijs opitulet̄: et
ꝯtra impios defēdat̄: quā ꝓprio appella/
re vocabulo ſciētiā videt̄ ap̄lus. De qua
pus cū loq̄rer: ipam p̄cipue fidē cōmēda/
re curaui: a tēporalib⁹ eterna breuiter di/
ſtinguēs: atq̄ ibi d̄ tēpalib⁹ diſſerēs. eter
nā vero in hūc librū differēs etiā de reb⁹
eternis fidē tēporalē qde ⁊ temporaliter i
credētiū cordibus habitare. neceſſariā tñ
ꝑpter adipiſcēda ipa eterna eſſe mōſtraui
Fidē q̄q̄ de tēporalibus rebus quas pro
nobis eternus fecit ⁊ paſſus eſt in hoīe:
quē tēpaliter geſſit atq̄ ad eterna ꝓuexit:
ad eandem eternor̄ adeptionē ꝓdeſſe diſ/
ſerui: virtuteſq̄ ipas qbus i hac tpali mor
talitate: prudenter: fortiter: tempanter ⁊ iu
ſte viuitur: niſi ad eādem licz tēporalē fidē
que tamen ad eterna pducit referāt̄: veras
non eſſe virtutes.

De fide q̄ licz ad eterna pducat: tpalis tñ ē
⁊ cū ad eternitatē ventū fuerit ceſſatura.

Capitu.ij.

Quapropter qm̄ ſicut ſcriptū ē. Quā 2.Co.5
diu ſumus in corpore pegrinamur
a domino. p fidem eni ambulam⁹
nō p ſpecie. Profecto q̄diu iuſt⁹ ex fide Aba.2
viuit: q̄uis ſcōm homine iteriore viuat
licz p eandem tempalem fidem ad veritatē
nitat̄ ⁊ tendat ad eternā: tamen in eiuſde
fidei tempalis retentione: ꝯtemplatiōe: di/
lectione: nōdū talis eſt trinitas: vt dei iam
ymago dicenda ſit: ne in rebus temporali
bus ꝯſtituta videat̄: q̄ ꝯſtituenda eſt i eter
nis. Mens quippe humana cū fidem ſuā
videt qua credit qd̄ nō videt: nō aliqd ſem
piternū videt: Nō enim ſemper hoc erit: 2.Co.5

qđ vtiqꝫ nō erit: quādo ista ꝑegrinatōe fini
ta qua peregrinamur adomino: vt ꝑ fidē
ambulare necesse sit. species illa succedet/
j Cō.13 ꝑ quā videbim⁹ facie ad faciē: sicut modo
nō vidētes. tñ quia credimus videre me/
rebimur: atqꝫ ad speciē nos ꝑ fidē ꝑdu/
ctos eē gaudebim⁹. Neqꝫ eni iā fides erit
qua credāt̃ que nō videt̃: sꝫ species qua vi
deāt̃ q̄ credebātur. Tūc ergo ⁊ si vite hui⁹
mortalis trāsacte meminerim⁹: ⁊ credidis/
se nos aliquādo que nō videbam⁹ memo
riter recoluerimus: i p̄teritis atqꝫ trāsactis
deputabit̃ fides ista: nō i p̄sentib⁹ rebus
sempqꝫ manētibus. ac ꝑ hoc etiā rinitas
ista: q̄ nūc in eiusdē fidei p̄sentis ac manē/
tis memoria: ꝯtuitu: dilectiōe ꝯsistit: tunc
trāsacta ⁊ p̄terita reperiet̃ esse nō ꝑmanēs
Ex quo colligit̃: vt si iā imago dei ē ista tri/
nitas: etiā ipsa nō i eis q̄ semp sunt: sꝫ in re
bus sit habēda transeuntibus.

Quid illud sit animi i quo dei imago ꝑpe
tua ē et eterne species trinitat̃. Ca. iij

Absit aūt vt cū anime natura sit i m/
mortalis: nec ab initio quo creata ē
vnq̄ꝫ deinceps esse desistat: id quo
nihil melius habet nō cū eius imortalitate
ꝑduret. Quid vero melius in ei⁹ natura
creatū est: q̄ꝫ ꝙ ad sui creatoris imaginem
facta ē. Nō igit̃ i fidei retētione: ꝯtēplatio
ne: dilectione: q̄ nō erit semp: sꝫ in eo ꝙ sem
ꝑ erit inueniēda est quā dici oporteat ima/
ginē dei. An adhuc vtrū ita se res habeat
aliquāto diligētius atqꝫ obstrusi⁹ ꝑscruta/
bimur. Dici eni p̄t nō ꝑire istā trinitatē: et
cū fides ipa trāsierit: qꝛ sicut nūc eā ⁊ me/
moria tenemus: ⁊ cogitatiōe cernimus: ⁊
volūtate diligimus: ita etiā tūc cū eā nos
habuisse memoria tenebimus ⁊ recolem⁹
⁊ hoc vtrūqꝫ tertia volūtate iūgemus eadē
trinitas ꝑmanebit. Qm̄ si nullū in nobis
quasi vestigiū trāsiēs reliq̄rit: ꝑfecto nec i
memoria nr̄a eius aliq̄d habebimus q̄ re/
curramus eā p̄teritam recordātes. atqꝫ id
utrunqꝫ intentōe tertia copulāte s ⁊ qđ erat
scꝫ in memoria nō inde cogitātibus nobis
⁊ qđ ide cogitatiōe format̃. Sꝫ q hoc dicit:
nō discernit aliā nūc esse trinitatē: qñ p̄sen
tē fidē tenemus: videmus: amam⁹ in no/
bis. aliam tūc futurā: quādo noni ꝑam: sꝫ
eius velut imaginariū vestigiū i memo
ria recōditū recordatiōe ꝯtuebimur. ⁊ duo
hec. id est qđ erat imemoria retinētis: ⁊ qđ
inde imp̄mit̃ in acie recordātis: tertia volū
tate iūgemus. Qđ vt possit intelligi: suma
mus exēplū de corpalibus rebus: deq̄bus
in libro vndecimo satis locuti sumus. Nē
pe ab inferiobus ad supiora ascēdētes: vel
ab exteriorib⁹ ad iteriora igrediētes: ꝑmā
repperimus trinitatē in corpore qđ videt̃:
⁊ acie vidētis: q̄ cū videt inde format̃: ⁊ in
volūtat̃ itētiōe q̄ vtrūqꝫ ꝯiūgit. huic trini/
tati silēm ꝯstituamus: cū fides q̄ nūc inest
nobis tāq̄ꝫ corp⁹ illud i loco: ita in nr̄a me
moria ꝯstituta est: de q̄ informat̃ cogitatio
recordāt̃: sicut ex illo corpe acies intuētis
Quibus duobus vt trinitas impleat̃: ānu
merat̃ rertia volūtas: que fidē in memoria
ꝯstitutā: ⁊ quādā eius effigiē i ꝯtuitu recor
datiōis impssam ꝯnectit ⁊ ꝯiūgit. sicut i il/
la corpalis trinitate visionis formā corpis
qđ videt̃: ⁊ ꝯfirmationē q̄ fit in cernētis
aspectu: ꝯiūgit intētio volūtatis. Faciam⁹
ergo corpus illud qđ cernebat̃ interisse di
lapsū: nec eius remāsisse aliq̄d in vllo loco
ad qđ vidēdū recurrat aspect⁹: Nūq̄d qꝛ
imago rei corpalis iā trāsacte atqꝫ p̄terite
remanet i memoria vnde informet̃ recor/
dātis obtut⁹: atqꝫ id vtrūqꝫ tertia volūtate
iūgat̃ eadē trinitas esse dicēda est: q̄ fuerat
quādo species in loco positi corpis videba
tur: Nō vtiqꝫ sed ꝑrsus alia. Nā p̄ter qđ
illa erat extrinsecus: hec intrinsec⁹: illā pro
fecto faciebat species p̄sēt̃ corpis: hāc ima
go p̄teriti. Sic ⁊ in hac re de qua nunc agi
mus: ⁊ ꝓpter quā putauimus adhibēdū
illud exēplū: fides q̄ nūc in animo nostro
est: velut illud corpus in loco dū tenet̃ aspi
citur: amat̃: quādā efficit trinitatē. sed non
ipa erit: qñ fides hec in animo sicut corp⁹
illud in loco iā nō erit. Que vero tūc erit:
quādo eā recordabimur in nobis fuisse nō
esse. alia ꝑfecto erit. Hāc eni que nūc est
facit res ipa p̄sēs: ⁊ in animo credēt̃ affi/
xa: at illā q̄ tūc erit faciet rei p̄terite imagi/
natio in recordāt̃ memoria drelicta. Nec
illa igit̃ trinitas que nūc nō est: imago dei
erit. nec ista imago dei est: que tūc nō erit.
Sꝫ ea est inueniēda in anima hominis. id
est rationali: siue intellectuali imago creato
ris q̄ imortaliter imortalitati ei⁹ est insita.

Q̄ꝺ natura aīe etiā ꝺformis ⁊ miſer nec vi
tā nec ꝺei imaginē poſſit amittere. c. 4.

Nam ſicut ipa imoꝛtalitas aīe ſcḋm quēdā modū ꝺicit̄. habet quippe ⁊ aīa moꝛtē ſuā: cum vita beata caret: que vera aīe vita ꝺicenda ē. Sʒ imoꝛtalis iꝺeo nūcupatur: qm̄ quacūqʒ vita etiā ſi miſerrima eſt: nūqȝ ꝺeſinit viuere. Jta q̄uis ratio vel intellectus nūc in ea ſit ſopit⁹: nūc paruus: nūc magnus appareat: nūqȝ niſi rationalis ⁊ intellectualis ē aīa humana. ac p hoc ſi ſecūꝺū hoc facta ē aꝺ imaginē ꝺei qꝺ vti ratiōe ⁊ intellectu aꝺ itelligēꝺū ⁊ ꝯſpiciēꝺū ꝺeū poteſt: ꝑfecto ab initio quo eſſe cepit iſta tā magna ⁊ mira natura: ſiue ita obſoleta ſit hec imago vt pene nulla ſit: ſiue obſcura atqʒ ꝺefoꝛmis: ſiue clara ⁊ pulchꝛa ſit: ſemp eſt. Deniqʒ ꝺefoꝛmitatē ꝺignitatꝭ eius miſerās ꝺiuia ſcriptura. q̄q̄

Ps. 38. ingt in imagine ꝺei ambulat homo: tn̄ vāe ꝯturbat̄. theſaurizat ⁊ neſcit cui ꝯgregabit ea. Non itaqʒ imagini ꝺei vanitatem tribueret: niſi ꝺefoꝛmem cerneret factam.

Vbi. s. Nec tātū valere illā ꝺefoꝛmitatē: vt auferat qꝺ ymago eſt: ſatis oſtēꝺit ꝺicēꝺo: q̄q̄

Vbi. s. in imagine ꝺei ambulet homo. Quapꝑt ex vtraqʒ pte veracit ꝓnūciari pōt iſta ſententia: vt q̄maꝺmoꝺū ꝺictū eſt: q̄q̄ in imagine ꝺei ambulat homo: tamē vane ꝯturbatur. ita ꝺicat̄: q̄q̄ vane ꝯturbat̄ homo: tamē in imagine ꝺei ambulat. Quāqʒ eni magna natura ſit: tn̄ vitiari potuit: q2 ſūma nō eſt ⁊ q̄q̄ vitiari poterit. quia ſūma nō eſt: tamē q2 ſumme nature capax eſt ⁊ eſſe pticeps pōt: magna natura ē. Queramus igit̄ in hac imagine ꝺei quāꝺā ſui generꝭ trinitatē: aꝺiuuāte ipo q nos fecit aꝺ imaginē ſuā. nō eni aliter poſſumus hec ſalu

Gen. j briter inueſtigare: ⁊ ſcḋm ſapiētiā que ab illo eſt aliqꝺ iuenire. Sʒ ea q̄ in ſupioꝛib⁹ libris ⁊ maxime in ꝺecimo ꝺe anima humana vel mēte ꝺiximus: ſi lectoris vel memoꝛia teneāt̄ atqʒ recolāt̄: vel ꝺiligētia in eiſꝺē locis in quibus ꝯſcripta ſunt recēſeāt̄ nō hic ꝺeſiꝺerabit ꝓlixioꝛē ꝺe rei tāte inqſitione ſermonē. Jnter cetera ergo i libro ꝺecimo ꝺiximus: hominis mētem noſſe ſemetipā. Nihil. n. tā nouit mēs q̄ iꝺ qꝺ ſibi pſto ē. Nec mēti magis qcq̄ pſto ē. q̄ ipa ſibi. et alia ſatꝭ q̄ntū viſū ē aꝺhuibim⁹ ꝺocumēta: qbus hoc certiſſime ꝓbarem⁹.

An etiā paruuloꝝ mētes noſſe ſe poſſint. Capitu. v.

Quid itaqʒ ꝺicēꝺū eſt ꝺe infantis mēte: ita aꝺhuc puuli: ⁊ in tam magna ꝺemerſi reꝝ ignoꝛātia: vt illius mētis tenebꝛas: mēs hoīs q̄ aliqꝺ nouit exhoꝛreat. An etiā ipa ſe noſſe creꝺēꝺa ē. ſʒ itenta nimis i eas res q̄s p coꝛpis ſenſus: tāto maioꝛe quāto nouioꝛe cepit ꝺelectatiōe ſentire: nō ignoꝛare ſe pōt: ſʒ cogitare ſe n̄ pōt Quāta poꝛro intentiōe i iſta q̄ foꝛis ſūt ſenſibilia ferat̄ vel hinc ſolū ꝯijci pōt: qꝺ lucis hui⁹ hauriēꝺe ſic auiꝺa eſt: vt ſi qſq̄ min⁹ cautus aut neſciēs qꝺ inꝺe poſſit acciꝺere: nocturnū lumē poſuerit vbi iacʒ ifās: in ea pte aꝺ quā iacentꝭ oculi poſſint retoꝛqueri: nec ceruix poſſit iflecti ſic eius iꝺe nō remouet̄ aſpect⁹: vt nōnul¹os ex h̄ etiā ſtrabōes fieri nouerim̄: eā foꝛmā tenētib⁹ oculꝭ: q̄ teneris ⁊ mollib⁹ ꝯſuetuꝺo q̄ꝺāmō iflixit. Jta ⁊ i alios coꝛpis ſēſus q̄tū ſinit illa etas itētiōe ſe q̄ſi coartāt aīe puuloꝝ: vt qcqꝺ p carnē offenꝺit aut alliicit: h̄ ſolūʒ ab hoꝛreāt vehement̄ aut appetāt: ſua v̄o iterioꝛa nō cogitent. nec poſſint aꝺmōeri vt h̄ faciāt q2 nꝺū aꝺmonētis ſigna nouerūt: vbi p̄cipuū locū v̄ba obtinēt: q̄ ſic alia ꝓſus neſcitūt. Qꝺ aūt aliuꝺ ſit nō ſe noſſe: aliꝺ nō ſe cogitare: iā in eoꝺē volumine oſtenꝺim⁹. Sʒ hāc etatē omittam⁹: q̄ nec iterrogari pt qꝺ i ſe agat̄: ⁊ nos ipi eius valꝺe obliti ſumus. Hinc tn̄ certos nos eſſe ſuffecerit: q cum hō ꝺe aīe ſui natura cogitare potuerit: atqʒ iuenire qꝺ veꝝ eſt: alibi n̄ iueniet: q̄ penes ſeipm̄. Jnueniet aūt nō qꝺ neſciebat: ſʒ vnꝺe nō cogitabat. Quiꝺ enim ſcimus ſi qꝺ ē in nr̄a mente neſcimus: cū oīa q̄ ſcim⁹: nō niſi in mente ſcire poſſumus.

Qꝺ mēs hoīs ſine cogitatiōe ſibimet ꝯſpicua eſſe nō poſſit. Ca. vj.

Tanta eſt tn̄ cogitatiōis vis: vt nec ipa mēs quoꝺāmō ſe i ꝯſpectu ſuo ponat: niſi qn̄ ſe cogitat. ac p hoc ita nihil in ꝯſpectu mētꝭ eſt: niſi vnꝺe cogitat̄ vt nec ipa mēs qua cogitat̄ qcqꝺ cogitat̄: alit̄ poſſit eſſe in ꝯſpectu ſuo: niſi ſeipāʒ cogitāꝺo. Quō aūt qn̄ ſe nō cogitat in ꝯſpectu ſuo nō ſit: cū ſine ſeipa nūq̄ eſſe poſſit: q̄ſi aliꝺ ſit ipa aliꝺ ꝯſpect⁹ ei⁹ iuenir̄ n̄ poſſū.

Nec qppe de oculo corꝑis: nō abſurde dr. Ipe qppe ocul⁹ loco ſuo fixus ē in corꝑe. aſpect⁹ āt eius in ea q̄ ex̄ ſunt tendit: ⁊ vſq₃ in ſidera extēdit. Nec ē oculus in ꝯſpectu ſuo: qn̄ qdē nō ꝯſpicit ſeipm niſi in ſpeculo obiecto: vn̄ iā locuti ſum⁹. Qđ nō fit vtiq₃ qn̄ ſe mēs in ſuo ꝯſpectu ſui cogitatiōe ꝯſti tuit. Nunqd ḡ alia ſua pte: aliā partē ſuam videt: cū ſe ꝯſpicit cogitādo. ſicut alijs mē/ bris nr̄is q ſunt oculi: alia mēbra nr̄a ꝯſpi/ cimus: q̄ in nr̄o pn̄t eſſe ꝯſpectu. Quid di ci abſurdus vl' ſentiri pōt. vn̄ igit̄ auſertur mēs niſi ſeipa. ⁊ vbi ponit̄ in ꝯſpectu ſuo niſi ante ſeipam. Nō ḡ ibi erit vbi erat: qn̄ in ꝯſpectu ſuo nō erat: q₂ hic poſita: inde ſub lata ē. Sed ſi ꝯſpicienda migrabit: ꝯſpectu ra vbi manebit. An quaſi geminat̄ vt ⁊ il/ lic ſit ⁊ hic. id ē ⁊ vbi ꝯſpicere: ⁊ vbi ꝯſpi/ ci poſſit. ⁊ in ſe ſit ꝯſpiciēs ante ſe ꝯſpicua: nihil hoꝝ nobis vitas cōſulta rn̄det. quo/ niā qn̄ iſto mō cogitam⁹: nō niſi corpoꝝ fi ctas imagines cogitamus: q₂ mētē nō eſſe paucis certiſſimū ē mētib⁹: a qbus pōt de hac re veritas ꝯſuli. Proinde reſtat: vt ali qd ptinēs ad eius naturā ſit ꝯſpectus eius ⁊ in eā qn̄ ſe cogitat: nō q̄ſi p loci ſpaciū: ſ₃ incorporea ꝯuerſiōe reuocet̄. Cū vo non ſe cogitat: nō ſit qdē in ꝯſpectu ſuo: nec de illa ſuus formet̄ obtutus: ſed tamē nouerit ſe tanq₃ ipa ſit ſibi memoria ſui. Sicut mul taꝝ diſciplinaꝝ pitus ea q̄ nouit eius: me/ moria ꝯtinent̄. nec eſt inde aliqd in cōſpe/ ctu mētis eius: niſi vnde cogitat: cetera in arcana q̄dā noticia ſunt recōdita: q̄ memo/ ria nuncupat̄. Iō trinitatē ſic cōmendaba/ m⁹: vt illud vn̄ format̄ cogitātis obtutus: i memoriā ponerem⁹. Ipaꝫ vo ꝯformatio nē tanq₃ imaginē q̄ inde ipmit̄: ⁊ illud q̄ vtrū q₃ ꝯiungit̄ amorē ſeu volūtatē. Mēs igit̄ qn̄ cogitatōe ſe ꝯſpicit: itelligit ſe ⁊ recogno ſcit. gignit ḡ itellectū hūc: ⁊ cognitionē ſuā Res qppe incorporea itellecta ꝯſpicit̄: ⁊ in telligēda cognoſcit̄. Nec ita ſane gignit iſtā noticiā ſuā mēs: qn̄ cogitādo itellectā ſe cō ſpicit: tanq₃ ſibi an incognita fuerit. S₃ ita ſibi nota erat. queadmodū note ſunt res q̄ memoria ꝯtinent̄: etiā ſi nō cogitent̄. quo/ niā dicim⁹ hoiē ne ſſe lr̄as: etiā cū de alijs rebus nō de lr̄is cogitat. Hec aūt duo gi/ gnēs ⁊ genitū dilectiōe tertia copulant̄ que nihil ē aliud q̄ȝ volūtas fruēdo aliqd appe tēs vl' tenēs. Ideoq₃ etiā illis trib⁹ noibus i ſinuandā mētis putauimus trinitatē: me moria: itelligētia: volūtate. S₃ qm̄ mētē ſemꝑ ſui meminiſſe: ſemꝑq₃ ſeipam intelli gere: ⁊ amare: q̄uis n̄ ſemꝑ ſe cogitare di/ ſcretā ab eis q̄ nō ſunt qđ ipa eſt: circa eiuſ dē libri decimi finē dixim⁹. Querēdū eſt q̄ nā mō ad cogitationē ptineat itellect⁹: noti cia vo cuiuſq₃ rei q̄ ineſt mēti etiā qn̄ nō ꝺ ipa cogitat̄: ad ſolē dicat̄ memoriā ptine/ re. Si eni₃ h̄ ita eſt: nō habebat hec tria: vt ⁊ ſui meminiſſet: ⁊ ſe itelligeret: ⁊ amaret. Sed meminerat tantū ſui: ⁊ poſtea cū cogi tare ſe cepit: tunc ſe intellexit atque dilexit.

Qđ aliud ſit aliquid nō noſſe aliud nō ide cogitare. Ca. vij.

Qapropt̄ diligētius illđ ꝯſiderem⁹ q exemplūq₃ qđ adhibuim⁹: vt oſtēdere tur aliud eſſe rē quāq₃ nō noſſe: aliđ nō cogitare: fieriq₃ poſſe vt nouerit hō ali/ qd qđ nō cogitat: qn̄ aliūde nō inde cogitat Duaꝝ ḡ vl' pluriū diſciplinaꝝ pitus quan do vnā cogitat: aliā vl' al's etiā ſi nō cogitat nouit tn̄. S₃ nunqd recte poſſum⁹ dicere: iſte muſic⁹ nouit qdē muſicā: ſed nūc eam nō itelligit: q₂ eā nō cogitat. itelligit aūt nūc geometriā. hanc eni nūc cogitat: abſurda ē quātū appet iſta ſn̄ia. Quid etiā illa ſi dica m⁹: iſte muſicus nouit qdē muſicā: ſ₃ nūc eā nō amat qn̄ eā nō cogitat. amat aūt geo metriā: qm̄ nūc ipam cogitat. nōne ſilr ab/ ſurda ē. Rectiſſime vo dicimus. Iſte quē pſpicis de geometria diſputātē: etiā pfect⁹ eſt muſicus: nā ⁊ meminit diſcipline eius: ⁊ intelligit eam ⁊ diligit. ſed q̄uis eā noue rit ⁊ amet: nō illā n̄ cogitat: quoniā geome triā de qua diſputat cogitat. Hic admone/ mur eſſe nobis in abdito mētis quarundā reꝝ quaſdā noticias: ⁊ tunc quodā mō ꝓ/ cedere in mediū: atq₃ in ꝯſpectu mentis ve lut apertius ꝯſtitui quādo cogitāt̄. Tūc eni ſeipa mens: ⁊ meminiſſe: ⁊ intelligere: et amare inuenit: etiā vnde nō cogitabat: qn̄ aliud cogitabat. Sed vnde diu non cogita uerimus: ⁊ vnde cogitare niſi cōmoniti nō valemus: id nos neſcio q̄ eodē q₃ miro mō ſi pōt dici: ſcire neſcimus. Deniq₃ recte ab eo qui cōmemorat: ei cui cōmemorat dicit̄.

Scis hoc: ſʒ ſcire te neſcis. Cõmemorado ꝛ inuenies te ſciētē quod te neſcire putaueras. Id agunt ꝛ lr̃e q̃ de his rebus ꝯſcripte ſunt: quas res duce ratiõe veras eſſe inuenit lector nõ quas veras eſſe credit ei q ſcripſit: ſicut legit hiſtoria: ſed quas veras eſſe etiã ipe inuenit: ſiue apud ſe: ſiue in ipa mētis luce veritate. Qui vero nec admonitus valet iſta contueri: magna cecitate cordis tenebris ignorãtie dimerſus eſt altius: ꝛ mirabiliore diuina ope indiget: vt poſſit ad verã ſapientiã peruenire. Propter hoc itaqʒ volui de cogitatiõe adhibere qualecunqʒ documentũ: quo poſſʒ oſtendi quõ ex his q̃ memoria ꝓtinent recordãtis acies informet: ꝛ tale aliqd gignat vbi hõ cogitat: quale in illo erat vbi añ cogitationeʒ meminerat: q2 facilius dinoſcit qd tpe accedit: ꝛ vbi parens ꝓleʒ ſpacio tpis añcedit. Nã ſi nos referamus ad iteriorẽ mentis memoriã qua ſui meminit: ꝛ interiorẽ itelligentiã q̃ ſe intelligit: ꝛ iteriorẽ volũtatẽ q̃ ſe diligit vbi hec tria ſil' ſunt: ꝛ ſimul ſemꝑ fuerunt ex q̃ eſſe ceperũt: ſiue cogitarent: ſiue nõ cogitarent: videbit qdẽ imago illi⁹ trinitatis: ꝛ ad ſolã memoriã ꝑtinere. Sʒ q2 ibi verbũ eſſe ſine cogitatiõe nõ põt. Cogitam⁹ eni oẽ qd dicimus etiã illo interiore vbo qd ad nulli⁹ gẽtis ꝑtinet linguã: in trib⁹ potius illis imago iſta cognoſcit: memoria ſcʒ intelligẽtia: volũtate. Hãc autẽ nũc dico intelligẽtiã qua itelligimus cogitãtes id ẽ qñ eis reptis q̃ memorie ꝑſto fuerãt: ſed non cogitabant: cogitatio nr̃a format: ꝛ eã voluntateʒ: ſiue amorẽ: vel dilectioneʒ: q̃ iſtã ꝓlem parẽteqʒ ꝯiũgit quodãmõ vtriqʒ cõmunis eſt. Hinc factuʒ ẽ: vt etiã ꝑ exteriora ſenſibilia q̃ per oculos carnis vident: legentium ducerẽ tarditateʒ: in. xi. ſ. libro atqʒ inde cuʒ eis ingrederer ad hois interioris eaʒ potentiã qua ratiocinat de temporalibus rebus: differens illã ꝑncipaliter dominanteʒ qua cõtemplat eternas: atqʒ id duobus voluminibus egi duodecimo vtrũqʒ diſcernẽs: quoꝝ vnũ eſt ſuperius: alterũ inferius qd ſuperiori eſſe ſubdituʒ debet. Tertiodecimo aũt de munere inferioris quo humanaꝝ reꝝ ſcientia ſalubris ꝯtinet: vt in hac tẽporali vita id agamus quo ꝯſequamur eternaʒ: quanta potui veritate ac breuitate diſſerui: qñ quideʒ rem tam multipliceʒ atqʒ copioſam multoꝝ atqʒ magnoꝝ diſputationibus multis magniſqʒ celebrataʒ: vno ſtrictam volumine incluſi: oſtendens etiã in ipa trinitatẽ ſed nondum que dei ſit imago dicenda.

De principali mẽtis in quo intuenda ẽ ſumma imago trinitatis. Capi. viij.

Nunc vero ad eaʒ iam puenimus diſputationeʒ: vbi ꝑncipale mentis humane quo nouit deũ vel põt noſſe cõſiderandũ ſuſcepim⁹: vt eo reperiamus imagineʒ dei. Quãuis eniʒ mens humana nõ ſit eius nature cui⁹ eſt deus imago tñ nature ei⁹ q̃ natura melior nulla eſt ibi q̃rẽda. ꝛ iueniẽda ẽ in nobis quo etiã natura noſtra nihil habet melius: ſʒ ꝑus mens in ſeipſa ꝯſiderãda eſt anteqʒ ſit particeps dei: ꝛ in ea reperienda eſt imago eius. Diximus eniʒ eaʒ ꝛ ſi amiſſã dei participatione obſoletã atqʒ deformẽ: dei tñ imaginẽ ꝑmãere. Eo qppe ipo imago ei⁹ ẽ: quo ei⁹ capax eſt: eiuſqʒ ꝑticeps eẽ põt: qd taʒ magnũ bonũ niſi ꝑ h̃ q imago ei⁹ eſt itelligi nõ põt. Ecce ĝ mẽs meminit ſui: intelligit ſe: diligit ſe: h̃ ſi cernimus: cernimus trinitateʒ: nõdũ qdeʒ deũ ſʒ iaʒ imagineʒ dei. Non forinſecus accepit memoria qd teneret: nec foris inuenit qd aſpiceret intellect⁹: ſicut corporis oculis. Nec iſta duo velut formã corporis: ꝛ eã que inde facta eſt in acie ꝯtuentis volũtas foris iũxit. Nec imagineʒ rei q̃ foris viſa eſt qdãmõ raptã ꝛ in memoriã recõditã cogitatio cũ ad eã ꝯuerteret iuenit: ꝛ ide format⁹ eſt recordãtis obtutus: iũgente vtrũqʒ tertia volũtate: ſicut i eis oſtẽdebamus trinitatib⁹ fieri: q̃ in reb⁹ corꝑalib⁹ reppericbant vl' ex corꝑibus ꝑ ſenſuʒ corꝑis itrorſus quodãmõ trahebant. De qbus oibus i libro. xi. diſſeruimus. Nec ſicut fiebat vel apparebat qñ de illa ſcientia diſſerebam⁹: iã in hois interioris opibus ꝯſtituta: q̃ diſtinguẽda fuit a ſapiẽtia. Vñ q̃ ſciunt velut aducticia ſunt in aĩo: ſiue cognitiõe hiſtorica illata: vt ſunt fcã ꝛ dicta: q̃ tpe pagunt ꝛ tranſeunt. vel in natura reꝝ ſuis locis ꝛ regionibus cõſtituta ſunt ſiue in ipſo hoie que ñ erant oriunt: aut alijs docentibus: aut cogitationibus ꝓprijs. ſicut fides: quã plurimũ in libro. xiij. cõmendauimus. ſic vtutes qbus ſi vere ſunt in hac mortalitate iõ bñ viuit: vt beate in illa q̃ diuinitus ꝓmittit imortalitate viuat. Hec itaqʒ hmõi habẽt in tpe ordinẽ ſuũ: i quo nobis trinitas memorie viſiõis ꝛ amoris facili⁹ apparebat.

Nam quedā coꝝ ꝓueniūt cognitionē diſcē/
tiū. Sūt eni cognoſcibilia: ⁊ anq̄ꝫ cognoſcāť
ſuiqꝫ cognitionē indiſcētib⁹ gignūt. Sūt aūt
vel in locis ſuis: vel q̄ tpe ꝑtierūt: q̄uis q̄ ꝑt
ierūt nō ipa ſint: ſꝫ eoꝝ q̄dā ſigna ꝑteritoꝝ:
quib⁹ viſis vel auditis cognoſcāť fuiſſe atqꝫ
trāſiſſe. Que ſigna vel in locis ſita ſūt: ſicut
monumēta mortuoꝝ: et q̄cūqꝫ ſimilia. vel i
litteris fidedignis: ſicut eſt om̄is grauis et ap
probāde auctoritatis hiſtoria. vel in animis
eoꝝ q ea iam nouerūt: eiſ qppe iā nota et alijs
vtiqꝫ ſunt noſcibilia q̄ꝝ ſciētiā ꝓuenerūt: et q
ea noſſe illis qbus nota ſunt docētibus poſ/
ſunt. Que oīa ei qn̄ diſcunť quādā faciūt tri/
nitatē ſpecie ſua q̄ noſcibilis fuit: etiā anteq̄ꝫ
noſcereť. eiqꝫ adiūcta cognitiōe diſcētis que
tūc eſſe incipit qn̄ diſciť: ac tertia volūtate que
vtrūqꝫ ꝯiūgit. Et cū cognita fuerit: alia trini
tas dū recolūť fit iā interius in ipo animo ex
his imaginibus q̄ cū diſcereť ſunt impſſe in
memoria et informatione cogitationis ad ea
ꝯuerſo recordātis aſpectu: et ex volūtate que
tertia duo iſta ꝯiūgit. Ea vero q̄ oriūť in ani/
mo vbi nō fuerūt: ſicut fides. et cetera hmōi.
et ſi aduēticia videť cū doctrina inſerūť: nō tn̄
foris poſita vel foris peracta ſunt ſicut illa q̄
credūtur: ſꝫ intus om̄ino in ipſo animo eſſe
ceperūt. Fides eni nō eſt qđ crediť ſed qua
crediť. et illud crediť: illa ꝯſpiciť. Tamē quia
eſſe cepit in animo q iā erat anim⁹ anteq̄ꝫ iſta
eſſe cepiſſꝫ: aduēticiū qddā videť: ⁊ i ꝑteritis
habebitur: qn̄ ſuccedēte ſpecie iam eſſe deſti/
terit: aliāqꝫ nunc trinitatē facit p ſuam p̄ſen/
tiā: retenta: ꝯſpecta: dilecta. aliā tunc faciet p
quoddā ſui veſtigiū qđ in memoria ꝑteriens
dereliq̄rit: ſicut iam ſupradictū eſt.

An virtutes qbus ad eternitatem tendiť de/
ſināt cuꝫ ad eterna ꝑduxerit. Ca. ix.

Utrum aūt tunc etiā virtutes qbus in
hac mortalitate bene viuitur: q: et ipe
incipiūt eſſe in animo: q cū ſine illis p̄
us eſſet tn̄ animus erat: deſināt eſſe cum ad
eterna ꝑduxerint: nōnulla q̄ſtio eſt. Quib⁹/
dam eni viſum eſt deſituras: et de tribus qui
dem prudētia: fortitudine: tēperantia: cū hoc
dicitur: nō nihil dici videtur. Juſticia vero
imortalis eſt: ⁊ magis tunc ꝑficieť in nobis:
q̄ꝫ eſſe ceſſabit. De oībus tn̄ q̄ttuor magnus
auctor eloq̄ntie tullius: in hortenſio dialogo
diſputans. Si nobis inquit cum ex hac vita
migrauerimus in beatoꝝ inſulis immortale
euum: vt fabule ferunt: degere liceret: quid
opus eſſet eloq̄ntia: cum iudicia nulla fierēt:
aut ipſis etiā virtutibus. nec eni fortitudinis
egeremus nll'o ꝓpoſito aut labore: aut ꝑicu/
lo nec iuſticia: cum eſſet nihil quod appetere
tur alicui. nec tēꝑātia q̄ regeret eas que nll'e
eſſēt libidines. nec ꝓdētia qdem egeremus
nullo delectu ꝓpoſito bonorum ⁊ malorum.
Una igitur eſſemus beati cognitiōe nature
et ſcientia: qua ſola etiā deoꝝ ē vita laudāda.
Ex quo itelligi pōt cetera neceſſitatis eſſe:
vnū hoc volūtatis. Ita ille tātus orator cum
philoſophiā p̄dicaret: recolēs ea q̄ a philoſo/
phis acceperat: ⁊ p̄clare ac ſuauiter explicās
in hac tātū vita quā videm⁹ erūnis ⁊ errori/
bus plenā oēs q̄ttuor neceſſarias dixit eſſe
virtutes: nullā vero eaꝝ cū ex hac vita emigra
uerim⁹ ſi liceat ibi viuere vbi viuitur beate.
Sed bonos animos ſola beatos eſſe cogniti
one ⁊ ſciētia. Hoc eſt ꝯtēplatiōe: qua nihil ē
melius ⁊ amabilius: ea ē naťa q̄ creauit om/
nes ceteras iſtituitqꝫ naturas. Cui regēti ē
ſubditā ſi iuſticie eſt: immortalis ē omnino
iuſticia. nec i illa eſſe beatitudīne deſinet: ſed
talis ⁊ tāta erit vt ꝑfectior ⁊ maior eſſe nō poſ
ſit. Fortaſſis ⁊ alie tres virtutes: prudētia ſi
nullo iā ꝑiculo erroris: fortitudo ſine mole/
ſtia tolerādoꝝ maloꝝ: tempantia ſine repu/
gnatiōe libidinū: erūt in illa felicitate: vt pru
dētie ſit nullū bonū deo p̄ponere vel equare
fortitudinis: ei firmiſſime cohecere. tēꝑantie
nullo defectu noxio delectari. Nunc aūt qđ
agit iuſticia in ſubueniēdo miſeris: qđ prudē
tia in precauēdis iſidijs: qđ fortitudo in per
ferēdis moleſtijs: qđ temperantia in coercē
dis delectationibus prauis: non ibi erit: vbi
nihil om̄ino mali erit: ac per hoc iſta virtutū
opera q̄ huic mortali vite ſunt neceſſaria: ſi/
cut fides ad quā referēda ſunt: in ꝑteritis ha
bebūť. Et aliam nunc faciūt trinitatē: cū ea p̄
ſentia tenemus: aſpicimus: amamus. aliam
tunc factura ſunt: cū ea nō eſſe: ſꝫ fuiſſe per q̄
dam eoꝝ veſtigia q̄ ꝑtereundo in memoria
derelinquēt reperiem⁹: quia et tunc trinitas
erit cum illud qualecūqꝫ veſtigium et memo
riter retinebiť: et agnoſceť veraciter: et hoc
vtrumqꝫ tertia voluntate iungetur.

De cognoſcibilib⁹ tēpalib⁹: q̄ꝝ alia cognitio
nē nr̄aꝫ ꝓuēiūt: alia nō p̄cedūt. Ca. x.

In omniū iſtaꝝ q̄s cōmemorauimus
i tpaliū reꝝ ſcia: q̄dā cognoſcibilia ꝛ co
gnitionē iterpoſitiōe tpis añcedūt: ſic
ſūt ea ſenſibilia: q̄ iā erāt i rebus añq̄ cogno
ſcerent: vel ea oīa q̄ p hiſtoriā cognoſcuntur.
Quedā vo ſit' eſſe icipiūt: velut ſi aliqd viſi/
bile qđ oino nō erat: ante nr̄os oculos oriat:
cognitionē noſtrā vtiq̄ nō p̄cedit. aut ſi aliqd
ſonet vbi adeſt auditor: ſimul pfecto incipiūt
eſſe ſimulq̄ deſinunt: ꝛ ſonus ꝛ eius audit⁹.
Verūtñ ſiue tpe p̄cedentia: ſiue ſimul eſſe in
cipiētia cognoſcibilia cognitionē gignūt: nō
cognitiōe gignunt. Cognitiōe vero facta: cū
ea que cognoſcimus poſita in memoria recor
datiōe reuiſunt: quis nō videat priorem eſſe
tpe in memoria retentionē quā in recordatio
ne viſionē: ꝛ huius vtriuſq̄ tertia volūtate
iunctionem. Porro autē in mente nō ſic ē.
Neq̄ eni adueniticia ſibi ipſa eſt quaſi ad ſe/
ipſam que iam erat venerit aliūde: eadē ipſa
q̄ nō erat: aut nō aliunde eadē ipa q̄ nō erat:
aut nō aliunde venerit: ſed in ſeipa q̄ iā erat
nata ſit ea ipſa que nō erat. ſicut in ipſo homi/
ne que nō erāt oriunt: aut alijs docētib⁹: aut
cogitationib⁹ pprijs: ſicut fideles: ſicut virtu
tes: ſicut in mente q̄ iam erat oritur fides que
non erat. Aut poſt cognitionē ſui recordan
do ſeipſam velut in memoria ſua conſtitutam
videt: ſi q̄ nō ibi fuerit anteq̄ ſeipam cogno/
ſceret: cū pfecto ex quo eſſe cepit nunquā ſui
meminiſſe: nunq̄ ſe intelligere: nūq̄ ſe ama
re deſtiterit. ſicut iam oſtēdimus: ac p hoc qñ
ad ſeipſam cognitionē cōuertit: fit trinitas.
in qua iam ꝛ verbū poſſit intelligi. Forma/
tur qppe ex ipſa cognitio voluntate vtrunq̄
iungente. Ibi ergo magis agnoſcēda ē ima
go quā querimus.

An ſemp memoria p̄teritaꝝ reꝝ ſit: an etiā
p̄ſentium. Capi. xi.

Sed dicet aliqs. Non eſt iſta memoria
qua mēs ſui meminiſſe perhibet: que
ſibi ſemp eſt p̄ſens. Memoria enī p̄
teritoꝝ eſt nō preſentium. Nam quidā cū de
virtutibus agerēt in qbus eſt etiā tullius: in
tria iſta prudentiā diuiſerūt: memoriā: intel/
ligētiā: puidentiā. Memoriā, ſc3 p̄teritis: in
telligētiā p̄ſentib⁹: puidentiā rebus tribuen
tes futuris: quā nō habent certā niſi preſcij
futuroꝝ: que non eſt munus hoim niſi detur
deſup: vt pphetis. Vñ ſcriptura ſapiētie de
hoib⁹ aiens. Cogitatiōes inqt mortaliū timi cap. 9
de ꝛ icerte puidētie nr̄e. Memoria vo de p̄
teritis: ꝛ itelligētia de p̄ſentib⁹ certa ē: ſ3 pñ/
tib⁹ vtiq̄ corpalib⁹ reb⁹. Nā corpales cor/
poraliū p̄ſentes ſunt aſpectibus oculoꝝ. S3
q dicit memoriā nō eſſe p̄ſentiū: attēdat quē/
admodū dictū ſit in ipis ſecularibus lr̄is: vbi
maioris fuit cure vboꝝ itegritas q̄ vitas re
rū. Nec talia paſſus vlyxes: oblitusue ſui eſt
ithac⁹: diſcrimine tāto. Virgili⁹ eni cū ſui ñ
oblitū diceret vlyxē: qd aliud itelligi voluit:
niſi q meminerit ſui. Cū g̊ ſibi pñs eēt nullo
mō ſui meminiſſet niſi ad res p̄ſentes memo
ria ptineret. Quapropter ſic i rebus p̄teritis
ea memoria dr̄: q̄ fit vt valcāt recoli ꝛ recor/
dari. ſic in re p̄ſenti q ſibi ē mens: memoria
ſiñ abſurditate dicēda ē q̄ ſibi p̄ſto ē vt ſua co
gitatōe poſſit itelligi ꝛ vtrūq̄ ſui amor̄ ꝯiūgi

Qua facultate mēs rōnalis obtineat vt in ea
dei imago reſplendeat. Ca. xij.

Hec igit trinitas mētis nō ppterea dei
ē imago: q2 ſui meminit mēs ꝛ intelli/
git ac diligit ſe: ſ3 q2 pōt etiā meminiſſe
ꝛ itelligere ꝛ amare a quo facta ē. Qđ cū facit
ſapiēs ipa fit. Si aūt nō facit: etiā cū ſui me/
minit: ſeſeq̄ intelligit ac diligit ſtulta ē. Me/
minerit itaq̄ dei ſui ad cui⁹ imaginē facta ē:
eūq̄ itelligat atq̄ diligat. Qđ vt breui⁹ dicā
colat deū nō factū: cuius ab eo capax ē facta: ꝛ
cui⁹ particeps eē pōt. Propter qđ iſcriptū ē.
Ecce dei cultus ē ſapientia: ꝛ nō ſua luce: ſed
ſūme illius lucis pticipatiōe ſapiēs erit: atq̄
vbi eterna ibi beata regnabit. Sic eni dr̄ iſta
hoīs ſapiētia: vt etiā dei ſit. Tūc eni va ē. nā
ſi hūana ē: vana eſt. Deꝝ nō ita dei q̄ ſapiēs
eſt deus. Neq̄ eni pticipatiōe ſui ſapiēs ē: ſi
cut mens pticipatione dei. S3 queadmodū
dr̄ iuſticia dei: nō ſolū q̄ ipe iuſtus eſt: ſ3 quā
dat homini cū iuſtificat impiū. Quā cōmen
dans aplus: ait de quibuſdam. Ignorantes ro.10
enim dei iuſticiā: ꝛ ſuam iuſticiā volētes cō
ſtituere: iuſticie dei non ſunt ſubiecti. Sic eni
dici pōt etiā de quibuſdā. Ignorātes dei ſa/
pientiam: ꝛ ſuam volētes cōſtituere: ſapiētie
dei nō ſunt ſubiecti. Eſt igitur natura non fa
cta: que fecit omnes ceteras magnas paruaſ
q̄ naturas eis quas fecit ſine dubitatiōe pre
ſtantior: ac per hoc hac etiam de qua loquimur
rationali ꝛ intellectuali: que hominis mens
eſt ad eius qui eā fecit imaginem facta. Illa

Act. 17 aũt ceteris natura pſtãtioꝛ deus eſt. Et qdem nõ lõge poſitus ab vnoquoqꝫ nr̃ꝫ: ſicut apl's dicit adiũgẽs. In illo eni viuimus ⁊ moue/mur ⁊ ſumus. Qđ ſi ſꝫ coꝛpus diceret: etiã de iſto coꝛpoꝛeo mũdo poſſet itelligi. Nã ⁊ in illo ſꝫ coꝛpus viuimus: mouemur: ⁊ ſum⁹. Vñ ſm mentẽ q̃ facta eſt ad eius imaginẽ dꝫ hoc accipi ex collẽtiore quodã eodẽqꝫ nõ viſibili: ſꝫ itelligibili mõ. Nã qd nõ eſt in ipo de
Ro. ij. quo diuine ſcriptũ ẽ. Qm̃ ex ipo ⁊ p ipm ⁊ i ipo ſunt oia. Proinde ſi in ipo ſunt oia: in quo tandẽ pñt viuere q̃ viuũt: ⁊ moueri que mouent: niſi in quo ſunt. Nõ tñ oẽs cum illo
ps̃. 72. ſunt eo mõ quo ei dictũ eſt. Ego ſemp tecũ. Nec ipe cũ oibus eo mõ quo dicimus. Dñs vobiſcũ. Magna itaqꝫ hois miſia ẽ cũ illo ñ eſſe: ſine quo nõ põt eſſe. In quo eniꝫ eſt ꝑculdubio ſine illo nõ eſt. Et tñ ſi eius nõ meminit: eũqꝫ nõ intelligit: nec diligit: cũ illo nõ eſt. Qđ autẽ quiſqꝫ penitus obliuiſcit̃ nec cõmoueri eius vtiqꝫ poteſt.

De reminiſcentia in deum cuius ſemp eſt capax mẽtis natura. Capi. xiij.

E viſibilib⁹ reb⁹ ad hãc rẽ ſumamus d exemplũ. Dicit tibi qſpiam quẽ nõ recognoſcas. Noſti me: ⁊ vt cõmoneat: dicit vbi: qñ: quõ tibi inotuerit: oibuſqꝫ adhibitis ſignis qbus in memoriã reuoceris. ſi nõ recognoſcis: ita iaꝫ oblitus es: vt ois illa noticia penitus deleta ſit aio. nihilqꝫ aliud reſtat: niſi vt credas ei q̃ tibi hoc dicit: q aliqñ eũ noueras aut ne hoc qdẽ ſi fidedignus tibi eſſe q logt̃ nõ vr̃. Si aũt reminiſceris. ꝑfecto redis in memoriã tuã: ⁊ in ea inuenis qđ nõ fuerat penitus obliuiõe deletũ. Redeamus ad illud ꝑpter qđ adhibuimus humane con/uerſatiõis exẽplũ. Inter cetera pſalmus no/
Ps̃. 9. nus. Cõuertant̃ inqt peccõres in iſernũ: oẽs
Ps̃. 21 gẽtes q̃ obliuiſcunt̃ deũ. Porro aũt viceſimus ⁊ pmus. Cõmemoꝛabunt̃ inqt ⁊ ↄuertent̃ ad dñm vniuerſi fines terre. Nõ igit̃ ſic erãt oblite iſte gentes deũ: vt eius nec cõmemoꝛate recoꝛdarent̃. Obliuiſcẽdo aũt deum tanq̃ obliuiſcẽdo vitã ſuã: ↄuerſe fuerant in moꝛtẽ: h̓ eſt in infernũ. Cõmemoꝛate vo cõuertunt̃ ad dñm tanq̃ reminiſcẽtes reminiſcẽdo vitã cuius eas habebat obliuio. id ẽ cuius oblite fuerãt. Item legit̃ in nonageſimo tertio. Intelligite nũcq inſipientes eſtis i po
Ps̃. 93 pulo: ⁊ ſtulti aliqñ ſapite. Qui plantauit aurẽ nõ audiet: ⁊ cetera. Eis eniꝫ dictũ eſt: q deũ nõ intelligendo de illo vana dixerunt.

Qđ etiã praua mens nec memoꝛia ſui careat nec cognitiõe nec amoꝛe. Capi. xiiij.

E dilectiõe aũt dei plura reperiũt̃ i di d uinis eloquij teſtimonia. Ibi eniꝫ ⁊ illa duo ↄſequẽter intelligunt̃: qꝛ nemo diligit cuius nõ meminit: ⁊ qđ penitus neſcit. Vñ illud eſt notiſſimũ pcipuũqꝫ pceptũ.
Diliges dñm deũ tuũ. Si itaqꝫ ↄdita ẽ mẽs Deu. 6
humana: vt nunq̃ ſui nõ meminerit: nunq̃ ſe nõ intelligat: nunq̃ ſe nõ diligat. Sed qm̃ q odit aliqd nocere illi ſtudet: nõ immerito ⁊ mens hois qñ ſibi nocet odiſſe ſe dicit̃. Neſciẽs eniꝫ ſibi vult male dũ nõ putat ſibi obeſſe qđ vult. Sꝫ tñ male ſibi vult: qñ id vult qđ obſit ſibi. Vñ illud ſcriptũ eſt. Qui dili/ Ps̃. 10
git iniqtatẽ: odit aiaꝫ ſuã. Qui ergo ſe diligere nouit: deũ diligit. Qui vero nõ diligit deũ etiã ſi ſe diligit: qđ ei naturaliter iduũ ẽ: tñ nõ incõueniẽter odiſſe ſe dicit̃: cũ id agit qđ ſibi aduerſat̃: ⁊ ſeipm tanq̃ ſuus inimicus inſequtur: q ꝑfecto eſt erroꝛ hoꝛrendus: vt cũ ſibi hoies ꝑdeſſe velint multi nõ faciãt niſi quod eis pniciofiſſimũ eſt. Similẽ moꝛbũ mutoꝝ aialiũ cũ poeta deſcriberet. Dij ingt melioꝛa pijs erroꝛẽqꝫ hoſtibus illũ. Diſciſſos nudis laniabãt dentibus artus. Cum moꝛbus ille coꝛpis fuerit: cur dixit erroꝛẽ: niſi qꝛ omne aial cuꝫ ſibi natura ↄciliatũ ſit: vt ſe cuſtodiat quãtũ põt: talis ille erat moꝛbus: vt ea quoꝝ ſalutẽ appetebãt ſua mẽbꝛa laniarẽt. Cũ aũt deũ diligit mens: ⁊ ſicut dictũ eſt ↄſequenter meminit: cumqꝫ intelligit: recte illi de ꝑximo ſuo pcipitur: vt eũ ſicut ſe diligat. Iam enim ſe nõ diligit puerſe: ſed recte cũ deũ diligit cuius participatiõe imago illa nõ ſolũ eſt: verũ etiã ex vetuſtate renouat̃: ⁊ ex defoꝛmitate refoꝛmat̃: ex infelicitate beatificat̃. Quãuis ſe ita diligat: vt ſi alterutrũ ꝑponat̃: malit oia q̃ infra ſe diligit pdere: q̃ perire: tñ ſuperioꝛeꝫ deſerendo ad quẽ ſolũ poſſit cuſtodire foꝛtitudinẽ ſuam: eoqꝫ frui lumine ſuo: cui canit̃ in ps̃. 58.
pſalmo. Foꝛtitudineꝫ meã ad te cuſtodiã. Et ibidẽ. 33
in alio. Accedite ad eũ: ⁊ illuminamini ſic infirma ⁊ tenebꝛoſa facta eſt: vt a ſe quoqꝫ ipſa in ea q̃ nõ ſunt qđ ipa: ⁊ qbus ſupioꝛ eſt ipſa: infelicius laberet̃ ꝑ amoꝛes quos nõ valet vincere: ⁊ errores a qbus non videt qua redire. Vnde iã deo miſerante penit⁹ clamat i pſal/

Ibi.37 mis: Deſeruit me fortitudo mea: et lumen
oculoꝝ meoꝝ nō eſt mecū. Nō ſane in his
tātis īfirmitatū ⁊ errorū malis: amittere po
tuit naturalē memoriā: intellectū ⁊ amorē
ſui. ꝓpter qd̓ merito dici potuit: qd̓ ſupra
Ibi.38 cōmemoraui. Quāq̄ in imagine dei am/
bulat homo: tū vane ↄturbat̄. Theſaurizat
et neſcit cui ↄgregabit ea. Cur eni theſauri
zat: niſi qa fortitudo eius deſeruit eū. p q̄
deū habēs rei nulli⁹ indigeret. Et cur ne/
ſcit cui ↄgregabit ea: niſi qꝛ lumē oculorū
eius nō eſt cū eo: ⁊ ideo nō videt qd̓ veri/
Luc.12 tas ait: Stulte hac nocte animā tuam repe
tēt abs te: hec q̄ ꝑparaſti cuius erūt. Verū
tamē qa etiā talis in imagine ambulat ho/
mo: ⁊ habet memoriā et intellectū: ⁊ amo/
rē ſui. Hominis mēs: ſi ei manifeſtaret̄
ꝗ vtrūq̄ habere nō poſſet et vnū e duob⁹
ꝑmitteret̄ eligere: alteꝝ ꝑditurus: aut the/
ſauros quos ↄgregauit: aut mētem: qs vſ
q̄ adeo nō hab3 mētem: vt theſauros mal
let habere q̄ mentē. Theſauri eni mentē
poſſūt plerūq̄ ſubuertere: et mēs q̄ nō the
ſauris ſubuertit̄: ſine vllis theſauris facili⁹
et expeditius pōt viuere. Quis vo vllos
theſauros: niſi p mentē poterit poſſidere.
Si eni puer infans q̄uis ditiſſim⁹ natus
cū ſit dn̄s omniū q̄ iure ſunt eius: nihil poſ
ſidet mēte ſopita: quo tādem mō qſq̄ qcq̄
mēte poſſidebit amiſſa. S3 de theſauris
qd loquor: qꝛ eis qlib3 hominū ſi talis op/
tio ꝓponat̄: mauult carere q̄ mēte: cū eos
nemo ꝑponat: nemo ↄparet luminib⁹ cor
pis: qbus nō vt aurū rarus qſq̄ homo: ſ3
om̄is homo poſſidet celū. p lumina eni cor
pis qſq̄ poſſidet qcqd libēter videt. Quis
ergo ſi tenere vtrūq̄ nō poſſit: et alterutrū
cogat̄ amittere: non theſauros: q̄ oculos
malit. et tamē ſi ab eo ſimili ↄditiōe q̄ratur
vtrū oculos malit amittere: an mētem: qs
mēte nō videat eum oculos malle q̄ men/
tem. Mēs qppe ſine oculis carnis huma
na eſt. Oculi aūt carnis ſine mēte belui
ſunt. Quis porro nō hominē ſe malit eſſe
etiā carne cecū: q̄ beluā vidētem. Hec di
xi: vt etiā tardiores: quāuis breuiter com
mouerent̄ a me: in quoꝝ oculos vel aures
he littere puenerint: quātū mēs diligit ſeip
ſam etiā infirma et errās: male diligendo
atq̄ ſectādo que ſunt infra ipſā. Diligere
porro ſeipſam nō poſſet: ſi ſe om̄ino neſci/
ret. id eſt ſi ſui nō meminiſſet: nec ſe intelli
geret: qꝛ in ſe imagine dei tam potēs ē: vt
ei cuius imago ē valeat inherere Sic eni
ordinata eſt naturarū ordine: nō locorum
vt ſupra illā nō ſit niſi ille. Deniq̄ cum illi
penit⁹ adheſerit: vnus erit ſpirit⁹. Cui rei
atteſtat̄ apl's dicēs. Qui autē adheret do j Cō.6
mino vnus ſpiritus eſt. Accedēte quippe
iſta ad ꝑticipatiōem nature veritatū et bea/
titudinis illius: nō tamē creſcēte illo in na/
tura: veritate ⁊ beatitudine ſua. In illa ita
q̄ natura cui feliciter adheſit: imutabiliter
viuet et imutabile videbit omne qd̓ viderit
Tūc ſicut ei diuina ſcriptura promittit: ſati
abit̄ in bonis deſiderium eius. bonis imu
tabilib⁹: ipſa trinitate deo ſuo cui⁹ imago
eſt: et ne vſpiā violet̄ erit in abſcōdito vul/
tus eius: tanta vbertate ei⁹ impleta: vt eā
nūq̄ peccare delectet. Seipſā vero nunc
qn̄ videt: nō aliqd imutabile videt.

De mutabilitate mētis humane qua fit vt ſicut miſera facta eſt ex beata: ita beata poſſit eſſe ex miſera. Capi.xv.

Quod ideo certe nō dubitat quoniā
miſa ē: ⁊ beata eſſe deſiderat. Nec
ob aliud fieri ſpat hoc poſſe: niſi qa
eſt mutabilis. Nam ſi mutabilis nō eſſet:
ſicut ex beata vita miſa: ſic ex miſa beata
eſſe nō poſſet. Et qd eā feciſſ3 miſerā: ſub
oīpotēte ⁊ bono dn̄o: niſi pctm̄ ſuū: ⁊ iuſti/
cia dn̄i ſui. Et qd eā faciet beatā: niſi meri/
tū ſuū ⁊ ꝑmiū dn̄i ſui. S3 et meritū ei⁹ gra
tia eſt illius: cui⁹ ꝑmiū erit beatitudo eius.
Iuſticiā qppe dare ſibi nō pōt: quā ꝑditā
nō habet. Hanc eni cū homo ↄderet̄ acce
pit: et peccādo vtiq̄ ꝑdidit. Accepit ergo
iuſticiā: ꝓpter quā beatitudinē accipe me/
reret̄. Unde veraciter ei dicit̄ ab aplo: q̄ſi
de ſuo bono ſupbire incipiēti. Quid enim j Cō.4
habes qd̓ nō accepiſti. Si autem accepiſti:
qd gloriaris quaſi nō acceperis. Quādo aūt
bene recordat̄ dn̄i ſui: ſpirit⁹ ei⁹ accepto ſē
tit om̄ino: qꝛ hoc diſcit: intimo magiſterio
nō niſi ei⁹ gratuito affectu poſſe ſe ſurgere
nō niſi ſuo volūtario defectu cadere potu/
iſſe. Non ſane reminiſcit̄ beatitudinis ſue
fuit qppe illa ⁊ nō ē: eiuſq̄ iſta penit⁹ obli/
ta eſt: ideoq̄ nec ↄmemorari pōt. Credit
aūtē de illa fide dignis litteris dei ſui p ei⁹

pphetā ɔſcriptis narrātib⁹ de felicitate pa
radiſi: atq; illō pmū ꝛ bonū hoīs ꝛ malū hi
ſtorica traditōe indicātibus. dn̄i aūt dei ſui
reminiſcit̄. Ille qppe ſemp eſt: nec fuit ꝛ n̄
eſt: nec ē ꝛ nō fuit: ſ; ſic nūq; nō erit: ita nū
Act. 17 q; nō erat: ꝛ vbiq; totus ē. Propt qd iſta
in illo ꝛ viuit ꝛ mouet̄: ꝛ eſt. ꝛ iō reminiſci
ei⁹ pōt. Nō q; h recordat̄ qd cū nouerat in
adā: aut alibi alicubi an̄ huius corpis vitā.
Aut cū pmū facta ē vt īſereret̄ huic corpori
Nihil enim hoꝝ oīno reminiſcit̄. Quicqd
hoꝝ eſt: obliuiōe deletū ē. S; cū memorat̄
vt ɔuertat̄ ad dn̄m tanq; ad eā lucē qua iaʒ
cu; ab illo auerteret̄: quodāmō tangebat̄.
Nā hinc eſt ꝙ etiā ipi cogitāt eternitatē:
ꝛ multa recte rephēdūt: recteq; laudāt i ho
minū morib⁹. Quib⁹ ea tandē regulis in
dicāt: niſi in qbus vidēt: quēadmodū qſq;
viuere debeat: etiā ſi nec ipi eodē modo vi
uāt: vbi eas vident. Neq; enī in ſua na
tura: cū pculdubio mēte iſta videant̄: corū
q; mētes ɔſtet eſſe mutabiles. has vero re
gulas imutabiles videat qſqs in eis ꝛ hoc
videre potuerit. Nec in habitu ſue mentis
cū ille regule ſint iuſticie. mentes vero eoꝝ
ɔſtet eſſe iniuſtas. Vbi nā ſunt iſte regule
ſcripte: vbi qd ſit iuſtū: ꝛ iniuſtus agnoſcit
vbi cernit habendū eſſe qd ipe nō h;. Vbi
ḡ ſcripte ſunt: niſi in libro lucis illius q̄ ve
ritas dicit̄: vn̄ oīs lex iuſta deſcribit̄: ꝛ i cor
hoīs q operat̄ iuſticiā: nō migrādo ſed tan
q; iprimendo transfert̄: ſicut imago ex anu
lo ꝛ in cerā trāſit: ꝛ anulū nō relinqt. Qui
vero nō operat̄: ꝛ tn̄ videt qd operandū ſit
ipe eſt q ab illa luce auertit̄: a qua tn̄ tangit̄.
Qui aūt nec videt quēadmodū ſit viuendū
excuſabilius qdē peccat: q; nō tranſgreſſor
cognite legis. S; etiā ipſe ſplēdore aliquo
tiēs vbiq; pſentis veritatis attingit̄: quan
do admonitus ɔfitetur.

De reformatiōe mentis ad imaginē dei: ꝛ quot modis ſpiritus appellatio diuerſis aſſignet̄ naturis. Capi. xvi

q Uia vo cōmemorati ɔuertunt̄ ad
dn̄m: ab ea deformitate q̄ p cupidita
tes ſeculares ɔformabant̄ huic ſecu
lo reformabāt̄ ex illo: audientes aplm dicē
tē. Nolite ɔformari huic ſeculo: ſed refor
Ro. 11 mamini i nouitate mētis: nō vt icipiat illa
imago ab illo reformari a q̄ formata ē. Nō
enī reformare ſeipaʒ pōt. ſicut potuit defor
mari. Dicit etiā alibi. Renouamini ſpiritu Eph. 4
mētis veſtre: ꝛ iduite nouū hoīem: cū q ſ;
deū creatus eſt: in iuſticia ꝛ ſctītate veritatis.
Qd ait: ſm deū creatū: h alio loco dicit ad
imaginē dei. S; peccādo iuſticiā ꝛ ſctītatē Gen. 1
veritatis amiſit: ppter qd hec imago defor
mis ꝛ decolor facta eſt: hāc recipit cū refor
mat̄ ꝛ renouat̄. Qd aūt ait: ſpiritu mentis Eph. 4
veſtre: nō ibi duas res itelligi voluit: quaſi
aliud ſit mēs: aliud ſpūs mētis. S; q; oīs
mēs ſpūs eſt: nō aūt oīs ſpūs mēs eſt. Eſt
enī ſpūs ꝛ deus: q renouari nō pōt. q; nec
veteraſcere pōt. Dicit etiā ſpūs in hoīe qui
mēs nō ſit: ad quē ptinēt imaginatiōes ſi
miles corpoꝝ. De quo dicit ad corinthios:
vbi dicit. Si aūt orauero lingua: ſpūs me⁹ j Co. 14
orat. mēs aūt mea infructuoſa ē. Hoc enī
ait: qn̄ id qd dr̄ nō itelligit̄: q; nec dici pōt:
niſi corpaliū vocū imagines ſonū oris i ſpi
ritus cogitatōe pueniant. Dicit̄ ꝛ hoīs aīa
ſpūs. vn̄ ē in euāgelio. Et inclinato capite Joh. 19
tradidit ſpiritū quo ſignificata eſt mors cor
poris: aīa exeūte. Dicit̄ ſpūs ēt pecoris: qd
in eccleſiaſte libro ſalomonis aptiſſime ſcri Eccs. 3
ptū eſt: vbi ait. Quis ſit ſpūs filioꝝ hoīs ſi
aſcēdet ipē ſurſum: ꝛ ſpūs pecoris ſi deſcē
det ipē deorſu; in terrā. Scriptū eſt etiā in Ge. 7
geneſi: vbi dicit diluuio mortuā vniuerſaʒ
carnē q̄ habebat in ſe ſpiritū vite. Dicit̄ ſpi
ritus etiā vēt⁹: res aptiſſime corpalis. Vn̄
illd in pſalmis. Ignis grādo: nix: glacies ps. 148
ſpiritus tēpeſtatis. Q; ḡ tot modis dr̄ ſpi
ritus: ſpiritū mētis dicere voluit cū ſpiritu;
q̄ mēs vocat̄. ſicut ait etiā idē aplus. In ex Colo. 2
poliatione corpis carnis. Non duas vtiq;
res intelligi voluit: q̄ſi aliud ſit caro: aliud
corp⁹ carnis. S; q; corp⁹ multaꝝ reꝝ no
men ē q̄rū nulla ē caro. Nā multa ſunt ex
cepta carne corpa celeſtia ꝛ corpa terreſtria
Corpus carnis dixit: corp⁹ qd caro ē. Sic
itaq; ſpiritū mētis eū ſpiritū q̄ mēs eſt: alibi
quoq; aptius etiā imaginē noiauit: ſc; alijs Colo. 3
vbis idipm pcipiēs. Expoliātes vos in
qt veterē hoīem cū actib⁹ eius: induite no
uū q renouat̄ in agnitionē dei: ſcdm imagi Eph. 4
nē eius q creauit eū. Quod ḡ ibi legit̄. In
duite nouū hoīem q ſm deu; creatus eſt: h
iſto loco. Induite nouu; hoīem q renouat̄ Colo. 3
ſm imaginē eius q creauit eū. Ibi aūt ait:

ſm deū. hic vero: ſm imaginē eius q crea-
Eph.4 uit eū. Pro eo vero qd ibi poſuit. In iuſti-
Colo.3 cia ⁊ ſcītate veritatis. h̄ poſuit hic. In agni-
tiōe dei. Fit ḡ iſta renouatio reformatioq̄
mētis ſm deū: vł ſm imaginē dei. Si iō
dicit ſm deū: ne ſm aliā creaturā fieri pu-
tet. Iō aūt ſz imaginē dei: vt in ea re itelli-
gat fieri hec renouatio: vbi ē imago dei: id
eſt in mēte. Queadmodū dicimus ſm cor-
pus mortuū: nō ſm ſpiritum eū q de corpe
fidelis ⁊ iuſtus abſcedit. Quid eni dicim⁹
ſm corpus mortuū: niſi corpe vł in corpe:
nō aīa vł in aīa mortuū. Aut ſi dicam⁹: ſm
corpus ē pulcher: aut ſcd̄m corpus fortis:
nō ſm animū: qd eſt aliud q̄ʒ corpe nō aīo
pulcher aut fortis ē. Et inumerabiliter ita
Colo.3 loqmur. Nō itaq̄ ſic itelligamus: ſm ima-
ginē eius q creauit eū: q̄ſi alia ſit imago ſm
quā renouat: nō ipſa que renouat.

Quid ſit inter regenerationē baptiſmi ⁊ re-
nouationē qua pficit de die in diē in agni-
tione dei.

Ca. xvij.

S Ane iſta renouatio n̄ momēto vno
fit ipſius cōuerſiōis: ſic vt momento
vno fit illa in baptiſmo renouatio re-
miſſione oīum pctōꝝ. Neq̄ʒ enim vł vnū q̄n-
tulūcunq̄ʒ remanet: qd nō remittat: ſʒ quē-
admodū aliud eſt carere febribus: aliud ab
īfirmitate q̄ febribus facta eſt reualeſcere.
Itēq̄ʒ aliud eſt infixū telū de corpore de-
mere: aliud vulnus qd eo factū ē ſcd̄a cura-
tiōe ſanare. ita pma curatio ē cām remoue-
re lāguoris: qd p oīum fit idulgētiā pctōꝝ
ſecūda ipm ſanare lāguorē: qd fit paulatī
ps.102 pficiēdo i rnouatōe hui⁹ imaginis. Que
demōſtrant in pſalmo: vbi legit. Qui pro-
Ibidem piti⁹ fit oīb⁹ iniqtatis tuis: qd fit in baptiſ-
mo. Deide ſeqt. Qui ſanat oēs lāguores
tuos: qd fit q̄tidianis acceſſib⁹: cū hec ima-
2 Cō.4 go nouat. De qua re apl's aptiſſime locut⁹
Colo.3 ē dicēs. Et ſi exterior hō nr̄ corrūpit: ſʒ in-
Eph.4 terior renouat de die in diem. Renouat āt
in agnitionē dei: h̄ ē in iuſticia ⁊ ſanctitate
veritatis. ſic ſe ſe hn̄t aplica teſtimonia. que
pauloan̄ cōmemoraui. In agnitiōe igitur
dei: iuſticiaq̄ʒ ⁊ ſcītate veritatis: q de die in
diē pficiēdo renouat: transfert amorē a tē-
poralib⁹ ad eterna: a viſibilibus ad intelli-
gibilia: a carnalib⁹ ad ſpūalia: atq̄ʒ ab iſtis
cupiditatē frenare atq̄ʒ minuere: illiſq̄ʒ ſe
caritate aligare diligēter inſiſtit. Tm̄ aūt fa-
cit: quantū diuinitus adiuuat. Dei quippe Ioh.15
ſnīa eſt. Sine me nihil poteſtis facere. In
q̄ pfectu ⁊ acceſſu tenentē mediatoris fidē
cū dies vite huius vltimus quēq̄ʒ cōpere-
rit: pducēdus ad deū quē coluit: ⁊ ab eo p-
ficiendus excipiet ab angelis ſanctis incor-
ruptibile corpus in fine ſeculi: nō ad penā:
ſʒ ad glām receptur⁹. In hac qppe imagi-
ne tūc pfecta erit dei ſilitudo: qn̄ dei pfecta
erit viſio. De q̄ dic aplus paul⁹. Videm⁹ j Cō.13
nūc p ſpeculū in enigmate: tunc autē facie 2 Cō.3
ad faciē. Itē dic. Nos āt releuata facie glo-
riā dn̄i cōtemplantes: in eādē imaginē trāſ-
formamur de gloria in gloriā: tanq̄ʒ a dn̄i
ſpū. h̄ eſt qd fit de die in diē. bn̄ pficiētib⁹. j Ioh.3
Aplus aūt iohānes. Dilectiſſimi ingt nūc
filij dei ſumus: ⁊ nōdū apparuit qd erim⁹.
Scim⁹ q: cū apparuerit ſiles ei erim⁹: qm̄
videbimu⁹ eū ſicuti eſt. Hinc apparet tūc
in iſta imagine dei fieri eius plenā ſilitudi-
nem: qn̄ eius plenā pceperit viſionē.
Poſſe etiam hoīem corpe imaginē dei ac-
cipi: ſm qd Xbū caro factū eſt: cuius im-
mortalitati oēs ſancti cōformabuntur.

Capitu. xviij.

Q Uāq̄ʒ poſſit hoc a iohāne aplo etiā
de imortalitate corpis dictū videri.
Et in hac qppe files erim⁹ deo: ſed
tantūmodo filio: q: ſolus in trinitate corp⁹
accepit: in quo mortuus reſurrexit: atq̄ʒ id
ad ſuperna peruexit. Nam dicit etiam iſta
imago filij dei in qua ſicut ille imortale cor-
pus habebimus: cōformes facti in hac par-
te: nō patris imaginis: aut ſpūſancti: ſʒ tā- Ioh.1.
tummodo filij: q: de hoc ſolo legit: ⁊ fide ſa- Ro.8.
niſſima accipit. Verbū caro factū ē. Pro-
pter qd aplus. Quos autē ingt preſciuit:
⁊ predeſtinauit cōformes fieri imaginis fi- j Cō.15
lij ſui: vt ſit ipſe pmogenitus in multis fra-
tribus. Primogenitus vtiq̄ʒ a mortuis:
ſm eundē aplm: q̄ morte ſeminata eſt caro
eius in cōtumelia: reſurrexit in gloria. Se-
cūdū hanc imaginem filij cui p imortalita-
tem cōformamur in corpore: etiā illud agi-
mus quod dicit idem apl's. Sicut portaui- Ibidem
mus imaginē terreni: portem⁹ ⁊ imaginē
eius qui de celo eſt: vt ſcilicet qui ſm adam

mortales ſuim⁹: ſm xp̄z imortales nos fu turos fide vera ⁊ ſpe certa: firmacꝫ teneã mus. Sic eniꝫ nunc eandē imaginē porta re poſſumus: nōdū in viſiōe: ſꝫ in fide. nō dū in re: ſꝫ in ſpe. De corporis qppe reſur rectione tūc loquebat̃ apl's: cū hec diceret.

Qua ſui pte hō ad imaginē ⁊ ſilitudinē dei fact⁹ ſit: ad q̄ꝫ ꝓficiendo renouat̃. Ca. xix.

Gen. j a Tu vo illa imago de qua dictum eſt. Faciamus hoiem ad imaginē ⁊ ſili tudinē nr̄aꝫ: qꝛ nō dictū ē ad meaꝫ: vl' ad tuā: ad imaginē trinitatis factū homi neꝫ credim⁹: ⁊ q̄nta potuimus inueſtigatō ne cōprehēdim⁹. Et iō ſm hanc potius et illud intelligēdū ē: qđ ait apl'us iohannes.

j. Jo. 3 Similes ei erimus: qm̄ videbim⁹ eū ſicuti

Ibideꝫ eſt: qꝛ de illo dixit de quo dixerat filij dei ſu m⁹. Et imortalitas carnis illo pficiet̃ mo mēto reſurrectiōis: de q̄ ait apl's paulus.

j Cō. 15 In ictu oculi: in nouiſſima tuba: ⁊ mortui reſurgent in corrupti: ⁊ nos imutabimur. In ip̄o nācꝫ ictu oculi an̄ iudiciū reſurgēt in ꝟtute: in incorruptiōe: in gl'ia corp⁹ ſpi ritale: qđ nūc ſeminat̃ in infirmitate: corru ptiōe: ꝯtumelia corpus aiale. Imago ꝟo q̄ renouat̃ in ſpiritu mētis in agnitiōe dei: nō exterius: ſꝫ interius de die in dieꝫ ip̄a p

j Cō. 12 ficiet̃ viſiōe: q̄ tūc erit poſt iudiciū: facie ad faciē: nūc autē ꝓficit p ſpeculū in enigma te. Propter cuius pfectionem dictū intelli

. Jo. 3 gendū eſt: ſiles ei erimus: quoniā videbi mus eū ſicuti eſt. Hoc eni donū tūc nobis

mat. 25 dabit̃: cū dictū fuerit. Venite bn̄dicti p̄ris mei: poſſidete paratū vobis regnū. Tunc qppe tollet̃ ipius vt nō videat claritatē dn̄i qn̄ ibūt ſiniſtri in ſuppliciū eternū: euntib⁹ dextris in vitā eternā. Hec eſt aūt: ſic ait

Jo. 17 ꝟitas: vita eterna vt cognoſcāt te inqt vnū veꝝ deū: ⁊ quē miſiſti ieſuꝫ xp̄m. Hāc cō tēplatiuā ſapiētiā q̄ꝫ ꝓp̄e puto in l'ris ſctis a ſciētia diſtinctā: ſapiētiā nuncupari: dūta xat hoīs: q̄ qdē illi nō eſt: niſi ab illo cuius pticipatiōe vere ſapiēs fieri mēs rōnalis ⁊ intellectualis pōt. Cicero cōmēdās in fine dialogi hortēſij: q̄ nobis inqt dies noctesq̄ꝫ ꝯſiderātibus acuentibuſq̄ꝫ intelligentiaꝫ q̄ eſt mentis acies: cauētibuſqꝫ nequādo illa hebeſcat. id eſt in philoſophia viuētib⁹ ma gna ſpes eſt. Aut ſi hoc quod ſentim⁹ ⁊ ſa pim⁹ mortale ⁊ caducū eſt: iocundū nobis pfunctis numerib⁹ humanis occaſū: necꝫ moleſtā extinctionē: et quaſi qetē vite fore Aut ſi vt antiqs philoſophis hiſq̄ꝫ maxi mis longeq̄ꝫ clariſſimis placuit: et nos ani mos ac diuinos habem⁹: ſic exiſtimādum eſt quo magis hi fuerint ſemp i ſuo occur ſu. id eſt in ratione ⁊ iueſtigādi cupiditate et quo minus ſe admiſcuerint atq̄ꝫ implicu erit hominū vitijs et errorib⁹ h̄ vl' his faci liorē aſcenſum ⁊ reditū in celū fore. Dein de addēs hāc ip̄am clauſulā repetēdoq̄ꝫ ſer monē finiēs. q̄propter inqt vt aliqñ termi net oratio. ſi aut extingui tranqlle volum⁹ cū his artub⁹ vixerim⁹: aut ſi ex hac in aliā haud paulo meliorē domū ſine mora demi grare: in his ſtudijs nobis oīs opa et cura ponēda eſt. Hic miror hoiem tāti igenij: pfunctis munerib⁹ humanis: hoibus i phi loſophia viuētib⁹: q̄ ꝯtēplatiōe ꝟitatis bea tos facit: iocundū ꝓmittere. occaſuꝫ ſi h̄ qđ ſentimus ē ſapimus mortale ⁊ caducū ē: q̄ ſi h̄ moriat̃ ⁊ intercidat qđ nō diligebam⁹: vel potius qđ atrociter oderamus: vt iocū dus nobis ſit eius occaſus. Verū h̄ nō di dicerat a philoſophis q̄s magnis laudib⁹ p̄dicat: ſꝫ ex illa noua academia vbi ei dubi tare etiā de reb⁹ māifeſtiſſimis placuit: iſtā ſnia reddolebat. A philoſophis aūt ſic ip̄e ꝯſitet̃ maximis lōgeq̄ꝫ clariſſimis eternos animos eſſe accepat. Eterni qppe nō incō uenieter hac exhortatiōe excitant̃: vt in ſuo curſu reperiant̃ cū venerit vite hui⁹ extre mū. id eſt in rōne ⁊ inueſtigādi cupiditate minuſq̄ꝫ ſe admiſceāt atq̄ꝫ implicēt hoim vitijs et errorib⁹: vt eis facilior ſit regreſſ⁹ ad deū. Sꝫ iſte curſus q ꝯſtituit̃ in amore atq̄ꝫ in ueſtigatiōe veritatꝭ: nō ſufficit miſe ris. id eſt hoīnibus: cū iſta ſola ratōe mor talibus ſine fide mediatoris. Qđ in libris ſupiorib⁹ huius opis maxime in quarto ⁊ xiij. quantum potui demonſtrare curaui.

Explicit liber quartuſdecimus.

Incipiūt capitula libri quintidecimi.

j De excellentia animi ad imaginem creatoris ſui conditi.

ij De ſummo bono quod ſemp inue niendū querit̃ ⁊ querēduꝫ inuenit̃.

iij Quid diſputatū: q̄ due ſit ꝯprehēſū ꝑcedentiū ratiocinatiōe libroꝝ

iiij In quaꝝ rerum cōtemplatione ſumma trinitatas inquirenda ſit.

v Omnia que de deo digne dici videtur poſſe in paucioꝛa conferri vt nihil minus dictū intelligat.

vi Quō etiā ſi vnū aliqd eligat ex multis: qꝺ digne appellet deus in vna ipſa appellatione trinitas deitatis poſſit intelligi.

vij Quo differat trinitas q̄ inuenit in imagine dei a trinitate q̄ deus eſt.

viij De ſpeculo in quo p imaginē dei trinitas ei⁹ vtcūq; itellecta cōſpicit.

ix De enigmate ꝛ tropicis locutiōib⁹.

x Quō p inſpectionē ꝟbi qꝺ eſt in cogitatione mētis humane ad agnitionē verbi quod deus eſt aliquatenus poſſit accedi.

xi Sicꝫ ꝟbū hoīs ſignificat p vocē vel qꝺlibet indiciū coꝛpale: ita ꝟbū dei manifeſtatum eſſe p carnem.

xij Quantū diſtent a vera ꝛ pfecta ſimitudine dei que in natura mentis vtcunq; deo ſimilia repperiunt.

xiij De ſcientia dei patris cui nihil cuiuſq; creature indicijs cōferat.

xiiij De ſimilitudine ꝛ equalitate patris dei ꝛ vnigeniti eius cōſubſtantialis ꝛ coeterni.

xv Quā diſſimile ſit ꝟbū nr̄ꝫ mutabile a ꝟbo dei incōmutabili ꝛ coeterno.

xvi An volubilitas cogitationis deo ineſſe credenda ſit.

xvij De ſpūſcō q prī ꝛ filio eq̄lis accipit ꝛ vtriuſq; ſpūs dicitur ꝛ caritatis nomine intelligit: cum qlibet in trini trinitate pſona ſit caritas.

xviij De excellentia caritatis q ita ex deo eſt vt ipſe ſit deus.

xix Qua ratione donum dei dicatur ſpiritusſanctus.

xx Cōtra eos q vnigēitū dei nō paterne nature ſꝫ volūtatis filiū eſſe dixerunt.

xxi De ſimilitudinibus trinitatis diuine que in natura mentis ad imaginem dei facte reperiri vtcunq; potuerūt.

xxij Tria q̄ ſūt i imagine dei. id ē memoria itellect⁹ ꝛ amoꝛ vnius eſſe pſone q2 nō hoc eſt ei eſſe qꝺ hec habere.

xxiij Quā vera dei i trinitate vnitas: ꝛ q̄ꝫ vera in eiuſdē vnitate ſit trinitas.

xxiiij De his q̄ naturā mētis ſubtiliſ ituent ꝛ eā imaginē dei eſſe nō ſentiunt.

xxv Quā beatos faciat fides recta: etiaꝫ eos q de naturis incoꝛpeis nequeūt diſputare.

xxvi Interualla tempoꝛum diuine trinitis nulla nulla ſunt.

xxvij Quid quodā ſermone ad populuꝫ diſputatū ſit de differentia generationis filij ꝛ pceſſionis ſpūſſancti.

Incipit liber quintuſdecimus.

De excellentia animi ad imaginem creatoris ſui conditi Capi. j.

Olentes in rebus q̄ facte ſunt ad cognoſcēdū eū a q̄ facte ſunt: exercere lectorē iā pueniimus ad eius imaginē qꝺ eſt hō: in eo q̄ ceteris aialibus āſcellit. id eſt rōne vel intelligētia: ꝛ qcqd aliud de aīa rationali vel intellectuali dici pōt: qꝺ ptineat ad eam rē q̄ mēs vocat vl' aius. Quo noīe nonnulli auctoꝛes lingue latine. id qꝺ excellit in hoīe ꝛ nō eſt in pecore ab aīa q̄ ineſt ꝛ pecoꝛi: ſuo quodā loquēdi moꝛe diſtinguunt. Supꝛa hāc g̃ naturā ſi querimus aliqd ꝛ veꝛ querimus: deus ē natura ſcꝫ nō creata: ſed creatrix: q̄ vtrum ſit trinitas: nō ſolū credētibus diuine ſcripture auctoꝛitati: verūetiā intelligentibus: aliq̄ ſi poſſumus rōne iaꝫ demōſtrare debemus. Cur aūt ſi poſſumus dixeriꝫ res ipſa cū queri diſputādo ceperit: meli⁹ iudicabit.

De ſummo bono qꝺ ſemp inuēdū querit: ꝛ querendū inuenit. Ca ij.

Eus qppe ipſe quē q̄rimus ad iuuabit: vt ſpo: ne ſit infructuoſus laboꝛ noſter: ꝛ intelligamus queadmodū dictuꝫ ſit in pſalmo ſctō. Letet coꝛ querentiū dominū: querite dn̄m ꝛ ꝯfirmamini: q̄rite faciez eius ſemp. Videt enim qꝺ ſemp querit: nunq; inueniri. ꝛ quomō iam letabit: ꝛ nō potius iam cōtriſtabit coꝛ querentiū: ſi nō potuerint inuenire qꝺ querit. Nō eni ait: letet coꝛ inuenientiuꝫ: ſed querentiuꝫ

pſ. 104

Vbi. s.

dominium: et tamē dominum deū iuenire
poſſe dū q̄rit: teſtat̄ Eſaias ꝓpheta dū di/
Eſa.55 cit. Querite dn̄m ⁊ mox vt inueneritꝭ iuo
cate eū: ⁊ cū appropinquerit vobis: derelī
pſ̄.104 quat ipius vias ſuas: et vir iniq̄ cogitatiō
nes ſuas. Si ḡ q̄ſit⁹ iueniri pōt: cur dictū
eſt q̄rite faciē eius ſp: an ⁊ inuēt⁹ forte q̄/
rēdus eſt. Sic eni ſunt incōp̄henſibilia re
grēda: ne ſe exiſtimet nihil iueniſſe: q q̄ꝫ ſit
icōp̄hēſibile qd̄ q̄rebat potuerit inuenire.
Cur ergo ſic q̄rit: ſi incōp̄hēſibile ꝯp̄hēdit
eſſe qd̄ q̄rit: niſi qa ceſſandū nō eſt q̄ꝫdiu i
ip̄a ꝯp̄hēſibiliū rex̄ inqſitiōe ꝓficit: ⁊ meli
or melior q̄ꝫ fit q̄rēs: tā magnū bonū qd̄ ⁊
in ueniēdū querit̄: ⁊ q̄rendū inuenit̄. Nā
⁊ q̄rit̄ vt inueniat̄ dulci⁹: ⁊ inuenit̄ vt q̄rat̄
auidius. Scd̄ꝫ h̄ accipi pōt: qd̄ dictū ē in li
Ec.24 bro eccleſiaſtico dicere ſapiētiam. Qui me
māducāt ad huc eſuriēt. et q bibūt me ad/
huc ſitiēt. Māducāt eni ⁊ bibūt q̄r inueni
ūt: ⁊ q̄r eſuriūt ac ſitiūt adhuc q̄rūt. Fides
q̄rit: intellect⁹ inuenit. Propt̄ qd̄ ait ꝓphe
ta. Niſi credideritꝭ: nō intelligetꝭ: Et rur
ſus. Intellect⁹ eū quē inuenit: adhuc q̄rit.
pſ̄.13. Deus eni reſpexit ſup filios hominū: ſic i
pſalmo ſacro canit̄: vt videret ſi ē itelligēs
aut reqrēs deū. Ad hoc debꝫ homo eſſe i/
telligēs vt reqrat deū. Satꝭ itaq̄ꝫ remora/
ti ſum⁹ in his q̄ deus fecit: vt p ea cogno/
roma.j ſceret̄ ip̄e q fecit. Inuiſibilia eni eius p ea
q̄ facta ſunt intellecta ꝯſpiciunt̄. Vn̄ argu
Sap̄.13 untur in libro ſapiētie q de his q̄ videntur
bona nō potuerūt ſcire eū q eſt: neq̄ꝫ opib⁹
attēdentes agnouerūt artificē: ſꝫ aut igneꝫ
aut ſp̄m: aut citatū aerē: aut gyrū ſtellatuꝫ
aut violētiā aq̄x̄: aut luminaria celi: recto/
res orbis terrax̄ deos putauerūt: quox̄ q/
dem ſi ſpecie delectati hec deos putauerūt:
ſciāt q̄ꝫto dn̄ator eox̄ melior ē Speciei.n.
Ibidꝫ gnātor ea creauit. Aut ſi virtutē ⁊ opatōeꝫ
eox̄ mirati ſunt: intelligā ab his quāto qui
hec ꝯſtituit fortior eſt. A magnitudine eni
ſpeciei ⁊ creature cognoſcibiliꝭ poterit crea
tor videri. Hec de libro ſapiētie ꝓpterea
poſui: ne me fideliū qſpiā fruſtra ⁊ inanit̄
exiſtimet i creatura p̄us p quaſdā ſui gene
ris trinitates quodāmō gradatiꝫ donec ad
mentē hoīs puenirē: q̄ſiſſe idicia ſumme il
li⁹ trinitatꝭ: quā q̄rimus: cū deū q̄rimus.
Quid diſputatū qd ve ſit cōp̄henſū p̄cedē

tiū ratiocinatiōe librox̄. Capi.iij.

Ed qm̄ diſſerendi ⁊ ratiocinādi ne/
ſ ceſſitas p q̄ttuordecim libros mlt̄a
nos dicere cōpulit: que cuncta ſimꝉ
aſpicere nō valemus: vt ad id qd̄ app̄hen
dere volumus ea celeri cogitatiōne referā/
mus: faciā quātuꝫ dn̄o adiuuāte potuero:
vt quicqd in ſingulis voluminibus ad cog
nitionē diſputatiōe pduxi remota diſputa/
tiōe breuiter ꝯgerā: ⁊ tanq̄ꝫ ſub vno mētꝭ
aſpectu: nō q̄madmodū res queq̄ꝫ pſuaſit
ſꝫ ip̄a q̄ pſuaſa ſunt ponā: ne tam lōge ſint
a p̄cedētibus ꝯſequētia: vt obliuionē p̄ce/
dentiū facie inſpecto ꝯſequētiū. aut certe ſi
fecerit: cito poſſit qd̄ exciderit relegēdo re/
colligi. In p̄mo libro ſm̄ ſcripturaſ ſacras
vnitas et equalitas ſumme illius trinitatꝭ
oñdit̄. In.ij.⁊.iij.⁊.iiij. eadē: ſed de filij
miſſione ⁊ ſpūſſancti diligenter q̄ſtio per/
tractata: tres libros fecit. Demōſtratūq̄ꝫ ē
nō ideo minorē mittentē eo qui miſſus eſt
q̄r ille miſit: hic miſſus eſt: cum trinitas q̄
p oia equalis eſt: pit̄er quoq̄ꝫ i ſua natura
imutabilis: ⁊ iuiſibilis: ⁊ vbiq̄ꝫ p̄ſens inſe
pabilit̄ operet̄. In.v. ꝓpt̄ eos qbus ideo
videt̄ nō eandeꝫ patris ⁊ filij eſſe ſubſtāniā
q̄r omne qd̄ de deo dicit̄: ſm̄ ſubſtātiā dici
putāt. et ꝓptea ⁊ gignere ⁊ gigni vel geni
tū eſſe ⁊ igenitū: qm̄ diuerſa ſunt: ꝯtendūt
ſubſtātias eſſe diuerſas: demōſtrat̄ nō om
ne qd̄ de deo dicit̄ ſm̄ ſubſtātiaꝫ dici: ſicut
ſm̄ ſubſtantiā dicit̄ bonus ⁊ magnus: ⁊ ſi
qd aliud ad ſe dicit̄: ſꝫ dici etiā relatiue. idē
nō ad ſe ſed ad aliqd qd̄ ip̄e nō eſt: ſicut pa
ter ad filiū dicitur: vel dn̄s ad creaturā ſibi
ſuientem: vbi ſi qd relatiue: id eſt ad aliqd
qd̄ ip̄e nō eſt etiā ex tp̄e dicit̄. ſicuti eſt: Do pſ̄.89.
mine refugiū factus es nobis: nihil ei acci
dere quo mutet̄: ſꝫ oīno ip̄m i natura vel
eſſentia ſua imutabilem pmanere. In.vj
quomō dictus ſit xp̄s ore ap̄lico: dei vir/
tus ⁊ dei ſapientia: ſicut diſputat̄: vt diffe/
rat̄ eadem q̄ſtio diligentius retractanda:
vtrū aquo eſt genitus xp̄s nō ſit ip̄e ſapien
tia: ſꝫ tantū ſapientie pater: an ſapientia ſa/
pientiā genuerit: ſꝫ qd̄ libꝫ hox̄ eſſet: etiaꝫ
in hoc libro apparuit trinitatis equalitas:
⁊ nō deus triplex: ſꝫ trinitas: nec quaſi ali
quid duplū eſſe patrem ⁊ filiū ad ſimplum
ſpūmſctm̄: vbi nec tria plus aliquid ſunt q̄̄

vnũ hor. Diſputatũ eſt etiã quõ poſſit itel/
ligi qð ait hilraius eṗs. Eternitas in patre
ſpẽs in imagine: vſus i muuere. Jn. vii.
q̃ſtio q̃ dilata fuerat explicat̃: ita vt de⁹ q ge
nuit filiũ: ñ ſolũ ſit pr̃ ꝟtutis ꝛ ſapiẽtie ſue:
ſꝫ ẽt ipe ꝟtus atqꝫ ſapiẽtia. Sic ꝛ ſpũſſcũs
Nec tñ ſil' tres ſunt ꝟtutes: aut tres ſapiẽ
tie: ſꝫ vna ꝟtus: ꝛ vna ſapiẽtia: ſic vn⁹ de⁹
ꝛ vna eſſentia. Deide q̃ſitũ eſt: quõ dicant̃
vna eſſẽtia: tres pſone: vl' a qbuſdã grecis
vna eſſentia: tres ſubſtãtie: ꝛ iuẽta ẽ elocu/
tiõis neceſſitate dici: vt aliq̃ vno noĩe enun
ciarent̃: cũ q̃rit̃: qd tres ſint: qꝫ tres eẽ vera
cit ꝯfitemur: prẽꝫ ſcꝫ ꝛ filiũ ꝛ ſpm̃ſcm̃. Jn
viij. rõne ẽt reddita itelligentib⁹ clar eſt in
ſubſtãtia ꝟitatis nõ ſolũ prẽꝫ filio nõ eẽ ma
iorẽ: ſꝫ nec ãbos ſil' aliqd maius eẽ q̃ꝫ ſolũ
ſpm̃ſcm̃: aut q̃ſlibet duos in eadẽ trinitate
maius eẽ aliqd q̃ꝫ vnũ. aut oẽs ſil' tres ma
ius aliqd eſſe q̃ꝫ ſingulos. Deide p verita/
tẽ q̃ itellecta ꝯſpicit̃: ꝛ p bonũ ſummũ a q̃ ẽ
oẽ bonũ: ꝛ p iuſticiã pp q̃ꝫ diligit̃ aiuſ iuſt⁹
ab aio ẽt nõdũ iuſto: vt natura ñ ſolũ incor
poralis: verũetiã incõmutabilis qð ẽ deus
quãtũ fieri põt itelligeret̃ admonui: ꝛ p ca/
ritatẽ q̃ in ſcripturis ſcis de⁹ dict⁹ ẽ p quã
cepit vtcũqꝫ ẽt trinitas intelligẽtibus appe
re: ſic amãs ꝛ qð amat̃: ꝛ amor. Jn. ix. ad
imaginẽ dei: qð ẽ hõ ſꝫ mẽtẽ puenit diſpu
tatio: ꝛ in ea q̃dã trinitas iuenit̃. id ẽ mens
ꝛ noticia: q̃ ſe nouit: ꝛ amor q̃ ſe noticiãqꝫ
ſuã diligit. ꝛ hec tria eq̃lia int̃ ſe ꝛ vni⁹ oſtẽ
dunt̃ eſſentie. Jn. x. h idẽ diligẽtius ſubti
liuſqꝫ tractatũ ẽ: atqꝫ ad id pductũ: vt inueni
ret̃ in mẽte euidẽtior trinitas ei⁹. in memo
ria ſcꝫ ꝛ intelligẽtia ꝛ volũtate. Sꝫ qm̃ ꝛ h
cõpertũ ẽ: qꝫ nunq̃ꝫ eẽ ita potuerit: vt mẽs
ñ ſui meminiſſet: ñ ſe itelligeret̃ ꝛ diligeret
q̃uis nõ ſemp ſe cogitaret. Cũ aũt ſe cogi/
taret: ñ ſe a corpalib⁹. reb⁹ eadẽ cogitatione
diſcerneret: dilata ẽ ð trinitate cui⁹ hec ima
go ẽ diſputatio: vt in ipis ẽt corpalib⁹ viſis
iueniret̃ trinitas: diſtincti⁹ in ea lectoris ex
erceret̃ intẽtio. Jn xi. ḡ elect⁹ ẽ ſenſus ocu
lor: in q̃ id qð inuentũ eſt etiã in ceteris q̃t/
tuor ſenſib⁹ corpis ꝛ nõ dictũ poſſet agno/
ſci: atqꝫ ita exterioris hoĩs trinitas: p̃mo in
his q̃ cernunt̃ extrinſecus: ex corpe ſcꝫ: qð
vr̃: ꝛ forma q̃ inde in acie cernẽtis ipmit̃:
ꝛ vtrũqꝫ copulãtis intẽtiõe volũtatis appa
ruit. Sꝫ hec tria nõ inter ſe eq̃lia: nec vni⁹
eẽ ſubſtãtie claruerũt. Deide in ipo aio ab
his q̃ extrinſecus ſenſa ſũt velut itroducta
inuẽta eſt altera trinitas vbi apparẽt eadeꝫ
tria vni⁹ eẽ ſubſtãtie. Jmaginatio corpis q̃
in memoria ẽ: ꝛ inde iformatio cũ ad eã cõ
uertit̃ acies cogitãtis: ꝛ vtrũ ꝯiungens in/
tẽtio volũtatiſ. Sꝫ iõ iſta trinitas ad exterio
reꝫ hoiem repta ẽ ptinere: q: de corpib⁹ il
lata eſt q̃ ſentiunt̃ extriſec⁹. Jn. xij. diſcer
nenda viſa eſt ſapiẽtia a ſcia: ꝛ in ea q̃ ꝓpe
ſcia nũcupat̃: q: inferior eſt: p̃us quedã ſui
generis trinitas ingrenda. Que lꝫ ad inte
riorẽ hoiem iã ptineat: nõdũ tñ imago dei
vl' appellãda ſit vl' putãda. Et h agit̃ i. xiij.
p cõmẽdationeꝫ fidei xp̃iane. Jn. xiiij. aũt
de ſapientia hoĩs vera. id eſt de munere in
eius ipius dei pticipatione donata: q̃ a ſciẽ
tia diſtincta eſt diſputat̃. Et eo puenit diſpu
tatio vt trinitas appareat in imagine dei qð
eſt hõ: ſm menteꝫ: q̃ renouat̃ in agnitione
dei: ſm imagineꝫ eius q creauit hominem Gen. j
ad imagineꝫ ſuam: ꝛ ſic pcipit ſapientiã vbi Colo. 3
ꝯtemplatio eſt eternorum.

Jn quar rer ꝯtemplatiõe ſumma trinitas ingrenda ſit. Ca. iiij.

i Am ḡ in ipis rebus eternis incor/
palibus ꝛ incõmutabilib⁹ in quarũ
pfecta ꝯtemplatione nobis btã q̃ nõ
niſi in eterna eſt vita ꝓmittit̃: trinitatẽ q̃ de
us eſt ingramus. Neqꝫ eni diuinor libro
rũ tm̃mõ auctoritas eſſe deũ p̄dicat: ſꝫ oẽs
q̃ nos circũſtat ad q̃ꝫ nos etiã ptinem⁹ vni/
uerſa ipa rer natura ꝓclamat hr̃e ſe p̄ſtan/
tiſſimũ ꝯditoreꝫ: q nobis menteꝫ rõnemqꝫ
naturalẽ dedit: q̃ viuentia nõ viuẽtibus ſen
ſu p̄dita nõ ſentiẽtibus: intelligẽtia nõ itelli
gentibus: imortalia mortalib⁹: ipotentib⁹
potentia: iuſtus iuſta: ſpecioſa deformib⁹
bona malis: icorruptibilia corruptibilibus
imutabilia mutabilib⁹: inuiſibilia viſibili/
bus: incorpalia corpalib⁹: beata miſeris p̄
ferenda videam⁹. Ac p h quoniã reb⁹ cre
atis creatorẽ ſine dubitatõe p̄ponim⁹ opor
tet vt eũ ꝛ ſũme viuere ꝛ cũcta ſentire atqꝫ i
telligere: ꝛ mori: ꝛ corrumpi: mutariqꝫ nõ
poſſe. nec corpus eſſe: ſed ſpm̃ omniũ potẽ
tiſſimuꝫ: iuſtiſſimum: ſpecioſiſſimum: op/
timũ: beatiſſimũqꝫ fateamur.

Omnia q̄ de deo digne dici videntur poſſe i
pauciora ꝯferre vt nihil minus dictū intel/
ligatur. Capi. v.

Ed hec oia que dixi : et q̄cūq3 alia ſi
ſ mili more locutiōis humāe digne d̄
deo dici videtur : ⁊ vniuerſe trinita
ti q̄ eſt vnus deus : ꝑſonis ſingulis in ea/
dem trinitate ꝯueniūt. Quis eni vl' vnuȝ
deū qd̄ eſt ipa trinitas : vl' pratrē vl' filiuȝ :
vel ſpm̄ ſpūmſctm̄ audeat dicere : aut nō vi
uēteȝ : aut nihil ſentiētem vl' intelligentem :
aut in ea natura q̄ inter ſe ꝑdicantur : eq̄les
queq3 eſſe eoꝝ mortalē ſiue corruptibileȝ :
ſiue mutabilē : ſiue corporeuȝ. aut q̄ſq3 ibi
neget aliquē potētiſſimū : iuſtiſſimū : ſpecio
ſiſſimū : optimū : beatiſſimū. Si ergo h̄ at/
q3 hmōi oīa : et ipa trinitas : ⁊ i ea ſingu/
li dici poſſūt : vbi aut quō trinitas appare/
bit : redigam⁹ itaq3 ꝑus hec plrima ad ali/
quā paucitateȝ. Que vita eni dicit in deo :
ipa eſt eſſentia eius atq3 natura. Nō itaq3
deus viuit niſi vita qd̄ ipe ſibi eſt. Hec aūt
vita nō talis eſt : q̄lis ineſt arbori : vbi nl'l⁹
eſt intellectus : null⁹ eſt ſenſus. nec talis q̄/
lis ineſt pecori. habet eni vita peccoris ſen
ſum qnq̄pertituȝ : ſ3 intellectū hab3 nulluȝ.
At illa vita q̄ deus ē ſentit atq3 itelligit om
nia : ⁊ ſentit mēte nō corpore : q2 ſpūs ē de⁹
Non aūt ſicut aialia q̄ habēt corpa : p cor/
pus ſentit aia. Nō eni ex aia ꝯſtat ⁊ corpe
Ac per hoc ſimplex illa natura ſicut intelli
git ſentit : ſic ſentit intelligit. Ideoq3 ſenſus
q intellect⁹ eſt illi. Nec ita ut aliq̄n eē deſi/
ſtat : aut ceperit. Inmortalis ē eni nec fru
ſtrā de illo dictū eſt ꝙ ſolus habeat imorta
litatē. Nā imortalitas ei⁹ vere imortalitas
ē : in cuius natura nulla eſt ꝯmutatio. I
ſa eſt etiā vera eternitas q̄ eſt immutabilis
de⁹ ſine initio : ſine fine ꝯſeq̄nt ⁊ incorrup
tibilis. Vna ergo eadēq3 res dicit ſiue di/
cat eternus deus : ſiue immortalis : ſiue in
corruptibilis : ſiue imutabilis. Itēq3 cū di
cit viuēs ⁊ intelligēs : qd̄ eſt utiq3 ſapiēs :
h oc idem dicit. Non eni pcipit ſapiētiā q̄
ſit ſapiēs : ſ3 ipe ſapiētia eſt. Et hec vita ea
dēq3 virt⁹ ſiue potētia : eadēq3 ſpecies qua
potēs atq3 ſpecioſ⁹ dicit. Quid eni potēti
Sap. 8 us ⁊ ſpecioſius ſapiētia : que attingit a fine
vſq3 ad finē fortit : ⁊ diſponit oia ſuauiter.
Bonitas etiā atq3 iuſticia nūq̄d int' ſe i na
tura dei : ſicut in eius opib⁹ diſtāt : tanq̄
due diuerſe ſint q̄litates dei : vna bonitas :
alia iuſticia. Nō vtiq3. Sȝ que iuſticia ipa
bonitas : ⁊ q̄ bonitas ipa btitudo. Incorꝑ
alis aūt vl' incorpore⁹ ideo dicit deus : vt
ſpūs credat. vl' itelligat eē nō corp⁹. Pro
inde ſi dicam⁹ : etn⁹ : imortalis : icorrupti/
bilis : imutabilis : viu⁹ : ſapiēs : potēs : ſpe/
cioſus : iuſtus : bon⁹ : btūs ſpūs. hoꝝ oim
nouiſſimū qd̄ poſui : q̄ſi tantūmō videt ſig
nificare ſubſtātiā. cetera vo hui⁹ ſubſtātie
q̄litates. ſ3 nō ita eſt in illa ieffabili ſimplici
q3 natura. Quicqd eni ſm q̄litates illi dici
videt : ſm ſubſtātiā vl' eſſentiā ē itelligēdū
Abſit eni vt ſpūs ſm ſubſtātiā dicat deus
et bon⁹ ſm q̄litatē. ſ3 vtrūq3 ſm ſubſtātiā.
Sic oia cetera q̄ ꝯmemorauim⁹. vn̄ in ſu/
perioib⁹ libris mlta iā dixim⁹. De q̄tuor
igit ꝑmis q̄ mō a nobis enumerata atq3 di
geſta ſūt. id eſt etern⁹ : imortalis : icorrupti
bilis : imutabilis : vnū aliqd eligam⁹ : quia
vnū quatuor iſta ſignificāt. ſic iā diſſerui :
ne p mlta diſtēdat intētio : et illud poti⁹ qd̄
poſitū eſt ꝑus. id eſt etern⁹ : h̄ faciam⁹ ⁊ d̄
quatuor ſecūdis : q̄ ſunt : viuus : ſapiēs : po
tēs : ſpecioſus. Et qm̄ vita q̄licūq3 ineſt ⁊
pecori cui ſapiētia nō ineſt. duo vero iſta
ſapiētia ſc3 atq3 potētia ita ſunt intſe i hoie
ꝯparata : vt ſctā ſcriptura diceret. Melior
eſt ſapiēs q3 fortis Specioſa porro etiā cor
pora dici ſolēt. Vnū ex his q̄ttuor qd̄ eligi
m⁹ : ſapiēs eligat : q3uis h̄ quattuor in deo
nō ineq̄lia dicēda ſint. Nomia eni quattu
or. res autē vna ē. De tertiis vo vltimis
quattuor q3uis in deo idē ſit iuſtū eē quod
bonuȝ : qd̄ beatū. Idemq3 ſpm̄ eſſe : qd̄ iu
ſtū et bonū ⁊ beatū eſſe : tn̄ q2 in hominib⁹
pōt eſſe ſpūs non beatus : pōt ⁊ iuſtus ⁊
bonus nōdū btūs. Qui vo btūs ē ꝑfecto
⁊ iuſtus ⁊ bon⁹ ⁊ ſpūs : h̄ potius eligam⁹
qd̄ nec in hoib⁹ eſſe ſine illis trib⁹ pōt : qd̄ ē
beatus.

Qn̄ etiā ſi vnū aliqd eligat ex mltis qd̄ dig
ne appellet de⁹ : in ipa vna appellatōe trini
tas deitat' poſſit itelligi. Capi. vj.

Vūc igit cū dicim⁹ etern⁹ : ſapiēs :
btūs. hec tria ſunt trinitas que appellatur
deus. Redigamus q̄dem illa duodecim i
iſtam paucitatem trium : ſed eo modo forſi
tan poſſimus et hec tria in vnū aliqd̄ hoꝝ.

Nā ſi vna eadēq3 res in dei natura pōt eē ſapiētia τ potētia: aut vita τ ſapiētia: cur ñ vna eadēq3 res eē poſſit in dei natura eter/ nitas τ ſapiētia: aut beatitudo τ ſapiētia. ac p h ſic nihil intererat vtr̄ illa duodeci3: an iſta tria diceremus: qñ illa mlta in iſtā redi/ gimus paucitatē. Ita nihil īterest vtr̄ tria iſta dicamus: an illud vnū in cuius ſingu/ laritate duo cetera ſilr redigi poſſe mōſtra/ uimus. Quis itaq3 diſputādi mod⁹: q̄ nā tandē vis intelligēdi atq3 potētia: q̄ viuaci tas rōnis: que acies cogitatiōis oſtēdet: vt alia iā taceā: h vnū qd ſapiētia dr̄ de⁹: quō ſit trinitas. Neq3 eni3 ſic nos de illo pcipi/ mus ſapiētiā: ita deus de aliq̄: ſ3 ſua ē ipſe ſapiētia: q2 nō ē alid ſapiētia eius: aliud eſ/ ſentia: cui h eſt eſſe qd ſapiētie eſſe. Dicit̄ q dē in ſcripturis ſāctis: xp̄s dei v̄tus: τ dei
j Cor. j ſapiētia. S3 queadmodū ſit intelligēdū: ne pr̄ez fili⁹ videat̄ facere ſapiētē: in libro. vii. diſputatū ē. Et ad h rō puenit: vt ſic ſit fili/ us ſapiētia de ſapiētia: quēadmodū lumen d lumine: deus d deo. Nec alid potuimus inuenire ſpm̄ſcm̄: niſi τ ip̄3 eē ſapiētiā: τ ſi mul oēs vnā ſapiētiā: ſic vnū deū: vnā eſſē tiā. Hāc ḡ ſapientiā qd eſt deus: quō intel ligimus eſſe trinitate3 ñ dixi: quō credim⁹ nā h inter fideles nō d3 hr̄e q̄ſtionē: ſ3 ſi ali quo mō p intelligētiā poſſumus videre qd credimus: qs iſte erit modus. Si eni3 reco lamus vbi nr̄o intellectui cepit in his libris trinitas apparere: octauus ocurrit. Ibi qp pe potuimus diſputādo erigere tēptauim⁹ mentis intentione3 ad intelligēdā illā p̄ſtā tiſſimā imutabilē naturā qd nr̄a mēs nō ē. Quā tñ ſic intuebamur: vt nec lōge a nobis eēt: vt ſup̄ nos eſſet: nō loco: ſ3 ip̄a ſui vene rabili mirabiliq3 p̄ſlantia: ita vt apd nos eē ſuo p̄nti lumine videret̄. In q̄ tñ nobis ad huc nulla trinitas appebat: q2 nō ad eā que rendā in fulgore illo firmā mētis aciē tene bamus: tñ q2 nō erat aliq̄ moles vbi credi oporteret magnitudine3 duor̄ vl' triū plus eſſe q̄3 vnius cernebam⁹ vtcunq3. S3 vbi
j Jo. 4. ventū eſt ad caritatem q̄ in ſancta ſcriptura deus dicta eſt: eluxit paululū trinitas. id eſt amans: τ qd amat̄: τ amor. Sed q2 lux illa ineffabilis nr̄m reuerberabat obtutu3: τ ei nōdū poſſe cōtemperari nr̄e mentis quodā/ mō ꝯuincebat̄ infirmitas: ad ip̄ius nr̄e mē

tis: ſm q̄3 factus eſt hō ad imaginē dei: ve Benj lut familiariorē ꝯſiderationem reficiēde la borāt̄ intētiōis cauſa: iter ceptu3 diſpoſitū q3 reflex mus. Et ide in creatura qd nos ſumus: vt inuiſibilia dei p ea q̄ facta ſunt cō Ro. j ſpicere intellecta poſſemus: imorati ſum⁹ a. ix. vſq3 ad. xiiij. librum. Et ecce iā quan tū neceſſe fuerat: aut forte pluſq̄3 neceſſe fu erat: exercitata in inferioribus intelligēda ad ſummā trinitatē q̄ deus eſt ꝯſpiciēdam nos erigere volum⁹: nec valem⁹. Nō eni ñc certiſſimas vidim⁹ trinitates: ſiue que forinſecus d rebus corpalib⁹ fiūt: ſiue cu3 ea ip̄a q̄ foriſecus ſenſa ſunt cogitant̄: ſiue cū illa q̄ oriunt̄ in animo nec ptinēt ad cor/ pis ſenſus: ſicut fides: ſicut virtutes q̄ ſūt artes agēde vite: manifeſta ratiōe cernunt̄ et ſciētia ꝯtinētur: ſiue cum mēs ip̄a q̄ no/ uimus qcqd noſſe nos veracit̄ dicimus: ſibi cognita eſt vl' ſe cogitat: ſiue cū aliquid qd ip̄a nō eſt eternū atq3 immutabile ꝯſpi/ cit. Nō ergo ſic in his omnib⁹ certiſſimas vidim⁹ trinitates: q2 in nobis fiunt vl' in nobis ſunt: cū iſta meminim⁹ aſpicimus: volum⁹. ita videmus etiā trinitatē deū: q2 et illic intelligēdo ꝯſpicimus tāq̄3 dicētem et v̄bū eius. id eſt patrē τ filiū. atq3 inde procedentem caritatem vtriuſq3 commu/ nem ſc3 ſpiritūſcm̄. An trinitates iſtas ad ſenſus nr̄os vl' ad aīmu3 ptinētes videm⁹ potius q̄3 credimus. deū v̄o eſſe trinitatē credim⁹ potius q̄3 videmus. Qd ſi ita ē: ꝑfecto aut inuiſibilia eius p ea q̄ facta ſunt nulla intellecta cōſpicimus: aut ſi illa ꝯſpici mus: nō in eis ꝯſpicimus trinitatē: τ ē illic qd ꝯſpiciamus: τ ē qd etiā nō ꝯſpectu3 cre dere debeamus. Cōſpicere aūt nos imuta bile bonū qd nos nō ſum⁹. liber. viij. oſtē dit. τ. xiiij. cū de ſapientia q̄ homini ex deo eſt loq̄mur admōuit. Cur itaq3 ibi ñ agno ſcimus trinitate3. An hec ſapientia q̄ deus dr̄ nō ſe intelligit: nō ſe diligit. Quis h di/ xerit: aut qs eſt q nō videat: vbi nulla ſcien tia eſt: nullo mō eſſe ſapiētia. Aut vero pu tandū eſt ſapientiā q̄ deus eſt ſcire alia τ ne ſcire ſeipſam: vel diligere alia: nec dilige/ re ſeipſam: q̄ ſi dici ſiue credi ſtultum τ im/ pium eſt. Ecce ergo trinitas ſapientia ſc3 τ noticia ſui τ dilectio ſui. Sic eni3 τ in hoīe inuenimus trinitatē. id eſt mentē τ noticiā

qua ſe nouit: ⁊ dilectionē qua ſe diligit.

Quō differat trinitas q̄ inuenit̃ in imagīe dei a trinitate que deus eſt. Ca. vij.

Sed hec tria ita ſūt in hoīe: vt nō ipſa ſint hō. Hō ē enim vt veteres diffinierūt: aīal rōnale mōtale. Illa ḡ excellūt in hoīe: nō ipa ſunt hō. Et vna pſona id eſt ſingulus qſq; hō hꝫ illa tria in mēte. Qđ ſi etiā ſic diffiniam⁹ hoīez: vt dicam⁹. Hō eſt ſubſtātia rōnalis ꝯſtās ex aīa ⁊ corpore: nō eſt dubiū: hoīem hr̄e aīaz q̄ nō eſt corpus: hr̄e corpus qđ nō ē aīa. Ac ꝑ h̄ illa tria nō hō ſūt: ſꝫ hoīs ſūt vl' in hoīe ſūt. Detracto ēt corpe: ſi ſola aīa cogitet̃: aliqđ eius ē mēs tanq̄ȝ caput eius vl' oculus: vl' facies ſꝫ nō hec vt corpa cogitāda ſunt. Non igit̃ aīa: ſꝫ qđ excellit in aīa mēs vocat̃. Nūqđ aūt poſſumus dicere trinitatē ſic eē in deo: vt aliqđ dei ſit: nec ipa ſit deus. Quapropt̃ ſingulus qſq; hō q̄ nō ſm oīa q̄ ad naturā ptinēt eius: ſꝫ ſm ſolā mentē imago dei dr̃ vna pſona ē: ⁊ imago ē trinitatꝭ in mente. Trinitas vō illa cui⁹ imago eſt: nihil aliđ ē tota q̄ȝ deus: nihil ē tota q̄ȝ trinitas. Nec aliqđ ad naturā dei ptinet qđ ad illā nō ptineat trinitatē. Et tres pſone ſūt vni⁹ eſſentie: nō ſic ſingulus qſq; hō vna pſona. Itē q̄ȝ in h̄ magna diſtātia eſt: ꝙ ſiue mentē dicam⁹ in hoīe: eiuſq; noticiā ⁊ dilectionē: ſiue memoriā: intelligētiā: volūtatē nihil mētis meminimus niſi p memoriā: nec itelligimus niſi p itelligētiā: nec amam⁹ niſi p voluntatē. At vō in illa trinitate qs audeat dicere prēz nec ſeipm nec filiū nec ſpm̄ſcm̄ intelligere niſi p filiū: vl' diligere niſi p ſpiritū ſanctū. p ſe aūt meminiſſe tm̄mō vl' ſui vl' filij vl' ſpūſſancti. eodēq; mō filiū nec ſui nec prīs meminiſſe niſi p prēz nec diligere niſi p ſpiritūſanctū. p ſe aūt nō niſi intelligere ⁊ prēz ⁊ ſeipm ⁊ ſpiritūſanctū. Silr̄ ⁊ ſpiritū ſanctū p prēz meminiſſe ⁊ prīs ⁊ filij ⁊ ſui: ⁊ p filiū intelligere ⁊ prēz ⁊ filiū ⁊ ſeipm. p ſe aūt nō niſi diligere ⁊ ſe ⁊ prēz ⁊ filiū. tanq̄ȝ memoria ſit pr̄ ⁊ ſua ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. filius aūt itelligētia ⁊ ſua ⁊ prīs ⁊ ſpūſſancti. Spūs vō ſctūs caritas ⁊ ſua ⁊ prīs ⁊ filij. Quis hec i illa trinitate opinari vl' affirmare p̄ſumat. Si eniȝ ſolus ſibi fili⁹ intelligit vt intelligētia ſit: ⁊ ſibi ⁊ prī ⁊ ſpūſſancto: ad illā redit̃ abſurditatē vt pr̄ nō ſit ſapiens de ſeipo ſed de filio: nec ſapiētia ſapiētiā genuerit: ſꝫ ea ſapiētia pr̄ dicat̃ ſapiēs eē quā genuit. Ubi eni nō eſt itelligētia: nec ſapiētia pōt eſſe. ac p h̄ ſi pr̄ nō intelligit ipe ſibi: ſꝫ fili⁹ intellit prī: pfecto filius prēz ſapientē eſſe facit. Et ſi h̄ eſt deo eſſe qđ ſape: ⁊ ea illi eſſentia ē q̄ ſapiētia: nō fili⁹ a prē qđ verū eſt: ſꝫ a filio potius hꝫ pr̄ eſſentiā: qđ abſurdiſſimū atq; falſiſſimū ē. Hāc abſurditatē nos i libro. vij. diſcuſſiſſe: ꝯuiciſſe: abiecīſſe: certiſſimū eſt. Eſt ḡ deus pr̄ ſapiēs ea q̄ ipe ſua eſt ſapiētia: ⁊ fili⁹ ſapiētia prīs de ſapiētia qđ eſt pr̄: de q̄ genitus ē filius. Quocirca ꝯſequent̃ ē ⁊ intelligens pr̄ ea q̄ ipe ſua eſt intelligētia. neq; eniȝ eēt ſapiēs q nō eſſet intelligēs. filius aūt intelligentia prīs de intelligētia genitus qđ eſt pr̄. h̄ ⁊ đ memoria nō incōuenient̃ dici pōt. Quō ē eni ſapiēs q nihil meminit: vl' ſui nō meminit. Proinde q2 ſapiētia pr̄: ſapiētia filius ſic ſibi meminit pr̄. ita filius. ⁊ ſic ſui ⁊ filij meminit pr̄: memoria nō filij: ſꝫ ſua. ita ſui ⁊ prīs meminit filius memoria nō prīs: ſꝫ ſui. Dilectio quoq; vbi nulla eſt: qs vllā dicat eſſe ſapientiā. Ex quo colligit̃ ita eē prī dilectionē ſuā: vt intelligentiā ⁊ memoriaz ſuā. Ecce ḡ tria illa. id ē memoria: intelligētia: dilectio ſeu volūtas: in illa ſūma ⁊ immutabili eſſentia qđ eſt deus: nō pr̄ ⁊ filius et ſpūſſcūs ſunt: ſꝫ pr̄ ſolus. Et q2 filius quoq; ſapiētia eſt genita de ſapiētia. ſic nec pat̃ ei: nec ſpūſſcūs intelligit: ſed ipe ſibi. ita nec pr̄ ei meminit: nec ſpūſſcūs ei diligit: ſꝫ ipe ſibi. Sua eniȝ ē ⁊ ipe memoria: ſua itelligētia: ſua dilectio. Sed ita ſe hr̄e: de prē illi eſt de quo natus eſt. Spūs etiā ſcūs q2 ſapientia ē pcedēs de ſapiētia: nō prēz hꝫ memoriā: ⁊ filiū itelligentiā: ⁊ ſe dilectionē. neq; eniȝ ſapiētia eſſet ſi alius ei meminiſſet: eiq; alius intelligeret: ac tantūmō ſibi ipe diligeret. Sꝫ ipe hꝫ hec tria: ⁊ ea ſic hꝫ: vt hec ipſa ipe ſit. Verūtn̄ vt ita ſit: inde illi eſt vñ pcedit. Quis ḡ hoīum pōt iſtā ſapientiā q̄ nouit deus oīa: ita vt nec ea q̄ dicunt̃ pterita: ibi ptereāt: nec ea q̄ dicunt̃ futura: quaſi deſint expectent̃ vt veniāt: ſꝫ ⁊ pterita ⁊ futura cū pſentib⁹ ſint cūcta pñtia: nec ſingula cogitent̃: ⁊ ab alijs ad alia cogitāda tranſeat̃: ſꝫ in vno ꝯſpectu ſil' pſto ſint vniuerſa. Quis inq̄ȝ hoīm cōprehēdit ſapiētiā: eādēq; prudētiā: eādēq; ſciāz: q̄ñqđēȝ a nobis nec nr̄a cōphēdunt̃. Ea qppe q̄ vl' ſenſib⁹ t̃

intelligētie nr̄e aſſunt: poſſum⁹ vtcūq; ɔſp cere. ea ꝟbo q̄ abſūt: ⁊ tñ affuerūt p memo/ riā nouim⁹ q̄ obliti ñ ſum⁹. Nec ex futuris pterita: ſ; futura ex p̄terit ñ tñ firma cogni tiōe ɔijcim⁹. Nā q̄ſdā cogitatiōes nr̄as q̄s futuras velut māifeſtius atq; certius. ꝓri mas q̄ſdā ꝓſpicim⁹: mēoria faciente id agi mus: cū agere valem⁹ q̄tū valemus: q̄ ad ea ñ videt̄ q̄ futura ſūt: ſ; ad p̄terita ptinere Q̄ð l; expiri in eis dictis vl̄ cāticis: quoꝝ ſeriē memorit̄ reddim⁹. Niſi eni; p̄uideri mus cogitatiōe qð ſeqt̄: ñ vtiq; diceremus. Et tñ vt p̄uideamus: nō ꝓuidētia nos in/ ſtruit: ſ; mēoria. Nā donec finiat̄ oē qð di cim⁹ ſiue canim⁹: nihil ē qð ñ ꝓuiſu; ꝓſpe ctūq; ꝓferat̄. Et tñ cū id agim⁹ ñ dicimur ꝓ uident: ſ; memorit̄ canere vl̄ dicere. ⁊ q h̄ in mltis ita ꝓferēdis valēt plurimū: ñ ſolet eoꝝ ꝓuidētia: ſ; memoria pdicari. fieri iſta i aīo vl̄ ab aīo nr̄o nouim⁹: ⁊ certiſſimi ſu/ mus. Q̄uō aūt fiāt: q̄nto attētius voluerí/ mus aduertere: tāto magis nr̄ ⁊ ſmo ſuccū bit: ⁊ ipa nō pdurat intentio: vt ad liqdū ali qd nr̄a intelligētia: ⁊ ſi nō lingua: pueniat. Et putam⁹ nos vtrū dei ꝓuidētia eadē ſit q̄ memoria ⁊ itelligētia: q nō ſingula cogi/ tāda aſpicit: ſ; vna etna ⁊ imutabili atq; i/ effabili viſiōe cōplectit̄ cūcta q̄ nouit: tanta mēt̄ ifirmitate poſſe cōprehēdere. In hac igit̄ difficultate ⁊ anguſtia: libet exclamare

Ps. 138 ad deū viuū. Mirificata ē ſcia tua ex me: i ualuit: ⁊ ñ potero ad illā. Ex me qppe itelli go q̄ſ fit mirabilis ⁊ incōphenſibilis ſcia tua q̄ me feciſti: qñ nec meipm cōprehende re v aleo quē feciſti: ⁊ tñ in mediatiōe mea exardeſcet ignis vt querā faciē tuam ſemp.

De ſpeculo in q̄ p imaginē dei trinitas eiuſ

Ps. 38. vtcunq; intellecta ɔſpicit̄. Ca. viij.

Non corporalē ſ; ſcio eſſe ſapiētiā: ⁊ lumē eſſe i q̄ videnꝫ q̄ oculis carna lib⁹ videnꝫ: ⁊ tñ vir tātus tāq; ſpiri

i Co. 13 tal̄. Videm⁹ nūc ingt p ſpeculū in enigma te: tūc aūt facie ad faciē. Q̄uale ſit ⁊ qð ſit h̄ ſpeculū ſi q̄ramus: ꝓfecto illð occurrit qð i ſpeculo niſi imago ñ cernit̄. Hoc ḡ facere conati ſum⁹ vt p imaginē hāc qð nos ſum⁹

2 Co. 3 videremus vtcūq; a q̄ facti ſum⁹: tanq̄ p ſpe culū. Hoc ſignificat ēt illð qð ait idē apl̄s. Nos āt reuelata facie gl̄am dn̄i ſpeculātes in eādē imaginē trāſformamur de gl̄ia in gl̄a; tāq̄ a dn̄i ſpū. Speculātes dixit: p ſpe

culū videntes: ñ ð ſpecula ꝓſpiciētes. Q̄ð in greca lingua ñ eſt ābiguū vñ i latinā trāſ late ſūt apl̄ice lr̄e. Ibi qppe ſpeculū vbi ap/ parēt imagines reꝝ a ſpecula de cuius alti/ tudine lōgius aliqd intuemur: etiā ſono ꝟ bi diſtat oīno: ſatiſq; appet apl̄m a ſpeculo: ñ a ſpecula dixiſſe: gl̄a; dn̄i ſpeculātes. qð ꝟo ait. In eade; imaginē trāſformamur: vtiq; imaginē dei vult intelligi. eādēq; di/ cens: iſtā ipam ſc;. id eſt q̄ ſpeculamur: qꝛ eade; imago eſt gl̄ia dei. ſic alibi dicit. Vir qdē nō d; velare caput: cū ſit imago ⁊ gl̄ia dei. De qbus ꝟbis iā in libro duodecimo diſſeruim⁹. Trāſformamur ḡ dixit: de for ma in formā mutamur: atq; trāſim⁹ ð for/ ma obſcura in formā lucidā: qꝛ ⁊ ipa obſcu ra imago dei eſt: ⁊ ſi imago ꝓfecto etiā gl̄ia in q̄ hoīes creati ſumus: p̄ſtātes ceteris aīa libus. De ipa qppe natura hūana dictū eſt Vir qdem nō d; velare caput cū ſit imago gl̄ia dei. Q̄ue natura in reb⁹ creatis excel/ lentiſſima: cū a ſuo creatore ab ipietate iuſti ficat̄: a deformi forma formoſa; trāſfert̄ in formā. Eſt qppe ⁊ in ipa ipietate quātoma gis dānabile vitiu;: tāto certius natura lau dabil̄. Et pp h̄ addidit. De gl̄ia in gl̄am. de gl̄ia in creatiōis: in gl̄am iuſtificatiōis. Q̄uāuis poſſit h̄ ⁊ alijs modis intelligi: q̄ dictū eſt: de gl̄ia in gl̄am. de gl̄ia fidei i glo riam ſpeciei: de gloria qua fili dei ſumus: in gl̄am qua ſimiles ei erimus: queniā vi/ debimus eū ſicuti eſt. Q̄ð ꝟo adiūxit: Tā q̄ a dn̄i ſpiritu: oſtendit: grā dei nobis cō/ ferri tā optabilis trāſformationis bonū.

Ubi. 8

i Co. ii

i Co. ii

i. Jo. 3

2 Co. 3

De enigmate ⁊ tropicis locutiōib⁹. c. ix.

Hec dicta ſunt pp qð ait apl̄us: nūc p b ſpeculū nos videre. Q̄uia ꝟo addit in enigmate: mltis h̄ incognitū eſt q eas lr̄as neſciunt: in qbus eſt doctrina q̄dā de locutionū modis q̄s greci tropos vocāt. eoq; greco vocabulo etiā nos vtimur ꝓ la tino. Sic eni; ſcemata vſitatius dicimus quā figuras: ita vſitatius dicimus tropos q̄ modos. Singuloꝝ aūt modoꝝ ſiue tro poꝝ nomina: vt ſingl̄a ſingl̄is referāt̄: diſ ficillimū eſt ⁊ inſolentiſſimū latine enūcia/ re. Vñ qdā interp̄tes nr̄i: qð ait apl̄s: que ſunt in allegoria: nolentes grecū vocabulū ponere: circūloquendo interp̄tati ſunt dicē tes: q̄ ſunt aliud ex alio ſignificantia. Hu/ ius aute; tropi. id eſt allegorie plures ſunt

Gal. 4

ſpecies: in qbus ē etiā qđ dr̄ enigma. Diſ/
finitio aūt ipi⁹ nois generalis: oēs: ēt ſpe/
cies cōplectat̄: neceſſe eſt. Ac p h̄ ſicut ois
equ⁹ aial ē: nō omne aial equ⁹ ē: ita oē enig
ma allegoria ē: nō ois allegoria enigma ē.
Quid ḡ allegoria niſi tropus: vbi ex alio
i Thz.5 aliud intelligit̄: q̄le illđ ē ad theſſalonicēſes
Itaqȝ nō dormiam⁹ ſic ⁊ ceteri. ſed vigile
mus ⁊ ſobrij ſim⁹. Naȝ q dormiunt nocte
dormiūt: ⁊ q inebriant̄ nocte ebrij. ſūt. nos
aūt q diei ſum⁹: ſobrij ſim⁹. Sȝ hec allego
ria: nō ē enigma. Nā niſi multū tardis iſte
ſenſus ī promptu ē. Enigma ē āt vt breuit̄
Pro. 30 explicē obſcura allegoria: ſic ē. Sāguiſuge
erāt tres filie. ⁊ q̄cūqȝ ſimilia. Sȝ vbi alle/
goriā noiauit ap̄l'us: nō in v̄bis eā repit: ſȝ
i fcō: cū e duob⁹ filijs abrae: vno de ancilla
altero đ libera: qđ nō dictū: ſȝ etiā factū fuit
duo teſtam̄ta itelligēda mōſtrauit: qđ an̄q̄ȝ
exponeret obſcuꝝ fuit. pinde allegoria tal'
qđ ē gnāle nomē poſſet ſpālit̄ enigma noia
ri. Sȝ qꝛ nō ſoli q eas lr̄as neſciūt qb⁹ diſcū
tur tropi q̄rūt qd dixerit ap̄l's: nūc i enigma
te nos videre: verūetiā q ſciūt: t̄n qđ ſit illđ
enigma vbi nūc videm⁹ noſſe deſiderāt: ex
vtroqȝ iūc̄tēda vna eſt ſnia: ⁊ ex illo ſcȝ qđ
i Cō.13 ait: videm⁹ nūc p ſpeculū: ⁊ ex illo qđ addi
dit: in enigmate. Vna ē eniȝ cū tota ſic dr̄:
Vbi. s̄ videm⁹ nūc p ſpeculū in enigmate: pinde
quātū mihi vr̄ ſic noie ſpeculi imaginē vo/
luit intelligi: ita noie enigmatꝭ q̄ȝuis ſilitu/
dinē: t̄n obſcurā: ⁊ ad pſpiciendū difficilē.
Cū igit̄ ſpeculi ⁊ enigmatis noie q̄cūqȝ ſi/
litudies ab ap̄lo ſignificate itelligi pñt: que
acōmodate ſunt ad intelligēdū deū eo mō q̄
pōt: nihil t̄n ē acōmodati⁹ q̄ȝ id qđ imago
eius nō fruſtra dr̄. Nemo itaqȝ mireť etiā
in iſto mō vidēdi q pceſſus ē huic vite per
ſpeculū ſcȝ i enigmate laborare nos vt quō
cūqȝ videam⁹. Nomen qppe h̄ nō ſonaret
enigmatis: ſi eēt facilitas viſiōis. Et h̄ eſt
grādius enigma: vt nō videam⁹ qđ nō vi
dere nō poſſum⁹. Quis eni nō videt cogi
tationē ſuā. Et qs videt cogitationē ſuam.
nō oculis carnalib⁹ dico: ſȝ ipo iteriore cō
ſpectu. Quis nō eā videt: ⁊ qs eā videt: qñ
qdē cogitatio viſio eſt ai quedā: ſiue aſſint
ea q̄ oculis quoqȝ corporalibus videāť: vel
ceteris ſentiant̄ ſenſibus. ſiue non aſſint: ⁊
eoꝝ ſilitudines cogitatione cernant̄: q̄ nec
corpalia ſūt: nec corpaliū ſilitudines. ſicut
v̄tutes ⁊ vitia: ſic ipa deniqȝ cogit. tio co/
gitat̄. ſiue illa q̄ p diſciplinas tradunt̄ libe/
raleſqȝ doctrinas. ſiue iſtoꝝ oium cauſe ſu
periores atqȝ rōnes in natura imutabili cogi
tent̄: ſiue etiā mala ⁊ vana ac falſa cogitem⁹
vl' nō pſentiēte ſenſu: vel errante pſenſu.
Sȝ nō p inſpectionē v̄bi qđ ē in cogitatiōe
mentis humane ad agnitionē v̄bi qđ de⁹
eſt aliquaten⁹ poſſit accedi.

Ca. x.

Sed nūc de his loq̄mur q̄ nota cogi/
tamus ⁊ habemus in noticia etiaȝ ſi
nō cogitemus. ſiue ad cōtēplatiuam
ſciaȝ ptineāt: q̄ȝ pp̄e ſapiētiā dicimus. ſiue
ad actiuā: q̄ȝ pprie ſciētiā nūcupandā eſſe
diſſeruimus. Simul eniȝ vtrūqȝ mētis eſt
vni⁹: ⁊ imago dei vna. Cū v̄o de in ferio
re diſtinctius ⁊ ſeorſuȝ agit̄ tūc nō ē vocan
da imago dei: q̄ȝuis ⁊ tūc in ea nōnulla re/
periat̄ ſilitudo illi⁹ trinitatꝭ: qđ in tertiode/
cimo volumine oñdim⁹. Nūc ḡ ſil' de vni/
uerſa ſciētia hois loq̄mur: in q̄ nobis nota
ſunt q̄cūqȝ ſunt nota: q̄ vtiqȝ v̄a ſūt alioqn
nota nō eēnt. Nemo enim falſa nouit: niſi
cū falſa eſſe nouit. Q đ ſi nouit: veꝝ nouit.
Veꝝ eſt eniȝ q illa falſa ſunt. De his ergo
nūc diſſerim⁹ q̄ nota cogitamus: ⁊ nota ſūt
nobis etiā ſi nō cogitent̄ a nobis. Sȝ certe
ſi ea dicere velim⁹: niſi cogitata nō poſſu/
mus. Nā ⁊ ſi v̄ba nō ſonēt: i corde ſuo dic̄ Sap̄.2
vtiqȝ cogitat. Vñ illud ē in libro ſapiētie.
Dixerūt apđ ſe cogitātes ñ recte. Expoſuit
eniȝ qd ſit: dixerūt apđ ſe. cum addidit: co/
gitātes. Huic ſil'e ē i euāgelio: q qdā ſcri/ Mat.9
be cū audiſſent a dño dictū paralitico. Cōfide
fili remittunt̄ tibi peccata tua: dixerūt intra
ſe: hic blaſphemat. Quid eſt eniȝ dixerunt Ibideȝ
intra ſe: niſi cogitādo. Deniqȝ ſeqt̄. Et cuȝ
vidiſſet ieſus cogitatiōes eoꝝ dixit. Vt qd
cogitatꝭ mala in cordib⁹ v̄ris. Sic mathe/ Luc.5.
us. Lucas aūt hoc idē ita narrat. Ceperūt
cogitare ſcribe ⁊ phariſei: dicētes. Quis ē
qui loquit̄ blaſphemias. Quis pōt dimitte
re peccata: niſi ſolus deus. Vt cognouit āt
cogitationes eoꝝ ieſus: rñdens dixit ad il/
los. Quid cogitatis in cordibus veſtris. Sap̄.2
Quale eſt in libro ſapientie: dixerunt cogi
tātes: tale hic eſt: cogitauerūt dicētes. Et il
lic eniȝ ⁊ hic oſtendit̄ intra ſe atqȝ in corde.

Mat. 9 ſuo dicere. id eſt cogitādo dicere. Dixerūt
qppe itra ſe. ⁊ dictū ē eis. Quid cogitis. et
Luc. 12 de illo diuite cui⁹ vberes fruct⁹ ager attulit
ait ipē dñs. Et cogitabat itra ſe dicēs. q̄dā
ḡ cogitatiōes locutiōes ſunt cordis. vbi et
os eius eſſe dñs oſtēdit cū ait. Nō qđ itrat
in os coingnat hoiem: ſ3 qđ ꝓcedit ex ore
mat. 15 h̄ coingnat hoie3. Vna ſnia duo q̄dā hoīs
ora cōplexus ē. vnū corpis: alterū cordis.
Nā vtiq3 vn̄ illi hoie3 putauerūt ingnari i
os itrat corpis. Vñ aūt dñs dixit ingnari
hoie3: de cordis ore ꝓcedit. Ita qppe expo
ſuit ipē q̄ dixerat. Nā paulopoſt de hac re
diſcipulis ſuis. Adhuc ingt ⁊ vos ſine itel
Ibidem lectu eſtis. Nō intelligitis: q2 oē qđ in os i
trat in ventre3 vadit ⁊ in ſeceſſum emittit.
Hic certe aptiſſime demonſtrauit os cor/
poris. At i eo qđ ſequit os cordis oñdēs.
Que aūt ingt ꝓcedūt de ore: de corde exeūt
Ibidem ⁊ ea coingnāt hoie3. De corde eni3 exeunt
cogitatiōes male: ⁊ cetera. Quid hac expo
ſitione lucidius. Nec tñ q2 dicimus locu/
tiōes cordis eſſe cogitatiōes: iō nō ſunt etiā
viſiōes exorte de noticie viſionib⁹: qñ ve/
re ſunt. Foris eni3 cū p corpus hec fiūt: ali
ud eſt locutio aliđ viſio. Intus aūt cū cogi
tamus. Vtrūq3 vnū eſt. Sic auditio ⁊ vi/
ſio duo q̄dā ſunt iter ſe diſtātia in ſenſibus
corpis. in aīo aūt nō ē aliđ atq3 aliđ videre
⁊ audire. Ac p h̄ cū locutio foris nō videat
ſ3 potius audiat. Locutiōes tñ iteriores h̄
eſt cogitatiōes viſas dixit a dño ſanctū euā
geliū nō auditas. Dixerūt ingt itra ſe: h̄ blaſ
Mat. 9 phemat. Deinde ſubiūxit. Et cū vidiſſet ie
ſus cogitatiōes eoꝝ. Vidit ḡ qđ dixerunt:
Ibidem Vidit eni3 cogitatiōe ſua cogitatiōes eoꝝ:
q̄s illi ſoli ſe putabant videre. Quiſq3 igit
pōt intelligere vbū nō ſolū āñq3 ſonet: ve
rūetiā āñq3 ſonoꝝ eius imagines cogitatio
ne voluant. H̄ eni3 ē qđ ad nullā ꝑtinet lin
guā eaꝝ ſc3 q̄ lingue appellant gentiū: qua
rū nr̄a lingua latina eſt. Quiſq3 inq3 h̄ in/
telligere pōt: iam pōt videre p h̄ ſpeculū at
q3 in hoc enigmate aliquā vbi illius ſilitu
dinē. de q̄ dictū eſt. In ꝑncipio erat vbū.
Job. j. ⁊ vbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbu3.
Neceſſe eſt eni3 cū vbū loqmur. id eſt qđ
ſcimus qđ loqmur ex ipā ſcientia quā me/
moria tenemus: naſcat vbu3 qđ eiuſmodi
ſit oino cuiuſmodi eſt illa ſciētia de qua na/
ſcit. Formata qppe cogitatio ab ea re quā3
ſcimus: vbū ē qđ in corde dicim⁹: qđ nec
grecū eſt nec latinū: nec lingue alicuius alte
ri⁹: ſed cū id opus eſt in eoꝝ qb⁹ loqmur p
ferre noticiā aliqđ ſignū q̄ ſignificet: aſſu/
mit. Et plerūq3 ſonus: aliqñ etiā nutus. il
le aurib⁹. ille oculis exhibet: vt p ſigna cor
poralia etiā corpis ſenſib⁹ vbū qđ mente
gerim⁹ inoteſcat. Nā ⁊ innuere qd eſt niſi
quodāmō viſibilit dicere. Eſt i ſcripturis
ſanctis hui⁹ ſnie teſtimoniū. Nā in euāge
lio ſm iohāne3 ita legit. Amē amē dico vo Ibi. 13
bis q2 vn⁹ ex vobis tradet me. Aſpiciebāt
ḡ adiuicē diſcipli: heſitātes de quo diceret.
Erat ḡ vnus ex diſcipulis eius in ſinu ieſu
quē diligebat ieſus. Inuenit ḡ huic ſimon
petrus: ⁊ dicit ei. Quis ē de quo dicit. Ec
ce innuēdo dixit: qđ ſonādo dicere nō aude/
bat. ſ3 hec atq3 hmōi ſigna corꝑalia ſiue au
ribus ſiue oculis p̄ſentibus qb⁹ loqmur ex
hibemus. Inuēte ſunt lr̄e p q̄s poſſemus
⁊ cū abſentibus colloq. ſed iſta ſigna ſūt vo
cu3: cu3 ipē voces in ſmone noſtro eaꝝ q̄s
cogitamus ſigna ſint rerum.

Sicut vbū hois ſignificat p vocē vel qđ/
libet indiciū corpale: ita vbū dei manifeſta
tum eſſe p carnem. Ca. xi.

Proinde vbū qđ foris ſonat ſignū
eſt vbi qđ intus lucet: cui magis v
bi cōpetit nomē. Nā illud qđ ꝓfert
carnis ore: vox vbi eſt. Verbūq3 ⁊ ip3 di
cit ꝓpter illud a quo vt foris appareret aſſū
ptum eſt. Ita eni3 vbū noſtrum vox quo/
dāmō corpis fit aſſumēdo eā: in qua mani
feſtet ſenſibus hoiu3: ſicut vbū dei caro fa Job. j.
ctu3 eſt: aſſumēdo eam in q̄ ⁊ ipm manife/
ſtaret ſenſibus hoium. Et ſicut vbū nr̄m
fit vox nec mutat in voce3: ita vbū dei ca/ Ibi. ē
ro qdē factu3 eſt: ſed abſit vt mutaret in car
ne3. aſſumēdo qppe illā nō in eā ſe ꝯſumē
do: ⁊ hoc nr̄m vox fit: ⁊ illud caro factu3 ē.
Quapropter qcunq3 cupit ad qualē cūq3 ſi
militudinē dei vbi: q̄uis p multa diſſimi
lē ꝑuenire: nō intueat vbū noſtrum qđ ſo
nat i auribus: nec qñ voce profert: nec qñ
ſilentio cogitat. Omnium nāq3 ſonātium
vba linguaꝝ etiā iu ſilentio cogitant: ⁊ car
mina ꝑcurrunt aīo tacēte ore corpis. Nec
ſolū numeri ſyllabaꝝ: verūetiā modi cātile
naꝝ cum ſint corporales: ⁊ ad eu3 q vocat

auditus ſenſuum corporis ptinētes: p icor
poreas quaſdā imagines ſuas pſto ſunt co
gitātibus: ⁊ tacite cūcta iſta voluūtib⁹. Sʒ
trāſeūda ſunt hec: vt ad illud pueniat̃ hoīs
verbū p cui⁹ q̄lemcūqʒ ſimilitudinē ſicuti i
enigmate videat̃ vtcūqʒ dei ꝟbū. Non il/
Act. 6 lud qđ factū eſt ad illū vl' ad illū ꝑphetaʒ: ⁊
de quo dictū eſt. Verbū aūt dn̄i creſcebat
Ro. 10 et multiplicabat̃. ⁊ de quo iterū dictum eſt:
j The. 2 Igit̃ fides ex auditu: audit⁹ aūt p verbum
xp̄i. Et iterū. Cū accepiſſetis a nobis ver
bū audit⁹ dei: accepiſtis: nō vt verbū ho/
minū: ſʒ ſicut eſt vere verbū dei. Et inūera
bilia ſimiliter i ſcripturis dicūtur đ dei ver
bo: qđ i ſonis multaꝝ diuerſarūqʒ lingua/
rū p corda ⁊ ora diſſemiat̃ humana. Ideo
aūt ꝟbū dei dicit̃: quia doctrina diuina tra
Joh. j. ditur: nō humana. Sʒ illud verbū dei que
Ibidem rim⁹ qualitcūqʒ p hāc ſimilitudinē nūc vi/
Ibidem dere. de quo dictū eſt. Deus erat verbuʒ.
Ecci. j. de quo dictū eſt. Oīa p ip̄m facta ſunt. de
quo dictū eſt: Verbū caro factū eſt. đ quo
dictū eſt: Fons ſapiētie verbū dei in excel
ſis. Perueniēdū eſt ergo ad illud verbuʒ
hominis: ad ꝟbum ratiōalis animāt̃: ad
verbū nō de deo nate: ſʒ a deo facte imagi/
nis dei. qđ neqʒ ꝓlatiuuʒ eſt in ſono: neqʒ
cogitatiuū in ſimilitudine ſoni: qđ alicuius
lingue eſſe neceſſe ſit: ſʒ qđ oīa q̄bus ſigni/
ficat̃ ſigna: p̄cedit: ⁊ gignit̃ de ſciētia q̄ ma
net in animo: q̄n eadē ſciētia intus dicit̃ ſi/
cuti eſt. ſimillima eſt eni viſio cogitatiōis:
viſiōi ſciētie. Nā q̄n per ſonū dicit̃: vl' per
aliqđ corpale ſignū: nō dicit̃ ſicuti eſt: ſʒ ſi/
cut pōt videri audiriue p corpus. Quādo
ergo qđ in noticia eſt: hoc eſt in verbo: tūc
eſt verū verbū ⁊ veritas: q̄lis expectat̃ ab
homine. vt qđ eſt in i iſta: hoc ſit ⁊ in illo.
qđ nō eſt in iſta: nō ſit ⁊ i illo. hic agnoſcit̃:
eſt eſt: non nō. Sic accedit quātuʒ pōt iſta
ſimilitudo imaginis facte ad illā ſimilitudi
nē imaginis nate: qua de⁹ filius patri per
oīa ſubſtātialit̃ ſimilis p̄dicat̃. Aiaduerten
da eſt in hoc enigmate etiā iſta verbi dei ſi
Joh. j. militudo: quod ſicut de illo verbo dictum
eſt: Omnia per ip̄m facta ſunt: vbi de⁹ p
vnigenitum verbum ſuum predicat̃ vni/
uerſa feciſſe: Ita hominis opa nulla ſunt:
q̄ nō p̄us dicūtur in corde. Vnde ſcriptuʒ
Ec. 37 eſt: Initium omnis operis verbum. Sed
etiā hic cū verū verbū eſt: tūc eſt initiū bo/
ni opis. Verum aūt verbū eſt cum de ſciē
tia bene opandi gignit̃: vt etiā ibi ſuet̃: eſt
eſt: nō nō: vt ſi eſt in ea ſciētia qua viuēdū
eſt: ſit ⁊ in verbo p quod opādū eſt. ſi nō.
nō. alioqn mēdaciū erit verbū tale: nō ve/
ritas: ⁊ inde peccatū: nō opus rectuʒ. Eſt
⁊ hec i iſta ſimilitudine ꝟbi nr̄i ſimilitudo
verbi dei: qua poteſt eſſe verbū nr̄m quod
nō ſequat̃ opus. opus aūt eſſe nō pōt: niſi
p̄cedat verbū. Sic et verbū dei potuit eſſe
nulla exiſtēte creatura. Creatura vero nl'la
eſſe poteſt niſi p ip̄m per qđ facta ſunt oīa.
Ideoqʒ nō de⁹ pater: nō ſpirituſſanctus: Joh. j.
nō ip̄a trinitas: ſʒ ſolus fili⁹ qđ eſt verbuʒ
dei caro factū eſt: q̄uis trinitate ſciēte. vt ſe Joh. ij.
quēte atqʒ imitāte verbo nr̄o: eius exēplū
recte viueremus. hoc eſt nullū habētes in
verbi nr̄i vel ꝯtemplatiōe vl' opatiōe men
datiū. Verū hec huius imaginis eſt quan
doqʒ futura pfectio. Ad hanc ꝯſequendaʒ
nos erudit magiſter bonus ſi de xp̄iana:
pietatiſqʒ doctrina: vt reuelata facie: a le/ 2 Cō. 3
gis velamine qđ eſt vmbra futuroꝝ: glo/
riam dn̄i ſpeculātes: p ſpeculū ſcʒ intuētes
in eādeʒ imaginē trāſformemur de gloria
in gloriā tanq̄ a dn̄i ſpiritu: ſecūdū ſupio/
rē de his verbis diſputatiōem. Cuʒ ergo
hac trāſformatiōe ad pfectū fuerit hec ima/ j Joh. 3
go renouata: ſimiles deo erimus qm̄ vide
bimus eū nō p ſpeculū ſʒ ſicuti eſt. qđ dicit j Cō. 13
ap̄lus paulus facie ad faciē. Nūc vero in
hoc ſpeculo: in hoc enigmate: in hac quali/
cunqʒ ſimilitudine. q̄nta ſit etiā diſſimilitu
do: quis pōt explicare. attingā tn̄ aliqua vt
valeo: q̄bus id poſſit aduerti.

Quātum diſtent a vera et perfecta ſimilitu
dine dei: q̄ in natura ment' vtcūqʒ deo ſi/
milia reperiuntur/ Capi. xij.

Primo ip̄a ſcientia de qua veraciter
cogitatio nr̄a formatur: q̄ndo q̄ ſcim⁹
loquimur. q̄lis aut q̄nta pōt homini/
ꝑuēire: quālibʒ pitiſſimo atqʒ doctiſſimo.
exceptis eni q̄ in animū veniūt a ſēſib⁹ cor
poris: in q̄bus tā multa aliter ſunt q̄ videtur
vt eoꝝ veriſimilitudine nimiū ꝯſtipatus:
ſanus ſibi eſſe videatur q inſanit. Vnde
academica philoſophia ſic inualuit. vt de
omnibus dubitās multo miſer⁹ inſaniret:
His ergo exceptis q̄ a corporis ſenſib⁹ in

animũ veniãt: q̄n tũ rerum remanet ꝙ ita ſciamus: ſicut nos viuere ſcimus. in quo proꝛſus nõ metuimus: ne aliqua veriſimilitudine foꝛte fallamur: qm̄ certũ eſt etiam eum q fallitur viuere. Nec in eis viſis hec habetur: q̄ obijciũtur extriſec⁹: vt in eo ſic fallat oculus: q̄madmodũ fallit cũ in aqua remus videt infractus: ⁊ nauigãtibus turres moueri: ⁊ alia ſexcẽta q̄ aliť ſunt q̄ʒ videt: qa nec p oculũ carnis hoc cernit. Intima ſciẽtia eſt qua nos viuere ſcimus: vbi ne illud qdem academicus dicere põt: foꝛtaſſe doꝛmis ⁊ neſcis: ⁊ in ſomnis vides. Viſa quippe ſomniãtiũ ſimillima eſſe viſis vigilãtiũ qs ignoꝛat. Sʒ q certus eſt ꝺ vite ſue ſciẽtia: nõ in ea dicit: ſcio me vigilare: ſed ſcio me viuere. ſiue ergo doꝛmiat ſiue vigilet: viuit. nec i ea ſciẽtia p ſomnia falli põt: qꝛ ⁊ doꝛmire: ⁊ in ſomnis videre viuẽtis eſt. Nec illud poteſt academicus ad verſ⁹ iſtã ſciẽtiam dicere: furis foꝛtaſſis ⁊ neſcis: qꝛ ſanoꝝ viſis ſimillima ſunt etiã viſa furẽtiũ. ſʒ qui furit viuit. Nec ꝯtra academicos dicit. ſcio me nõ furere: ſʒ ſcio me viuere. Nunq̄ʒ ğ falli nec mẽtiri põt: q ſe viuere dixerit ſcire. Mille itaqʒ fallacium viſoꝝ genera obijciant ei q dicit: ſcio me viuere. nihil hoꝝ timebit: qñ ⁊ qui fallitur viuit. Sʒ ſi talia ſola ptinẽt ad humanã ſciẽtiam: p pauca ſunt niſi qꝛ i vno quoqʒ genere ita mł̃tiplicant vt nõ ſolũ pauca nõ ſint: verũetiã reperiant p infinitũ numerũ tendere. Qui enim dicit: ſcio me viuere: vnum aliquid ſcire ſe dic. Proinde ſi dicat: ſcio me ſcire me viuere: duo ſunt iam. hoc vero quod ſcit hec duo: tertiũ ſcire ẽ. ſic poteſt addere ⁊ quartum: ⁊ innumerabilia ſi ſufficiat. Sʒ quia innumerabilẽ numerum vel comprehendere ſingula addẽdo: vł dicere innumerabiliter nõ põt: hoc ipm certiſſime cõpꝛehẽdit: ac dicit: ⁊ verũ hoc eſſe ⁊ tam innumerabile: vt vere eius infinitum numerum nõ poſſit cõpꝛehẽdere ac dicere. hoc ⁊ i volũtate certa ſimiliter aduerti poteſt. Quis eſt eni cui non impudenter reſpondeatur: foꝛte falleris: dicẽti volo beat⁹ eẽ. Et ſi dicat. ſcio me h̄ velle: ⁊ h̄ me ſcire ſcio. iã his duob⁹ ⁊ tiũ põt addere ꝙ h̄ duo ſciat: ⁊ q̄rtũ ꝙ h̄ duo ſcire ſe ſciat: et ſimiliter in infinitum numerum pergere. Itẽ ſi quiſpiã dicat: errare nolo: nõne ſiue err et ſiue nõ erret: errare tñ eum nolle veꝝ erit. Quis ẽ q huic nõ ipudẽtiſſime dicat: foꝛſitã falleriſ: cũ pfecto vbicũqʒ fallat. falli ſe tñ nolle nõ fallit. Et ſi h̄ ſcire ſe dicat addit q̄ntũ vult reꝝ nũeꝝ cognitaꝝ: ⁊ numeꝝ eẽ pſpicit ĩfinitũ. Qui eniʒ dic: nolo me falli: ⁊ h̄ me nolle ſcio: ⁊ hoc me ſcire ſcio: iã ⁊ ſi nõ cõmoda locutiõe põt hinc ĩfinitũ numeꝝ oſtẽdere. Et alia repiunt que aduerſus academicos valeãt: q nihil ab homine ſciri poſſe ꝯtẽdũt. Sʒ modus adhibẽdus eſt: pſertiʒ qꝛ in ope iſto nõ hoc ſuſcepimus. Sũt inde libꝛi tres nr̃i. pmo nr̃e conuerſiõis tpe ſcripti: q̄s q potuerit ⁊ voluerit legere: lectoſqʒ ĩtellexerit: nihil eũ pfecto q̄ ab eis ꝯ pceptionẽ veritatis argumẽta multa inuẽta ſunt: pmouebunt. Cuʒ eniʒ duo ſint genera reꝝ q̄ ſciunt: vnũ eaꝝ q̄ p ſenſus coꝛpis pcipit aius: alteꝝ earuʒ q̄ p ipm multa illi philoſophi garrierũt ꝯ coꝛpis ſenſus. animi aũt quaſdã firmiſſimas p ſeipm pceptiones reꝝ veraꝝ: q̄le illud ẽ quod dixi: ſcio me viuere: nequaq̄ʒ in dubiũ vocare potuerũt. Sʒ abſit a nobis vt ea q̄ p ſenſus coꝛpis didicimus v̄a eſſe dubitemus. p eos qppe didicimus celũ ⁊ terrã: ⁊ ea q̄ i eis nota ſunt nobis: q̄ʒtũ ille q ⁊ nos ⁊ ipſa ꝯdidit: inoteſcere nobis voluit. Abſit etiaʒ vt ſcire nos negemus q̄ teſtimonio didicimus alioꝝ. alioqn eſſe neſcimus oceanuʒ. Neſcimus eſſe terras atqʒ vrbes q̄s celeberrima fama cõmẽdat. Neſcimus fuiſſe hoies: ⁊ opa eoꝝ q̄ hiſtoꝛica lectiõe didicimus. Neſcimus q̄ q̄tidie vñcunqʒ nũciantur ⁊ indicijs ꝯſonis ꝯteſtantibuſqʒ firmãtur. Poſtremo neſcimus in quibus locis vel ex qbus hoibus fuerim⁹ exoꝛti: qꝛ hec oia teſtimonijs credidimus alioꝝ. Quod ſi abſurdiſſimuʒ ẽ dicere: nõ ſolũ noſtroꝝũ: verũ etiã ⁊ alioꝝ coꝛpoꝛuʒ ſenſus plurimũ addidiſſe noſtre ſcientie ꝯfitendũ eſt. Hec igit oia ⁊ q̄ p ſeipm: ⁊ que p ſenſus ſui coꝛpoꝛis: ⁊ q̄ teſtimonijs alioꝝ pcepta ſcit animus humanus: theſauro memoꝛie ꝯdita tenet. ex quibus gignit verbum verum: qñ qꝺ ſcimus loqmur. ſed verbũ añ omnẽ ſonũ: añ omnẽ cogitationẽ ſoni. Tũc enim ẽ v̄bũ ſimillimũ rei note ꝺ q̄ gignit ⁊ imago eius: quoniã de viſione ſcientie viſio cogi/

tatiōis exoꝛit: qḋ ē ꝟbū lingue nulli⁹: ꝟbū veꝝ de re vera: nihil de ſuo habēs. ſ; totū de illa ſciētia de qua naſcit. Nec intereſt qñ id didicerit: q qḋ ſcit loquit. aliquādo enim ſtatim vt diſcit hoc dicit: dum tamen verbū ſit veꝝ: id eſt de rebus notis exoꝛtū.

De ſcientia dei patris cui nihil cuiuſq; creature indicijs ꝯferat. Capi. xiij.

Sed nunqd deus pater de quo natū eſt verbū de deo deus: nunqd ergo deus pater in ea ſapientia qḋ eſt ipſe ſibi: alia didicit p ſenſuꝫ coꝛpis ſui alia p ſe ipm. Quis hoc dicat q nō aial rōnale: ſed ſupra aiam rōnalē deū cogitat quātū ab eis cogitari pōt q eū oibus aialib⁹ ⁊ oibus aīs pferūt: q;uis p ſpeculū ⁊ in enigmate ꝯijciēdo videāt: nōdū facie ad faciē ſicuti ē. Nūqd deus pr̄ ea ipa q̄ nō p coꝛpus: qḋ eſt ei nullū: ſed p ſeipm ſcit: aliūde ab aliquo didicit: aut nūcijs vl' teſtibus vt ea ſciret idiguit Nō vtiq;. Ad oia qppe ſcienda q̄ ſcit ſufficit ſibi illa pfectō. Hȝ qdē nūcios: id eſt angelos: nō tñ q ei q̄ neſcit annūcient: nō enī ſunt vlla q̄ neſciat: ſ; bonū eoꝝ eſt de operibus ſuis eius ꝯſulere veritatē. ⁊ h̄ eſt ꝙ ei dicunt nōnulla nūciare: nō vt ipe ab eis diſcat: ſed vt ab illo ipi p ꝟbū eius ſine coꝛporali ſono. nūciant etiā qḋ voluerit ab eo miſſi ad q̄s voluerit: totū ab illo p ꝟbū eius audientēs: id eſt in eius ꝟitate inueniētes qd ſibi faciendū: qd: qbus: ⁊ qñ nunciādū ſit.
Mat. 6 Nā ⁊ nos oꝛamus euꝫ: nec tñ neceſſitates nr̄as docemus eū. Nouit eniꝫ: ait ꝟbū ei⁹ pr̄ veſter qd vobis neceſſariū ſit pꝰuſq; petatis ab eo. Nec iſta ex aliquo tpe cognouit vt noſſet: ſed futura oia tpalia atq; in eis ēt qd: ⁊ qñ ab illo petituri fueram⁹: ⁊ q̄s ⁊ de qbus reb⁹ vl' exauditur⁹ vl' nō exauditur⁹ eēt. ſine initio añ pſciuit. Uniuerſas autēꝫ creaturas ſuas ſpiritales ⁊ coꝛpales: nō q; ſunt iō nouit: ſ; iō ſunt q; nouit. Nō enim neſciuit q̄ fuerat creatur⁹. Q; g̃ ſciuit creauit: nō q; creauit ſciuit. Nec aliter ea ſciuit creata: q̄; creāda. Nō eniꝫ eius ſapiētie aliqd acceſſit ex eis: ſ; illis exiſtētibus ſic opōrebat ⁊ qñ opoꝛtebat: illa māſit vt erat. Ita
Ecc. 23 ⁊ ſcriptū eſt in libꝛo eccl'aſtico. Anteq; crearent oia nota ſūt illi. Sic ⁊ poſtq; ꝯſūmata ſunt. Sic inqt nō aliter: ⁊ anteq; crearent: ⁊ poſtq; ꝯſummata ſunt: ſic ei nota ſūt. Lōge eſt g̃ huic ſcientie: ſciētia nr̄a diſſimilis. Que aūt ſciētia dei eſt: ipa ⁊ ſapiētia ⁊ que ſapientia: ipa eſſentia ſiue ſubſtātia. Quia in illius nature ſimplicitate mirabili: nō eſt aliud ſapere q̄; eſſe: ſ; qḋ eſt ſapere: h̄ eſt et eſſe. ſicut ⁊ in ſupioꝛibus libꝛis ſepe iā diximus. Nr̄a ꝟo ſcientia in rebus plurimis ppterea ⁊ amiſſibilis eſt ⁊ receptibilis: q; nō hoc eſt nobis eſſe qḋ ſcire vel ſapere: quiā eſſe poſſumus: etiā ſi neſciamus: neq; ſapiamus ea q̄ aliūde didicimus. Propt hoc ſicut noſtra ſcientia illi ſcientie dei: ſic ⁊ noſtrū ꝟbū qḋ naſcit de noſtra ſcientia diſſimile eſt illi ꝟbo dei: qḋ natū eſt de patris eſſentia. Tale eſt aūt ac ſi dicereꝫ: de patris ſcientia: de pr̄is ſapiētia: vl' qḋ eſt exp̄ſſius de patre ſcientia: de patre ſapientia.

De ſimilitudine ⁊ eq̄litate patris dei ⁊ vnigeniti eius cōſubſtantialis ⁊ coeterni. Capitu. xiiij.

Verbū ergo dei patris vnigenit⁹ dei filius: p oia patri ſimilis ⁊ equalis deus de deo: lumen de lumine: ſapientia de ſapiētia: eſſentia de eſſentia: ē hoc oino qḋ pr̄: nō tamen pr̄: q; iſte filius: ille pater. Ac p hoc nouit oia q̄ nouit pr̄: ſed ei noſſe de patre eſt ſicut eſſe. Noſſe enim ⁊ eſſe illi vnū eſt. Et iō patri ſicut eſſe nō eſt a filio: ita nec noſſe. Proinde tanq; ſeipm dicēs: pr̄ genuit ꝟbū ſibi equale p oia. Nō eniꝫ ſeipm integre pfecteq; dixiſſet: ſi aliqd minus: aūt amplius eſſet in eius ꝟbo quā in ipō. Ibi ſūme illud agnoſcit: eſt ē: non nō: ⁊ iō ꝟbū h̄ vere veritas eſt. quoniā qcqd eſt in ea ſcientia de qua genituꝫ eſt: ⁊ in ipō eſt. Qḋ aūt in ea nō eſt: nec in ipō eſt.
Et falſum habere aliqd hoc ꝟbū nunq; pt Joh. 5
q; imutabiliter ſic ſe hȝ vt ſe habet de quo eſt. Nō eniꝫ pōt filius a ſeipo facere qcquā niſi qḋ viderit patrē facientē. potenter hoc nō poteſt: nec eſt infirmitas iſta: ſed firmitas qua falſa eſſe nō pōt veritas. Nouit itaq; oia deus pr̄ in ſeipo: nouit in filio. Sed in ſeipo tanq; ſeipm. in filio tanq; verbuꝫ ſuū qḋ eſt de his oibus q̄ ſunt i ſeipo. Oia ſimiliter nouit ⁊ filius: in ſe ſcilicet tanq; ea q̄ nata ſunt: de his q̄ pater nouit in ſeipſo. In patre aūt tanq; ea de qbus nata ſunt: q̄ ipe filius nouit in ſeipo. Sciunt ergo inuicem pater ⁊ filius: ſed ille gignēdo: ille na-

ſcēdo. Et oīa q̄ ſunt in eoꝝ ſciētia in eoꝝ
ſapiētia: i eoꝝ eſſentia: vnuſqſq; eoꝝ ſimł
videt: nō pticulati: aut ſingulati velut alt
nāte ꝯſpectu: hinc illuc: ⁊ inde huc. ⁊ ruꝛſ⁹
inde vel inde in aliud atq; aliud: vt aliqua
videre nō poſſit niſi nō vidēs alia. ſ; vt di
xi ſimul oīa videt: quoꝝ nullū eſt qd nō ſē
per videt. Verbū aūt nr̄m illd qd nō habet
ſonū neq; cogitatōe; ſoni: ſ; ei⁹ rei quā vi
dēdo int⁹ dicim⁹ ⁊ ideo nulli⁹ ligue ē: atq;
īde vtcūq; ſimile ē. in h enigmate illi vbo
dei qd etiā de⁹ ē: qm̄ ſic ⁊ h de nr̄a naſcit:
q̄madmodū ⁊ illud d ſciētia pr̄is natū eſt.
Nr̄m ergo tale vbū qd inuenim⁹ eſſe vtcū
q; illi ſimile quantū ſit etiā diſſimile: ſicut a
nobis dici potuerit: nō pigeat intueri.

Quā diſſimile ſit vbū nr̄; mutabile a uer
bo dei icōmutabili et etno. Capi. xv.

Vnqd vbū nr̄; d ſola ſciētia noſtra
n naſcit. Nōne mlta dicim⁹ etiā que
neſcim⁹. Nec dubitātes ea dicim⁹
ſ; vba eſſe arbitrātes: q̄ foꝛte ſi vba ſunt: in
ipis rebus d qb⁹ loqmur n̄ in vbo nr̄o ve
ra ſunt: q2 vbū veꝝ nō eſt niſi qd de re q̄
ſcit gignit. Falſū eſt ergo iſto mō vbū no
ſtrū: nō cū mētimur: ſ; cū fallimur. Cū au
tē dubitam⁹: nōdū eſt vbū de re d qua du
bitam⁹: ſ; d ipa dubitatiōe vbū eſt. Quā
uis eni nō nouerim⁹ an veru; ſit vn̄ dubi
tamus: tn̄ dubitare nos nouim⁹: ac p hoc
cū hoc dicimus vbū verbū eſt: qm̄ qd noui
mus dicimus. Quid q etiā mētiri poſſu
mus. Qd cū facimus: vtiq; volētes ⁊ ſciē
tes falſū vbū habemus. vbi verū vbu; ē
mētiri nos. hoc eni ſcimus. Et cū mētitos
nos eſſe ꝯfitemur: vbū dicimus. qd ſcim⁹
eni dicimus. Scimus nāq; nos eſſe mēti
tos. Verbū aūt illud qd eſt deus ⁊ potēti
us eſt nobis: h n̄ pōt. Nō eni pōt facer qc
q;: niſi qd viderit prē; faciētē ⁊ n̄ a ſeipſo
loqtur: ſ; a patre illi eſt oē qd loqt: cū ipm
pater vnice loqt: ⁊ magna illius vbi potē
tia eſt: nō poſſe mētiri: q2 nō pōt eſſe illic ē
⁊ nō: ſ; eſt eſt: nō nō. At eni nec vbū dicē
dū eſt: qd verū nō eſt. Si ita: libēs aſſenti
oꝛ. Quid cū verū eſt vbū nr̄m: ⁊ ideo rec
te vbū vocat: nūqd ſic dici pōt vel viſio d
viſiōe: vel ſciētia de ſciētia: ita dici pōt eſſē
tia d eēntia: ſic illd dei vbū maxie dr̄ maxi
meq; dicēdū eſt. Quid itaq;: q2 nō hoc eſt
nobis eſſe qd eſt noſſe. Multa qppe noui
m⁹ q̄ p memoriā quodāmō viuūt: ita ⁊ ob
liuione q̄dāmodo moꝛiūt. atq; ideo cū illa
iā nō ſint in noticia nr̄a: nos tn̄ ſumus. Et
cū ſcientia nr̄a animo lapſa pierit a nobis:
nos tn̄ viuimus. Illa etiā q̄ ita ſciūt vt nū
q̄ excidere poſſint: quonia; pſētia ſunt: ⁊
ad ipſius animi naturā ptinēt: vt eſt illud
qd nos viuere ſcimus. Manet eni hoc q̄
diu animus manet: ⁊ q2 ſemp manet ani
mus: ⁊ hoc ſemp manet. Id ergo ⁊ ſi qua
repiūtur ſimilia: in qbus imago dei potiuſ
intuēda eſt: etiā ſi ſemp ſciūt: tn̄ q2 nō ſemp
etiā cogitant: quomō de his dicat verbū
ſempiternū: cū verbū nr̄m noſtra cogitati
one dicat: inuenire difficile eſt. Sēpiternū
eſt eni animo viuere. ſempitnū eſt ſcire qd
viuit. nec tn̄ ſempitnū eſt cogitare vitā ſuā
vel cogitare ſciētiā vite ſue: quoniā cū ali
ud atq; aliud cepit: hoc deſinet cogitare: q̄
uis nō deſinat ſcire. Ex quo ſit vt ſi pōt eſ
ſe in aio aliq̄ ſcientia ſempitna: et ſēpiterna
eſſe nō pōt eiuſdē ſciētie cogitatio: ⁊ vbū
verū nr̄m intimū niſi nr̄a cogitatiōe nō di
cit: ſolus deus intelligat habere verbū ſem
piternū ſibiq; coeternū. Niſi foꝛte dicēdū
eſt ipam poſſibilitatē cogitationis: quoniā
id qd ſcit etiā qn̄ nō cogitat: pōt tn̄ veracit
cogitari vbū eſſe tā ppetuū: q̄ ſcientia ip
ſa ppetua eſt. S; quō eſt vbū qd nōdū in
cogitatiōis viſiōe foꝛmatū eſt: Quō erit ſi
mile ſciētie de qua naſcit ſi eius nō habet
foꝛmā: ⁊ ideo iā vocat vbū q2 pōt habere
Tale eſt eni ac ſi p h dicat: ideo iā vocādū
eſſe vbū: q2 pōt eſſe vbū. S; qd eſt q po
teſt eſſe vbū: ⁊ ideo iā dignū eſt verbi no
mine. Quid ē in quā hoc foꝛmabile nōdū
q; foꝛmatū: niſi qddā mētis nr̄e qd hac at
q; hac volubili quadā motiōe iactamus:
cum a nobis nūc hoc: nūc illud ſicut inuētū
fuerit vł occurrerit cogitat. Et tūc fit verū
vbum qn̄ illud qd nos diximus volubili
motiōe iactare ad id qd ſcimus pueñerit: at
q; inde foꝛmat eius omnimodā ſimilitudi
nē capiēs: vt quō res quecq; ſcit: ſic etiā co
gitet: ſine voce: ſine vocis cogitatiōe: que
pfecto alicuius lingue eſt: ſi in coꝛde dicat
Ac p hoc etiā ſi ꝯcedamus ne de cōtrauer
ſia vocabuli laboꝛare videamur: iam vocā
dum eſſe vbū quiddā illud mētis nr̄e qd

de nr̃a ſciẽtia formari põt etiã ꝑuſq̃ʒ forma
tũ ſit: q2 iam vt ita dicã formabile eſt: quis
nõ videat: quãta hic ſit diſſimilitudo ab il/
lo dei ꝟbo qđ in forma dei ſic eſt: vt nõ añ
fuerit formabile ꝑuſq̃ʒ formatũ. nec aliqñ
eẽ poſſit iforme: ſʒ ſit forma ſimplex ꝛ ſim/
pliciter eq̃lis ei de quo eſt: ꝛ cui mirabili/
ter coeterna eſt.

An volubilitas cogitatiõis in deo eſſe cre
denda ſit. Capi.xvj.

Vapꝛ ita dicit illud dei ꝟbũ vt dei
q cogitatio nõ dicat: ne aliqd eſſe q̃ſi
volubile credat in deo: qđ nũc accipi
at: nũc recipiat formã vt ꝟbũ ſit: eãq3 poſſit
amittere atq3 informiter quodãmõ voluta/
ri. Bene qppe nouerat ꝟba ꝛ vim cogita
tiõis inſpexerat locutor egregius q dixit in
carmine: ſecũq3 voluitat euẽtꝰ belli varios
id eſt cogitat. Nõ ergo ille dei filiꝰ cogita/
tio dei: ſʒ ꝟbũ dei dicitur. Cogitatio qppe
nr̃a ꝑueniẽs ad id qđ ſcimus atq3 inde for
mata ꝟbũ nr̃m eſt. Et ideo ꝟbũ dei ſine
cogitatiõe dei debʒ intelligi: vt forma ipſa
ſimplex itelligat nõ habẽs aliqd formabile
qđ eſſe etiã poſſit informe. Dicunt qdem
etiã in ſcripturis ſanctiſ cogitatiões dei: ſed
eo locutionis mõ: quo ibi ꝛ obliuio dei di/
cit: que vtiq3 ad ꝓprietatẽ deo nulla ẽ: Quã
obrẽ cũ tãta ſit nũc in iſto enigmate diſſimi
litudo dei ꝛ ꝟbi dei: in qua tñ nõnulla ſimi
litudo cõperta eſt: illud quoq3 fatẽdũ eſt: qđ
i Jo.3 ẽt cũ ſimiles ei erimꝰ qñ videbimꝰ eũ ſicuti
eſt. qđ vtiq3 q dixit: hãc ꝓculdubio que nũc
eſt diſſimilitudinẽ attẽdit: nec tũc nature il
liꝰ erimus eq̃les. Semꝑ eni natura minor
eſt faciẽte q̃ facta eſt. Et tũc qdẽ ꝟbũ nr̃3 ñ
erit falſũ q2 neq3 mẽtiemur: neq3 fallemur
Fortaſſis etiã volubiles nõ erũt nr̃e cogi/
tatiões ab aliis in alias eũtes ꝛ redeũtes: ſʒ
oẽm ſciẽtiã nr̃a3 vno ſilꝰ ꝯſpectu videbimꝰ/
Tũ cu3 ꝛ h̃ fuerit: ſi ꝛ h̃ fuerit formata erit
creatura que formabilꝰ fuit: vt nihil iã deſit
eiꝰ forme: ad quã ꝑuenire deberet. Sʒ tñ
coequãda nõ erit illi ſimplicitati vbi nõ for
mabile aliqd formatũ vl reformatũ eſt: ſed
forma neq3 in formis: neq3 formata ipſa
ibi eterna eſt imutabiliſq3 ſubſtãtia.

De ſpũſancto q patri ac filio eq̃lis accipit: ꝛ
vtriuſq3 ſpiritꝰ dicit: ꝛ caritatis noĩe intel/
ligitur cũ quelibet in trinitate perſona ſit ca
ritas. Capi.xvij.

Atis de patre ꝛ filio ꝛ quãtũ ꝑ hoc
ſ ſpeculũ atq3 in hoc enigmate vide/
re potuimꝰ locuti ſumus: nũc de ſpi
ritu ſancto quãtũ deo donãte videre ꝯcedit
differendũ eſt: q ſpũſanctꝰ ſm ſcripturas
ſanctas nec patris ſolius eſt: nec filii ſolius
ſed amboꝝ. ꝛ ideo cõmunẽ qua inuicẽ ſe
diligũt pater ꝛ filius: nobis inſinuat carita
tẽ. Vt aũt nos exerceret ſmo diuinus: nõ
res inpromptu ſitaſ: ſʒ in abdito ſcrutãdas
ꝛ ex abdito eruẽdas: maiore ſtudio fec igri
Nõ itaq3 dixit ſcriptura: ſpũſanctꝰ caritaſ
eſt qđ ſi dixiſſet: nõ paruã ꝑtẽ q̃ſtiõis iſtiꝰ
abſtuliſſʒ: ſʒ dixit: deus caritas eſt vt incer i Jo.4
tũ ſit: ꝛ ideo reqrẽdum: vtrũ deus pater ſit
caritas: an deus filiꝰ: an deꝰ ſpũſanctus:
an deus ipa trinitas. Neq3 eni dicturi ſu/
mus: nõ ꝓptea deũ dictu3 eſſe caritatẽ qđ
ipa caritas nulla ſit ſubſtãtia: q̃ dei digna
ſit nomine: ſʒ qđ donũ ſit dei: ſic dictu3 eſt
deo: Quoniã tu es patientia mea. Neq3
eni ꝓpterea dictũ eſt q2 dei ſbſtãtia eſt nr̃a pŝ.70.
patiẽtia: ſʒ qđ ab ipo: nobis eſt. ſicut alibi
legit: quoniã ab ipo patiẽtia mea. Hunc pŝ.61.
qppe ſenſum facile refellit ſcripturaꝝ ipſa
locutio. Tale eſt eni: tu es patiẽtia mea q̃le pŝ.70
eſt: dñe ſpes mea: ꝛ deus meꝰ miſericordia Ibidem
mea. ꝛ multa ſimilia. Nõ eſt aũt dictũ: dñe pŝ.58
caritas mea: aut tu es caritas mea: aut tu de
us caritas mea: ſed ita dictu3 eſt: deus cari
tas eſt: ſic dictũ eſt: deus ſpiritus ẽ. Hoc i Jo.4.
q nõ diſcernit intellectũ a dñõ: nõ expoſitio i Jo.4.
nẽ q̃rat a nobis. Nõ eni apertiꝰ qcq3 poſſu/
mus dicere. Deus ergo caritas eſt. Vtrũ i Jo.4.
autẽ pater: an filius: an ſpũſanctꝰ: an ipa
trinitas: q2 ꝛ ipſa non tres dii ſed vnus de
us: hic querit. Sʒ iam in hoc libro ſupius
diſputaui: nõ ſic accipiẽdã eſſe trinitate3 q̃
deus eſt: ex illis tribus que in trinitate no
ſtre mẽtis oñdimus: vt tãq3 memoria ſit
omniũ triũ pater: et intelligẽtia omniũ triũ
filius: ꝛ caritas oĩũ triũ ſpũſanctꝰ. Quaſi
pater nec intelligat ſibi nec diligat: ſʒ ei filiꝰ
intelligat: ꝛ ſpũſanctus ei diligat. ipe aũt
ſibi ꝛ illis tantu3 meminerit. Et filius nec
meminerit: nec diligat ſibi: ſed meminerit
ei pater: ꝛ diligat ei ſpũſanctꝰ. ipe aũt ꝛ ſi/
bi ꝛ ille tãtummodo diligat. Itemq3 ſpũſ/
ſanctus nec meminerit nec itelligat ſibi: ſʒ
meminerit ei pater: et intelligat ei filius. ip
ſe aũt ꝛ ſibi ꝛ illis nõ niſi diligat. Sʒ ſic poti

us vt oīa tria: ⁊ omnes ⁊ singuli habeant i
sua quoq̃ natura. Nec distēt in eis ista: sicut
in nobis aliud est memoria: aliud est itelli
gentia: aliud dilectio siue caritas: sed vnū
aliqd sit qđ oīa valeat: sicut sapiētia: ⁊ sic ha/
beat in vnuſcuiuſq; natura. vt q habet: hoc
sit qđ habet: sicut imutabilis simplexq; ſb/
ſtātia. Si ergo hec intellecta sunt: ⁊ quātū
nobis in rebus tātis videre ⁊ cōiectare cō
ceſſum est: vera eſſe claruerunt: neſcio cur
nō sicut ſapiētia ⁊ pater dicit: ⁊ filius ⁊ ſpūs
ſanct⁹: ⁊ ſimul omnes nō tres: ſʒ vna ſapi/
entia: ita ⁊ caritas ⁊ pater dicatur ⁊ fili⁹:
⁊ ſpūſſāctus: ⁊ ſimul omnes vna caritas.
Sic eni ⁊ pater deus: ⁊ filius deus: ⁊ ſpūs
ſanct⁹ deus: ⁊ ſimul omnes vn⁹ deus. Et
tamen non fruſtra in hac trinitate non di/
citur verbum dei niſi filius: nec donum
dei niſi ſpirituſſantus: nec de quo genitus
eſt verbum: nec de quo procedit principa
liter ſpirituſſantus niſi deus pater. Jdeo
autem addidi principaliter: quia ⁊ de filio
ſpirituſſanctus procedere reperitur. Sed
hoc quoq; illi pater dedit: non iam exiſten
ti ⁊ nondum habenti: ſed quicquid vnige/
to verbo dedit: gignendo dedit. Sic ergo
eum genuit: vt etiam de illo donum cōmu
ne procederet: ⁊ ſpirituſſanctus: ſpiritus
eſſet amboꝝ. Nō eſt igitur accipiēda trāſ/
ſeunter: ſed diligenter intuenda inſepara/
bilis trinitatis iſta diſtinctio. hinc enim fa
ctuʒ eſt vt proprie dei verbum etiam dei
ſapientia diceretur: cum ſit ſapientia ⁊ pat
⁊ ſpirituſſanctus. Si ergo proprie aliquid
horum trium caritas nuncupanda eſt: qđ
aptius q̃ʒ vt hoc ſit ſpirituſſanctus vt ſcilʒ
in illa trinitatis ſimplici ſummaq; natura
non ſit aliud ſubſtantia: et aliud caritas: ſʒ
ſubſtantia ipſa ſit caritas: ⁊ caritas ipſa ſit
ſubſtantia: ſiue in patre: ſiue in ſpirituſan
cto: ⁊ tamen proprie ſpirituſſanctus cari/
tas nuncupetur. Sicut legis nomine ali/
quando ſimul omnia veteris inſtrumenti
ſanctarum ſcripturarum ſignificantur elo/
qa. Nā ex ꝓpheta eſaia teſtimoniū ponēs
apl'us vbi ait. Jn aliis linguis ⁊ aliis labi
is loq̃r populo huic. p̄miſit tñ in lege ſcri/
ps. 34 ptuʒ eſt. Et ipſe dñs in lege inquit eoꝝ ſcri
ptum eſt qua oderūt me gratias. cuʒ hoc le/
gatur in pſalmo. Aliqñ autē ꝓprie vocat

lex que data ē p moyſen: ſcđʒ qđ ē. Lex ⁊ ꝓ mat. ii
phete vſq; ad iohānē. ⁊ in his duobus pre Joh. 22
ceptis tota lex pēdet ⁊ ꝓphete. Hic vtriq;
ꝓprie lex appellata ē: de mōte ſyna. Pro/ luc. 24
phetaruʒ aūt noīe etiam pſalmi ſignificati
ſunt: ⁊ tamen alio loco ipſe ſaluator: opor/
tebat inqt ipleri oīa q̃ ſcripta ſūt in lege ⁊ ꝓ
phetis ⁊ pſalmis de me: hic rurſus ꝓphe
taꝝ nomē exceptis pſalmis intelligi volu
it. Dr̄ ḡ lex vniuerſalit cū ꝓphetis ⁊ pſal
mis. dr̄ ⁊ ꝓprie que p moyſen data ē. Jtē
dicuntur cōmuniter prophete ſimul cum
pſalmis. dicuntur ⁊ proprie preter pſal/
mos. Et multis aliis exemplis doceri po
teſt multarum rerum vocabula: ⁊ vniuer/
ſaliter poni: ⁊ proprie quibuſdam rebus
adhiberi: niſi in re aperta vitanda ſit lon
gitudo ſermonis: Hec omni dixi: ne quiſ/
q̃ʒ propterea nos incōuenienter exiſtimet
caritatem appellare ſpiritumſanctum: qua
⁊ deus pater ⁊ deus filius poteſt caritas
nuncupari. Sicut ergo vnicum dei verbū
proprie vocamus nomine ſapientie: cum
ſit vniuerſaliter ⁊ ſpirituſſanct⁹ ⁊ pater ipſe
ſapientia: ita ſpirituſſanctus proprie nūcu
patur vocabulo caritatis: cū ſit vniuerſalit
caritas ⁊ pat ⁊ fili⁹. Sʒ dei vbū id ē vni/
genitus dei filius apte dictus eſt dei ſapiē
tia ore apoſtolico vbi ait: chriſtū dei virtu/ i Cō. 4
tem ⁊ dei ſapientiam. Spūs autē ſanctus
vbi ſit dictus caritas inuenimus: ſi dili/
genter iohānis apoſtoli ſcrutemur eloquʒ
Qui cum dixiſſet: dilectiſſimi diligamus i Jo. 4
inuicem quia dilectio ex deo eſt. ſecut⁹ ad
iunxit. Et omnis qui diligit ex deo nat⁹. Jbideʒ
eſt. Qui nō diligit cognouit deum: quia
deus dilectio eſt. Hic manifeſtauit eaʒ ſe
dixiſſe dilectionem deum: quam dixit ex
deo. Deus ergo ex deo eſt dilectio. Sed
quia ⁊ filius ex deo patre natus eſt: ⁊ ſpiri
tuſſanctus ex deo patre procedit: queʒ po
tius eorum hic debeamus accipere dictū
eſſe dilectionem deum: merito queri͂. pa
ter enim ſolus ita deus eſt: vt nō ſit ex deo
ac per hec dilectio q̃ ita deus eſt: vt ex deo
ſit aut filius ē: aut ſpirituſſanctus. Sed in
conſequentibus cum dei dilectionem: cō/
memoraſſet: non qua nos eū: ſed qua ipſe Jbideʒ
dilexit nos. ⁊ miſit filium ſuū liberatorē ꝓ
peccatis noſtris. ⁊ hinc exhortat⁹ eēt vt ⁊

nos iuicē diligam⁹: atq3 ita nobis de⁹ ma/
neat: q2 vtiq3 dilectionē deū dixerat: statim
volēs de hac re aptius aliqd eloq. In h in
Ibidez gt cognoſcim⁹ q2 in ipo manemus ⁊ ipe in
nobis: q2 d ſpū ſuo dedit nobis. Spūs ita
q3 ſcūs de q dedit nobis: ſac nos i deo ma
nere ⁊ ipm in nobis. hec aūt facit dilectio.
Ibidez Ipe ē igit deus dilectio. Deniq3 paulop⁹
cū h ipm repetiſſet atq3 dixiſſet: deus dile/
Ibidez ctio ē: ↄtinuo ſubiecit: ⁊ q manet in dilectō
ne in deo manet: ⁊ deus manet in eo. Vñ
Vbi. ſ ſup dixerat. In h cognoſcim⁹ q2 in ipo ma
nemus ⁊ ipe in nobis: q2 de ſpū ſuo dedit
nobis. Ipe ḡ ſignificat vbi legit: deus di
lectio eſt. Deus igit ſpūſcūs q procedit ex
deo: cū datus fuerit hōi: accēdit eū in dile/
ctionez dei ⁊ ꝓximi: ⁊ ipe dilectio eſt. Nō
Ibidez enī3 h3 hō vñ deū diligat: niſi ex deo. Pro
Ro. 5. pt qd paulopoſt dic. Nos diligam⁹ q2 ipe
ꝓo2 dilexit nos. Apl's quoq3 paulus. Di/
lectio inquit dei diffuſa eſt in cordibus no
ſtris: p ſpūmſanctū qui datus eſt nobis.

De excellentia caritatis que ita ex deo ē: vt ipſa ſit deus. Ca. xviij

Nllū eſt iſto dei dono excellentius. Solū eſt qd diuidit int filios regni eterni: ⁊ filios pditionis eṫne. Dāt ⁊ alia p ſpm̄ſcm̄ munera: ſ3 ſine caritate ni/ hil ꝓſunt. Niſi ḡ tm̄ ipartiat cuiq3 ſpūſcūſ vt cū dei ⁊ ꝓximi faciat amatorē: a ſiniſtra nō trāſfert ad dextrā. Nec ſpūs ꝓꝓe dicit
j Cō. 13 donū niſi pp dilectionē. Quā q nō habue/ rit: ſi linguis hoium loquat ⁊ angeloꝝ: ſo/ nās eramētū eſt: ⁊ cymbalū tinniēs. Et ſi habuerit ꝓphetiā: ⁊ ſcierit oia ſacramenta ⁊ oē3 ſcia3: ⁊ ſi habuerit oē3 fidē: ita vt mō/ tes trāſferat: nihil eſt. Et ſi diſtribuerit oē3 ſubſtātiā ſuā: ⁊ ſi tradiderit corpus. ſuū vt ardeat: nihil ei ꝓdeſt. Quātū ḡ bonū ē: ſi/ ne q ad eternā vitā neminē bona tāta pdu/ cunt. Ipa vō dilectio ſiue caritas: nā vni⁹ rei eſt vtrūq3 nomē: ſi habeat eā q nō loqt linguis: nec h3 ꝓphetia3. nec oia ſcit ſacra mēta: oēmq3 ſcia3 nec diſtribuit omnia ſua paupibus. vl' nō habēdo qd diſtribuat: vl' aliq neceſſitate ꝓhibitus. nec tradit corpus ſuū vt ardeat: ſi talis paſſionis nulla tēpta/ tio ē: pducit ad regnū: ita vt ipam fidē non faciat vtilē niſi caritas. Sine caritate qppe fides pōt qdē eſſe: ſed nō ⁊ ꝓdeſſe. Pro/
Gal. 5 pter qd ⁊ aplus paulus. In chriſto ingt ie
ſu neq3 circūciſio: neq3 ꝓpucium aliqd va/
let: ſed fides q p dilectionē opat. Sic eam
Jac. 2. diſcernēs ab ea fide: qua ⁊ demones cre/
dūt ⁊ ↄtremiſcunt. Dilectio igit que ex deo
ē ⁊ deus: ē ꝓꝓie ſpūſſanctus ē: p quē diffū
dit in cordibus nr̄is dei caritas: p quā nos
tota ihabitat trinitas. Quocirca rectiſſime
ſpūſſanctus cū ſit deus: vocat etiā donum
dei. Quod donū ꝓꝓie quid niſi caritas in
telligēda eſt: q pducit ad deū: ⁊ ſine qua qd
libet aliud donum dei nō pducit ad eum.

Qua ratione donum dei dicat ſpiritusſanctus. Capi. xix.

Nc ⁊ h ꝓbandū ē: dei donū dictū eē
a i ſacris lr̄is ſpiritū ſanctū. Si ⁊ hoc
expectat: habem⁹ in euāgelio ſm io
hannē: dñi ieſu chriſti vba dicētis. Si qs Joh. 7
ſitit: veniat ad me ⁊ bibat: Qui credit i me
ſicut dicit ſcriptura: flumina de vētre eius
fluēt aque viue. Porro euāgeliſta ſecut⁹
adiūxit: Hoc āt dixit d ſpiritu quē acceptu Ibidez
ri erāt credētes in eu3. Vñ dicit ēt paulus
aplus. Et oēs vnū ſpiritū potauim⁹. Vtrū j Cō. 10
aūt donū dei ſit appellata aq iſta. qd ⁊ ſpiri
tuſſant⁹: hoc qrit. S3 ſicut hic inuenimus
hāc aquā ſpiritūſanctū eē: ita inuenim⁹ ali
bi in ipo euāgelio: hāc aquā donū dei ap/
pellatā. Nā dñs idē qñ cū muliere ſamari/
tana ad puteū loqbat: cui dixerat: Da mi/
hi bibere. cū illa dixiſſet q iudei nō coutun Joh. 4
tur ſamaritanis. rñdit ieſus ⁊ dixit ei. Si
ſcires donū dei: ⁊ qs eſt q dicit tibi: da mi
hi bibere: tu forſitā petiſſes ab eo: ⁊ dediſ/
ſet tibi aquā viuā. Dixit ei mulier: Dñe
neq3 in quo haurias habes: ⁊ pute⁹ altus
eſt: vnde ḡ habes aquā viuā: ⁊c. Rñdit ie
ſus: ⁊ dixit ei: Omis qui biberit ex hac aqua
ſitiet iteꝝ. Qui aūt biberit ex aqua quā ego
dabo ei: nō ſitiet in eternū. ſ3 aqua quā ego
dabo ei: fiet in eo fons aque ſaliētis in vitā
eternā. Quia ḡ hec aqua viua: ſic euāgeli
ſta expoſuit: ſpiritus eſt ſanctus: proculdu
bio ſpiritus donū dei eſt. De quo hic dñs Vbi. ſ
ait. Si ſcires donum dei: ⁊ qs eſt q dicit ti
bi: da mihi bibere: tu forſitā petiſſes ab eo:
dediſſet tibi aquā viuā. Nā qd ibi ait. Flu Joh. 7
mina de ventre eius fluent aque viue. hoc
iſto loco. Fiet in eo ingt fons aque ſaliētis
in vitā eternā. Paulus quoq3 aplus. Vni ibidē. 4

Eph.4 cuiq; inquit noſtrū data eſt gratia ſecūdū
menſurā donationis xp̄i. Atq; vt dona/
tionē xp̄i ſpirituſancto oſtēderet: ſecutus ad
Ibidem iūxit: Propter qd̄ dicit. Aſcēdit i altū capti/
uauit captiuitatē: dedit dona hoībus. No
tiſſimū eſt aūt dn̄m ieſū cū poſt reſurrectiō
nē a mortuis aſcēdiſſet in celū: dediſſe ſpi
rituſanctū: quo ipleti q crediderūt: linguis
oium gentiū loquebant̄. Nec moueat qd̄
ait dona n̄ donū. Id eni teſtimoniū ex pſal
mo poſuit. Hoc āt i pſalmo ita legit̄. Aſcē
ps.67. diſti in altū: captiuaſti captiuitatē: accepiſti
dona in hoībus. Sic eniz plures codices
hn̄t: ꝛ maxie greci. ꝛ ex hebreo ſic interpre
Eph.4 tatū habem⁹. Dona itaq; dixit apl̄s: quē/
ps.67. admodū ꝓpheta: nō donū. Sz cū ꝓpheta
dixerit: accepiſti in hoībus: apl̄s maluit di
Eph.4 cere: dedit dona hoīb⁹: vt ex vtroq;: ſcz v̄
bo vno ꝓphetico: apl̄ico altero: q2 in vtro
q; eſt diuini ſmonis auctoritas ſenſus ple
niſſimus redderet̄. Vtrūq; eniz verū ē: et
q2 dedit hoīb⁹: ꝛ q2 accepit in hoīb⁹. De/
dit hoībus tanq; caput mēbris ſuis. Acce
pit in hoībus idē ipe vtiq; in mēbris ſuis
Act.9 ꝓpter q̄ mēbra ſua clamauit de celo: Sau
mat.25 le ſaule qd me pſequeris. Et qb⁹ mēbris
ſuis ait. Qd̄ vni ex minimis meis feciſtis
mihi feciſtis. Ipe ḡ xp̄s: ꝛ dedit de celo: ꝛ
accepit in terra. Porro āt dona ob h̄ ābo
dixerūt ꝛ ꝓpheta ꝛ apl̄s. q2 ꝑ donū qd̄ eſt
ſpūſſanctus: in cōe oibus mēbris xp̄i mul
ta dona q̄ ſunt qbuſq; ꝓpria diuiduntur.
Nō eniz ſinguli qq; habēt oia: ſz hi illa: ꝛ
alii alia: q̄uis ipm̄ donū a q̄ cuiq; ꝓpa di
uidunt̄ oēs habeāt. id ē ſpūmſanctū. Naz
I Co.12 ꝛ alibi cū mlt̄a dona cōmemoraſſet. Q ia i
qt hec opat̄ vnus atq; idē ſpūs: diuidens
ꝓpria vnicuiq; prout vult. Qd̄ v̄bū ꝛ in
epl̄a q̄ ad hebreos eſt iuenit̄: vt ſcriptū eſt.
Heb.2 Atteſtāte deo ſignis ꝛ oſtētis ꝛ varijs vir
tutibus: ꝛ ſpūſſancti diffinitionib⁹. Et hic
Eph.4 cū dixiſſet. Aſcēdit in altū captiuauit capti/
Ibidem uitatē: dedit dona hoībus. Qd̄ aūt aſcēdit
ait: qd eſt niſi q2 ꝛ deſcendit in inferiores
ptes terre. Qui deſcēdit ipe eſt ꝛ q aſcēdit
ſup oēs celos vt adimpleret oia. Et ipe de/
dit quoſdā qdē apl̄os: quoſdā aūt ꝓphetas
quoſdam vero euangeliſtas: quoſdaz aūt
paſtores ꝛ doctores. Ecce quare dicta ſūt
I Co.12 oia dona: qa ſicut alibi dicit̄: Nūqd omēs

apoſtoli: nūqd omnes prophete. ꝛc̄. Hic
autem adiūxit: Ad cōſumatiōem ſctōꝝ i Eph.4
opus miſterij: in edificatiōem corpis xp̄i:
Hec eſt domus q̄ ſicut pſalmus canit: edi
ficat̄ pōſt captiuitatē: qm̄ qui ſunt a diabolo
eruti: a quo captiui tenebant̄: de his edifi/
cat̄ dom⁹ xp̄i: q̄ domus appellat̄ eccleſia.
Hāc aūt captiuitatē ipe captiuauit: q dia/
bolū vicit. Et ne illa q̄ futura erāt ſancti ca
pit' mēbra in etnū ſuppliciū ſecū traheret:
eū iuſticie pri⁹: deinde potētie vinculis alli
gauit. Ipe itaq; diabolus ē appellata cap/
tiuitas q̄ captiuauit q2 aſcendit i altū ꝛ dedit dona ho/
minib⁹: vel accepit in hominib⁹. Petrus
aūt apl̄us ſicut in eo libro canonico legitur
vbi ſcripti ſunt act⁹ aploꝝ: loquēs de xp̄o
cōmot' corde iudeis ꝛ dicētib⁹. Quid er/
go faciemus fratres mōſtrate nobis: dixit Act.2
ad eos. Agite penitētiā ꝛ baptizetur vnuſ Ibidem
quiſq; veſtrū in noīe ieſu chriſti in remiſſi
onē pctōꝝ: ꝛ accipiet' donū ſpirituſſancti.
Itemq; in eodem libro legitur: ſimonem
magum apoſtolis dare voluiſſe pecuniaz:
vt ab eis acciperet poteſtatem q̄ per impo
ſitionem manus eius daretur ſpūſſanct⁹.
Cui petr⁹ idē. Pecunia inqt tua tecū ſit i Act.8
ditionē: q2 donū dei eſtimaſti te ꝑ pecuni/
as poſſidē. Et alio eiuſdē libri loco: cū pe/
trus cornelio ꝛ eis q cū eo fuerāt loqueret̄:
anūciās ꝛ p̄dicās xp̄m: aut ſcriptura. Ad
huc loquēte petro v̄ba hec cecidit: ſpūſſan ibidē.10
ctus ſup oēs q audiebāt v̄bū: ꝛ obſtupue
rūt q ex circūciſione: fideles ſil' cū petro ve
nerāt: q2 ꝛ i natiōes donū ſpūſſancti effu/
ſum eſt. Audiebāt eniz illos loquētes lin
guis: ꝛ magnificātes deū: de quo facto ſuo
q̄ i circūciſos baptizauerat: q2 p̄uſq; bapti
zarent̄: vt nodū q̄ſtiōis huius auferret. in
eos venerat ſpūſſcūs. Cuz petrus poſtea
redderet rōnez fratrib⁹ q erant hyeroſoli/ ibidē.11
mis: ꝛ hac re audita mouebant̄: ait poſt ce
tera. Cū cepiſſem aūt loq ad illos: cecidit
ſpūſſcūs in illos ſic̄ ꝛ in nos i initio. Me/
moratuſq; ſuz v̄bi dn̄i ſic̄ dicebat: q2 ioha
nes qdē baptizauit aq̄: vos aūt baptizbi/
mini ſpirituſcō. Si igit̄ eq̄le donū dedit il
lis: ſic ꝛ nobis q credidimus in dn̄m ieſū Ibidem
xp̄m: ego qs erā q poſſem ꝓhibere deū n̄
dare illis ſpirituſanctū. Et multa alia ſunt
teſtimonia ſcripturaꝝ: q̄ ꝯcorditer atteſtan

tur donū dei eſſe ſpiritūſanctū: in quātum
dat eis q p eū diligūt deū. Sꝫ nimis lōguꝫ
eſt cūcta colligere: ⁊ qd eis ſatꝭ ē: qbꝰ hec
q̄ diximꝰ ſatꝭ n̄ ſunt. Sane aūt monēdi ſūt
qn̄gdē donū dei iam vidēt dictū ſpm̄ſantū
vt cū audiūt donū ſpūſſanti: illō genꝰ locu
tiōis agnoſcāt: qd̄ dictū ē i expoliatiōe cor/
pis carnis. Sic̄ eni corpꝰ carnis nihil eſt
aliud q̄ꝫ caro: ſic donū ſpūſſancti: nihil eſt
aliud q̄ꝫ ſpūſſanctꝰ. Intātū ḡ donū dei eſt:
iq̄ntū dat eis qbꝰ dat. Apd̄ ſe aut deus eſt
⁊ ſi nemini det: qua deꝰ erat patri ⁊ filio co
eternus anteq̄ꝫ cuiq̄ꝫ daret. Nec qa illi dant
ip̄e dat: ideo minor eſt illis. Ita eni ſic̄ do
nū dei dat: ēt ſeip̄m dat deus. Nō eni dici
pōt nō eſſe ſue poteſtatꝭ de quo dictum eſt.
Spiritꝰ vbi vult ſpirat: Et illud aplꝭicum
Joh.3 qd̄ iā ſupra cōmemoraui. Omnia hec ope
rat vnus atq̄ꝫ idē ſpūs: diuidēs ꝓpa vni/
cuiq̄ꝫ ꝓut vult. Nō eſt illic conditio dati: ⁊
dn̄atio dātiū: ſꝫ ꝯcordia dati ⁊ donātium.
Quaꝓpt ſi ſancta ſcriptura ꝓclamat. De
Jo.4 us caritas eſt. illa q̄ ex deo eſt: ⁊ inobis id
agit vt in deo maneamus: ⁊ ip̄e in nobis:
et hoc inde cognoſcimꝰ: quia de ſpiritu ſuo
dedit nobis: ip̄e ſpūs eius ē: deus caritas.
Deinde ſi in donis dei nihil maiꝰ eſt cari/
tate et nl̄lū eſt maius donū dei q̄ꝫ ſpūſſanc/
tus: qd ꝯſeq̄ntius q̄ꝫ vt ip̄e ſit caritas: que
dicit ⁊ deus ⁊ ex deo. Et ſi caritas qua pa
ter diligit filium: ⁊ patrē diligit filius: ieffa
bilit cōmunionē demōſtrat amboꝝ: quid
ꝯueniētius q̄ꝫ vt ille dicat caritas ꝓp̄e: q
ſpūs eſt cōmunis ambobꝰ. Hoc eni ſaniꝰ
credit nl̄ intelligit: vt nō ſolus ſpūſſanctꝰ
caritas ſit in illa trinitate. ſꝫ nō fruſtra ꝓp̄e
caritas nūcupet: ꝓpter illa que dicta. Sic̄
nō ſolus eſt in illa trinitate: vl̄ ſpūs vl̄ ſanc
tus: qa ⁊ pat ſpūs ⁊ filius ſpūs: ⁊ pater ſāc
tus ⁊ filius ſanctus: qd̄ nō ambigit pietas
⁊ tamē iſte nō fruſtra ꝓp̄rie dicitur ſpūſſāc
tus. Quia eni eſt cōmunis ambobꝰ: id vo
cat ip̄e ꝓp̄rie qd̄ ambo cōmunit. Alioqn
ſi in illa trinitate ſolꝰ ſpūſſanctꝰ eſt caritas:
ꝓfecto ⁊ filius nō ſolius patris: verūetiaꝫ
ſpūſſancti filius inuenit. Ita eni locis in/
numerabilibꝰ dicit ⁊ legit: filius vnigeni/
tꝰ dei pr̄is. vt tamē ⁊ illud verū ſit qd̄ apo/
ſtolꝰ ait de deo patre. Qui eruit nos de po
Colo.j teſtate tenebraꝝ: ⁊ trāſtulit in regnū filij ca

ritatꝭ ſue. Non dixit: filii ſui: qd̄ ſi diceret:
veriſſime diceret: q̄madmodū q2 ſepe dixit
veriſſime dixit: ſꝫ ait: filii caritatꝭ ſue. Fili
us ḡ eſt etiā ſpūſſancti. ſi nō eſt in illa trini
tate caritas: niſi ſpūſſanctꝰ. Qd̄ ſi abſur/
diſſimū eſt: reſtat vt nō ſolus ibi ſit caritas
ſpūſſanctꝰ: ſꝫ ꝓpter illa de qbus ſatꝭ diſſe/
rui ꝓp̄rie ſic vocet. Qd̄ aūt dictū eſt: Filii Vbi.s
caritatꝭ ſue: nihil aliud intelligat q̄ꝫ filii ſui
dilecti: q̄ꝫ filii ſui ipoſtremo ſubſtantie ſue.
Caritas qppe pr̄is q̄ i natura eius ē ineffa
biliter ſimplici: nihil ē aliud q̄ꝫ eiꝰ ip̄a natu
ra atq̄ꝫ ſubſtātia: vt ſepe iā diximus: ⁊ ſepe
iterare nō piget. Ac p hoc filius caritatis
eiꝰ nullꝰ ē aliꝰ: q̄ꝫ q d̄ ſubſtātia eiꝰ ē gēitꝰ.
Cōtra eos q vnigenitū dei nō paterne na/
ture: ſꝫ volūtatꝭ filiū eſſe dixerūt. Ca.xx.
Hocirca ridēda eſt dialectica euno
mii: a q̄ eunomiani heretici exorti
ſunt. Qui cū nō potuiſſet inteligere
nec credere voluiſſꝫ vnigenitū dei verbuꝫ Joh.j
p qd̄ facta ſūt oīa: filiū dei eſſe natura. hoc
eſt de ſbſtātia patris genitū: nō nature vel
ſubſtātie ſue ſiue eſſentie dixit eſſe filiū: ſꝫ fi
lium volūtatꝭ dei: accidētē ſcꝫ deo: volens
aſſerere volūtatē qua gigneret filiū: videlꝫ
q2 nos aliqd aliqn̄ volumus qd̄ antea non
volebamus: quaſi nō ꝓpter iſta mutabil
intelligat nr̄a natura: qd̄ abſit vt in deo eē
credamus. Neq̄ꝫ eni ab aliud ſcriptuꝫ eſt
Multe cogitatiōes in corde viri. conſiliū
aūt dn̄i manet in eternū: niſi vt itelligamꝰ
ſiue credamus: ſicut eternū deū: ita eternum
eius eē ꝯſiliū: ac p h̄ imutabile ſic̄ ip̄e eſt. Pro.19.
Qd̄ aūt de cogitatiōibus: h̄ etiā de volun/
tatibus v̄iſſime dici pōt: Multe volūtates
i corde viri: volūtas aūt dn̄i manet i eternū
Quidā ne filiū ꝯſilii vl̄ volūtatꝭ dei dice/
rēt vnigenitū v̄bū: ip̄m ꝯſiliū ſeu volūta/
tem patris idem verbum eſſe dixerūt: Sꝫ
melius quantuꝫ eſtimo dicitur conſilium
de conſilio: ⁊ voluntas de voluntate: ſi/
cut ſubſtantia de ſubſtantia: ſapientia de
ſapientia: ne abſurditate illa quam refelli/
mus filius dicatur patrem facere ſapienteꝫ
vel volentem: ſi non habet pater in ſubſtā
tia ſua conſilium vel voluntatem. Acute ſa
ne quidam reſpōdit heretico verſutiſſime
interroganti: vtrum deus filium volens
an nolens genuerit: vt ſi diceret nolens:

abſurdiſſima dei miſeria ſequeret. Si aūt volens: continuo qđ itendebat velut iuicta ratiōe ɔcluderet: nō nature eſſe filiū: ſꝫ voluntatꝭ. At ille vigilantiſſime viciſſim q̄ſiuit ab eo: vtrū deus pater volēs an nolēs ſit deus: vt ſi reſpōderet nolēs: ſequeretur illa miſeria quā de deo credere magna iſania eſt. Si aūt diceret volēs: rńderet ei: ergo ꝛ ipē deus eſt ſua volūtate: non natura. Quid ergo reſtabat niſi vt obmuteſceret: ꝛ ſua interrogatiōe obligatū inſolubili vinculo ſe videret. Sꝫ volūtas dei ſi ꝛ ꝓprie dicēda eſt aliq̄ in trinitate pſona: magis h̄ nomē ſpūſancto cōpetit: ſicut caritas. Naꝫ qđ eſt aliud caritas: q̄ꝫ volūtas. Video me de ſpirituſcō in h̄ libro ſm ſcripturas ſanctas diſputaſſe. qđ fidelibus ſufficit ſcientibus deū eē ſpūmſcm̄: nec alteri⁹ ſubſtantie nec minorē q̄ꝫ ē pater ꝛ filius: qđ in ſupiorib⁹ libris ſm eaſdē ſcripturas veꝝ etiam docuimus. De creatura etiā quā fecit de⁹ quātū valuimus admonuimus eos q rationē de reb⁹ talibus poſcūt vt in inuiſibilia eius p ea q̄ facta ſunt ſicut poſſent itellecta ɔſpicerēt: ꝛ maxime p rōnalē vł intellectualē creaturā: q̄ facta eſt ad imaginē dei: p quā velut p ſpeculū quātū poſſent ſi poſſent trinitatē cernerēt deū: in nr̄a memoria: itelligētia: volūtate. Que tria i ſua mēte naturalit̄ diuinitus iſtituta qſqs viuacit̄ pſpicit: ꝛ q̄ꝫ magnū ſit i ea: vn̄ pōt etiā ſempiterna imutabiliſq̄ꝫ natura recoli: cōſpici: amplecti: ɔcupiſci: reminiſcit̄ p memoriā: intuet̄ p intelligentiā: amplectit̄ p dilectionē: ꝓfecto repperit illi⁹ ſūme trinitatꝭ imaginē. Ad quā ſūmā trinitatē reminiſcēdā videndā: diligēdā: vt eā recordet̄: eā cōtemplet̄: ea delectet̄: totuꝫ debet referre qđ viuit. Verū ne hāc imaginē ab eadē trinitate factā ꝛ ſuo vitio in deterius cōmutatā ita eadē trinitati oīmodo exiſtimet̄ ſimileꝫ: ſꝫ potius in qualicūq̄ꝫ iſta ſimilitudine magnam quoq̄ꝫ diſſimilitudinem cernat: quātum eſſe ſatis videbatur admonui.

Ro. j.

De ſimilitudinibus trinitatis diuine que in natura mentis ad imagineꝫ dei facte reperiri vtcūq̄ꝫ potuerūt. Capi. xxi

Anc deum patrē: ꝛ deū filium. id ē deum genitorē qui oīa que ſubſtantialiter habet in coeterno ſibi verbo ſuo dixit quodāmō: ꝛ ipm̄ Vbuꝫ eius deū q nec pl⁹ nec min⁹ aliqđ hꝫ: ēt ipē ſubſtātialiter q̄ꝫ qđ ē i illo q Vbū nō mēdacit: ſꝫ veracit̄ genuit: queādmodū potui: nō vt illđ iā facie ad faciē: ſꝫ p hāc ſilitudinē i enigmate quātulūcūq̄ꝫ cōijciēdo videret̄ in memoria ꝛ itelligētia mētis nr̄e ſignificare curaui: memorie tribuēs oē qđ ſcim⁹: ēt ſi ñ inde cogitem⁹. itelligētie vero ꝓprio q̄dāmodo cogitatiōis iformationē. Cogitādo eniꝫ qđ veꝝ iuenim⁹: h̄ maxie itelligē dicimur: ꝛ h̄ quidē in memoria rurſus relinqmus. Sꝫ illa ē abſtruſior ꝓfunditas nr̄e memorie: vbi h̄ ē pmū cū cogitarem⁹ inuenimus: ꝛ gignit̄ intimū Vbū qđ nulli⁹ lingue ſit: tanq̄ꝫ ſcia de ſcia: ꝛ viſio de viſiōe: ꝛ intelligētia q̄ apparet in cogitatione de intelligētia q̄ in memoria iā fuerat: ſꝫ latebat: q̄ꝫq̄ꝫ ꝛ ipa cogitatio quandā ſuā memoriā niſi haberet: nō reuerteret̄ ad ea q̄ in memoria reliq̄rat: cū alia cogitaret. De ſpū aūt ſcō nihil in h̄ enigmate qđ ei ſilē videret̄ oſtēdi: niſi volūtatē nr̄aꝫ vł amoreꝫ: ſeu dilectionē q̄ valētior ē volūtas: qm̄ volūtas nr̄a q̄ nobis naturalr̄ ineſt: ſic ei res adiacuerint vł occurrerint qbus allicimur aut offendimur: ita varias affectiones hꝫ. Quid ḡ ē. Nunqđ dicturi ſum⁹ voluntatē nr̄am: qñ recta ē neſcire qđ appetat quid euitet. Porro ſi ſcit. ꝓfecto ieſt ei ſua q̄dā ſcia: q̄ ſine memoria ꝛ itelligētia eē nō poſſit. An vo audiēdus ē qſpiā dicēs caritatē neſcire qđ agat: q̄ nō agit pperā. Sic ḡ ieſt intelligētia: ineſt dilectio illi memorie pncipali in q̄ inuenimus paratū ꝛ reconditū ad qđ cogitādo poſſumus puenire: qꝛ ꝛ duo iſta inuenimus ibi: qñ nos cogitādo inuenimus ꝛ intelligere aliqđ ꝛ amare que ibi erant: ꝛ quando inde nō cogitabamus: ꝛ ſicut ineſt memoria: ineſt dilectio huic itelligētie q̄ cogitatione format̄: qđ verbū verū ſine vllius gentis lingua itus dicimus: qñ qđ nouim⁹ dicimus. nā niſi reminiſcēdo nō redit ad aliquid: ꝛ niſi amādo redire nō curat noſtre cogitationis intuit⁹. ita dilectio q̄ viſionē in memoria conſtitutaꝫ: ꝛ viſionē cogitationis inde formatā quaſi parētē ꝓlēq̄ꝫ cōiungit: niſi haberet appetēdi ſcientiā: que ſine memoria ꝛ intelligētia nō pōt eſſe; quid recte diligeret ignoraret.

i Cō. iꝫ

1 Cō. iꝫ

Tria que sunt in imagine dei. id est memoria intellect⁹ ꝛ amor vni⁹ esse ꝑsone :q: h̄ nō est ei esse qđ hec habere. Ca.xxij

Verum hec quādo i vna sunt ꝑsona sic est homo: pōt nobis qſpiā dicere. Tria ista memoria: intellect⁹ ꝛ amor: mea sūt nō sua: nec ſibi nec mihi agūt qđ agūt: imo ego per illa. Ego eni me memini ꝑ memoriā: intelligo ꝑ intelligētiam amo ꝑ amorē: ꝛ quādo ad memoriā meaȝ aciē cogitatiōis aduerto: ac ſic i corde meo dico qđ ſcio: vbūq; verū de ſciētia mea gignitur: vtrūq; meū ē: ꝛ ſciētia vtiq; ꝛ vbū Ego eni ſcio: ego dico i meo corde qđ ſcio ꝛ qñ in memoria mea cogitādo inuenio: iā me itelligere: iā me amare aliqđ q itellect⁹ amor ibi erāt: ꝛ añq; inde cogitarē: intellectū meū ꝛ amorē meū iuenio i memoria mea: q̄ ego intelligo: ego amo nō ipa. Itē qñ cogitatio mea memor eſt : ꝛ vult redire ad ea q̄ i memoria liq̄rat: eaq; intellecta cōſpicere atq; intus dicere mea memoria memor : ꝛ mea vult volūtate nō ſua. Ipe q̄q; amor me⁹ cū meminit atq; itelligit qđ appetere debeat: qđ vitare ꝑ meā nō ꝑ ſuā memoriā meminit : ꝛ ꝑ intelligētiā meā ñ ꝑ ſuā qcqđ itelligēter amat itelligit: Quod breuit̄ dici pōt. Ego ꝑ oia tria illa memini ego itelligo: ego diligo : q nec memoria ſū nec itelligētia: nec dilectō: ſȝ h̄ habeo. Iſta ergo dici pñt ab vna ꝑſona q̄ hȝ hec tria: ñ ipa ē hec tria. In illl⁹ vo ſumme ſimplicitate nature q̄ de⁹ eſt: q̄uis vn⁹ ſit de⁹: tres tñ ꝑſone ſūt: paṫ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſanct⁹. Aliud eſt itaq; trinitas res ipa: aliud imago trinitatꝭ i re alia: ꝑpt̄ qnā imaginē ſil' ꝛ illud in quo ſunt h̄ tria imago dicit̄: ſic imago dicit̄ ſil' ꝛ tabula: ꝛ qđ i ea pictū: ſȝ ꝑpt̄ picturaȝ q̄ i ea ē: ſil' ꝛ tabula noie imaginis appellat̄ Q̄uā vª in dei trinitate vnitas ꝛ q̄ vª i eiuſdē vnitate ſit trinitas. Ca.xxiij

Verū in illa ſumma trinitate q̄ in cōpabilit̄ reb⁹ oib⁹ añcellit: tāta ē iſepabilis: vt cū trinitas hoim ñ poſſit dici vnus hō: in illa vn⁹ deus ꝛ dicat̄ ꝛ ſit nec in vno deo ſit illa trinitas: ſȝ vnus de⁹ Nec rurſus q̄madmodū iſta imago qđ ē hō habēs illa tria vna ꝑſona ē: ita illa ē trinitas ſȝ tres ꝑſone ſunt: pr̄ filij: ꝛ fili⁹ pr̄is ꝛ ſpūs patrꝭ ꝛ filij. Q̄uāuis eni memoria hoīs ꝛ maxime illa quā pecora nō habent: id eſt qua res intelligibiles ita ꝯtinet̄ vt nō i ea ꝑ ſenſus corpis venerit: habeat ꝓ modulo ſuo in hac imagine trinitatꝭ icōpabilit̄ qdē impem: ſȝ tñ q̄lemcūq; ſimilitudinem patꝭ: Itēq; intelligētia hominis que ꝑ intētionē cogitatiōis inde format̄: quādo qđ ſcit̄ dicit̄: ꝛ nullius lingue cordis vbū eſt: habeat in ſua magna diſpilitate nōnullā ſimilitudinē filij : amor hominis đ ſciētia ꝓcedēs: ꝛ memoriā intelligētiāq; ꝯiungēs tāq; parēti ꝓliq; cōis. vñ nec parēs intelligit̄ eſſe: nec ꝓles habeat in hac imagine aliquā licȝ valde ipem ſimilitudinē ſpūſſācti. nō tñ ſicut in iſta imagine trinitatꝭ : nō hec tria vn⁹ hō: ſȝ vnius hois ſunt. ita in ipa ſūma trinitate cui⁹ hec imago eſt : vni⁹ dei ſunt illa tria: ſȝ vn⁹ deus ē: ꝛ tres ſunt ille nō vna ꝑſona. Qđ ſana mirabilit̄ ieffabile ē: vl' ineffabilit̄ mirabile cū ſit vna ꝑſona hec imago trinitatꝭ. ipa vº ſūma trinitas tres ꝑſone ſunt: iſepabilior ē illa trinitas ꝑſonaȝ triū: q̄ hec vnius. Illa qppe in natura diuinitatꝭ ſiue id meli⁹ dicat̄ deitatis qđ ē. hoc eſt atq; incōmutabilit̄ inter ſe ac ſꝑ eq̄lis eſt. Nec aliqñ nō fuit aut aliter fuit nec aliqñ nō erit : aut aliter erit. Iſta uero tria q̄ ſunt in impari imagine : ꝛ ſi nō locꝭ qm̄ nō ſunt corpa: tñ inter ſe nūc in iſta vimagnitudinib⁹ ſepant̄. Neq; eni qa moles nulle ibi ſunt: ideo nō videmus in alio maiorē eſſe memoriā q̄ intelligētiā. In alio aūt ecōtra: in alio duo hec amoris magnitudie ſupari : ſiue ſint ipſa duo inter ſe eq̄lia ſiue nō ſint: atq; ita a ſingul' bina: ꝛ a binis ſingula: ꝛ a ſingulis ſingl'a: a maioribus minora vincunt̄: ꝛ qñ inter ſe equalia fuerint ab omni lāgore ſanata : nec tūc equabitur rei natura imutabili : ea res q̄ ꝑ graȝ nō mutabit̄: q: nō equat̄ creatura creatori : etiā qñ ab omni langore ſanabit̄. Sȝ hāc nō ſolū incorpalē: verūetiā ſumme inſepabilē vereq; imutabilē trinitatē: cū venerit viſio q̄ ſatie ad ſatiē reꝓmittit̄ nobis multo clarius certiuſq; videbim⁹ : q̄ nūc eius imaginē: qđ nos ſumus. ꝑ qđ tñ ſpeculū ꝛ in quo enigmate qui vident ſicut in hac vita viderē cōceſſum eſt: nō illi ſunt q ea que digeſſim⁹ ꝛ cōmēdauimus in ſua mēte ꝯſpiciūt: ſȝ illi q eā tāq; imaginem vi

dent: vt poſſint ad eū cui⁹ imago eſt q̄modocūq3 referre qđ vidēt: ꝛ p imaginē quā ꝯſpiciēdo vidēt etiā illud videre conijciendo: quoniā nōdū poſſūt facie ad faciē. Nō eni ait ap̄ls: videm⁹ nūc ſpeculū: ſed videmus nūc per ſpeculum. Ibidē

De his q̄ natura mētiſ ſubtilit̄ ītuētur: ꝛ eā imaginē dei eſſe nō ſentiūt. Ca. xxiiij.

Qui ergo vidēt ſuā mētē3 quō videri pōt: ꝛ in ea trinitatē iſtam d̄ qua multiſ modis vt potui diſputaui: nec tamē eā credūt vl' intelligūt eſſe imaginem dei: ſpeculū qdē vidēt: ſ3 vſq3 adeo non vidēt p ſpeculū eū q eſt p ſpeculū nūc vidēd⁹ vt nec ip̄3 ſpeculū qđ vidēt ſciāt eſſe ſpeculū: id eſt imaginē. Qđ ſi ſciēt fortaſſis ꝛ eū cui⁹ eſt hoc ſpeculū: p hoc q̄rēdū: ꝛ p h̄ vtcūq3 interim vidēdū eſſe ſentirēt: fide non ficta corda mūdante vt facie ad faciē poſſit videri: q p ſpeculū nūc videt. Qua fide cordiū mūdatrice cōtempta: qd āgūt intelligēdo q̄ de natura mētis humane ſubtiliſſime diſputant: niſi vt ip̄a q̄3 intelligētia ſua teſte dānet. In q̄ vtiq3 nō laborarēt: ꝛ vix ad certū aliqd puenirēt: niſi penalib⁹ tenebris inuoluti ꝛ onerati corpore corruptibili qđ agrauat aīam. Quo tādem merito in flicto malo iſto niſi pcti. Vñ tāti mali magnitudine admoniti: ſequi deberent agnu3 qui tollit peccata mundi. Sap. 9

Quā beatos faciet fides recta etiā eos q d̄ naturiſ icorpeis neq̄ūt diſputare. Ca. xxv

Ad eū nāq3 ptinētes etiā lōge iſtis ingenio tardiores: qñ finē huius vite reſoluūtur a corpe: ius in eis retinēdis nō habēt inuide poteſtates. Quas ille agnus ſine vllo ob eis pcti debito occiſus: nō potētia poteſtatiſ ꝑus q̄3 iuſticia ſanguinis vicit. Proīde liberi a diaboli poteſtate ſuſcipiūtur ab angelis ſctis a malis oībus liberati: p mediatorē dei ꝛ hoim: hominē ieſum xp̄m: qm̄ ꝯſonātib⁹ diuinis ſcripturis: ꝛ veterib⁹ ꝛ nouiſq3: ꝛ p quas p̄nuncia⁹: ꝛ p quas ānūciat' eſt xp̄us: nō eſt aliud nomē ſub celo: in quo oporteat hoīes ſaluos fieri. Cōſtituūtur aūt purgati ab omni ꝯtagiōe corruptiōis: in placidis ſedib⁹: donec recipiāt corpa ſua: ſ3 iā incorruptibilia que ornēt nō onerēt. Hoc eni placuit optimo ꝛ ſapiētiſſimo creatori: vt ſpiritus hoīs j Thi. 2 Act. 4

deo pie ſubdit⁹: habeat felicit' ſubditu3 corpus: ꝛ ſine fine pmaneat ip̄a felicitas. Ibi v̄itatē ſine vlla difficultate videbim⁹: eaq3 clariſſima ꝛ certiſſima p̄fruimur. Nec aliqd q̄rem⁹ mēte ratiocināte ſ3 cōtemplante cernem⁹ quare nō ſit filius ſp̄uſſanct⁹: cu3 de patre ꝓcedat. in illa luce: nulla erit q̄ſtio hic v̄o ip̄a experiētia tā mihi appuit eē difficilis: qđ ꝛ illis q h̄ diligēt atq3 intelligent legēt ꝓculdubio ſit' appebit: vt cū me in ſecūdo hui⁹ opis libro alio loco inde dicturū eſſe ꝓmiſerim: q̄tieſcūq3 in ea creatura que nos ſum⁹ aliqd illi rei ſile oñdere volui: q̄lecunq3 eloqū meū ſufficiēs elucutio ſecuta nō fuerit: q̄3uis ꝛ i ip̄o intellecto conatū me ſenſerim magi' habuiſſe q̄3 effectū: ꝛ i vna qdē pſona qđ eſt hō iueniſſe imaginē ſumme illius trinitatiſ: ꝛ in re mutabilia tria illa vt facili⁹ itelligi poſſent: etiā p tpalia interualla marie in libro nono mōſtrare voluiſſe. S3 tria vni⁹ pſone nō ſic hūana poſcit intentio: trib⁹ illis pſonis ꝯuenire potuerūt ſic i h̄ libro qntodecimo d̄mōſtrauim⁹.

Interuala tp̄3 diuine trinitatis nulla ſunt Capitu. xxvi.

Deinde i illa ſumma trinitate q̄ deus eſt interualla tp̄m nulla ſunt: p que poſſit oſtēdi aut ſaltē requiri: vtrū prius de patre natus ſit filius: ꝛ poſtea de ambobus ꝓceſſerit ſp̄uſſanctus: qm̄ ſcriptura ſancta ſp̄m eū dicit amborū. Ipe ē eni de q̄ dicit ap̄lus. Qm̄ enim eſtis filij dei miſit deus ſp̄m filij ſui in corda v̄ra. Et ip̄a ē de q̄ dicit idē filius. Nō eni vos eſtis q loqmini: ſ3 ſp̄us p̄ris v̄ri q loqt' in vobis. Et multis alijs diuinorū elogiorū teſtimōiis ꝯprobat' p̄ris ꝛ filii eſſe ſp̄m: q ꝓpe dicit' i trinitate ſp̄uſſanct⁹. De q̄ itē dicit ip̄e filius. Quem ego mittā vobis a p̄re. Et alio loco: Que3 mittet p̄r i noīe meo De vtroq3 aūt ꝓcedere ſic docet: q2 ip̄e filius ait. de p̄re ꝓcedit. Et cū reſurrexiſſet a mortuis ꝛ apparuiſſet diſcipl'is ſuis: iſuſſlauit ꝛ ait. Accipite ſpiritūſanctū: vt eū etiā de ſe ꝓcedere oñderet Et ip̄a ē v̄tus q̄ d̄ ip̄o exibat ſic legit' i euāgelio ꝛ ſanabat oīes. Quid vero fuit cauſe vt pōt reſurrectionē ſuā: ꝛ in terra ꝑus daret: ꝛ de celo poſtea mitteret ſp̄ūſanctū. hoc ego exiſtimo: q2 p ip̄m donū diffundit' caritas in cordibus nr̄is: qua diligim⁹ Gal. 4 mat. 10 Joh. 15 ibi. 14. Ibi. 15 ibi. 20. Luc. 6

Mat. 22 deū ꝛ ꝓximū: ſcđm duo illa ꝑcepta: in qb⁹
tota lex pēdet ꝛ ꝓphete. Hoc ſignificans
dn̄s ieſus: bis dedit ſpm̄ſāctū: ſemel in tra
ꝓpt dilectiōe; ꝓximi. ꝛ itez de celo ꝓpter
dilectiōe; dei. Et ſi forte alia ratio reddat
Jo. 20 ꝺ ſpūſancto bis dato: eiuſdē ſpm̄ſanctū da/
mat. 28 tū: cū inſufflaſſ; ieſ⁹. ꝺ quo mox ait: Ite bap
tizate gētes i noīe patris: ꝛ filij ꝛ ſpūſācti
vbi maxime cōmēdat̄ hec trinitas: ambi/
gere nō debem⁹. Ipe eſt igit̄ q de celo etiā
dat⁹ eſt die pēteceſtes. id eſt poſt dies decē
poſtq̄; dn̄s aſcēdit i celū. Quō ḡ deus
nō eſt q dat ſpm̄ſanctū. Immo q̄ztus de⁹
eſt q dat deū. Neq; eni aliqs diſcipulorū;
Act. 8 ei⁹ dedit ſpm̄ſanctū. Orabāt qppe vt veni
ret i eos qb⁹ manū iponebāt: nō ipi eū da
bāt. Quē morē i ſuis ꝑpoſitꝭ ēt nūc ſuat
Ibidem. eccleſia. Deniq; ꝛ ſimō mag⁹ offerēs apo
ſtolis pecuniā: nō ait: date ꝛ mihi hāc pote
ſtatē vt dem ſpm̄ſanctū: ſ; cuicūq; ingt im
poſuero man⁹: accipiat ſpiritūſāctū. Quia
neq; ſcriptura ſupi⁹ dixerat: vidēs aūt ſi/
Ibidem mō ꝙ apl'i darēt ſpiritūſanctū. ſ; dixerat: vi
dēs aūt ꝙ p ipoſitiōe; manuū aploꝝ dareẗ
ſpiritusſanct⁹. Propt hoc ꝛ dn̄s ipe ieſus
ſpiritumſanctum: nō ſolum dedit vt deus
ſ; etiā accepit vt homo: ꝓpt̄ea dict⁹ eſt ple
n⁹ gr̄a. Et maniceſt⁹ de illo ſcriptū ē in ac
tibus aploꝝ: quoniā vnxit eū de⁹ ſpūſanc/
ibidē. 10 to Nō vtiq; oleo viſibili: ſ; dono grē: qꝺ
viſibili ſignificat̄ vnguēto q̄ baptizatos vn
git eccleſia. Nec ſane tūc vnct⁹ ē xp̄s ſpū/
ſancto: q̄ndo ſup eū baptizatū velut colūba
Mat. 3 deſcēdit. Tūc eni corp⁹ ſuū. id eſt eccleſia;
ſuā ꝑfigurare dignat⁹ ē: i q̄ ꝑcipue bapti
zati accipiūt ſpiritūſanctū. S; iſta myſtica
ꝛ inuiſibili vnctiōe tūc itelligēd⁹ ē vnctus
Joh. 1. q̄ndo vbū dei caro factū ē. id ē q̄ndo hūa/
na natura ſine vllis ꝑcedētib⁹ bonoꝝ ope
rū meritꝭ dei vbo ē i vtō virginis copula
ta: ita vt cū illo fieret vna pſona. ob hoc eni
ꝯfitemur natū ꝺ ſpūſancto: ꝛ virgine ma/
ria. Abſurdiſſimū eſt eni vt credam⁹ eum
cū iā triginta eſſet annoꝝ ei⁹ eni etatꝭ a iohā
ne baptizat⁹ ē accepiſſe ſpiritūſāctū: ſed ve/
niſſe illū ad baptiſma: ſic ſine vllo omnino
pctō: ita nō ſine ſpūſancto. Si eni ꝺ famu/
Luc. 1 lo ei⁹ ꝛ ꝑcurſore ipo iohāne ſcriptum eſt.
Spiritusſancto replebit̄ iā inde ab vtō ma/
tris ſue: q̄niā q̄uis ſeminat⁹ a pr̄e: tamen
ſpiritūſanctū i vtō formatus accepit: qd de

hoie xp̄o itelligēdū ē vl' credēdū cuius car
nis ipa ꝯceptio nō carnalis ſ; ſpiritalis fu
it. In eo ēt ꝙ de illo ſcriptū ē: ꝙ accepit a Act. 2
pr̄e ꝓmiſſiōe; ſpūſācti ꝛ effuderit: vtraq;
natura mōſtrata ē: ꝛ hūana. ſ. ꝛ diuina. ac/
cepit qppe vt hō: effudit vt de⁹. Nos aūt
accipe qdē h̄ donū poſſum⁹ ꝓ modulo no
ſtro. effunder̄ aūt ſup alios nō vtiq; poſſu/
m⁹: ſ; vt h̄ fiat: deū ſup eos a q̄ h̄ id efficit̄
iuocam⁹. Nūqd ḡ poſſum⁹ q̄rere: vtrū iā
ꝓceſſerat ꝺ pr̄e ſpūſanct⁹ q̄ndo nat⁹ ē fili
us: an nōdū ꝓceſſerat: ꝛ illo nato ꝺ vtroq;
ꝓceſſit vbi nl'la ſunt tēpa. ſic potuim⁹ q̄re
re vbi iuenim⁹ tpa: volūtatē ꝑus ꝺ hūana
mēte ꝓcedere: vt q̄rat̄ ꝙ iuētū ꝓles voceẗ
q̄ ia pta ſeu genita volūtas illa ꝑficiū: eo ti/
ne regeſcēs: vt q fuerat appetit⁹ q̄rētꝭ ſit a/
mor fruētꝭ: q iā ꝺ vtroq; id ē ꝺ gignente
mēte: ꝛ de genita notiōe tāq̄; ꝺ pr̄e ac ꝓle
ꝓcedat. Nō pn̄t ꝓrſ⁹ iſta ibi q̄ri vbi nihil
ex tp̄e icoat̄: vt ꝯſeq̄nti ꝑficiat̄ i tp̄e. Qua/
ꝓpt q pōt itelligē ſine tp̄e generatiōem filij
ꝺ pr̄e: itelligat ſine tp̄e ꝓceſſionē ſpūſancti
ꝺ vtroq;. Et q pōt itl'liger i eo qꝺ ait fili⁹:
ſic h; pater vitā i ſemetipo: nō ſine vita exi
ſtēti iā filio vitā dediſſe: ſ; ita eū ſine tp̄e ge
nuiſſe: vt vitā q̄; pat filio gignēdo dedit:
coeterna ſit vite pr̄is q dedit. itl'ligat ſic hab;
pr̄ i ſemetipō: vt ꝺ illo ꝓcedat ſpūſanct⁹.
ſic dediſſe filio vt de illo procedat ſpūſſcūs Jo. 15.
ꝛ vtrūq; ſine tp̄e: atq; ita dictū: ſpiritūſāctū
ꝺ pr̄e ꝓcedere: vt itl'ligat̄: ꝙ ēt ꝓdit de fi/
lio: ꝺ pr̄e eſſe ꝛ filio. Si eni qcqd h; de pr̄e
hab; filius. ꝺ pr̄e h; vtiq; vt ꝺ illo ꝓcedat
ſpūſanct⁹. S; nulla ibi tpa cogiteẗ q̄ habēt
ꝑus ꝛ poſteri⁹: q2 oīa nulla ibi ſunt. Quō
ḡ n̄ abſurdiſſime filius diceret̄ āboꝝ: cū ſic
filio ꝑſtat eſſentiā ſine initio tp̄is: ſine vlla
mutabilitate nāe ꝺ pr̄e generando: ita ſpūi/
ſcō ꝑſtet eſſentiam ſine initio tp̄is: ſine vlla
mutabilitate nature ꝺ vtroq; ꝓceſſio. Iō
eni cū ſpūmſāctū genitū nō dicim⁹: dicere
tn̄ nō audem⁹ igenitū: ne i h̄ vocabulo vel
duos pr̄es i illa trinitate: vl' duos q n̄ ſut de
alio qſpiā ſuſpiceẗ. Pat eni ſol⁹ n̄ ē ꝺ alio
iō ſol⁹ appl'lat igenit⁹. Nō quē i ſcripturis
ſ; i ꝯſuetudie diſputātiū: ꝛ ꝺ re tāta ſmonē
q̄lē valuerit ꝓferētiū. Fili⁹ aūt ꝺ pr̄e nat⁹
eſt: ꝛ ſpūſanct⁹ ꝺ pr̄e ꝑncipalr: ꝛ ipo ſine
vllo tp̄is iteruallo dāte: cōit ꝺ vtroq; ꝓce/
dit. Diceret̄ aūt filius pr̄is ꝛ filij: ſi qꝺ ab/

horreret ab oim sanoꝝ ſenſib⁹ cū ambo ge
muiſſēt. Nō igit̄ ab vtroq̄ ē genit⁹: ſꝫ ꝓce
dit ab vtroq̄ āboꝝ ſpūs. Quid qdā tpe
ad pplm diſputatū ſit de dr̄a generatiōis ꝛ
ꝓceſſionis ſpiritusſancti. Capi. xxvi.

Erū qr in illa coeterna ꝛ eq̄li ꝛ icorpa
V li ꝛ ineffabilit̄ immutabilit̄ atq̄ in
ſepabili trinitate: difficilimū ē gene
ratiōem a ꝓceſſione diſtinguere: ſufficiat in
terim eis q extendi nō valēt in amplius id
qd de hac re in ſermone quodā ꝓferendo
ad aures ppl'i xp̄iani diximus: dictūq̄ ꝯ
ſcripſimus. Inter cetera enim cū p ſcriptu
raꝝ ſanctaꝝ teſtimonia docuiſſē: d vtroq̄
Jo. 15. ꝓcedere ſpūmſanctū. Si g inquā ꝛ de p̄re
ꝛ de filio ꝓcedit ſpūſſanctus: cur filius di
xit: d p̄re ꝓcedit. cur putas niſi queadmo
dū ſolet ad eū referre ꝛ qd ipius ē de quo
ibidē. 7 ꝛ ipe ē. Vñ ꝛ illud eſt qd ait: Mea doctri
na nō eſt mea: ſꝫ eius q me miſit. Si igit̄
hic intelligit̄ eius doctrina quā tū dixit nō
ſuā ſed p̄ris: q̄tomagis illic intelligēdus ē
ꝛ de ipſo ꝓcedere ſpūſſanctus: vbi ſic ait.
De patre ꝓcedit: vt ñ diceret de me ñ pro
cedit. A quo autem habet filius vt ſit deus
Eſt enim de deo deus: ab illo habꝫ vtiq̄ vt
de illo etiā ꝓcedat ſpūſſanctus. ac p hoc ēt
Jo. 15. ſpūſſanctus vt etiam de illo procedat ſicut
ꝓcedit de p̄re: ab ipo habꝫ patre. Hic vt
cūq̄ etiam illud intelligitur q̄tuꝫ a talibus
q̄les nos ſumus itelligi pōt: cur nō dicatur
natus eſſe: ſꝫ potius ꝓcedere ſpūſſanctus:
qm̄ ſi ꝛ ipe fili⁹ diceret̄: āboꝝ vtiq̄ fili⁹ di
ceret̄: qd abſurdiſſimū ē. Fili⁹ qppe null⁹
ē duoꝝ: niſi p̄ris ꝛ matris. Abſit aūt vt int̄
deū patrē: ꝛ deū filiū aliqd tale ſuſpicemur
qr nec fili⁹ hois ſimul ex matr̄ ꝛ p̄re ꝓcedit
ſed cū in matrē ꝓcedit ex patre: non tunc
procedit ex matr̄. ꝛ cū in hāc lucē procedit
ex matr̄: nō tūc ꝓcedit ex p̄re. Spūs autē
ſanct⁹ nō de patre ꝓcedit in filiū: ꝛ de filio
ꝓcedit ad ſanctificādā creaturā: ſꝫ ſimul d
vtroq̄ ꝓcedit: q̄uis h filio pater dederit:
vt queadmodū de ſe ita de illo quo ꝓcedat
Neq̄ eni poſſum⁹ dicere q ñ ſit vita ſpūs
ſanct⁹: cū vita pater: vita ſit fili⁹: ac p hoc
ſicut pater cū habeat vitā in ſemetipo: de
Job. 5 dit ꝛ filio vitā habere in ſemetipo: ſic ei de
dit vitā ꝓcedere de illo: ſicut ꝓcedit ꝛ de
ipo. Hec de illo ſ̄mōe i hūc libꝝ trāſtuli:
ſꝫ fidelib⁹ ñ ifidelib⁹ loqns. Veꝝ ſi ad hāc
imaginē ꝯtuēdā: ꝛ ad vidēda iſta q̄ vera
ſint q i eoꝝ mēte ſūt: nec tria ſic ſūt vt tres
pſone ſint: ſꝫ oia tria hois ſūt q vna pſona ē
min⁹ idonei ſūt: cur non de illa ſūma tri
nitate q deus ē credūt poti⁹ qd i ſacris lr̄is
iuenit̄: q̄ poſcūt liqdiſſimā reddi ſibi rōnē
q ab hūana mēte tarda ſcꝫ ifirmaq̄ ñ capit̄
Et certe cū incōcuſſe crediderint ſcripturis
ſanctis tāq̄ veraciſſimis teſtib⁹: agāt orā
do ꝛ q̄rēdo ꝛ bñ viuēdo vt itelligāt. id eſt
vt quātū videri pōt videat̄ mēte qd tenet̄ fi
de. Quis h ꝓhibeat: imo vo ad h qs nō
hortet̄. Si āt ꝓpterea negādū putāt iſta eē
qr ea nō valēt cecis mētib⁹ cernere: debēt
ꝛ illi q ex natiuitate ſua ceci ſūt: eē ſolē ne
gare. Lux g lucet i tenebris. Qd ſi eā tene Joh. j.
bre ñ ꝯphēdūt: illuminēt̄ dei dono p̄us vt
ſint fideles: ꝛ icipiāt eē lux i cōpatiōe ifide
liū. Ac p h p̄miſſo fūdamēto edificent̄ ad
vidēda q credūt: ꝛ aliqñ poſſint vidē. Sūt
eni q ita credūt: vt videri iā oino ñ poſſint
Nō eni xp̄s iteꝝ i cruce vidēdus ē. Sꝫ ni
ſi h credat̄ qd ita factū atq̄ viſuꝫ ē: vt futu
rū atq̄ vidēdū iā ñ ſperet̄: ñ puenit̄ ad xp̄ꝫ
q̄lis ſine fine vidēd⁹ ē. Quātū vo attinet
ad illā ſūmā: ieffabilē: icorpalē: imutabilē
q̄ naturā p itelligētiā vtcūq̄ cernēdā: nuſ
q̄ ſe meli⁹ regēte dūtaxat fidei regula acies
hūane mētis exercet: q̄ i eo q ipe hō in ſua
natura meli⁹ ceteris aialibus: melius ēt cete
ris aie ſue ptibus hꝫ qd ē ipa mēs. Cui q
dā reꝝ iuiſibiliū tribut⁹ ē viſus: ꝛ cui tāq̄
i loco ſupiore atq̄ iteriore honorabilr̄ p̄ſi
dēte: iudicāda oia nūciāt ēt corpis ſenſus:
ꝛ q ñ ē ſupior cui ſubdita regēda ē niſi de⁹.
Veꝝ int̄ hec q mlta iā dixi: ꝛ nihil illius ſū
me trinitatis ineffabilitate dignū me dixiſſe
audeo ꝓfiteri: ſꝫ ꝯfiteri poti⁹ mirificatam
ſciam ei⁹ ex me inualuiſſe: nec poſſe me ad ps. 138
illā. O tu aia mea: vbi te eē ſentis: vbi iaces
vbi ſtas: donec ab eo q ꝓpiti⁹ fact⁹ ē oib⁹
iniqtatibus tuis ſanent̄ oēs lāguores tui. ibi. 102
Agnoſcis te certe in illo eē ſtabulo: quo ſa
maritanus ille pduxit eū quē repperit a mul Luc. 10
tis latronibus inflictis vulneribus ſemiui
uū. Et tñ multa vera vidiſti: nō his oculis
quibus vident̄ corpora colorata: ſed eis ꝓ
quibus orabat qui dicebat. Oculi mei vi
deant equitatē. Nēpe ergo multa vera vi ps. 16.

diſtt: eaq; diſcreuiſti ab hac luce q̄ tibi ea lu
cere vidiſti: atolle oculos in ipſam lucē: ⁊
eos in eam fige ſi potes. Sic enim videb̄
q̄d diſtet natiuitas verbi dei a ꝓceſſiōe do
Jo.15. ni dei pp q̄ filius vnigenit⁹ nō de pr̄e ge
nitum: alioquin frater eius eſſet ſed ꝓcede
re dixit ſpiritūſantum. Unde cū ſit cōmu/
nio quedam cōſubſtātialis patris ⁊ filij am
borum ſpiritus: non amborum q̄ abſit di
ctus eſt filius. Sed ad hoc dilucide perſpi
cueq; cernendum: non potes ibi aciē fige
re: ſcio quia non potes. Uerum dico: mi/
hi dico: quid nō poſſum ſcio. Ipſa tamē ibi
oſtendit in te tria illa: in quib⁹ te ſumme ip
ſius quam fixis oculis ↄtemplari nōdū va
les: imaginē trinitatis agnoſcas. Ipſa oſ/
tendit tibi verbū veruȝ eſſe in te: quādo de
ſcientia tua gignitur: id eſt quādo quod ſci
mus dicimus: q̄uis nulli⁹ gentis lingua
ſignificantem vocem: vel ꝓferamus: vel
cogitamus: ſed ex illo q̄ nouim⁹ cogitatio
noſtra formetur. ſitq; in acie cogitātis ima/
go ſimillima cogitationis eius quam mēo/
ria ↄtinebat iſta duo ſcȝ velut parētē ac ꝓlē
tertia volūtate ſiue dilectiōe iūgēte. Quā q
dē volūtatē d̄ cogitatiōe ꝓcedeř. nemo em̄
vult q̄ oino q̄d vl̄ q̄ e ſit neſcit: nō tn̄ eē co/
gitationis imaginē: ⁊ ideo quādā in hac re
itelligibili natiuitatis ⁊ ꝓceſſiōis iſinuari
diſtātiā qm̄ nō hoc ē cogitatiōe ↄſpiceř q̄
appetere. vl̄ etiā ꝑfrui volūtate: cernat diſ
cernatq; q̄ pōt. Potuiſti ⁊ tu: q̄uis nō po
tueris: nec poſſ̄ explicař ſufficiēti eloq̄o:
q̄ iter nubila ſimilitudinū corporalium: que
cogitatiōib⁹ hūan̄ occurſař nō d̄finūt vix
vidiſti. Sed illa lux q̄ nō ē q̄ tu: ⁊ hoc ti/
bi oſtēdit aliud eē illas icorporeas ſilitudi
nes corpoꝝ: ⁊ aliō eē veꝝ: q̄ eis reprobā
tis itelligētia ↄtuemur. hec ⁊ alia ſilr certa
oculis tuis iterioribus lux illa monſtrauit.
Que igiť cā ē cur acie fixa ipſam videre nō
ps.102 poſſis: niſi vtiq; iſirmitas. Et q̄d tibi eam
fecit niſi iniq̄tas. Quis ḡ ſanat oēs lāguo
res tuos: niſi q̄ ꝓpitius fit oīb⁹ iniq̄tatib⁹
tuis. Librū itaq; iuſtū iā tandē aliq̄n p̄ca
tione melius q̄ diſputatione cōcludam.

Domine deus nr̄: credim⁹ i te pr̄eȝ
⁊ filiū: ⁊ ſpūm ſcm̄. Neq; eni dicēt
mat.28 Ueritas. Ite baptizate oēs gētes i no
mine pr̄is: ⁊ filij: ⁊ ſpūſſci: niſi eſſes. Nec
baptizari nos iuberes dn̄e de⁹ in eius noie
q̄ nō ē dn̄s de⁹. Neq; diceret voce diuia:
Audi iſrael: dn̄s de⁹ tu⁹ de⁹ vnus ē: niſi Deu.6
trinitas ita eſſes vt vnus dn̄s de⁹ eēs. Et
ſi tu de⁹ pr̄ ipe eſſes: ⁊ fili⁹ verbū tuū ieſus
xp̄s ipe eſſes: ⁊ donū veſtrū ſpūſſcūs: non
legerem⁹ in lr̄is veritatis. Miſit de⁹ filiuȝ Gal.4
ſuū. Nec tu vnigenite diceres de ſpūſſan
cto. Quem mittet pater in nomine meo: ⁊ Jo.14
quē ego mittā vobis a patre. Ad hanc re/ Ibi.15
gulam fidei dirigens intentionē meā quā/
tū potui: q̄ntū me poſſe feciſti: q̄ſiui te ⁊ de
ſideraui intellectu videre q̄ credidi: ⁊ mlt̄
tū diſputaui ⁊ laboraui. Dn̄e deus meus
vna ſpes mea: exaudi me ne fatigat⁹ noliȝ
te q̄rere: ſȝ q̄rā faciē tuā ſp ardēt. Tu da q̄ ps.104
rēdi vr̄s q̄ iueniri te feciſti: ⁊ mag̃ magiſ
q; iueniēdi te ſpē dediſti. Corā te ē firmi/
tas: ⁊ iſirmitas mea. Illaȝ ſua: iſtā ſana.
Corā te ē ſcia: ⁊ ignorātia mea. Ubi mihi
apuiſti: ſuſcipe itrātē. vbi clauſiſti: api pul
ſanti. Meminerī tui: itelligam te: diligā te
Auge i me iſta: donec me reformes ad ite
grū. Scio ſcriptū eſſe: In mltiloq̄o n̄ effu/ pro.10.
gies pctm̄. Sȝ vtinā p̄dicādo verbū tuū: et
laudādo te tm̄mō loq̄rer n̄ ſolū fugerē pctm̄
ſed meritū bonū acq̄rere: q̄mlibȝ multū ſic
loq̄re. Neq; eni hō d̄ te beat⁹: pctm̄ p̄cipet
germano i fide filio ſuo: cui ſcripſit dicens
Predica verbū: iſta opportune: iportune. 2.thi.4
Nūq̄d dicēdū ē iſtū n̄ mltū locutū: q̄ n̄ ſolū
opꝑtune verū etiā iportune verbū tuū dn̄e nō
tacebat. Sȝ iō nō erat multū: q: tm̄ erat ne
ceſſariū. Libera me deus a multiloq̄o q̄
patior itus in aia mea miſa in ↄſpectu tuo
⁊ ↄfugiētē ad miſericordiā tuā. Nō eni co
gitationibus taceo: ēt tacēs vocib⁹. Et ſi
q̄dē nō cogitarē niſi q̄ placeret tibi: nō vti
q; rogarē vt me ab hoc mltiloq̄o liberares
Sȝ mlte ſūt cogitatiōes mee: tales q̄les no
ſti cogitatiōes hoim q̄m vane ſūt. Dōa mi ps.93.
hi n̄ eis ↄſentire: ⁊ ſi q̄n me delectāt: eas ni
hilomin⁹ iprobare: nec i eis velut dormitā
do imorari. Nec intm̄ valeāt apud me: vt
aliq̄d i opa mea ꝓcedat ex ill̄. ſȝ ab eis mea
ſaltē tuta ſnīa: tuta ↄſcia te tuēte. Sapiēs q
dā cū de te loq̄reť i libro ſuo q̄ eccleſiaſticus ꝓ
prio noie iā vocať. Multa inq̄t dicimus ⁊ Ec.43
n̄ ꝑuenimus. ⁊ ↄſūmatio ſmonū vniuerſa
ē ipe. Cū ḡ ꝑuenerim⁹ ad te: ceſſabūt mlta

Cō.15 iſta q̄ dicim⁹: ⁊ ñ puenim⁹ ⁊ manebis vn⁹ oia i oib⁹: ⁊ ſine fine dicem⁹ vnū laudātes te i vnū: ⁊ in te facti ēt nos vnū. Dñe deus vn⁹: de⁹ trinitas: q̄cūq₃ dixi i his libris de tuo agnoſcant ⁊ tui. Si q̄ de meo ⁊ tu ignoſce ⁊ tui. Amen.

Aurelij Auguſtini d̄ trinitate liber explicitus eſt: Venetijs feliciter impſſus p Pagāninū de Paganinis Brixieñ. Anno dñi. M.cccc.lxxxix. die. xij. noueb̄ris.

Incipit Tabula in libros Auguſtini precedentes.

a Poſtolus aliq̄b⁹ loq̄bat̄ tanq̄ carnalib⁹ ⁊ min⁹ pfectis. li. j. c. j. ⁊. xii

A vera ⁊ pfecta ſimilitudinē dei q̄ntū diſtent que in natura mentis vtcūq₃ deo ſimilia reperiunt̄. li. xv. ca. xii.

Ad cognitionē trinitatis neceſſaria eſt pietas. libro. i. capitulo. ii.

Aliorum ſcripta nō niſi caritate ⁊ veritate arguenda ſunt. libro. i. capitulo. iii.

A rep̄hēſore falſitatis argui meli⁹ ē quā ab eo cui falſitas placet laudari. ibidem.

Aialis hō ñ pcipit ea q̄ dei ſunt. li. i. c. viii.

Ad eū venientus ⁊ manſionē apud eū faciemus quō intelligat̄. libro. i. capitulo. ix.

Amat nos deus tales quales futuri ſum⁹. libro. i. capitulo. x.

Apparebit dñs ieſus in forma humana in extremo iudicio cū gl'ia. li. i. ca. xiii.

Aſcēſio corporalis xp̄i in celū multū vtilis fuit credentibus. libro. i. ca. ix.

Aſſumptio carnis ſiue creature aliter in filio aliter in ſpū ſancto fuit. li. ij. capitu. v.

Apparitiones dei multimode: quarum alique miſſiones dicunt̄. libro. ii. ca. vii.

Abraā vidit tres viros ⁊ vnū adorauit. libro. ii. capitulo. xi.

Angeli duo in hūana forma apparuerunt loth. libro. ii. ca. xii. in qbus dñs ſingulariter appellabat̄.

Antiquus dierū viſus a daniele. li. ii. capitulo. xviii.

Actionū rationabilium cauſe omnes a ſūma dei voluntate procedunt. patet p exemplum libro. iii. capitulo. iii.

Admiſtrat̄ dei ope ois creatura. li. iii. c. v.

Animat deus oēm corporalem creaturā in vtero libro. iii. capitulo. vi.

Artib⁹ magicis miracula q̄ fiūt. li. iii. c. vii

Angelis tranſgreſſoribus creature nō ſeruiūt ad nutū. libro. iii. capitulo. viii.

Aduentum dñi ſigna ⁊ prefigurationes p̄ceſſerunt. libro. iiii. capitulo. vij.

Anime magicis cōſecrationibus non purgant̄. libro. iiii. capitulo. xii.

Apud impios futura quidem preſciri poſſunt. libro. iiii. capitulo. xvii.

Appellatio geniti ſiue vnigeniti non indicat in deo diuerſitatē ſubſtātiarū. li. v. c. iii.

Accidēs aliq̄d eſt inſepabile. li. v. ca. iiii.

Accidēs ꝓpe ſumptū nullū ē in deo. ibidē

Accidēs in deo nō ē: q2 mutabilis non eſt ibidem.

Accidentia relatiua incōmutabilia in deo que ſunt. libro. v. capitulo. v.

Amor eſt amātis: ⁊ amore aliqd amatur. libro. viii capitu. x.

Amor copulat amantē cum amato. libro viii capitulo. x.

An amore tria ſunt: amans: quod amatur ⁊ amor. ibidem.

Amor. An in amore ſint tria. ſc₃ amans ⁊ quod amatur ⁊ amor. An duo tm̄ cum amat ſeipſum. libro. ix. capitulo. ii.

Amat nemo qđ nō nouit. li. ix. ca. iii.

Amor ⁊ mens ⁊ noticia: hec tria vnū ſunt libro. ix. capitu. iiii.

Amor ⁊ mēs ⁊ noticia ⁊ ſingula in ſe manent ⁊ oia in omnibus. li. ix. ca. v.

Amor ſtudētiū nondum ſcientiū qualis ſit. libro. x. capitu. i.

Amor ſtudētiū que ignorāt. ibidem.

Amari qb⁹ cauſis videt̄ cognita. li. x. c. ii

Aia rōnalis deformit̄ viuit cū ſm̄ trinitatē exterioris hoīs viuit. li. xi. ca. ii. ⁊. ca. v.

Abigēda que ſint ab acie recordatōis ⁊ cogitationibus innoxiis. li. xi. ca. v.

Actiōes corpales rectas eē dicim⁹ ſi eis regēdis itellectuale mētis p̄fuerit. li. xii. c. iii

Auaricia radix dr̄ oim malorū. li. xii. c. ix.

Ad que officia ꝓpria ſapientia ⁊ ſciētia dei dentur. li. xii. capi. xiiii.

Anima melius qđ habet ē q2 ad imaginē dei facta eſt. libro. xiiii. capi. iii.

Anima rationalis nec vitā nec dei imaginem pōt amittere. libro. xiiii. capi. iiii.

Anima rationalis ſemp̄ dicitur rationalis: ⁊ intellectualis. ibidem.
Anime vita dicit̄ vita beata. ibidem.
Anime mors eſt priuatio vite beate. ibidē
Alius eſt aliquid non noſſe: aliud non inde cogitare. libro. xiiii. capitulo. vii.
Animam facit miſeram peccatum ſuum: ⁊ iuſticia domini ſui. libro. xiiii. capitu. xv.
Animam facit beatam meritum ſuum ⁊ p̄mium domini ſui. ibidem.
Appellatione vna digna deitatis trinitas pōt intelligi. libro. xv. capitulo. vi.
Appellationes relatiue que nō ad deū: ſ; ad creaturam referenda ſunt: quia deo nihil accidit. libro. v. capitulo. xvi.
Auguſtinus rogatu fratrum ⁊ iuſſu aurelij epiſcopi cōpulſus ſcripſit libros de trinitate. in epiſtola ad aurelium.
Auguſtinus a duobus petit erroribus liberari: preſumptione ſcilicet ⁊ preſumpte falſitatis defenſione: in procmio ſecundi libri.
Auguſtini humilitas. ibidem.
Auguſtinus proteſtatur potius velle legere quam dictare. In procmio tertij libri.
b Bonus dicitur ſolus deus quomodo intelligitur. libro. j. capitu. xiii.
Bonum vnum verum ⁊ ſummum eſt deus: in quo viuimus mouemur ⁊ ſumus. libro. viii. capitulo. iii.
Bonum cōe relinquere ⁊ querere priuatū pernicioſum eſt. libro. xii. capitulo. ix.
Beatitudo ab omnibus amatur: nō tamē ab omnibus ſcitur. libro. xiij. capitulo. iiij.
Beate viuere eſt ſecundum virtutem animi viuere. ibidem.
Beatitudo in corporis voluptate non cōſiſtit. ibidem.
Beate eſſe volunt omnes ⁊ quomodo. libro. xiii. capitulo. v.
Beatus nō eſt niſi qui ⁊ habet omnia que vult ⁊ nihil vult mali ibidem.
Beati non ſunt omnes qui viuunt vt volunt. ibidem.
Beatus non dicitur eſſe qui quod vult nō habet: nec ille qui quod male vult habet: ſ; ille qui quecunq; vult bona habet ⁊ nulla vult mala. li. xiii. capitulo. vi.
Beatus nemo fit nolens. libro. capitulo. viii.
Beati qui vere eſſe volunt imortales eſſe cupiunt. ibidem.
Beatitudo perfecta nō eſt niſi vita eterna. ibidem.
Beatū ⁊ imortalē totū hominē q̄ ex anima ⁊ corpore ꝯſtat futurum chriſtus atteſtatur libro. xiii. capitulo. ix.
Beatitudinem abſq; fide nemo poterit habere. libro. xiii. capitulo. xx.
Bonum ſummum ſemper inueniendum querit̄: ⁊ querendū inuenit̄. libro. xv. capitulo. ij.
c Cauſa triplex erroris de deo: vel circa deum. libro. j. capitulo. j.
Caritate ⁊ veritate: aliorum ſunt ſcripta arguenda. libro. j. capitulo. iii
Caritas libera alijs ſeruire cogit libro. i. capitulo. iiij. in fine.
Creatura: nec corporalis: nec ſpiritualis ē deus. libro. i. capitulo. i. ⁊. v.
Capacitas diſſimilis: ⁊ varium iudicium legentium de trinitate. libro. i. capitulo. iii.
Conant̄ omnes opiniones ſuas ex ſcripturis defendere. ibidem.
Contemplatione corda mundant̄. libro. i. capitulo. viii.
Contemplatio eſt merces fidei. ibidem.
Contemplatio futura erit finis oīū bonarum actionū: ⁊ requies ſempiterna: ⁊ gaudium q̄ nō auferet̄. libro. i. capitulo. x.
Contemplationē hanc p̄ſignauit magdalena ſedens ad pedes ieſu. ibidem.
Catholici tractatores: que propria eſſe ſenſerint trinitatis. libro. i. capitulo. iiii.
Cogitationis diſcretio quomodo filius patri ſit equalis: vel minor. libro. i. capitulo. xi.
Carnis aſſumptio ſiue creature: aliter fuit in filio aliter in ſpirituſancto. libro. ii. capitulo. v.
Cauſe omnes rationabilium actionum a ſumma dei voluntate deſcendūt. libro. iii. capitulo. iii.
Creature: non angelis trangreſſoribus: ſed deo ſeruiunt ad nutum. libro. iij. capitulo. viii.
Cauſe originales creaturarum corporaliū quas mundo inſeruit. libro. iii. capitulo. ix.
Cauſa ſupplicij non eſt iuſticia iudicis: ſed

meritum criminis. libro. iiii. capitulo. xii.
Consecratióibus magicis anime: nō purgantur. libro. iiii. capitulo. xii.
Carnis resurrectionem: nec sapientes potuerunt mundi cognoscere. libro. iiii. capitulo. xvi.
Cogitare modeste et sobrie debet homo cui etiam natura mentis sue inexplicata est de ſubſtantia dei. libro. v. capitulo. j.
Credimus incarnationis ſacramentum. libro. viii. capitulo. v.
Creatura: quali debeat diligi amore. libro ix. capitulo. viii.
Cognita quibus cauſis videntur amari. libro. x. capitulo. ij.
Cogitationes innoxie et que ab acie recordationis abigende ſint. libro. xi. capitulo. v.
Cogitāti facile eſt fingere ſpecies quos nō vidit ex recordatione earum quas vidit. xi. capitulo. x.
Corporales ſenſus nobis cōmunes ſunt cum pecoribus: ſed proprium eſt hominis de his que ſenſu corporis comprehendit ſecundum eternas iudicare rationes. libro. xii. capitulo. ij.
Corporales actiones rectas eſſe dicimus ſi eis regendis intellectualis mentis preſuerit. libro. xii. capitulo. iii.
Collata que ſunt credentibus in chriſti incarnatione. libro. xiii. capitulo. xvii.
Cultus dei dicitur ſapiētia hominis. libro xiiii. capitulo. .
Cognoſcibilia temporalia: quedam cognitionem noſtram perueniunt: quedam non precedunt. libro. xiiij. capitulo. x.
Caritas dei donum eſt excellentius alijs. libro. xv. capitulo. xviii.
Caritas ſola diuidit inter filios regni et perditionis. ibidem.
Creator vnus eſt pater et filius et ſpiritusſanctus: ſicut vnus deus eſt. libro. v. capitulo. xiii.
Creatura ſpiritualis: ſiue natura corporea ſimplices nō ſunt: quia nec incōmutabiles libro. vi. capitulo vi.
Creator dictorum aliorum ſiue librorum: qualis eſſe debeat. In proemio tertij libri.
D De deo opinātur aliqui. libro. j. capitulo. i.
Diuine trinitatis lectores falluntur quandoque. ibidem.
Deus nec corporalis: nec ſpiritualis creatura eſt. ibidem. et capitulo. v.
Deus ſolus eſt incōmutabilis. ibidem.
Deum intelligere incōmutabilem in creatione et miraculorum operatione eſt difficile. ibidem.
Deum intelligere indiſpoſitio impedit. ibidem.
Diſputandi ordo de diuina trinitate. libro j. capitulo. ii.
Diſcere nullus debet pigritari vbi errat. ibidem.
Deus eſt vnus ſolus verus pater et filius et ſpūſſanctus. libro. i. capitulo. vi.
Diuinitas humano viſu et corporali videri non poteſt. ibidem.
Deus nō eſt cōuerſus in hominem vt deſiſteret eſſe deus. libro. i. capitulo. vii.
Dilectores mundi ſpiritūſanctū accipere nō poſſunt. libro. i. capi. viii.
Deus in futura vita erit oīa in oībus: quia nihil ab illo aliud requiret. libro. i. capi. x.
Deus tales nos amat quales futuri ſumus: non quales ſumus. ibidem.
Differentia que fit quod filius quādoque dicit equalis patri: quandoque minor. li. i. capitulo. xi.
Deus dicit crucifixus et quare. li. i. ca. xiii
Dñs glorie dicit crucifixus. ibidem.
Dei filius ſm formā humanam dicit: ſponſus: caput eccleſie: nō dare gloriam. Sed ſecundū formā diuinā dicit principium quod loquitur primogenitus omnis creature dominus glorie: dare gloriam. ibidem.
Difficultate ſcripture enodatio. libro. i. quaſi per omnia capitula.
Diuerſum iudicium legentium et capacitas diſſimilis. libro. i. capitulo. iii.
Diſcretio cognitionis que nō patri filius ſit equalis vel minor. libro. i. capitulo. xi.
Diem et horam neſcire filium quam ſcit pater: quo modo intelligitur. libro. i. capitulo xii.
Dei apparitiones multimode: quarū alique miſſiones dicunt. libro. ii. capitulo. vii.
Dei naturam quidam viſibilem putauerūt libro. ii. capitulo. viij.
Deus trinitas an indiſcrete patribus apparuerit an aliqua pſona. libro. ij. capitulo. x.

Deus in tribus viris ab abraam adorat. libro.ij.capitulo. xi.
Deus in duobus angelis a loth domin⁹ ſpecialiter appellabatur.libro.ij. capi. xii.
Deum vidit moyſes in oreb per igneꝫ in rubo.libro.ii.capitulo. xiii.
Deum vidit iſrael in egreſſu de egypto in colūnis.libro.ij.capitulo. xiiij.
Deus an per ſubſtātiam ſuam: an per viſibilem creaturam moyſi apparuerit.libro ij.capitulo. xvi.
Daniel quomodo vidit deum.libro.ij. capitulo. xviii.
Deus an apparuerit per aſſumptā creature ſpeciem an angeli in eius ſint locum perſona.libro.iij.capitulo . j.
Dei prouidentia qua preſidet ſubiectioni ſanctorum angelorum.li.iiii.capitulo.iiij.
Dei opere adminiſtratur omnis creatura libro.iii.capitulo . v.
Deus animat omnem corporalem creaturam in vtero.libro.iii.capitulo. vi.
Dei gratia humanum genus fuit reconciliatum: vt quod perierat ſaluaretur. libro. iiij.capitulo. j.
Dei filius in forma dei ꝛ forma ſerui vna eſt perſona chriſti.libro.iiii.capitulo. viii.
Dei filius in forma ſerui patre factus ē minor: ſed in forma dei manet equalis libro. iiii.capitulo.xix.
Deus ſolus eſt eſſentia incōmutabilis. libro. v.capitulo. ij.
De eſſentia veritatis que eſt in trinitas deus: nihil corporeum neqꝫ mutabile cogitari debet.libro.viii.capitulo. ii.
Dei dilectio in hac vita eſt per fideꝫ.libro viii.capitulo. iiij.
Diligimus in ſanctis quos non vidimus animum iuſtum.libro. viii.capitulo. vi.
Dilectio vera quid ſit.libro. viii.capitulo vii.
Diligimus ex vna eadēqꝫ caritate deum: nos ꝛ proximum: deum ꝓpter ſeipſum: nos ꝛ proximuꝫ propter deum.libro.viii capitulo. viii.
Deum ſemper querere debem⁹.li.ix.c. i.
Diligi creatura qua debeat amore . libro. ix.capitulo.viii.
Dilectio rerum ſpiritualiū quō differat ab amore corporalium.libro.ix.capitulo . ix.
Duplex mentis rationalis officium: ſcꝫ ad temporalia ꝛ eterna libro.xiii . capitulo. i.
Dei iuſticia nō potētia: diabolus ſuperandus fuit.libro.xiii.capi.xiii. ꝛ capitu .xiiij.
Debitum omne p chriſtuꝫ nihil debenteꝫ ſolutum eſt libero. capitulo.xiiij.
Diabolus in quo victus ſit a chriſto.li. xiij.capitulo.xv.
De deo omnia q̄ digne dici vident. in pauciora poſſunt ꝯferri: vt nihil minus dictuꝫ intelligatur.libro.xv. capitu. v.
Doni nomen quomodo poterat intelligi i ſpū ſancto anteqꝫ daret.li. v.capitulo.xv.
De patre ꝛ filio q̄ ambo ſimul ſunt recte dicitur.libro. vi.capitulo.ii.
E Errantium circa deum triplex cauſa. libro.i.capitulo. i.
Errores falſe circa deum que ſunt. ibidē.
Error bene ꝛ recte vituperat.li.i.capi.iii.
Erratur nullibi periculoſius qꝫ in trinitate ſanctiſſima. ibidem.
Eſſe ꝓpria trinitas que ſenſerunt catholici tractatores.libro.i.capitulo iiii.
Equalis dr̄ q̄nqꝫ filius patri: quādoqꝫ minor: quō ſit intelligendum.li. i. capitu. xi.
Enodatio difficultatū ſcripture.li.i.c. xii.
Eſſentia voluntatis nunquā apparuit oculis corporalibus.libro.iii.capitulo.xi.
Eccleſie vnitas i deo eſt per geminam dilectionem.libro.iiii.capitulo.ix.
Errant qui ſibi purgationem propria pollicentur virtute.libro.iiii.capitulo. xv.
Eſſentia icōmutabilis ē ſol⁹ de⁹.li.v.c.ii.
Eſſentia dei incōmutabilis ē ꝛ ſimplex.libro.vi.capitulo. vii.
Excellentia animi ad imaginē creatoris ſui cōditi.libro.xv.capitulo.j.
Enigma ſiue tropus quid ſit.li.xv.ca. ix.
Error dicentiū filiū dei nō patri ne nature ſed volūtatis filiū eſſe.libro.xv.capitu xx.
Epilogus librorum de trinitate qd in vno quoqꝫ tractauerit.libro.xv. capitulo. iii.
Edificatio dñici corporis quadrageſimo ſexto anno.libro.iiii.capitulo. v.
Eſſentias tres nō dicimus: nec tres magnitudines.libro. v.capitulo. x.
Eſſētia dei ſimplex ꝛ icōmutabil' ē. q̄uis multiplici ſꝫ ſubſtātiā nominet.li. vi.c. vii
Eſſentia ſiue ſubſtātia quomodo intelligatur in deo vel creatura.li. vii. capitulo . v.

Errores duo ſunt qui difficillime tolerantur: preſumptio ſcilicet ⁊ preſumpte falſitatis defenſio. In proemio ſecundi libri.

f Falſe opiniones aliquorum de deo vl' circa deum. libro. i. capi. i.

Fidelium medicina eſt in eccleſia. libro. i. capi. ii.

Fructuoſius nihil inuenit ſanctiſſima trinitate. li. i. ca. iii.

Falſum aliquando placet vni: ⁊ diſplicet alteri. ibidem.

Filius non eſt pater: nec ſpiritusſanctus. libro. ca. iiii.

Filius non dicitur factus ſed genitus. libro. i. ca. xii.

Filius dei in forma dei equalis eſt patri. libro. i. ca. vii. ⁊. xi. ⁊ li. ii. ca. ii.

Filius dei in forma ſerui minor dicit̄ pr̄e. ibidem. ⁊. xi. ca. ⁊. libro. ii. ca. ii.

Filius dei deo patri natura eſt equalis: habitu minor. ibidem.

Filius dei in forma dei dicitur verbum p̄ qđ oīa facta ſunt. ibidem. ⁊. xi. ⁊. xii.

Fideles dicunt regnum xp̄i. li. i. ca. x.

Filius nunc equalis: nunc minor patre q̄ modo ſit intelligendum. libro. i. ca. xi.

Filius dei ſm̄ formam dei dicitur principium qđ loquitur primogenitus omnis creature: dn̄s glorie. dans gloriaʒ. libro. i. capitu. xii.

Sed ſecundum formaʒ humanaʒ dicitur ſponſus: caput eccleſie. ibidem.

Filius dei qua ſubiectione ſubiciendus ē patri. libro. i. ca. viii.

Filius quomodo tradet regnum patri. libro. i. capi. x.

Filius quomodo cognoſcat̄ patri equalis vel minor. libro. i. ca. xi.

Filius qua ratione dicatur neſcire diem ⁊ horam quam ſcit pater. li. i. ca. xii.

Filius glorificat patrem. li. ii. ca. iiij.

Filius dicit̄ minus: pater nuſq̄ dicit̄ miſſus: filius quo ſit miſſus ſpiritusſanctus q̄ ſit miſſus. ibidem.

Filiꝰ nō ſolū a pr̄e ſʒ ⁊ a ſeipſo miſſus dr̄. Dicit̄ etiā miſſus a ſpūſſctō. ibidē. ⁊. c. v.

Forma ſerui accepta dicit̄: vt maneret incōmutabilis forma dei. li. ii. ca. iiii.

Filij miſſio aut ſpūſſancti quō ſit intelligē da. libro. ii. capi. v.

Filius dei dr̄ deus ⁊ hō: ſʒ ſpūſſanctus nō dr̄ deus ⁊ colūba vl' deus ⁊ ignis. ibidē.

Filius dei dr̄ agnus dei ibidē.

Filiuʒ quidam etiā ante carnis aſſumptionē mortaleʒ dicere voluerunt. li. ii. ca. ix.

Faciliter mali ſpūs ludificant homines. libro. iiii. capi. xi.

Futuroꝝ ordinē nec ſapientes ſcire potuerunt q̄uis vaticinia habere viderentur. libro. iiii. capi. xvi.

Fides valet ad cognitionē ⁊ ad dilectionēʒ dei. libro. viii. capi. ix.

Finis volūtatis quo cognoſcit ſi recta an praua cupiamus. li. xi. capi. vi.

Facile eſt cogitāti fingere ſpēs quas non vidit ex recordatione earum quas vidit. libro. xi. capi. x.

Fidem habentes fideles vocantur. libro. xiii. capi. ii.

Fides licet per ſenſum corporis mente ſit cōcepta: nihil tamen inuenitur habere corporeum. ibidem.

Fides recta via eſt ad veram beatitudinē libro. xiii. capi. vi.

Fides totum hominē imortalē futurū qui ꝯſtat ex anima ⁊ corpore vere beatū diuina auctoritate promittit. libro. xiii. capitu. ix.

Fides neceſſaria eſt: vt beatitudinē conſequamur. libro. xiii. capitu. xx.

Fides licʒ ad eterna perducat temporalis tamen eſt. libro. xiiii. capitu. ii.

Fides cum ad eterna perduxerit ceſſabit. ibidem.

Fides recta quaʒ beatos faciat. libro. xv. capitu. xxv.

Futura vita qualis erit. ibidem.

Filii dei generatione ⁊ ſpiritusſancti proceſſione. libro. xv. capitu. xxvii.

Fides qua credimus temporaliter geſta: ⁊ veritas que reddet eterna. libro. iiii. capitu. xviii.

g Gaudium plenum eſt frui trinitate. libro. i. capitu. viii.

Geſta diuinitus in mōte ſyna. corā moyſe libro. ii. capitu. xv.

Gratia dei genus humanum fuit reconciliatuʒ: vt quod perierat ſaluaretur. libro. iiii. capi. i.

Geniti ſiue vnigeniti appellatio i deo nō indicat diuerſitatem ſubſtantiarum. libro.

v. capitu. iij.

Genus humanū iuſto dei iudicio traditū eſt in poteſtatem diaboli. libro. xiii. capi. xij.

h Humano viſu ⁊ corporali deus ſiue diuinitas videri non poteſt. libro. j. capitu. vi.

Homo non eſt mutatus in deum vt deſiſteret eſſe creatura. libro. j. capitu. vii.

Homo cui natura mentis ſue inexplicabilis eſt modeſte ⁊ ſobrie cogitare dꝫ de ſubſtantia dei. libro. v. capi. j

Homo credit quod non videt: ⁊ ſperat: ⁊ amat quod credit. libro. viii. capi. iiij.

Homo non ad vnius trinitatis perſone: ſed ad totius trinitatis imaginem eſt creatus. libro. xii. capi. vi.

Humana temptatio que fit. libro. xii. capitulo. x.

Homo quibus medijs ab imagine dei labitur in ſimilitudinem pecoris. libro. xii. capitulo. xi.

Hominem futurum totuꝫ corpore ⁊ anima immortalem ⁊ beatum chriſtus atteſtatur. libro. xiii. capi. ix.

Humanum genus iuſto dei iudicio traditum eſt in poteſtate diaboli. libro. xiii. capitulo. xii.

Hylarij ſancti ſententia de trinitate. libro vi. capitu. x.

i Ingenii viuacitate trinitatem indagantes errant. libro. i. ca. j.

Incommutabilis deus ſolus eſt. ibidem.

Indiſpoſitio intelligendi deum. ibidem.

In eccleſia eſt medicina fidelium. libro. i. capi. ij.

Inordinata temeritas impedit cognitionem trinitatis. ibidem.

Judicium varium ⁊ capacitas diſſimilis legentium de trinitate. libro. i. capitulo. iij.

Inſeparabili eqnalitate pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus vnitatem inſinuant. libro. j. capitu. iiij.

Incarnatio facta eſt in tempore ex virgine libro. i. capitu. v.

Interrogātes de trinitate quibus mouentur queſtionibus. ibidem.

In forma ſerui filius dei dicitur factus. libro. j. ca. vij.

In forma dei filius dei fecit hominem. ibidem.

In forma ſerui factus eſt homo. ibidem.

Inſeparabilis eſt operatio patris ⁊ filij: ⁊ ſpiritusſancti. libro. j. capi. viii.

Judicabit ieſus finaliter poteſtate diuina. libro. i. ca. xiii.

Judicem viuorum ⁊ mortuoruꝫ videbūt boni ⁊ mali. ibidem.

Immortalem ſolum patrem aliqui dicere voluerunt. libro. ii. capitu. ix.

Incarnatio facta eſt vt participes diuinitatis eſſe poſſimus. libro. iiii. cap. ii.

Impij etiam aliquando futura poſſunt p̄ſcire. libro. iiii. capi. xvii.

Incarnationis ſacramentum credimus. libro. viii. capi. v.

Juſtum diligimus ex eo ꝙ eum iuſte viuiſſe intelligimus. libro. viii. capi. ix.

In ſanguine filij iuſtificati ſumus. libro. xiii. capi. xi. ⁊ capi. xiiij.

Juſto dei iudicio humanum genus traditum eſt in diaboli. libro. xiii. capitu. xii.

Juſticia dei nō potentia diabolus ſuperādus fuit. libro. xiii. capi. xiii.

In incarnatiōe chriſti multa ſūt que ſuperbis diſplicent. libro. xiii. capi. xvii.

Inſeparabilitas trinitatis. libro. xv. capitulo. xxiii.

Interualla temporuꝫ diuine trinitatis nulla ſunt. libro. xv. capi. xxvi.

Ingenitus qui pater dicitur an poſſit inter illa accipi que ad ſeipſum ⁊ ſubſtantialiter dicuntur. libro. v. capitulo. vi.

l Egentium diuerſum iudicium: et capacitas diſſimilis. libro. j. capitulo. iii.

Legentes de trinitate quandoqꝫ falluntur libro. i. capi. i.

Loquebatur apoſtolus aliquibus tanquā carnalibus ⁊ minus perfectis. ibidem.

Laborioſius nihil queritur ſanctiſſima trinitate. libro. j. capi. iii.

Libros plures fieri diuerſo ſtilo vtile eſt non diuerſa fide. ibidem.

Laudatur minus recte veritas vituperat

ibidem.
Loquebatur abraã tribus viris quaſi deo libro.ii.capitulo.xi.
Ludificãt faciliter ſpiritus mali homines libro.iiii.capi.xi.
Locutio negatiua in quibus valeat in qua quid aliquid non ſit oſtenditur.libro.v.capitulo.vii.
m Edicina fidelium eſt in eccleſia.libro.i.capitulo.ii.
Mundi dilectores ſpiritumſanctum accipere non poſſunt.libro.i.capitulo.viii.
Manſionem cum dilectis non ſolum pater vel filius: ſed etiam ſpiritusſanctus facit.libro.i.capi.ix.& quid ſit: ad eũ veniemus & manſionem apud eum faciemus. ibidem.
Maria magdalena ſedens ad pedes ieſu futuram preſignauit contemplationẽ que erit in patria nec auferetur.libro.i.capitulo.x.
Martha actiones preſentis vite preſignauit.ibidem.
Mali in iudicio videbunt iudicem viuorum & mortuorum.libro.i.capi.xiii.
Miſſio filij vel ſpiritusſancti quomodo ſit intelligenda.libro.ii.capilo.v.
Moyſi ex perſona domini ieſu chriſti dicta ſunt: ponam te ſuper petram & auferam manum meam & poſteriora mea videbis. libro.ii.capi.xvii.
Mutationes creature ſiue cõſuetudinarie ſiue inſolite nõ fiunt extra poteſtatem ac potentiã creatoris.libro.iii.capi.ii.
Multa mira opere dei ordini conſuetudinis inſeruntur.libro.iii.capi.v.
Miracula que fiũt magicis artibus.libro iii.capi.vii.
Mediator vite eſt chriſtus.libro.iiii.capitulo.x.
Mediator mortis eſt diabolus.ibidem.
Mors chriſti non fuit noſtre neceſſitatis: ſed ſue voluntatis atq; poteſtatis.libro.iiii capitulo.xiii.
Miſſione in forma ſerui filius factus preeſt minor: ſed forma dei manet eq̃lis.libro iiii.capitulo.xix.
Miſſum a patre filium & manere coequalem & coeternum &c.ſi impedit.libro.iiii.capitulo.xx.
Modeſte & ſobrie debet homo cui etiã natura mentis ſue inexplicabilis eſt de ſubſtãtia dei cogitare.libro.v.capitulo.i.
Magnitudo indifferens eſt in trinitate.libro.viii.capitulo.i.
Mens rerum corporearum noticias per ſenſus corporis colligit.libro.ix.capitulo.iii.ſed rerum incorporearum p ſemetipſam ibidem.
Mens ſeipſam per ſemetipſam cognoſcit ibidem.
Mens que ſe non nouit.ſe nõ amat.ibidem.
Mens & amor & noticia hec tria vnũ ſunt libro.ix.capitulo.iiii.
Mẽs & amor & noticia & ſingula in ſe manent & omnia in omnibus.libro.ix.capitulo.v.
Mens qua noticia non ſolum ſe: ſed etiam alias poſſit noſcere mentes.libro.ix.capitulo.vi.
Mens quod ſcit tota ſcit.li.x.capitulo.iii.
Mens an ſibi ſit incognita cum ſe querit. ibidem.
Mentis propria que ignorare non poteſt libro.x.capitulo.iiii.
Mens ordinari debet ſub eo cui ſubdenda eſt: & ſupra ea quibus preponenda eſt. libro.x.capitulo.v.
Mens in quibus ſe noſcere debet & a quibus abſtinere. ibidem.
Mens ſe cogitans in quibus poſſit errare.libro.x.capitulo.vi.
Mentis opiniones diuerſorum quid ſit. libro.x.capitulo.vii.
Mẽs ſe querẽs ſcire nihil de ſe corporeũ debet cogitare.libro.x.capitulo.viii.
Mens quomodo cognoſcit ſeipſam.libro x.capitulo.ix.
Mens ſe ſcire cupiens nihil eorum de ſe opinari debet de quibus ſcit eſſe dubitandum.libro.x.capitulo.x.
Mens in ſe habet memoriam intelligentiam & voluntatem velut imaginem quandam trinitatis.libro.x.capitulo.xi.
Multiplicationes trinitatis que ex recordatione pariuntur.libro.xi.capitulo.viii.
Menſure numeri & ponderis ſimilitudo in memoria & viſione & voluntate apparet libro.xi.capitulo.xi.

Mentis differentia inclinata ad tempora
lia ⁊ contemplando eterna. libꝛo. xii. c. iiii.
Mulier nō dicitur imago dei quomodo i
telligitur. libꝛo. xij. ca. vij.
Mens quibus medijs retrahitur a cōtem
platione eternoꝛum. libꝛo. xij. ca. viii.
Mens ad amoꝛē tempoꝛalium tracta cō
paratur pꝛeuaricationi pꝛimoꝛum paren/
tum. libꝛo. xij. ca. xij.
Mentem quidam dixerunt in perſona vi
ri accipiendū. ſenſum vero coꝛpoꝛis in p/
ſona mulieris quid ſit ſentiendum. libꝛo.
xij. ca. xiij.
Mentis rationalis duplex officium. ſcili/
cet ad tempoꝛalia ⁊ eterna. libꝛo. xiij. ca. j.
Modus incarnationis pꝛo noſtra redē/
ptione cōuentior fuit. libꝛo. xiii. ca. x.
Moꝛs carnis ꝗ̄uis de peccato pꝛimi ho/
minis oꝛiginaliter venerit tamen bonus
eius vſus glorioſiſſimos martyres fecit.
libꝛo. xiij. ca. xvi.
Mens hominis ſibimet ſine cogitatione
conſpicua eſſe non poteſt. libꝛo. xiiij. capi
tulo. vi.
Mens humana licet non ſit eius nature
cuius eſt deus. imago tamen eius inqui/
renda eſt. libꝛo. xiiij. capi. viii.
Mentis pꝛincipale quid ſit in quo ſintuen
da eſt imago ſumme trinitatis. libꝛo. xiiii.
capi. viij.
Memoꝛia pꝛeteritaꝝ rerum: an ſemper
ſit: an etiam pꝛ̄ſentiuꝫ. li. xiiij. ca. xi.
Mens rationalis qua facultate obtineat:
vt ſemp in eo dei imago reſplēdeat. libꝛo.
xiiij. capi. xii.
Mentis natura ſemp capax eſt reminiſcē
tie in deū. libꝛo. xiiij. ca. xiij.
Mens etiā praua: nec caret memoꝛia ſui:
nec cognitione nec amoꝛe. li. xiiij. ca. xiiij.
Mens humana mutabilis eſt qua ſit vt ſi
cut miſera facta eſt ex btā: ita beata eſſe poſ
ſit ex miſera. li. xiiij. ca. xv.
Mentem facit miſerā peccatū ſuuꝫ ⁊ iuſti
cia domini ſui. li. xiiij. ca. xv.
Menteꝫ facit beatā meritum ſuum ⁊ pꝛe/
mium dn̄i ſui. ibidem.
Mentis refoꝛmatio vl renouatio ad ima
gineꝫ dei. libꝛo. xiiii. capi. xvi.
Mens ſiue animus excellit alia animalia
rōne vel intelligentia. li. xv. ca. j.
Magnitudo vera eſt cuius participatio/
ne magna ſunt quecunqꝫ magna ſunt. li/
bꝛo. v. ca. x.
n Eſcire diem neqꝫ hoꝛam quomodo i
telligatur. li. j. capi. xij.
Neſcire qs dicit quod occultat. ibidem.
Nemo bonus niſi ſolus deus quomodo
intelligit. li. j. ca. xiij.
Neſcire diem ⁊ hoꝛā filiū quā ſcit pater q̄/
modo intelligit. libꝛo. j. ca. xij.
Natura ⁊ ſcriptura ꝓponunt vt in eis de⁹
querat ⁊ diligat. li. ij. ca. j.
Naturā dei quidam viſibilem putauerūt.
libꝛo. ij. capi. viij.
Nihil coꝛpoꝛeuꝫ neqꝫ mutabile cogitare
debet de eſſentia veritatis que eſt trinitas
deus libꝛo. viij. ca. ii.
Noticia q̄ mens nō ſolū ſe: ſed etiaꝫ alias
mētes noſcere poſſit. li. ix. ca. vi.
Nemo volēs aliqd facit qđ nō pꝛius i coꝛ
de dixerit. li. ix. ca. vij.
Nomē doni quomodo in ſpiritu ſancto po
terat intelligi anteq̄ꝫ daretur. li. vi. ca. xv.
o Pinantiuꝫ de deo triplex cauſa erro
ris. lib. j. ca. j.
Opiniones falſe de deo. li. j. ca. j.
Opinantes deum candidum vel rubicū/
dum ⁊ hm̄ōi: falluntᷣ ſiue errant. ibidem.
Oꝛdo diſputandi de trinitate. li. j. ca. ij.
Opiniones ſuas ex ſcripturis oēs conan
tur defendere ſanctis. libꝛo. j. ca. iij.
Opus agredi debet i nomine domini. ibi
dem. in fine.
Optima pars ⁊ que non auferetur eſt cō
templatio futura. libꝛo. j. capi. x.
Omnia que habet pater non ſolum ſunt
filij: ſed ⁊ ſpiritusſancti. libꝛo. ij. capitu.
iiij.
Oꝛdo tempoꝛum in eterna dei ſapientia ſi
ne tempoꝛe eſt. ibidem.
Opere dei omnis creatura adminiſtratᷣ.
libꝛo. iij. ca. v.
Oꝛiginales cauſe creaturarum coꝛpoꝛa/
ralium quas mundo inſeruit. libꝛo. iij. ca
pitu. ix.
Opiniones diuerſoꝛum de mente loquen
tium. libꝛo. x. capitu. vii.
Opinio eoꝛum qui trinitatem cōiugio ma
ris ⁊ femine ⁊ eoꝛum pꝛoli comparent. li/
bꝛo. xii. ca. v.

Opinio platonis de aiabus.li.xij.ca.xv.
Originale pctm vn sūpsit exordiū.li.xiij.
Obediētie exēplū.li.xiij.ca.xvij. /ca.xij
p Ater ⁊ filius ⁊ spūſſāct⁹ sūt vn⁹ deus vni⁹ ſubē ſiue eēntie.li.j.ca.ij.⁊ c.vj
Propa eē trinitatꝭ que ſenſerint catholici tractatores.li.j.ca.iiij.
Pater nō eſt filius nec ſpūſſantus.ibidē
Paī maior ē filio q̄ ad formā ſui.li.i.c.8
Preſūptio difficlter patiē i errore boiꝫ.li.
Preſūtiōis oſſenſio ſitr.ibidē. /ii.ca.i
Perſone filii dei ⁊ filii bois vnitas: ſiue i glōria: ſiue i bumilitate gd ſit.li.i.ca.xiii.
Pater glorificat filium.li.ii.ca.iiii.
Pater nuſq̄ꝫ diciē miſſus.li.ij.ca.iiij.
Pater eē nō pōt ſine v̄bo ⁊ ſpūſcō.ibidē.
Patris ⁊ filij vna eſt voluntas ⁊ inſepara bilis operatio.ibidem.
Pater nō eſt maior ſpūſancto.li.ij.ca.vi.
Paī cur nō diciē miſſus i corpalib⁹ ſpecie bus vt rubro ⁊ ſimilibus ibidem.
Patrem ſolum imortalem aliqui putaue rūt.li.ij.ca.ix.
Per poſteriora dei: caro xp̄i q̄ natus mor tuus ⁊ reſurrexit intelligiē.li.ij.ca.xvii.
Prouidentia dei qua p̄ſidet ſubiectiōi ſan ctoꝝ angeloꝝ.li.iii.ca.iiii.
Particeps diuinitatꝭ p icarnationē poſſu
Prefiguratiōes ⁊ ſig /m⁹ eē.li.iiii.c.ii. na p̄ceſſerūt aduentū xp̄i.li.iiii.ca.vii.
Purgationē propria ſibi virtute pollicen tur.li.iiii.ca.xv.
Perſone tres qua neceſſitate i trinitete di cuntur.li.v.ca.ix.
Perſona ſingula queq̄ꝫ nō eſt minus quā ipſa trinitas ſimul.li.viij.ca.j.
Peccatū extra corpus gd ſit.li.xii.ca.x.
Pħus amator ſapientie diciē: li.xiiii.ca.i.
Pater q genit⁹ dr̄ ā poſſit inter illa accipi q̄ ad ſeipꝫ ⁊ ſubſtātialiter dn̄r.li.xv.c.vi.
Pricipiū quō ſit pater ad filiū ⁊ pater: ⁊ fi lius ad ſpiritūſanctū.li.v.ca.xiiii.
Pares in q̄cūq̄ꝫ virtute nō poſſe in ceterꝭ eē diſſimiles.⁊ ſi h̄ i humanis incorpabi lius in ſantiſſima trinitate.li.vi.ca.iiii.
q Uerere nullus dꝫ pigritari.li.i.ca.ii.
Queritur nibil laborioſius ſancta tri nitate.li.i.ca.iii.
Queſtiones qbus mouentur de trinitate i terrogātes.li.i.ca.v.
Quali ſubiectioni filius ſubiciendus eſt pa tri.li.i.ca.viii.
r Egnū tradet filius patri nō ſe inde ſe pando nec ſpiritūſſanctū.li.i.ca.x.
Regnū xp̄i diciē fideles q̄s redeīt.li.i.c.x.
Regule ſꝫ q̄s ſcripta loqē d pr̄e ⁊ filio.li.
Refrexit dn̄s triduo.li.iiij.c.vi. /ii.c.i.
Rōnalis mētꝭ duplex officiū.li.xiii.ca.i.
Redēptiōis mod⁹ vt hoiē aſſumeret cō uenientior fuit.li.xiii.ca.x.
Recōciliati ſum⁹ p mōtē filij ei⁹.li.xiii.c.xi
Reminiſcentie dei capax ſemper eſt men tis natura.li.xiiij.ca.xiii.
Relatiue dici nō ſb̄ſtātialr gcgd vꝭ paē aut filius aut ſpūſſātus ꝓpē noiaē.li.v.ca.xi
Relatiue que ad inuicem referri nequeūt cum tamen relatiua ſint.li.v.ca.xii.
Relatie appl'atiōes q̄ nō ad deū: ſꝫ ad crea turam referenda ſunt quia deo nihil accid dit.li.v.ca.xvi.
Relatiue gcgd nō de deo: ſꝫ ad ſeipſum re cte dicitur. vtrum cuilibet perſone in tri nitate ꝯueniat.li.vii.ca.i.
Relatiua nō eſſe ea que patris ⁊ filij eſſen tiam ſignificant.li.vii.ca.ii.
ſ Ummū bonū eſt deus trinitas: qd ſo luꝫ purgatis cernitur mētib⁹.li.i.c.ii.
Scripta alioꝝ caritate ⁊ veritate arguen da ſunt.li.i.ca.iii.
Snia nō ē bona q̄ꝫ veritas vitupat.ibidē.
Spūſſcūs nō ē pater nec filius.li.i.ca.iiii.
Seruire aliјs cogit caritas libera.ibidem.
Spūſſanctus non eſt creatura.li.i.ca.vi.
Soli deo ſeruiendū eſt.li.i.ca.vi.
Spūſſanctus nec maior: nec minor eſt pr̄e ⁊ filio.li.i.ca.viij.
Subtractio humanitatis per aſcenſionem vtilis fuit fidelibus.li.i.ca.ix.
Scriptura per quas loquiē regulas de pa tre ⁊ filio.li.ii.ca.i.
Scriptura ⁊ natura p̄ponūē vt deus in eis queratur ⁊ diligatur.li.ii.ca.i.
Spūſſanctus nō eſt minor patre q̄ꝫuis ab ipſo ꝓcedat.li.ii.ca.iii.
Spūſſcūs nec diciē genit⁹: nec fili⁹.ibidē.
Spiritusſanctus glorificat filiū.li.ii.c.iiii.
Spūſſanctus nō ē minor patre.li.ii.c.vi.
Spūſſacūs incorporalibus ſpēbus legis ⁊ ꝓpbaꝝ intelligebatur.ibidem.
Significatiōes dei voluntatem manifeſtā tes: ſiue per āgelos: ſiue per homines mi niſtrentur.li.iii.ca.x.

Signa ⁊ p̄figurationes p̄ceſſerunt aduentum xp̄i.li.iiii.ca.vii.
Spiritus imundi faciliter ludificāt hoīes.li.iiii.ca.xi.
Sacrificiū verum atq̄ perfectū xp̄s ꝓ nobis effectus eſt.li.iiij.ca.xiiii.
Spirituſſancti ſenſibilis demonſtratio in columba: ſiue linguis igneis conſubſtātialem patri ⁊ filio eum fore non negat.libr.iiij.ca.xxi.
Spirituſſancti vnitas cum patre ⁊ filio.libro.vi.c.v.
Summuꝫ verum ⁊ vnum bonum eſt deus: in quo viuimus mouemur ⁊ ſumus.libro.viii.ca iii.
Studium diſcere amantium quod ignorāt quale ſit.li.x.ca.j.
Studioſus q̄libet nō amat incognita: ſꝫ ardētiſſimo appetitu iſtat ſcire qđ neſcit.li.x.ca.ii.
Sapientia ⁊ ſcientia dei ad que officia propria dentur.li.xii.ca.xiiij.
Sapientia ⁊ ſcientia noſtra chriſtus eſt.li.xiii.ca.xix.
Sapientia eſt rerum humanaruꝫ diuinarumq̄ ſcientia.li.xiiij.ca.i.
Sapientia vera hominis que ſit.ibidem.
Summum bonum ſemper inueniendum queritur ⁊ querendum inuenitur.libro.xv.capi.ij.
Summum bonum querit᷑: vt inueniatur dulcius.⁊ inuenitur vt queratur auidius.libro.xv.ca.ij.
Sūma trinitas in quoꝝ reꝝ ꝯtēplatione inquirenda ſit.li.xv.ca.iiii.
Speculum in quo per imaginem trinitas vtcunq̄ intellecta conſpicitur.libro.xv.capi.viii.
Similitudinis dei ⁊ eaꝝ que in natura ſūt mentis differentia.li.xv.ca.xii.
Similitudo ⁊ equalis patris dei ⁊ vnigeniti eius conſubſtantialis ⁊ coeterni.libro.xv.ca.xiiii.
Sp̄ūſſanctus nec patris ſolius: nec filij ſolius: ſed cōem qua inuiceꝫ diligūt inſinuat caritatem.li.xv.ca.xvii.
Sp̄ūſſanctus caritatis noīe intelligit᷑: aūn quelibet pſona caritas dicit᷑: nō tñ tres: ſed vna caritas.li.xv.ca.xvii.
Spirituſſanctus equalis patri ⁊ filio accipitur.ibidem.
Spirituſſanctus donuꝫ dei dicitur: ⁊ quomodo.libro.xv.capi.xviii.qua ratiōe.ibidem.ca.xix.
Similitudines diuine trinitatis q̄ in imagine: vtcunq̄ reperiri potuerūt.libro.xv.ca.xxi.
Spirituſſancti proceſſione ⁊ filii generatōne.li.xv.ca.xxvii.
Saluatoris ſimpluꝫ ad noſtrū ꝯcurrit ⁊ cōgruit duplum.li.iiii.ca.iii.
Simpli ratio ad duplum quomodo eſt per numerum terminariuꝫ atq̄ ſenarium.lib.iiii.capi.iiij.
Sapientia an ſit a deo genita vel creata.li.vi.ca.iii.
Subſtantia ſiue eſſentia quomodo intelligatur.li.vij.ca.v.
T Rinitas ſumma in quarum rerum cōtemplatione inquirenda.ſit.li.xv.ca.iii.
Trinitas que in imagine eſt: quō differt a trinitate que deus eſt.li.xv.ca.vii.
Trinitatis diuine ſimilitudines que i imagine: vtcunq̄ reperiri potuerunt.lib.xv.ca.xxi.
Trinitatis inſeparabilitas.li.xv.ca.xxiii.
Trinitas in vnitate ⁊ vnitas in trinitate inſeparabilis: quomodo ſit.ibidem.
Trinitatis diuine nulla ſunt interualla temporum.li.xv.ca.xxvi.
Trinitatem dicimus non tria principia: ſꝫ vnum eſſe principium.li.v.ca.xiii.
Trinitatem deitatis nullo modo triplicem eſſe dicere debemus.li.vi.ca.viii.
Trinitatem quomodo greci expreſſerint: ⁊ quomodo latini.li.vii.ca.iiij.
Tres perſone vnius eſſentie quomodo intelligatur.li.vii.ca.vi.
Temeritas inordinata impedit cogitatiōeꝫ trinitatis.li.i.ca.ii.
Triplex cauſa erroris de deo vel circa deū.li.i.ca.i.
Trinitatem legentes fallunt᷑: quādoq̄ peruerſo amore rationis.ibidem.
Trinitatem indigare volentes viuacitate ingenij: vel adiutorio artis ⁊ huiuſmodi errant.ibidem.
Trinitatis diuine diſputandi ordo.lib.j.

ca. ii.
Trinitatas eſt vnus ſolus ꝛ verus deus. ibidem.
Trinitas eſt ſummum bonum quod ſoluꝫ purgatis cernitur mentibus. ibidem.
Trinitatis cognitio haberi poteſt per pietatem ꝛ non temeritatem. ibidem.
Trinitate nihil queritur laborioſi⁹ nec alicubi erratur periculoſius: ꝛ nihil poſſidet fructuoſius. li. i. ca. iii.
Trinitas pater ꝛ filius ꝛ ſpirituſſanctus: inſeparabili equalitate inſinuant vnitatem tem. li. i ca. iiii.
Trinitas non eſt dij: ſed vnus deus. ibidem.
Trinitas non eſt nata de virgine: nec paſſa: nec crucifixa: nec reſurrexit: vel aſcẽdit: ſed filius. ibidem.
Trinitas non apparuit in ſpecie columbe vel deſcendit ſuper baptizatum chriſtum: neqꝫ in ſono: neqꝫ in linguis igneis in die pentecoſtes ſuper diſcipulos: ſed tãtum ſpirituſſanctus. ibidem.
Triuitas non dixit: tu es filius meus dilectus: cum baptizaretur chriſtus: in transfiguratione: ſed pater tãtum. ibidem.
Trinitatis perſone inſeparabiles ſunt. ibidem.
Trinitatis perſone inſeparabiliter operantur: ꝛ quomodo hoc itelligitur. ibidem.
Trinitatem querẽtes quibus mouent queſtionibus. li. i. ca. v.
Trinitate frui eſt gaudium plenum. li. i. ca. viii.
De trinitate quedam dicuntur ſeparatim non tamen alius ſeparatis intelligitur. li. i. ca. ix.
Tactus finem facit notionis. ibidem.
Trinitatis quamlibet perſonam ſic conuenit nominari: vt ꝛ alie intelligantur. li. i. ca. x.
Tradere filium patri regnũ quid ſit ꝛ quomodo intelligatur. ibidem.
Temporum ordo in eterna dei ſapientia ſine tempore eſt. li. ii. ca. iiii.
Trinitas de⁹: an indiſcrete apparuerit patribus: an aliqua perſona. li. ii. ca. x.
Trinitatis eſſentia nunquã oculis corporalibus apparuit: ſed per ſubiectam creaturã ſignificauit quod voluit. li. iii. ca. xi.
Triduo dominus reſurrexit. li. iii. ca. vi.
Trinitatem patris ꝛ filij: ꝛ ſpirituſſancti vnius eiuſdem ſubſtantie deum creatoreꝫ omnipotenteꝫ inſeparabiliter dicimus operari. li. iiii. ca. xxi.
Trinitas ipſa ſimul nõ eſt plus ꝙ queqꝫ ꝑſona. li. viii. ca. i.
Trinitatem querere debemus non quamlibet: ſed eam que deus eſt. li. ix. ca. i.
Trinitas que ex cogitantis memoria naſcitur. li. xi. ca. vij.
Trinitatis multiplicationes que ex recordatione patiuntur. li. xi. ca. viii.
Trinitatum in quolibet genere voluntas nec parens inuenitur eſſe nec proles. libro xi. capitu. ix.
Trinitatem coniugio maris ꝛ femine ꝛ eorum proli comparantes quomodo errent. lib. xii. capi. v.
Temptatio humana que ſit. li. xii. ca. x.
Temporalia cognoſcibilia quedam cognitionem noſtram preueniunt quedam non precedũt. li. xiiii. ca. x.
V Nitas eſſentie in trinitate querenda ẽ li. i. ca. iii.
Vtile eſt fieri plures libros diuerſo ſtilo ñ diuerſa fide. ibidem.
Vnitatem inſinuant. pater ꝛ filius ſpirituſſanctus inſeparabili equalitate. libro. i. capi. iiij.
Vnus eſt deus ſolus ꝛ verus pater ꝛ fili⁹ ꝛ ſpũſſanctus. li. j. ca. vi.
Viſu hũano ꝛ corpali deus videri non poteſt. li. j. ca. vi.
Viſio huius temporis quaſi per ſpeculuꝫ. li. j. capi. viij.
Viſio futura erit facie ad faciẽ. ibidem.
Vita eťna eſt cognoſcere prẽꝫ ꝛ filiũ ꝛ ſpm̃ ſanctumꝫ ibidem.
Videns filium videt etiam patrem. ibidem.
Vtile fuit credentibus vt chriſtus aſcẽdẽdo formaꝫ ſerui ſubtraheret eorum aſpectibus. li. j. ca. ix.
Viſio dei eſt finis omniuꝫ bonaruꝫ actionũ requies ſempiterna ꝛ gaudiũ quod nũꝙ auferet. li. j. ca. x.
Vnaqueqꝫ perſona in trinitate ſicut eſt nominanda: vt ꝛ alie illic intelligantur. ibidem.

Unigenit⁹ dei filiꝰ minor dr̃ pr̃e pp formā ſerui q in forma dei eſt equalis.li.j.ca.vij.
Utile fuit fidelibus xp̃m corporaliter aſcē dere.li.j.ca.ix.
Unitas perſone filij dei ⁊ filij hoīs ſiue in gl̃ia ſiue in hūmilitate qd ſit.li.j.ca.xiij.
Uoluntas vna eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſācti. ⁊ inſeparabilis operatio.li.ij.ca.iiij.
Uidit iſraēl deū in colūna nubis ⁊ ignis. li.ij.ca.xiiij.
Uite mediator eſt xp̃us.li.iiij.ca.x.
Unitas ſpũſſci cū pr̃e ⁊ filio.li.vi.ca.v.
Uera dilectio quid ſit.li.viij.ca.vij.
Uerbū amore cōcipit̃.li.ix.ca.vij.
Uerbū mēte ex et̃na ꝯcipit̃ v̾itate.ibidez.
Uoluntatis finis quo cognoſcit̃ ſi recta an praua cupiamus.li.xi.ca.vi.
Uir imago dei dicit̃ ⁊ nō mulier quō intel ligitur.li.xij.ca.vij.
Uolūtatē ſinguli hn̄t ꝓpriā: pn̄t tn̄ oēs ſi indicataȝ habere cōmunem.li.xiij.ca.iij.
Uia ad verā btitudinē ē p fidē.li.xiij.c.7
Uita anime eſt vita beata.li.xiiij.ca.iiii.
Uirtutes que deſinant eſſe cū ad eterna p/ duxerint.li.xiiii.ca.ix.
Uerbū qḋ ē i cogitatōe mēt̾ hūane ad agni tionē v̾bi qḋ ē deus aliq̃lit̃ adducit.li.xv.
Uerbū hoīs maniſeſtat̃ p vocē: ita verbuȝ dei p carnē.li.xv.ca.xi. /ca.x.
Uerbū veꝝ gignit̃ cū qḋ ſcimus loqmur. li.xv.ca.xii.
Uerbi dei incōmutabilis ⁊ nr̃i cōmutabil̾ diſſimilitudo.li.xv.ca.xv.
Uolubilitas cogitationis in deo credenda non eſt.li.xv.ca.xvi.
Uita futura qualis erit.li.xv.ca.xxv.
Unitas filij cum patre ⁊ noſtra inuiceȝ no biſcum.li.vi.ca.iii.
x. p̃ȝ dicē ſi cē deū veꝝ: aut ſi vnū cū pr̃e ⁊ ſolū: aut nō imortalē errat.li.i.c.v.
Xp̃us eiuſdē ſubſtantie eſt cū patre.ibidē.
Xp̃us dicitur petra.li.ii.ca.v.
Xp̃s ſignificat lapidē quē iacob erexit ibidē.
Xp̃s ſignificat iſaac portantem ligna ad ſe immolandum.ibidem.
Xp̃us pro nobis effectus eſt veꝝ ⁊ perfe/ ctuȝ ſacrificium.li.iii.ca.xiiii.
Xp̃m dei v̾tutem ⁊ dei ſapientiā dicit apo ſtolus quid ſit.li.vi.ca.i.
Xp̃s vicit natus ex virgine.li.xiii.ca.xviij
Xp̃us in ſe hȝ theſaurum ſapientie ⁊ ſcien/ tie.li.xiii.ca.xix.
i. Idolatre dicuntur q idolis latriaȝ ex/ hiberēt.li.j.ca.vi.
Imaginē quādā trinitat̾ i mēte repir̃ poſ ſumus quantū ad memoriā intelligentiam ⁊ voluntatem.li.x.ca.xi.
Imago trinitatis q̄ri etiā pōt in his q̄ ani/ ma ex corporis ſenſibus ꝯcipit.li.x.ca.xii.
Imago ſiue veſtigiū trinitat̾ i eo ēt qḋ ima go dei ñ ē.id ē exteriori hoīe q̄renda.li.xi.
Imago talis exterior ꝯſiderari pōt in qnqȝ ſenſibus: ⁊ p̄ncipaliter in viſibili ⁊ vidente ⁊ viſiōe.li.xi.ca.ii. /ca.j.
Imago viſoꝝ memoria retinet̃.li.xi.c.iii.
Imagines q̄s cogitatiōis itueť acies i phā taſia quā memoria ꝯcepit.li.xi.ca.iiii.
Imago dei in anima rōnali imortaliter p/ manebit.li.xiiii.ca.iii.
In imagine dei erit perfecta ſimilitudo dei qñ perfecta erit viſio.li.xiiii.ca.xvii.
Imaginem portare celeſtis vel terreni qd ſit.li.xiiii.ca.xviii.
Imago nūc ꝑſpicit̃ in ſpeculo ⁊ enigmate tunc autem facie ad faceȝ.li.xiiii.ca.xix.
Imago q̄ renouat̃ interius nō exterius ꝑ ficit ibidē.
In imagine ſunt tria: memoria intellectus ⁊ amor.li.xv.ca.xxii.

Explicita eſt tabula.

Et q̄ra ſi penetrat cyclops lata ardua necdū
Tingens: oceanū ſi breuis vrna capit:
Mirabor.ſed ſi mortalia dicere corda
Auſint: principium: viuere: ⁊ eſſe dei:
Mēs ſtupet: horreſcit rō: pauet iſcia ligua
Credula vix ea res difficilis ſed erit.
Quos ter qnqȝ igit̃ pr̃ Auguſtine libellos
Preſcripti a trino: legimus vſqȝ: deo.
Nec ſat erat legiſſe ſemel: quadrer̃ vbiqȝ:
Biblia concordans: mendaqȝ terſa cadit:
Quo fit: ſublimē te aquilā dixiſſe pigebit:
Ethera tranſcendūt cū tua ſcripta nimis
Sed tibi qcqd erit ludis: ſūmiqȝ volatus.
Alitis: his noſtris verſibus ecce damus.
Nulla ēt añſerā: q̄cunqȝ volumina forte:
Pagina ſancta tenet: vir venerande tuis.
Impare nēpe deos nūero gaudere ꝓbaſti
Orſus ab excelſo: ſingula terna facis.
Numine ſancte tuo pr̃ o tuare. Johānem
De amerbach: p̄ſens qui tibi p̄ſſit opus.
Finis

Hain 2038; B.M.C., part V, p. 455.

Printed with small gothic type, in quarto form, in two columns, 50 lines to a column. It has 91 leaves. The size of a leaf is 200 × 140 mm., and the text in a column measures 163 × 53 mm. The last six leaves contain a table of contents. Spaces left for capitals. Bound in vellum.

"The following dissertation concerning the Trinity," Augustine begins his work, "has been written in order to guard against the sophistries of those who disdain to begin with faith and are deceived by a crude and perverse love of reason." He emphasizes over and over again that human thought is incapable of fathoming the depths of the nature of God.

The *De Trinitate* is one of the most important doctrinal essays of Augustine — the result of his labors of many years. It was begun about 400 and in 415 was still unfinished. The work consists of fifteen books. Its contents may be best given in the words of Augustine himself, who in the last book offers the following summary:

"In the first book, the unity and equality of the highest Trinity is shown from Holy Scripture. In the second, and third, and fourth, the same: but a careful handling of the question respecting the sending of the Son and of the Holy Spirit has resulted in three books; and we have demonstrated that He who is sent is not therefore less than He who sends, because the one sent, the other was sent; since the Trinity, which is in all things equal, being also equally in its own nature unchangeable and invisible and everywhere present, works indivisibly.

"In the fifth . . . it is demonstrated that not everything that is predicated of God is predicated according to substance, as He is called good and great according to substance, or anything else that is predicated of Him in respect of Himself, but that some things also are predicated relatively, i.e. not in respect to Himself, but in respect to something which is not Himself; as He is called the Father in respect to the Son, or the Lord in respect to the creature that serves Him . . .

"In the sixth, the question how Christ is called by the mouth of the apostle 'the power of God and the wisdom of God', is so far argued that the more careful handling of that question is deferred, viz. whether He from whom Christ is begotten is not Wisdom Himself, but only that father of His own wisdom, or whether wisdom begot wisdom. But be it which it may, the equality of the Trinity became apparent in this book also, and that God was not threefold, but a Trinity; and that the Father and the Son are not, as it were, a double as opposed to a single Holy Spirit: for therein three are not anything more than one . . .

"In the seventh, the question is explained which had been deferred: in such way that God, who begat the Son, is not only Father of His own power and wisdom, but is Himself also power and wisdom; so, too, the Holy Spirit; and yet that they are not three powers or three wisdoms, but one power and one wisdom, as one God and one essence. It was next inquired, in what way they are called one essence, three persons, or by some Greeks one essence, three substances; and we found that the words were so used through the needs of speech, that there might be one term by which to answer, when it is asked what the three are, whom we truly confess to be three, viz. Father, and Son, and Holy Spirit.

"In the eighth, it is made plain by reason also to those who understand, that not only the Father is not greater than the Son in the substance of truth, but that both together are not anything greater than the Holy Spirit alone, nor that any two at all in the same Trinity are anything greater than one, nor all three together anything greater than each severally . . . In the ninth, the argument advances as far as to the image of God, viz. man in respect to his mind; and in this were found a kind of trinity, i.e. the mind, and the knowledge whereby the mind knows itself, and the love whereby it loves both itself and its knowledge of itself; and these three are shown to be mutually equal and of one essence . . . In the tenth, the same subject is more carefully and subtly handled, and is brought to this point that we found in the mind a still more manifest trinity of the mind, viz. in memory, and understanding, and will . . .

"In the eleventh, we chose the sense of sight, wherein that which should have been there found to hold good might be recognised also in the other four bodily senses, although not expressly mentioned; and so a trinity of the outer man first showed itself in those things which are discerned from without, to wit, from the bodily object which is seen, and from the form which is thence impressed upon the eye of the beholder, and from the purpose of the will combining the two. But these three things, as was patent, were not mutually equal and of one substance. Next, we found yet another trinity in the mind itself, introduced into it, as it were, by the things perceived from without; wherein the same three things, as it appeared, were of one substance: the image of the bodily object which is in the memory, and the form thence impressed when the mind's eye of the thinker is turned to it, and the purpose of the will combining the two. But we found this trinity to pertain to the outer man, on this account, that it was introduced into the mind from bodily objects which are perceived from without.

"In the twelfth, we thought good to distinguish wisdom from knowledge, and to seek first, as being the lower of the two, a kind of appropriate and special trinity in that which is specially called knowledge; but that although we have got now in this to something pertaining to the inner man, yet it is not yet to be either called or thought an image of God. And this is discussed in the thirteenth book by the commendation of Christian faith. In the fourteenth we discuss the true wisdom of man, viz. that which is granted him by God's gift in the partaking of that very God Himself, which is distinct from knowledge; and the discussion reached this point, that a trinity is discovered in the image of God, which is man in respect to his mind, which mind is 'renewed in the knowledge' of God, 'after the image of Him that created' man; 'after His own image'; and so obtains wisdom, wherein is the contemplation of things eternal."

Received in November, 1896.